

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200560

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—556—13-7-71—4,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

P. G.

Call No. K294 592

Accession No. K 4348

Author H 235v
హనుమంతరావు, సుప్రభాకర్

Title శ్రీ అనంతరథి .

This book should be returned on or before the date last marked below.

ಮುದ್ರಕರು-

೬೯ ಪಿ. ಎಸ್. ಹೊಂಬಾಳಿ. ನ್ಯೂ ಗದಗ ಪ್ರಿಂಟರಿ, ಗದಗ.

ಸಂಸಾದಕನ ಅರಿಕೆ

ದೇವಾಂಶರೂ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲರ ಈ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವು ಅತಿ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಹರಿದಾಸರು ಕೇವಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಭಕ್ತಿಪಂಥದವರು ಭಕ್ತಿಯುತವಾದ ಪದಸುಳಾದಿಗಳನ್ನೇ ರಚಿಸಿರುವರು ಅಲಂಕಾರಾದಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನರಿತವರಲ್ಲ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಕೆಲ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಗರವು ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ಅನಂತ ಕಾವ್ಯರತ್ನಗಳಿಂದ ಸೂಸುತ್ತದೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಈಜಾಡಿ ರತ್ನ ಪಡೆಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನರಿತು ಮುಳಗಿ ಅಸಾರವಾದ ನಾನಾತರದ ಅಮೌಲ್ಯ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿ ರಾಜರ ಮುಕುಟಾಭರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುವೆಂದು ರಾಜರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆಯುವಂತೆ, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಫರಿಗಳಾಗಿ ಈಜಾಡಿ ಸಂಶೋಧನದಿಂದ ಕಾವ್ಯ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಅರಿತು ತೆಗೆದು ಬೆಳಗುವ ಜಾಣರು ಬಹು ವಿರಳವಾದುದರಿಂದಲೇ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟ ದಾಸರು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯ ನವರತ್ನ ಮೂಟೆಗಳನ್ನೇ ನಿರಾಯಾಸ ಬೈಲಿಗೆ ತೆಗೆದು ಕಾವ್ಯಮಯ, ಛಂದೋಮಯ ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತ ಅನೇಕ ಪದ-ರಾಯಿ ಸುಳಾದಿ ದಶಮಸ್ತಂಧ ಭಾಗವತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಲೋಕೋಪಕಾರಗೈದಿದ್ದಾರೆ ದೇಶ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ

ನಂತರ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲದಾಸರು ಮನೋಹರವಾದ ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರಿಯ ಮುಕುಟವನ್ನು ದಿವ್ಯ ರತ್ನಗಳ ಜೋಡಣೆಯಿಂದ ಆಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿರಲದಾಸರು ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯು ಸ್ತುತಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲರು ರಚಿಸಿದ ನಾನಾಲಂಕಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೇಕ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಅಚ್ಚಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಜಯಂತಿ ಕಥಾ ಕಾವ್ಯವು ಮಹಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಾಗಿ ಉಚ್ಚ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಕವಿ ವರ್ಯರ ಮನ ಮೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನವನ್ನು ಕರಗಿಸುವಂಥದಿದೆ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥ ವಿಲಾಸವು ರಸಭರಿತವಾಗಿ ಕಾಮಕೇಳಿಗಳ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಸಹ ಕಾಮನ ಯ್ಯನ ಸ್ತುತಿಪರವಾಗಿವೆ ಇದು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲದ ಇತರ ಕವಿಗಳಿಂದ ಸರ್ವಧಾ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಈ ಎರಡೂ ಕಾವ್ಯಗಳು ದಾಸರ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾದ ಅನಂತನ ಕಥೆಯು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದುದು. ಪ್ರತೀವರುಷ ಭಾದ್ರಪದರು||ಗಳಂದು ಮಾಡುವವ್ರತ, ಬಹು ರಸಭರಿತ, ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮನಮೆಚ್ಚು, ಕವಿಗಳ ಶ್ರುತಿಗೆ ಕಾವ್ಯಾಭರಣ, ರಾಜಜ್ಞರಿಗೆ ಪೀಠ, ಅರಸಿಕರಿಗೆ ಎದೆಗಿಚ್ಚಾಗಿದೆ ದೈವಿ ವರ ಬಲದ ಸಂಪದದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಿದು.

ಕವಿವರ್ಯರ ಪರಿಚಯ

ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲರು ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವರು ಪದ್ಯ ೨೫.

ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾನವಿ ದೇಶಕುಲಕರಣಿ |

ನಾಕಾಧಿಪತಿಗೆ ಮುಳದವನ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಂ |

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಭಜಕ ತಿರ್ಮಲರಾಯನಾತ್ಮಜಂ ನಾರಾಯಣಾಖ್ಯಕರುಣಾ||

ಕೋಕನದ ದಳನೇತ್ರನಂತನ ಮಹತ್ಮೆಯವ |

ನೀ ಕನಡಭಾಷಾ ಪ್ರಬಂಧದಿಂದಚ್ಯುತನ |

ನೇಕ ಚಿತ್ತದಿ ಭಜಿಸುವಾನಂದ ತೀರ್ಥಗುರುಗಳ ದಯದಿ

ವಿರಚಿಸಿದನು || ೨೫ ||

ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನ್ವಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಜಮೀನದಾರರು, ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಗೌತಮ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ತಿರ್ಮಲರಾಯರ ಮಗನಾದ ನಾರಾಯಣನೆಂಬುವ ಎನ್ನಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಗುರುಗಳ ದಯದಿ ವಿರಚಿತವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಬುದ್ಧಿನ್ನಿ ನಾರಪ್ಪನವರೆಂದು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಕೆರೆಯೂ ಈಗಲೂ ಇದೆ ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಹೊಲ ಗ್ರಾಮವು ಇದೆ ಇವರ ವಂಶಜರು ಇದ್ದಾರೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ ಪೇಷ್ವಾರರು ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನರಾವ ವಕೀಲ, ಶ್ರೀಹನುಮಂತರಾಯರು, ಡಾ ಕಿಶನರಾಯರು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ವಂಶಾವಳಿ, ಅವರಕಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವುದು ಇವರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ದೃವಿಚಿತ್ತ.

ಕವಿವರ್ಯರ ಕಾಲ

ಕಾಲವಾದರು ತಾವೆ ಪೀರಿಕಾ ಸಂಧಿ. ಪದ್ಯ ೨೪ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ-

ಧರೆಯೊಳತಿ ಮಾನದಿಂ ಮಾನವಿಯ ದೇಶಕುಲ |

ಕರಣಿಪೂರ್ವಾಧಶತ ಸಂಚಸಂವತ್ಸರಂ (೫೫)

ಸರಮ ಸುಖದಿಂ ಬಾಳ್ವು ವೃತ್ತಲೋಕವನುಳಿದು ಸುರರ ದರುಶನಕೆ

ದಿವಿಗೆ ||

ವರಚಿತ ಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ

ಕರಿಯ ಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿ ಭಾನುವಾರದಲಿ

ವರಕಾವ್ಯ ಸೇಳಿದಂ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭಯತಿ

ಪುಣ್ಯದಿನ ಜೋಡ್ಯಮೆನಲು || ೨೪ ||

ಕವಿವರ್ಯರ ಜನಕರಾದ ತಿರ್ಮಲರಾಯರು ೫೫ ವರ್ಷ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ದಿವಿಗೆ ಸುರರ ದರುಶನಕ್ಕೆ ವೋಗುವ ಕಾಲ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂ|| ಕಾರ್ತಿಕ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶಿ ಭಾನುವಾರವು ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭ ತೀರ್ಥರ ಪುಣ್ಯ ಕಾಲ್ಪ ತಂದೆಗಳು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಅವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪೇಳಿ ಎಂದು ಕಾಲವು ಪೇಳಿರುವರು.

೧. ಯಾವ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂವತ್ಸರ ಇಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾದವೆಂಬ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯ. ಈ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂ|| ೧೬೮೪

ಶಕೆ (೧೭೬೨) ಇ. ಯಾದುದು ಈ ಸಂವತ್ಸರ ಪುಷ್ಯ ವದಿ (೮) ದಿನ. ಶ್ರೀ ಗೋವಾಲದಾಸರು ವೈಕುಂಠ ಯಾತ್ರ ಗೈದರಂದು ಅನೇಕ ಸನದುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶದಕರಿಸಿದೆ ಇದೆ ಚಿತ್ರಭಾನು.

೨. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸಾರ್ಯರು ಶಕೆ ೧೭೪೯ ಕೇಲಕ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶಾ ಶಕೆ ೧೭೩೨ ಶುಕ್ಲ ಸಂವತ್ಸರದಿ ವೈ ಯಾತ್ರೇ ಗೈದರೆಂಬುದು ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿವೆ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಅವತರಿಸಿದ ನಂತರ ೩೪-೩೫ ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಇವರಿಗೆ ಗೋವಾಲದಾಸರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹ ದಿಂದ ೪೦ ವರುಷ ಆಯುರ್ಧಾನವಾಗಿದೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಇತಿಹಾಸದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ರಚಿಸಿದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಈ ಕಾವ್ಯ ಚಿತ್ರಭಾನುಗುಲಳ ರಲ್ಲೇ ರಚಿಸಿದರು. ಇಂದಿಗೆ ೧೯೫ ವರ್ಷಗಳಾದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ

೩ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರೂ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶಾ ಶಕೆ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂ|| ೧೭೪೪ ಆಶ್ವೀಜ ಶು (೭) ವೈಕುಂಠ ಯಾತ್ರೇಗೆ ತೆರಳಿದರೆಂದು ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳಿವೆ ೧೭೪೪ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂ|| ಹಿಂದಿನ ೬೦ ವರ್ಷದ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂ|| ೧೬೮೪ ಶಾ. ಶಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ಈ ಕವಿಗಳ ಕಾಲವು ೧೯೫ ವರುಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಕಾವ್ಯವು ೧೬೮೪ ಚಿತ್ರ ಭಾನು ಸಂ|| ೧೯೫ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ರಚಿಸಿದ್ದೆಂದು ಕಾಲನಿರ್ಣಯವು ಆದಂತಾ ಯಿತು ಅಣ್ವಾದಿ ಕಾಲವು ಅನಿತ್ಯವಾದದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿವೇಚನೆ ಏಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣ ಕಾಲವೂ-ಕಾಲಾನು ಗುಣದೇಹಕಾಂತಿಯೂ ಹೀನ ವಾಗುತ್ತದೆ ಕಾಲ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕೊಡದೇ ಕವಿಯರ ಮಹಿಮೆ, ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿಯುವದು ಪರಮ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ

ಈ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರು ಆರಶಿಷ್ಯರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದಾಸಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕುಲಗೋತ್ರ ಕಾಲ ವೇಳೆದಂತೆ ಆರ ಶಿಷ್ಯರು ಆರಿದಲು ಉಪದೇಶ ಕೊಂಡರೆಂಬುದು ವೇಳಿಲ್ಲ ಇವರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರೆಂದು, ಕೆಲ ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ ಇದಾದರೂ ವಿವೇಚನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಶ್ರೀ ಗೋವಾಲ

ದಾಸರ ಸ್ತೋತ್ರ ಗೈದಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಕಾರಣವೇನು? ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ತಮಗೆ ಶ್ರೀ ಗೋವಾಲ ದಾಸರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ನಂತರ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಕಿಂತಲೂ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು, ಹರಿಕಥಾ ಮೃತಸಾರ ರಚಿಸಿದಕಿಂತಲೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಈ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಹರಿಕಥಾಮೃತ ರಚಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಗ್ರಂಥ ರಾಜನಾದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವರವೆನಿಸುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾ ಮೃತಸಾರ ಸ್ತಾವನನ್ನು ಸವಿದು ಗ್ರಂಥ ಮಹಾ ಮಹತ್ತಿಯನ್ನರಿತು, ಫಲ ಸ್ತುತಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು ಆದಿ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಸಿರಿವರ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿರಲನ ಚರಣ ಭಜಕ ನರಸಿಂಹದಾಸನ | ವರಮುಖಾಂಬುಜದಿಂದ ಪರಿಮಳ ದಂತೆ ಪಸರಿಸಿದ || ಹರಿಕಥಾಮೃತ ಸಾರವೆಂದು ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಪದ್ಯ (೯) ರಲ್ಲಿ “ ಏನು ಧನ್ಯರೋ ನಮಗುರು ಪವ | ಮಾನದೊಳೆಸೆವ ಚದರ ಮ | ಹಾನುಭಾವರು ಎನಿಸ ವೆಂಕಟ ನರ ಮೃಗೇಂದ್ರಾಖ್ಯ | ಜ್ಞಾನನಿಧಿ ಮುಖದಿಂದಲುದಿಸಿದ | ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಚರಿತೆ ಸುಧೆಯನು | ಪಾನಗೈಯ್ಯಲು ಮನದಣಿಯರೆಂದು ಸಜ್ಜನರು || ೯ || ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ತಮಗಿಂದು ಸ್ವರೂಪೋತ್ತಮರು ಪವಮಾನ ಮತದಿ ಎಸೆವ ಚದರರು ಜ್ಞಾನನಿಧಿಗಳಾದ ಕಾರಣ “ಸ್ತೋತ್ರವೋ ಗುರವಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಎಮ್ಮ ಗುರು ವೆಂದು ಪೇಳಿದ್ದಾರೆ ಇಷ್ಟೇ ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತಾವ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ ಇವರ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳು ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ರಚಿಸಿದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮಾನ್ಯವಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿರಲರಿಂದ ಬರೆ ಸಿಟ್ಟು ಪುರಾತನ ನಹಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಮನೋಹರ ವಿರಲರು ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟ ನರಸಿಂಹಾರ್ಯರು ಐ ಜಿ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರೋ ಅಥವಾ ಹರಿಯವರ ಪ್ರಸಾದಾಂಕಿತದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವು ಸಂಧಿ ೧೦ ಪದ್ಯ ೪೬ “ ಈ ಮಹಿಮೆಯೊಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ರಾಜಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇಮದಿಂ ಕವಿಮತಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿ ನರವಿತ್ತು ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲನೇ ಕೃತಿಯನೊರದ ನೆಂದರಿದು ಕೇಳ್ವದು ಸುಜನರು ” ಎಂದು ಪೇಳಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀ ಪ್ರಸನ್ನೇಕಟ

ವಿರಲರಿಗೆ, ವೆಂಕಟನು ವರವಿತ್ತಂತೆ ಈ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನೆ ವರವಿತ್ತನು. ಇವರು ಹರಿ ಪ್ರಸಾದಾಂತರಿಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯ ಮಹಿಮೆ

ಇವರು ದೇವಾಂಶರು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಎಂದು ಇವರ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ವಾಣಿ, ಸಜ್ಜನರ ಮನೋಂಥ ಕಾರ ಹರಿಸಿ ಜ್ಞಾನ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಲ ಭಕ್ತಿ ಪುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ವರವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವು ಸುಲಭದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ, ಹಳಿಕನ್ನಡ, ಛಂದೋಬದ್ಧ ಪ್ರಾಸ ಅನುಪ್ರಾಸ, ಆದಿ ಮಧ್ಯಂತ ಪ್ರಾಸುಗಳು, ಪದ ಲಾಲಿತ್ಯ, ಶಬ್ದ ಲಾಲಿತ್ಯ, ಕವಿತಾ ಚಮತ್ಕೃತಿ, ಭಾವದಂತೆ ನವರಸಾಲಂಕಾರ ಭಾವ, ಪ್ರತಿಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡುಕುಕುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಅಲಂಕಾರಗಳು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಬೆರತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ ನನ್ನ ಮಂದಮತಿಗೆ ಸುಮಾರು ೬೫-೭೦ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಕಾವ್ಯ ವಿದೇಂದು ಸಂಧಿ ೧೦ ಪದ್ಯ ೪೯ರಿಂದ ೫೭ ಪದ್ಯದ ವರೆಗೆ ತಾವೇ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜ್ಞಾನಿವರ್ಯರ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುವದಾಗಿದೆಂದರೂ ಕಡೆಮೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ವಾಣಿಯೆ ಬೇರೆ ದಾಸಾರ್ಯರು ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಮಹಾ ಪಂಡಿತರು ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವು ವಾರ್ಧಿಕಷಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ರಚಿಸಿದರೂ ಆಯಾ ಭಾವರಸಗಳನ್ನು ಸರಿಸಿ ೧೦ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗಾನ ಮಾಡಿ ಹರಿ ಗಾನ ಕುಶಲತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವರು

ಸಂಧಿ	ಯಾವ ರಾಗದಲ್ಲಿ	ಪದ್ಯ
೧	— ಕಲ್ಯಾಣಿ ರಾಗ	— ೨೭
೨	— ಸಾವೇರಿ ಅಥವಾ ತೋಡಿ	— ೮೦
೩	— ರಾಗ ಮಾರವಿ	— ೯೨
೪	— ಶ್ರೀ ರಾಗ	— ೮೯

೫	—	ರಾಗ ಸಾರಂಗ	—	೧೧೭
೬	—	ತೋಡಿ	—	೧೦೪
೭	—	ರಾಗ ರೇಗುಪ್ಪಿ	—	೯೪
೮	—	ರಾಗ ಭೈರವಿ	—	೮೪
೯	—	ರಾಗ ಮಾರವಿ	—	೪೪
೧೦	—	ಶ್ರೀ ರಾಗ	—	೬೬

ಒಟ್ಟಿಗೆ (೮೦೭ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ೧೦ ಪದ) ೭೯೭
ಕಡಮೆ ದೊರಕಿವೆ.

ಹಲವರು ಸಟ್ಟದಿಗಳಿಗೆ ರಾಗಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳಾದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರು ಭಾರತ ಸಟ್ಟದಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಧಿ ವಿವಿಧ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಹಳೆ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಹರಿ ಕಥಾವೃತ್ತಸಾರ ಸಂಧಿಗಳು ಸಹ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಬರುವದೆಂಬ ಸೂಚನೆ ತೋರಿಸಿರುವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಅಯ್ಯನವರು ಕಲಾವಿದರು ಒಂದೇ ಭಾಮಿನಿ ವಾರ್ಧಿಕ ಪದ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಸಭಾವಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ೧೮ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ೧೮ ವಿಧವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಆ ಕಲೆ ಹೇಳದೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು. ಇದೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದುರ್ದೈವ.

ಈ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಸಂಶೋಧನ

ಇಂಥ ಮಂಗಳಮಯನಾದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವು ಈಗ ಸುಮಾರು ೩೦ ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀ ವಾಚೇಂದ್ರರಾವ ಮಾಸ್ತರ ಹನಮನಾಗರ ಮು. ಮಾಸ್ತಿಯಿಂದ ದೊರೆಯಿತು, ಕೆಲಕಾಲ ನೋಡಿದೆ ಹಸ್ತ ಲೇಖನ ಪ್ರತಿ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವ ಪ್ರತಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದರೋ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯು ದೊರಕಿತು. ಆದರೂ ಮನಸು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಸುಮಾರು ೬ ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀ ಮಳಿಬೇಡರಾಯರ ರಥ ವಾಡಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಕಲಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೆ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಕುಷ್ಟುಗಿ ಪೇಷ್ಕಾರ ಇವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತಿ ಪೂರ್ಣವಿದ್ದದ್ದು ದೊರಕಿತು ಅದೂ ಮನಸಿಗೆ ಸಮಾ

ಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅದೇ ವರುಷವೇ ದಾಸರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭಕ್ತರ ಸಂದರ್ಶನ ಸಲ್ಲಾಸಗಳ ಕಾಲ ಒಂದೆಡೆ. ಶ್ರೀ ಕಾಮವಾರ ಕರಣಿಕ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ರಾಯರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈಬರಹದ ಪ್ರತಿ ಇವೆಂದು ಕಳಿಸಿದರು ಇದು ಏನೋ ತೃಪ್ತಿ ಕರವಾದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಹಸ್ತದೋಷ, ಅಕ್ಷರಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ. ೩ ಪ್ರತಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಬರೆದು ಈ ವರ್ಷ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪದ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕಥಾ ಸಾರ ಸೂಚಿಸಿದೆ ಕರಿಣ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿದಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಇದೆ ದಾಸರ ಸೇವೆ ಎನ್ನನು ಪೂನಿತನ ಮಾಡಲಿ.

ಸಂಧಿ ೧೦ ಪದ್ಯ ೬೩ರಲ್ಲಿ “ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಕೆ ಮೆರವ ವಿಟ ಪಂಗಳೇ ನವಸಂಧಿ ಏಳುನೂರೆಂಭತ್ತು ಪಟ್ಟದಿಗಳೇ ವರಮಧುರ ತನಿವಣ್ಣಳಾಗಲವು | ಮರುದೀರ ಗುರು ಮಧ್ವ ಮೌನಿಗರ್ಪಿತವಾದ ಬಳಿಕಿನ್ನು | ಹರುಷದಿಂ ಸಜ್ಜನರು ತತ್ಪಲವ ರಸ ಸುರಿದು ಕೊಂಡಾಡರೇ ಸವಿಯನು || ೬೩ || ಎಂದು ವೇಳಿದ್ದಾರೆ

೧ನೇ ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ೨೭ ಪದ್ಯ ವಾರ್ಧಿಕ ಭ್ರಮರನ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ೭೦ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೮೦೭ ಪದ್ಯಗಳಾಗಿರಬೇಕಾದುದು ಈ ಮೂರು ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿಲ್ಲವೆಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದ ೭೯೮ ಪದ್ಯಗಳೇ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ ಉಳಿದ ೧೦ ಪದ್ಯಗಳು ದೊರಕಿಲ್ಲ. ೩ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಪದ್ಯಗಳ ಹಿಂಚುಮುಂಚಾಗಿವೆ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ೩-೪ ಪದ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಮವಾರದ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಯಾದರೂ ಅದರಲ್ಲೇ ೨-೩ ಕಡೆಗೆ ೩-೪ ಪತ್ರಗಳೇ ಹೋಗಿವೆ ಶ್ರೀಹರಿ ಚಿತ್ತ. ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮೂವರು ಭಕ್ತರುಗಳ ಮಹದುಪಕಾರ ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಚಿರಖುಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ

ಈ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯದ ಫಲಶ್ರುತಿಯನ್ನು ದಾಸರೆ ಕೊನೆಯ ಸಂಧಿ ೪-೫ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವರು ಇಂದು ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃಗಳೇ ಹರಿಯವರ ಬಲದಿಂದ ರಚಿಸಿ ವೇಳಿದ್ದಾರೆ ಭಾವುಕರಿಗೆ ಕಾವ್ಯಗಳನೆ ರತಿಗೊಳಿಸಿ ಮನ ಸೋಲುವಂತೆ ಮೋಹಿಸುವಳು ಕವಿಗಳನ್ನು

ಹುಚ್ಚುಗೊಳವರು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮನ ಮೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸಿದೆ ಇದರಂತಲೂ ಹಿರಿಮೆ ಯಾವುದು ? ಇವರು ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತ ರೆನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಅವರ ಕವನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

“ ಧರ್ಮರಾಜನ ದೂತನು ಕೃಷ್ಣ ಸಂದರುಶನಕ್ಕೆ ಪೋದಾಗ ವೈಕುಂಠಾದಿ ತ್ರಿಧಾಮ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಹರಿಯೇ ಎನ್ನ ಹೃದ್ಗತನಾದ ಬಿಂಬನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವರು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತೋಪಾಸಕ ದೇವತೆಗಳ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಜ್ಞಾನ. ಇನ್ನು ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ ರೀತಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಬಗೆ ಬಹು ಚಮತ್ಕೃತಿ ಅಲಂಕಾರದೊಡನೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳ ಜ್ಞಾನವಿದು. ೧ನೇ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯ ೨೬ರಲ್ಲಿ “ ಈ ಹರಣ ದೇವವೇ ವೀಣಾವಾಡಿ ದ್ದಾರೆ, ರದನವೇ ಶ್ರುತಿಗೆ ಮೆಟ್ಟು, ಜಿಂಹವೇ ತಂತು-ಪಂಕ್ತಿಗಳು ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿ ಎಂಬುದೇ ವೀಣಾಶ್ರುತಿ. (ಕಿವಿ) ಬಲಿದೊತ್ತಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪರಮ ಕೋವಿದ ಮನೋಹರ ವಿರಲನನಂತನ್ನು ಕರುಣ ಪಾಣಿಗಳಿಂದ ಬಾಧಿಸುತ್ತೀ ಕೃತಿಯ | ಬರದೆನಲ್ಲದೆ ನೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಎನ್ನೊಶವಲ್ಲ ಸಜ್ಜನರು ಕೇಳಿರಲ್ಲ || ೨೬ || ಮತ್ತು ೧೦ನೇ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯ ೬೪ರಲ್ಲಿ ‘ನವಸಂಧಿ ಎಂಬ ಧೃಡ ಸೂತ್ರದಿಂದೀ ಕೃತಿಯ | ವಿವಿಧ ವರ್ಣದೊಳೆಸೆವ ಶ್ಲೋಕಗಳೆಂಬಾ ಮಣಿಯ | ನಿವಹಂಪೋಣಿಸುತ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಕರವೆರಡನಂ ಪೊಂದಿಸಿ || ನವರತ್ನಮಾಲೆಗಳ ಕುಶಲತ್ವದಿಂದ ರಚಿಸಿ | ಭವನಪತಿ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನಾರಾಜ | ಸುವ ನಂಘ್ರಿಗಿಡಲು ಶರಣನ ಸೇವೆ ಕೈಕೊಂಡು ಮೊರೆ ದಂಪ್ರಸನ್ನತೆಯೊಳು || ೬೫ || ಎಂದು ದಿಟವಾಗಿ ವೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಹರಣವೇ ವೀಣಾ ಮಾಡಿ ಗಾನ ಮಾಡಿದರು. ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ ನಂತರ ಕಾವ್ಯ ನವರತ್ನಮಾಲಾ ಕಟ್ಟಿದ ಕೃತಿ ನವಸಂಧಿಯ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಸೂತ್ರ (ದಾರ) ವಿವಿಧಾಲಂಕಾರದಿಂದೆಶಿವ ಶ್ಲೋಕಗಳೇ ಮಣಿಗಳು ಈ ಮಣಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಎರಡೂ ಕರದಿಂದ ಪೊಣಿಸಿ ಜ್ಞಾನ ಸೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಾದಕಮುಲಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಈ ಶರಣನ ಸೇವೆ ಕೈಕೊಂಡು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿದನು ಎಂದು ವೇಳಿದ ಜ್ಞಾನಿವರೇ ಣ್ಯೂರಿಗೆ ಸದಾ ಹರಿಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಇವರು ದೇವಾಂಶರೇ ಎಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ನಂಬಿಕೆಯು ಈ ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟನೆಯು. ಸಹ ದಾಸರ ಪ್ರಸನ್ನತೆ

ಯಿಂದಲೇ ಆದುದು. ದಾಸರೇ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆ.

ಈ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಮತ್ಸ್ಯಾಜ್ಯ ವೇ. ಪಂಡಿತವರ್ಯ, ಗೀರ್ವಾಣ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷಾ ಕುಶಲರಾದ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯ ಗುರಾಚಾರ್ಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಜಾಲಿ ಹಾಳ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವೇ. ಬುರ್ಲಿ ಅನಂತಾಚಾರ್ಯರು ಬಿ. ಎ. ಬಾಗಲ ಕೋಟೆ, ಟೀಚರ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಸಮಿತಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ ಗದಗ. ಇವರ ಪರಮೋಪ ಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ

ಜನತಾ ಸರಕಾರದ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಲ್ಲಭಾಗ ವಿದ್ಯಾಖಾತೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಾಂಞ್ಯ ಸ್ಥಿರ ಗೊಳಿಸಲು ಎಮ್. ಎ. ಬಿ. ಟಿ. ವೆ.ಟ್ರಿಕ್ ಈ ಕ್ಲಾಸಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯವುಸ್ತಕವಾಗಿ ಇಡಬೇಕಾ ದುದೆಂದು ವಿನಂತಿ

ಸಂಪಾದಕ- ಹನಮಂತರಾವ ಗೋರಬಾಳ.

ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ

काव्य लिखामि नहि चारुतर लिखामि ।

यत्नालिखामि यदि चारुतर लिखामि ॥

ಎಂಬ ಕವಿಯ ವಚನದಂತೆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಕವಿಗಳು ಅನೇಕರಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ವಾಣಿಯಿಂದ ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ರಸಾವಿರ್ಭಾವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಸಹೃದಯ ಹೃದಯಂಗಮ ರಸಾತ್ಮಕ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಅಂಥ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸುವ ಸರಸ ಕವಿವರೇಣ್ಯರೂ ದೊರೆಯುವದು ಬಹಳ ದುರ್ಲಭ ಲೇಖನ ಕಲೆಯೇನೊದಲು ಸಾಧಿಸುವದು ಕಷ್ಟ, ಅದರಲ್ಲೂ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆ ವೃತ್ತಾಲಂಕಾರ ರೀತಿ ಪ್ರಾಸಗಳ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮದುರ ಸರಸ ಮನೋಹರ ಪದಗಳಿಂದ ಹೆಣೆಯುವದಂತೂ ಅತೀವ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯ. “शक्तिर्निपुणता लोक काव्यशास्त्रा-
द्यवेक्षणं । काव्यज्ञशिक्षयाभ्यासः इति हेतुस्तदुद्भवे ” ಎಂಬ ಮಮ್ಮಟೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಪ್ರತಿಭಾ ನೈಪುಣ್ಯಗಳು ಲೋಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸರೇಕ್ಷೆ, ಕವಿಸಮಯ ವ್ಯಾಸಂಗ ಇವುಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವ ಕಾವ್ಯೋದಯ ಕಾರಣ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತರಾದ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಕವನಗಳೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅನುಭಾವುಕವಾಗುತ್ತವೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ದೈವೀ ಪ್ರತಿಭೆ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ವರಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಕವಿಗಳ ವಾಣಿಯಂತೂ (ಗುರಿಗೆ) ಬಾಣಗಳಂತೆ ಜನರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ರಸಾಪ್ಲಾವನ ಮಾಡುವದೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮನಃ ಪ್ರಚೋದಕ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲೂ ಕಾವ್ಯಸರಣಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಲಿದೆ ಪ್ರಭು ಸಮ್ಮಿತ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಋಗ್ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರೀತಿದಾಯಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ (ಶಬ್ದಗಳು) ಕಾವ್ಯಲಹರಿಯು ವಿರಾಜಿ

ಸುವದು ಸುಹೃತ್ ಸಮೃತವಾದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯಂತೂ ಬಹುಭಾಗ ಕಾವ್ಯ ಸರಣಿಯೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಸಕಲ ಲೌಕಿಕ ಪಾರಲೌಕಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ಕಾವ್ಯಮಯ ವಾಗಿನೆ ಶಬ್ದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಮಯ ಎಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರದು ಯಾಕಂದರೆ- ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡದೇ ಇರುವ ಅವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಇಂಥ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕಾವ್ಯಮಯ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು ಶಬ್ದ ಅರ್ಥಗಳ ಸ್ವಭಾವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು (ಅವುಗಳನ್ನು) ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವದೇ ಕಾವ್ಯಾರಾಧನೆ ಯೆನಿಸುವದು ಇಂಥ ಕಾವ್ಯಾರಾಧನೆಗೆ “ ಏಕ ಶಬ್ದ ಸುಪ್ರಯುಕ್ತ ಸಮ್ಯಕ್-ಜ್ಞಾತಾಃ ಸ್ವರ್ಗೇ ಲೋಕೇಕಾಮಧುಕ ಭವತಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಕಾವ್ಯದ ಸಾಫಲಿ

ಹೀಗೆ ಪ್ರಚೋದಕವಾದ ರಮಣೀಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉನ್ನತಿ ಹಿತಸಾಧನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳು ಸಿಗಬಹುದೇ ಎನಿಸಿ ಬೇರೆ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ದೊರೆಯಲಾರವು ಭಾವನಾ ಪ್ರವರ್ತಕ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ನವರಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನಾಂಗವಾಗಿವೆ ಶೃಂಗಾರ ವೀರ ಕರುಣ ಮುಂತಾದ ನವರಸಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮಧುರ ಮನೋಹರ ಪದಗಳಿಂದ ನಾಯಕರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತ ಅವರ ಆದರ್ಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರಣಯ ಮಯ ಅಂತಃಕರಾಣವನ್ನು ಅರಳಿಸಿ ಹೊರಳಿಸಿ ತರಳಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದು ಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಉತ್ತಮ ವಸ್ತು, ಶ್ರೇಷ್ಠಾದರ್ಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುವದೂ ಇನ್ನಿತರ ಅಸಾಧು ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದೂ ಸಾಧು ಕಾವ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ನಾಮಧೇಯವು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ “चतुर्वर्णकप्रसिद्धि माधुकाव्यनिषेवणात्” ಎಂಬೀಕ್ರಿಯಂತೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವದೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನವು ನವರಸೋಪೇತ ಸಾಧುಕಾವ್ಯಗಳು

ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪರಮೋಪಕಾರಕಗಳೆಂದು ತಿಳಿದ ಮಹಾನುಭವರಾದ ತತ್ತ್ವವೇತ್ತರೂ ಸಹ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ-
ಜನರನ್ನು ಆಯಾ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಕಡೆಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಮಹಾನು-
ಭಾವರಾದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು, ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ಮುಂತಾದವರು
ಇದೇ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

ಪ್ರಕೃತ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಹೊರಟ ಅತವಿವ
ಈ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅಧಿಕವೆಂದು
ಸಾರಿ ಅದರ ಉಪಾಯವನ್ನು ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಉಪದೇಶಿಸ
ಹೊರಟ ದಾಸ ವರ್ಗದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನಿರುಕ್ತ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಹೇಳಬಹುದು ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸುರನದಿಯು ಭವತಾಪದಿಂದ ಬಳಲಿ
ಬೆಂಡಾಗಿ ಗತಿಗೆಟ್ಟ ಸಾತ್ವಿಕರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿಮಲವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ
ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಂದು ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥ
ಸಾಧನಗಳಾದ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹರಿಸಿ ನಿರಂತರ
ಭಗವಂತನ ಸುಂದರ ಚಿದಾನಂದ ವಿಗ್ರಹವು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ
ನಾರದಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ
ಭೂತಳಕ್ಕೆ ಅವತರಿಸಿರುತ್ತದೆ ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಇವರ
ಅಮೋಘವಾಣಿಯು ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಣ ಮಾಡಿ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸೋತುಹೋದ
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನವಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ತತ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಭಗವಂತನ
ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಎಲ್ಲರ ಅನುಭವದ
ಮಾತಾಗಿರುತ್ತದೆ ಕಾಲಕ್ಕೆತಕ್ಕಂತೆ ರಸಾನುಷಂಗ, ಭಾಷಾ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ನವರಸ
ನವ ಸರಣಿಗಳು ತತ್ತ್ವಸಮನ್ವಯ ಯೋಜನೆಯ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಇವುಗಳು
ಶ್ರೀ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕನತೆಗೂ
ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸರಳವಾದ ಚಮತ್ಕಾರಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಹೊಸ
ಹೊಸ ವಿಚಾರ ಲಹರಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಸರಣಿ
ಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ತತ್ವ ತತ್ತ್ವಂಬಂಧಿ ಕಥೆ ಹಾಗೂ

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದು ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ ಹೀಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೃದಯ ಮಂದಿರದಿಂದ ಹೊರಗೆಡಹದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಸಂಗೀತ ಸ್ವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದೊಂದಿಗಿರುವ ಹಾಡುಗಳು ಮಂತ್ರದಂತಿರುವ ಪೂಜಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಉಪಯೋಗಿಸಲರ್ಹವಾದ ಸುಳಾದಿಗಳು ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಮ ಘನತೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನೋಪಾನಗಳೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಪರಮೋಪಕಾರಕಗಳೂ ಒಗ್ಗಿರುತ್ತವೆ ಅಂತೆಯೇ ಈ ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದ ಸಾಧು ಸತ್ಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ನಾಡಿನ ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರನ ಪಾರನ ಪಾರಾ ಯಣ ಪ್ರವಚನ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗೂಢವಾಗಿರುತ್ತವೆ

ಇಂಥ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಮೋಘಾನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನಗಳಿರುವವೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲರು? ಊರು ಊರಿಗೂ ಮನೆ ಮನೆಗೂ ಹಲವಾರು ದಾಸವರೇಣ್ಯರ ಅನತಾರವಾಗಿ ಅವರ ಗುಪ್ತವಾಣೀ ಸಿಂಧುವು ಯಾವ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನೆಲೆಸಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಬಹಳ ಕಠಿಣ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ ಇಂಥ ಅಗಾಧ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಪಯೋನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದರ ಪರ್ವತದಂತೆ ಮುಣುಗಿ ಅಮೂಲಾಗ ಆಲೋಚಿಸಿ ಅಪೂರ್ವ ಮಹಾನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಪುರುಷರಾದ ಶ್ರೀ ಗೊರಬಾಳ ಹನುಮಂತರಾಯರ ಸಂತತ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಟ (ವಿಜಯರಾಯರ ಸುಳಾದಿಗಳು ದಾಸವರೇಣ್ಯರ ಪದಪದ್ಯಗಳು) ಅಸಂಖ್ಯ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀ ಅನಂತ ಕಥೆಯೆಂಬುದೊಂದು ಕಾವ್ಯಸುಧೆಯು ಸರಸ ರಸಿಕರ ಹೃದಯ ಭೂಮಿಗೆ ಹರಿಯಲಿದೆ

ಪ್ರಕೃತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಮಹಾನುಭಾವರು ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲರು. ಅವರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂವಾದಕರ ಬರಹದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನೂ ಬರೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ

ಭಕ್ತಿರಸ ಶೃಂಗಾರಾದಿಗಳು

“ ಪತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದಂಗನೆ ....

.... ..ಶ್ರೀ ರಮಾಪತಿಯ ಗುಣಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯು ವ್ಯರ್ಥ. ಮಿತ್ರನಿಲ್ಲದಾಕಾಶದಂತೆ ” ” ಎಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಇವರ ವಚನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಮಾಪತಿಯ ಗುಣಸ್ತುತಿಯು ಜೀವಾಳವೆಂದೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ರಮಾಲೋಲನ ಲೀಲೆಗಳೇ ವಿಷಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವದು ಎಷ್ಟೇ ಶೃಂಗಾರವಿರಲಿ ಯಾವನೇ ರಸಾಂತರಗಳಿರಲಿ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಯು ಉಕ್ಕೇರಿ ಬರುತ್ತಿರಬೇಕು ಇದೇ ಇವರ ಕಾವ್ಯದ ಪರಮೋದ್ದೇಶ್ಯ ನವರಸಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಅಡಕವಾಗಿರುವದು. ಎಲ್ಲ ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವು ಅಡಕವಾಗಿರುವದು. ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲದೇ ಯಾವ ರಸವೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತತಃ ಪ್ರೇಮವೇ ಭಕ್ತಿಯೆನಿಸುವದು ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯು ಸರ್ವ ರಸಸಾಧಾರಣವಾದುದರಿಂದ ರಸೋತ್ತಮನೆನಿಸಿ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರಮ ಜೀವಾಳವೆಂದು ಈ ಕವಿಗಳು ಅರ್ಥಾತ್ ಶ್ರೀ ದಾಸವರೇಣ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರಬೇಕು ಭಕ್ತಿರಸಪ್ರಧಾನವಾದಿಯಾದ ಶ್ರೀ ರೂಪಗೋಸ್ವಾಮಿಯವರೂ “ ಉಜ್ವಲ ಸೀಲಮಣಿ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅದರ ವಿಭಾವಾನುಭವ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಶದಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಭಕ್ತಿರಸ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀ ದಾಸವರ್ಯರ ಕವನಗಳಿರುವವು ಪರಮ ವಿರಕ್ತರೆಂದೆನಿಸಿದ ದಾಸವರೇಣ್ಯರಿಗೆ ಶುಷ್ಕ ಶೃಂಗಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಆಗುವಪ್ರಯೋಜನಗಳೇನು ? ಹೇಗಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಜನರ ಚಿತ್ತ ಚೌರ್ಯ ಮಾಡುವದೇ ಮಹಾಕಾರ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಯಾಸಪಡುವ ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀರಾಮ ಮುಂತಾದ ಸಚ್ಚರಿತ್ರರ ಗುಣರತ್ನಾಕರರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾಯಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಹರ್ಷಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಂತೆ ಬಾಣನಂತೆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹೇಯವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತುವಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ರತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕರಣ ಸರಣಿಯನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ರಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ರಸಗಳನ್ನು ಅಂಗಗಳನ್ನಾಗಿರಿಸಿ ಬರೆಯುವದು ದಾಸರಾಯರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿರಸಕಾವ್ಯಗಳೆಂದೇ ಕರೆಯಬೇಕು ಶೃಂಗಾರ-ವೀರ,

ಕರುಣ ಮುಂತಾದ ರಸಗಳು ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಅಂಗಗಳೆಂದು ಈ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ—

“ ನವಸಂಧಿಯೆಂಬ ದೃಢಸೂತ್ರದಿಂದೀಶ್ವರತಿಯ . . . . .
 .... ಮೊರೆದಂ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯೋಳ್” = || ೬೩ || ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ನಕ್ಷತ್ರಾಮಾಲಿಕಾ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ-- ಹರಣ ವೀಣೆಯ ಮಾಡಿ ರದನ ಮೆಟ್ಟಂ ಗೈದು.. . . . . ಸುಜನರ್ ಕೇಳಿರೆಲ್ಲ ||೬೪|| ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಚಿತ್ತರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹದ ಸುಳಿ ದಾಟದಿಂದ ಸ್ವಾಂತರ್ಯಸ್ವಿಯು ಏಕಸಿತವಾಗಿ ಪರಮಾನಂದದ ಪರಮಾ ವಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ರೋಮಾಂಜೋದಯ-ಬಾಷ್ಪನೀ ಸರಣ-ಗದ್ಗದಕಂಠ ಉಲ್ಲಸಿತಮುಖ ಮುಂತಾದ ಭಕ್ತಿರಸದ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುವದರಿಂದ ಆ ರಸವು ಭಕ್ತಜನರಿಂದ ಆಸ್ವಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯು ಅನಂದೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅನಂದಾನುಭವಿಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವದು ಇದೇ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಾಗಿರಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ರೂಪಾಂತರದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅಂಗವಾದ ಶೃಂಗಾರ-ವೀರ ಮುಂತಾದ ರಸಗಳು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವವು ಯಕ್ಷನ ವಿರಹ ವೃಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಶೃಂಗಾರವಾಗಲೀ ಊರ್ವಶಿಯ ಮೋಹಿಸಿ ಕಾಣುವ ಶೃಂಗಾರವಾಗಲೀ ದುಷ್ಯಂತನಿಗೆ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಮೂಡಿದ ಶೃಂಗಾರವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆ ತರಹದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ಶೃಂಗಾರ ಜಡವಾದ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ದಾಸರಾಯರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾರಲೌಕಿಕವಾದ ಮುನಿಜನಮಾನ್ಯವಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಶೃಂಗಾರವು ಕಂಡುಬರುವದು. ಅಂತಹ ಶೃಂಗಾರವನ್ನೇ ದಾಸರಾಯರು ಬಣ್ಣಿಸುವರು. ಗ್ರಾಮ್ಯ ಶೃಂಗಾರದಿಂದ ಜುಗುಪ್ಸಿತರಾದ ಅವರ ಅಪ್ರಾಕೃತಾನಂದಾನುಭವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಶೃಂಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕವಿತಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸುವರು.

ಇದೇ ದಾಸರಾಯರ ಶೃಂಗಾರ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇಂಥ ಶೃಂಗಾರ ಮುಂತಾದ ನವರಸಭರಿತವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅವನೇ ಅನಂತನು ಅವನೇ ಸತ್ಯ, ಕಾಲ, ಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಅವನೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಸರ್ವೋಚ್ಚತ್ವವನ್ನೂ ಮಹಾನುಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಬಂಜಿಸುವದು ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮುಂಚೆ— “ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾಲಿಕೆ” ಎಂದು ದೇವತಾ ಸ್ತೋತ್ರ ರೂಪವಾದ ಮಂಗಲ ಸಂಧಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ದಶಸಂಧಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಕಥಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುವವರಿಂದ ೧ ನೆಯ ಸಂಧಿಯು ಕೇವಲ ಮಾಂಗಲಿಕವಾಗಿ ಉಳಿದ ಕಾವ್ಯಸಂಧಿಗಳಿಗೆ ಪೀಠಿಕೆಯಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ ಈ ಮಂಗಲ ವಿದ್ಯಾಪರಿಚಯ.

ಶ್ರೀ ರಮಣಿ ಸುಪ್ತನಗಳೆಂಬ ಕೋಕನಗಳು

ಸಾರ ಭಕ್ತಾವಳಿಯ ಹೃತ್ಯಮಲ ನಲಿದಾಡೆ

ಮೀರಿದಾನಂದದಿಂ ಸುಜನ ಭ್ರಮರಂಪಾಡೆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ

ಕುಮುದ ಬಾಡೆ ||

ಘೋರ ದುರಿತಗಳೆಂಬ ಋಕ್ಷಗಳ ನಡಗಿಸುವ

ಮಾರಪಿತ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರವಿಠಲನಂಘ್ರ ನಖ

ನೂಲೆಯ ಗೆಳೆಯನೆನ್ನ ಕುಮತಿ ತಮ ಪರಿಹರಿಸಿ

ಸುಮತಿ ದ್ಯುತಿಯಿಂದಲಿ || ೧ ||

ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ ಮಂಗಲವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾಸ್ತಿಕರ ಆದರ್ಶ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಅನುವರ್ತಿಸುವ ದಾಸರಾಯರು ಮಂಗಲಾಚರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ

ಈ ಮಂಗಲ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರೋಪಯಾಗಿಯಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರದ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀ ಪತಿಯೆಂದು ಹರಿಯನ್ನು ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ನುತಿಸಿದನಂತರ ಅವನ ಅಂಗವಾಗಿ ಅಂದರೆ— ಪತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಪಂಚರೆಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಸಕಲ ವಾಙ್ಮನೋನಿಯಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀ ರಮಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ಮಾಡುವ

ದನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ವಂದನವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿರುವುದು ಪರಿಗಣನೀಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಪದ್ವಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕಾರವನ್ನಿಡುವದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಪರಮ ಶ್ರೀಕರವೆಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದು. ಶ್ರೀ ಶಬ್ದವು ಮೊದಲಿಗಿರುವದು. ಆ ಪ್ರಬಂಧದ ಶ್ರೀಕರತ್ವ ಸೂಚಕವೆಂಬುದಾಗಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜರು ಬರೆದ ಸುಧೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಲ್ಲಿನಾಥನು ತನ್ನ ಮಾಘ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜ ಯತಿಪುಂಗವರೂ ಸಹ, ಶ್ರೀಕಾರದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮಂಗಲ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ರುಕ್ಮಿಣೀಶ ವಿಜಯವನ್ನು ವಿರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ಅತಿಶಯವಾದ ಲೋಕಕಾವ್ಯಾ ವೇಕ್ಷಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

೨ ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಕಥಾ ಸಂಕ್ಷೇಪವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಲು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪದಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮದ ನಂತನ ಗುಣ ಮತ್ತು ರೀತಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತ ಪದದ ವಿವರಣರೂಪವಾಗಿ ಸತ್ಯ, ಕಾಲ, ಪೂರ್ಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯಿಂದೂ ಅವನ ಗುಣಗಳೇ ಆಯಾ ಶಬ್ದಗಳ ಶಕ್ತಿಯಿಂದೂ ತಿಳಿಸಲು ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ಅನಂತನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಮನನಾದಿಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತ ಧರ್ಮಗಳೆಂದು ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾಲಿಕಾ ಸಂಧಿಯಾದಿಯಾಗಿ ಹತ್ತು ಸಂಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಕಥಾ ಮುಖವಾಗಿ ಪಾಂಡವರ ರಾಜಸೂಯಯಾಗ, ತರಂಗ, ಮಾಗಧ, ಶಿಶುಪಾಲವಧ, ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಪಮಾನ, ಅಗ್ರಪೂಜೆ, ನಂತರ ದ್ಯೂತ ಕ್ರೀಡಾ, ಫಲ, ಪಾಂಡವರ ಸೋಲು, ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾನ ರಕ್ಷಣ, ವನವಾಸ ಇವುಗಳನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಆರು ಸಂಧಿಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿ ಮೂರು ಸಂಧಿಗಳಿಂದ ಅನಂತನ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಕೌಂಡಿಣ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಕೊನೆಯ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಪಾಂಡವರ ರಾಜ್ಯವಿಜಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಭಾರತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಕಥೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಅದಕಾಗಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಭಾರತ ಕಥಾ ಮಂಗಳವನ್ನು

ವಿರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಧಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಥಾ ಸಂಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಒಂದು ಪದ್ಯದಿಂದ ಸೂಚಿಸಿರುವದೂ ಒಂದು ಗಮನೀಯ ಸಂಗತಿಯೇ !

ಇನ್ನು ರಸಾಲಂಕಾರಗಳೆಡೆಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ತರಹದ ಸಂಪತ್ತಿಗೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ಪ್ರತಿಪದ್ಯದಿಂದ ಆಗುವ ಅರ್ಥಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಳಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೆ ನವರಸಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಯಾದರೂ ಈ ನವಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗದಿರಲಾರವು

ಶೃಂಗಾರ ರಸ

ಶೃಂಗಾರ ರಸವು ದೇವತೆ, ಗುರುಗಳು, ಬಾಂಧವರು ಹೆಂಡದಿರು ಉಪ ನಾಯಿಕೆಯರು, ಜಾರಿಣಿ ಸ್ವೈರಿಣಿಯರು, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರು ತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮ್ಯವಾದ ಶೃಂಗಾರವು ಬೀಭತ್ಸತನದಿಂದ ಭಾಣ ಮುಂತಾದವು ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವದುಂಟು ಆದರೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರಿ ಶೃಂಗಾರಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಅವಕಾಶವಿರುವದು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಿಸುವಾಗ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗ ಸಾತ್ವಿಕ ಶೃಂಗಾರವಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮ್ಯಶೃಂಗಾರದ ಅತ್ಯಂತ ನ್ಯೂನತೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವದು ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಯಿಂದ ದೇವ ಗುರುಗಳನ್ನು ಶೃಂಗಾರ ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವದೂ ಈ ಕಾವ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಮತಿಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವಾಗ ಶ್ರೀ ದಾಸವರೇಣ್ಯರು—

“ ಇಂದು ಮಂಡಲ ಸದೃಶವಾಗಿರಲು ಮುಖ ಪೊಳೆವ
ಮಂದಸ್ಥಿತಂ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ತೆರದೊಳಿರೆ ರತ್ನ
ಹೊಂದೆಡೆಗೆ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಹಾರಂಗಳುಡು ನಿಕರದೊಳ್ ಮೆರೆಯ

ಕುಲಶ ಮಣಿಯಾ || ೧ ||

ವೃಂದದಿಂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಲ ಮಂಟಪಂ ಗಗನ

ದಂದ ವಾಗಿರೆ ಕೃಷ್ಣ ಕುಳಿತಿರ್ದಳತಿ ತೇಜ

ದಿಂದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಂಗನೆಯರ ಕಂಗಳ ಚಕೋರಗಳಿಗಾನಂದಮಂ

ಕೊಡುತ್ತಾ || ಸಂ. ೬ ಪದ್ಯ ೪೪ ||

ಮುಖ ಸ್ಥಿತ ರತ್ನಹಾರ ನೇತ್ರಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ವರ್ಣಿಸಿ ಅದರ ಮುಂದಿನ
 ಎಲ್ಲ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಕೂಡದೆಂಬ ಭಯದಿಂದಲೂ, ವಾಸ್ತವಿಕ
 ವಾಗಿಯೂ “ಭಾರತಿ ಸ್ವರೂಪಾಂಶಳಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಶೃಂಗಾರವಂ
 ವರ್ಣಿಸುವ ಕವಿಯಾವನಾ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿರು
 ತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ- ಮುಂದೆ ಶೀಲೆಯ ಬಾಲ್ಯ ಯೌವನೋದಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿ
 ಸುತ್ತ ಶೃಂಗಾರಗಳ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಹೃದಯಂಗಮ
 ವಾಗುವಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ||೪-೬|| ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತರುಣಿಯ ಸರ್ವಾಂಗ
 ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ರಸಿಕರ ಸರಸ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿ
 ರುತ್ತಾರೆ

ಯೌವನೋದಮ

ಬಡ ನಡುವು ನಲಿಯೆ ಗತಿ ಮಂದತ್ವಮಂ ತಳಿಯೆ
 ಜಡಜ ಕುಟ್ಟಿಲದಂತೆ ಕುಚಯುಗಂ ಪೂಣ್ಣೆ ಕೆಂ
 ಪಿಡಿದಧರ ಬಿಂಬ ಫಲದಂತೆಶಿಯೆ ನುಣ್ಣಲ್ಲ ಮುಕುರದೊಲ್ ವಿಭ್ರಾಜಿಸೆ ||
 ಕುಡಿವರಿವ ನಸುಲಜ್ಜೆ ನಗೆನೊಗದೊಳಂಕುರಿಸೆ
 ಕುಡತೆಗಂಗಳ ನೋಟ ಹೊರಸೂಸೆ ದೇಹ ಸೊಂ
 ಪಡರ್ದು ನುಂಪಿಡಿದುದಾ ಕಂಪೋಗೈಯಲಾಶೀಲೆ ಜವ್ವನದೇಳೈಯಂ
 ಮೆರೆದಳು || ಸ. ೭-೫೩ ||

ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯದ ನಿವೇಶನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತ
 ಮದನನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಗೂಢನಾಗಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಅಸ್ತ್ರ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಅವಳ
 ಲ್ಲಿಯೂ ಇತರರಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ಮದನವಿಕಾರವನ್ನು
 ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿರಿಸಿ ಚಿತ್ರಿಸುವದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು
 ಅರಸಂಜೆಗಲೆಗೆ ಕೋಗಿಲೆ ಗಿಳಿಗಳಂಚರಕೆ
 ಪರಮೆಕುಲ ಕುಂತಕೆ ಸಾರಂಗ ಕಂಗಳೆ
 ಹರಿಮಧ್ಯಕೆಣೆವಕ್ಕಿ ಸ್ತನಗಳೆ ಶೋಭಿಸುವ ರೋಮರಾಜಿಗೆ
 ಭುಜಗವೋ ||

ಮರಿವಾಂಗ ಲಾವಣ್ಯ ಕಂಡು ಮನಸೋಲ್ಲು ಸು
 ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂದನ ವಯವದೊಳೆನಲಾ ಬಾಲೆ

ಯರ ಶಿಖಾಮಣಿ ಶೀಲೆಯನುಸನು ಕಳೇವರದ ಸೌಂದರ್ಯ

ರಾಜಿಸಿದುದು || ಸ ೭. ೫೬ ||

ಯೌವನೋದಯದ ಫಲವಾಗಿ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವು
ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಮದನವಿಕಾರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮನಸಿಜನ ಸಂಮೋ
ಹನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಸುಲಲಿತ ಸಮುಚಿತ ಪದಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿರುವದನ್ನು
ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು

ಪ್ರೇಳೆವ ಕಂಗಳ ಬೆಳಗು ಮನ್ಮಥನ ಮಸದಲಗು

ಲಲಿತ ಪುಬ್ಬಿನ ಮಾಟ ಸ್ಮರನ ಚೌಪಟಧೀಟಿ

ತೋಳಗುತಿಕ ಸದ್ವದನ ಲೋಕವೋಹದ ಸದನ ಕಾಂತಿ

ಮುನಿಜನರ ಭ್ರಾಂತಿ ||

ತಲೆದೋರ್ವ ನವಪ್ರಾಯ ವಿಟರಿಗಿಕ್ಕಿದ ಮಾಯ

ವೊಲಿಯುತಿಹ ಕೇಶಗಳು ಮದನ ಜಯ ವಾಶಗಳು

ಇಳೆಯೊಳಚ್ಚರಿ ಬಾಲೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಶೀಲೆ ಶೀಲೆಕಣ್ಣೆ ಸದಿದರ್ಶಿ || ೫೭ ||

ಬಾಲೆಯರ ಒಂದೊಂದು ಅವಯವಗಳು ಮದನಮಯವಾಗಿ

ಪೋಹಕವಾಗಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಸರಸವಾಗಿ ಹೇಳಿ “ಅವರು ಎಂಥವನನ್ನಾ
ದರೂ ಮೋಹಿಸಬಲ್ಲರು ” ಎಂಬುದನ್ನು ಧ್ವನಿಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಅರ್ಥವನ್ನು
ಶೀಲೆಯ ನಾಮಕ್ಕೆ ಇದು ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದು ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಅಲಂಕಾರ
ದೊಂದಿಗೆ ರಸಿಕರ ಹೃದಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಚೇತನಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅಚೇತನ
ಗಳಂತಿರುವ ಕಮಲ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ
ಬುದ್ಧಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವದೂ ಮಹಾ ಕವಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ,
ಆದನ್ನೂ ಈ ಕವಿಗಳು ಸೂರ್ಯೋದಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ —

ಕಮಲಂಗಳಾಗ ಕಮಲಂ ಬಪ್ಪ ಪವನಂ

ಸಮನಿಸಲ್ ಮೈ ಪುದುಗಿಕೊಂಡು ಮಧುಪನಮುಖದ

ಕಮನೀಯ ರೈಂಕಾರರೂಪದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಖನಾಗಮನ ಕೇಳುತಿರೆ ||

ವಿಮಲ ಮಣಿಮಯ ಜೋಡು ಧಾತ್ರಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದಂತೆ

ದ್ಯುಮಸಿಮಂಡಲ ತೋರಲಾ ಸಮಯ ಕಬ್ಜವ್ರಜ

ಸುಮನದಿಂದೀಕ್ಷಿಸುತಲಪ್ಪು ವೊಲ್ವಳಗಳಂ ಪಲ್ಲೈಸಿದವು

ನಲಿಯುತಾ || ೫ || ೧೫ ||

ಚೇತನಗಳಂತೆ ಭಾವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ದಿನಮನೆಯೆಂಬ ಇನಿಯನ ಸುಖಾಗಮನವನ್ನು ತುಂಬಿಯ ಗುಂಯಿಕಾರದಿಂದ ಕೇಳಿ ಮನಸೋತು ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಮೈದರೆದು ತೋರಿಸಿ, ದಲ ನಿಮಿಲನದಿಂದ ಅದ ಶೃಂಗಾರ ವನ್ನು ನಲಿರಾಟದೊಂದಿಗೆ ತೋರಿಸಿರುವದು ಇವರ ಶೃಂಗಾರದ ಪರಮಾ ವಧಿಯ ನಿದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ.

“ ತರಣಿಯೋಳ್ ನೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಸುಮ್ಮಾನದಿಂ | ಪರಿ ಶೋಭಿಸುವ
ಪೂರ್ವದಿಕ್ ತರುಣಿ ಕುಂಕುಮದಿವರನುಜ್ಜ ನಂಗೈದಳೋ ||

ಎಂಬ ಇವರ ಈ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಣಯರಾಗವು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕವೆಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ ಹೀಗೆ ಶೃಂಗಾರ ರಸವನ್ನು ಜಡ-ಚೇತನ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಮುಚಿತ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರೆ ಸೂರೆಗೊಳಿಸಿರುವ ಇವರ ಶೈಲಿಯು ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದು ಬುಧಜನರ ಶ್ಲಾಘನೆಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಯಂವರ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರಣಯ ಸಂಗಮ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿರ ದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸು ವದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೆನಿಸ ಲಾರದು

ಇನ್ನು ವೀರ-ಅದ್ಭುತ ಭಯಾನಕಗಳ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಿರಗಿಸುವ ! ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಸಗಳ ಸಮಾವೇಶವು ಕಂಡು ಬರುವದು. ಉಭಯ ವೀರರ ವೀರತನದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಾಟದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಫಲವನು ಉಹಿಸಿ ಬಿಂಬಿಸುವಾಗ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟೂ ಎದ್ದು ಕಾಣಬಹುದು.

ವೀರ ರಸೋದಯವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ “ಸ್ಪರ್ಧೆ- ಪರಸ್ಪರ-ಮತಿ- ಮತ ವೈಷಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವ ವಿರೋಧ, ಹೀಯಾಳಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ಸರ” ಇವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವೈರಾನಲವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ. ಅದರ ಆಟೋಪದ ಭರದಲ್ಲಿ ವೀರ ರಸದ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವದು ಮಹಾ

ಕವಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಟ್ಟನಾರಾಯಣ-ಮುರಾರಿ ಮುಂತಾದ ಕವಿಕುಲ ಲಲಾಮರು ಹೀಗೆಯೇ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ರಸಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಶೋಭೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಮಾಗಧ ಭೀಮರ ಸಮರಾಗವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ, ಅದರ ಅನಂತನೆಯಿಂದ ಭೀಮನ ಆಟೋಪ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಯುದ್ಧಯಾಚನೆ, ಭೀಮನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಪುವ ಜರಾ ಸಂಧನ ಆಗ್ರಹ, ಭೀಮನ ರೊಚ್ಚಿನ ಅಂಕುರ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ವೀರ ರಸವು ಬಹು ರೂಪುಗೊಂಡು ಬೆಳೆದು ಹರಿದಿರುತ್ತದೆ

ಗದಾ ಯುದ್ಧದ ರುದ್ರಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರ ಅದ್ಭುತ ಭಯಾನಕಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊರಹೊರಡುವವು, ಅಂತೆಯೇ ಈ ರಸಗಳು ಗದಾ-ಮಲ್ಲ ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕೇರಿಬುಗ್ಗೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುವಷ್ಟುಮತ್ತಾವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಯುವದಿಲ್ಲ ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧ, ಭಟ್ಟನಾರಾಯಣನ ಗದಾಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆಯಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಭೀಮ ಮಾಗಧರ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಹಾರಗಳ ನಾಮಧೇಯದಿಂದ ಬೃಹಿಸಿರುವಾಗ ಯುದ್ಧ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಆ ರಸಪಾಕಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟೂ ರುಚಿ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ ಗದಾಯುದ್ಧದ ವಿವರಗಳು ಕವಿಗಳ ಪ್ರತಿಭಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು ಇಂತಹ ಸಮರಶೌಂಡರ ವೀರಚರಿತ್ರೆಗಳು ರಸಭರಿತವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದವರಂಥ ನಿಸರ್ಗೋದ್ಭವ ಕವಿಗಳ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ ಗದಾಮಲ್ಲ ಯುದ್ಧಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ವೈಭವವನ್ನು ಈ ಭೀಮ ಮಾಗಧರ ಕದನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಾಹುಸಿ ತೋರಿಸುವ ದೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕೈದೀವಿಗೆಯಿಂದ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ವಿರತರಾಗುವ.

ಇದರಂತೆ ಕರುಣರಸದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು ಶೋಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದರೂ ದ್ರೌಪದಿ ಮತ್ತು ಕೌಂಡಿಣ್ಯರ ಲೋಕೋದ್ಗಾರಗಳು ಲೋಕೋತ್ತರವಾದವುಗಳು ದ್ರೌಪದಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರಾಹರಣದ ಸನ್ನಿವೇಶ

ದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು-ಸಂಕಟದ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಜನರ ಹೃದಯ ನಯನ
ಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಷ್ಪ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ಹರಿಯಿಸದೇ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ-

“ಬಾಗಿದೇಳಿ ಬಾಳಿಯೋಳ್ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆವಾಸತಿಯ
ವೇಗಗತಿಯಲಿ ಝಣತ್ವಾರಗಳ ನುಡಿ ವಸಂ
ಯೋಗ ನೂಪುರದರವ ಕಂಕಣ ಧ್ವನಿಯು ಹೊಂಗಿರು ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ನಿನಾದ |
ಆ ಗರುತಿಯರ ರೋದನದ ರಭಸಗಳಿಗೆ ನೆರ
ವಾಗದಿರೆನೆಂಬ ತುಂಬಿದ ಮಹಾಶೋಕ
ಸಾಗರದ ಘೋಷವಾ ಗಜಪುರದ ಪಟ್ಟಣರೋಳಿ
ಪೇಳಿನದ್ಭುತವನಂ || ೫೪ ||

ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕರುಣಾರವವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನ ಮರುಗಿ
ಕೊರಗಿರುವವರ ಪ್ರಳಾಪವನ್ನೂ ಅದರ ಅದ್ಭುತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ
ಕಾಣುತ್ತೇನೆ ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಪದ್ಯಗಳು ಶೋಕ ಅದ್ಭುತಗಳ
ಸಂಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಿಗುವವು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸುವ
ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗೋಣ.

ದುಶ್ಯಾಸನನು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿತರುವಾಗ ದ್ರೌಪದಿಯ ವಚನಕ್ಕೆ
ಉತ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳುವನು—

ಎಲ್ಲಿ ಕುಶ್ಚಿತ ಪ್ರಶ್ನ ನಿರ್ಣಯಂಮರೆ ವಾಕ್ಯ
ನೆಲ್ಲಿಯದು ಚಪಳೆ ನೀ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾಗು
ಮೇಣೆಲ್ಲಿ ಫಲವತಿಯಾಗು ನಡೆ ಸುಮ್ಮನೆದ್ದು ನೀ ಕೌರವೇಶ್ವರನ
ಸಭೆಗೆ || ೬-೫೪ ||

ದ್ರೌಪದಿಯು—

“ನಾಂ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾಗಿರ್ಪೆನೆಂದು” ಶಾಂತ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯರೀತಿ
ಯಿಂದ ಬೋಧಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಟ ದುಶ್ಯಾಸನನ
ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯವು ಬೀಭತ್ಸುತನದ ಪರಮಾವಧಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.
ದುಷ್ಪ ಕಾಮಲೌಲ್ಯ ಮದಾಂಧತನ ಇವುಗಳ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ
ಬೀಭತ್ಸುತನವು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ನವರಸಗಳು ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಈ ಕವನಗಳ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರತಿ ಶ್ಲೋಕದ ವರ್ಣನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಸ ಹೊರಟರೆ ಮುನ್ನುಡಿಸುತ್ತಾರವಾಗುವದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವ

ಇನ್ನು ರೀತಿ, ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಾಸ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಜ್ಞರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಆನಂದ ಪಡುವರು, ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವದು ಅನಾವಶ್ಯಕ ! ಉಪಮೆ, ಉತ್ತೇಕೆ, ರೂಪಕ ದೃಷ್ಟಾಂತ, ನಿದರ್ಶನ, ಕಾವ್ಯಲಿಂಗ ಆಧಾಂತರನ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಬುಧರು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಂಗಾಂತರದಿಂದ ತೋರಿಸುವ.

ಇಂತು ನವರಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ ರೀತಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುವ ಈ ಕಾವ್ಯ ಕಾಮಿನಿಯು ಕವಿಗಳ ಮನೋರಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡಿ ನಲಿದಾಡಿ ಭಾವಪರವಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಕವಿಗಳ ಪರಮ ಧೈಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಪಾರವಶ್ಯತೆಯು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವದು ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಪಯೋಗಿನಿಯಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯಾಮೃತಲಹರಿಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೊರ ಹರಿದು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಹೃದಯಾನಂದವಾಗಲೆಂದು ನಾನುಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಯುತ ಗೊರೆಬಾಳ ಹೆಣಮಂತರಾಯರಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ಅದರ ಮುಖಾಂತರ ದಾಸರಾಯರ ಪರಮ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಬೀರಿಸಿ ಸುಜನರಿಗೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಪರತ್ರಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಲವನ್ನೂ ಪ್ರಕೃತ ರಾಯರಿಗೆ ಇತೋಪ್ಯುತಿಶಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸಕಲ ಸುಮಂಗಲಗಳನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಲೆಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ವಿರಮಿಸುವ !

ಸಜ್ಜನ ವಿಧೇಯ,

ಗದಗ
೧೨-೧೨-೧೯೫೮ }

ಕೆ.ಶಾ.ಚಾರ್ಯ ಜಾಲಿಹಾಳ

— ಪೀಠಿಕೆ —

೧ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ— ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನೂರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉಳಿದ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಂತೆ ಅದಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವುಂಟು. ಪಂಪನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಜೈನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರು ವಿವಿಧಕಲಾಮಂಡಿತರನ್ನು ತಲೆದೂಗಿಸುವ ಚಂಪೂ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆಯಾಯಿತು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸತನ, ಸರಳತೆಗಳು ತಲೆದೋರಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ನೇರವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಎಡೆಪಡೆಯಿತು ನಂತರ ಷಟ್ಪದಿಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮತೀಯ ಪುರಾಣಗಳ ಸುಗ್ಗಿಯಾಯಿತು. ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ ಹಾಗೂ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳು ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ರಚಿತವಾದವು. ಷಟ್ಪದಿಯ ರುಂಕಾರವು ಕವಿ, ಗಮಕಿ, ವಾಗ್ಮಿಗಳ ತಲೆದೂಗಿಸಿದಂತೆ ಪಾಮರರ ಮನವನ್ನೂ ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನ 'ಕನ್ನಡ ಭಾರತ', ಚಾಮರಸನ 'ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ', ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ 'ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ' ವಿರುಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನ 'ಚಿನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ' ಗಳು ಷಟ್ಪದಿ ಪುರಾಣ ರತ್ನಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

೨ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ— ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವೈಭವದ ಕಾಲವಾದ ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಮುಖ ಮೂಡಿತು ಶ್ರೀ ನರಹರಿ ತೀರ್ಥಾಧ್ಯರೊಂದಿಗಾದ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಅನುಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಪುರಂದರ ದಾಸ, ಕನಕದಾಸಾದ್ಯರಿಂದ ಚಿಗುರೊಡೆದು ಕುಸುಮಿಸಿ ಪಕ್ಕ ಫಲಗಳನ್ನಿತ್ತಿತು. ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿ ತಮ್ಮಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ತತ್ತ್ವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ತೋರಿದರು ಸರಳ ಜನಬಳಕೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ತಪ್ಪುತಡೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿ ಬಗೆಗಾಣಿಸಿದರು. ಅವರ ಪದಪದ್ಯಗಳು ಮನೆಮನೆಗೂ ಮುಟ್ಟಿ ನಾಡು ಪಾವನವಾಯಿತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮೇಳಿಸಿದ ಶ್ರೀಯಸ್ಸು ದಾಸರಾಯರಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು.

೩. ದಾಸರು ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳು— ದಾಸರೆಂದರೆ ಬಿಡಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆವವರೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಅನೇಕ ದಾಸರುಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ ಕನಕದಾಸರ 'ಮೋಹನತರಂಗಣಿ', ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರ 'ದಶಮಸ್ಕಂದ ಭಾಗವತ' ದ ಕೆಲಭಾಗಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ 'ಹರಿ ಕಥಾಮೃತ ಸಾರ'ವು ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ, ಗಾತ್ರದಿಂದ ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಜಗನ್ನಾಥರಾಯರ ಸಮಕಾಲೀನರೂ, ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿರಿಯರೂ ಆಗಿರಬಹುದಾದ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರು ಕೀರ್ತನೆ ಸುಳಾದಿಗಳ ಜತೆಯೇ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಕೈಚಳಕ ಸಾಕಷ್ಟು ತೋರಿದುದು ಅವರ 'ಮನ್ಮಥ ವಿಲಾಸ' 'ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಜಯಂತಿ ಕಥಾ', 'ಶ್ರೀಮದನಂತನ ಕಥಾ' ಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ರಸಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಅಷ್ಟಾದಶ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಪದಲಾಲಿತ್ಯ ಪ್ರೌಢ ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರ 'ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ' ಕಾವ್ಯವು ರಸಿಕ ಜನ ಹೃದಯಾಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿದೆ, ಭಕ್ತ ಜನ ಹೃತ್ಪ್ರಿಯದ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ

೪ ಕವಿಯ ಮತ ಹಾಗೂ ಕಾಲ— ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರ ಬಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಗಳು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಕವಿಯೇ ಶ್ರೀ ಮದನಂತ ಕಥೆಯ ಮೊದಲು ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಾನವಿ ದೇಶ ಕುಲಕರಣಿ . ... ಗೌತಮ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವ .....ತಿರುಮಲರಾಯನಾತ್ಮಜಂ ನಾರಾಯಣಾಖ್ಯ' ನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ತಾರತಮ್ಯಪೂರ್ವಕ ದೇವತಾ ಸ್ತೋತ್ರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಿಂದ ಗುರುಗಳ ವರೆಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಂದೆ ತಿರುಮಲರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು, 'ರೂಪ ಗುಣ ಸುಜ್ಞಾನ ಧೃತಿ ಶಾಂತಿ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರತಾಪ, ಶಮದಮ ಪುತ್ರ ಸಂಪತ್ಕಳತ್ರದಿಂ ಈ ಪೊಡವಿಯೊಳ್ ಜಸಂ ಬಡೆ ದವನ ... ಆ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷಮಜ್ಜನಕ ತಿರ್ಮಲರಾಯನಾ ಪರಮ ಪಾವನಡಿದಾವರಿಯ ಧ್ಯಾನಂ ಸದಾ ಪೊರೆಯಲಿನ್ನು ಹೃದ್ವನಜದೊಳಗರ್ಧನ' ಸನ್ಮಂಗಳವ ನೀವುತ ' ಎಂದು ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಗೈದಿ

ದ್ದಾನೆ. ' ದಾತ ತಿರ್ಮಲ ರಾಯನಣುಗ ನಾರಾಯಣ ' ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ

ಇನ್ನು ಕವಿಯ ಮತದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ವಾಯುದೇವರ ಮೂರನೆ ಅವತಾರವಾದ, ದ್ವೈತ ಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ ಚಾರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು 'ಭೇದ ಜ್ಞಾನನರುಹಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂ ವಾದಿಗಳ ತರಿದು ಸುಜನರ ರಕ್ಷಿಸಿದ . . ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಗುರು ವರ್ಯ ಸತತೆನ್ನ ಸಲಹೋ ಜೀಯ ' ಎಂದು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭ ದೊರೆತಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಿಸವೋತ್ತಮತ್ವ ವನ್ನು ಸಾರಿ ಪಂಚಭೇದಗಳನ್ನು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಕವಿಯ ಮತ ದ್ವೈತ ಮತನೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಕವಿಯ ಕಾಲ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೆಲ ಮಾತುಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುಸ್ತುತಿ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಜಯದಾಸರ ನಂತರ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಸ್ತುತಿಗೈದು ಕೂಡಲೆ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ ಕಾರಣ ಇವರು ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿರುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಶ್ರೀ ಗೋವಾಲ ವಿರಲನ ಪ್ರೀತಿ ದಾಸರ ದಾಸ ಪಂಕಜವನನುದಿನ ಸ್ಮರಿಸುತೀ ಕಥೆ ಪೇಳುವೆ ' ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು ಮೇಲಿನ ಮಾತಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಗೋವಾಲದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರನ್ನಾಗಲಿ, ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರು ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರನ್ನಾಗಲಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿದಿರುವುದು ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನತ್ವವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲರು ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರ ' ಮನ್ಮಥವಿಜಯ ' ಹಾಗೂ ' ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿ ಕಥಾ ' ಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಕೈಯಾರೆ ಪ್ರತಿಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಲ್ಲಿಯಷ್ಟೇ ಭಕ್ತಿ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಮನೋಹರವಿಠಲರಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರು ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರ ಸಮಕಾಲೀನರೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಃ ಮನೋಹರ ವಿಠಲರು ' ಶ್ರೀ ಮದನಂತ ಕಥಾ ' ಪ್ರಾಗಂಭ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ

‘ವರಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ ಕರಿಯ ಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿ ಭಾನು ವಾರದಲ್ಲಿ ವರ ಕಾವ್ಯ ವೇಳಿದಂ’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಂದು ಕೊಂಡರೆ ಕ್ರಿ. ಶ ೧೭೬೨ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿನ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದಿರಬಹುದಾಗಿದೆ

೫. ಕಾವ್ಯ ಕಥಾ-ವಿಮರ್ಶೆ— ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶ್ರೀ ಮದನಂತನ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವದೇ ಕವಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ವೂಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೩೧ ಶ್ಲೋಕಗಳಿದ್ದು, ಮೊದಲಿನ ೧೪ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಸೂಯಯಾಗ, ದುರ್ರೋಧನನ ಅಪಮಾನ ಶಕುನಿಯ ಸಲಹೆ, ದ್ಯೂತ, ಪಾಂಡವರ ಅರಣ್ಯವಾಸ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಥೆ ಸಂಕ್ಷೇಪ ವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಮನೋಹರ ವಿರೂಲರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೇ ಐದು ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಕವಿಯು ‘ಈಗನಂತನ ಕಥಾ ಸಂ ಗ ತಿ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪಾಪ ಪರಿಹರಿಸುವ ಸಭಾಪರ್ವ ಪ್ರಸಂಗಗಳ.... ಚರತ್ರಮಂ ಕೇಳೆಂದು ಮುನಿ ನುಡಿದನು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಸಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಭಾಪರ್ವ ಕಥೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿವಿಧ ವರ್ಣನೆಗಳಿಗೂ ಶೃಂಗಾರಾಬ್ಧುತ ವೀರ ಕರುಣಾರಸ ಗಳಿಗೂ ತುಂಬಾ ಎಡೆದೊರೆತಿದೆ. ಕವಿಯ ಹರಿಭಕ್ತಿಯ ಹೊನಲು ಕೃಷ್ಣ ಸ್ತುತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾಭಾಗ ಕೇವಲ ೭-೮ ಹಾಗೂ ೯ನೆಯ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೊನೆಯ ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಿಂದ ಓಡುತ್ತಾನೆ. ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡದೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಧರ್ಮ ರಾಯನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ‘ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ’ ಭಾರತದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರಳಿದ ಹೂ ಭಾರತದ ಕಥೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಸೂತ್ರಧಾರನು. ಅಂತಹ ಅವತಾರಿ ಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿಂದ ಕಥಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದಂತನ ಕಥೆ ಕವಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾಮೃತವೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕವಿಯು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ‘ಶ್ರೀಮದನಂತನ ಕಥಾ’ ಎಂದು

ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ ವಿಮರ್ಶಕರು ಇದನ್ನೇ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಭಾರತವೆಂದು ಕರೆದರೂ ಯಾವ ದೋಷವಿಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಸಾಗಿದಂತೆ ಹಿಂದಣ ಕವಿಗಳಾದ ಕವಿ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶರ ಪ್ರಭಾವ ಕವಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟಾದುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಸಾನುಪ್ರಾಸ, ಯಮಕ, ಪದಲಾಲಿತ್ಯ, ನಾದಮಾಧುರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದರೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಸಭಾಪರ್ವದ ಕಥೆಯು ಕವಿಯ ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಂತು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪದಪ್ರಯೋಗ, ವಾಕ್ಯಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ ಕೆಲ ಸಲ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾಮಿನಿ ಪಟ್ಟದಿ ಪದ್ಯಗಳು ವಾರ್ಧಕದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿವೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ 'ಕನ್ನಡ ಭಾರತ' ಮನೋಹರ ವಿರ್ಮಲರ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಎಷ್ಟೊಂದು ಜನಾದರಣೀಯ ಪ್ರಭಾವ ಕಾವ್ಯವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಇದರಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೬ ಶ್ರೀಮಂತನಂತ ಕಥಾ— ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ವಾಂಡವರು ಸೋತು ಪಣದಂತೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ಸಂತೈಸಲು ಕಾವ್ಯವನಕ್ಕೆ ಬರುವನು ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ ಮಹಿಮೆ ಹೇಳಿ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಉಪದೇಶಿಸುವನು

ಸುಮಂತನೆಂಬ ಋಷಿಗೆ ಶೀಲೆಯೆಂಬ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆದರೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಂತನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯೋಗ ದುಃಖವಾವರಿಸಿತು. ನಂತರ ದುಶ್ಶೀಲೆಯೆಂಬವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಅವಳಾದರೋ ಬಹು ಕರೋರಳೂ ಕ್ರೂರಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಮಗಳು ಶೀಲೆಯು ಬಹು ಸದಾಚರಣ ಶೀಲಳು. ಕೌಂಡಿಣ್ಯನೆಂಬವನು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸುಮಂತನಿಡೆಗೆ ಬರಲು ಶೀಲೆಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟನು ಕೌಂಡಿಣ್ಯನು ಶೀಲೆಯನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯಾವದೋ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸುವದನ್ನು ಕಂಡು, 'ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ?' ಎಂದು ಶೀಲೆಯು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಆ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಅನಂತನ ವ್ರತವಾಚರಿಸುತ್ತಿರುವದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು

ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಶೀಲೆಯು ಕೂಡಲೆ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾನೂ ಯಮುನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅನಂತನ ದಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವೃತವಾಚರಿಸಿದಳು. ನಂತರ ಕೌಂಡಿಣ್ಯ ಶೀಲೆಯರು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಬರಲಾಗಿ ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕುಟೀರವು ಮಣಿ ಕನಕ ಬಚಿತ ದಿವ್ಯ ಅರಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಕಲ ಸಂಪದ್ವೈಭವವು ಅವರಿಗಾಗಿ ಕಾದಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಮಹಿಮೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಶೀಲೆಯು ಬಹು ಹರ್ಷಿತೆಯಾದಳು ಆದರೆ ಕೌಂಡಿಣ್ಯನು ಇದೆಲ್ಲ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದ ಪ್ರಭಾವವೆಂದು ಗರ್ವಿತನಾದನು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ಅನಂತನ ದಾರವನ್ನು ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಾಟಿದನು. ಕೆಲದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಕಲ ವೈಭವ ಸಂಪದಗಳು ಅಳಿದು ದುಃಖ ದಾರಿದ್ರ್ಯಗಳು ಅಡರಿದವು. ಜನರೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೊರಾದರು. ಆಗ ಕೌಂಡಿಣ್ಯನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದವು. ತಾನು ಶ್ರೀ ಅನಂತನನ್ನು ನಂದಿಸಿದುದೇ ಈ ಎಲ್ಲದುವಸ್ತೆಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಗ್ಧನಾಗಿ ಅನಂತನನ್ನು ಕಾಣುವೆನೆಂದು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ನಡೆದನು ಆ ಘೋರವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಎದುರು ಕಂಡ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಅನಂತನ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿರಾಶನಾದನು. ಬಹು ದುಃಖದಿಂದ ಮನದಲ್ಲಿ ಕಳವಳಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಮದನಂತನು ಕರುಣೆಗೊಂಡು ಭೂಸುರನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಅನಂತನನ್ನು ತೋರಿಸುವದಾಗಿ ಒಂದು ಗುಹೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಶ್ರೀಮದನಂತನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದನು ಕೌಂಡಿಣ್ಯನು ಭಕ್ತಿಪಾರವಶ್ಯದಿಂದ ಗದ್ಗದಿತ ಕಂಠಿತನಾಗಿ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಅನಂತನನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮೂರು ವರಗಳನ್ನು ಇತ್ತನು ಮುಂದೆ ಕೌಂಡಿಣ್ಯನು ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮದನಂತನ ವೃತವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಸಾರಿ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಈ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಹೇಳಿ ವೃತವಾಚರಿಸಲುಪದೇಶಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಯನ ಬಹುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವೃತಗೈದನು. ಈ ವೃತ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಕಿರಾತರೂಪಿ ರುದ್ರನನ್ನು

ಗೆದ್ದನು, ಇಂದ್ರಪೂಜಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದನು. ವಾಂದವರು ಮುಂದೆ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತಿರಲು ಕೌರವನು ತನ್ನ ಸಂಪದ್ವೈಭವವನ್ನು ಮೆರೆದು ವಾಂಡವರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಲು ಕಾವ್ಯವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚಿತ್ರರಥ ಗಂಧರ್ವನಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡಲು ಧರ್ಮರಾಯನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಅವಮಾನಿತನಾಗಿ ಹೋಗುವನು ಮುಂದೆ ಕವಿ ಕಥೆಯನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಓದಿಸುತ್ತ, ಅಜ್ಞಾತವಾಸ, ಕೇಚಕವಧೆ, ಉತ್ತರ ಗೋಗ್ರಹಣ, ಅರ್ಜುನ ವಿಜಯ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಳಗ, ವಾಂದವ ವಿಜಯವಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕೊನೆಗಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಮದನಂತನ ವೃತವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಧರ್ಮ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕಥಾ ವೃತ ಮಹಿಮೆ ತೋರುವ ಹಂಬಲ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಜಯವೆಂಬ ಚಿರ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಉತ್ಕಟತೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ

೭ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ — ಕವಿ ಕಲ್ಪನಾ ವಿಲಾಸ — ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ವಾಗಿ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ ಮೇರು ಪರ್ವತ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವಾಗ 'ಸರ್ವಗೀರ್ವಾಣರಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಯುವತಿಯರಿಗಾಭರಣ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ ವರ ಹೇಮ ನಿವಹತಂಝಿಟ್ಟಿದರೋಮೇಣ್ ಧರಣಿ ತ ಳ ವೆ ಂ ಬ ನವಕೊಳದಲೊಗೆದ ಹೊಂದಾವರಿಯ ಮಕುಟವೊಂದು ಉತ್ತೇಕ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಕವಿ. 'ಭೂಮಿ ಭಾಮಿನಿ ಶಿರದ ಭಗವಾಡ ಮಣಿ . . . . . ಸಕಳ ಸೌಭಾಗ್ಯದೊಡಲು' ಎಂದು ಇಂದ್ರಪುತ್ರನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರ, 'ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದದೆ ಮಣಿ ಖಚಿತ ಪ್ರಸಾದಮಯ ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದದೆ ಗೋಪುರ ಚಿತ್ರ ಭುವನಮಯ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದದೆ ಸೌಂದರ್ಯ ವನಿತೆಯರ ಮಯ ಸಕಳ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಯ' ಎಂದು ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ 'ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿದ್. ಪೂಂಗೋ ಟಿಯಂ ಪಾತಾಳ ಕೊಗೆದಗಳಖಾತದಿಂ ಮಣಿಖಚಿತದ್ವಾರದಿಂ' ಮೆರೆವ ಸ್ತುತಿಸಾಹಿತ್ಯ ಭವ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿ, 'ನೊಗಯಿಪ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರಾಸಾದದಿಂದ ಝಗ ಝಗಿಪ ದೇವಾಲಯಾದಿ ಗೋಪುರದ ಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪೂಳವ ಧ್ವಜಮಕರ ತೋರಣದಿಂದ' ಶೋಭಾಯ

ಮಾನವಾದ ನಗರದ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಸರಳಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ
'ತುರಗಗಳ ಧಿರೆಯು ಕಾಂಚನದ ನೌಧಂಗಳೇ ಗಿರಿಗಳು ಆ ಸತ್ತಿಗೆಯ ಸ್ವಾಲ್ಮಗಳೇ
ಘೇನಂಗಳು ಅರುಣಭವಿಯಾ ತೋರಣಂಗಳೇ ಪವಳ' . ಪ್ರಾಕಾರ
ಮೇರವ ತಡಿಯಾಗಲು ಆ ಶುಂಡಾಲವುರ ಸಮುದ್ರಗಚ್ಚಿತ್ತನಂತಿದ್ರವು'
ಎಂದು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುವಲ್ಲಿ, ಕವಿ ಹಸ್ತ ವರ್ಣನಾ
ಕೌಶಲ್ಯ ಕಲ್ಪನಾ ಚಾತುರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಗೆಗಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ

'ಘುಳಿಘುಳಿಸಿ ಮುಳಿಗೆಳ್ಳ ನೀರಾನೆ ಕರ್ಕಟಂ ಸಲಿಲವಿಂ ಜೀವಿ
ಸುವ ಜಂತುಗಂಡೂಪದದಿ ಮೊಳೆವ . . ಘೂರ್ಚಿಸುವ' ವಾರ್ಧಿಯನ್ನು
ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಬಳಸಿದ 'ಘುಳಿಘುಳಿಸಿ . . . ಘೂರ್ಚಿಸು' ಪದಗಳು
ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ 'ತಿಮಿ ತಿಮಿಂಗಳ ರುಷದ ಕುಲದಿಂದ ಬಲದಿಂದ . .
ರಮಣೀಯ ಧಿರಗಳಾರ್ಭಟದಿಂದ ತಟದಿಂದ' ರಂಜಿಸುವ ಅಭಿಯನ್ನು
ವ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರೂ, 'ಘನಕುಲಂ ಬಿಡದೆ ಜಲಸೆಳೆ
ಯಲಾಣೆ ಎನೆಗಿಲ್ಲ, ಮುನಿ ಕುಂಟಿಬಿಟ್ಟಿದಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ ತನಗಿನಿತಿಲ್ಲ, ಅನವರತ
ತನ್ನ ಎಳ್ಳಿಯ ನೆಚ್ಚಲಿಸದಿಹ ವಡಬಾನ್ಸನ ಬಾಧೆಗೆ ಕನಲಿ ನೈರಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸ
ಕರ್ತನನ್ನರಸಲು ಅನಿತು ಲೋಕದಲಿ ಕಾಣಿಸದೆ, ದ್ವಾರದಿಗೆ ತನುವನೆಡೆಗೆ
ಡಹಿ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಮೊರಯಿಡುವ ಮೊಲ್ ಉದಧಿ ರವಗೈಯುವಂಕೆಸೆದುದು'
ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ ತೋರಿದ್ದಾನೆ ಇಲ್ಲಿ
ಕವಿ ಬಳಸಿದ ಉತ್ತೇಕ್ಷ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಮಗಧ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಾರೆ
ಕೆರೆಯ ಕಾಲುವೆಯ ತೆರಳಿಕೆಯ ವರಕನು ವಿರಚಿತ ರಸವಾಳ್ ಪುವಾ
ಶಾಲೆ ವಾಪೀಕೂಪಗಳಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಫಲಪ್ರಸ್ಥ ವನ್ನಿಂದ "ೋಭಿಸುವ
ಮಗಧ ದೇಶವನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗುತ್ತಾರ ಕನಿಯ ವರ್ಣನಾ ಸಾವು
ಧ್ಯಕ್ಕೆ ರೆಕ್ಕೆಯೊದೆದಿದೆಯಿಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಭೂವನ, ಪ್ರಸಾಶಾಲೆ, ಭೃಂಗ
ಪಿಕರುಕ, ಮಯೂರ ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿಗಳ ವರ್ಣನ ಬಿತ್ತರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಕವಿ.
'ಜಲದೊಳಗೆ ನಿಂದು ಒಹುಕಾಲದಿಂ ತಪದಿಂದ ಹೆಲವು ಧ್ಯವಂಗಳರ್ಚಿಸಿ
ಬೇಡಿಕೊಂಡಡಂ ಮೊಳೆಪೊಳೆವೃತಿಹ ಪಾಮರಿಯರ ಮೈಗಂಪು ಸಮನಿಸಲಿಲ್ಲ
ವೆಮಗೆನುತಾ ತಲೆವಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಂ ಪಾಲ್ತೆನೆಗಳಿಂ ಶಾಕಗಳ್ ಮೋಗಲಿಕ್ಕಲದಿ

ಮೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಭೂ ಲಲನೆಯು ಹರಿದ್ರಲೇಪನಗೈದಳೆಂಬಂತೆ ರಾಜಿಸಿದವಾ ಧರೆಯೊಳು' ಎಂದು ಕಳಮುಶ್ರೀಯ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಸೊಗಯಿಸುವ ಧರೆಯ ವರ್ಣನೆಗೆಯ್ಯುವಲ್ಲಿ ತಲೆವಾಗಿ ನಿಂದ ಶಾಳಿಗಳ ಲಜ್ಜೆಯ ಕಾರಣ ವನ್ನು ಬಹು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅಧ್ವದೋಳ್ ಕೇತಕಿಯ ಸುರಭಿದೋರಲೈ ಭುಂಜಿಸ ವೋಗೆ ನಯನದೋಳ್ಳಕರಂದ ಮುಸುಕೆ ಬೆನರಿ ಮರುಳೆದ್ದು ಸಾಗುವೆನೆ ಕಂಟಕಗಳೂರುತಿವೆ ಇರಲಂಧಕಾರಕ್ಷಿಗಡರಿ ದೆಶೆ ಗೆಡಸುತಿದೆ, ಹರಿಸೆಂದು ಹರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುವವೋಲ್ ಝೀಂಕಾರಗೈತಿದವು ಪರಮೆ' ಎಂದು ತುಂಬಿಗಳ ಬಣ್ಣನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಸಾರಿಗರ ತೋಳಲಾಟ ವನ್ನು ಬಹು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಹರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುವದೊಂದೇ ಗತಿ ಯೆಂಬುದನ್ನು ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಕವಿ. ಶುಕಪಿಕ ಗಳು ' ಮುದದಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಿಮಳವ ಮೆಲುವಾನೆಯಿಂ ಪೋಗಬ್ಯಾಡಿ ಅಚ್ಚ ಸಂಪಿಗೆಯ ಬಳಿಗೆ, ಅಳಿವಿರಿ ' ಎಂದು ಅಳಿಬಳಗಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಪೇಳ್ವವಂತೆ. ಕವಿಯ ನೂತನ ಕಲ್ಪನಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮಯೂರದ ಚೆಲ್ಲಿಕೆಯ ಬಣ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕು ' ಎಲೆ ಮಯೂರನೆ ನಮ್ಮ ಬಿಡಬ್ಯಾಡವೆಂದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಪರೆ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನೆಂಬರು ನಿನಗೆ, ಚೆಲುವಂತನಾಗಿರ್ಪೆ ನೋಡು ನಮ್ಮನು ಬಿಡಲು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಶಿರದೊಳಾಡಿ ಬಲು ಮಾನದಿಂದ ಅವನಿಸರ ಮೇಲೆ ಮೊಲಿದಾಡಿ ಕಳೆವಂತರಾಗಿಹೆವು, ನಿನ್ನಂಗ ಶೃಂಗಾರ ಕಳೆವುದು ಅನು ಚಿತವೆಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ಪೇಳ್ವವೊಲು ನವಿಲ ಬೆಂಗೊಂಡು ಗರಿಗಳಿಹವು ' ಇಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿಗಳ ಸೌಂದರ್ಯದ ಹಿರಿಮೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

' ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯಂತಾದವೆಲ್ಲ ಶರಧಿಗಳ್, ನಿತ್ಯವಾರಣಗಳಾದವು ಐರಾ ವತದ ತೆರದಿ, ತ್ರಿಪುರಾರಿಯಂತಾದರೆಲ್ಲಾ ಸುರರ್, ಕೈಲಾಸದಂತಾದವು ಎಲ್ಲ ನಗವು .. ವೀರ ಧರ್ಮಜನ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ಬಿಳಪಿನಲಿ' ಎಂದು ಧರ್ಮಜನ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾನೆ. ' ರವಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯಲಿ, ಶಶಿಯಂತೆ ಶಾಂತಿಯಲಿ, ಭವನಂತೆ ವೀರ್ಯದಲಿ, ಹರಿಯಂತೆ ವಿಭವದಲಿ, ಧ್ರುವನಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಲಿ, ಸತ್ಯದಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಂತೆ' ಶೋಭಿಸುವ ಅವನಿಪಾಲಕ ಶಿರೋ ಮಣಿ ಧರ್ಮರಾಜನೆಗೆ ಭುವನದೋಳ್ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುರನರ ಭುಜಗನಿ ವಹ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಉಪಮಾನಗಳು ಔಚಿತ್ಯ

ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಧರ್ಮಜನ ಘನತೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಘನವಾಗಿಸುತ್ತವೆ ಧರ್ಮ ರಾಯನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 'ತಾಮಸರ್ ನಿಂದಕ ದುರಾಚಾರ ಕುಹಕಿಗಳ್ ವಾಮ ರರ್ ಕಲ್ಮಷರ್ ಕರ್ಬುರರ್ ಕಪಟಿಗಳ್ ಪರಹಿಂಸರ್ ಅಪ್ರಾಧರ್ ಪ್ರೇಮ ಹೀನರ್ ಭಾಗ್ಯ ವರ್ಜಿತರ್ ಗರ್ವಿತರ್ ನೇಮಶೂನ್ಯರ್ ಜಾತಿ ಸಂಕರರ್ ನಿರ್ಗುಣರ್ ಕಾಮುಕರ್ ಓರ್ವರಂ ಕಾಣೆ' ಎಂದು ಕವಿ ಕಂಟಕರ ಬಳಗ ವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು, ಅವನ ಜಾಣ್ಮೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೇ ತೋರುತ್ತದೆ.

'ಅಪರ ದಿಗ್ವಿನಿತಿಯ ಸುಬೈತಲೆಯ ರಂಗು ಮಾಣಿಕದಂತೆ' ದಿನಪ ಸತ್ತಿಮಗಿರಿಯ ಮಸ್ತಕದೊಳಿಸೆಯುತ್ತಾನೆ. 'ಭಾಸ್ಕರನ ಮಂಡಲವ' ನುಂಗು ವೆನೆಂದು ಕತ್ತಲೆಯಂಬತುಳ ರಾಕ್ಷಸಿ, ಕೋಪದ ಕಿಡಿಗಳುಗುಳದಳೊ ಮೇಣ್ ಗಗನ ತರುಣಿ ತಾಳ್ಳಳೊ ಕೆಂಪು ಮಣಿಗಳಾಭರಣಮೆನೆ ತಾರೆಗಳು ಅಮಿತ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಯ ಸೊಡರ್ ವೆಳಗು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ ನೂರೆಲೆಯ ಬಾಂಧವನ ದೂತರೋಲ್ ತೋರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಬಳಸಿದ ಉಪಮಾ ಉತ್ತೇಕ್ಸಾಲಂಕಾರಗಳು ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನಾ ವೈಭವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರುತ್ತವೆ 'ತರುಣಿಯೊಳ್ ನೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಸುಮ್ಮಾನದಿಂಪರಿಶೋಭಿಸುವ ಪೂರ್ವದಿಕ್ ತರುಣಿ ಕುಂಕುಮದಿ ವರಮಜ್ಜನಂ ಗೈದಳೊ' ಎನೆ ರಂಜಿಸುವ ಮೂಡದೆಶಿಂಪು ನಮ್ಮನ್ನಷ್ಟು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸದಿ ದ್ದರೂ, 'ಅಹಿರಾಜ ಭೂಭಾರಮಂ ತಾಳದೆ ಭರದಿಂದಲಿಳಿಯನುತ್ತಳಿಸಿ ಪಾತಾಳದಿಂ ಪೊರಮಡಲ್ ಸಾಸಿರ ಫಣಾಳಿಗಳ್ ಮಣಿಗಣದ ಕಿರಣಂಗಳ್ ಆಗಸವ ತೀವಿತೆನೆ' ಮೂಡಗಿಂಪು ರಂಜಿಸಿತ್ತೆನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ನವ ನವೋನ್ನೇ ಷಶಾಲಿನಿಯಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಅರಿವು ಸಮಗಾಗುತ್ತದೆ. 'ಅತಿ ದುರಾತ್ಮಕ ಹ ರಿ ದ್ರೋಹಿ ಪಾಂಡವಶತ್ರು ಪತಿತ ಮೂರ್ಖಂ ಕಪಟಿ ದ್ವೇಷಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಹಿತವ ಬ ಯ ಸು ತ ಲ ವ ನ ಕೂಡೆ ನೀನಿರುತಿರಲ್ ಮೃತಿತಪ್ಪದು; ಅದರಿಂದಲೀ ಕ್ಷಿತಿಯೊಳೀ ದುರ್ಜನನ ಸಂಗಮಂ ತ್ಯಜಿಸೆನುತ ಸುತನಾದ ಕರ್ಣಂಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಪೇಳಲುನ್ನತ ಪೂರ್ವ ಶಿಖರಮಂ ಸಾರ್ದ ನೆಂಬಂತೆ ದಿನನಾಥನುಂ ಕಣ್ಣೆಸೆದನು' ಎಂದು ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ವರ್ಣಿ ಸಿದ ಕವಿಯ ಮನೋಧರ್ಮವು ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮಹಾ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೇಸರನು, ಕುಂತಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಸಂಧಿಸುವೆದೆ ಬಂದು, ' ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ವಚನಬದ್ಧನಾಗ ' ದಿರಲು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಾಸರಾಯರ ನೇಸರನಾದರೋ ' ಯತೋಧರ್ಮಸ್ತತೋಜಯಃ ' ಎಂದು ಸನ್ಮಾರ್ಗ ತೋರಲು ಧಾವಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಕವಿಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಯನ ' ಮುಖಶಾಲೆ ' ಯಂತೂ ಕವಿಯ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣೆದುರು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಅದರ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗುತ್ತೇವೆ. ' ಮರಕತಂಗಳ ಜಗುಲಿ, ಪುಷ್ಕರಾಗದ ತೊಲೆಯು, ಮಿರುಸ ಗೋಮೇಧಿಕದ ನೆಲಕಟ್ಟು ಬೋದಿಗೆಯು, ಧರಧರಕೆ ಮುಂದುಲಿವ ಮುತ್ತುಗಳ ಸೂಸುಕದ ಮದನಕ್ಕೆ, ನವರತ್ನದ ಕಿರುಣದಿಂದೆನೆವ ನೋವಾನ, ವಜ್ರದ ದ್ವಾರ, ಹರಿ ನೀಲಮಣಿ ಖಚಿತ ನೆಲ ಪೊನ್ನಪೊದಿಕೆ, ಸೌಂದರ ಸವಳ ನವಮಕರ ತೋರಣದ ಚಿಲ್ಲಿನಿಂ ರಂಜಿಸುವ, ಮಂಟಪವನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ' ನಿನ್ನಸಂಗಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರೇದಾಕ್ಷಣದಿ ಬನ್ನಗೊಂಬುಸಕಿಂತ ಚಿಂತೆ ಬ್ಯಾಡೈ . ಅಲಂಕಾರಮಂ ಮಾಡೆಬಹು ಶೋಭ ನಿನ್ನು ಸಂಶಯವ್ಯಾತಕೆಂದಂಬುಧಿಗೆ ವೇಳಿ ರತ್ನಂಗಳೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಜನ ಮುಖ ಶಾಲೆಗೈತಂದು ಪ್ರಭೆಯೊಳ್ಳೆರೆದವು! ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕವಿ ಮಾತುಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವ ಪುತ್ರಳಿಗಳ ವಿವರ ವರ್ಣನೆ ಕವಿಯ ಕಲಾ ಪ್ರಾಧಿಮೇಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ' ವೇಗ ಮುರಿವ, ಬಾಯ್ವಿರೆವ, ಮುಕುರಮಂ ತೋರಿ ನಸುನಗುವ, ತಿಲುಕವನಿಡುವ, ಕುಂತಳವ ಬಾಚಿ ಮುಡಿಬಿಗುವ, ಕಜ್ಜಲ ಬರೆವ, ನರ್ತಿಸುವ, ಸ್ವರಗೈವ, ನುಡಿವ, ಸರಸವನಾಡುವ, ಬಗೆಬಗೆಯ ವೀಣಾದಿ ವಾದ್ಯಮಂ ಬಾಜಿಸುವ ನೊಗಸಿನಿಂದ ಭಿನಯವ ಪ್ರಕಟಿಸುವ, ಕರಗಳಂ ಮುಗಿವ, ಮಲಗುವ, ನಗುವ ಪುತ್ರಳಿಗಳು ಒಪ್ಪಿದವು ' ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕಲಾದೃಷ್ಟಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಂಡು ಬಾರದಿರವು. ಹೆಚ್ಚೇನು! ' ಕುಲಿನೇಂದು ಮೌಕ್ತಿಕದ ತಾರಾಗಣದ ಸಹಿತ ಸಲೆಮಾಣಿಕದ ರವಿಯು ವವಳಸ್ತ ರಾಗದಿಂದ ಇಳಗೀರ್ವರೈತಂದು ನೀಲ ಕತ್ತಲೆಯೊಡನೆ ಧರ್ಮಜನ ಸಿರಿ ನೋಡಲು ಇಳಿದಿರ್ಪರು.

' ಕುಡಿವರಿವ ನಸು ಲಜ್ಜೆ ನಗೆ ಮೊಗ ದೊಳುಂಕುರಿಸೆ, ಕುಡಿತೆಗಂಗಳ ನೋಟ ಹೊರಸೂಸೆ, ದೇಹ ಸೊಂಪಡರ್ದು ನುಂಪಿಡಿದು, ಮೆರೆವ ಯುವತಿ

ಲೇಲಿಯ ವ್ರಾಯ, ' ವಿಟರಿಗಿಟ್ಟಿದ ಮಾಯ, ಪೊಲಿವುತಿಹ ಕೇಶಗಳು ಮದನ
ಯ ವಾಶ ' ಗಳಾದುದೇನಚ್ಚರಿ ! ಮಿರುಪ ಸೌದಾಮಿನಿಯೋ ಕನಕ
ತೆಯೋ ತನುವೋ . ಆ ಲೇಲಿ ಚೆಲ್ವಿಕೆ ವರ್ಣಿಸುವರಾರು ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.
ಕವಿ ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ನಡುವಿನ ನೊಕ್ಕು ಜವ್ವನದ ಪೊಸಮಿಸುನಿ
ಕಣ್ಣದಂಗದ'ನೀರೆಯರು ಆರಡಿ ಸಮೂಹಗಳ ನ್ಯಾವರಿಸಿ ಮಸ್ತಕವನೋರಣಂ
ಸೈದು ಮುಡಿಯಿದೆ, ಸಿಲ್ಲದಹಿ ಬಹಿರ ಸಾರುಪ್ಯಮಂ ಪಡೆವೆವು ಎಂದಘೋ
ಮುಖವಾಗಿ ತೊಡವಿಟ್ಟು ಹಿಂದುಲಿಯಲು, ಅಚ್ಚ ಸಂಪಿಗೆಯ ಕರದಿಂದೆ
ಗೋರಲೈ ಭಯದಿಂದ ಪದಕರಗುವೋಲ್ ಜೋಲ್ವ ಚಾರು ಕೇಶರಗಳು
ಂಜಿಸುತಿವೆ ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕುಸುರೊಡೆದಿದೆ.

ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ' ಕೆಲರುದಕದೋಳ್ ಕ್ರೇಡೆಯಾಡುವರು ಸರಸ
ಕುಂಕಲರು ಮೈದೊಳದು ದಿವ್ಯಾಂಬರವನುಡುತಿದರು ಕೆಲರು ಕುಂಕುಮ ಗಂಧ
ಕರಿಮಳ ಹರಿದ್ರಾನುಲೇಪನಂ ಗೈವುತಿಹರು ' ಎಂದು, ಯಾವ ಅಡಂಬರ
ವಲ್ಲದೇ ಸರಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ' ಕರಿಕುಂಭಾದಿ
ಸಾಮ್ಯದಿಂ ವರ್ಣಪರ್ ತರುಣಿಯ ಕುಚಗಳಂ, ಮಿಥ್ಯವಿದು ತಿಳಿಯಲು ಆ
ಸ್ಮರ ಮೂರು ಲೋಕವಂ ಜೈಸಿ ಭೇರಿದ್ವಯನ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ
ರಮನೆಯ ಸೌಧಾಗ್ರದೋಳ್ ವಸನದಿಂ ಪೂದಿಸಿ ಮರೆಮಾಡುತಿಟ್ಟನೋ
ಗುಟ ' ಎಂದು ಬಹು ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಅಬಲೆಯರ ಬಲ್ಲೊಲೆ ಗಳನ್ನು
ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ

ಭೀಮ ಮಾಗಧರ ಗದಾಯುದ್ಧದ ಬಣ್ಣನೆ ಬಹು ಭಯಂಕರವಾಗಿ
ತಿತ್ತಿತವಾಗಿದೆ " ಸಿಡಿಲು ಚಲಕೆರಗಿ ಪೊಯ್ತಂತೆ, ಮಂದರನಗಂ ಕಡಲೊ
ಗೆ ಧಡಧಡ ಧಡಲೊಪ್ಪು ಬಿಳಿಬಿಣಿ ಬಿಟಲಧಿಪ್ಪು ಧುಡುಧುಡುಧುಡಲ್
ಗೊಕ್ಕುಮೆನೆ " ಸೂಳುವಾಳಿನಿಂ ವೊಡೆವ ಗದೆಗಳ ಸಂಘಟ್ಟಣೆಯ ಅಬ್ಬರವು
ದೆ ನಡಗಿಸುತ್ತದೆ " ಪೋಯ್ದಪುರಿಸುತಪ್ಪಳಿಸುವ " ಗದೆಗಳ ಮಸೆದಾಟದ
ಘಮ್ಮ ಘಂಘಿಣಿಲು ಘಣನೆಂಬ ಘರ್ಘರ" ರವ ಜಗತ್ರಯನ ತೀವಿತೆನ್ನು
ತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಬಳಸಿದ ಶಬ್ದಗಳು ಎಷ್ಟು ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದು
ಕಡ್ಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿದಾಗಲೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಭೀಕರ ಯುದ್ಧದ
ಸೌದ್ರತೆಯನ್ನು ಕವಿ " ಭರಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿಲಿನಪ್ಪಳಿಸಿದಂತೆ, ಆಯುಧದ ಬರಿಸಿನ

ಭಟಿತ್ತಾರಕಂಬರಂ ತುಂಬಿಡಲು ಮಿರುಪ ಮಿಂಚಿನ ಮಳೆಯಕರೆವ ಬಲು
 'ಗದೆಯ ಚಳುಬಳಕೆ' ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ ಮಾಗಧನು ಭೀಮನ ಗದಾಘಾತ
 ದಿಂದ ಜರ್ಜರಿತನಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ಕವಿ, 'ಪವನಾತ್ಮಜಂ ನಿಜ ಸಾಹಸದೊಳ
 ಮಮ ಕುರುಬ ಮಾಗಧನಂಗ-ಭಿತ್ತಿಯೋಳ್ ಚಿತ್ರಮಂ ಬರೆದನೋ, ಮೇಣ್
 ವೀರ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಖರೇಖೆಯಾವಳಿಗಳೋ ವೇಳೆಂದೆನೆ, ಉರುಭಾಳ ಗಂಡ
 ಮಂಡಲಿ ಮುಡುಹು ಮುಂಗೈಗಳುರುಕಂರ ಕಕ್ಷ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ
 ಭೀಕರ ಗದಾಘಾತದಿಂದ ಜರ್ಜರಿತನಾಗಿ ಖೂಳನಳವಳಿದನು' ಎಂದು ಹೇಳು
 ತ್ತಾನೆ. 'ಬಾಯೊಳುಕ್ಕುದು ರುಧಿರ ಕಂಪಿಸುತ ಶತಕೋಟಿ ಘಾಯಕೆ ಮಹಾ
 ನಗಂ ಸಿಡಿಲಿಗಿ ಬೀಳ್ವಂತೆ' ಬೀಳುತ್ತಾನೆ ಮಾಗಧನು. ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿ
 ಕೊಂಡಿದ್ದು, 'ಘಡಿಘಡಿಸಿ ರೋಷದಿಂದಾಲಿಗಳ್ ಕೆಂಪಡರೆ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಗಳುರಿಯು
 ನುಗುಳುತ ಭುಕುಟೆ ಬದ್ದದಿಂದ ಫಡಫಡಲೆ ಭೀಮನಿಲ್ಲಿನುತ' ಬೊಬ್ಬರಿಯು
 ತ್ತಾನೆ. 'ಹೊಳದು ಚಿಗಿವರ್, ತನುವಡಗಿವರ್ ಮುನೆಯನುಣದೋಳ್
 ಪೊಗುವರವ್ವಳಿಸಿ ನಾಯ್ವರು, ಅವಧಾನವಿಡಿದು ಅಳವಿಯೋಳ್ ನಿಲ್ಲರು,
 ಅತಿ ಬಿರುಬಿನಿಂದೆರಗುವರ್' ಎಂದು ಅವರ ಯುದ್ಧದ ಗತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸು
 ತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತೊಡೆ
 ಹೊಯ್ದು ಪಾರುತ್ತ ಚೀರುತ್ತ ಘಡುಘಡಿಸಿ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದಿರುವುತ್ತ ಸರಿವುತ್ತ
 ಬೀಳುತ್ತಲೇಳುತ್ತ ಭುಜದಿಂದ ಪೊಯ್ವುತ್ತ ನೊಯ್ವುತ್ತ' ತಿವಿದಾಡುವರು.

ಅಲಂಕಾರಗಳು:—

ಕವಿಯು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಪಮಾ ಉತ್ತ್ರೇಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸಾಲಂ
 ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಉಪಮಾ ಉತ್ತ್ರೇಕ್ಷೆಗಳಂತೂ
 ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ಉಪಮಾಲೋಲ,
 ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ರೂಪಕ ಶಿಖಾಮಣಿಯಾದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಉತ್ತ್ರೇಕ್ಷೆಯ ಉಯ್ಯಾ
 ಲೆಯನ್ನು ಬಹು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ತೂಗಿ ರಸಿಕರನ್ನು ತಲೆದೂಗಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ
 ಮಾತು ಈ ಮೊದಲೇ ವಿವರಿಸಿದ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಓದುಗರಿಗೆ ಅರಿವಾಗದಿರದು.
 ಪ್ರಾಸಾನುಪ್ರಾಸ ಯಮಕಗಳಂತೂ ಕವಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕ ಕುಮಾರ
 ವ್ಯಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶರ ಕಾವ್ಯಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಕವಿ
 ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. 'ಪೊಳೆವ ಮಚ್ಚೋದರದಿ

ಪೊರಮಟ್ಟ ಕಾಮನಂ ಕಂಡು ಹರುಷಿಸಿದ ರತಿಯಂತೆ ' ನಲಿಯುವ ಇಂದ್ರ ಸೇನನು ' ಅಂಧನಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪಡೆದವೊಲು ಮೌನೀಶ ಸುರಸಿಂಧುವಂ ಕಂಡಂತೆ ಬಂಜೆಯಾಗಿದ್ದ ಸತಿ ನಂದನನ ವೆತ್ತಂತ ' ಹರುಷ ತಾಳುತ್ತಾನೆ ಸಿರಿಲೋಲ ನನ್ನು ಕಾಣುವೆನೆಂಬ ಉಬ್ಬಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಬಳಸಿದ ಉಪಮಾನಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿವೆ, ಮೂರ್ವಿಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ' ಕಡೆಗಾಲದೂಳು ಮೃಡನ ಪಣೆಗಣ್ಣಿನಂ ಸುರಿವ ಕಿಡಿಗಳಂತು ಭಯ ವೀರರ ಗದಾ ದಂಡದಿಂದ ಸಿಡಿದ ಸ್ಫುಲಿಂಗಗಳ್ ತ್ರಿಪುರದಹನಂಗಾರ ಶೇಷದೋಲ್ ' ಕಣ್ಣಿನೆದವು ಎಂಬುದು ಎಷ್ಟೊಂದು ರುದ್ರ ರಮಣೀಯ ! ' ಚೂತಪಲ್ಲವದಂತೆ, ಕೆಂಪಬ್ಬದಂತೆ, ತವ್ವಜಾತರೂಪ ಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ, ಅಶೋಕಾಜಾತ ಮಹೀಜಾತ ತಳೆರಂತೆ, ಎಸೆವ ವಿದ್ಯಮದ ಲತೆಯಂತೆ ದಾಸವಣದ ಅರಳಿನಂತೆ, ಪೊತಕಿಂಶುಕದಂತೆ, ಮೊಳೆವರುಣಮಣಿ ರುಚೀ ವ್ರಾತದಿಂದ ಸಮೆದಂತೆ ' ಮೈಗದಾಘಾತದಿಂದ ರಕ್ತಮಯವಾದ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಉಪಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯ ವೈವಿಧ್ಯ ಮೈರಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಕವಿಯ ಬಹು ಮುಖ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಗೆಗಾಣಿಸುತ್ತವೆ ' ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ ಯೆಂಬುದರ ಅನುಭವ ಇಲ್ಲಿ ಬರದೇ ಹೋಗದು ಮಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮುಖ ಭಂಗಿತವಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದ ದುರ್ಮೋಧನನು ಅಂತಃ ಪುರವನ್ನು ಹೊಗುವಾಗ, ' ಪುತ್ತು ಪುಗುವಹಿಸನಂತೆ ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ' ಮದವಳಿದ ಗಜದಂತೆ, ಕೈ ಕಾಲ್ಗಳಿ ಡಿದ ಸಿಂಹದ ಶಿಸುವಿನಂತೆ, ಪಲ್ಮೂರಿದ ಫಣಿಯಂತೆ, ಸ ರ ದು ದ ಕ ವ ನ ಗ ಲ್ಲ ರುಷದಂತೆ,.... .... ಮದನನಂಬಿನ ತಾಪಕೊಳಗಾದ ಸತಿಯಂತೆ, ಸುದತಿ ಪಾಧರಿ ಯಾದ ಮನುಜನಂತೆ ' ಚಿಂತಿಸುವ ದುರ್ಮೋಧನನ ಮನದಂತರಾಳದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅಂದವಾಗಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಏನು ಚಿತ್ರಿಸಬಹುದು ! ಒಂದೊಂದು ಉಪಮಾನವೂ ಚಿಂತೆಯ ಒಂದೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ತೋರು ತ್ತದೆ. ಕೌರವನಿಗಾದ ಅನುತಾಪ-ಉದ್ವೇಗ, ದುಃಖ ದುಮ್ಮಾನಗಳು ಅರ್ಥ ವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ದ್ಯೂತಕರ್ಪಾಗಿ ವಾಂಛನರ ಕರೆಯಲು ವಿದುರನನ್ನು ಕಳುಹುವೆನೆನ್ನುಲು ಕೌರವನು, ' ಖೂಳದಲಿ ಸತ್ಯಧಾ ಧರ್ಮಪ್ರಸಂಗ, ಕಿವಿಗೇಳದವನಲಿ ಮಂತ್ರಬೀಜ ಸಂಜೋಧನ, ಅಲಿ ಇಲ್ಲ

ದವಂಗೆ ರೂಪಗಳ ಚಿಲ್ವಿಕೆಯ, ಕ್ಲೇಬಂಗೆ ಸ್ಮರಶಾಸ್ತ್ರ, ನಾಲಿಗಿಲ್ಲದವನ
ಕೂಡೆ ಅಲೋಚನೆಯು .. ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿಗಲೀವನೇ ತಾತ ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.
ವಿದುರನನ್ನು ಕಳುಹುವದು ಆಪ್ರಯೋಜಕವೆಂಬುದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾರ್ಮಿಕ
ವಾಗಿ ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಕೌರವನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದ ಕವಿಯ
ಲೋಕಾನುಭವ ಅಸದಳ ವಿದುರನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ 'ಕರದು ತಾ ಮೋಗೆಂದು'
ಹೇಳುವನು ಆಗ ಕವಿ, 'ಗರಳಮಯ ಸರಸಿಯೊಳ್ಳಿವ ತಿಳಿ ನೀರೊ,
ರುಚಿಭರಿತ ಸಾದರಿಯ ಲಾವಣ್ಯವೋ ಭಯಂಕರದುಗ್ರ ವೈಶಾಚಿಕ
ಮನೆಯ ನಿಧಿಯೋ, ಸಲೆಭಸ್ಮ ಮುಚ್ಚಿದ ಶಿಖಿಯೋ, ಕೊರಳಗೊಯ್ಯರ
ವಿನಯನುಡಿಗಳೋ ' ಎಂದು, ಕೃತ್ರಿಮವನೊಳಗಿಟ್ಟು ಮೊರಗೆ ಸಜ್ಜನರಂತೆ
ನಸುನಗುತ ನುಡಿದ ಅಂಧನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ

ಕವಿಯ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ದಿಗ್ಗರ್ಶಿಸಲು
ಮತ್ತೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ಈ ಮೊದಲೆ ಕವಿ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸ
ದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವೇಚಿಸಿದೆ. ಕವಿ ಬಳಸುವ ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸಾಲಂಕಾರ
ಕೂಡ ಬಹು ಸಮಯೋಚಿತವೂ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವೂ ಆಗಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳೆ ತರು
ತ್ತದೆ ಭಾನುವಿಗೆ ಅರ್ಥಾಂತರಗಳ ಸಾಧಿಸದೆ ಸ್ವಾನಾದಿ ಕರ್ಮ ಬಿಟ್ಟು
ಪಾಂಡವರ ಶ್ರೇಯೋಹರಣ ದುರಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೌರವನ ಕಂಡು
ಕವಿ ' ದುರ್ಜನರ ಸಾಧುಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯದೇಳೆಯಂ ಕಂಡು ಸ್ಮರಿಸುವರೇ
ಭೂತಳದೊಳು ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಡನೆ
ಲೆತ್ತವಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರವು ' ಅಕ್ಷಯವಾಗಲೆನುತ
ಕರವೆತ್ತಲು', ' ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನುತ್ತುಮರ ಹಾನಿಯಂ ನೋಳ್ವನೇ ' ಎಂದು
ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ಕಪಟ ಖಳರಿವರೆಂದು ತಿಳಿತಿದು ಮರುಳಾಗಿ ನೃಪಥರ್ಮ
ಜೂಜಾಡಲ್ವೆ ಮನ ಮಾಡಿದಾಗ, ' ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿನಾಶಕಾಲಕ್ಕೆ '
ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಡುತ್ತಾನೆ. ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಸೋತು ವನ
ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಪಾಂಡವರ ಬಗೆಯನ್ನು ಕವಿ, ' ಕರಿ ಕವೋಲದಿ ಸೋರ್ವ
ಮದದ ಸುರಭಿಯನುಂಡು ಪರಿಪರಿಯ ಪುಷ್ಪಗಳ ಖಂಡನಾಸ್ಪಾದಿಸುತ .....
ಮಕರಂದಮಂ ಸವಿದು ಬದುಕುವರ್ಗಿಸಮಯ ನಿರಸ ಬೊಬ್ಬಲಿ ಕುಸುಮ
ಅರ್ಕ, ಧತ್ತರಿ ಪುಷ್ಪಿಗಿರಗಿ ಕಾಲಂ ಕಳೆದ ತೆರನಾಯ್ತು ' ಎಂದು ಮರುಗಿ

‘ ಫಣಿಯಲ್ಲಿ ಸರಸಿಜೋದ್ಭವ ಬರೆದುದನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಭೃಂಗಗಳ್ಳೆ
ಮೊರೆವುತಿದವು ” ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭೃಂಗಗಳ ಮೊರೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ
“ ಂಧಿಲಿಖಿತ ಅಳಿಸಲಸದಳವು ” ಎಂಬ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನೇ ಪಾಂಡವರ
ವನವಾಸಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಧ್ವನಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು
ವಿಮರ್ಶಕರು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ
ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಕವಿ ಕಲ್ಪನಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅದ್ಭುತಕ್ಕೆ, ರಸಿಕತೆಗೆ ಮೂಕ
ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇವೆ “ ಕರಿ ಕುಂಭಗಳ್ಳೆ ಬಿಡದ ಮಾವತಿಗನಂಕುಶ
ದಲಿರಿಸಿಕೊಳಲಾರದಲೆ ಭಯದಿಂದ ಮೂಲೋಕವರಸಿ ರಮ್ಯ ಸ್ವಳಗಳಂ
ಕಾಣದೆ ಅಂಗನೆಯರ ಉರಜಂಗಳಾಗಿ ಜನಿಸೆ, ನಿರುತಲ್ಲಿ ವಲ್ಲಭರ
ಸಖಗಳೆಂಬಂಕುಶದ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂ ನೊಯ್ಯುತಿದವೈ ” ಎಂ ದು
ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ “ ಫಣಿಯಲ್ಲಿ ಸರಸಿಜೋದ್ಭವ ಬರೆದ ಲಿಖಿತಪ್ಪದೆಂಬಂತೆ
ಕಣ್ಣಿನೆದವಾ ಮೊಲೆಗಳು ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಕವಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು
ಯಮುನಾ ಜಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಯುವತಿಯರ ತಿಣ್ಣ ಮೊಲೆಗಳನ್ನು.
ಇಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಕವಿಯ ಜಾಣ್ಮೆ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ಅನ್ಯಾದೃಶವಾಗಿವೆ ಅನಂತ
ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಸಿನವರ್ಣನೆ, ಕೊಳದ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷಾಲಂಕಾರದ
ಮೂಲಕ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ, ಅಪ್ಸರೆಗೆ ಹೋಲಿಸುವ ಬಗೆ ಕವಿಯ ಪ್ರೌಢ
ಪೌಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರುತ್ತದೆ

ಕವಿಯ ಲೋಕಾನುಭವ— ಉಳಿದ ದಾಸರಾಯರಂತೆ ಮಾನವ
ಸಹಜವಾದ ಸ್ವಭಾವ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ, ಉದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗ
ವನ್ನು ಕವಿ ತೋರುತ್ತಾನೆ ದುಸ್ಥಿತಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕವಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಬಗೆ
ನೋಡಿ. ‘ ತನ್ನ ತವರ್ಮನೆ ಬಂಧು ಬಳಗ ಬರೆ, ಮಂದಿರದಿ ಮನ್ನಿಸುವಳು
ಅದರದಿ, ಪತಿಯ ತನು ಸಂಬಂಧಿಯನು ಕಂಡರೆ ಮಾತನಾಡಿಸಳ್ಳ ಜರಿವಳು
ಅತಿ ಕಟು ವಚನದಿಂ ನುಡಿವಳು, ಕುನ್ನಿಯಂತೊದರುವಳು .....
ನಾರಿಯವಳಲ್ಲ ಹೆಮ್ಮಾರಿ ಕ್ರೂರಿ ಕರ್ಣಕರೋರಿ ’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ.
ಇಂದಿಗೂ ನಾವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಈ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿತ್ಯ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.
ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವ ದೇಶ ಕಾಲಾತೀತವೆಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ದುಸ್ಥಿತಿಯ
ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಗಳು ತೀಲೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು

ಕಳಿಸುವಾಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ದುಸ್ತೀಲಿಗೆ ' ಅಧ್ವದ ಪದಾರ್ಥದನುಕೂಲವಂ
ತರಳೆಗೋಸುಗ ಮಾಡಿಕೊಡುವದೆನೆ ' ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ' ಭೃಕುಟಬದ್ಧ
ಳಾಗಿ ಬಾಗಿಲನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಘರ್ಜಿಸುತ್ತ, ಎಲ್ಲಿದೆ ಪದಾರ್ಥ ನೀ ನೋಡಿಕೋ
ಬೇಕಾದಡೆಲ್ಲಿನ್ನು ಪ್ರೋಗೈನುತ ' ಚಂಡಿಯಂತೆ ಕೂಗುತ್ತಾಳೆ ಈ ಮಲ
ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಕರೋರತೆ ಇಂದಿಗೂ ಯುಗ ಯುಗಗಳುರುಳಿದರೂ
ಮಾದು ಮೃದುಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಮದನಂತನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೌಂಡಿಣ್ಯನು
ಸಿರಿಸಂಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು, ' ಉನ್ನತೈಶ್ವರ್ಯ ಮದದಿಂದಲುಬ್ಬೇರಿ ವರ
ಕನ್ನೈದಲಾಪ್ತಿಯೊಡನತಿ ವಿಷಯ ಭೋಗ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿದನನವರತ
ರಮಿಸುತಲಿ ಸುಮ್ಮಾನದಿಂದ ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ' ದಾರಿದ್ರ್ಯವಸ್ಥೆಯಲಿ ನರರು
ವಿನಯದಿ ಸದಾಚಾರದಿ ನಡೆವರು ಗುರುಹಿರಿಯರಚ್ಯುತನನಾರಾಧಿಸುತ
ಅಚ್ಚ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವದಿಂ ಇರ್ಪರೈ ಭಾಗ್ಯವಿರಲು ಹೋರುವರ್ ಸಾಧುಗಳ
ವಿಷಯಲಂಪಟರಾಗಿ, ನಾರಿಯಲಿ ಮನವಿಡುವರು, ಆ ಹರಿಯ ಮರದಪರ್ '
ಎಂದು ಮರುಗುತ್ತಾರೆ ' ಸಿರಿಯನರ್ಥ ಸಾಧನ ದುಃಖಕಾರಣವು ' ಎಂದು
ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಾರಿದ್ರ್ಯ ದಾಸ್ಯ ಕೌಂಡಿಣ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು
' ಅರಿಗಳಾದರ್ ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿಸರು ವೋರೆಯೊಳಿದರ್ಬಗೆಯದಲೆ
ದ್ವಿಜನ ತಾತ್ಸಾರದಿ . .. ನಿಲವು ಕಂಡರೆ ನೇರದಲೆ ಕಲಹವಂ ಮಾಳ್ವರು '
ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಧನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವ್ಯಂಗವಾಗಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ
ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ ' ಕುಲಹೀನನಾಗಲಿ ಮೂಢನಾಗಲಿ ಧರ್ಮನುಳಿದ ಖಳ
ನಾಗಲಿ ಕುರೂಪನಾಗಲಿ, ಧಾತ್ರಿಯೊಳಗವಂ ಸಿರಿವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ
ಜನರು ಅವನ ಮನವಿಡಿದು ಸತತ, ಬಲು ಜ್ಞಾನಿ ಸತ್ಪುರುಷನೊತ
ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಅತಿಚಲುವಂ ಮಹಾ ದಾನಿ ಸತ್ಪುರುಷನೆಂದವನ ವೂಲಿಸಿ
ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಉದರ ನೋಸಣೆ ' ಮಾಡುವ ಲೋಕದ ನೀತಿಯನ್ನು ಬಹು
ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಗೆಗಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗ ' ನೆಂಟರೂ
ಕಂಟಕ 'ರಾಗುವದು ನಿತ್ಯಾನುಭವವಾಗಿದೆ

ಕಥಾ ಮೂಕವಾಗಿ ' ಘನಸುವಿದ್ಯಾ ಗರ್ವದಿಂ ಓರ್ವ ಶಿಷ್ಯಜನಕೆ ಅಕ್ಷರ
ವೊಂದನೆ ವೇಳದೆ ಅನವರತ ಲೋಭತ್ವ ಮಾಡಿದ ಅಘದಿಂದ ' ಹೆಮ್ಮರದ
ಜನ್ಮ ಬರುವದೆಂಬುದನ್ನು ' ಅಕ್ಷರವ ದಾನ ಮಾಡದ ವಿಪ್ರ ಕುಜನಾಗಿ

ಸಂಭವಿಸುವನು ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕುದಾನದ ಘನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ, ' ಸಿರಿವಂತನಾಗಿದ್ದು ದೀನತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಫಲರಹಿತವಾದ ಉಷರ ಭೂಮಿಯಂ ದಾನಮಂ ಕೊಡಲು ' ತೃಣಕಬಳಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾದ ಗೋವತ್ಸ ಜನ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ' ಭೂಮಿದಾನದಕಿಂತ ಅಧಿಕ ದಾನ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ ಅಖಿಲ ವಸ್ತುಗಳು ಪುಟ್ಟುವವು ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ' ಎಂದು ಭೂದಾನದ ಹಿರಿಮೆ ಸಾರುತ್ತಾನೆ ದಾನಕೊಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಅಪಹರಿಸಲು, 'ನರಕದಲಿ ಬೀಳ್ತರವರು' ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ಗರಳ ಗರಳಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವವೇ ವಿಷದಿಟಂ ಗರಳುಂಡರೋರ್ವನಂ ಕೊಲ್ಲುವದು, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಹರಣ ಮಾಡಲ್ವೆ ಆವನ ಪುತ್ರ ವೌತ್ತಾದಿಗಳ ತರಿವುದೈ ಕುಲ ಮೂಲಮಂ ಕರಿಕು ಮಾಡುವದು . ದ್ವಿಜರೊಡನೆ ದಕ್ಕುವದೇ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ' ಎಂದು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ ದಾನವನ್ನು ಅನಾತ್ರರಲ್ಲಿ ಎಸಗಿದರೆ ಪರುಯೋನಿ ಜನ್ಮಫಲ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರ ವಿಚಾರ ಮಾಡದಲೆ ಸರ್ವಜೀವರಿಗೆ ಈವುದು. ಆದರೆ ' ಕನ್ಯಾದಿ ಗೊ ಭೂಮಿ ದಾನಮಂ ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನ ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿದೀಯಬೇಕು ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಇಂದಿನ ಜನ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಬಂಧುಬಳಗದಲ್ಲಿ ದಾನ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ' ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಾದವರ್ಗೆ ದಾನವನೀಯೆ ಕಾನನ ದೊಳುದಿಸುವರ್ ಜಡರಾಗಿ ' ಎಂದು ಫಲ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಾನದ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ— ಕವಿ, ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಾಸಾನುಪ್ರಾಸ ಯಮಕ ವದಲಾಲಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನನ್ನು ಮಾದರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ' ಜಯ ಜಯತು ಕವಿಗೇಯ ವಿಮಲಮಂಗಳ ಕಾಯ ಜಯ ಜಯ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಸುವಿಶಾಲ ತರವಕ್ಷ . .. ' 'ತ್ರಾಹಿ ಕಮಲಾ ಕಾಂತ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಬಲವಂತ, ತ್ರಾಹಿ ನಿರುಪಮ ನಿಜಾನಂದ ನಿರ್ಭಯನಿರಜ... ' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ' ಪರಿ ಪರಿಯ ಲತೆ ಗುಲ್ಮ ಕುಜಗಳಿಂ ಗಜಗಳಿಂ, ದುರುತರದ ವೃಕ ವ್ಯಾಘ್ರ ಹರಿಗಳಿಂ ನರಿಗಳಿಂ ..... ' ' ವಾಣಿ ಸಕಲಾಗಮ ಪ್ರವೀಣ ಕಿಸಲಯ ವಾಣಿ,... ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಗುಣಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಯಾಣಿ

ಸುಶೀಲೆ ಫಣಿವೇಲೆ ರುಕವಾಣಿ ಜಾಣಿ ' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ತಟ್ಟನೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಪದ್ಯಗಳು ನೆನಸಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯಾರಂಭದ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ ವಾದ ' ಶ್ರೀ ರಮಣಿಸುಸ್ತನಗಳೆಂಬ ಕೋಕನಗಳಿಂ ಸಾರಭಕ್ತಾವಳಿಯ ಹೃತ್ಪ ಮಲ ನಲಿದಾಡೆ ... ' ಎಂಬ ಮೊದಲ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದಲು ' ಶ್ರೀವಧುವಿನಂ ಬಕಚಕೋರಕಂ ನೊರೆಯೆ ಭಕ್ತಾವಳಿಯ ಹೃತ್ಪಮುದ ಕೋರಕಂಬಿಯೆ' ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಶ್ಲೋಕ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕವಿಯು ಕೆಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಣ ಕವಿಗಳನ್ನನುಕರಣ ಮಾಡಿದರೂ ತನ್ನತನವನ್ನು ಬೆಳಗದೇ ಇಲ್ಲ ' ರವಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯಲಿ ಶಶಿಯಂತ ಶಾಂತಿಯಲಿ, ಭವನಂತೆ ವೀರ್ಯದಲಿ ಹರಿಯಂತ ವಿಭವದಲಿ .. ..' ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಪಟ್ಟದಿಯ ಅಂದಚಂದ, 'ಮಾರನಂ ಪಡೆದ ಸುಂದರ ಮೋಹನಾಕಾರ ಸಾರಿದರೆ ಸಲಹೊ ಪರಮೋದಾರ ಕೋದಂಡಧಾರ ಜಗದೋದ್ಧಾರ ಗುಣಸಾರ ರಘುವೀರ ಭಕ್ತರಾಧಾರಧೀರ ' ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಪದಗಳ ನಿರರ್ಗಳ ಓಟದ ಅರಿವಾಗದಿರದು. ' ನಮೋ ನಮೋ ವೈಕುಂಠ ವನಮಾಲ ಧೃತಕಂಠ.... ನಮೋ ನಮೋ ಶ್ರುತಿನಾಥ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸುರನಾಥ .. ಗೀರ್ವಾಣ ಪಾಲ ಸದ್ಗುಣ ಪೂರ್ಣ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಲಾಂಛನ ನಮೋ ' ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಪದ ಬಂಧನವನ್ನವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಕವಿಯು ಉಭಯ ಭಾಷಾ ಪಂಡಿತನೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ' ಶಶಿಕಾಂತ ಶಿಲೆಗಳಿಂ ತೊಳಗುತಿಹ ನೋಪಾನ ಪ್ರಸಾದದಿಂ ವಿಮಲ ಸ್ವಾದೋದಕ ತರಂಗಳ ವಿಸರದಿಂ .. .. ದೆಶಿದೆಶಿಗೆ ಬೀರ್ವ ಹೊಂದಾವರೆಯ ಸುರಭಿಯಿಂದೆನಿವ ತಂಗಾಳಿಗಳ ತಂಪಿನಿಂ ಮಕರಂದ ರಸವನಾವ್ತಾದಿಸುವ ಭೃಂಗಗಳ ಸಂಗದಿಂ ಕಣ್ಣೆನೆದವಾ ಕೊಳಗಳು' ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಕ್ಕದಗಳ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಕರ್ಮಣಿ ಸರದೊಳ್ ಚೆಂಬ ವಳಮಂ ಕೋದಂತಾಗಿದೆ, ರನ್ನಕ್ಕೆ ಕುಂದಣವನಿಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ. ಕವಿಯು ಭಾವ ರಸಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿ ಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ಮಾಡಿದುದು ಕಾವ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

ದಾಸರಾಯರ ಜನಪದ ಭಾಷೆಯ ಅಂದಚಂದವಂತೂ ಕಾವ್ಯದತುಂಬಾ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. 'ಎಲೆ ಮಯೂರವೆ ನಮ್ಮ ಬಿಡಬ್ಯಾಡ.. ಲು ವಂತ ನಾಗರ್ವೆ ನೋಡು .. .. ಕಳೆವಂತರಾಗಿಹೆವು' 'ಬರಿದ ಚಿಂತಿ ವುದ್ಯಾಕೆ ... . ಮುರಿದು ಕಪ್ಪವಗೊಂಡು ಬಹೆನು' ಹಿರಿಯತನಮಂ ವೃಥಾ ಬಿಡಲ್ಯಾಕೆ ಲೇಸೆನುತ ಸಿಕ್ಷರಕ್ಷವ್ಯಸನವು ನೆಲೆ ಎಮಗೆ ನೀನರಿಯೆ ಸಂಕು ರಾಜ್ಯಾವಳಿಯ ತಳುವ್ಯಾಕೆ ಬಿಡು ಭಂಡವಿದ್ಯಯವ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಒಳಕೆ ಮಾತುಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ನಾವುನವಿಯಬಹುದು ಧಡಧಡಧಡಲ್ . .. . .

ಖಿಳಿ ಖಿಣಿ ಖಿಟಿಲ್— ಧುಡುಧುಡುಧುಡುಲ್ ವಾಯ್ದು ವೈರಿಸುತಪ್ಪ ಳಿಸಲು' ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯ ಧ್ವನಿ ಸತ್ವಗಳು ಉಚಿತವಾಗಿನೆ, ಸಂದ ಭವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ 'ಹೆಚ್ಚಿದರ್ ಸುಳಿಗಾಳಿಯಂತೆ ಗರ್ರನೆ ತಿರುಗಿ ಸುಳಿದು ಖಗಪತಿಯಂತೆ ಹೊಯ್ದರ್ ಎರಗಿದರ್ ಬಿಡದೆ ಬಳಿಸಿ ತಿವಿದರ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕೊಡುವ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರಗಳು ತುಂಬಾ ಅರ್ಥವ ತ್ತಾಗಿವೆ. ಕವಿಯ ಭಾಷಾ ವಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಈ ಕೆಳ ಗಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬಹುದು 'ಹರಿಣಾಂಕ ವಂಶ ಸಂಜಾತನಂ ಖ್ಯಾತನಂ ಹರಿಜಾತನಚ್ಚಿನ್ಯ ಭಕ್ತನಂ ಶಕ್ತನಂ ... ..' ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಣಾಂಕ, ಹರಿಜಾತ, ಹರಿಧ್ವಜ, ಹರಿಸುತ, ಹರಿದ್ವೇಷಿ, ಹರಿತನ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ೯ ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿಯ ೪೨ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವತ್ಸರಯ್ಯ, ವತ್ಸರಾಗ್ರಣಿ, ವತ್ಸರಾರ್ಣವ, ವತ್ಸರಾರಿ, ವತ್ಸದವ, ವತ್ಸರಂಗೈಸಿ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಹು ಚಮತ್ಕಾರಿಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲಿ ವತ್ಸರ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವತ್ಸರಗಳ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನೊಡೆಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಸೌಮ್ಯ (ಸಂವತ್ಸರ) ಆಗ್ರಣಿ ಧರ್ಮ ವತ್ಸರಗ್ರಜ (ವಿಜಯ ನಾಮ ಸಂವತ್) ಅರ್ಜುನ, ಹೀಗೆ ಅರ್ಧ ಮಿಂಚುತ್ತದೆ ಪದ್ಯಾರ್ಥ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತಿಳಿಯದ ಒಗಟಾಗುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪದಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಕವಿ ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ೧೦ನೆಯ

ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ೪೨ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾರಶತ, ವಾರದಶ, ವಾರಪ್ರದಾಯಿಕ ಮುಂತಾಗಿ 'ವಾರ' ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಯಾ ವಾರಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಧ ಸುಗಮವಾಗುತ್ತದೆ ಆ ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ೧ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ರಾಸಿ' ಪದವನ್ನುದ್ದಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲಿ 'ರಾಸಿ' ಪದಕ್ಕೆ ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ 'ಕನ ಕೋದರೋದ್ರವನ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೊಮ್ಮಗನ ತನುಜಂಗೆ ಕಥ ವೇಳ್ತನನ ಪಿತನ ತಪ್ಪಿತನ, ವನಿತೆಯ ರಸನ.... . ವಿನಯ ನುಡಿ ಜರಿದವನ ಸಹ ಭವನ ಸಹ ಭವನ' ಹಾಗೂ, ಭೇರಿನಾಮದ ಖಳನ ಕೊಂದವನ ಕೊಂದವನನಾರಿಯಂ ಪಡದವಳ ತನುಭವನ ತನುಭವನ ' ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಸಿನ ಅಂದ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಆ ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ೪೨ ಮತ್ತು ೪೩ ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳವನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಅಪ್ಸರೆಗೂ ಹೋಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಶ್ಲೇಷಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಮೃಗಗಳ ಅರ್ಭಟೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ 'ವಿಟಪ ವಿಟಪಂಗಳಂ ಪುಟನೆಗೆದು ಚೀರುತ್ತಾರ್ಭಟಂಗೆವುತುತ್ಕಟದ ಕಟಕಟನೆ ಪಲ್ಮರಿನ ಚಟುಲ ಮರ್ಕಟಕಟಕದಿಂದ ಸಂದಟಿತವಟಜಟವಿಡಿದು ನಟಿಸುತ ಕುಟಲ ರಿಕ್ಷಂಗಳಂ ಮಿಟ ಮಿಟನೆ ಕಣ್ಣಿಡುವ ಕಿಟಿ ಕರಿಣ ಮೃಗಗಳು ಭಟಭಟತ್ತಾರ ನವಘಟಿತ ಸೋರಡವಿ' ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ 'ಟ' ಕಾರ ಬಾಹುಲ್ಯದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಧ್ವನಿ, ಪದ್ಯಹೇಳಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಕವಿಯ ಶಬ್ದಭಂಡಾರ, ಜ್ಞಾನವೂ ವಿಪುಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಅವನು ವಿವರಿಸುವ ಆಯುಧಗಳು, ಹೆಕ್ಕಿಮಿಗಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ 'ಕೈದುಮುದ್ದರವೊ ಖಡ್ಗವೊ ಪರಶು ಮುಸಲವೊ ಕೊಂತ ಶೂಲವೋ ಡುಂಕಣಿಯೋ ಪರಿಘ ಚಕ್ರವೊ ಗಡಿಯೊ ತೋಮರವೋ ಪಟ್ಟಿಸುವ ಬಂಧಿವಾಳವೊ ಶಕ್ತಿಯೊ ಶರಧನವೊ ಕಕ್ಕಡಿಯೊ ಮುಷ್ಟಿಯೊಮೇಣ್ಡಂಡವೊ ವರ ಕರಾರಿಯೋ' ದಾವುದು ಇರಿತಕೆ ಅಭ್ಯಾಸವೆಂದು ಮಾಗಧನು ಭೀಮನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ 'ಬೋರೆ, ಬೊಬ್ಬಳಿ, ಚಿಣಕು, ಮುಳ್ಳಳಿ, ಕರಿಜೇವು, ಕರಿಬಿಲ್ವ, ಕಪಿತ್ತ ಔದುಂಬರಾಮಲಕ ನಿಂಬಾದಿ ಭೂರುಹವನೇಕ ಜಾತಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಶರಭ, ಸ್ಮರಭ, ಕಲಭ, ಶಲಭ, ಶಾದೂಲ, ಶಶ, ಸುರಭಿ,

ವನಮಹಿಷಿ, .. ಕೇಸರಿಬಡ್ಗ, ಪರಿಪರಿಯ ಭೀಷಣದ ಮೃಗಗಳಲ್ಲದೆ, 'ಗೊರವಕ, ಕಪೋತ, ಬಕ, ಹಂಸ, ಶಿಖಿ, ಮಯೂರ ಹರಿಕಾಕ, ಗೃಧ್ರ, ಕೋಕಿಲ, ಚಕ್ರಭೈರುಂಡ, ವರಚಮರಿ, ಗೀಜಗ, ಚಕೋರಾದಿ' ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ವಿಸಿನ ರಾಜಿಸಿತೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಕವಿಯ ಸಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪದಲಾಲಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮುಚಿತ ಪದಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ನಾದಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗಬಹುದು.

ಕಾವ್ಯಮಹತಿ:— ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶರಂತಿ 'ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರ್ಮಲನೇ ಕೃತಿಯ ನೋಂದನೆಂದು' ವಿನಯದಿಂದ ಸೌಜನ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಭಾರತೀಹಾಸ ರಾಮಾಯಣ ಸುಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ಶರಧಿಗಳಮಧಿಸಿ ಕವಿಜನರು ತತ್ಸಾರಾಮೃತದಸವಿಕೊಳಕೊಳಲು ಮೇಲುಳಿದ ಅಲ್ಪರಸವನು ಹರಿಯ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸಂವಾದಿಸಿದನೆನ್ನುತ್ತಾನೆ 'ಶ್ರೀ ರಮಾ ಪತಿಯ ಗುಣ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ವ್ಯರ್ಥಂ' ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. 'ಯತುಗಳೋಳ್ ವಸಂತ, ಮಾಸದೊಳು ಮಾರ್ಗಶಿರವ್ರತದೊಳೇಕಾದಶಿ.....' ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ಸತ್ಕಥಾ ಜಾಲದೊಳ್ ಉತ್ತಮ ಅನಂತ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗ'ವೆಂದು ಅನಂತ ಕಥೆಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಈ ಕಥೆಯ ಕೇಳುವರಿಗೆ 'ಸೌಭಾಗ್ಯ ಮಾರೋಗ್ಯ ಮಾಯುಷ್ಯಮಭಿವೃದ್ಧಿಯು, ಆ ಮಹಾ ಕೀರ್ತಿ ಸತಿ ಸಂತತಿ ಸುಶಾಂತಿ ಧೃತಿ ರಾಮಣೀಯಕಜ್ಜಾನ ಶತ್ರುಜಯ .. . ಹರಿಭಕ್ತಿ ದೃಢವಾಗಿ ಕೈಸಾರ್ವವ್ರ' ಎಂದು ಫಲ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಸಕಲದುರಿತನಾಶ ಪುಣ್ಯರಾಶಿ ಈ 'ಕಾವ್ಯವು ಇದು ದುರಿತವಿಸಿನ ದಾವಾನಳನಂ ಧಿಟ ಬಗೆವಡಿದು ದುರಿತಮೋಘ ಪ್ರಭಂಜನಂ, ಭಾವಿಸುವೊಡೆ ಖೋಜನದಂಧಕಾರ ಸಂಹಾರ ಕಾರಣಾ ಚಂಡಕರ ನುದಯ' ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ಇದು ಪುಣ್ಯ ವಿಮಳ ಪಿಯೂಷ, ಪಾರಾವಾರವಿದು ಸುಜನ ಹೃತ್ಕಮುದ ಕೋರಕಕೆ ಚಂದ್ರ . ಇದು ಮಹಾ ಶೋಕಾಬ್ಧಿಯಂ ಶೋಷಣಂ ಮಾಳ್ವದಿದು ಸಂಸಾರವ್ಯಾಧಿ ಭೇಷಜ ಸತ್ಯವಿದು ಮುಕ್ತಿ ಪಥಕೆಸೋಪಾನವಿದು' ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು— ಇಂತಹ ಸರಸ ಸುಂದರ ಹರಿಕಥಾ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಯುತ ಗೋರಬಾಳ ಹಣಮಂತರಾಯರು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದು ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಋಣಿಯಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ದಾಸರಾಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಅಳಿಲು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹಣಮಂತರಾಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಗದಗ

೨೪-೧೧-೧೯೫೮

ತಮ್ಮ,

ಎ ಆರ್ ಬುರ್ಲಿ,

ವಿದ್ಯಾಧಾನ ಸಮಿತಿ ಹಾಯಸ್ಕೂಲ, ಗದಗ.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

ಸಂಪಾದಕನ ಅರಿಕೆ.

ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ— ಶ್ರೀ ಪಂಡಿತವರ್ಯ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಜಾಲಿಹಾಳ.

ಪೀಠಿಕೆ— ಶ್ರೀ ಅನಂತಾಚಾರ್ಯ ಬುರ್ಲಿ, B. A. (Hons.), B.Ed

ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲ ಕೃತ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪದ್ಯಗಳು

ಮಾದರಿಗಾಗಿ ೧—೪

ಕಾವ್ಯಕರ್ತರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ   ....   ೫—೬

ಸಂಧಿ   ವಿಷಯ   ಪುಟ

೧ ನೇ ಸಂಧಿ— ಪೀಠಿಕಾಸಂಧಿ, ೨೭ ಅವರೋಹಣ ಪದ್ಯ   ೭—೧೭

ಕ್ರಮದಿಂದ ಮಂಗಲಾಚರಣೆ ಪದ್ಯಗಳು ಸ್ವಾಹಂಕಾರ ಖಂಡನಪೂರ್ವಕ ಕವಿವರ್ಯರ ಆತ್ಮಕಥನ ಶ್ರೀ ಹರಿಸ್ತೋತ್ರಯುಕ್ತ ನವರಸಾಲಂಕಾರ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಗಾನ ಮಾಡಿದ ವರ್ಣನೆ.

೨ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೮೦)   ...   ೧೮—೪೬

ರಾಜೇಂದ್ರನಾದ ಧರ್ಮಜನು ಪಿತನಸದ್ಗತಿಗೆ ರಾಜಸೂಯಾಗ ಮಾಡು ವದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಕೂಡ ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನು ಮಗಧ ದೇಶಾಧಿ ಪತಿಯಾದ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಗೆಲ್ಪುದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದುದು

೩ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೯೨)   ...   ೪೬—೮೩

ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಮಗಧ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದುರ್ಗವೇರಿ ಭೇರಿಹೊಯ್ದು. ಒಡೆದುದು. ಅವನ ಸದನವನ್ನು ಪೊಕ್ಕು. ಅವನ ಸಂಗಡ ಭೀಮನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ತಂದು ಧನಕನಿ ಕಾದಿಗಳ ಕೊಂಡು ವಿಜಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದುದು.

೪ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೮೯) ... ೮೪—೧೧೨

ಧರ್ಮರಾಜನು ಭೀಮಾರ್ಜುನ ನಕುಲ ಸಹದೇವರಿಂದ ಚತುರ್ದಿಕೈನ ಸಕಲ ರಾಜರನ್ನು ಪರಾಜಯ ಗೈಸಿ, ಧನ ತರಿಸಿದ್ದು. ರಾಜೀವ ನೇತ್ರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮುಗಿಸಿ ಸಕಲ ಮುನಿ, ರಾಜರಗಳನುಸಚರಿಸಿ ಸುಖದಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳ್ದು.

೫ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೧೧೭) .... ೧೫೦—೧೮೨

ದುಷ್ಕ ದುರ್ಯೋಧನನ ದುರಾಲೋಚನೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಧರ್ಮಜನು ಅನುಜ ತನುಜ ಸತಿಗಳು ಸಹ, ವಿದುರನೊಡನೆ ಅತಿಸಂತೋಷ ದೊಡನೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಪೊರಮಟ್ಟು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಗೆ ಬರುವಿಕೆ

೬ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೧೦೪) ... ೧೫೦—೧೮೨

ಶ್ರೀಪತಿಯ ಕರುಣದಿಂದ ಪಾಂಡುವರು ಆ ದುಷ್ಕನಾದ ಫಣಿಕೇತನನು ಎಸಗಿದ ಉಪಹತಿಗಳಂ ಗೆಲ್ಲು, ದ್ರೌಪದಿ ದೇವಿಯರ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣದಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂ ಮಾನಮಂ ಪಡೆದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗಜಪುರದಿಂದ ಪೊರಡುವಿಕೆ.

೭ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೯೪) ... ೧೮೩—೨೧೨

ದುರಾತ್ಮನಾದ ದುರ್ಯೋಧನ ಕಪಟದಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಧರ್ಮನು, ಪುನಃ ಗಜಪುರಗೆ ಬಂದು ಉಪದ್ರೂತದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೋತು, ನಾಲ್ಕುಜನ ತಮ್ಮಂದಿರು ದ್ರೌಪತಿ ಧೌಮ್ಯಾದಿಗಳೊಡನೆ, ಕಾಮ್ಯಕ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ದುಮ್ಮಾನದಿಂದಿರಲು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ ಆಗಮಿಸಿ ದುಃಖ ಪರಿಹರಿಸಲು ಅನಂತ ಕಥೆಯ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಪೇಳಿದುದು ೧ ನೇ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಡಿ ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ ವ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಮಹಾಭಾರತ ಸಭಾಪರ್ವ ಕಥಾ ೭ನೇ ಸಂಧಿ ೩೧ ಪದ್ಯದವರೆಗೆ ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತದಿ ಬಂಟಿಸಿದ ಮಹಾ ಕವಿಗಳ ಕವಿತಾ ಚಾತುರ್ಯ.

೮ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೮೪) .... ೨೧೨—೨೪೨

ಶೀಲೆಯ ಪತಿಯಾದ ಕೌಂಡುಣ್ಯನು ಅನಂತನ ದೋರಮಂ ಪರಿದು ಬಿಸಾಟಿ, ಅನಂತನಂ ಜರಿಯಲು, ಸಕಲ ಸಂಪದ ನಾಶವಾಗಿ ಅವಮಾನಿತ ನಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ನಾನಾ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಗಿ ಅನಂತ ದೇವನಂ ಕಂಡು ನಾನಾಬಗೆ ನುತಿಗೈದು ಮುದದಿಂದ ಮೂರು ವರ ಸಂಪಾದಿಸಿದುದು

೯ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೪೪) ... ೨೪೨—೨೫೨

ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಋಷಿಯು, ದೇವೇಶನಾದ ಅನಂತನ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಈ ವಸುಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀಹರಿ ಸ್ಮರಣೆ ಪೂರ್ವಕ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ಥಾನವಂ ಸಾರ್ದು ಸುರರಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದುದು.

೧೦ ನೇ ಸಂಧಿ— (ಪದ್ಯ ೬೬) ... ೨೫೨—೨೮೦

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಾಚ್ಛೇಯಂತೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಮಂಗಳಾತ್ಮಕನಾದ ಶ್ರೀಮದ ನಂತನ ವ್ರತಾಚರಿಸಿ ಅನಂತನ ಕೃಪಾವಾಂಗದಿಂದ, ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳಗೆ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ ಸಕಲ ಅರಿಗಳಂ ಗೆಲ್ದರು. ಮತ್ತು ಆ ಪಾಂಡವರು ಮಾತಂಗ ಪುರವರದ ನಿಜ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಳುತ್ತ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದರು ಎಂದು ೪೪ ಪದ್ಯದವರಿಗೆ ಸೂತರು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಂಟಿಸಿದ ಕಥಾ.

ಮುಂದೆ ೨೨ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿವರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತಮಗೆ ವರ ವಿತ್ತುದು. ಕಾವ್ಯ ನುಡಿಸಿದುದು ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಮೇಲೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಸಂಧಿಪದ ಸಂಖ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ. ಫಲಶ್ರುತಿಯಂ ಪೇಳಿ ಮಂಗಳಂ ಮಾಡುವಿಕೆ ಮುಂದೆ (೨) ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಾವಿ (೨) ಪದ್ಯಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ೨೮೦—೨೮೨

— ಒ ಪ್ಪೊ ಲೆ. —

ಪುಟ ಸಾಲು

ತಪ್ಪು

ಒಪ್ಪು

೪—೧೯	...	ಜವಾಮುಕುಟೆ—ಜಟಾಮುಕುಟೆ
೬—೧೩	(ಗದ್ಯ) ಆದ	—
೧೩—೨೫ ...	..	ಶ್ರಿಂಗಾರ—ಶೃಂಗಾರ
೩೭—೧೪	...	ವೆತ್ತಣಿದು—ವೆತ್ತಣಿದು
೫೪— ೧ ...	....	ಕೃಷ್ಣಮಾರ್ಜುನ—ಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನ
೫೪— ೪	...	ನವಹವಂ—ನಿವಹವಂ
೫೪—೧೭ ...	...	ಶೀಘ್ರತ—ಶೀಘ್ರತ
೫೭— ೭	...	ವಗಧಕೇಳಾ—ಮಗಧಕೇಳಾ
೫೭— ೧ .	...	ವಿದ್ಯಯವ—(ವಿದ್ಯಯವ)
೬೨— ೮	...	ಚಲಿನ—ಚಲಿಸ
೬೩— ೯ ..	...	ಪಟ್ಟಿಸವ—ಪಟ್ಟಿಸವ
೬೮— ೨	ನುಣ್ಣು ಪರ್ನುಪಸುತೀರ್ಪ—	ನುಣನುಣಸುತೀರ್ಪ
೬೮— ೫	....	ಪರಪರ—ಪರಂಪರ
೬೮—೧೪ ...	...	ಗಡೆಬಗೆಯೆ—ಗಡೆಬಗೆಯೆ
೬೮—೨೧ ...	...	ಪಲ್ಮರಿವೆತಾರ್ದು—ಪಲ್ಮರಿವುತಾರ್ದು
೬೮—೨೪	....	ಭೀಮನ—ಭೀಮನು
೬೯—೧೭	...	ಬೆರಗಾಗಿ—ಬೆರಗಾಗಿ
೭೪—೨೦	...	ಹೊಪ್ಪೆಯ್ದು—ಹೊಪ್ಪೆಯ್ದು
೭೬—೨೧	..	ರಣಧಯಂಕರ—ರಣಭಯಂಕರ
೭೬—೨೧ .	..	ದಿರ್ವರ್ದರ್ಪ—(ದಿರ್ವರ್ದರ್ಪ)
೮೧— ೫ ..	...	ಕಪ್ಪಕಾಗಿಕೆ—ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ
೮೧—೧೨	...	ವಣಿಖತಿಕ—ಮಣಿಖಚಿತ
೯೦—೧೮	...	ರಾಗಶಿಳ—ರಾಗಶಿಳ
೯೪— ೯	...	ವಾಕೆನಲ್—ವ್ಯಾಕೆನಲ್
೯೮—೧೩	...	ಪರಿಪರಯ—ಪರಿಪರಿಯ

೧೦೬—೧೯	...	....	ನೀಡಿಲೂ—ನೀಡಲೂ
೧೦೮—೨೭	..	....	ಚರಣಾಂಬುಜ—ದೇವತವ ಚರಣಾಂಬುಜವ
೧೧೨—೧೫	...	...	ಪೊರಟ್ಟಿನು—ಪೂರಮಟ್ಟಿನು
೧೧೯—೧೦	....	....	ದುರುಳಾದಿನೇ—ಮರುಳಾದಿನೇ
೧೨೦— ೨	....	.	ಕಾಳಾದು ದೇವಿಳ್ಳೆ—ಕಾಳಾದುದೇವೆಳೆ
೧೨೭—೨೦	..	..	ಳಿರುವುತಾ—ಳುರಿವುತಾ
೧೨೮— ೯	....	..	ತಿಳುಹಿ ತಾ—ತಿಳುಹಿತಾ
೧೨೮—೧೪	....	...	ನಿಧಾವವ—ನಿದಾನವ
೧೩೪—೧೦	....	...	ವೊದಲಲಿದು—ವೊದಲಲಿದು
೧೩೭—೨೫	...	...	ತಾವಸಾಸುರರ—ತಾಮಸಾಸುರರ
೧೩೮— ೨	..		ದೇನವೇ—ದೇವನೇ
೧೫೨—೧೯	...	....	ನರಮನೆಯ—ನರಮನೆಯನು
೧೬೦—೨೫	....	...	ಚಿಂತೆಯೋಳ ರಸ—ಚಿಂತಿಯೋಳರಸ
೧೬೩— ೫	...	...	ಬುದ್ಧಿಯಲ—ಬುದ್ಧಿಯಲಿ
೧೬೬—೧೭	...	...	ಲ ತಾರಗಿನಿ—ಲತಾಂಗಿನಿ
೧೯೯—೧೮	....	....	ರಚಿಸುತಲ—ರಚಿಸುತಲಿ
೧೨೦—೧೮	...	....	ಖಳಗಳಿಂ—ಖಗಗಳಿಂ
೨೨೯— ೫	...	....	ಕೋಮಾವಳಿಯಾ—ರೋಮಾಮಳಿಯಾ
೨೩೨—೨೩	....	....	ಅನ್ಯಂಗ—ಅನ್ಯಗಂ—
೨೩೩— ೪	....	...	ನೀಡುವಂತೆಂದನು—ನೀಡುತಂತಾಂದನು
೨೩೩—೨೫	...	...	ಸಸಾಕಾರ—ಸಾಕಾರ
೨೩೬— ೯	....	....	ಷುಹಾಮಹಿಮನಂ—ಮಹಾಮಹಿಮನಂ
೨೪೦— ೪	...	...	ವೇದಗಳಾವ—ವೇದಗಳತವ
೨೪೨—೧೨	....	....	ಮೂರು ನರಗಳ—ಮೂರು ವರಗಳ
೨೬೨— ೭	....	....	ಸರಳಮರೆ—ಸರಳಮಳೆ
೨೬೨—೧೭	....	....	ಮಣಿಮತನನ್ನು—ಮಣಿಮ-ತನನ್ನು
೨೬೫— ೭	....	....	ಬಯದಂಬುಲ—ಬಾಯದಂಬುಲ

೨೬೮—೧೨	...	....	ದೊಳಿಯುತ—ದೊಳಿಯುತ
೨೬೯—೧೫	....	...	ದಾಹವೈಯ್ದಿ ದಿ—ದಾಹವೈಯ್ದಿ ದಿ
೨೭೧—೨೦	...	...	ವಾನೆನಿಸುವ—ವಾರನೆನಿಸುವ
೨೭೨—೨೦	....	....	ವಾದದ—ವಾದ
೨೭೩— ೭	...	...	ಚತುರ್ವಿದ—ಚತುರ್ವಿದ
೨೭೪— ೪	....	....	ವಿರಲನೀಕೃತಿಯ—ವಿರಲನೀಕೃತಿಯ
೨೭೭— ೫	...	...	ಭಾದೆ—ಬಾಧೆ
೨೭೭— ೪	....	---	ವಾಘ್ರ—ವ್ಯಾಘ್ರ
೨೭೯—೨೧	....	...	ಜಗದೀಸಿ—ಜಗದೀಶ

|| ಹರಿಃ ಓಂ ||

ಕಾವ್ಯ ವಿಭಾಗ ೨

ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸರ ನವರಸಾಲಂಕಾರಭರಿತ ಕಾವ್ಯ.

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಾರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಕಿಲ ಕೋಕಿಲಗಳನೇಕ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹಣ್ಣು
ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕನ್ನಡ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲದ ಮೈವಿದ್ಯಕ್ಕೆ
ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತೋದ್ಯಾನವು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಇಂಚರದ
ಸಂಚಯವಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿ ಪಾರವಶ್ಯಗಳ ಸವಿನಸಿನಿಂದ
ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗಿ ಆಶುಕವಿತ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಸವರ್ಮನು
ಲೋಕ ಸೇವೆಯನ್ನೆಸಗಿತು. ಹರಿ ದಾ ಸ ರ
ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ನೂತನ
ವಾದ ಶುಭ ಗುಣಾಲಂಕಾರಕ್ಕೆ
ಸೇರಿ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗು
ಮೇಲೆ ನಿಸಿತು.

(ಮಾನವೀಯ)

(ಅದರ್ಶ) ಮಾದರಿಗಾಗಿ

ಅನಂತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲ ಪದ್ಯಗಳು

ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಪದಿ

ಶ್ರೀ ರಮಣಿ ಸುಸ್ತನಗಳೆಂಬ ಕೋಕನಗಳಿಂ |
ಸಾರ ಭಕ್ತಾನಳಿಯ ಹೃತ್ಕಮಲ ನಲಿದಾಡೆ |
ಮೊರಿದಾನಂದದಿಂ ಸುಜನಭ್ರಮರಂಪಾಡೆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ
ಕುಮುದಬಾಡೆ ||
ಘೋರ ದುರಿತಗಳೆಂಬ ಮುಕ್ತಗಳ ನಡಗಿಸುವ |
ಮಾರಹಿತ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನಂಘ್ರಿನಖ |
ನೂರೆಲೆ ಗೆಳೆಯನೆನ್ನ ಕುಮತಿ ತಮ ಪರಿಹರಿಸಿ ಸುಮತಿ ದ್ಯುತಿಯಂ
ನೀಯಲಿ || ೧ ||

ಶ್ರೀಮದ್ರಮಾರಮಣ ಸಕಲಸದ್ಗುಣಪೂರ್ಣ |
 ತಾಮರಸ ಭವ ಮರುತ ದ್ವಿಜ ಘಣಿಸ ಹರ ದಿವಿಜ |
 ಸ್ತೋಮ ವಂದಿತ ಚರಣ ಸರ್ವೇಶ ಭವಹರಣ ಸ್ಥಿತಿಲಯೋದಯ
 ಕಾರಣಾ ||

ರೋಮ ರೋಮದೊಳಿಡಿದ ಜಾಂಡಕೋಟಿಗಳಿಹ್ಯ ಮ |
 ಹಾ ಮಹಿಮನಾದ ಮನೋಹರ ವಿಠಲನೆ ನಿಖಿಳ |
 ಕಾಮಿತಾರ್ಥಗಳಿತ್ತು ಸಲಹು ಶರಣರದಾತ ಶ್ರುತಿಗಾಥ
 ಲೋಕನಾಥ || ೨ ||

ಸಾಕ್ಷಾಜಗನ್ಮಾತೆ ಪಂಕಜಭವಾತೀತೆ |
 ರಾಕ್ಷಸಾರಿಯದಯಿತೆ ನಿತ್ಯಸುಖ ಸಂಪೂರ್ಣ |
 ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾತೆ ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತ ಗಣವಿನುತೆ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ಜಾತೆ ಖ್ಯಾತೆ ||
 ಈ ಕ್ಷೋಣಿಯೊಳ್ ನಿನಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ಮೆರೆವ ಕಮ |
 ಲಾಕ್ಷನ ಚರಿತ್ರೆಯಂ ವಿರಚಿಸುವ ಭಕ್ತನಂ |
 ನೀಕ್ಷಿಸು ಕೃಪಾವಲೋಕನದಿಂದಲನುದಿನಂ ಜ್ಞಾನಸಂಪದವನಿತ್ತು
 || ೩ ||

ಹರಣ ವೀಣೆಯ ಮಾಡಿ ರದನ ಮೆಟ್ಟಂಗೈದು |
 ವರಜಿಂಹ್ವೆಯಂತಂತು ಪಂಕ್ತಿಗಳ ನೆರೆಮಾಡಿ |
 ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯೆಂಬಶ್ರುತಿರವನಂ ಬಲಿದೊತ್ತಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರಗೂಡಿಸಿ ||
 ಪರಮಕೋವಿದ ಮನೋಹರ ವಿಠಲನಂತನ್ನ |
 ಕರುಣಪಾಣಿಗಳಿಂದ ಬಾರಿಸುತ್ತೀ ಕಥೆಯ |
 ನೊರದೆ ನಲ್ಲದೆ ವೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಎನ್ನೊಶವಲ್ಲ ಸುಜನರು ಕೇಳಿರೆಲ್ಲ || ೪ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಜಯಂತಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

ಪುರುಹೂತಪಗೆಯ ಶರವಾಶದಿಂ ಬಿಗಿವಡದು |

ಗಿರಿಗಂಧ ಮಾದನವ ತಂದು ಸಂಜೀವನವನಿತ್ತು ಬದುಕಿಸಲು

ಕಂಡು ||

ಸಿರಿಮನೋಹರವಿರಲ ರಾಮಚಂದ್ರಂ ಮೆಚ್ಚಿ |

ಕರುಣದಿಂ ಸಂಜೀವ ಹನುಮಂತ ನಿವನೆಂದು |

ವರನಾಮವಿತ್ತು ನಿನಗನಿಲಜನ ವಂದಿಸುವೆ ಕರುಣಿಸೀಕೃತಿಗೆ

ಮತಿಯಾ || ೫ ||

ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚುಗಳೈಸೆ ಕಣ್ಣೆಳಗಿದಲ್ಲ ಸ |

ನೋಳಗುಗಳಿವೈಸೆ ಮಗುಮಣಿಯ ಸುಸ್ವರಮಲ್ಲ |

ತೊಳಗುವಮರೆಂದ್ರ ಕಾರ್ಮುಕ ವೈಸೆ ಕಂದನ ಸುಭ್ರೂಲತೆಗಳಲ್ಲ

ಮೆರವಾ ||

ಅಳಿಜಾಲ ವೈಸೆ ಕುಂತಳಜಾಲಮಲ್ಲ ನೈ |

ದಿಲೆಶಾಮನೈಸೆ ನೀಲಾಂಗ ನಿವನಲ್ಲಿನುತ |

ನಳಿನಾಕ್ಷಿಯರು ನಂದನಂದನ ಚಲ್ವಿಕೆಯು ವಿಧವಿಧದಿ ವರ್ಣಿಸಿದರು

|| ೬ ||

ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವ ವಿಜಯ

ಹರಿಪಾದ ಸಂರತ ವಿಶಾರದಂ ವಾರಿದಂ |

ತೆರತೆರದ ಗೋಧಾರೆ ವಾರದಿಂ ಭಾರದಿಂ |

ವರವಿದ್ಯ ವಿದ್ಯುಪ್ರದೀಪಿತಂ ದಿಂಬ್ರುಖಂ ಭೂರಿ ವೃಷ್ಟಿಯಗೈಯುತ

|| ೭ ||

ನಿರುತ ಭವಭಯ ಮಹಾ ಘರ್ಮಸಂತಪ್ತವಹ |

ಉರುಸದಂಭ್ರಪ ಮಂಡಲವ ಸಫಲ ಸುಮನಸಂ |

ಚಿರದಿ ಸಾಂದ್ರಾನಂದ ಮವಿಪಲ್ಲವಂ ಮಾಡೆ ಘನಘೋಷ

ಲೋಕತೋಷ ||

ಶ್ರೀಹರಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ

ಪುರಹೂತರಿವು ಹಿರಣ್ಯಕನೆಂಬೊ ದೈತ್ಯಮದ |
 ಕರಿ ಘಟಿಯ ಕುಂಭಾದ್ರಿ ಶೀಳಲಿಕ್ಕಧಿಕ ಪಟು |
 ತರ ವಜ್ರದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಚರಿಸುವ ಶ್ರೀಮತ್ಕೇಸರಿ ಅಂಶನೆ ||
 ಅರಿಯ ದೂರದಿ ತಂದ ಧ್ವಸ್ತವಿದ್ಯವನುಳ್ಳ |
 ಸರನು ಶಾಂತಿಯ ತಾಳ ಪ್ರವಿತತ ಮನಸಿನಿಂದ |
 ಸುರನಿಕರ ಪೂಜಿಸುವ ಪ್ರತತ ಸುನಖಾವಳಿಯು ನಮ್ಮ ಸಂತತ
 ಸಲಹಲಿ || ೮ ||

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಬೋಧ ಗುರುತೀರ್ಥ ಸುಪಯೋನಿಧಿಯ |
 ತಾವಾರಗಂಡು ಸ್ಮರರಿಪುನಾಕ್ಷ ವಿಷಮಾಂಬ |
 ಕಾ ಪಿನಾಕಿಯ ಶಿರವಸಾರಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರದ ಸಿದ್ಧಾಂತ
 ಮೈಂಬೂರ್ಮಿಯಾ |
 ಅಪರಮಹಂಸ ಚಾರಾದಿ ದೇವಾಲಯಿಮ್ಮ |
 ಹಾವೂಜೆಇಂದ ಸೇ ವಿತವಾದ ಪರಮಾತ್ಮ |
 ನಾಪಾದ ಪದ್ಮಗಳ ರಜವನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂಗೈದು ಲಗ್ನವಾಗಿ || ೯ ||
 ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಂತಿಯಿಂ ಬುಧಗೆ ಗುರುಜನಕನಾ |
 ಗಿರುವ ಶಶಿಗುಡಿ ಸಿಲಾಸ್ಪದ ಕ್ಷೀರ ಶರಧಿಯೊಳು |
 ನೆರದು ಮಾರಾರಿ ಜ್ಞಾನಾಕ್ಷ ಮುಕ್ತೇಣ್ಣನ ಜವಾಮಕುಟಮಂ ಚುಂಬಿಸಿ |
 ಚರಿಪಹಂಸಗಳು ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ತರಂಗಗಳ |
 ನೆರವಿನಿಂ ದೇವಾಲಯಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ |
 ಪರಮಾತ್ಮನಂಘ್ರ ಕಮಲದೊಳುದಿಸಿ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂಗೈದು
 ಲಗ್ನವಾಗಿ || ೧೦ ||

ನಮಂದೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕಾವ್ಯ ಕೊಡಲಾಗುವದು,

ಹರಿದಾಸರ ಕಾವ್ಯ ವಿಭಾಗ ೨

ಅರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದಾಸರು ಅನೇಕ ವ್ರಾಧ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇದುವರೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ ದಾಸರು ಪದಗಳನ್ನೇ ರಚಿಸಿರುವರಲ್ಲದೇ ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತ ಕಾವ್ಯ ಅರಿಯ ರೆಂಬುದೇ ಜನರ ಭಾವನೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರೇ ಅನೇಕ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರೆಂದು ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ದೊರೆತಿಲ್ಲ ಶ್ರೀಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರು ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಭಾಗ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ದಶಮಸ್ಕಂಧ ಭಾಗವತಾದಿ ೧-೨ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದಿವೆ.

ಈಗ ಸುಮಾರು ೧೭೦-೧೭೫ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಾನವಿ ತಾಲ್ಕುನಲ್ಲಿ ಬುದ್ದಿನ್ನು ದೇನಾಯಿ ನಾರಾಯಣವೃಂದಾವರು ಹೇದಾಸ ಪಂಥದವರು ಬಹುಶಃ ಇವರು ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರಿಂದ ಹಿರಿಯರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆದಿದೆ. ಇವರು ಗೌತಮ ಗೋತ್ರದ ವೈಷ್ಣವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗುರುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರ ಪಿರಲರಿದು ಅಂಕಿತ ಪಡೆದಾರೆ ಎಷ್ಟೋ ನವರಸಾಲಂಕಾರ ಯುಕ್ತ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿ ದ್ದಾರೆ. ೧. ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರ, ೨ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಜಯಂತಿ ಕಥಾ, ೩ ಮನ್ಮಥವಿಲಾಸ, ಇವು ಮೂರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಅಚ್ಚಾ ಗಿವೆ. ೪. ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಸ್ತುತಿ ಬಹು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೫ ಗಥಾ ಯುದ್ಧ ಪಂಚ ಪರ್ವ ಚಾಯಣಭಾರತವೆಂಬ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ೧೫೧ ಪದ್ಯಗಳು ಒಲವಾದುದರಿಂದ ರಸಭರಿತವಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕೋಚ ಭಾರತ ಕಾವ್ಯ ಒಂದಿದೆ ಅಲ್ಲದೇ ಈಗ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಶ್ರೀ ಆನಂತನ ಕಥೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೧೦ ಸಂಧಿ ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ವರ ಬಲದಿಂದ ರಚಿಸಿರುವೆವೆಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ

ಹಳೆಗನ್ನಡ ಉದ್ವಾಮ ಸಾಂಡಿತ್ಯರಲ್ಲದೆ ಹರಿಪ್ರಸಾದೀಕವಾದ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಾಣಿ ನವರಸಾಲಂಕಾರಭರಿತ ಮಹಾ ಪ್ರೌಢ ಕಾವ್ಯ ಸ್ತುತಿ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಲಂಕಾರ ಅರ್ಥಗರ್ಭ ಭಾವಗರ್ಭವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ೩ ಹಳೆಯ ಸ್ತುತಿಗಳು ದೊರೆತವೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಶುದ್ಧ ವಾಗಿ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕರಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಷ್ಟು ಕೊಡ ಲಾಗಿದೆ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಭಂದಸ್ಸಾದಿ ವಿಭಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರೆಯುವ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಶ್ರೀ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ರುಚಿಸಿದ ನಂತರ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನರಿತು ಫಲಸ್ತುತಿ ಸಂಧಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರೂ ಅವರೋಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶ ವಿರಲರು ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿ, ಮನ್ಮಥ ನಿಲಾಸ ತಾವು ಸ್ವತಃ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದ ಮೇಲೆ ಇವರ ಕವನವು ಜ್ಞಾನಿ ಗಳಿಂದ ಮಾನ್ಯವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಣನೆ ಅತಿ ಚಮತ್ಕಾರ ಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಅದ ರಮಣೀಯ ವಾಗಿನೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯ ಹಚ್ಚಿನ ಭಕ್ತಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಸ್ತುತಿ ಯೊಂದು ಅಲಂಕಾರಗಳು ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಶುಭಗುಣಾರ್ಣವನ್ನು ನೋಂದಿದು ದಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗು ಮತ್ತೂ ಮೇಲಾದುದು. ಇಂಥಮ ಕಾವ್ಯಗಳು ಬೈಲಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸ ಲಾಗುತ್ತದೆ ಒಬ್ಬ ಮಹನೀಯರು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೈಥಿಲ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವರು ಏನು ಶೈಥಿಲ್ಯವೆಂಬುದು ಅವರಿಂದ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು ಏನರ ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಅವರ ಮನೋಶೈಥಿಲ್ಯವೆ ಹೊರಬೀಳುವದು. ಆಗಲಿ ಈಗ ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕಾ ೨೩ ಪಟ್ಟದಿಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜನರ ಮುಂದಿರಿಸಿದೆ ಈ ಕಾವ್ಯಾನ್ಮುತಾವಾನ ಮಾಡಿ ಆನಂದ ವಡೆಯರೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸುವೆ

ಕಾವ್ಯ ವಿಭಾಗ ೨

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶ ಪ್ರಸನ್ನ
ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜೋ ವಿಜಯತೇ
ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲ ವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ, ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುತ ಕಾವ್ಯ

ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ

ಶ್ರೀ ಗುರು ಸ್ತೋತಮಃ

ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಟಿ ರಾಗ ಕಲ್ಯಾಣಿ

ಶ್ರೀರಮಣಿ ಸುಪ್ತನಗಳೆಂಬ ಗೋಕನಗಳಿಂ
ಸಾರ ಭಕ್ತಾವಳಿಯ ಹೃತ್ಪಮ್ಪಲನದಾನ
ವಿಾರಿದಾನಂದದಿಂ ಸುಜನ ಭ್ರಮರಂ ಸಾಪೆ-
ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಕುಮುದ ಬಾದೆ||

ಘೋರ ದುರಿತಗಳೆಂಬ ಅಶುಕ್ಲಗಳ ನಡಗಿಸುವ
ಮಾರಪಿತ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಷ್ಣುಲಂಘಿನನು
ಒನೂರೇ ಗಳೆಯನೆನ್ನ ಕುಮುತಿತಮ ವರಿ-
ಹರಿಸಿ ಸುಮತಿದ್ಯುತಿಯಿಂದಲಿ

೧

ಸೂಚನೆ

ಶ್ರೀಮದ್ರಮಾರಮಣ ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣ ಪೂರ್ಣ
ತಾಮರಸ ಭವಮರುತ ದ್ವಿಜ ಘಣಿಪ ಹರದಿವಿಜ
ಸ್ತೋಮವಂದಿತಚರಣ ಸರ್ವೇಶಭವಹರಣ-
ಸ್ಥಿತಿ ಲಯೋದಯ ಕಾರಣ||

೧ಕಂಪುಕಮಲ - - - - - ಅನಕ್ಷತ್ರಗಳ

ಒನೂರೇ—ಶತಪತ್ರ—ಕಮಲ ಗೆಳೆಯ—ಸೂರ್ಯ

ರೋಮ ರೋಮದೊಳದಿದಜಾಂಡ ಕೋಟಿಗಳಹ ಮ
ಹಾಮಹಿಮನಾದ ಮನೋಹರ ವಿಟ್ಟಿಲನೆ ನಿಖಿಳ
ಕಾಮಿತಾರ್ಥಗಳೆತ್ತು ಸಲಹೊ ಶರಣರ ದಾತ-
ಶ್ರುತಿಗಾಧ ಲೋಕನಾಥ

೨

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಸಾಕ್ಷಾಜಗನ್ನಾತೆ ಪಂಕಜ ಭವಾತೀತೆ
ರಾಕ್ಷಸಾರಿಯ ಪ್ರೀತೆ (ದಯಿತೆ) ನಿತ್ಯ ಸುಖಸಂಪೂರ್ಣೆ
ಮೋಕ್ಷಸ್ತದಾತೆ ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತ ಗಣವಿನುತೆ

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ಜಾತೆ ಖ್ಯಾತೆ||

ಈ ಕ್ಷೋಣಿಯೋಳ್ ನಿನಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ಮೆರವ ಕಮ
ಲಾಕ್ಷನ ಚರಿತ್ರೆಯಂ ಎರಚಿಸುವೆ ಭಕ್ತನಂ
ನೀಕ್ಷಿಸು ಕೃಪಾವ ಲೋಕನದಿಂದಲನುದಿನಂ ಜ್ಞಾನ
ಸಂಪದವನಿತ್ತು

೩

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಸರಿಸಿಜಾಸನ ಸಕಲ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣವಾಣಿ
ಯರಸ ವಿಸ್ಮಯಚರಿತ ಸತ್ವ ಗುಣಗಣಭರಿತ
ಪರಮ ಪಾವನರೂಪ ಸತ್ಯವಲೋಕದದಿನವ (ಭೂಪ)
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸುಸ್ತುತಾಪ||

ವರಚತುರ್ಮುಖ ಶ್ರುತಿ ಕಲಾಪ ಅಸ್ವರ್ಣಾದರನೆ
ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ನಾಭಿವನಜ ಸಂಭವ ದಿವಿಜ
ಹರ ಪುರಂದರವಿನುತ ವರಮೇಷ್ಟಿ ನಿತ್ಯನುಗೆ
ಜ್ಞಾನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸುಖವ

೪

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಶ್ರೀವರನ ಚರಣಾರವಿಂದ ಮಕರಂದ ಮಂ
ಸೇವಿಸುವ ಭೃಂಗ ದೇವೋತ್ತಂಗೆ ಮಳಭಂಗ

೧ ಭಾವಜಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೋಟಿ ಸಮುಘನತ್ರಾಣ
ಭಾರತಿ ರಮಣ ಸುಸ್ರವೀಣ||
ದೇವ ತವ ಸಂಸ್ಕರಣ ಮಾತ್ರದಲಿ ಜೀವರ್ಗೇ
ಕೋವಿದತ್ವಾರೋಗ್ಯ ಬಲಧೈರ್ಯ ನಿಜಿಳ ಸೌ
ಖ್ಯಾವಳಿಗಳೊಡಗಿ ಸನ್ಮತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯದೊಡನೆ ತ್ವತ್ಪದಗಳಿ
ಗೆ ನಾನಮಿಸುವೆ

೫

ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಮೇದಿನಿಯ ಮೇಲುದಿಸುತಚ್ಯುತನೆ ನಿತ್ಯಮಹ
ದಾದಿ ಕಾರಣ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಗುಣಪೂರ್ಣ
ವೇದ ಪ್ರತಿ ಪಾದ್ಯಬ್ಜ ಭವ ಭವಾಮರ ಮಧ್ಯ
ದೊಳಗೆ ಪರದೈವವೆಂದು||
ಭೇದಜ್ಞಾನವನರುಹಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂ
ವಾದಿಗಳ ತರಿದು ಸುಜನರ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಪೂರ್ಣ
ಬೋಧ ಮುನಿರಾಯ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಗುರುವರ್ಯ
ಸತತೆನ್ನೆಸಲ ಹೋಜಿಯ

೬

ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯರ ಸ್ತೋತ್ರ

ವಾಣಿ ಸಕಳಾಗಮ ೨ ಪ್ರವೀಣಿ ೩ ಕೆಸಲಯಪಾಣಿ
ಸ್ಥಾಣು ಗೀರ್ವಾಣ ಮುಖ್ಯರ ಸೇವೆಕೊಂಬ ಬ್ರ
ಹ್ಮಾಣಿ ಗುಣಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಯಾಣಿ ೪ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಫಣಿವೇಣಿ
ಶುಕವಾಣಿ ಜಾಣಿ||
ಕ್ಷೋಣಿಯೋಳ್ ಕಾವ್ಯಮಂ ವಿರಚಿಸುವ ಕವಿಜನ
ಶ್ರೀಣಿ ಮೆಚ್ಚುವತೆರದ ಲೆನ್ನ ವದನಾಬ್ಜದೊಳು
ತ್ರಾಣಿ ನೀನೆಲಸಿ ಕರುಣಾಮೃತವಸಲೆ ಕುಡಿಸಿ
ಪಾಲಿಸದು ಮತಿಯಸೂಸಿ

೭

೧ ಕಾಮಹರ = ಮಹರುದ್ರ

೨ ಎಳೆಕಮಲ (ತಳಿರು) ಪಿಡವಳು

೩ ಸಕಲವೇದ ಬಲ್ಲವಳು

೪ ಒಕ್ಕೇ (ಸಣ್ಣ) ಕಟಿವುಳ್ಳ

ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ದೇವಿಯರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಶ್ರೀಮದಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನ ಗುಣರನ್ನ
 ಸೋಮ ಸಮವದನೆ ಮಂಗಳಗಾತ್ರ ಸುರಸ್ತೋತ್ರೈ
 ಕಾಮಜನಕನ ಪಾದಯುಗ ಭಕ್ತಿಯಾಸಕ್ತಿ ಈವ
 ಭಾರತಿ ಶರಣರಾ||

ಪ್ರೇಮಿಯಂತೆಂಬ ವಾಣಿಯ ಕೇಳಿ ಮುದತಾಳಿ
 ನಾಮನದಿ ತವ ಪದವ ನರ್ಚಿಸುತ ಮೆಚ್ಚಿಸುತ
 ತಾಮರಸನಯನಂ ನುತಿಗೈವೆ ವಾಗ್ಗೈವೆ
 ತಾ ಎನಗೆ ಮತಿಯೆ ತಾಯೆ

೮

ಶ್ರೀ ಮಹರುದ್ರದೇವರ ಸ್ತುತಿ

ಗಗೂಢಸದದವನಿಂದ ಅಹರಣಮಂತೊರೆದವಗೆ
 ರೂಡಿಯೋಳ್ ತತ್ವಮಂ ಎವೇಳ್ವವನ ಜನಕನಂ
 ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಆತನಗೆ ತನುಜರಂ ವದಿದವನ
 ಆಭ್ರಾತುನಾ ಹಿರಿಯ ಮಗನ||

ಕೂಡೆ ಮತ್ತರ ಬೆಳಸಿ ಮದದಿಂನ ನೊಕ್ಕಿರ್ಪ
 ಮೂಢಖಳನಂ ತರಿಸಿ ಭೂಭಾರವಿಳಹಿಸಿದ
 ಈಡಿಲ್ಲದ ಚ್ಯುತನ ಸರ್ವದಾ ಪೂಜಿಸುವ
 ಗಿರಿಜೇಶ—ಬಿಡದೆ ಸಲಹೊ

೯

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶನ ಸ್ತೋತ್ರ

ಕರಿರಾಜನಾನ್ಯದಂತೊಪ್ಪುವ ಮುಖಾಬ್ಜದಿಂ
 ಸುರರಾಜನಾಯುಧವ ವೋಲ್ವದಂತಗೇಂ
 ಹರಿರಾಜನೋಲ್ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ರಂಜಿಸುತಿರ್ಪ
 ಮುಕುಟ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ||

೦ ಸರ್ಪನಿಂದ

೨ ದೇಹಬಿಟ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಗೆ

೩ ಶುಕಜನಕ ನೇದವ್ಯಾಸ

೪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಪುತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನ

ಪರಿಶೋಭಿಸುವ ಉ(ಪೊ)ಡೆಗೆವ್ಯಾಳನಂ ಬಿಗಿದಿದ್
ಕರಚತುಷ್ಟಯ ವಿನಾಯಕ ದೇವ ನರಭುಜಗ
ವರದಾಯಕನೆ ತ್ವತ್ಪದಾಂಭೋಜಕರಗುವೆಂ
ನಿರ್ವಿಘ್ನವೀವುದೆಮಗೆ

೧೦

ಗರುಡ ಶೇಷಾದಿ ಸಮಸ್ತ-ದೇವತೆಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ

ಏಕತ್ರೀಂದ್ರ ತ್ರಿಘಣಿರಾಜ ನಿರ್ಜರಾಧಿಪನೆನಿಸಿ
ಒಸುತ್ತಾನು ರವಿಚಂದ್ರ ಶಿಖಿಕಾಲ ಮನು ವಸು ವಿ
ಚಿತ್ರ ತವಗೈವ ಮುನಿಸಿದ್ಧ ಗಂಧರ್ವರ್ಗಿ—
ತಾರತಮ್ಯದಲಿ ನಮಿಸಿ

ಳಮಿತ್ರ ಶತಸುಕಾಶನಾದ ನಂತನ ಸು ಚಾ
ರಿತ್ರಮಂ ವಿರಚಿಸುನೆ ಮೋಹದಿಂದನುದಿನಂ
ಪುತ್ರನಂ ಮಾತೆ ಪೊರವಂತೆನ್ನ ವಚನಗಳ—

ಪೋಷಿಸಿರಿ ದೋಷ ಕಳೆದು

೧೧

ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಶ್ರೀಮಧ್ವರಾಯ ಗುರುವರ್ಯರ ಮತಾಂಬೋಧಿ
ಸೋಮನೆಂದೆನಿಸಿತತ್ಕೃತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಸುಧಿಗೆ ಸು
ತ್ರಾಮನೆಂದೆನಿಸಿ ವೈಷ್ಣವ ಸುಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ
ಸ್ಥಾವನಾಚಾರ್ಯನೆನಿಸಿ||

ಅ ಮಹಾನಿಖಿಳ ಗ್ರಂಥಕೆ ಟೀಕಮಂ ರಚಿಸಿ
ರಾಮ ಮೂರ್ತಿಯ ಭಜಿಸಿ ಶೇಷಾಂಶನೆಂದೆನಿಸಿ
ಕಾಮಗಳ ಜೈಸಿದ ಮಳಿಖೇಡ ಪುರವಾಸಿ

ಜಯರಾಯನಾನಮಿಸೆ ತುತಿಸಿ

೧೨

ಶ್ರೀ ನ್ಯಾಸರಾಯರ ಸ್ತುತಿ

ಧರಣಿಯೊಳು ವಿಬುಧರ್ಗಿ ಬಯಸಿದಿಷ್ಟವ ನೀವ
ಸುರಧೀನು ಕಲ್ಪತರು ಚಿಂತಾಮಣಿಗಳಂತೆ

ಗರುಡ ತೀರ್ಥ ತ್ರಿಘಂಧ್ರ ಲಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾ

ಮೆರೆವನ್ಯಾಯಾನ್ಮೃತಂತರ್ಕ ತಾಂಡವ ಚಂದ್ರಿಕೆ
ಗಳಂದು ಗಜಸ ಪಡೆಯಲು||

ಎರಡೊಂದು ಗ್ರಂಥಗಳ ನಿರ್ಮಿಸುತ ಕುಮತಗಳ
ಮುರಿದು ಜಸ ಪಡೆದ ಪ್ರಲ್ಪದಾಂಶನಾದ ಗುರು
ವರ ನ್ಯಾಸ ಮುನಿರಾಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗತಿ ಪ್ರೀಯ
ಸನ್ಮತಿಯ ಪಾಲಿಸಯ್ಯಾ

೧೩

ಶ್ರೀ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಶ್ರೀಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜ್ಞಾ ತೀರ್ಥರ ದಯಾಪಾಂಗದಿಂ
ತಾಪತ್ರಯಂ ಗೆಲ್ಲು ತುರ್ಯಾಶ್ರಮಂ ತಾಳ್ದು
ಶಾಪವರಗಳ ನೀವ ಶಕ್ತಿಯಿಂಪಡೆದು ವರಯೋಗ
ಮಾರ್ಗವನೆ ಪಿಡಿದು||

ಕಾಪಾಡಿ ಬುಧಜನರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ
ಸ್ಥಾಪಿಸುತ ದುರ್ಮಾಯಿಗಳ ಮುರಿದು ಮೌನಿಕುಲ
ದೀಪಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರ ಹರಿಮತಾಂಬುಧಿ ಚಂದ್ರ
ಪಾಹಿಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ

೧೪

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಸ್ತೋತ್ರ

ದ್ವಿಜ ಕುಲದೊಳವತರಿಸಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಚರಿಸಿ
ತ್ರಿಜಗವಂವ್ಯನ ಭಜಿಸಿ ವಿಸಯಾದಿಗಳ ತ್ಯಜಿಸಿ
ಕುಜನ ಸಂಗವ ತೊರೆದು ವೈರಾಗ್ಯದಿಂ ಮೆರೆದು-
ಕಾಮಾದಿಗಳನು ಜರಿದು||

ರಜರಹಿತ ಕವನಗಳ ಪದ ವದ್ಯಮಂ ಬಹಳ
ಸೃಜಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೊರಮ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಮೊರೆದ
ವಿಜಯ ವಿಟ್ಟಲ ದಾಸರಂಭಿಸು ವಿಲಾಸದಿಂ-
ಸ್ಮರಿಸುತೀಕೃತಿಯ ವೇಳ್ವೆ

೧೫

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸ ಸ್ತುತಿ

ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯ ದ್ವರ್ತಮಾನ ನಿಜಶಿಷ್ಯಾದಿ
ವ್ರಾತ ಕರುಹುತ ಹರಿಯ ಸದ್ಗುಣ ಮಹಾಮಹಿಮೆ
ಗೀತ ಪ್ರಬಂಧ ಕವಿತಾ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂ ಪದ-
ಸುಳಾದಿಗಳಿಂದಲಿ||

ವಾತ ಜಾತನ ಮತವ ಪೊಂದಿಕೊಂಡಾಡುತಲೆ
ಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿದರ್ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ವಿಟ್ಟಲನ
ಪ್ರೀತಿ ದಾಸರ ವಾದ ಪಂಕಜವ ನನುದಿನಂ ಸ್ಮರಿಸು
ತೀ ಕಥೆ ನೇಳಿಸು

೧೬

ತಂದೆ ತಿರುಮಲರಾಯನ ಸ್ತುತಿ

ರೂಪಗುಣ ಸುಜ್ಞಾನ ಧೃತಿ ಶಾಂತಿ ಕೀರ್ತಿ ವ್ರ
ತಾಪ ಶಮದಮ ಪುತ್ರ ಸಂಸತ್ಕೃತ್ಯದಿಂ
ಈ ಪೊಡವಿಯೋಳ್ ಜಸಂ ಬಡಿದವನ ದೆಶೆಯಿಂದ
ಲೆನ್ನ ತನು ಸಂಜನಿಸಿತು||

ಆಪುಣ್ಯ ಪುರುಷ ಮಜ್ಜನಕ ತಿರ್ಮಲರಾಯ
ನಾಪರಮ ಪಾವನಡಿವಾರಿಯಧ್ಯಾನಂ ಸ
ದಾ ಪೊರೆಯಲೆನ್ನ ಹೃದ್ವನಜದೊಳಗಿದೆನಗೆ ಸನ್ಮಂಗ
ಳವ ನೀವುತ

೧೭

ವಿದ್ವಜ್ಞನ ಸ್ತುತಿ

ಭೂವಲಯದೊಳಗುಳ್ಳ ವಿದ್ವಜ್ಞನಕೆ ದೈನ್ಯ
ಭಾವದಿಂದೆರಗುತಾನಂತನ ಕಥಾಸಾರ
ಸಾವಧಾನದಿ ನೇಳೆ ಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದ ನಿತದಿಂ (ರಿಂ)
ವಾರ್ಥಿಕ ಭ್ರಮರದಿಂದ
ಕೋವಿವರ್ಣೋಡಿ ೧ವಡಿ ೨ ವ್ರಾಸು ೩ ಲಕ್ಷಣ ೪ ಗಣಂ
ಭಾವನಸ ಶ್ರಿಂಗರ ಮಿಮಿದರೆ ಸಂಗಡಿಸಿ (ಸಮೃತ್ತಿಸಿ)

ಪಾವನಂಗಳೈದು ಮತ್ಸರ ತೊರೆದು ಕಿವಿಡೆರವು

ತಾಲಿಪದು ರಸಿಕಲಿಲ್ಲ

೧೮

೫ ಸ್ವಾತಿ ವರುಷದ ಬಿಂದು ಶುಕ್ತಿಯೋಳ್ ಬೀಳಿ ಪೊಸ

ಜಾತಿ ಮುತ್ತಾಗುವ ಓಡುವಿರ್ಬಾಯೋಳುರಳಿ

ನೂತನ ಸುಘನಸಾರ ವಾಗುವದು ನಿಶ್ಚಯಂ ತಿಳಿಯ

ಲಾದಿವ್ಯವನಿಯು

ಭೂತಕದೊಳಹಿ ಮುಖವ ಸಾರಿ ವಿಷವಹುದು ವಿ

ಖ್ಯಾತ ವೃಷ್ಟಿಗೆ ನೋಡಿ ಕುಂದಹದೆ ಕವಿತೆಯಂ

ಪಾತಕಿಗಳರಿಯದಲೆ ನಿಂದಿಸಿದ್ಡೇ - ನೂಣೆ ವೇಳ್ವವಗೆ

-ಬುಧರಾಲಿಸಿ

೧೯

೮ ರಾಕೇಂದು ಬಿಂಬಮಂ ಜೋರ ದೂಷಿಸಿದಡಂ

೯ ಲೋಕಾಕ್ಷನಂ ನೈರಿಸದೆ ಘೂಕ ಪಳಿದಡಂ

೧೦ ಕಾಕಾಳಿಗಳ್ಳಧುರ ತರವಾದ ಚೂತಫಲ

ನಿಂದಿಸಿದ್ಡೇನಪ್ಪದು||

ಶ್ರೀಕಾಂತನಂತನ ಕಥಾ ರಸಾಯನಸ್ವಾದ

ವೀ ಕುಮತಿ ಮನುಜರೇನರಿವರೈ ಸಾತ್ವಿ

ಕಾಕೇಕ ಚಿತ್ತದಿ ಶ್ರವಣವಂ ಗೈಯ್ಯಲಹ

ಪರಮೋಳತಿ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಪಡೆವರು ೨೦

೧ ವಡಿ-ಶ್ಲೋಕದ ವಾದ-ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದು ಭಾಗ. ಗಣ ಈ ಪ್ರತಿಗಣದ ಮೊದಲನೇ ಅಕ್ಷರ ಒಂದೇ ಯಾಗಿ ಬರುವುದು. ಇದು ಯತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ದಿಂದ ಇದು ಸತ್ಯ ಯತಿ ಎಂದು ಹೇಳುವರು.

೨ ಪ್ರಾಸು-ಅವೃತ್ತಿ ಇದು ವರ್ಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವರ್ತವಾದರೆ ಪದಾನು ಪ್ರಾಸವು ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ವದ್ಧದ ಪ್ರತಿ ವಾದಲ್ಲಿಯೂ ೧-೨ ನೇ ಸ್ವರಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ವ್ಯಂಜನವಿರುವದು. ಇದು ಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದ— ಅರು ವಿಧ.

೩ ಲಕ್ಷಣ-ಕಾವ್ಯದ ರೀತಿ, ಲಕ್ಷಣ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿವರ, ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂಚನೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿಷವನ್ಮೃತ ನಾಕೃಗಳಿಂದ ಲೇನಾಹುದಾ
ವಿಷ ಪುಂಜನಾದ ಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿವ
ಬಿಸಿಜಾಕ್ಷ ಗೆನ್ನ ವಿಷ ವಚನ ತಾಗುವದೆ ಪಿಯೂಷಮಂಸುರಂಗಿತ್ತಾ
ಅಸಮಪಾಲ್ಗಡಲೊಡೆಯ ಗೆನ್ನ ಮಾಧುರ್ಯ ನುಡಿ
ಹಸನದಿಂದೇನಹದು ಸುಖಪೂರ್ಣ ಸಿದ್ಧೋಷ
ವಸುದೇವಸುತ ತನ್ನ ನೆಂತಾದಡಂ ತುತಿಸೆ ಸಂತಸ

ದೊಳವರ ವೊರೆವ

೨೧

ಲೇಸುಹೊಲ್ಲಿಗಳಾವು ದಾವಗಂ ಬಿಡದೆ ಸ
ವೇಶನ ಸುನಾಮ ಕೇನೆ ಮಾಡು ತೊಲಿದು ಸುಖ
ಸೂನುವ ಜನಗೆಲ್ಲಿ ವಿಷವಾಕೃದಟ್ಟುಳಿಯು—

ಪಾಪಲೇಸುಗಳೆಲ್ಲವೋ||

ಲೇಸಲ್ಲದಲಿ ಮತ್ತೆ ಕೇಡುಂಟೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ
ದಾನರಿಗೆ ಜಗದೊಳೆಂದೆಂದು ತನ್ನಂಸ್ತುತಿಸು
ವಾಸಜ್ಜನರ ವಚನ ದೋಷಗಳ ನೀಕ್ಷಿಸದೆ

ಸಲಹುವ ರಸಾರಮಣನು

೨೨

ಕೃತ್ಯತದ ದೈವಗಳ ನರರಸ್ತವನಂ ಮಾಳ್ವ
ದುಶ್ಚೈವ್ಯಯುಳ್ಳ ಮನುಗಿ ವಿಷವಚನ ಭಯ
ದುಶ್ಚೈವ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಹೊದ್ದುವವು ದಿಟ ಸಂತತಾ ಹರಿ-

ಯಂನಿ ಕಮಲದಲ್ಲಿ||

೪ ಗಣ-ವರ್ಣಗಣ ಮಾತ್ರಗಣ ಅಂಶಗಣ ಹೀಗ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು.
ಮಾತ್ರಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರಗಳು. ಕಲ ನಿಯಮಸೂತ್ರ ವಿಂಗಡಿಸಿದ
ಅಕ್ಷರಗಳ ಗುಂಪು.

೫ ಸ್ವಾತಿಮಳೆ ಹನಿ ಕಪ್ಪಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆಮುತ್ತು ಗುತ್ತಪೆ. ಉತ್ತಮಅದೇ.

೬ ಸ್ವಾತಿಮಳೆ ಅಟವಿಬಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಘನಸಾರಕ ಪೂರವ ಗುತ್ತದೆ.
ಮಧ್ಯಮ-ಅದೆ ಸ್ವಾತಿಮಳೆ ಹನಿ-ಅಹಿ-ಸರ್ಪದ ಮುಖದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ವಿಷವಾಗು
ತ್ತದೆ. ಅದರಿ ನಿರ್ದೋಷವಾದ ಸ್ವಾತಿಮಳೆ ಹನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕುಂದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೭ ಉಣೆ-ನೂನೆ ಕೊರತೆ.

೮ ೧ ದ್ರವಿಂಚ-ಚಂದ್ರಮಂಡಲ. ೯ ಸೂರ್ಯ. ೧೦ ಕಾಗೆಗಳ ಸಮೂಹ

ನಿಶ್ಚಯ ಜ್ಞಾನದಿಂ ಧೃಡಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವ ವಿ
ಪಶ್ಚಿತ್ತರ ಕರುಣಾ ಕಟಾಕ್ಷಸುಬಲ್ಪಿಂದ
ನಿಶ್ಚಿಂತ ಶ್ರೀಮನೋಹರ ವಿಟ್ಟಲನ ತುತಿಸುವ-

ಗಿಲ್ಲ--ವಾಗ್ಗೋಷವು

೨೩

ಧರೆಯೊಳತಿ ಮಾನದಿಂ ಮಾನನಿಯ ದೇಶ ಕುಲ
ಕರಣಿ ಗುರುವಾರ್ಧಶತ ವಂಚ ಸಂವತ್ಸರಂ
ಪರಮ ಸುಖದಿಂ ಬಾಳ್ವು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವನುಳಿದು
ಸುರರ ದರುಶನಕೆ ದಿವಿಗೆ||

ವರಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ
೨ಕರಿಯ ಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿ ಭಾನುವಾರದಲಿ
ವರ ಕಾವ್ಯ ವೇಳಿದಂ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಯತಿ
ಪುಣ್ಯದಿನಜ್ಯೋದ್ಯಮೆನಲು

೨೪

ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾನವಿ ದೇಶ ಕುಲಕರಣಿ
೩ನಾಕಾಧಿಪತಿಗೆ ಮುಳಿದವನ ಗೋತ್ರೋದ್ಯಮಂ
ಶ್ರೀಕಾಂತ ಭಜಕ ತಿರ್ಮಲರಾಯನಾತ್ಮಜಂ
ನಾರಾಯಣಾಖ್ಯ ಕರುಣಾ||

೪ಕೋಕನದ ದಳನೇತ್ರನಂತನ ಮಹತ್ಮಿಯವ
ನೀ ಕನಡ ಭಾಷಾಪ್ರಬಂಧದಿಂದಚ್ಚು ತನ
ನೇಕ ಚಿತ್ತದಿ ಭಜಿಸುವಾನಂದ ತೀರ್ಥ ಗುರುಗಳೆ-
ದಯದಿ ವಿರಚಿಸಿದನು

೨೫

ಗವವತ್ಸದು ವರುಷನಂತರ

೨ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ

೩ಗೌತಮ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ

೪ಕೆಂಪು ಕಮಲದಳದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ

ಗಹರಣ ವೀಣೆಯ ವಿಡಿಮ ರದನ ಮೆಟ್ಟುಂ ಗೈದು
ವರಜಿಂಜೆಯಂ ತಂತು ವಂಕ್ತಿಗಳ ನೆರಮಾಡಿ
ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯೆಂಬಗ್ಗು ಶ್ರುತಿರವನಂಬಲಿಡೊತ್ತಿ
ಸುಜ್ಞಾನ ಸ್ವರಗೂಡಿಸಿ||

ವರಮ ಕೋವಿದ ಮನೋಹರ ವಿರಲ ನಂತನ್ನ
ಕರುಣ ಪಾಣಿಗಳಿಂದ ಬಾಜಿ(ರಿ)ನುತ್ತೀ ಕೃತಿಯ (ಕಥೆಯ)
ಒರೆದೆನ್ನದೆ ವೆಗ್ಗೇಕೆ ಲಿನೊ ಶವಲ್ಲ
ಸಜ್ಜನಕೇಳಿರೆಲ್ಲ

೨೬

ಪಾರಾಶರಿಯ ದಿವ್ಯನಿರ್ಮಲ ವಚನವೆಂಬ
ನೀರಜಕೆ ಗೀತಾರ್ಥವೇ ಸುಗಂಧಗೀತ್ಯುಟಂ
ಚಾರು ನಾನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮನವೇಕೇಸರಂ ಹಲಯ ಸತ್ಕಥಾ ದಿನವನಿಂದ

ನಿೂರಿ ಮುದದಿಂದರಳದರ ಮಧು ಸುಜನರೆಂ
ಬಾರಡಿಗಳುಂದು ಕಲಿಮಲವ ಕಳದೀನುಹಾ
ಭಾರತ ಸರೋಜವೆನಗೀಯಲಿ ಸುಖವ ಮನೋ
ಹರ ವಿರಲನಾಚ್ಛಯಿಂದ

೨೭

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶ್ರೀಮದ
ನಂತನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪೀಠಿಕಾ ರಚನೆ ಸಂಧಿ
(೧)ಕ್ಕೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಖ್ಯಾ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಸಮಾಪ್ತ ಮಂಗಳ ಮಾಹ
ಶ್ರೀ ಗುರುಮಧ್ವೇಶ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರಣಮಸ್ತು

ಗಣಪ್ತಾರನೇ ಶ್ಲೋಕಾಭಿಪ್ರಾಯ ದೇಹವೆ ವೀಣಾ ದಂತ ಹಲ್ಲುಗಳ ಸಾಲುಗಳೆ.
ವೀಣಾ ತಂತಿಗಳ ಕೂಡಿಸಲು ಕೆಳಗಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲು ನಾಲಿಗೆಯೇ ತಂತು ವೀಣಾ ತಂತಿ
ಗಳು—ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿ ಎಂಬುವದೇ ಶ್ರುತಿಗೂಡಿಸುವ ವೀಣಾ ಕಿವಿಗಳು—ಸ್ಥಿರ ಬುದ್ಧಿ
ಯಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸ್ವರಗೂಡಿಸಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಕರುಣಾಪಾಣಿಗಳಿಂದ
ಬಾರಿಸುತ್ತ

ಮಾದರಿಗಾಗಿ (೨) ಪದ್ಯಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ೧೦-೧೨ ಪದ್ಯಗಳಿರುವವು.

ಕನಕೋದರೋದ್ಭವನ ಮೊಮ್ಮೊಗನ ಮೊಮ್ಮೊಗನ
ತನುಜಂಗೆ ಕಥೆ ವೇಳ್ವವನ ಪಿತನ ತತ್ಪಿತನ
ವನಿತೆಯರಸನ ಮಗನ(ಳ) ಪಡದಳ ನಿಜವನೆಯ ಸಖನಸುತನ
ಜನನಿಯ ಸುಗರ್ಭ ಸಂಜಾತನ್ನ ಜಾತನ್ನ
ವಿನಯ ನುಡಿ ಜರಿದವನ ಸಹಭವನ ಸಹಭವನ
ಘನಕರುಣದೋಳೊ ಮೈರಿದ ದೇವನಂ ಕಾವನಂ ನ್ಮರಿಸಿ
ಮುಂಗಧೆ ವೇಳ್ವೇನು

ಭೇರಿನಾಮದ ಖಳನ ಕೊಂದವನ ಕೊಂದವನ
ನಾರಿಯಂಪಡದವಳ ತನುಭವನ ತನುಭವನ
ವಾರಣವ ತರಿದವನ ಸಂಭವನ ಸಂಭವನ
ಮಾತುಳನ ಮಾತುಳನನು

ಆರಜನಿಯೋಳೊ ಸೀಳ್ವವನಸತಿಯ ಪ್ರತಿವ್ರತಿಯ
ಚಾರು ಚರುಣಾಬ್ಜಮಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಮುಕ್ತಿಯಿಂ
ದಾರಾಧಿಸುತ ಸತತ ಸದ್ಗತಿಯ ಸನ್ಮತಿಯ ನಿಶ್ಚೈಸುವೆನು
ಮನದೊಳು

ತನೇ ಸಂಧಿವ್ಯಾರಂಭ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶಾಯನಮಃ
ಶ್ರೀರಾಮದೂತ ಭೋಗಾವುರೇಶಾಯನಮಃ
ಶ್ರೀ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಸನ್ನ

ರಾಗ ಸಾವೇರಿ ಅಥವಾ ತೋಡಿ

ಸಂಧಿ ಸೂಚನೆ

ರಾಜೇಂದ್ರ ಧರ್ಮಜಂ ಪಿತನ ಸದ್ಗತಿಗತುಳ
ರಾಜಸೂಯಾಗ ಕೈಕೊಂಡು ಭೀಮಾರ್ಜುನರ
ರಾಜೀವದಳಲೋಚನನ ಕೂಡಿ ಕಳುಹಿದಂ
ಮಾಗಧನ ಗೆಲ್ಪದಕ್ಕೆ

ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜೋವಿಜಯತೇ
|| ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲ ಕೃತ ||

ಶ್ರೀಮದನಂತನ ಕಥಾ

೨ ನೇ ಸಂಧಿ ಪ್ರಾರಂಭ

ಮಂಗಲಾಚರಣೆ

ಶ್ರೀರಮಣಿ ಕುಚಕುಂಕುಮಾಂಕಿತ ಸುವಕ್ಷ ಕೇ |
ಯೂರ ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಯು ವನಮಾಲ ವೈಜಯಂತಿ |
ಹಾರರಂಜಿತ ಕಂಬುಕಂಧರ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲ
ಮಂಡಿತಮಲಾನನಾ ||

ಮಾರನಂ ಪಡೆದ ಸುಂದರ ಮೋಹನಾಕಾರ
ಸಾರಿದರೆ ಸಲಹೊ ಪರಮೋದಾರ ಕೋದಂಡ |
ಧಾರ ಜಗದ್ಗೋದ್ಧಾರ ಗುಣಸಾರ ರಘುವೀರ
ಭಕ್ತರಾಧಾರಧೀರ || ೧ ||
ಹನುಮಂತ ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ

ತರಣಿ ಕುಲತಿಲಕ ನರಸಿಯಂಕಿತವದಿಂದ ದಶ |
ಶಿರನು ಕದ್ವಿಯಲ್ವೆ ದಾಶರಥಿ ಕಪಿ ೨ ಕಟಕ |
ನೆರಹಿ ಲಂಕಾನಗರವಂ ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡನುರ
ರೋಳ್ ಕಾ ದುತಿರೆ ನಿಶಿಯೊಳು

ದುರುಳ ವೈರಾವಣಂಭದ್ಮದಿಂ ಮಲಗಿದರ್ |
ಹರಿಯ ಪರಿಯಂಕಮಂ ಕೊಂಡೊಯ್ಯ ಪಾತಾಳ |
ಕರಿದು ಖಳನಂ ತರಿದು ರಘುರಾಯನೊಲೈಯಂ
ಪಡೆದ ಹನುಮಂತ ಸಲಹೊ || ೨ ||

---

೧ ಕಿತವ=ಕಪಟ, ಚೋರ   ೨ ಕಟಕ=ಸಮೂಹ   ೩ ಭದ್ಮದಿಂ=ಕಪಟ
ದಿಂದ.   ೪ ಅರಿದು=ತಿಳಿದು, ಇಳಿದು ಹೋಗಿ,

ಶ್ರೀ ಸೂತರ ವರ್ಣನೆ

ತಾನಿರುವ ಸುಸ್ತಳಕ್ಕತಿ ವೈರಮಂ ತಾಳ್ತು |

ಹೀನವಪುವಿನ ರಾಹುನಡೆತಂದು ಕಾಡುನಂ |

ಸ್ಥಾನ ಮಗುಳೊಂದು ವನ್ಸರಸಿ ನಿಲ್ಲುವೆನೆನುತ

ಗಗನದಿಂದಿಳಿದುಶತಿಯು ||

ಈಸೈಮಿಷ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಾರ್ಥನೆನ ಸೂತಮುನಿ |

ಸಾನುರಾಗದಲಿರಲ್ ಯುಕ್ತಗಣವಂದು ಬಹು |

ಮಾನವಂಗೈದು ಕರದೊಯ್ಯಲ್ಪಿ ಬಂದವೋಲ್

ಶೌನಕರು ವ್ರೇಗಿ ನಮಿಸಿ || ೩ ||

ಶೌನಕಾದಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಕರಪುಟಾಂಜಲಿಗಳೆಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಬಿನ್ನನಿಸಿ |

ಪರಮ ವಾವನವಾದನಂತನ ಜರಿತ್ರಯಂ |

ಕರುಣದಿಂ ವೇಳೆಮ್ಮ ಧನ್ಯರಂ ಮಾಡೆಂದು ದ್ವಿಜವರನ

ಸೂತರು ಪೇದ್ದರು ಬೇಡಿಕೊಳಲು ||

ಹರುಷ *ನಿರ್ಭರನಾಗುತವರನುಡಿ ಮಹಿಸುತಿಂ | (ವಹಿಲದಿಂ)

ನ್ನೊರೆವೆನೆಲೆ ಯುಷಿಗಳೆರಾ ಚಿತ್ರತರ ಸತ್ಪಥಯ |

ಪರಿಯನೆಲ್ಲೆ ವನೇಕ ಚಿತ್ತದಿಂ †ಬೆಸಸುಯೆನು

ಹರಿಲೀಲೆ ಕೇಳೆಂದನು || ೪ ||

ಮೇರು ಪರ್ವತದ ವರ್ಣನೆ

ನವಖಂಡ ಸಪ್ತಾಬ್ಧಿ ದ್ವೀಪ ನದ ನದಿಗಳೆಂ |

ದವನಿ ಶತ (ಕ) ದೋಳರ್ಧಕೋಟಿ ಯೋಜನದಿಂ ಮೆ- |

ರೆವ ಕಮಲಜಾಂಡ ಮಂದಲ ಭಾಗದೋಳ್

ಸರ್ವಗೀರ್ವಾಣರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ||

ಯುವತಿಯರಿಗಾಭರಣ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ ವರಹೇಮ |

ನಿವಹ ತಂದೊಟ್ಟಿದರೂ ಮೇಣ್ ಧರಣಿ ತಳವೆಂಬ ||

*ನಿರ್ಭರ=ತುಂಬಿದ, † ಬೆಸಸುಯೆನು=ಹೇಳುವೆನು.

ನವ ಸ್ತಿಕೋಳವನೊಗಿದೆ (ಕುಳನೊಳಗೆ) ಹೊಂದಾವರಿ—

ಯ ಮುಕುಟಮೆನೆ ಮೇರುಗಿರಿ ರಾಜಿಸಿದುದು || ೫ ||

ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರಿ ವರ್ಣನೆ

ಆ ಮೇರುಪರ್ವತದ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಷ್ಟ್ರದೊಳು |

ಭೂಮಿ ಭಾಮಿನಿ ಶಿರದ ಭೂಷಣದ ಮಣಿ ಮಯದಿ |

ಹೇಮಖಚಿತದ ಕೋಟಿ ವ್ರಾಸಾದ ದ್ವಾರದಿಂ

ಗೋವುರದ ಪಂಚ್ಚಿಯಿಂದ ||

ಯೋಮದಗ್ರಕೆ ಸುಳವ ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ |

ಸಾಮಜ ತುರಂಗ ಶಂದನಗಳೆಂ ಮೆರೆವ ಃಸು |

ತ್ರಾಮ ಪುಸ್ತಂ ನಕಳ ನೌಭಾಗ್ಯದೊಡಲೆನಿಸಿ ಖ್ಯಾ—

ತಮಾಗಿರುತ್ತಿದುದು || ೬ ||

ಭಕ್ತ ಧರ್ಮರಾಜನ ರಾಜ್ಯ ವರ್ಣನೆ (೪) ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ

ಆ ನಗರವಾಳ್ವ ಪಾಂಡವ ಪುತ್ರ ಧರ್ಮಜಂ |

ಮಾನಿನಿಧಿ ಭೀಮ ನರ ನಕುಲ ಸಹದೇವರಿಂ |

ಮಾನಿನೀಮಣಿ ದ್ರುಪದ ಸುತೆ ನಹಿತ ಧರ್ಮಜಂ

ರಾಜ್ಯಮಂ ವಾಲಿಸುತ್ತ ||

ಭೂನಾಥರಿಂದ ಸೇವೆಯ ಕೊಳುತಲನುದಿನಂ |

ದಾನವಧ್ವಂಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಡಾಬ್ಜಮಂ |

ಸಾನುರಾಗದಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ (ರ್ಷ)

ಕೀರ್ತಿಸಂಪನ್ನನಾಗಿ || ೭ ||

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಜಿಯಂತಾದವೆಲ್ಲ ರರಧಿಗಳ್ ನಿತ್ಯ |

ವಾರಣಗಳಾದ ವೈರಾವತದ ತೆರದಿ ತ್ರಿಪು |

ರಾರಿಯಂತಾದರೆಲ್ಲಾ ಸುರಕೈಲಾಸದಂತಾದವೆಲ್ಲ ನಗವು ||

ವಾರುಣೀಶನ ಬಗೆಯೋಲಾದವೆಲ್ಲಾ ಹಿಗಳ್ |

ವೀರ ಧರ್ಮಜನ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ಬಿಳಿನಲಿ ನಿ |

ಸ್ತಿಕೋಳನೊಗಿದೆ=ಪುಷ್ಕರಣಿ, ಅಥವಾ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಹೊನ್ನಿನ ಕಮಲ. ಃ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಧರ್ಮರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿ

ಸ್ತಾರ ಜಗವೆಲ್ಲ ನಿರ್ಮಲ ಮಾಗಿ ಕಣ್ಣೆಸೆದ ವೇಂ ವೇಳ್ವಿನ
ಚ್ಚರಿಯನು || ೮ ||

ಸೋಮಕುಲ ನೃಪಯುಧಿಷ್ಠರನಾಳ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರದೊಳ್ |
ತಾಮಸರ್ ನಿಂದಕ ದುರಾಚಾರ ಕುಹಿರಿಗಳ್ |
ಪಾಮರರ್* ಕಲ್ಮಷರ್+ ಕರ್ಬುರರ್ ಕಪಟಿಗಳ್
ಪರಹಿಂಸರಪ್ರೌಢರು ||

ಪ್ರೇಮಹೀನಭಾಗ್ಯ ವರ್ಜಿತಗರ್ವಿತ |
ನ್ನೇಮಶೂನ್ಯಜಾತಿ ಸಂಕರರ್ ನಿರ್ಗುಣ |
ಕಾರ್ಮುಕರ ರೋವರಂ ಕಾಣೆ ನಾ ನರಸಲ್ವೆ ಸಾಕ್ಷೀ
'ಕರೆಲ್ಲ ಜನರು || ೯ ||

ರವಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯಲಿ ಶಶಿಯಂತೆ ಶಾಂತಿಯಲಿ |
ಭವನಂತೆ ವೀರ್ಯದಲಿ ಹರಿಯಂತೆ ವಿಭವದಲಿ |
ಧ್ರುವನಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಸತ್ಯದಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಂತೆ
ಶೋಭಿಸುತಲಿರುವ ||

ಅವನಿಪಾಲಕ ಶಿರೋಮಣಿ ಧರ್ಮರಾಜಂಗಿ |
ಭುವನದೊಳ್ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುರನರ ಭುಜಗ |
ನಿವಹ ಕೊಂಡಾಡುತಿರಲುರ್ವಿಯಂ ವಾಲಿಸಿದ ನೀತಿ ಪಥ
ದಿಂದ ಬಳಿಕ || ೧೦ ||

ಧರ್ಮನೆಡೆಗೆ ನಾರದರ ಆಗಮನ
ನಾನಾ ಸುಕರ್ಮಗಳನಾಚರಿಸಿ ಧರ್ಮದಿಂ |
ತಾನು (ಆ) ಬಾಳುತಲಿರ್ಪ ಜಾತಶತ್ರುನ ರ್ಭುಸವ |
ನ್ಯೂನವಿಲ್ಲದೆ ಕೇಳಿ ದಿನಕರ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ ಪ್ಪ್ರೀತಿಗಳಿದ
ನೆಂಬವೋಲು ||

ಗಾನಗೈವೃತ ವೀಣೆ ನುಡಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ |
ಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಲತಿ ತೇಜದಿಂ |

* ಕಲ್ಮಷರ್=ಪಾಪಿಗಳು + ಕರ್ಬುರರ್=ರಾಕ್ಷಸೀ ಗುಣದವರು.

ವೆೌನಿಕುಲ ಮಣಿನಾರದನು ನಭದಿಂದಿಳಿದು ಶಕ್ರ ಪ್ರಸ್ಥವ
ಸಾರ್ದನು || ೧೧ ||

ನಾರದಋಷಿಗಳ ಪೂಜಾ

ಬಂದ ಮುನಿನಾಥನಂ ಕಂಡು ಭೂವಾಲಕಂ |
ಭಂದದಿಂ ಪದಕೆರಗುತನುಜರಿದೊಡಗೂಡಿ |
ತಂದು ಸಭೆಗಾತನಂ ಮಣಿಖಚಿತದ *ಕಾಂಚನ
ಸಿಂಹವಿಷ್ಟರದೊಳಿರಿಸಿ ||

ಗಂಧ ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ನುತಿಸು |
ತೊಂದಿಸುತ ಮಗುಳೆ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂ ನಿಮ್ಮಡಿಯ |
ಸಂದರುಶನದಲಾಭ ವೆನಗಾಯ್ತು ಲೋಕದೋಳ್-
ಕೃತಕೃತ್ಯರಾವೆಂದನು || ೧೨ ||

ಧರ್ಮವೃಷನ ನಾರದರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ
ವಿನಯದಿಂ ಮತ್ತೆ ನಸುನಗೆವೆರಸಿ ಭೂವರಂ |
ಮುನಿವರನ ಗಬೆಸಗೊಂಡ ನಿಮ್ಮ ಬರವೆಲ್ಲಿಂದ |
ಘನ ಪ್ರಯೋಜನವೆನ್ನೊಳೇನುಂಟು ಪೇಚ್ಚದೆನೆ ಸಂತೋಷ
ದಿಂದ ಋಷಿಯು||

ಜನಪಕೇಳ್ ನಾಸ್ತರ್ಗಲೋಕ ದಿಂದೈತದೆ |
ನಿನಿತು ಗುಣವುಳ್ಳತವ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕೊರತೆ |
ಯನು ಕಂಡು ತತ್ಪಾರ್ಯ ವರುಹಿಪೊದವೆ
ನದರ ವಿವರವಂ ಕೇಳೆಂದನು || ೧೩ ||

ಧರ್ಮನಿಗೆ ನಾರದರ ಉತ್ತರ

ಕಾಮಧೇನು ಸುಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಸ |
ನಾಮ ಸುರ ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರರಿಂದ |
ಹೇಮ ಮಾಣಿಕ ವಜ್ರ ನವರತ್ನದಿಂ ಮೆರೆವ
೨ ಶಕ್ರನಾ ಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ||

ಸೋಮ ಕುಲ ನೃಪ ಮಾರ್ಗಾಧಾತ ಸಿಬಿ ಸಗರ |

* ಕಾಂಚನಸಿಂಹವಿಷ್ಟರ=ಸಿಂಹಯುಕ್ತ ಬಂಗಾರದ ಗದ್ದುಗೆ.
೧ ಬೆಸಗೊಂಡ=ಕೇಳಿದನು ೨ ಶಕ್ರನಾಸ್ಥಾನ=ಸ್ವರ್ಗ

ಭೂಮಿಶ ನಳ ನಹುಷ ದಶರಥ ದಿಲೀಪ ರು |

ದ್ವಾಮಶ್ವಮೇಧ ವರ ರಾಜಸೂಯಾದಿ ಮಖವಂ

ಮಾಡಿ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿ || ೧೪ ||

ಇರುತಿರ್ಪರಿಂದ್ರನ ಸಮೀಪದೋಳ್ ನಿಮ್ಮಯ್ಯ |

ಧರೆಯೊಳಗೆ ಕೃತುಗಳಂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲದರಿಂದ |

ಸುರರಾಜ ನೋಲಗದ ಸಭೆಗೆ ದೂರಾರ್ಗರ್ಪ ನೀವು

ತ್ರಿಲೋಕದೊಳಗೆ ||

ಉರುತರ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳತುಳ್ ಭಾಗ್ಯಾನ್ವಿತರ್ |

ಭರತಾ ೧ ನ್ವಯದ ನೃಪರ ಮೊಳನೀವೈವರಿರ |

ಲರಿದಾವುದಾ ರಾಜಸೂಯಾಗಮಂಗೈದು ಪಿತಗದಿವಿಯಂ

ನೀವುದು || ೧೫ ||

ರಾಜಸೂಯಾಗವಿಚಾರ

ಎಂಬ ನಾರದನ ವಾಕ್ಯದ ಬಲಿಗೆ ಶಿಲ್ಪಿ ೨ ತೌ ||

ದುಂಬರಾತ್ಮಜನ ಜೈತನಾಖ್ಯ ಮೃಗ ಸುಖದ |

ಹಂಬಲವ ತೊರೆದು ದಾತನ ೩ ವಚೋವರುಷದಲಿ ನೆನದವಾ

ಕರಣಚಯವೂ ||

ತುಂಬಿದರ್ ಶೋಕದಲಿ ಧಿಕ್ಕುಜನುಮ ವೆಂದೆನುತ |

ಕಂಬನಿಯ ಸಾಲಿನಿಂದರೆ ನೊಂದು ಹಾಯೆಂದು |

೪ ಧ(ತ)ಂಬಿಸುತ ಮಗುಳೆ ನೆನೆನೆನೆದು ಮುಖದುದ್ಯೋಗ

ಪರನಾದ ನಾಮಹೀಶ || ೧೬ ||

ಬಳಿಕ ಮುನಿಪುಂಗವಂ ಸರಿದ ನಾಗಸದೆಡೆಯೊ |

ಳಿಳಿದು ದಂತಸ್ತಾಪಸಿಖಿ ಯರಸ ನುದರದೊಳ್ |

ಕಳವಳಿಸಿ ಚಿಂತಿಸುತಲಧ್ವರದ ನೆನಹಿನಲಿ ಕಳೆಗುಂದಿಕ್ಕಿಗಲ್ಲದಿ ||

ವೊಲದೊಲದು ಮಸ್ತಕವ ಮತ್ತ ದ್ವಿಪವಂದದಿಂ |

೧ ಅನ್ವಯ=ವಂಶ

೨ ಔದುಂಬರಾತ್ಮಜ=ಯಮಧರ್ಮನ ಮಗ

ಧರ್ಮರಾಜ. ೩ ವಚೋವರುಷ=ಮಾತೆಂಬಮಳೆ ೪ ಧಂಭಿಸುತ=

ಸ್ತಂಭಿಸುತ=ತಡೆದು ೫ ಶಿಖಿ=ಬೆಂಕಿ

ಸುಲಭವಲ್ಲದ ೧ ಕಜ್ಜ ಮೆಂತಾಹುದೆನೆಗೆನುತ |
ಪಲವೇಣಿಕೆಯಿಂದಲಾಲೋಚನಿಗೆ ಕರಸಿದಂ ಪ್ರಮುಖಾಪ್ತ
ಮಂತ್ರಿಗಳನು || ೧೭ ||

ಆಲಿಸೆಲೆ ಋಷಿಗಳೆರಾ ರಾಯನಾ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ |
ನೀಲಮಣಿ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಪದಕ ಹಿರಾವಳೆಯ |
ಕಾಲಸರಪಳಿ ಬಿರಿದಿನ್ದು* ಘ್ನಡದ ಝಣರವದ-
ಕ್ರೈದುಗಳ ಝಗಿಝಗಿಸುವಾ ||

ಮೌಳಿಮಂಡಿತ ದ್ರುಪದ ತನುಜ ಕೈಕೇಯ ವಾಂ |
ಚಾಲರಾತ್ಮಜರೈ ವರತುಳ ಭುಜಬಲ ಭೂಮಿ |
ಪಾಲಕರತಿರಥ ಮಹಾರಥಸ್ತ ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞ-
ಕೋವಿದರ್ನಡೆ ತಂದರು || ೧೮ ||

ನರನಾಥನಂ ಕಾಣುತಡಿಗೇರಗಿ ಬೆಸಸಿದ |
ಸುರ ಮುನಿಪ ನಿಮಗೊರದ ಹದನಮಂ ವೇಳ್ವಿನ |
ಲ್ಮರಗುತ ಮಹೀಪ್ತರಂ ನುಡಿದ ಸಕಳೈ-
ಶ್ವರ್ಯವೀರ್ಯಗಾಂಭೀರ್ಯದಲ್ಲ ||

ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಜಗೆ ನಹುಷಾದಿ ನೃಪರಂದು |
ಧರೀಜನಮೋಗಳುವರ್ನಮ್ಮಯ್ಯ ವಾಂಡುವಿನ |
ಸಿರಿಯ ಕೊರತೆಯನೇನು ಬಣ್ಣಿಸುವನೆಂದೆನುತ-
ಬಿಸಸುಯ್ಯನವನೀರನು || ೧೯ ||

ವಾಸವನ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಜನಕನವನೂನ್ಯಗಡ |
ವೀಸುಯೈ ಭವ ಸತ್ಪವಿರ್ವೇನು ಫಲವೆಮಗೆ |
ಭೂಷಣವೆನಾವೈ ವರಾತಂಗೆ ಸದ್ಗತಿಯ
ನೀವುದಕೆ ರಾಜಸೂಯ ||

೧ ಕಜ್ಜ = ಕಾರ್ಯ.

*ಉಘ್ನಡ = ಹೆಚ್ಚಿನ, ಅತಿಶಯ,
ಉಸರು ಬಿಡುತ್ತ

‡ ಬಿಸಸುಯ್ಯ = ಹಾಯೆಂದು

ಭೂಸುರರ ಮುಖದಿಂದ ಮಾಪ್ಪಿನಾ ಜಗವರಿಯೆ |

ಲೇಸಾದ ಸ್ವರ್ಗವಹುದದರಸಂಗತೆಂಬ ಕ |

ಟ್ಟಾಸೆಯಲಿ ದುರ್ಲಭದ ತದ್ಯಾಗ ಕೈ-

ಕೊಂಡೆನಿದಕೇನುನಾಯಿಂದನು || ೨೦ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಲು ಪಾರ್ಥನ ಬಿನ್ನಹ
ಆಗಲಿದಕೇನರಸ ಸದ್ಮಖಕ್ಕೆಜಮಾನ |

ನಾಗುದೀಕ್ಷಿತವ್ರತದೊಳವಿಳ ಭೂಮಂಡಲವ |

ನೀಗಜೈಸುತ ಧನವನಪರಿಮಿತ ಧರಣಿಪರ-

*ಸದದೇಳಿದು ತಾಹೆವೆಂದು ||

ದ್ರಿಆಗರುವರುಬೈದ್ದು ತಮತಮಗೆ ಘರ್ಜಿಸುತ |

ಸಾಗಲೈ ಸೈರಿಸುವದಚ್ಚುತನ ಸನ್ಮತದಿ |

ತೂಗಿ ನೋಡುವನಿದರ ತೂಕವಂ ನಾವೆನುತ-

ನುಡಿನಾ ಕಲಿವಾರ್ಥನು || ೨೧ ||

ಪಾರ್ಥನ ವಚನದಂತೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಸೂತನಂ ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ.

ಶ್ವೇತವಾಹನನ ಸಮ್ಮತ (ಸನ್ಮತ) ಮಾತಿಗೊಪ್ಪಿದಂ |

ಭೂತಳಾಧಿಪ ಧಾಮ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ |

ನೀತಿಯಹುದೆಂದುಲಿದು (ದೊಲಿದು) ಹರಿಯ-

ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನದ ||

ಪ್ರೀತಿಯೆಪ್ಪುವದೆನಲ್ವಿಂದ್ರಸೇನಕನೆಂಬ |

ಸೂತನಂ ಕರೆವುತೆಮ್ಮಯ ಸ್ಯಂದನವಕೊಂಡು |

ನೀತೆರಳು ದ್ವಾರಕಾವತಿಗೆ ಬೀಳ್ವುದೊಳೆಂದು-

ಭೂವಾಲ ನೇಮಿಸಿದನು ||೨೨||

ಇಂದ್ರಸೇನ ಸೂತಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಸಂದರ್ಶನೋತ್ಸುಕತೆ

ಭೂಮಿಶನಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ವಾಕ್ಯಮಂ ಕೇಳ್ವು |

ರೋಮಾಂಚಗಳುಬ್ಬುತೆದ್ದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಮುಖ |

*ಸದದೇಳಿದು=ಹೆಡಮುರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಎಳತಂದು. ದ್ರಿ ಆಗರುವರುಬೈದ್ದು=
ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಎದ್ದೆದ್ದು.

* ತಾಮರಸ ವರಳಿಸುತ- ತೋಷಾಶ್ರು ಕಣಗಳಿಂ ಜೀಯ
ಹಾ ಸಾಧುವೆನುತ ||

ರಾಮಣೀಯಕ ಸುಧಾ ಕಲಶ ಕೈಸಾರ್ಧ ಸು |
ತ್ರಾಮನೋಲ್ಲೋಕವ ಮಚ್ಛೋದರದಿ ಪೊರಮಟ್ಟ |
ಕಾಮನಂ ಕಂಡು ಹರುಷಿಸಿದ ರತಿದೇವಿಯೆಂತಿಂದು
ನೇನಂ ನಲಿದನು || ೨೨ ||

ಅಂಧನಕ್ಷಿಯ ಪಡೆದಪೋಲು ಮೌನೀಶ ಸುರ |
ಸಿಂಧುವಂ ಕಂಡಂತೆ ಬಂಜರಾಗಾರ್ಧ ಸತಿ |
ನಂದನನ ವೆತ್ತಂತೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂ ಬಳಲುವರ್ಗೆ
ನಿಧಿ ದೊರಕಿದಂತೆ ||

ಮಂದಮತಿಗಳ್ ಗುರುಗಳಡಿಯ ಕಾಣ್ವಂತಬ್ಬ |
ವೃಂದಕಿನನುದಯವಾದಂತೆ ಮನದೊಳ್ ಸೂತ |
ನಿಂದಿರೇಶನ ಚರಣಕಮಲವನ್ನೋಳ್ವೆನೆಂಬಮಿತ
ಹರುಷವ ತಾಳ್ದನು || ೨೪ ||

ಅವನನ ಪದ ಪದ್ಮಯುಗ್ಮಮಂ ಸಕಲ ವೇ |
ದಾವಳಿಗಳರಿಯವಾ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ |
ದೇವತತಿ ಸನಕಾದಿ ಯೋಗಿಗಳಿಗೊಶನಲ್ಲ
ದಾಮಹಾಮಹಿಮನಿಂದು ||

ಜೀವಸಖನಾಗಿ ಪಾಂಡವರಿಗೊಲಿದರ್ಪ ನಿ |
ವನ್ನಾಜನ್ಮಾಂತರದ (ಜನ್ಮಾರ್ಜಿತದ) ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವವೊ |
ದೇವದೇವೇಶನಂ ಕಣ್ಣಾರೆ ನಾ ಕಾಣ್ವೆನೆಂದು ಪುಳುಕಿತ
ನಾದನು || ೨೫ ||

* ಮುಖತಾಮರಸ=ಮುಖ ಕಮಲ + ಅನಂದಾಶ್ರುಬಿಂದುಗಳಿಂ=
ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ನೀರು ಹನಿಗಳು ಬರುವಿಕೆ.

* ಕಾಣ್ವೆ=ಕಾಣ್ಣೆ, ಕಾಣುವೆ. × ಪೊರೆಗೆ=ಪೊರೆಯುವವಗೆ

ತರುಳಧ್ರುವನೇನ್ವಯೋವೃದ್ಧನೆ ನಾಗೇಂದ್ರ |
 ವರಸು ವಿದ್ಯಾವಂತನೆ ವಿದುರ ಕುಲಜನೇ |
 ತರುಣಿ ಕುಬ್ಜೆಯು ರೂಪವತಿಯೆ ವಾಲ್ಮೀಕೀನಾಚಾರ

ಸಂಪನ್ನನ ||

ಉರುವಿಕ್ರಮನೆ ಉಗ್ರಸೇನನೇಂ ಧನಯುಕ್ತ |
 ನರ ಸುಧಾಮನೆ ಧನಿಕ ನಿವರೂಳ್ ಗುಣವೀಕ್ಷಕದೇ |
 ಪರಮಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವೊಲಿದುನನಿಬಂಗೆಲ್ಲ ದೇವಭಕ್ತ

ಪ್ರಿಯನೂ || ೨೬ ||

ಸೂತಕುಲದೊಳ್ಪಟ್ಟಿದವ ನೀಚನೆಂದೆನ್ನ |
 ಜಾತಿಯನ್ನೋಡುವನೆ ಪತಿತಪಾವನ ವೊರೆಗೆ |
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಕರದಿಂದು ಮನ್ನಿಸದೆ ಮಾಣ್ವಪನೆ ಪಾಂಡವರ

ದಾಸನೆಂದು ||

ಯಾತಕೇ ಸಂದೇಹ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ |
 ವಾತಕವ ಕಳಕೊಂಬೆನೆದುಕುಲ ಶಿರೋಮಣಿಯ |
 ನೂತನ ಸು ವಿಗ್ರಹವ ಕಂಡೆನೆನಲಾಯೆನುತ ಮನದೊಳು

ತ್ವನ ತಾಳ್ದನು || ೨೭ ||

ಸೂತಕೃತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನಂತಮಹಿಮಾ ಸ್ತೋತ್ರ

೧ ಆಪಯೋಜಾಸನಾದಿಗಳ ಸೇವೆಯಕೊಳುತ |
 ಲಾಪುಣ್ಯ (ಪರಮ) ವೈಕುಂಠನಂತಾನಶ್ವೇತ |
 ದ್ವೀಪದೊಳ್ ಸಂತತ ರಮಾರಮಣನಾಗಿದ

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮನು ||

ಈ ಪೊಡವಿ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಕೃತರ ವೇಷವ ತಾಳು |
 ತೀಪಾಂಡುವರ ಪ್ರಿಯನಾದುದಚ್ಚರಿಯಲಾ |
 ಶ್ರೀ ಪತಿಯ ಲೀಲೆಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬುಬ್ಬಿ ೨ ಹರುಷದಿ

ನಿರ್ಭರನಾದನು || ೨೮ ||

೩ ಜಗದ ಜೀವರತಂದೆಯಿಂದೆನಿಸುವಪ್ರತಿಮೆ |
ಮಗನ ಪಡೆದಂ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಬಳಿಕ ನಸು |
೪ ನಗೆಯಲೋವ-ಳ ಪೆತ್ತನಖಿಳ ಭುವನ ಮೊಹಿಸುವ
ಮಾಯಯೆಂಬವಳನು ||

ಮಗುಳೆ ಸೃಜಿಸಿದ ಲೋಕಪಾವನಂಗೈಸುತಿಹ |
ಮಗಳ ಕಾಲ್ಪುದಿಯಿಂದಲೀ ಪರಿಯ ಮಹಿಮೆ ತಾ |
ಮಗುವಾಗಿತೋರ್ದ ದದ್ಭುತವಲಾಯಿನುತವಂ ಮನದಿಸೈ
ಬೆರಗಾದನು || ೨೯ ||

ದೇವನಂ ಭಸವನಧಿ ನಾವನಂ ಭಕ್ತ ಸಂ |
ಜೀವನಂ ದುರಿತವನ ವಾವನಂ ಶ್ರೀವಾಸು |
ದೇವನಂ ಪಾಂಡವರ ಭಾವನಂ ನೆನೆವರರ ಕಾವನಂ
ಶ್ರೈಲೋಕವಾವನು ||

ಮಾವನಂ ಮುರಿದು ಘನಪಾವಿನಂ ತುಳಿದು ವಸು |
ದೇವನಂ ಮೊರೆದ ಸುರದೇವನಂ ಸದ್ಗತಿಯು |
ನೀವನಂ ಗಿರಿನೆಗಹಿ ಗೋವನಂ ಕಾವನಂ ಮನದಣಿಯು
ನೀಕ್ಷಿಸುವೆನು || ೩೦ ||

ಮೊಳೆವಧ್ವಜ ವಜ್ರಾಂಕುಶದಂ ರೇಖೆಯುಕ್ತ ನಿಜ |
ನಳಿನಾಕ್ಷನಂಘ್ರಿಗಳನೇಕರವಿ ಕಾಂತಿಗಳ |
ಪಳವನಖ ನಿಕರಗಳ ಕೋಟಿ ಮನ್ಮಥರ ಲಾವಣ್ಯಮಂ
ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ||

ಚಲುವಿಕೆಯ ನಮಿತ ಚಂದ್ರರ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತಿಹ |
ತೊಳಪ ಸದ್ವದನನಂ ಮೋಹನದ ಸದನನಂ |
ಸುಲಭದಿಂದ ಕಣ್ಣಣಿಯನೀಕ್ಷಿಸೆಲಾಯಿನುತಮನದೊಳುತ್ತವ
ತಾಳ್ವನು || ೩೧ ||

---

೩ ಜಗದ ಜೀವರ ತಂದೆ-ಪ್ರಾಣದೇವರ ತಂದೆ ೪ ನಗೆಯೊಳರ್ವಳ
ಪೆತ್ತು-ಹೃದಿಂದಲಜ್ಜಾ ದೇವಿ.

ಗಸ್ತರಮಣಾನಂದಾತ್ಮ ನಿರ್ದೋಷ ನಿರ್ಲೇಪ |
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಾಮನೆಂದನಿಸುವಾ ವಿಷ್ಣು ನ (ನ) |
ಶ್ವರರಾದ ಮೋಡಶ ಸಹಸ್ರ ಶತನಾರಿಯರ ಸಂಗದೋಳ್
ಕ್ರೀಡಿಸುವದು ||

ನರರಂತೆ ಜಾರ ಚೋರತ್ವಮಂ ಮಾಳ್ವದಿದು |
ಬಂದೆ ಸೋಜಿಗವೆಲಾ ಬೆಳೆದು ಪುಟ್ಟಿದನೆಂದು |
ಮರುಳುಗಳ್ ತಿಳಿದಿಪರ್ ನಿರ್ಗತಜರಾಮರಣ ಜನನಂ ವೊಗಳ
ಲೊಶವೆ || ೨೦ ||

ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಕಾಂತನಂಘ್ರಿಗಳ ಭಜಿಸದವ |
ದ್ವಾರಕೀಶನ ಚರಣದಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡದವ |
ಮಾರನೈಯ್ಯನ ನಾಮಕೀರ್ತನೆಯನೆಸಗದವ ಹರಿಕಥೆಯ
ಕೇಳದವನು ||

ನೀರಜಾಕ್ಷನ ಸುಗುಣಮಹಿಮೆಯಂ ಸ್ತುತಿಸದವ |
ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ನೋಡದವ |
ಕ್ರೂರನರನವನೇ ದುರಾತ್ಮನಿಹ ಪರಕವಂದೂರ ಭೂ
ಭಾರಕವನು || ೨೧ ||

ಹರಿಯ ನನವರತ ನೆನಸದಮನಂ ಮುರಹರನ |
ಚರಣಾಬ್ಜ ಕೊಂನಿಸದ ಶಿರ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನರ |
ಹರಿಯ ಪೂಜಿಸದ ಕೈ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರೇತ್ರಗಳ ಚರಿಸದವ
ನಂಘ್ರಿ ಯುಗವೂ ||

ಸಿಂಧರನ ನೀಕ್ಷಿಸದ ನಯನಂಗಳಚ್ಚುತನ |
ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡದ ಜಿಂಹೈ ಸರ್ವೋತ್ತಮನ ಚಿತ್ರ |
ಚರಿತೆಯಂ ಕೇಳದಾ ಕಿವಿಗಳಿವು ಜೀವರ್ಗ ಪೂರ್ವ ವೈರಿ
ಗಳೆಂದನೂ || ೨೨ ||

ಸೂತ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಂ ಕಾಣ್ವಮನದುಬ್ಬಳಿಕೆ
ಆಡಲಚ್ಚರಿಯಲ್ಲವೇ ಯೆನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಕೈ |

೧ ತನ್ನ ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಲ್ಲೇ ತಾನು ರಚಿಸುವ.

ಗೂಢಿತರಿಂದ ಕೇಳಲೆ ಮನವೆ ಮತ್ಸರಣ |

ವಾಡಿ ಬಲಿ ಮರ್ದನನ ಸಂದರುಶನಂ ಗೈವೃತತಿ ಪವಿತ್ರ
ವಾಗುವೆವೆಲಾ ||

ನೋಡುವೇಂ ವಾಡುವೇಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆಯ |

ಮಾಡುವೇಂ ಬೇಡುವೇಂ ಸುಜ್ಞಾನ ಹರಿಯ ಕೊಂ |

ಡಾಡುವೇಂ ಕೂಡುವೇಂ ನಾನೆನುತ ಲಿಂದ್ರಸೇನಂ ಭಕ್ತಿ ಪರ
ವಶನಾದನು || ೩೫ ||

ಎಲ್ಲರಂ ಬಿಟ್ಟನಗೆ ಸತ್ಪಾಪಮಂ ಧರಾ |

ವಲ್ಲಭಂ ನೀಮಿಸಿದ ಲೇಸಾಯ್ತು ನಾ ಧನ್ಯ |

ಬಲ್ಲದಂ ಸೂತಕುಲದೊಳಗೆನುತಲಾ ಇಂದ್ರಸೇನ ಸಾರಥಿ
ಮನೆಯೊಳು ||

ನಿಲ್ಲದಲೆ ವೇಗದಿಂ ರಥಮೇರ್ದು ಚಿತ್ತದೊಳು (ದೋಳು)

* ಪುಲ್ಲಶರನೈಯನಂ ಕಾಣ್ವ ಹರುಷದೊಳು ಮೈ |

† ಭುಲ್ಲವಿಸುತಡಿಗಡಿಗೆ ಪೊರಮಟ್ಟ ಮುನಿಗಳಿರಾ ಕೇಳಿನ್ನು
ಮುಂಗಧೆಯನು || ೩೬ ||

ಇಂದ್ರಸೇನ ಸೂತನ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಗಮನ ಸಮುದ್ರ ವರ್ಣನೆ.

ಬಳಿಕ ಸಾರಥಿ ರಾಯನಾಜ್ಞೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು |

೦ ತಳದರ್ಶನತಿ ಗಮನದಿಂ ಹಲವು ವೈಣಗಳಿಂದ |

ನಲಿದು ಬರುತೆರೆ ಕಂಡ ಸುಳಿಸುಳಿಯ (ವ) ೨ ಸೀರ್ವನಿಯ ೩ ಬೊ
ಬ್ಬುಳಿಯ ೪ ನೊರೆಗಳಿಂದ ||

೫ ಘುಳಿಘುಳಿಸಿ ಮುಳಿಗೇಟ್ಟ ನೀರಾನೆ ೬ ಕರ್ಕಟದಿ |

ಸಲಿಲದಿಂ ಜೀವಿಸುವ ಜಂತುಗಂಡೂಪದದಿ |

* ಪುಲ್ಲಶರನೈಯ್ಯ=ಕಾಮನೈಯ್ಯ † ಭುಲ್ಲವಿಸು=ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೈಲುಬ್ಬು

೦ ತಳದರ್=ತಳರ್=ಹೋಗು, ಹೊರಟನು. ೨ ಸೀರ್ವನೆಯ = ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹನಿ.

೩ ಬೊಬ್ಬುಳಿಯ=ನೀರುಗುರುಳಿ. ೪ ನೊರೆ=ನೀರ ಮೇಲಿನ ಬುರುಗು. ೫ ಘುಳಿ

ಘುಳಿಸಿ=ನೀರಿನ ಸಪ್ಪಳದಿಂದ ೬ ಕರ್ಕಟ=ಏಡಿಗಳ ಸಮೂಹ.

ಳೆವ ಮರಿ ಮಿಂಗಳಿಂ ನೇರ್ದಿರೆಯ ಲಹರಿಯಿಂ ೭ ಘೂರ್ಮಿಸುವ
-ವಾರುಧಿಯನು || ೨೬ ||

೦ತಿಮಿತಿಮಿಂಗಳಿ ೯ ಝಷಡ ಕುಲದಿಂದ ಬಲದಿಂದ |
೧೦ ಕಮರ ೧೧ ಶಾಲೋ(ಲೂ)ರಗಳ ತತಿಯಿಂದ ಗ(ರ)ತಿಯಿಂದ |
ಕ್ರಮದಿನಡೆವಾನಕ್ರರವದಿಂದ ಶರದಿಂದ ವಿದ್ಯಮದಲತೆಗಳಿಂದ |
ವಿಮಲ ರತ್ನದ ೧೨ ಸೂಕ್ತಿನಗದಿಂದ ಖಗದಿಂದ |
ಲಮಿತ ಕುಜವ್ರಾತಗಳ ನೆಳಲಿಂದ ಮಳಲಿಂದ |
ರಮಣೀಯ ಧರೇಗಳಾರ್ಭಟದಿಂದ ತಟದಿಂದ ಲಬ್ಧಿ ರಂಜಿಸು-
ತಿರ್ದುದೂ || ೨೭ ||

ಘನಕುಲಂ ಬಿಡದೆ ಜಲಸೆಳೆಯಲೂಣಿನಗಲ್ಲ |
ಮುನಿ೦ನೀಂಟಿ ಬಿಟ್ಟದಕೆ ಕೊರತೆ ತನಗಿನಿತ್ತಿಲ್ಲ |
ವನವರತ ತನ್ನೇಳೈಯಂ ಪೆಚ್ಚಲೀಸದಿಹ ವಡಭಾನಳನ ವೇಧೆಗ ||
೧೪ ಕನಲಿ ಸೈರಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸ ಕರ್ತರನ್ನರಸ |
ಲನಿತು ಲೋಕದಲಿ ಕಾಣಿಸದೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ |
ತನುವ ನೆಡಗಿಡಹಿ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಮೊರಯಿಡುವವೋಲ್ ಉದಧಿ-
ರವ ಗೈಯುವಂತ್ಯೈ ಸದಮು || ೨೮ ||
ದ್ವಾರಕಾಪುರಿ ವರ್ಣನೆ

ಇಂತೆಸೆವ ಶರಧಿಯಂ ಇಂದ್ರಸೇನನು ನೋಡಿ |
ಸಂತೋಷಮಂ ತಾಳ್ವು ಮುಂದೆಳದು ದ್ವಾರಕೆಗೈದು |
ಕಂತು ಪಿತನಂ ಕಾಣ್ವು ತವಕದಿಂ ನಡೆತಂದು ನಗರಮಂ
ವೊಕ್ಕು ಬರಲು ||

ದಂತಿಹಯರಧಕೇತು ಸುಪತಾಕೆ ಪಟು ಭಟರ |
ತಿಂಧಿಣಿಯ ಪರಿಪರಿಯ ಗುಡಿಗಳಸ ಕನ್ನಡಿ ವ |

೭ ಘೂರ್ಮಿಸುವ=ಗಡಕಿಕ್ಕಿಸುವ ಲ ತಿಮಿ=ದೊಡ್ಡ ಮೀನು. ತಿಮಿಗಿಂತ
ದೊಡ್ಡದು ತಿಮಿಂಗಿಲ. ೯ ಝಷಡ=ಮೀನುಗಳ. ೧೦ ಕಮರ=ತಾಂಬೆಲು.
೧೧ ಶಾಲೂರ=ಕಪ್ಪೆ. ೧೨ ಸೂಕ್ತಿ=ಸಮೂಹ. ೧೩ ನೀಂಟಿ=ಕುಡಿದು.
೧೪ ಕನಲಿ=ರೇಗು.

ಸಂತನೋಳ್ವೈರವರಸುಮಕ್ಕಳರ ಚಲ್ವಿಂದ ರಾಜಿಸಿತು

ರಾಜಬೀದಿ || ೪೦ ||

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಡೆ ಮಣಿಖಚಿತ ಪ್ರಾಸಾದಮಯ |

ಮೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಡೆ ಗೋಪುರ ಚಿತ್ರ ಭುವನಮಯ |

ಮೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಡೆ ಸೌಂದರ್ಯವನುತೆಯರ ಮಯ ಸಕಳ

ಸೌಭಾಗ್ಯಮಯವೂ ||

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಡೆ ಪರಿಮಳ ಪುಷ್ಪ ಗಂಧಮಯ |

ಮೆಲ್ಲಿನೋಡಿದಡೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮದ ಘೋಷಮಯ |

ಮೆಲ್ಲಿನೋಡಿದಡೆ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯ ನಿನದಮಯ ಗೋದ್ವಿಜಾದಿ

ಗಳಮಯದಿ || ೪೧ ||

ಸೂತನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜಗೃಹ ನೋಡುವಿಕೆ

ರಾ (ಆ) ರಾಜಿಸುವ ಪುರದ ಸಿರಿಸೊಬಗ ನೀಕ್ಷಿಸುತ |

ಸಾರಧಿಯು ಬರೆ ಮುಂದೆ ತನ್ನೊಳಿರುವಚ್ಚುತಂ |

ಧಾರುಣಿಯೊಳವತಾರಮಂ ತಾಳ್ದನೇಂ ದ್ವಿತಿಯ ರೂಪದಿಂ

ವೈಕುಂಠವು ||

ಭೂರಿ ಮಾಣಿಕ ವಜ್ರ ನವರತ್ನ ಭೂಷಣದಿ |

ದ್ವಾರಕೆಯೊಳ್ವೈತಂದು ನಿಂದುದೆನು ರಾಜಗೃಹ |

ತೋರಣಾವಳಿಯು ಕರುವಾಡದಿಕ್ಕಲದಂದ ಕಂಗೊಳಿಸು

ತೇವೇಳ್ವೆನು || ೪೨ ||

ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಣೀಕಾಂತನರಮನೆಯ ವರ್ಣಪಡೆ |

ನೀರಜೋದ್ಭವ ಭವವರಿಗಸದಳಂ ತನ್ನೊಶವೆ |

ವಾರಿಜಾತ ಪ್ರಸರ ಪರಿಮಳದ ಕಂಪಿನಿಂದೆಸೆವ ಹರಿ

ಮಂದಿರವನು ||

ಇಂದ್ರಸೇನಂಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸಂದರ್ಶನ

ಧಾರುಣೀಶನ ಸೂತ ಕಂಡು ಪುಳಕೋತ್ಸವದಿ |

ತೇರಿನಿಂದಿಳಿದು ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ನುತಿಸುತ ಪೊಕ್ಕು |

ದ್ವಾರಮಂ ಪಾಂಡವರ ಭಿಡೆಯೆನಿತೊ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ತಡೆಯರೋ-

(ತಡೆಯಲಿಲ್ಲೋರ್ವರೊಳಗೆ) — ವಂಫಂತರದೊಳು ||೪೩||
 ಕೇಳಿರೆಲೆ ಮುನಿಕುಲವೆ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಮಣಿ |
 ನೀಲಮೌಕ್ತಿಕ ಶಾತಕುಂಭದಿಂ ವಿರಚಿಸಿದ |
 ವಾಲಗದ ಶಾಲೆಯೋಳ್ ಸಿಂಹ ಪೀರದ ಮ್ಯಾಲೆಕೋಟಿರವಿ
 ಕಾಂತಿಯಿಂದ ||

ಶ್ರೀಲತಾಂಗಿಯರಮಣ ಕೃಷ್ಣರಾಯಂ ಬಂಧು |
 ಜಾಲದಿಂ ಕುಳಿತಿರಲ್ಪುಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಿಂ |
 ಬಾಳಮಂಚಾಚಿ ಪದಕೆರಗಿಕಾಣಿಕೆ ನಿತ್ತ ಸೂತಭಯ
 ಭಕ್ತಿಯಿಂದ || ೪೪ ||

ಇಂದ್ರಸೇನ ಸೂತನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಜನ ಬಿನ್ನೈಸುವಿಕೆ
 ಅವಧರಿಸು ದೇವಯಾದವಕುಲ ಮಹಾಂಬುನಿಧಿ |
 ಕುನಲಯಾ ನಂದಕರ ಶ್ರೀನಾಥ ನಿಮ್ಮನಿಂ |
 ದವನಿಪತಿ ಧರ್ಮಸಂಭೂತ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿತಹುದುದೆಂದು
 ರಥವನಿತ್ತು ||

ತವಪಾದ ಪಂಕಜದ + ಪೊರೆಗೆನ್ನ ಕಳುಹಿದಂ |
 ತವಕ ಮಿಗಿಲೆನುತ ಬನ್ನವಿಸಿ ಕೈ ಮುಗಿಯೆ |
 ಭವಹರಂ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿದನಾತನಂ ಮಧುರತರ ವಾಣಿ
 ಯಿಂದ || ೪೫ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಂತು ವಿಚಾರ ಗೈದುಂ

ತಿಳಿದನಲ್ಲಿಯ ರಾಜಕಾರ್ಯದನುವಂ ಬಳಿಕ |
 ನಳಿನನಾಭಂ ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ಶಿಶುಪಾಲ |

೧ ಧ್ವನಿ ಕೂಗು ೨ ತನ್ನೊಳಿರುವಜ್ಯುತಂ=ತನ್ನ ಬಿಂಬ ನಡಹದೆಯೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು
 ತನ್ನಿಂದ ಎಂದೂ ಆಗಲದಿದ್ದ (ಈ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ ಈ ದಾಸರು ದೇವಾಂಶ
 ರೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ೩ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ = ದೇಹವನಿಕ್ಕಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮನಮಾಡಿ
 ೪ ಶಾತಕುಂಭ=ಬಂಗಾರ ೫ ಬಾಳಮಂಚಾಚಿ=ಬಾಳ=ಕತ್ತಿಖಡ್ಗ ತನ್ನ ಕಟಿಯಲ್ಲಿ
 ಸಿಲುಕಿದ್ದ ಕತ್ತಿ ಮುಂದಿಡು

ಖಳದಂತವಕ್ತ್ರ ನಾಗಧ ಭೂಮಿ ಭಾರಕರ ಕೊಲ್ವದಕೆ
ಸಮಯವೆಂದು ||

ಸಲೆ ನಿಶ್ಚಯಂ ಮಾಡಿ ಸಂಭ್ರಮದೊಳಕ್ಕೂರ |
ಬಲರಾಮನುದೇವ ಮುಖ್ಯರ್ಗೆ ಶ್ರುತಿಗೊಳಿಸು |
ತೊಲುವಿನಿಂ ವಾಂಡುವರ ಉರಿಗೆ ಗಮಿಸುವನಾದಿದ್ರ
ಸೇನಕನ ಕೂಡೆ || ೪೬ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಿಂಸ್ರಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಪೊರಡುವಿಕೆ
ಹೊರವಂಟ ನರಮನೆಯ ಮಣಿಂಚಿತ ಕಾಂಚನದ |
ವರರಥ ವಡರ್ದುಕೈವಾರಿಗಳಗಡಣದಿಂ |
ಪುರಜನರ ಭೂಸುರರ (ಮಹಿಸುರರ) ಜಯ ಜಯ ನಿನಾದದಿಂ
ಹರಿಯು ಮುಂದೆಳೆದು ತನ್ನ ||

ಶರಣರಂ ಕಾಣ್ವಲವಲವಕೆಯೊಳ್ಳಧವಿಡಿದು |
ಹರಿಯು ವೇಗದಲಿಂದ್ರ ಪ್ರಸ್ತನಗರ್ಭಿತರಲು |
ಲವಲವಿಯೋಳ್ ಚರ್ಮತಂದು ಬಿನ್ನವಿಸೆ ರಾಜಂಗೆ
ಸಂತಸದೊಳು || ೪೭ ||

ಧರ್ಮನು ದೂತರಿಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಾಗಮನ ಕೇಳ್ದ ದರ್ಶನಮಾಡ್ವ
ಜೀಯ್ಯ ಚಿತ್ತೈಸುನಮ್ರೊಪ್ಪೊಲ ಪೂರಗಂಬು |
ಜಾಯತಾಕ್ಷಂ ಬಂದನೆನ ಕೇಳ್ವ ಹರುಷದಿಂ |
ದಾಯಮಜ಼ಘಲೆದ್ದು ಅವರಿಗುಚಿತವ ಕಂಠಮಾಲೆ
ಭೂಷಣವನಿತ್ತು ||

ವಾಯುಸಂಭವ ಧನಂಜಯ ಧೌಮ್ಯ ದ್ರುಪದ ಮಾ |
ದ್ರೇಯ ದೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ನವನನುಜ ಸಂಚ ಕೈ |
ಕೇಯಲಿಂದೊಡಗೂದದಿಗೊಂಬ ತವಕದಿಂ
ಪೊರಮಟ್ಟಿನರ್ಥಿಯಿಂದ || ೪೮ ||

೧ ಅವಧರಿಸು=ಕೇಳಯ್ಯ ೨ ಕುವಲಯ=ಧೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅನಂದಕರ
ಪೊರೆಗೆ=ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ೪ ಕೈವಾರಿಗಳ=ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವ ಕೊಂಡಾಡುವರ ಸಮೂ
ಹದಿಂದ ೫ ಲವಲವಿಕೆ=ಔತ್ಸುಕ್ಯ, ಆತುರ ೬ ಘಳಿಲೆದ್ದು=ಚಕ್ಕನೇ ಎದ್ದು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಾದರಿಸಿ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ ಗೈದುದು

ಗುಡಿ ಕಳಸ ಕನ್ನಡಿ ಪತಾಕೆ ತೋರಣದಿಂದ |
 ಸಡಗರಗೊಳಾಪುರವ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಪಾರಕರ (ವರ)
 ಗಡಣದ ಮೊಗ್ಗುಲೆಯಿಂ ವಾದ್ಯ ನಿರ್ಘೋಷದಿಂದ ಬಿಳ
 ಚತುರಂಗದೊಡನೆ ||

ನಡೆತಂದು ಭೂವರಂ ದಾನೋದರನ ಕಾಣು |
 ತಡಿಗಿರೆಗೆ ಮುರಹರಂ ಮಣಿದೆತ್ತಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪು |
 ತೊಡನೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ತರ್ಕೈಸಿ ಕರುಣದಿಂ ದೇವಳರಂ
 ಮನ್ನಿಸಿದನು || ೪೯ ||

ಶ್ರೀವರಂ ವಂದಿಸುವ ದ್ರುಪದಾದಿ ಸ್ವರ ಸಂ |
 ಭಾವನೋಕ್ತಿಗಳಿಂದಲುಪಚರಿಸುತರಮನೆಗೆ |
 ಭಾವ ಮೈದುನರೊಡನೆ ಕೈಗೊಟ್ಟು ನಡೆದು ಬರ
 ಕೃಷ್ಣ ಕಮನೀಯ ಗಾತ್ರ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಗೆ ದ್ರೌಪದಿ ಸಮನಗೈದುದು

ದೇವಸರಸಿಜನೇತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮ ಭವಸುರ ನೋತ್ರ |
 ಪಾವನ ಚರಿತ್ರ ವಸುದೇವ ದೇವಕಿ ಪುತ್ರ |
 ಶ್ರೀ ವತ್ಸಧರ ಪ್ರಕಟ ಕಟಿಸೂತ್ರ ಸಲಹೆಂದು ನಮಿಸಿದಳ್ಳದಕೆ
 ಬಂದು || ೫೦ ||

ವಂದಿಸಿದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸಿರಿಮುಡಿಯದಯದಿಂದ |
 ದ್ವಂದ್ವಕರಕಮಲದಿಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಪರಸುತ್ತ |
 ಮಂದಿರಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಭದ್ರಮಂಟಪಶಾಲೆ ಗೈತಂದು ಕುಳಿತು
 ನೆರದಾ ||

ಸಂದಣಿಯ ಪೌರಜನ ಪರಿಜನರ ಮನ್ನಣೆಗೆ |
 ಲಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಳಿಕ ಮುರವೈರಿ ಭೂವಂಗೆ |
 ಮಂದಸ್ತ್ರತದೊಳಿಂದನೇಕಾಂತ ಭುವನದೋಳ್ಕಧುರತರ
 ವಚನದಿಂದ || ೫೧ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಧರ್ಮರಾಜಂಗೆ ತನ್ನ ಕರಸಿದ ಬಗೆ ಕೇಳ್ದದು
ಯಾಕೆ ಕರಸಿದಿರೆನ್ನ ಘನಪ್ರಯೋಜನವೇನು |
ವ್ಯಾಕುಳ ಮದೇನು ದುಘಟವದೇ ನವಜಯದ |
ಲೋಕಸಂಕಟ ಬಂದ ಬಾಧೇನು ಕರ್ಬುರರ ಕೌರುವರ
ದೇಶಿಯಲಿಂದ ||

ಭೀಕರದದುಃಖ ಭಯವೇನು ನಿಮಗಿಲ್ಲೆಲೇ |
ಭೂಕಾಂತ ಹದನೇನು ವೇಳೆನಲ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೆ |
ಲೋಕತ್ರಯ ಚರಾಚರ ವ್ಯಾಪ್ತ ನಿನಗೇನಗೋಚರವೆ
ಸರ್ವಜ್ಞನೆ || ೫೨ ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಬಿನ್ನೈಸಿದನೆನೆ
ದನುಜಹರ ಚಿತ್ತೈಸು ದಾನವರ ಕೌರವರ |
ರನುವರದ ಭಯವೇನು ಭಾರವೇ ನಿಮ್ಮಂಘ್ರ |
ವನಜ ಸೀಸಕ ವೈವರುತ್ತಮಾಂಗದೊಳರಲು ಪರಿಭವೆತ್ತ
ಇದು ತಮಗೆ ||

ಮುನಿಪನಾರದನೊರದೊ ಬೊಪ್ಪನಮರೇಂದ್ರನಲಿ |
ಘನಪೂಜ್ಯನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮ್ಮಿನಿಬರಿಂ (ನಮಗಿನಿಬರಿಂ) |
ಗಿನಿತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿಭುವಿದ್ದುದಕೆ ಫಲವೇನು ತಾತಂಗೆ
ಗತಿಗೊಡದಿರೆ ||೫೩||

ಪಿತನ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿ ಗುನ್ನತದ ಸದ್ಗತಿಗೆ |
ಕೃತುರಾಜಸೂಯವೇ ದಿವ್ಯ ಸಾಧನವೆಂದು |
ಹಿತದಿಂದಲುವದೇಶಿಸಿದ ನಮಗೆ ಸುರಮೌನಿಗುಣದಿಂದ-
ಧನವಧರಣೀ ||

ಪತಿಗಳೇಯ್ಯಾರ್ಹಾ ದುರ್ಲಭದಯಾಗಮಂ |
ಮತಿಮರೆದು ಕೈಕೊಂಡೆನೆಲೆ ಕೃಪಾನಿಧಿದೇವ |
ವ್ರತದ ಸಂಕಲ್ಪವಾಯ್ತಿದಕೇನು ಹದನೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದಂ
ಭೂಪನು || ೫೪ ||

ಅರಿದರಿದ ಸತ್ಯ ನಾನುಡಿಯಲೀ ಸಂಕಲ್ಪ |
 ವಿರದೆಭ್ರಷ್ಟಾ ಗುವದು ಮೇಲೆ (ವ್ಯಾಲೆ) ಸುರಲೋಕದೋಳ್
 ಪರಿಹಾಸ ಹರುಹುವಂ ಮುನಿಮೌಳಿ ನಾರದಂ ಜನಕಂಗೆ
 ದಿವಿಯಾಗದು ||

ಧರೆಯೋಳೀ ಪಾತಕಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನೆಲೆಜೀಯ |
 ಶರಣಾಗತರ ವಜ್ರ ಪಂಜರನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |
 ಕರುಣದಿಂದೆನ್ನ ಭವನಾಗರವ ದಾಟಿಸೆಂದಿರಗಿದಂ ಪಸಕೆನ್ನಪತಿ
 || ೫೫ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದುರ್ಘಟನಾದ ರಾಜಸೂಯಾಗ ಕೈಕೊಂಡನು ?
 ನಕ್ಕ ನಸುರಾರಿ ಭೂವಾಲಕನ ಮಣಿದೆತ್ತಿ |
 ಲಿ (ತಿ) ಕೈದನಲಾಯತಿಯು ಬಲೆಯು ನಕಟಕಟಹಾ |
 ಸಿಕ್ಕದೆಯೆಲಾ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಕೈಕೊಂಡೆ ಲಾನಾಧ್ಯವಲ್ಲದ
 ಕಾರ್ಯವಾ ||

೧೫ಕ್ಕಜದಮುಖದೇಳ್ಗೆಯಂ ಕಂಡು ಪಗೆಯಾದ |
 ರಕ್ಕಸರ್ ಸೈರಿಪರೆ ವಿಘ್ನವಾಚರಿಸುವರ್ |
 ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ಮಾಯಿತೆನುತೆನುತ ತೂಗಿದನಮಳ ಭೂಷಣದ
 ಸಿರಿಮುಡಿಯನು || ೫೬ ||

ಕೆದರಿಸವ್ತಾಬ್ಬಿನವಖಂಡ ದ್ವೀವಾಧಿಪರ |
 ಸದದು ಕಸ್ತವತಂದು ಮುಖರಚಿಸಿ ದ್ವೀಪಿಗಳ |
 ಬೆದರಿಗಂಗೈಸುವ ಪರಾಕ್ರಮದ ವೀರರಂ ಕಾಣೆ ಮಹಮಂಡಲ
 ದೊಳು ||

ಸುದತಿಯರ ಮುಂದುಬ್ಬಿನುಡಿದೆಲಾ ಮೌರುಷವ |
 ಹದನರಿಯದಾಖುಷಿಯ ಏಳಲ್ಲಣಿಗೆ ಮೈಗೊಟ್ಟು |
 ಮುದತೊರೆದು ಚಿಂತಿಸುವದರಿಂದೆಂದು ಸರಸದೊಳು ಹರಿ
 ಭೂಪಗಿಂತೆಂದನು || ೫೭ ||

೧. ೫ಕ್ಕಜದ=೫೭ ರ್ಷಯಕರವಾದ.

೨. ಫಲ್ಲಣಿಗೆ=ಜಗಳದಮಾತು

ಖೂಳರೈ ಮೊದಲೆ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳವ |
 ತಾಳುವರೆ ನಿಮ್ಮ ಭೃದಯವನುರೆ ಕಂಡು ಬಹು |
 ಕಾಲದಿಂ ಬೆಳಸುವ ವೈರಮಂ ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವ ಕರ್ನದುರ್ಮ
 ತಿಗಳು ||

ಕಾಲಯವ ಮುರ ಹಂಸ ಡಿಬಿಕ ದುರುದುಂಬಿ ಶಿಶು |
 ಪಾಲ ಪೌಂಡ್ರಿಕದಂತ ವಕ್ತ್ರಮಾಗಧ ನರಕ |
 ಸಾಲವ ಶೃಗಾಳ ಮೊದಲಾದ ಸುರನಾಯಕರ್ನಮ್ಮ
 ಹಗೆತನವ ಬಳಸಿ || ೫೮ ||

ಕೆಲಬರಿದರೋಳ್ ಯುದ್ಧರಂಗದೊಳ್ಳಮ್ಮಿಂದ |
 ಕೊಲಿಗೆ ಭಂಗಕೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದು ಹರಣವತೊರೆದು |
 ರುಳಿದ ಗಮಲವರಮಾರಿ ಮಾಗಧನಕೂಡೆಮಗೆ ಬಲವ
 ದ್ವಿರೋಧ ಬೀಳೆ ||

ಬಳಿಕವನ ಘನ ತೋಟಗಾರದತಿ ಭಯದಿಂದ |
 ಜಲಧಿಮಧ್ಯದೊಳೂರು ಕಟ್ಟಿದೆ ನಿದಲ್ಲದಿಂ |
 ನ್ನಳಿಯನಹ ನಾತಂಗೆ ಮಾವಕಂಸನನಂದು ತರಿಯಲಾತನ
 ಸತಿಯರು || ೫೯ ||

ದೂರಿದರ್ ಮಗಧಂಗೆ ಕೇಳುತತಿರೋಷದಿಂ |
 ಭೂರಿಬಲದೊಡನೆ ಮಧುರಾಪುರಕೆ ನಡೆತಂದು |
 ಘೋರತರಸಮರಂಗಮಂ ಮಾಡಿದೆನ್ನೊಳವನುಪಟಳವ
 ಸೈರಿಸದಲೆ ||

ಜಾರಿನಾನಾದುರ್ಗವಂ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿದೇಂ |
 ಕ್ರೂರಖಳನಿವನು ೨ ಬಲುಗೈಭಟನು ಮುಖವೈರಿ |
 ಮಾರಿಯನು ಮುರಿಯು (ಉ) ವಾಯವಕಾಣೆನೆಂದ-
 (ಸುರಾರಿನುಡಿಯೆ, ನೃಪನಿಂತೆಂದುನು) ಸುರರಿಪು ನುಡಿಯೆ,
 ನೃಪನೆಂದುನು || ೬೦ ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೇ ಕೃಷ್ಣ ಮಗಧನು ನಿಮಗಸಾಧ್ಯನೆ ?
 ಈಸುದೈತ್ಯರ್ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಹತರಾಗಿ !
 ವಾಸವಾದರ್ನಿರಯದೊಳಗೆ ಮಾಗಧನೊಬ್ಬ !
 ಮೊಸಲುಳಿದನುಗಡ ಮಹ ಕೌತುಕವ ಕೇಳ್ವೆವೆಂದು
 ಮರೆನೋಹಕವನು ||

ದಾಸರೋಳ್ವೀರುವರೆ ನಾಕದಂತಿರ ಲವನ !
 ಲೇಸಾಗಿ ೧ ಕೈವಾರಿಸುವಿರಸುರನಧ ಟನೊ !
 ಅಭೀಷಜವೋ ವರಬಲವೊ ಸಹಜವೊ ಮೇಣಾರು ಬೆಸನೆಂದನಾ
 ಮಹೀಶಾ || ೬೦ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಜರಾಸಂಧನ ಉತ್ತತ್ತಿ ಪೇಳ್ವನಂತೆನೆ (೧೦ ಪದ್ಯ)
 ಧರಣೀಂದ್ರಕೇಳ್ ಬ್ರಹ್ಮದ್ರಧಾಖ್ಯಂಬೋರ್ವ !
 ನರಸ ಮಾಗಧ ಮಹೀಮಂಡಲಕ ಗಿರಿವ್ರಜ ನ !
 ಗರಪಾಲಿಸುತಿರ್ದ ನಿಖಿಳ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದೀರ್ವರಮಣಿಯರ
 ಕೊಡೆ ||

ಪರಿಪರಿಯ ಸುಖಗಳನು ಭೋಗಿಸುತ ಚಿಂತಿಸಿದ !
 ವರಕುವರ ತನಗೊಬ್ಬ (ಗೋರ್ವ) ನಿಲ್ಲೆಂದು ಮನದೊಳಗೆ !
 ಪರಮ ವೈಭವನೆನಗೆ ನಿಷ್ಪಲಂ ದಿವಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಿ
 ಬಳಿಕ || ೬೧ ||

ಅವನೀಶ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನುಳಿದು !
 ಯುವತಿಯರ ಸಹಿತ ವನದೊಳಗೆ ಕಾಯವನಳವ !
 ಹಣವದೋಳ್ ಮಂದಿರವ ವೊರಮಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣದಬಾಹಿರಕೆ
 ಬರಲು ಬುಧರ ||

ನಿವಹದಿಂಜೈತರುನ ಮುನಿಕೌಸಿಕನ ಕಂಡು !
 ಜವದೊಳಾತನ ವಾದಕಭಿನಮಿಸಿ ಬೋಳ್ಳಿಸಿ !
 ಸುವಿಲಾಸದಿಂಪರಸಿ ಮಂತ್ರಾಪ್ತತೆಯನಿತ್ತು ಕೃಪೆಯಿಂದ
 ಬೆಸಗೊಂಡನು || ೬೨ ||

ರಾಯನಿನಗೇನು ಬಂದಾಯಾಸ ಲಿಂದಿನಲಿ |
 ದಾಯಾದ್ಯೇಲ್ಲ ಮಾರ್ಮಲವ ವರಮಂಡಲದ |
 ನಾಯಕರ ಬಾಧಿಲ್ಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ತೋಗಿಲ್ಲ ಕಂಟಕಗಳಾವುದಿಲ್ಲ ||
 ಈ ಯುವತಿಯರ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವಿಪಿನಕವೋಗು |
 ವೀಯವಸ್ತ್ರಮಗ (ನಗೆ) ಮಾಜದುಸುರೆನೆ ಮಹಿಪ (ಭೂಪ) |
 ಹಾಯೆಂದು ಮರುಗಿ ಚಿತ್ತದಿಕ್ಕೇಶವಂ ಬಡುತ

ಬಿಸಸುಯ್ಯಂತಿಂತೆಂದನು || ೬೪ ||

ಮುನಿಪಚಿತ್ತೈಸು ನಿಮ್ಮೊ (ಲೈ) ಲುಮೆಗಳ ಬಲ್ಪಿನಿಂ |
 ದನಗಮಿತ ಸಿರಿಯಿಹ್ಯದು ವಂಶೋದ್ಧರಣೆಕೊಬ್ಬ | (ಕೋರ್ವ)
 ತನುಜನಂ ಕಾಣದತಿ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯನಾದೆ ನಿಹಪರ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲ
 ವೆಂದು ||

ಮನದೊಳಗೆ ತಿಳಿದವಳು ಭೋಗ ವಿಭವನು ಜರಿದು |
 ಮನವಾಸವಂ ಗೈದು ಸಲಿಲಪರ್ನವ ಸಲಿಸು |
 ತನುದಿನಂ ತಪದಿಂದ ಬಿಡುವೆ ಗಾತ್ರವನೆಂದು ಬರೆಕಂಡೆ

ತವಚರಣವ || ೬೫ ||

ಎಂದು ಬಿನ್ನಹವಾಳ್ಳ ಧರಣಿವನ (ಹವಣಿವನ) ಸಂತೈಸು |
 ತಂದು ಮುನಿನಾಥ ಮಂತ್ರವ ಜಪಿಸಲಾಕ್ಷಣಂ |
 ಬಂದೊದಗಿತೊಂದು ರಸವೂರಿತದ ಚೂತ ಫಲನೋಡಿ
 ಭೂವತಿಯಕರದು ||

ದ್ವಂದ್ವಪಾಣಿಗಳಿಂದ ತಗದಿತ್ತು ಕೊಡು ನಿನ್ನ |
 ಇಂದು ಮುಖಿಯಳಿಗೆ ಸುತಲಾಭವಾಗುವದೆನಲು |
 ವಂದಿಸುತ ಋಷಿಗೆ ಪರಿತೋಷದಿಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪುರಕೆ
 ಮರಳಿದ ನೀನತ್ತಲು || ೬೬ ||

ಸರಿದಕೌಸಿಕ ಮುನಿಪ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಗೆ ಬಳಿಕ |
 ಧರಣೀಶನರಿಯದಾ ವಣ್ಣಭಾಗವನಾಡಿ |
 ತರುಣಿಯರ್ಗೀಯಲೈ ಬಲಿದಾದವರಿಗೆ ಗರ್ಭ
 ವೇನಂಬಿನಚ್ಚರಿಯನು ||

ವರಮಂತ್ರ ಚೂತಫಲ ಶೀಳಿತ್ ಕಾರಣದೊ |
 ಳರದರ್ಥ ದೇಹ ಪೊಬ್ಬೊಬ್ಬರಲಿ ಸಂಜನಿಸ |
 ಲರಸಿಯರ್ ಕಂಡಕಟಿ ದುಷ್ಕೃತನ ಸುಡಲೆನುತ ಬಿಸುಟಿರಾ
 ಪೋಳುಗಳನು || ೬೭ ||

ನಡುವಿರಳ್ ಜರೆಯೆಂಬ ರಕ್ಕಸಿಯು ಭಕ್ತನ |
 ಗ ಕೃಡಗು ನರಸುತ ಬರುತ ಕಂಡಳೀ ಪೋಳುಗಳ |
 ಕ್ಕುಡುಕಿಗನ್ನದಿ ಶಿಶುವ ಶೀಳ್ವ ಬೀದಿಗೆ ಬಿಸುಟಿ ವಾವಾತ್ಮ
 ರಾರೊಯೆಂದು ||

ಫಡಬಲವನಾರೈದು ಬೆರಗಾಗಿ ಶೀಳಿರಡ |
 ಬಿಡದೆ ಪೊಂದಿಸಲಸುವ (ವು) ಪಸರಿಸಲ್ ಚೀರ್ದ |
 ಭರಶಿಡಿಲರವದಂತೆ ಖಳನಾರ್ಭಟಿಯು ಕೇಳಿ ಪುರಜನಂಗಜ
 ಬಿಜಸಲು || ೬೮ ||

ಎನಿದೆತ್ತಣದುಗ್ರ ರಭಸ ಮೂರೂಳಗೆನುತ |
 ಲಾನಗರ ಜನರ ಕೈದೀವಿಗೆಗಳೊಗ್ಗಿನಿಂ |
 ಭಾನಾಥನಡೆತರಲ್ತುಂಡನಾಗಳೆ ಹಸುಳ ದೈತ್ಯನೀರ್ವರ
 ನಿದಿರಿಲಿ ||

ಈ ನಿಶಿಯೊಳದ್ವೈತದ ಘರ್ಜನೆ ಇದೇನೆಮಗೆ |
 ದಾನವಿಯೆ ನಿರ್ಭಯದೊಳಗರುಹೆಂದು ಬೆಸಗೊಳಲು | (ಲ್)
 ಸ್ಥಾನುರಾಗದೊಳೆಂದಳರನಂಗೆ ತರಳನಂ ಶೀಳ್ವ ಬಿಸುಟಿರಲು
 ನೋಡಿ || ೬೯ ||

ಜೋಡಿಸಿದೆನಂಗವಸುಪಸರಿಸಲ್ ಚೀರ್ದನಿವ
 ರೂಢಿಯೋಳ್ ಸಲಹೆನ್ನನಾಮದಿಂ ಕರೆಸುತ್ತ |
 ೨ ಬೀಡಿಗೆ ಕೊಂಡು ನಡೆಯೆಂದು ಜರೆ ಭೂಪತಿಗೆ
 ಕೊಡಲಾಕೆಯಂ ಮನ್ನಿಸಿ || -

ಮಾಡಿದಾನಂದದಿಂ ದ್ವಿಜ ವ್ರಜಕೆ ದಾನಮಂ |

೧ ಅಡಗು = ಮಾಂಸ.

ದೀವಿಗೆಗಳೊಗ್ಗಿನಿಂ = ದೀಕ್ಷೆಗಳ ಒಗ್ಗಿನಂ = ಸಮೂಹದಿಂದ. ೨ ಬೀಡಿಗೆ = ಮನೆಗೆ.

ಮಾಡಿ ಪೆಸರಿಟ್ಟ ಜರಾಸಂಧನೆಂದನುರ |
ಗೀಡೆಲ್ಲ ಜಗತಿಯೊಳ್ಳಲುಗೈಯ್ಯ ಭಟನೆಂದು ವಾಲಿಸಿದ
ಮೋಹದಿಂದ || ೭೦ ||

ವಸುನುತಿಯ ಕಾಂತಕೇಳಾ ಋಷಿಯ ವರಬಲದಿಂದ |
ಲಸುರಸುರ ಮರ್ತ್ಯಗೇಗಿ ವಿಷಮುಭಟನೆಂದೆನಿಸಿ |
ದಸಮಸಾಹಸದ ಜೋಡಣೆಸುರದು ದವನಲ್ಲಿಯದಿಂದ-
ಮಾಗಧನನು ||

೧ ಕುಸುರಿದರಿವದ ಕುವಾಯವಕಾಣೆನಾನೆಂದು |
ಬಸಿಜದಳಲೋಚನಂ ಧರ್ಮಜನ ಸೊಗನೋಡಿ |
ನಸುನಗುತ ನುಡಿಯಲಾ ಭೀಮಸೇನಂ ತನ್ನ ಮೌರುಷ |
ದೋಷತಂದನು || ೭೧ ||

ಭೀಮಸೇನಂ ಮಗಧಾದಿಗಂ ತರಿವ ಪ್ರಾಜ್ಞಿ
ಮುರಮಧನ ಚಿತ್ತೈಸು ೨ ಮುರಕೆಸುವ ೨ ತರಿ (ರ) ಕೆಸುವ |
ಧರಣೀಶರಂ ಮುರಿದು ತರಿಸುವೇಂ ಹೀರಿಸುವೇಂ |
ರಿದದ ಮೇಲೆಪರಿಮಿತ ಧನಗಳಂ (ಜನಗಳಂ)-
ಮುನಿಗಳಂ ಕರಿಸುವೇಗದಿ ಯಾಗದ ||

ಅಹೋರಿಗೆ ತನ್ನದು ನಿಮಗೆ ವಗೆಯಾದ ಬಗೆಯಾದ |
ದುರುಳ ಮಾಗಧ ಚೈದ್ಯ ಘಾತಕರ |
ತಂದ, ಬಿಸುಟುವೆ ಗದಯ ಋಷಯಲೋಕಗೆ ಹುಯಿಲೋಕಗೆ
ಬೆಸಸಂದನಾ ಭೀಮನು || ೭೨ ||

ವೀರಪಾರ್ಥನ ಬಲ ವೀರ್ಯನದ್ಭುತ ಸಂಕಲ್ಪ
ಮಹಿಯೊಳಗೆ ಭುಜಬಲದ ಮನ್ಮಯಮುಖವ ನಿ |
ವಹಿಸಲೀ ಯರ್ಗಡ ಜರಾಸಂಧನನು ನಿ |

೧ ಕುಸುರಿದರಿವದಕೆ = ಸಣ್ಣ ಗಿಚೂರು ಮಾಡು ಸಂಹರಿಸುವದಕೆ ೨ ನೈಯಾರ ಮಾಡುವವರು ೩ ನಿಷ್ಕುರದ ಮಾತಾಡುವ ಕರೋರ ಉಕ್ತಿಯವರು ೪ ಮಾರ್ಗ, ಯಾಗಮಾಡಿಸುವ ಭಾರ. ೫ ಹುಯಿಲು = ಹೊಡೆದಾಟಿ ಹೊಯ್ದಾಟ = ಗರ್ಜನೆ.

ಗ್ಗುಹದೋಧಿಕನೆ ನಿಮಗೆ ಶತ್ರುಗಡ ನೃಪರಂಜಿ
ಕಪ್ಪಮಂನೀಯರು ಗಡ ||
ಅಹಿವತಾಕಾದಿಗಳ್ಳೆಂಡು ಸೈರಸರೆಗಡ |
ಬಹುಚಿತ್ರಮಂ ಕೇಳ್ವೆ ನೆಲೆದೇವ ನಿಮ್ಮನು |
ಗ್ರಹಕವಚ ತೊಟ್ಟಿರಲ್ಕಣ್ಯ ವೇನಧ್ವರಂ ತಮಗಿಂದನಾ -
ವಾರ್ಧನು || ೭೩ ||

ಯಾಕೆ ಗಾಂಡೀವಧನು ವಿದ್ಯಾಗ್ನಿ ವರುಣಾಸ್ತ್ರ |
ವ್ಯಾಕನೆಗೆ ದಿವ್ಯರಥ ಸವ್ಯಸಾಚಿತ್ವ ಬಿರಿ |
ವ್ಯಾಕೆ ಹರಿಧ್ವಜ ದೇವದತ್ತ ಶಂಖ ಶೌರ್ಯ ಧೈರ್ಯ
ಚಾತುರ್ಯವ್ಯಾಕೆ ||

ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಾರಕ್ಷಗಿಂತಿಲ್ಲದೇ ಬರಿದೆ |
ನಾಕು ೧ ಹುಲುಮಾಂಡಳಿಕರಿವರನಂ ಸಮರದೋಳ್ |
ನೂಕಲರಿದೇಸರಸ ಜಂಜಡಂ ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ ಕೈಕೊಳಧ್ವರವೆಂದನು
|| ೭೪ ||

ನರಹು ೨ ಪಾರ್ವರ ನಮ್ಮ ನಾಲ್ವರ ದಿಗಾಂತದೋಳ್ |
ಹರುಹು ವಸ್ತುವಜೈಸಿ ತರಲಿ ಸಂಶಯ ವ್ಯಾಕೆ |
ಧರಣಿಪತಿ ನೀಡೆವ (ನ) ಗೆ ವೀಳ್ಯಯವ ನೋಡುವೆನು ಕದನ
ಕಾಮುಕರ ಬಲುಹಾ ||

ಧುರದೋಳ್ಳ ರಾಸಂಧ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಬುರರ |
ಮರುಳು ಬಳಗಕೆ ಕಡಿವುತುಣಬಡಿಸುವೇಂಜೀಯ |
ಕರಿ (ರೆ) ಸುಬಾಂಧವರ ಮುಖಶಾಲೆಯಂ ಮಾಡಿಸೆಂದಾ
ಧನಂ ಜಯ ನುಡಿದನು || ೭೫ ||

ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ನುಡಿಕೇಳಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂತೆಂದನು.
ಅಹುದು ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಪೌರುಷದ ವಾಣಿ ನಿ |
ವಹಿಸು ವಡಿತಪ್ಪೇನು ವಿನಯ ವಿಕ್ರಮ ವಿದ್ಯ |
ವಹಿತವೇನಿಜವಂಶ ವಿವಿಕ್ತ ಪುರುಷರ್ಗಿ ರಾಜಸೂಯಾಗವೇನು ||

ವಹನವೇ ನೀಗಂಡುಗಲಿಗಳೆರೆ ೧ ಮಾಮಲವ |
ಮಹಿವರಾರಲೆ ಧರ್ಮ ಸಂಭವನೆ ಸಂತಾಪ |
ಮಹಿಗೋಗಾಗದಲ ಮನಮಾಡು ಸಿದ್ಧಿ ಸುವದೆಂದನಸುರಾಂ
ನಗುತ || ೨೬ ||

ಪುನಃ ಧರ್ಮರಾಜನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುವಿಕೆ
ಮರೆಯದ್ಮಾತಕ ದೇವ ರಾಜ ಸೂಯಾಧ್ವರದ |
ಯೊರಿಗೆ ನಿಮ್ಮದು ತಮ್ಮ ಪಂಚಕರ ಧನಪ್ರಾಣ |
ದರಸನಲ್ಲವೆ ೨ ಕೌಳಿಕನ ನರಿಯ ತವವಾದ ಪಂಕಜವ
ನಂಬಿದವೆಲ ||

ಧೂರದ ಜಯ ವಸಜಯಂ ಕೂಡಿತ್ತೈ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ |
ತರುಳರನುಜರ ಪಗೆಗಳತಿ ಬಲ್ಲಿದರ್ ಕೃಪೆಯ ||
ಕರಿಸಲಹೆಂದ ಸುರರಿಪುವಿನಂಸ್ಸಿಗೆ ಹಣೆಯ ಚಾಚಿದನು
ಧರ್ಮಸೂನು || ೨೭ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ರಾಜಂಗೆ ರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರನೆಸಗೆ ಪೂರ್ಣಾಶ್ವಾಸನ
ಭೂಮಿರನಂತೆಗೆದು ತರ್ಕೈಸಿಪ್ಪೇಮದಿಂ |
ನೂಮಾನ್ವಯದುಳೆಂಬ ನಿನ್ನಂದದರಿಸಿನ್ನು |
ಈ ಮಹಿವನಚ್ಚರಿಯ ನಿನಗಿಂದು ಕೈಕೊಲಿದುರ್ ನಡೆಸುವೆ
ನೀಕ್ಷಣ ||

ಭೀಮನೇನಾರ್ಜುನರ ನೀಡೆಮಗ ಮಾಗಧನ |
ಭಾಮಿನಿಯ ಸೀಮಂತ ಮಣಿಗಳಂ ತರಿಸುವೇಂ |
ನೇಮಿಸಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ಸೈನ್ಯಕೆ ೩ ಮುಹುರ್ದಿಕರ ಕರಿಸುತ್ತರಿತ
ದೊಳೆಂದನು || ೨೮ ||

ಸುತ್ತಣರಸಂಗೋಲಿಯಂಬ ಧೃಡುಡುಗರಯ |
ನೀತ್ತೀಗ ಭೃತ್ಯರಂ (ಧೂತರಂ) ಕಳದು ದೀಕ್ಷಿತನಾಗು |
ಉತ್ತಮಾಧ್ವರಕೆ ವಿನೌಘಮಂ ಕರೆಸಖಿಳದ್ವೀಪಪಾಲಕರಜೈಸಿ ||

೧ ಮಾಮಲವ = ಎದುರು, ಮಲೆತುನಿಲ್ಲು, ಕಾದುವಶೂರ.
೨ ಕೌಳಿಕನ = ಕಪಟನ ೩ ಮುಹುರ್ದಿಕರ = ಸೈನ್ಯಕೆ ಮುಖ್ಯರು

ಪತ್ರಂ ವಮರಾಚಲದ (ನ) ಸಂ ವದಗಿಸುವೆವಿನ್ನು |
ಚಿತ್ತದೋಳ್ ಸಂಶಯವ ಮಾಡದಿರು ಭೂಪನಿನ |
ಗುತ್ತರೋತ್ತರ ಸಿದ್ಧಿ ಯಪ್ಪದೆಂದ ಭಯವನೀಡಿದಂ

ರಾಕ್ಷಸಾರಿ || ೭೯ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರಂ ಮಾಗಧನಗೆಲಿಯೆ ಕಳುಹುವಿಕೆ
೨ ನಳಿನೋದರನ ವಚನಮಂ ಕೇಳ್ದು ಸಂತಸದ |
ಜಲಧಿಯೊಳ್ಳುತ್ತ ಗ್ಯಾಡುತರನ ಶುಭಲಗ್ನದೋಳ್ |
ಫಲುಗುಣ ವೃಕೋದರಿಗಾರ್ಜುನಂ ಕೊಡಲವರ್ ಭೂಪನಡಿ
ಯುಗಕರಣ ||

ನಲುನಿನಿ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನ ಕೂಡೆ |
ಗ್ರಹಲ ಪೊರಮಟ್ಟರತಿ ಹರುಷದೋಳ್ ಚತುರಂಗ |
ಬಲಸಹಿತಲುವ ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ವಾಡಕರ ಜಯ ಜಯ
ನಿನಾದದಿಂದ || ೮೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶ್ರೀಮದನಂತನ
ಕಥಾಸಂಧಿ ಪ್ರಸಂಗ ಅಂತುಸಂಧಿ ೨ ಕೈ ಮಂಗಳಮಾಹ |
ಶ್ರೀಗುರು ಮಧ್ವೇಶ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು |

ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ ಮೂರನೇ ಸಂಧಿ ಪ್ರಾರಂಭ

ರಾಗ ಮಾರವಿ ಸಂಧಿಸೂಚನೆ ಪಲ್ಲವಿ

ನಡೆದು ಭೀಮಾರ್ಜುನಮಾಗಧನ ಭೇರಿಗಳ |
ನೊಡದು ಹರಿಸಹಿತಲಸುರನ ಸದನಮಂ ಪ್ರೇಕ್ಷು |
ಬಡದವನ ಯುದ್ಧದೋಳ್ ತುರಿದು ವಿಜಯೋತ್ಸವದಿ-
ಹರಿಪ್ರಸ್ತ ಕೈತಂದರು ||

॥ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲ ವಿರಚಿತ ॥

ಅನಂತನ ಕಥಾ

೩ನೇ ಸಂಧಿ

ಪದನು

ವಾರ್ಧಿಕ-ಷಟ್ಪದಿ

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ ಶ್ರೀ ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ತುತಿ

ನಂದ ನಂದನ ಮಂದಜಾಸನ ಫಣೀಂದ್ರ ಭವ |

ವೃಂದಾರ ಕೇಂದ್ರ ಮುನಿವೃಂದ ವಂದಿತ ಪಾದ |

ದ್ವಂದ್ವ ಗೋವಿಂದ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಗುಣಸಾಂದ್ರ

ಯದುಕುಲಾಂಬೋಧಿ ಚಂದ್ರ ||

ಇಂದಿರಾ ರಮಣನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶ್ರೀಮದಾ |

ನಂದ ತೀರ್ಥರ ಪೂಜೆ ಕೈಕೊಂಡು ಮೆರೆದವರ |

ಸುಂದರ ಸುರೂಪ ಉಡುಪಿನ ಮುದ್ದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಯ

ಮಂಗಳವೀವುದು || ೧ ||

ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನ ದೇವರ ಸ್ತುತಿ

ಶಶಿವಂಶದೊಳಗುದಿಸಿ ಕೀಚಕ ಹಿಡಿದ ಬಕ |

ನಸುರ ಮಣಿಮಾನ್ ಜರಾಸಂಧ ಕೀರ್ಮಿರಾದಿ |

ವಸುಮತಿಯ ಭಾರಕರ ಸಂಹರಿಸಿ ಕೌರವರ

ಪೆಸರುಳಿಯದಂತೆ ಧುರದಿ ||

ಕುಸರಿದರಿ ದಗ್ಗಜಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯಂ |

ಬಿಸಿಜಾಕ್ಷ ನೊಲಿಮೆಯಿಂದಿತ್ತು ಹಯಮೇಧಮಂ |

ಪೂಸತೆನಲ್ (ಲ್ಪಾ) ಪೂರೈಸಿ ಜಗತಿಯೋಳ್ಳೆರೆದ

ಸದ್ಗುಣಭೌಮ ಭೀಮ ಸಲಹೊ || ೨ ||

ವಸುಮತಿ = ಭೂಮಿ, ಕುಸರಿದರಿ = ಸಣ್ಣಾಗಿ ಚೂರು ಮಾಡಿ

ಪೂಸತೆನಲ್ = ವಿಚಿತ್ರತರದಿಂದ.

ಶ್ರೀ ಮಹರುದ್ರದೇವರ ಸ್ತುತಿ

ಮನಸಿನಭಿಮಾನಿಯಂ ಮಾ ಪತಿಯ ಭಜಕನಂ |

ಮಿನಗುವ ತ್ರಿನೇತ್ರನಂ ಮಿನಧ್ವಜಾರಿಯಂ |

ಮುನಿ ಜನರ ಪೊರೆವನಂ ಮೂಜಗದಿ ಮೆರೆವನಂ

ಮೇರು ಚಾಪಂಗೆದನಾ ||

ಘನಮೈಯ್ಯ ಸತಿಗಿತ್ತು ನೋಹಿಸುತ ಮೌಳಿಯೋಳ್ |

ವನಜರಿಪುವಂ ತಾಳ್ವನಂ ಸುಮಂಗಳನಾಮ |

ನೆನಿಸ ಮಹದೇವನಂ ನೆವವರ ಕಾವನಂ ಸ್ಮರಿಸಿ

ಮುಂಗಧೆ ವೇಳ್ವೆನು || ೩ ||

ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯ ರಾಯರ ಸ್ತುತಿ

ಕುಷ್ಟಾದಿ ರೋಗಗಳನಿಷ್ಟ ಬಹು ಕಷ್ಟಗಳ |

ನಷ್ಟ ಮಾಡುತ ಬಯಸಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥಮಂ ಕೊಡುತ |

ತುಷ್ಟಿ ಬಿಡಿಸುತ ದಯಾದೃಷ್ಟಿಗಳ ಕರವುತಾ

ಶಿಷ್ಟಜನ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ||

ದುಷ್ಟರನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ ಲಂಛಕರಿಗೆ ದಿವ್ಯ |

ದೃಷ್ಟಿಯಂ ಕರುಣಿಸುತ ಮಂತ್ರಾಲಯದೊಳಿದು |

ಸೃಷ್ಟಿಯೋಳ್ ಜಪ ಪಡೆದ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ

ರಂಘಿ,ಗೆ ನಮಿಸಿ ಕೃತಿ ವೇಳ್ವೆನು || ೪ ||

ಶಾನಕರ ಪ್ರಶ್ನೆ

ರಾಕೇಂದು ಮಂಡಲೋದಯವಾಗಲುಬ್ಬಿ ರ |

ತ್ನಾಕರಂ ಮಿಗೆ ಮೆರೆವರಿದುಕ್ಕುವಂದದಿಂ |

ಲೋಕಲೋಚನನು ಮೈದೋರಲೈ ಸಂಭ್ರಮ

ದೋಳರಳ್ವ ರಾಜೀವದಂತೆ ||

ಘನ ಮೈಯ್ಯ ಸತಿಗಿತ್ತು =

ವನಜರಿಪುವಂತಾಳ್ವ = ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿದ ರುದ್ರದೇವ

ಮಿನಧ್ವಜಾರಿಯಂ = ಮಿನವೇಧ್ವಜವುಳ್ಳ = ಕಾಮನ ವೈರಿ.

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಚರಿತೆಯಂ ಕೇಳ್ವ ಸುಮ್ಮಾನ ತಾ |
 ಛೇದಿವಿಗಳನವರತ ದಣಿದಪನೆ ಮುಂಗಧೆಯ |
 ನೀ ಕರುಣಿಸೆಲೆ ತಪೋಧನ ಸೂತಮುನಿಯೆಂದು

ಬೆಸಗೊಂಡರಾ ಮುಷಿಗಳು || ೫ ||

ಸೂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಕೇಳಿರೆಲೆ ಶೌನಕರೆ ನಿಮ್ಮ ಪರಿತೋಷ ಸುವಿ |
 ಶಾಲ ಕಲ್ಪದ್ರುಮ ಫಲಿಸುವಂದದಿ ಕರ್ನ |
 ದೋಳು ಸುಕಧಾವೃತವ ನೊರನೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ

ಪೈಣಗತಿಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಮಗಧ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ
 ಲೋಲನೊಡನವಿಳ ಚಾತುರ್ಬಲದ ಸಹಿತ ಭೂ |
 ಮಾಲಕರ ಕಾಣಿಕೆಯ ಕೈಕೊಳುತ ಬರೆ (ನಡೆ) ಮುಂದೆ |
 ಲೀಲಿಯಿಂವರಿವ ಸುರಗಂಗೆಯಂ ದಾಟಿ ಬಹು

ದೇಶಂಗಳಂ ನೋಡುತ || ೬ ||

ದೇಶವರ್ಣನೆ

ಬರುತ ಕಂಡರ್ ಕೆರೆಯ ಕಾಲುನೆಯ ತೆರಳಿಕೆಯ |
 ವರಕಳಮ ರಸದಾಳಿ ಫನಸಾಂಭ್ರದ್ರಾಕ್ಷಿರಸ |
 ಭರಿತ ಜಂಬೂ ಕದಳಿ ಜಂಬೀರ ಖರ್ಜೂರ

ತೆಂಗು ನಾರಂಗು ಪೂಗಾ ||

ಪರಿ ಪರಿಯ ತರುಗಳಿಂ ರತ್ನಮಯ ಧರಿಯಿಂದ |
 ವಿರಚಿತ ಪ್ರಪಾಶಾಲೆ ವಾಪೀಕೂಪಗಳಿಂದ |
 ಪರಿಪಕ್ವ ಫಲಪುಷ್ಪ ವನದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ

ಮಾಗಧನ ಜನಪದವನು || ೭ ||

ವರಕಳಮ = ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆ. ರಸದಾಳಿ = ರುಚಿಕರ ಕಬ್ಬು.
 ಜಂಬೀರ = ನಿಂಬೆಗಿಡ, ಹಣ್ಣು. ಪ್ರಪಾಶಾಲೆ = ಅರವಂಟಿಗೆ
 ಜನಪದವನು = ದೇಶ.

ಭೂದೇವಿಯ ಅಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ
 ಜಲದೊಳಗೆ ನಿಂದು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ತಪದಿಂದ |
 ಹಲವು ದೈವಂಗಳರ್ಚಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಡಂ |
 ಪೊಳೆ ಪೊಳೆವುತಿಹ ಪಾಮರಿಯರ ಮೈಗಂಪ
 ಸಮನಿಸಲಿಲ್ಲ ವೆಮಗೆನುತಾ ||
 ತಲೆನಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳಿಂ ಶಾಲೆ |
 ಗಳ ಪೋಗಲಿಕ್ಕಲದಿ ಪೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಭೂ |
 ಲಲನೆಯು ಹಂದ್ರಲೇಪನ ಗೃಹಕೆಂಬಂತೆ
 ರಾಜಿಸಿದ ವಾಧರೆಯೊಳು || ೮ ||

ವನವರ್ಣನೆ
 ಕೀರ ಮುಖದಿಂದ ಚೂತಫಲದ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕೇಳಿ |
 ನಾರಿಕೇಳಂ ಕದಳಿ ಜಂಬು ದ್ರಾಕ್ಷೀ ಫಲನು |
 ಚಾರುನಾಡಿವುಗಳ್ವರರ ಸುಗುಣಂಗಳಿಗೆ ನಾಚಿ
 ಕಡು ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿ ||
 ವಾರಿಯುದರದಿ ತಾಳ್ವು ಶಿರಬಾಗಿ ಕಪ್ಪಾಗಿ |
 ತೋರಿ ಕ್ಷುದ್ರತ್ವ ಕಂಟಕ ಧರಿಸಿ ಮೈಬರಿದು |
 ಕ್ರೂರ ಮಾಗಧನಾಳ್ವ ಭೂತಳದ ವನದೊಳಗೆ
 ಕಣ್ಣೆಸೆದ ವೇಂ ವೇಳ್ವೆನು || ೯ ||

ಗಿಳಿ ಮುಖದಿಂದ ಮಾವಿನ ಹಂಚಿನ ಸ್ತುತಿ ಕೇಳಿ ತೆಂಗು ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ನೀರು
 ಧರಿಸಿತು. ಕದಳಿ = ಬಾಳೆ ಶಿರಬಾಗಿತು ಜಂಬು = ನೀರಲ ಕಪ್ಪಾಯಿತು
 ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಸಣ್ಣಾಯಿತು, ಹಲಸು ಮೈಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳು ಧರಿಸಿತು, ದಾಳಿಂಬ
 ಮೈಬರಿದಿತು ಇದು ಅಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ.

ಅರಸಂಟಿಗೆ ದಾರಿಕಾರರ ನೀರು ಕುಡಿಯುವಿಕೆ
 ಅರಸಂಟಿಗೆಯೊಳಿರ್ದು ನೀರೆರವ ನೀರೆಯರ |
 ವರ ಮೇಲುದಿನೊಳೆಸವ ಗುರುಕುಚದ ದ್ವಯವನೌಂ |
 ದರ ಭರಿತ ದೆಳೆನಗೆಯೊಳೊಪ್ಪುವ ಮುಖಾಬ್ಜಮಂ
 ಬಿಂಬಫಲದಂತೆ ಪೊಳೆವ ||

ಪಾಮರಿಯರ ಮೈಗಂಪು = ಹೊಲಕಾಯುವವರ ಮೈ ಸುವಾಸನೆ.

ಕೀರ = ಗಿಳಿಗಳ. ಚೂತಫಲ = ಮಾವಿನಹಂಚು ಸಮನಿಸು = ಒದಗು,
 ಉಂಟುಗು

ಅರುಣಾಧರವ ಮೆರೆವ ಮಧ್ಯನುಣ್ಣೊಡೆಗಳಿಂ |

ಹರುಷದಿಂದ ಧ್ವಿಗನೀಕ್ಷಿಸುತ ಮೊಗಮೆತ್ತಿ |

ಬರಿದೆ ತೃಷಿಯಿಂದ ಜಲವೀಂಟುಮೋಲ್ ಪಧಾ

ಶ್ರಮವ ಕಳೆವುತಿಹರಾನಾಡೊಳು || ೧೦ ||

ವನದ ಭೃಂಗಗಳಿರುವಿಕೆ

ಪರಮೆ ವಿಂಡುಗಳಬ್ಬ ಸುಮನಸದ ವನದೆಡೆಗೆ |

ತ್ವರಿತದಿಂದೈತರುತ ಲಧ್ವದೋಳ ಕೇತಕಿಯ |

ಸುರಭಿದೋರಲೈ ಭುಂಜಿಸವೋಗೆ ನಯನದೋಳ್ಳ

ಕರಂದ ಮುಸುಕೆ ಬೆದರಿ ||

ಮರುಳೆದ್ದು ಸಾಗುವೆನೆ ಕಂಟಕಗಳೂರುತಿರೆ (ನೆ)

ಇರಲಂಧ ಕಾರಕ್ಷಿಗಡರಿ ದೆಶೆಗೆಡಿಸುತಿದೆ |

ಪರಮೆಡರ ಹರಿಸೆಂದು ಹರಿಗೆ ಮೊರೆಇಡುವ

ಮೋಲ್ ರೋಂಕಾರ ಗೈತಿರ್ದವು || ೧೧ ||

ಪಿಶಶುಕಾದಿಗಳಿರುವಿಕೆ

ನಿಚ್ಚಳದ ತಿಳಿಗೊಳನ ತಡೆಯಲಾರೆ ಬೆಳೆದವೊಸ |

ವೊಚ್ಚವೊಂದಾವರೆಯ ಮಕರಂದ ಸವಿವಂತೆ |

ನಿಚ್ಚ ಮಲ್ಲಿಗೆ ವಿವಿಧ ಕುಸುಮಗಳ ಖಂಡನಾ ಸ್ವಾ

ದಿಸುವತೆರದಿ ಮುದದಿ ||

ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಿಮಳವ ಮೆಲನಾಸೆಯಿಂ ಮೋಗಬ್ಯಾ |

ಡಚ್ಚ ಸಂಸಿಗೆಯ ಬಳಿಗಳಿವೆರೆಂದಳಿಬಳಗ |

ಕೆಚ್ಚರಿಸಿ ಬುದ್ಧಿ ವೇಳ್ವಂತೆ ಪಿಶ ಶುಕ ಶಿಖಿಗಳಿಂ

ಚರವ ಗೈತಿರ್ದವು || ೧೨ ||

ಅಧ್ವಿಗರ್ = ದಾರಿಕಾರರು. ಪರಮೆ = ಗುಂಗಿಹುಳ, ಭೃಂಗ ನಿಚ್ಚಳ = ನಿರ್ಮಲ. ತಿಳಿಗೊಳ = ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದಕಮಲ ರಸಸವಿಯಲು. ಅಳಿಬಳಗಕೆ = ಭೃಂಗಗಳ ಸಮೂಹಕೆ.

ಮಯೂರ ಚಲ್ವಿಕೆ ಬಣ್ಣನೆ

ಎಲೆ ಮಯೂರನೆ ನಮ್ಮ ಬಿಡಬ್ಯಾಡವೆಂದಂದು |

ತಿಳಿಯಲಾಪರೆ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನೆಂಬರ್ ನಿನಗೆ |

ಚಲುವಂತ ನಾಗಿರ್ಪೆ ನೋಡು ನಮ್ಮನು ಬಿಡಲು

ಪ್ರೀಹರಿಯ ತಿರದೋಳಾಡಿ ||

ಬಲುಮಾನದಿಂದವನಿಳಸ ಮೇಲೆ ಪೊಲಿದಾಡಿ |

ಕಳೆವಂತರಾಗಿಹವು ನಿನ್ನಂಗ ಶೃಂಗಾರ |

ಕಳೆವದನುಚಿತವೆಂದು ಬುದ್ಧಿಯಂ ವೇಳ್ವಪೋಲ್

ನವಿಲ ಬಿಂಗೊಂಡು ಗರಿಗಳೆಹವು || ೧೩ ||

ವನಗತ ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿಗಳ ರವ

ಅವಲ್ಲಿ ರವಗೈವ ಪಿಕದಿಂದ ಶುಕದಿಂದ |

ಲಾವಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳದ ಕಂಪಿಂದ ತಂಪಿಂದ |

ಲಾವಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸೆ ಕರಿಯಿಂದ ಹರಿಯಿಂದ

ಧನಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ||

ಅವಲ್ಲಿ ಜನರ ಕಳಕಳೆಯಿಂದ (ಕಳದಿಂದ) ಕೊಳದಿಂದ |

ಲಾವಲ್ಲಿ ಗೋಮಹಿಷ ಕುಲದಿಂದ ಪೊಲದಿಂದ |

ಲಾವಲ್ಲಿ ಮಣಿಕೃತಕ ಗಿರಿಯಿಂದ ಸಿರಿಯಿಂದ

ಲಾರಾಷ್ಟ್ರ ಕಣ್ಣಿಸದದು || ೧೪ ||

ಈಸು ಚಲ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಲೊಪ್ಪುತಿಹ ಮಾಗಧನ |

ದೇಶಮಂ ನೋಡುತ್ತೈತಂದು ಖಗವೃಗ ರನ್ನ |

ವಾಸರೆಗಳಿಂದ ಶಶಿಕಾಂತ ಶಿಲೆಗಳ ಕಂದರಗಳಂ ವೃಕ್ಷದಿಂದಾ ||

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ = ಇಂದ್ರ, ಬಿಂಗೊಂಡು = ಹಿಂಬಾಲಿಸು ಅಥವಾ ಸೋಲಿಸು.

ಕಂಪಿಂದ = ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ವಾಸರೆ = ಹಾಸುಗಲ್ಲುಗಳು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಮಾಗಧನ ನಗಶಿಖರವೇರಿ ಭೇರಿ ಬಾರಿಸಿ
ಕೆಳಗೆ ಕೆಡುಹುವಿಕೆ

ಭಾಸಿಸುವ ಗಿರಿವ್ರಜದ ತಪ್ಪಲೋಳ್ ಸಕಲ ಸೇ |
ನಾ ಸಮೂಹವ ಬಿಡಿಸುತಾಕ್ಷಣದೊಳಚ್ಚುತಂ |
ವಾಸವಾತ್ಮಜ ಪವನ ತನಯರಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇರ್ದ

ನಾ ನಗಶಿಖರವ || ೧೦ ||

ಅಸುರ ಚರ್ಮನಿಬದ್ಧ ಭೇರಿತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ |
ಕುಸುಮ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯ ಸಂಪನ್ನ ಪೂಜೆಯಿಂ |
ದೇವನುತಿರಲಸುರಾರಿ ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನನೋ

ಡುತವ ಹೊಯ್ಯಿರವನು ||

ಮಸಗೆ ಕೆಡಹಿದರು ಖಾತಿಯಲಿ ಶೈಲಾಗ್ರದಿಂ |
ದಸಮಭುಜಬಲರಿಳಿಗೆ ನಡೆತಂದು ಮಾಗಧನ |
ವಿಷಮನಗರದ ಕೋಟೆಯೊಡೆದು ಮೌಕ್ಯರ್ವಿಡಂ

ಬದ ವಿಪ್ರವೇಷದಿಂದ || ೧೬ ||

ಭೇರಿ ಸಪ್ತಳ ಕೇಳಿ ಮಾಗಧ ಅಶ್ವರ್ಯಬಟ್ಟು

ಏನಿದದ್ಭುತವಕಟೆ ನಮ್ಮ ಜಯಭೇರಿಗಳ |
ನೀನಗದಮೇಲೇರಿ ಧ್ವನಿಗೊಳಿಸಿ ಕದನಮುಖ |
ಕಾಣುವ ಸಮರ್ಥರಾರೆಂದು ನುಡಿವನಿತರೊಳ

ಗುತ್ಪಾತ ತಲೆದೋರಲು ||

ದಾನವೇಂದ್ರಂ ಕಂಡು ತತ್ ಶಾಂತಿಗಾಗಮವಿ |
ಧಾನದಿಂ ವಿವಿಧಾಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯವಂ ಮಾಡುತ್ತ |
ಸ್ನಾನದೊಳಾರ್ವರ ಸಮಾಜದಿಂದಿದನತಿ ದುಗುಡ

ದೋಳ್ ಬಳಕೆತ್ತಲು || ೧೭ ||

ರವನು ಮಸಗೆ = ಧ್ವನಿಹಬ್ಬಲು. ಖಾತಿಯಲಿ = ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ, ಕೋಪದಿಂದ.

ವಿಷಮ ನಗರದ = ಭೀಕರವಾದ ಮುಗಿಲೆತ್ತರವಿರುವ ಕಿಲ್ಲೆ.

ಅನುವು = ಅನುವಾಗಿ ಬರುವ. ಗುತ್ಪಾತ = ಅಪಶಕುನ. ಪಾರುವ=ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಾರ್ಜುನರು ವಿಪ್ರವೇಷದಿಂದ ಜರಾಸಂಧನ ಮನೆಗೆ ಹೋದದ್ದು.

ಇವ ಮೂರ್ವರಾಖಳನ ಪೊಳಲೊಳಗೆ ಪೊಕ್ಕುಬಹು |

ತವಕದಿಂದೈತರುತ ಕೇರಿಕೇರಿಯ ವಸ್ತು |

ನವಹಮಂ ನುರೆ ಸೂರೆಗೊಳುತ ನಿರ್ಭಯದಿಂದ

ಹಾಯ್ದು ದಳದುಳವ ತಮಗೆ ||

ತಿವಿದರು ಅಡೈಸಿದ ಮಹಾ ದೈತ್ಯ ನಾಯಕರ |

ಭುವನ ವೀರಗೈ ಸಮನಾರೆನಲ್ ಮಾಗಧನ |

ಭವನವಂ ಸಾರಲೈ ಕಂಡಸುರನಿಧಿರೇಳುತಾದ

ರಿಸಿದಂ ಕುಶಲವ || ೧೮ ||

ಅವನ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗುತ್ತರ

ಕೇಳಿದಂ ನಸುನಗುತ ಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನ |

ರ್ಷೇಳಿದರ್ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಾಭ್ಯುದಯಗೋತ್ರಸುವಿ |

ಶಾಲ ಕುಲ ದೇಶಾಗಮವ ಬಳಿಕ ನೀಕ್ಷಿಸಿದ

ರೆವೆಯನಿಕ್ಕದಲೆ ಖಳನಾ ||

ಖೂಳಮತಿ ಚಿಂತಿಸಿದ ತನ್ನ ಮನದೊಳು ಭೂಮಿ |

ಪಾಲರಲ್ಲದೆ ವಿಪ್ರರಲ್ಲಿವರ್ಕರ್ಕಶದ |

ತೋಳಹತ್ತಶಸ್ತ್ರ ಶೇಷಿತರ್ಥರರೆಂದೆಡೆ

ಗೆಡೆಗೆ ಬೆರಗಾದನವನು || ೧೯ ||

ಮಗಧನು ಚಕಿತನಾಗಿ ಮನದೋಳ್ ಯೋಚಿಸಿದನೆ

ಅರಿವರ್ ನೋಡೆ ದೇವತ್ರಯರೊ ಜಂಭಾರಿ |

ಮಾರುತ್ಯೈಮರೋ ಸೂರ್ಯ ರಜನೀಶ ಪಾವಕರೊ

ಭೇರಿ ಮೂರಂಜದೊಡೆ ಬಡಿದಿಲ್ಲಿಗೈತಂದ

ಕಪಟ ಸ್ವಾತಕವ್ರತಿಗಳೊ ||

ದಳದುಳವ = ಬಲವಾದ ಸೂರೆ, ಲೂಟಿ, ಅಡೈಸು = ಕವಿದುಬರು.

ಸ್ವಾತಕ = ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವ.

ಭೂರಮಣರೋಳ್ ಧಿಟ್ಟರಾರೊ ತನ್ನಂ ಗೆಲ್ವು |
ವೀರರಂ ಕಾಣೆ ಗಂಹ್ವರಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಕಡುಜೋಡ್ವು |
ತೋರಿತೆಂದೆನುತ ಲಾಲೋಚಿಸಿದ ಬಿಡದಂತರಂಗ

ದೋಳ್ ಮಗಧೇಂದ್ರನು || ೨೦ ||

ಈಗಳಿಂಯೊಳು ಲೌರ್ಯದಿಂ ಪೆಸರ್ಪಡೆದವಂ |
ನಾಗ ನಗರವನಾಳ್ವ ಕೌರುವರ್ನಮ್ಮಸಖ |
ರಾಗಿಪರ್ಪಾಂಡುವಿನ ತನುಜಾತರೈವರನು ಸೂಯ

ರವರಲ್ಲ ತಿಳಿಯೆ ||

ನಾಗರೂ ಪ್ರಾಂತದ ನರೇಂದ್ರರನುದಿನವೆನಗೆ |
ಬಾಗುತಲೆ ಕಪ್ಪಮಂ ತೆರುವರಿನ್ನಾಜಿಗನು |
ನಾಗಿ ಬಂದಿದರ್ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ಧಾತ್ರಿಸುರರ

ಧೈರ್ಯಕೀಡಿಲ್ಲೆಂದನು || ೨೧ ||

ಯಾದವರ್ ಪಿಂತೆನ್ನಕೂಡೆ ಸಮರಂಗದೋಳ್ |
ಕಾದಿ ಬಹುದುರ್ಗಮಂ ತೊಳಲುತ ಪಲಾಯನವ |
ಸಾಧಿಸುತ ಶರಧಿಯೋಳ್ಳನೆ ಮಾಡಿ ಬದುಕಿದ

ಬಳಿಕ ತುರುಗಳನು ಕಾಯ್ವಾ ||

ಮಾಧವನ ಮಾತೇನು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಮಾಂಡಲಿಕ |
ರಾದವರ್ಕಪಟದೋಳ್ಳದನಮಂ ಬಯಸುವ ವಿ |
ರೋಧ ಮುಖರಾದರೇ ಚಿತ್ರಮಂ ಕಂಡೆ (ನೋಡೆ)

ನೆಂದಸುರ ಬೆಸಗೊಂಡನಿವರ || ೨೨ ||

ಜಾಸಂಧನು ಆ ಮೂವರಿಗೆ ನೀವಾರೆಂದು ಕೇಳಿದನೆ

ಬವರಿಗನೀವಿಂದು ವಿಪ್ರ ವೇಷವನಾಂತು |
ಜವದಿಂದ ಲವಳುಡಿಸಿ ಪೊಳಲಕೋಟಿಯನೊಡೆದು |
ಭವನಮಂ ಪೊಕ್ಕು ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದೆಮ್ಮೆಡಿಗೆ

ನಡೆತಂದ ಕಜ್ಜವೇನು ||

ಗಂಹ್ವರಿ = ಭೂಮಿ. ಅನಸೂಯರವರಲ್ಲ = ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚಿ ನವರಲ್ಲ.

ಅಜಿಗನುವಾಗಿ = ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನುವಾಗಿ. ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ = ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳ, ಸೊಕ್ಕಿದ.

ವಿವರಿಸಿರಿ ಮಾಜದಲೆ ಕೃತ್ರಿಮವೊ ಸಹಜವೋ |

ಹವಣ ಮತ್ತೇನುಂಟು ಪಗೆತನವ ಸಾಧಿಸುವ |

ನೆವನಾವದೆಂದವಂ ಕೇಳಲ್ವೆ ನಸುನಗುತ

ಮುರಮಧನನಿಂತೆಂದನು || ೨೩ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತರ

ಮುರಿದು ನಾನಾದೇಶ ಪಾಲಕರ ಕೆ (ಪ)ಲಬರಂ |

ನೆರೆಯೊಕ್ಕಿದೆ ರಾಜ ಮದದಿಂದ ಮಾನ್ಯರಂ |

ಜರಿದು ನೊಕ್ಕಿದೆ ಧರ್ಮಮಂ ತೊರೆದು ನಿರಯವಂ

ಸಂವಾದಿಸಿದೆ ಗರ್ವದಿ ||

ಮರುಳಾಗದೀ ಸಕಲ ಧರಣಿಪರ ಬಿಡುಬ್ಯಾಗ | .

ಲರಿಯದೆಸಗಿದ ಪಾತಕಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ |

ತ್ವರಿತದಿಂ ನಿನಗೀಯಲ್ವೆತಂದ ವೇದಾಧ್ಯಾಪಾದ್ಯ ಶ್ರೀನಾವೆಂದನು ||

(ಧರಿಸಿಕೋ ವೇದಾದ್ಯಪಾದ್ಯರೆಮ್ಮಾಚ್ಛ

ಯಿಂದಲೆ ಕುಮತಿ ಕೇಳೆಂದನು) || ೨೪ ||

ಮಾಗಧನು ಪರಿಹಾಸ್ಯದಿಂ ಹೀಯಾಳಿಸುವಿಕೆ.

ಆ ನರೇಂದ್ರನ ಮಗನೊ ಮೊಮ್ಮಗ ಸಹೋದರನೊ |

ನೀನವರ ಬಾಂಧವನೊ ಮೇಣ್ ಸಖನೊ ಸೇವಕನೊ |

ಏನಾಗಬೇಕೆನ್ನನಂಜಿಸುವೆ ಬಾಯ್ಬಡಕತನದಿಂದ

ಘರ್ಜಿಸುತ್ತ ||

ಭೂನಾಧರಂ ಸೆರೆಯಲಿಂದ ಬಿಡಿಸುವ ವೀರ |

ನೀನೇವೊ ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ದೋಳಹರೋ ಬರದ್ಯಾಕೆ

ಹೀನ ನುಡಿಗಳ ನುಡಿವೆ ದ್ವಿಜನೆಂದು ಸೈರಿಸಿದನೆಂದನಾ

ಸುರಕೋಪದಿ || ೨೫ ||

ಬವರಿಗರ್ = ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವವರು. ಅವಘಾತಿಸಿ = ಹೊಕ್ಕು, ಸೇರಿ, ಹೊಂದಿ,
ಕಜ್ಜ = ಕಾರ್ಯ. ವೇದಾಧ್ಯಾಪನ = ವೇದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಬಲ್ಲ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ =
ಗುರು, ಅಧ್ಯಾಪಕ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತರ

ಎಲವೊ ದುರ್ಮತಿ ವ ಗಧಕೇಳ್‌ಧರ್ಮಮಂ ಜರಿದ (ವ)
 ಖಳರ ತಲೆಗಳನರಿದು ಚಂದಾಡುವೆವು ವಸುಧೆ |
 ಯೊಳಗೆ ಧರ್ಮವನೊಲಿದು ಕೊಂಡಾಡುವೆವು
 ಬಿಡದೆ ಸಿಕ್ಷರಕ್ಷಾವ್ಯಸನವು ||
 ನೆಲೆ ಎನುಗೆ ನೀನರಿಯೆ ಸಾಕು ರಾಜ್ಯಾವಳಿಯ |
 ತಳುವ್ಯಾಕೆ ಬಿಡು ಭಂಡ ವಿದ್ಯಯನ ಯುದ್ಧವನು ನಮ್ಮೊಡನೆ |
 ಬಳಸದಿರ್ಲೇಸಲ್ಲವೆಂದು ಮಿಗೆ ಮೂದಲಿಸಿ
 ದಾನವಧ್ವಂಸಿ ನುಡಿದಾ || ೨೬ ||

ಮಾಗಧನು ಪುನಃ ನಗುತ ಹೀಯಾಳಿಕೆ ಗೈದುದು

ಇವರು ಸಿಕ್ಷಾರಕ್ಷವ್ಯಸನದೋಳ್ವೀಕ್ಷಿತ |
 ಭರ್ವನದೋಳ್ವೆಡ ಧರ್ಮಮಂ ಸ್ವಾಪಿಸುವರುಗಡ |
 ವವನಿಪತಿಗಳ ಬಂಧನವ ಬಿಡಿಸುವ ವರುಗಡ
 ಬಡಹಾರುವರುವರ್ಕೇಳಿರೈ ||
 ಅವಿನೇಕವಂ ನುಡಿದ ಭಂಡರಿವರೋ ನಾವೊ |
 ಬವರಗಲಿಗಳ್ಳಿಟ್ಟಿರೈ ನಿಮ್ಮ ನಿಜ ಕುರುಹು |
 ವಿವರಿಸುವದೇನಗಂಜದಲೆ ನಿಶ್ಚಯವನೆಂದನಾ
 ಜರಾಸಂಧ ಮಂದಾ || ೨೭ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಮೂವರ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ಪೇಳಿ ಯುದ್ಧ ಬಯಸುವಿಕೆ

ಕೇಳಿ ಮಾಡುವದೇನು? ನಾಂ ಕೃಷ್ಣನಹಿತ ಭೂ |
 ವಾಲ ಚೌಪಟಮಲ್ಲ ಭೀಮನೀತಂ ಕಮಲ
 ಮೌಳಿಯಂ ಸಾಮದೋಳ್ ಜೈಸುವ ಮಹಾವೀರ
 ನೀತರ್ಜುನಂಕ್ಷಿಪ್ರದಿ ||

ವ್ಯಸನ = ಭಾರ, ಚಿಂತೆ ಅವಿದ್ಯಯವ = ಅಜ್ಞಾನ, ಕಗಟ, ಮೋಸ
 ಮೂದಲಿಸಿ=ಹಂಗಿಸಿ. ಚೌಪಟಮಲ್ಲ = ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗೂ ಕಾದಾಡುವವೀರ.

ಕಾಳಗವ ಕೊಡುತೆನ್ನೊಳೋರ್ವಗೆ ಕೆಂಗಡದ |
 ಲೇಳೆಂದು ನಿಜತನುವ ಹರಿದೋರಲಾ ಮಗಧ |
 ಘೋಳೆಂದು ಕೈಹೊಯ್ದು ಬಿರುನಗೆಯ ಕೆದರುತ್ತ

ತನ್ನವರ್ಗಿಂತೆಂದನು || ೨೮ ||

ಮಾಗಧನು ಪರಿಹಾಸ್ಯದಿಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತುಚ್ಛೀಕರಿಸಿದ್ದು

ಈತನಾರಿಂದರಿವರೈ ನೀವು ನಮ್ಮಾತ |
 ನೀತ ನೆಮ್ಮಳಿಯ ಕಂಸಂಗೀತ ಜಾಮಾತ |
 ನೀತಮೊಮ್ಮಗನೆಮಗೆ ವಸುದೇವ ದೇವಕೀ ಗರ್ಭ

ಸಂಭೂತನೀತ ||

ಈತ ಕಾಣಿರೊ ಹಿಂದೆ ನೋತು ಚೌರಾಸೀತಿ |
 ಖ್ಯಾತದುರ್ಗದಲೋಡಿ ಬದುಕಿದ ಮಹಾಶೂರ | (ವೀರ)
 ನೀತ ಬಲುಗೈಬಂಟನೆಂದನಾ ಮಗಧಪತಿ ಪರಿಹಾಸ

ಮಂ ಮಾಡುತ್ತಾ|| ೨೯ ||

ಮಾಗಧನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದನು ೨ ಶ್ಲೋಕ

ಎಲವೊ ಗೋಪಾಲಲೋಗರ ಮನೆಗಳಂ ಪೊಕ್ಕು |
 ಕಳವಿನಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ವಾಲ್ಗೆನೆಗಳಂ ಸವಿದು ಗೋ |
 ವಳರ ಮೇಳದಲಿ (ದಾ) ಕಲ್ಲಿಗಳ ಕೈಮುದ್ದೆಯಿಂ

ತೆಗದುಂಡು ಕೊಳಲನಾದಿ ||

ಲಲನೆಯರ ಮೆಚ್ಚಿಸುತ ಸೌಖ್ಯದೋಳಲ್ಲಿರದೆ |
 ಕಲಹಮಂ ಬಯಸೆನ್ನ (ಎಸಗೆನ್ನ) ಬಳಿಗೆ ನೀನಡೆತಂದ |
 ದುಳುಹುವೆನೆ ಮೂರ್ಖತೆಯೊಳರಿಯದೈತರಬಹುದೆ

ಪೋಗಿಂದನಾದೈತ್ಯನು || ೩೦ ||

ಘೋಳೆಂದು=ಹಾಸ್ಯದೊಡನೆ. ಚೌರಾಸೀತಿ=೪೪ ಸಲ. ಬಲುಗೈಬಂಟೆ=ಮಹಾ ಶೂರ, ಬಲವುಳ್ಳವ, ಶಸ್ತ್ರಬಾಣ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮ.

ಹೋರಿ ಹೆಂಗಸು ಭಂಡಿಯಂ ಮುರಿದ ಬಲ್ಲಿಂದ |

ಕ್ರೂರಗಾರ್ಧಭ ಹಕ್ಕಿ ಹಾವ ಬಡಿ(ದ)ಧಟ್ಟಿಂದ |

ಧಾರುಣೀ ಮಂಡಲದೊಳತಿ ಧೀರನಾನೆಂದು

ಬೆರತಿದುರ್ ತನ್ನಕೂಡೆ ||

ಆರುಭಾಟಗಳಿಂದ ಸಮರದೋಳ್ ಕಾದಿದಡೆ |

ಸಾರುವದೆ ಜಯನಿನಗೆ ಸಂಪಿಗೆಯ ವರಿಮಳದ |

ಸೂರೆಗಂಬಯಸಿ ಮರಿದುಂಬೆ ಬಂದಂತಾಯ್ತು

ನಿನ್ನಾಗಮವನೆಂದನು || ೩೧ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಸಹಿಸಿ ಕಾಳಗಕೆ ಒದಗೊಂದನೆ

ಇದು ಪಿತ್ತ (ಪ್ರೈತ್ಯ) ವಿಕಳವೊ ಮದ್ಯದ ವಿಕಾರವೋ |

ಮದ ನೆತ್ತಿಗೇರಿದುದೊ ಸನ್ನೆ ಬಂದಡದ್ದೋ |

ಕದನಕೆ ಪರಾಕ್ರಮವೊ ಮಾತುಗಳೊ ಬರಿದ್ಯಾಕೆ

ಪೂರ್ವಪ್ರಸಂಗಮರುಳೆ ||

ಸದನ (ರ) ನಿನ್ನದು ಸೂಳೆಯಮುಂದೆ ಶ್ವಾನನೋಳ್ |

ಒದರಿ ಫಲವೇನಿಂದು ಭಟನಾದ ನೆಮ್ಮೊಡನೆ |

ಒದಗು ಕಾಳಗಕೆ ನಿನಗಳಿವು ತಪ್ಪೆದು ಸಿದ್ಧ

ವೆಂದನಸುರಾರಿನಗುತ || ೩೨ ||

ಮಾಗಧನು ಪುನಃ ಮೂವರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವಿಕೆ.

ಎಲವೊ ಗೊಲ್ಲಾಧಮನೆ ತನ್ನಳಿಯ ಕಂಸನಾ |

ಲಲನೆಯರ ವೈಭವ್ಯ ದುಃಖಾಗ್ನಿ ತವರಕ್ತ |

ಜಲಧಾರೆಯಿಂ ನಂದಿಸುವೆನವನ ನಿನ್ನದರದೊಳ್

ಗಿಂದ ಸೆಳೆದು ನಿನ್ನ ||

ಇಳಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನು ಭೋಗಿಸುವೆ ನೋಡಿದ್ದು |

ಕಳಿ (ಳ) ಭ ಹರಿಯೋಳ್ ಶಣಿಸಿ ಜೀವಿಪುದೆನನಿನ್ನ |

ಬಲ್ಲಿಂದ = ಬಲವಂತನೆಂಬ ಹಮ್ಮು ಅಟ್ಟಿಂದ = ಅಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ.

ಮರಿದುಂಬೆ=ಗುಂಗೆಹುಳಮರಿ. ಕಳಭ = ಅನೆಯ ಮರಿ.

ಬಲುಹನರಿದರಿದು ಬಂದೀಗ ಕೆಣಕಿದೆ ಕೆಟ್ಟಿ
ಪೋಗಿಂದನಾ ಮಗಧನು || ೩೩ ||

ಗೋವಳರ್ಯಾದವರ್ನಿಲಜ್ಜರಿಳಿಯೊಳಗೆ |
ನೀವು ಗರುವರ್ವಾಜಪುತ್ರರರ್ಭಕರೀಗ |
ಸಾವನಾವೇಕ್ಷಿಸುವನೊಡನೆ ಬಂದಿರಿ ತಪ್ಪು
ಮಾಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳದಿ

ಕೋವಿದರ್ ಹಿರಿಯರಾರಿಲ್ಲಲಾ ಬುದ್ಧಿಯಂ |
ತೀವಿ ಧರ್ಮಜ ಪೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ವಿಧಿಯೆಂದು |
ಗ್ರೀವಗಳನರಿಯಲ್ತೆ ಕರತಂದುದೇಯೆಂದನಾ
ಭೀಮ ಫಲ್ಗುಣರ್ಗಿ || ೩೪ ||

ಶ್ರೀ ಭೀಮನು ಕೃಷ್ಣನಿಂದಾ ಸಹಿದ ಉತ್ತರ
ಸಾರಿದ್ಯಾತಕೆ ಮಂದಮತಿ ಹೊಳ್ಳು ನುಡಿಗಳ ವಿ |
ವೇರಿಗಳು ಮೆಚ್ಚುವರೆ ಕೇಳ್ ಧಾತ್ರಿಯೋಳ್ ಯುದ್ಧ |
ವ್ಯಾಕರಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯಮುಂಟಾದುದೆಮ್ಮೊಡನೆ
ತೋರಿಸೆಲೆ ಘೋಕನಿಕರ ||

ಲೋಕ ಲೋಚನನ ಸಿಂದಿಸಿದಡೇನಪ್ಪದಿಂ |
ದೀಕಮಲನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಘಡಸರಿಯೆ ನಿ |
ನ್ನಾಕೆ ವಾಳಿಕೆಯು ಜಗದೇಕ ದೈವದ ಕೂಡೆ
ಕೊಳದೆಂದನಾ ಭೀಮನು || ೩೫ ||

ಮಗಧನು ಭೀಮನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವಿಕೆ
ಧಿಟ್ಟರೈ ನೀವೀರ್ವರಳವನರಿಯದೆ ಕೆಣಕಿ |
ಕೆಟ್ಟಿರಕಟಾ ವೃಧಾ ಖುಳಗೋಪಾಲಕನ |
ಗೊಟ್ಟಿ ಯಾಟಕೆ ಗುರಿಗಳಾದಿರೆಲೆ ಬಳಕಿನ್ನು
ಜೈದಡೆಮಗೇನು ಫಲವು ||

ತೀವಿ = ತುಂಬಿ, ಪ್ರೇರಿಸಿ ಗ್ರೀವಗಳನರಿಯಲ್ತೆ = ಕೊರಳು ಕೊಯಿಸಿ
ಕೊಳಲು. ವ್ಯಾಕರಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯ = ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರ ಬಲ್ಲವ. ಘಡಸರಿಯೆ = ಶರಬಾಸ
ಭಲಾ. ವಾಳಿಕೆಯು = ವಾಳತನ, ಖುಲ್ಲ, ಕೆಟ್ಟತನ.

ಕಟ್ಟಾಳಲಾ ಮೂವರೊಂದಾಗುತ್ತೆವೊಡನೆ |
ಮುಟ್ಟು ಕಾದಿರಿ ನಿಲ್ಲೆ ನಾನೊಬ್ಬನೆದಿರಾಗಿ |
ಬಿಟ್ಟದೋಲ್ ಕೈದುಗಳ್ಳೀಕೆ ತರಿಸುವೆನೆಂದ

ನಾ ಖಳಂ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತ || ೩೬ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಹಂಗಿಸುವಿಕೆ

ಎಲವೊ ತಾಮಸ ಪಿತ ಗೋಮಂತ ಪರ್ವತದಿ |
ಹಲಧರಂ ಹರಿಬದೋಳ್ ನಿನ್ನನು ಕೊಲ್ಲದಲೆ |
ಸಲಹಿಬಿಟ್ಟದು ಮರದೆಲಾಸಿರಿಯ ಮದದಿಂದ-

ಲೆವೊಡನೆ ಸರಿಗಟ್ಟುವ ||

ಬಲಸಮನಿಸುದುದೆಗಡ ಜಂಬುಕಂ ವೆರ್ಬುಲಿಯ |
ನಳುಕಿಸುವ ತೆರನಾಯ್ತು ತಲೆಯಾನೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು |
ಕಲಹಕೆವೊಳು ನೋರ್ವನನುಸರಿಸುತೀಳು

ದೋಳೆಂದನಾ ದಾನವಾರಿ || ೩೭ ||

ಪುನಃ ಮಗಧನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವಿಕೆ

ಅಕಟ ವೀನಮರ ವಾವಸ್ಯಕವೆ ನವಗೆ |
ಪ್ರಕಟವಲ್ಲೀಖ್ಯಾತಿ ಲೋಕದೋಳ್ ನೆರದಿದರ್ |
ಸಕಲಜನರೆಲ್ಲರವು (ವರಿವು) ದೆನ್ನುತ್ತ ನೀಕ್ಷಿಸಿದ

ತನ್ನವರ ನಿಕ್ಕಲದೊಳು ||

ಮುಕುರವ್ಯಾತಕೆ ಕಾಣಬಂದದಕೆ ಯುದ್ಧ ನಾ |
ಟಕ ಪಲಾಯನ ಸುಪಂಡಿತ ನೆಂಬುದಂಬಲ್ಲೆ |
ಶಕುತಿವರ್ಜಿತಗೊಲ್ಲ ನೀನೆಮಗೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ

ಪೋಗಿಂದನಾ (ತೆಗೆಯಂದನಾ) ಮಗಧನು || ೩೮ ||

ಹರಿಬದೋಳ್ = ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ.

ಮುಕುರ = ಕನ್ನಡಿ

ಪಲಾಯನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ = ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಣಹೇಡಿಯಾಗಿ ಬೆನ್ನು ತಿರುಗಿ ಓಡುವ
ಜಾಣತನ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ.

ಮಾಗಧನು ಭೀಮನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಗೈವ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವಿಕೆ
ಫಲ್ಲುಣಂ ತರಳೆ ನಿವನೊಡನೆ ಕಾದಿದದೆನೆಗೆ |
ಇಳೆಯೊಳು ಸುಕೀರ್ತಿ ದೊರೆಯದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಪಿಂತೆ |
ಕಲಿಬಕಾಸುರ ಹಿಡಿಂಬಾದಿ ರಾಕ್ಷಸತತಿಯು
ಗೆಲ್ಲ ನೀ ಭೀಮನೇನ || ೩೯ ||

ಬಲವಂತ ವಪು ಪುಷ್ಪನಹ ನೀತಗಿತ್ತು ನಾಂ |
ಸುಲಭಕಾಳಗ ದಾನ ಮಿಂದು ನೀವೀರ್ವರಂ |
ಚಲಿನ ದೀಕ್ಷಿಸಿರೆನ್ನ ಭುಜಬಲ ವರಾತ್ರಮವ
ನಂದನಾ ಖಳನು ಬಳಿಕ || ೪೦ ||

ಮಾಗಧನು ಯುದ್ಧಕವಚಾದಿ ಮಹಾದ್ರವ್ಯ ತರಿಸಿಕೊಡುವಿಕೆ
ತರಸಿದಂ ರೈಗರೈಗಿನ ವಜ್ರಾಂಗಿ ಸೀಸಕವ |
ಪರಿಶೋಭಿಸುವ ದಿವ್ಯ ವಸನಂಗಳಂ ಕುಸುಮ |
ಪರಿಪರಿಯ ಪರಿಮಳವ ಕಸ್ತೂರಿ ಘನಸಾರ
ಯಕ್ಷಕರ್ಧಮಜವಾದೀ ||
ವರಗಂಧ ತಾಂಬೂಲ ಪೂರಿತದ ಭರಣಿಗಳ |
ಹರಿ ವೃಕ್ಷೋದರ ವಾರ್ಧರಿದಿನೋಳ್ ನೂಕಲ್ಪ |
ಕಿರುನಗೆಗಳಿಂದ ಸಿಮಲಾಂಬರ ವಿಲೇವನದಿ

ಸಿಂಗರಿಸಿದರ್ತನುವನು || ೪೦ ||

ಮಾಗಧನು ಭೂಷಣ ದಿಗಂಧರಿಸಿ ಯುದ್ಧಕನುವಾದ
ಮೂಲ ಭೂಷಣವೆಗಳಂ ತೊಟ್ಟು ಮಿನುಪ ಚ |
ಜ್ವಲನ ಜಗಿದುಟ್ಟು ಸಿಂಗಂವನುಗೈತ್ತು ಪರ |
ಗಣಿಕೆಯರ್ತವ ಶಾಲಗಟ್ಟು ವಾರತಿಯು
ನಾದರಿಸಿ ಲೀಲೆಯಿಂದ ||

ಸೀಸಕವ- ಬುಕ್ಕಿನ ಕವಚ ಕಲಾಯಿ ಇತ್ಯಾದಿ

ಘನಸಾರ-ಕರ್ಪೂರ. ಯಕ್ಷಕರ್ಧಮ- ಬಂದು ಬಗೆಯ ಸುಗಂಧ ಲೇಪನ
ಕರ್ಪೂರ ಕೃಷ್ಣಾಗರು ಕಸ್ತೂರಿ ಚಂದನ ಕೇಸರ ಮಿಶ್ರ ಸುಗಂಧ ದ್ರವದ್ರವ್ಯ.
ಸಿರಿಗಾಪನುಗೈಟ್ಟು = ಸಂಪತ್ತರವಾದ ಪರಿಮಳ ಪೂಸಿ ಅಥವಾ ಲಲಿತತೀಲಕಾ.
ಗಣಿಕೆಯರ್ = ವಾರಾಂಗನೆ, ವೇಶ್ಯೆಯರು, ತಳಿವ = ಎತ್ತವ. ಶಾಲೆಗಳ =
ಅರುತಿ.

ರಣಭಯಂಕರ ಮಗಧವತಿ ಸಮರ ಕನುವಾದ |
 ಝಣ ಝಣ ಝಣತ್ಕಾರ ಬಿರಿದನುಘ್ನಡದಿ ಘ |
 ಲ್ಲುಣ ಕೃಷ್ಣರಂ ನೋಡಿ ನಸುನಗುತ ಬಿಂಕದಿಂದನಿಲ

ಜಂಗಿಂಚೆದನು || ೪೧ ||

ಮಗಧನು ಭೀಮನಿಗೆ ನಿನಗಾವ ಶಸ್ತ್ರಬೇಕೆಂಬ ವಕ್ತಿ. ಅಯುಧಗಳ ವಿವರ.
 ಧುರದೋಳುವುದುಕ್ರದು ಮುದ್ದರವೊ ಉಡ್ಗವೋ |
 ಪರಶು ಮುಸಲವೊ ಕೊಂತ ಶೂಲವೋ ದುಂಕಣಿಯೊ |
 ಪರಿಘ ಚಕ್ರವೊ ಗದೆಯೊ ತೋಮರವೊ ಪಚ್ಚಿಪವ

ಭಿಂಡಿವಾಳವೊ ಶಕ್ತಿಯೋ ||

ಶರ ಧನುವೊ ಕಕ್ಕಡಿಯೊ ಮುಷ್ಟಿಯೋ ಮೊಣ್ಣಂದ |
 ವರಕರಾರಿಯೊ ದಾವದಿರಿತ ಕಘ್ಯಾಗವದ |
 ವರಿಸೆನ್ನನಂ ಕೆಣಿಕಿನೋಡು ಸತ್ಪರವೆಂದನಾ

ಮಗಧ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತ || ೪೨ ||

ಶ್ರೀ ಭೀಮನ ಹೆ ಅಕೆಯಂತೆ ಮಾಗಧರು ಎರಡು ಗಡೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿದ
 ಎಲವೊ ಡಂಬಕ ಮಗಧ ಕೀಳೆ ನಿನ್ನ ನೀಜಗದಿ |
 ಬಲು ಸಮರ್ಥಂ ಗದಾಯುದ್ಧ ಮೋಳಂದು ಜನ |
 ರೂಲಿದು ಬಾಳಿಸುವರಾಸುಡಿ ಧಿಟವೊ ಮಾಯವೊ

ನೀಕ್ಷಿಸುವೆ ತೋರಿಸೆನುತ ||

ಕಲಿಭೀಮ ನುಡಿಯಲ್ವೆ ತರಿಸಿದಂ ಮಣಿಕನಕ |

ಡುಂಕಣಿ = ಸಬಳಬರ್ಚಿ, ಪುಘ = ಕಬ್ಬಿಣ ದೊಣ್ಣೆ = ಹಾರಿ ಚಕ್ರ =
 ದುಂಡಾಯುಧ ತೋಮರ = ಬೀಸುಗತ್ತಿ, ಪಟಿ ತಿರುಹುವದು. ಭಿಂಡಿ
 ವಾಳ = ಸಣ್ಣಬಿಲ್ಲು ಶಕ್ತಿ = ಬರ್ಚಿ, ಭಿಲ್ಲೆ, ಶರ = ಬಾಣ, ಧನಸ್ಸು.
 ಕಕ್ಕಡಿ = ಖಡ್ಗ, ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕರಾಳ. ದಂಡ = ದೊಣ್ಣೆ ಬದಿಗೆ.
 ಕರಾರಿ = ತಿವಿಯುವ ಆಯುಧ. ಬರ್ಚಿ, ಅನೇಕ ಅಯುಧಗಳ ವಿವರಣೆ.
 ಉಗ್ಗಡ = ಎರಾಕು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೊಗಗಳಿಗೆ ಕೈದು = ಕಾಳಗ, ಯುದ್ಧ.
 ಮುದ್ದರ = ಗದೆ-ಗುದ್ದಿ ಖಡ್ಗ = ಕತ್ತಿ ಪರಶು = ಚಪ್ಪಕೊಡಲಿ-ಮುಸಲ =
 ವನಿಕೆ ಕೊಂತ = ಈಟಿ, ಬರ್ಚಿ. ಶೂಲ = ಭಾಲೆ, ತ್ರಿಶೂಲ.

ಕುಲಿಶದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಗದಾದಂಡ ಮೆರಡನಂ |

ಬಳಿಕೀರ್ವರದ್ಭುತದ ಸಮರಮಂ ನೋಡ

ಲಮರರ್ ನೆರದರಂಬರದೊಳು || ೪೩ ||

ಶ್ರೀ ಭೀಮನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಯುದ್ಧ ಕ್ಕನುವಾಗುವಿಕೆ

ದುರಿತಾದ್ರಿ ವಜ್ರದಂಡನ ದುರಿತ ತಿಮಿರದಿನ |

ಕರನ ದುರಿತಾಬ್ಧಿ ವಢಭಾನಳನ ದುರಿತಸಂ |

ಹರ ರುಗ್ಮಿಣಿ ಮನೋಹರ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯನ ಪದಾಂ

ಭೋಜ ಯುಗ್ಮಗಳಿಗೆ ||

ಮರುತಜಂ ನತನಾಗಿ ಪರಕೆಯಂ ಧರಿಸಿ ಬಹು |

ಹರುಷದಿಂ. ವಿಜಯನಂ ತಕ್ಕೈದ್ದು ಕಣನ ಗೆ |

ಲ್ಪರು ಭುಜವ ಪೂರ್ಯ ದುರ ಧರಧೀರ ಘೋರತರ

ಗದೆಗೊಂಡು ತಿರುವುತಿರಲು || ೪೪ ||

ಮಾಗಧನು ದ್ವಿಜರಪರಕೆನಾಂತು ಯುದ್ಧ ಕ್ಕನುವಾದ

ಭುಜಹೊಯ್ದು ಮಂದೆಯಂಬಲಿದು ಶೂಲೆಯ ಪದಾಂ |

ಬುಜನೆನೆದು ದ್ವಿಜರ ಪರಕೆಯನಾಂತು ಚಾರುಮಣಿ |

ವ್ರಜಕನಕ ದಿಂದೆನವ ಗದೆಯಂ ಗೊಂಡು

ಬೊಬ್ಬಿರಿವುತ ಸುರೇಂದ್ರನು ||

ನಿಜಸತ್ವದಿಂ ಖಳನು ಕೈಕೊಳ್ಳುಂಡು ಪವ |

ನಜಸಾರ್ದದಮರಗಣ ವಾಕಂಪಿಸಿತು ಪಂ |

ಕಜ ಭವಾಂಡಂ ನಡುಗುತಿರಲುಗೈ ಕೋಪಲತೆ

ಕುಡಿ ಇಟ್ಟ ದೇವೇಕ್ಷೆನು || ೪೫ ||

ಶ್ರೀ ಭೀಮಜರಾಸಂಧರ ಯುದ್ಧ ಉಪಕ್ರಮ ವರ್ಣನೆ

(೧) ಉರುಪರಾಕ್ರಮ ಜಲಧಿ ಇತ್ತಡಿಯ ವಿದ್ವಮಂ |

ಕುರುಪಟಲ ದಂತಿರಲ್ಕುರುಣ ಕಿರಣಪ್ರಭಾ |

ಸ್ಫುರಿತನಯನದ ಮಹಾ ಭುಕ್ತು ಬದ್ಧೋದ್ಯತ

ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧಂ ಗೈಯ್ಯತಾ ||

ಕುಲಿಶ = ವಜ್ರ. ಕಣ = ಯುದ್ಧರಂಗ ಭೂಮಿ.

ಭಯರ, ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆ. ಉಭಯ ಶೂರರೇ ಸಮುದ್ರದ = ಇತ್ತ

ಗಿರಿಮಂಡಲಂ ಬರೆದು ಗದೆಗಳಂ ತಿರುಹುತ್ತ |
 ಪರಿಪರಿಯ ಹೊಯಲು ಲಘು ವಿನ್ಯಾಸ ವಂಚನಂ |
 ಪರಿಭ್ರಮಣೆ ಕಟುವಚನ ಖಣಖಟಿಲ್ ಗರ್ಜನೆಗಳಿಂ
 ದ ಕಾದಿದರು ಭಟರು || ೪೬ ||

ಉಭಯರ ಗದಾಯುದ್ಧದ ಗತಿಗಳ ವಿವರಣೆ
 ೧ ಹಳಿಚಿದರ್ ಸುಳಿಗಾಳಿಯಂತೆ ಗರ್ರನೆ ತಿರುಗಿ |
 ಸುಳಿದು ಖಗಪತಿಯಂತೆ ಹೊಯ್ದೆ ರಗಿದರ್ ಬಿಡದೆ |
 ಬಳಸಿ ತಿವಿದರ್ ಗದೆಯ ಮೊನೆಯಿಂದ ಲಡಿಗಡಿಗೆ
 ಸಿಂಹನಾದಂ ಗೈವೃತಾ ||

೨ ಖಳವಳವ ತಳು ತವಕ ರ್ಘುಂಕೆ ಯೆಂಕೆನಿಸ ದೃಢ |
 ಚಳಬಳಕೆ ಚಪ್ಪರಣೆ ಯಾರೈಕೆ ಎಂಬಗತಿ |
 ಗಳನರಿದು ಪಲುತೆರದು ಬಿನ್ನಣವ ನುರೆನೊರದು
 ಹೊಯ್ದಾಡಿದರ್ ಸುಭಟರು || ೪೭ ||

ಡಿಯ=ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ದಂಡೆಯು. ಉಭಯರ್ ಕಂಣ್ಣು ವಿದ್ರೂಮ ಹವಳ
 ದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ, ಕುರುಪಟಲ = ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಣ್ಣುರವೈಯ ಮೇಲೆ
 ನೇತ್ರದ ಉದಿತ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಣ್ಣು ಹಾರಿಸು
 ವಿಕೆ. ಹುಬ್ಬುಗಂಟಕ್ಕಿದ ದೃಷ್ಟಿ ಯುದ್ಧವಾದುದು. ಎರಡನೇ ಯುದ್ಧ
 ಕೂಗಾಟದದು. ಹೊಯಲು = ಕೂಗುಧ್ವನಿ, ವದರುವಿಕೆ, ಲಘುವಿನ್ಯಾಸ =
 ತ್ವರ ಅಲ್ಪವಾದ ಪದಜಲನೆ. ವಂಚನಂ = ಕಪಟ ಮರೆಮಾಡುವಿಕೆ. ಪರಿ
 ಭ್ರಮಣ = ಸುತ್ತುತಿರುಗುವಿಕೆ.

ಕಟುವಚನ = ಬಿರುನುಡಿ, ಪರಸ್ಪರಚುಚ್ಚವ ಮಾತು, ಕ್ರೂರವಚನ.
 ಖಣಿ ಕಟಿಲ್ = ಖಣಿ-ಖಣಿ ಎಂಬ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಳ, ಧ್ವನಿ. ಮುಂತಾದ
 ಗರ್ಜನೆ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಕಾದಿದರು. ಭಟರು = ಶೂರರು. ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧ = ಧ್ವನಿ
 ಗರ್ಜನೆ ಪರಾಕ್ರಮ ರೀತಿ ಯುದ್ಧ.

೧. ಹಳಿಚಿದರ್=ಗದೆಗದೆಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದರು ೨. ಖಳವಳವ ತಳುತವ ಇತ್ಯಾದಿ
 ೩ ಗದೆಗಳ ಗತಿವರ್ಣನೆ. ೪. ಬಿನ್ನಣವ=ಚಂದವನ್ನು. ೫. ದ್ಯುತವಿದ್ಯುತ
 ಮಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ತಾದಿ (೮) ಗದೆಗಳ ಪ್ರಸರ ವಿನರ. ಯುದ್ಧಕೌಶಲಕಾವ್ಯ
 ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರಿಂದ ಅರಿಯಬೇಕು. ಕೇವಲ ಶಬ್ದಾರ್ಥದಿಂದ ಸರಿಯಾಗದು.
 ವಿವರಣೆ ಮುಂದೆ.

ಗದೆಯ ಪ್ರಹರದ ಸವಿಸ್ತರ ವಿವರಣೆ
 ದ್ವ್ಯತ (ದ್ವ್ಯತ) ವಿದ್ವ್ಯತ ಮಂತ್ರೈಸ್ತೆ ಮಾಂತ್ರೈಸ್ತೆ ಪ್ರ |
 ತಾಸನುಂ ಪ್ರವಿಲಿಂಬಿತಂ ವಿಲಂಬಿತ ಮಹಾ |
 ಖಾತನುಂ ಭ್ರಮಿತ ಮುದ್ಗ್ರಾತಮಿತಗಳೆಂಬೆಂಬು
 ಘೋರ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ||
 ಭೂತಳಂ ಜಡಿಯೆ ನಭವಡಿಯೆ ಮಾಧ್ವನಿಗಳ |
 ದ್ವ್ಯತಮೆನೆ ದಿಕ್ ತಟದೊಳೆಡೆಯ ರವಿಸಿಡಿಯಲು |
 ತ್ವಾತ ಮಿಘಾತುಲ್ಕ ವಾತಂಗಳೊಣ್ಣುತ್ತಿರೆ |
 ಕಾದುತಿರ್ದರ್ ಕಲಿಗಳು ||೪೮ ||

ಘೋರತರ ನಾನಾವಿಧ ಯುದ್ಧವರ್ಣನೆ ೭೯ ಪದ್ಯದ ವರೆಗೆ
 ಗದೆಗಳೆ ನೆಗೆಪಿ ತಿರುಪಿದೊಡೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂ |
 ತ್ರಿದಶರ ವಿಮಾನಂಗಳೈದೆ ಬಿಟ್ರೊಡುತಿರೆ
 ಲೊದಂಗರ್ಜಿಸಿದಡಂತಾರನಂ ದಿಕ್ಕುಗಳ
 ನಷ್ಟೊಸಿ ಘೋ (ಫೀ) ಳಿಡುತಿರೆ ||
 ಪದಘಾತದಿಂಧರಣಿ ತಗ್ಗುತಿರೆ ದಿಗ್ಗಜಂ |
 ಮದನವೆದು ಮುಗ್ಗುತಿರೆ ಹೊಡದಾಡಿ (ಹೊಯ್ದಾಡಿ)ಪುಟನೆಗದ |
 ಡುದಧಿಗಳು ಗಗನಮಂ ಮೊಗಮೊಗದು
 ಘೋದುತಿರೆ ತಿವಿದಾಡಿದರ್ ವೀರರು ||೪೯||

ಸಿಡಿಲು ಚಲಕೆರಗಿ ವೈಯ್ಯಂತೆ ಮಂದರನಗಂ |
 ಕಡಲೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಂತೆ ಪರಿಮುಚ್ಚರೂಪಮಂ |
 ಪಡೆದಬ್ಬಿಯಂ ಮಹಾ ಪುಚ್ಚದಿಂದವ್ವಳಿಸುವಂತೆ
 ರತಿರಾದ್ರಮಾಗಿ ||

ಧಡಧಡಧಡಲೊವ್ವ ಖಳಿಖಣಿ ಬಿಟಲಧಿಪ್ಪು |
 ಧುಡುಧುಮಧುಡುಲ್ ಧೊಕ್ಕುಮೆನೆನೊಳು ವಾಳಿನಿಂ |
 ಪೊಡೆವಗದೆಗಳ ಗಾಯದಿಂ ಭಟರ ಮೈಗಳಡಗೆಡೆದವಂ
 ದಾಪದದೊಳು || ೫೦ ||

ನೆಗೆಪಿ=ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ   ಮೊಗಮೊಗದು=ಸಮೀಪಿಸು
 ಸೂಳುಪಾಳಿನಿಂ=ಸತಿಯಿಂದ ಸಾಲಾಗಿ   ಮೈಗಳಡಗೆಡದವಂ=ಮೈಗಳ ಕೆಡವದೆ
 ಬೀಳದೆ.

ಭೀಮ ಮಗಧರ ಮೈತ್ರಕಾಂಬು ವರ್ಣನೆ.

ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಮಗುಳ ಪ್ರೇಯ್ವಸ್ವರಿಸು ತಪ್ಪಳಿನ |
ಲಿಮೈಗಳೋಳ್ ವೊಗುವ ಬಿರಿಸಿನಾಯುಧಗಾಯ |
ಘಮ್ಮ ಘಂಘಿಣಿಲು ಘಣವಂಬ ಘರ್ಘರವಂ

ತೀವಿತು ಜಗತ್ರಯವನು ||

ಸಮ್ಮುಖದೊಳೀರ್ವರಂ ಮೂದಲಿಸಿ ತಳ್ತರಿಯೆ |
ರೊಮ್ಮೆ ನುತಲರುಣಾಂಬು ಸೊನೆಗುಂಜಾಭರಣ |
ಮಮ್ಮುಡಿದು ಮೆರನಾ ಪುಳಿಂಽರಾಕಾರದಂತೆ

ನದವಾ ಭಟರಂಗವು || ೫೧ ||

ಉಭಯಮು ಮತ್ತೆ ರೇಗ ಜ್ವರದರಂದನೆ

ಚೂತಪಲ್ಲವದಂತೆ ಕೆಂಪಬ್ಬದೋಲ್ ತವ್ವ |
ಜಾತರೂಪ ಪ್ರತಿನೆಯೆಂ ತ್ಯಶೋಕಾ ಮಹೀ |
ಜಾತ ತಳಿರಂತನೆವ ವಿದ್ಯಮುಫಲತೆಯಂತೆ |

ದಾಸವಣದರಳಿನಂತೆ ||

ವೋತಕಿಂಶುಕದಂತೆ ವೊಳೆವರುಣ ಮಣಿರುಚೀ |
ವ್ರಾತದಿಂ ಸಮೆದಂತೆ ಪಟುಭಟರ ಮೈಗದಾ |
ಘಾತದಿಂ ರಕ್ತಮಯಮಾಗೆ ಬಳಿಕ ಸುರೇಂದ್ರ |

ವವನಜಂಗಿಂತೆಂದನು || ೫೨ ||

ಮಗಧನ ಹೀಯಾಕೆಗ ಭೀಮನ ಉತ್ತರ

ಯಾಕೆಲವೊ ಕಾಳಗಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಬಂಪನೀ |
ನೇಕ ಚಕ್ರದೊಳ್ಳಿದೆ ಭಿಕ್ಷುನುಂ ತಿಂದು ಬಂ |
ದಾಕೂಳ ನೊಕ್ಕು ತಲೆಗೇರಿಸೆ ಮೂಢಕೇಳಾ

ಬಂದುದಂ ಪೇಳ್ವೆನು ||

ಉಮ್ಮಳಿಸಿ= ಕಳಸಳಗುಂಡು ಸೂಸೆ= ಹನಿಹನಿಯಾಗಿಬೀಳು
ಗುಂಜಾಭರಣ= ಗುಲಗುಂಜಿ ಸರ, ಧರಿಸಿದ ಪುಳಂದಬೇಡರಂತೆ
ಜಾತರೂಪ= ಬಂಗಾರ. ಪೋರಕ್ಕಿಂತುಕ= ಮುತ್ತಲಗಿಡದ ಹೂವಿನಂತೆ.

ನಾಕಜರಿಗಿಲ್ಲದ ರಸಾಯನವನುಂಟು ಬೆಳ |
 ದೀ ಕೊಬ್ಬಿದಂಗದೋಳ್ ನುಣ್ಣುಪರ್ನು ಪಸುತೀರ್ಪನಿ |
 ನ್ನೀ ಕಾಳಜವನೆ ತಿಂದಾ ಕೂಳ ರೋಚಕವ
 ನಾಕಳೆವೆ ನೋಡೆಂದನು || ೫೩ ||

ಭೀಮ ಮಾಗಧರ ಪರಪರಗದಾ ಪ್ರಹರ
 ಅದು ಕೇಳು ತುರಿಯ ನುಗುಳುತ ಕೋಪದಿಂ ನೆಲ |
 ನೊದದು ಪುಟನೆಗೆದು ಬೊಬ್ಬಿರಿದಾರ್ದು ಭುಜಹೊಯ್ದ |
 ಗದೆಯ ತಿರುಹುತ್ತಿದೆಯ ಹೊದ್ದನಾ ಭೀಮನಂ
 ಸುರರೆಲ್ಲ ಬೆರಗಾಗಲೂ ||

ಅಧಟುಮಿಗೆ ವಜ್ರಮುನ್ನಂ ನಗವ ನೆರಗಿದಂ |
 ತದುಭೂತ ಪ್ರಹರದಿಂ ಅನಿಲಜಂ ರೋಷದಿಂ |
 ಮದಮುಖನ ನುರವನಪ್ಪಳಿಸೆಲೈ ಧರಧರನೆ
 ಕಂಪನಿಸುತಲಿಂತೆಂದನು || ೫೪ ||

ಮಾಗಧನು ಭೀಮನ ಗದೆಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಭಲಾಎಂದು ಪುನ ಎದೆಗೆ ಗಥೆಬಗೆಯೆ
 ಭೀಮನು ಶಿರದಲ್ಲ ಪ್ರಹರಗೈದ
 ಆರರೆ ಮಜಭಾಪು ವೂತುರೆ ಭಲಾ ಕುರುಮಹೇ |
 ಶ್ವರರ ಕುಲದವನಹ ಸಮರ್ಥನೈ ನೋಡೆನು |
 ತ್ತುರುಗದಾ ಘಾತಮಂ ಬಗೆಯದೆ ಭುಜೋದ್ದಂಡ
 ಮಂನೇಗಹಿ ಗದೆಯ ತಿರುಹಿ ||

ಮರುತಜನ ಪ್ರೊಯ್ಯಲಾ ಘಾಯಮಂ ತಪ್ಪಿಸುತ |
 ಘರಿಘರಿನೆ ಪಲ್ಕುರಿವೆ ತಾರ್ದು ಮಗಧೀಶ್ವರನ |
 ಶಿರವ ನಪ್ಪಳಿಸಿಡೆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದ ಮೇಲೆ
 ಶಿಡಿಲೆರಗಿದಂತಾದದು || ೫೫ ||

ಭೀಮನ ಮಾಗಧನ ಶಿರಕ್ಕೆ ಪ್ರಹರಿಸಲು ಕೀರಿಟ ಮುರಿದದು.
 ಪ್ರೇಳೆಯ ಪವನ ಪ್ರಹರ ದೊಳಿಳಿಗೆ ತಾರಕಾ |
 ವಳಿ ಸೂಸುವಂತೆ ವೀಂದ್ರನ ಹುಯಲಿನಿಂದವ್ವ |
 ಕುಲನಾಗಗಳ ನೆಡೆಯ ವರರತ್ನರಾಜಿ
 ಯುಗದಂತೆಸೆವ ಮುಕುಟ ಮುರಿದು ||

ಪೊಳೆವ ಮೌಕ್ತಿಕ ಮಣಿ ಸಮೂಹಂಗಳುದುರೆ ತಲೆ |
ಯುಳಿಯತೇ ಸಾಕೆನುತ ಹೊಳೆದು ಹೋದವಸನೆ |
ಪ್ವಗಿಸಿದಡೆ ಹೊರಕೈಯ್ಯಲಾ ಘಾಯಮಂ ಕಳೆಯೆ
ಮತ್ತೆ ಮಾರುತಿ ಹೋಯ್ದನು || ೫೬ ||

ಉಭಯರ ಗದಾಯುದ್ಧದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಫೀಲಡುತರ್ದದು
ಭರಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿಲನಪ್ಪಳಿಸಿದಂತಾಯುದ್ಧದ |
ಬರಸಿನ ಛಟತ್ವಾರಕಂಬರಂ ತುಂಬಿಡಲು |
ಮಿರುಪ ಮಿಂಚಿನ ಮಳೆಯ ಕರೆವ ಬಲುಗದೆಯ
ಚಳುಬಳಿಕೆಗೆ ದಿನೇಶಬಿಂಬ ||

ತರಹರಿಸುತಿರಲೊದದು ಪುಟನೆಗದಡಹಿಪ ನೆದ |
ಮುರಿಯೆ ಧಿಕ್ಕರಿಕುಸಿಯೆ ಕೂರ್ಮನಳವಳಿಯೆ ಬೋ |
ಬ್ಬರಿದಡಬ್ಬಭವಾಂಡ ವಂದೆರಡು ಘಳಿಗೆ ಫೀಳಿ—
ಡುತರ್ದದು || ೫೭ ||

೪೮ ಭೀಮನು ಮಾಗಧನ ಮಸ್ತಕ ಹೂಯ್ದನು.

ಇಂತು ರಣಕೇಳಿಯಂ ಮಾಡುತ ಗದಾದಂಡ |
ಮಂತಿರುಹುತನಿಲಜಂ ರೋಷತಾಮ್ರಾಕ್ಷದಿಂ |
ಕಂತುಪಿತ ಫಲ್ಲುಣರ್ ಬೆರಗಾಗಿ ಪ್ರೊಯ್ದನಾ
ಮಾಗಧನ ಮಸ್ತಕವನು ||

ಅಂತಕನ ಕೋಪ ಭೈರವನ ಪ್ರತಾಪ ಕಾ |
ಮಾಂತಕನ ಭೀಷಣ ಕಲಾವವಿಂತಿದು ನೋಡೆ |
ಕುಂತಿಸುತ ನೊಳದೆ (ನುಳಿದೆ) ಧಿಟ್ಟನುತಮರ
ತತಿ ನಡುಗೆ ಮತ್ತೆರಗಿದಂ ಖತಿಯೊಳು || ೫೮ ||

ಚಳುಬಳಿಕೆ=ಚಮತ್ಕಾರ

ಅಂತಕನಕೋಪ=ಯಮದೇವರ ಸಿಟ್ಟು

ಭೈರವನಪ್ರತಾಪ=ಮಹಾರುದ್ರನ ಅವತಾರನಾದ ಭೈರವನಸಂತಾಪ-ಶೌರ್ಯ

ಅಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ

ಭೀಮನ ಗದಾಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಜರ್ಜರಿತನಾದ

ಅರರೆ ಪವನಾತ್ಮಜಂ ನಿಜಸಾಹಸದೊಳಮಮು |

ಕುರುಬ ಮಾಗಧನಂಗ ಭಿತ್ತಿಯೋಳ್ ಚಿತ್ರಮಂ |

ಬರೆದನೋ ಮೇಣ್ಣವೀರ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಖ ರೇಖೆಯಾ

ವಳಿಗಳೋ ವೇಳೆಂದೆನೆ ||

ಉರುಭಾಳ ಗಂಡ ಮಂಡಲ ಮುಡುಹು ಮುಂಗೈ ಗ |

ಳುರು ಕಂಠಕಕ್ಷ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲ ಭೀ |

ಕರ ಗದಾ ಘಾತದಿಂ ಜರ್ಜರಿತನಾಗಿ ಬಳ-

ನಳವಳಿದನಾವ್ವಣದೊಳು || ೫೯ ||

ಮಾಗಧನು ರಕ್ತಕಾರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಕೈಗದಾ ಕಳಚಿತು

ಬಾಯೊಳುಕ್ಕುದುರುಧಿರ ಕಂಪಿಸುತ ಶತಕೋಟಿ |

ಘಾಯಕೆ ಮಹಾನಗಂ ಸಿಡಿದಿಳಿಗೆ ಬೀೞ್ವಂತೆ |

ವಾಯುನಂದನನ ಪ್ರಹಾರದಿಂ ಬಿದ್ದನವ-

ಕೈಯ್ಯ ಗದೆ ಕಳಚಿ ನೆಲಕೆ ||

ಹಾಯೆನುತಲಸುರ ಜನ ದೊಂಡಿನಸುತಿರಲಂಬು |

ಜಾಯತಾಂಬಕ ಕಿರೀಟಿಗಳಾದು ಸಂತೋಷ |

ತೋಯ ನಿಧಿಯೊಳ್ಕುಳುಗಿ ಭೀಮನಂ-

ಕೊಂಡಾಡುತಿರೆ ದೈತ್ಯ ಚೇತರಿಸಿದ || ೬೦ ||

ಮಾಗಧನು ಚೀರಲಿ ಗದ ಪಿಡಿದು ಭೀಮನಿಲ್ಲೆನುತ ಮೇಲೇರಿ ಹೋದುದು.

ಬಡುಬಡಿಸಿ ಧಾರಿದುನ ಶೋಣಿತದ ಧೂಳಿಯಂ |

ತೊಡತೊಡದು ನೆರಗಿನಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧ ಕರ್ದಮನ |

ಕುರುಬ=ಕುರಿಕಾಯವ, ದಡ್ಡ, ಯುದ್ಧದಲ ಅಕುಶಲ.

ಅಥವಾ ಕುರುಬ=ನೀಚನಾಯಿ, ಅಥವಾ ಚಿರತೆಯಂತೆ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವ.-

ಡೆಂಡೆಣಿಸು=ಭೀತಿಗೂಳ್ಳು.

ಶ್ರೀಗಂಧಕರ್ದಮನವ=ಸ್ಮೃಗಿಪೂಸಿದ ಶ್ರೀಗಂಧವಂಬ ಕೆಸರಿನಿಂದ

ಗಾಯದ ಹೋರು ಮೇತ್ರಿ

ಬಿಡಬಿಡದೆ ಮೆತ್ತಿದಂತನು ಘಾಯ ಪೋಗ್ಗುಳಂ

ಕರ್ಪುರದ ಕವಳಗೊಳುತಾ ||

ಘಡಿಘಡಿಸಿ ರೋಷದಿಂದಾಲಿಗಳ್ ಕೆಂಪದರೆ |

ಕಿಡಿರಿಡಿಗಳುರಿಯನುಗುಳುತ ಭೃಕುಟೆ ಬದ್ಧದಿಂ |

ಫಡಫಡಲೆ ಭೀಮ ನಿಲ್ಲಿನುತೆದ್ದನಾಗ ಗದೆಗೆ

ಕೈನೀಡಿ ಬೊಬ್ಬಿರಿವುತಾ || ೬೦ ||

ಮಾಗಧನು ಅತಿಕೋಪದಂ ಇಂತೆಂದನೆ.

ಹಾನಿ ಎಮಗಾಯ್ತೆಂದು ಕಂಡಿಂದು ಬಹಳ ಸು |

ಮ್ರಾನ್ಮನಮಯ ರಾದಿರರೆ ಘಳಗಿಯೋಳ್ ನೋಡಿದು |

ಮ್ರಾನ್ಮ ಜಲಧಿಯೋಳದ್ವಿ ಮುಳುಗಿಸುವೆ ನಿಮ್ಮಿವರ್

ರಂ ಬಿಂಕ ಮುರುಕಗಳನು ||

ಈ ನಗೆಯ ಈ ಬಗೆಯ ನೀಜೊಬ್ಬೆ ಗರ್ವ ವಿಜ |

ಯಾನುರಾಗವ ನಿಲಿಸುವೇಂ ಸ್ಮರಿಸಿನ್ನೆನುತ |

ಲಾನರ ಮುರಾರಿಗಳ ಖಳಜರಿಯೆ ಬಕವೈರಿ

ಕೃದ್ಧನಾಗಂತೆಂದನು || ೬೧ ||

ಭೀಮನು ಮಾಗಧನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪೌರುಷವಾದರೂ ತೋರೆಂದು

ಅವನ ಮಸ್ತಕ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ

ಹೊಯ್ದು ತೋರೆಲೆ ಮರುಳೆ ಬಂಜೆ ನುಡಿಯೋಳ್ಬರಿದೆ |

ಬಯ್ದಡಧಿಕನೆ ಶೌರ್ಯದಿಂ ತಿಳಿಯೆ ಜಾತಿಯೋ |

ಕೈದೆ ನೀನಾರು ಬಾಹುಜನೊ ಮೇಣ್ಣುಖಜನೋ

ಬಾಯ್ಬಡಕ ತನದಿಂದಲಿ ||

ಮೈದೆಗೆಯ ದಿರ್ನಿಲ್ಲು ಕಲಿಯಾಗಿ ಸಮರದೋ ||

ಕೈದು ಮೊಗನಂ ಕರೆ ಸಹಾಯಕೆಂದನು ತಾರ್ದು |

ಕರ್ಪುರದ ಕವಳಗೊಳುತ=ಶ್ರೀಗಂಧ ಕರ್ಪುರದಿಂದ ಗಾಯಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತ

ಅಲಿಗಳ್=ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡಿ.

ಮೈದೆಗೆಯದಿರ್=ಓಡಿಹೋಗದೆ.

ಕೈದಣಿಯ ಲಪ್ಪಳಿಸಿದಂ ಭೀಮ ಗದೆಯಿಂದ

ಮಾಗಧನ ಮಸ್ತಕವನು || ೬೩ ||

ಮಾಗಧನು ಭೀಮನ ಗದೆ ತಪ್ಪಿಸಿ, ಭೀಮನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದ

ಪರಸ್ಪರ ಯುದ್ಧ

ಎಡದ ದಂಡೆಯ ನೋಡಿ ಘೋರತರ ಹೊಯಲುಗಳ |

ಕಡುಹು ತಪ್ಪಿಸಿ ವೃಕೋದರನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವ |

ಪೊಡೆಯಲಾ ಘಾಯವಂ ಹೊರಕೈಯ್ಯಲಿಂ

ಕಳೆದು ಮತ್ತೆ ಮಾರುತಿ ಹೊಯ್ಯಲು ||

ತಡೆದನಾ ಮಗಧೀಶನ ತುಳ ಪುಹಾರವಂ |

ಬಿಡದೆ ತಿವಿದಂ ಹಿಡಿಂಬಾಂತಕಂ ಸತ್ಯದೋಳ್ |

ಕಡುಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ತಾದಿದರ್ ಬೇಸರದೆ

ಮೂಜಗಂ ಬೆರಗಾಗಲು || ೬೪ ||

ಘೋರತರ ಯುದ್ಧ ವರ್ಣನೆ

ಕಡಲ ಧ್ವನಿಯಿಂ ಯುಗಾಂತದ ಮೇಘಕೋಟಿಗಳ |

ಘುಡುಘುಡು ನಿನಾದಮಂ ಕೇಸರಿಯ ಘೋಷಮಂ |

ಸಿಡಿಲುಗಳ ಗರ್ಜನೆಳಂತಿಬ್ಬರಬ್ಬರದ ಬೊಬ್ಬೆ

ಕೇಳಲಿಲ್ಲದದು |

ಕಡೆಗಾಲದೋಳ್ ಮೃಡನ ಪಣೆಗಣ್ಣಿನಿಂ ಸುರಿವ |

ಕಿಡಿಗಳುಂತುಭಯ ವೀರರ ಗದಾ ದಂಡದಿಂ |

ಸಿಡಿವ ಸ್ಫುಲಿಂಗಗಳ್ ತ್ರಿಪುರದಹನಂಗಾರ

ಶೇಷದೋಲ್ ಕಣ್ಣೆಸೆದದು || ೬೫ ||

ಬಳಿಕನಿಲಸಂಭವಂಗಾಜರಾಸಂಧ ಖಳ |

ಗಳವಿಯೋಳಾಳಗಂ ಪೂಣ್ಣಿದು ಕರೋರ ತರ |

ಸತ್ಯದೋಳು=ಬಹುಶಕ್ತಿ ಬಲದಿಂದ.

ನಿನಾದ=ಶಬ್ದಧ್ವನಿ. ಕೇಸರಿಯ ಘೋಷ-ಸಿಂಹನಾದ. ಸ್ಫುಲಿಂಗಗಳ=ಕಿಡಿಗಳ.

ಪೂಣ್ಣಿದು=ಹೂಣ್ಣಿದು ಯತ್ನಿಸಿ =ನಿಶ್ಚಿಸಿ.

ಮುಳಿಸಿಂಗೆ ಮುಳಿಸು ಘಾಯಕೆ-ಘಾಯ ಗತಿಗೆಗತಿ

ಹತಿಗೆ ಹತಿ-ಸರಿಬರಿಯನೆ ||

ನೆಳನೊಡನೆ ವೋರ್ವಂತೆ ಭರಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿಲಿನೋ |

ಫಲಚುವಂತಿರೆ ಪಳಚಿ ಗೆಲಲೋರ್ವರೋರ್ವರುಂ |

ಬಳಲಿ ವಿದ್ಯಾಧರೋತ್ತರಣದಿಂ ಗಗನಕ್ಕೆ ಜಗಿದ |

। ನಾಮಗಧೇಂದ್ರನೂ || ೬೬ ||

ಮಾಗಧನು ಅಕಾಶದಿಂದಿಳಿದು ಭೀಮನ ಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಮಹಾಗದಾ ಪ್ರಹರಿಸಲು

ಇಳಿಗೆ ಮೂರ್ಛಗೈದು ಚೇತರಿಸಿದ

ಇಡಿದ ಘನಕೋಟಿಗಳ ನೊಡೆದು ಪೊರಮಡವ ಭರ |

ಸಿಡಿಲಂತೆ ಬಂದು ಭೀಮನ ಮಸ್ತಕವನೆರಗಿ |

ಹೊಡದಡಾ ಘಾಯದಿಂ ಬಸವಳಿದು ನೀಲಾಚಲಂ

ಧರಿಗೆ ಬೀಳ್ತಂದದಿ || (ತಿಳಿದಿದ್ದು)

ಕೆಡದು ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನೈದೆ ನಿಮಿಷದೋಳ್ ಚೇತರಿಸಿ |

ಘಡಿಘಡಿಸಿ ಖಾತಿಯಿಂದವನುರವನಪ್ಪಳಿಸಿ |

ದಡೆ ಮತ್ತೆ ಮೈಮರದು ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಚೇತರಿ

ನು ತಾಹವಕ್ಕನುಮಾದನು || ೬೭ ||

ಪುನಃ ಭೀಮಸಾಗಧರ ಚಮತ್ಕಾರ ಯುದ್ಧಬಂಣನೆ

ಹೊಳದು ಚಿಗಿವರ್ ತನುವಡಗಿ ವರಮುನೆಯನುಣ |

ದೊಳ ಪೊಗುವರವ್ವಳಿಸಿ ವಾಯ್ವರವದಾನ ವಿಡಿ |

ದಳವಿಯೋಳ್ ನಿಲ್ಪರತಿ ಬಿರುಬಿನಿಂದೆರಗುವರ

ನೋಘವೆನಲಪ್ಪಳಿಸುವಾ ||

ಬಲವನುರೆ ಮೆರೆವರೊದವಿದ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಕಳಚಿ |

ಕಲಿಯಾಗಿ ಹಳಚಿ ಹೊಯ್ದಾಡಿದರೆವೆಲ್ಲ ಮಂ |

ಕಲಿತರ್ದಶಾವತಾರದೋಳಿನಲ್ ಮಾಗಧ

ವೃಕೋದರ ಮಹಾವೀರರು || ೬೮ ||

ವಿದ್ಯಾಧರೋತ್ತರಣದಿಂ = ವಿದ್ಯಾಧರ ವಿದ್ಯಮಾಯಾದಿಂದ ಮೇಲಿರು.

ಅಳವಿಯೋಳ್ = ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ. ಬಸವಳಿದು= ದಣಿದು-ಬಾಡಿ.

ಗದೆಯಿಂದ ನಡುಗಿದ ಮಾಗಧನು ಬಲಶಾಲಿಗಳಿಗೆ ಮಲ್ಲಯುಧ ಮುಖ್ಯವೆಂದನು

ಈ ತೆರದಳೋರ್ವರಂ ಜೈಸುವಾತುರದಿ |

ಚಾತುರ್ಯದಿಂ ಶನಿಸುತಿರೆ ಬಳಕಮಗಧೀಶ |

ವಾತಸುತಗೆಂದನೇಲೆ ಸತ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರ

ದಿಂದಿರಿದಾಡಲು ||

ಖ್ಯಾತಿಯೇ ಸಾರಿನ್ನು ಮಲ್ಲಯುಧಕೆ ಕೇರಿ |

ನೀತೋರು ನಾಗಾಯುತ ತ್ರಾಣ ಬಲುಹನೇನೆ |

ಪೂತು ದಾನವನೆಂದೊಡಂ ಬಟ್ಟು ಗದೆಬಿಟ್ಟು

ತೆಕ್ಕೆಯಿಂದಲಿ ತೊಡರ್ಗಾ || ೬೯ ||

ಭೀಮ ಮಾಗಧರ ಮಲ್ಲಯುಧ

ವತ್ತಿದರ್ ಭುಜದಿಂದ ಮತ್ತೆ ದಿಗ್ಗಜದಂತೆ |

ಮತ್ತೆ ತಿವಿದಾಡಿದರ್ ವಜ್ರ ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ |

ತತ್ತಳವಗೊಳದೋರ್ವ ರೋರ್ವರಂ ಮೂದಲಿಸಿ

ಬೊಬ್ಬಿರಿದು ತಳ್ಳತಿಯಲು ||

ನೆತ್ತರಂಗಟ ಸುರಿದುದಾಗ ಜಾಜನಗಿರಿಯ |

ನೆತ್ತಿಯಿಂದಿಳಿವ ಮಳೆಧಾರಿಯೋಳ್ ಹರಿಸಾರ್ಧ |

ರುತ್ತುಮಾಂಗವನೊಲಿದು ಸಾಹಸಕೆ ಮೆಚ್ಚುತಿರೆ

ಕಾದಿದರ್ ಕಡುಗಲಿಗಳು || ೭೦ ||

ಮಲ್ಲಯುಧ ವಿವರ ವರ್ಣನೆ

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತೊಡೆ ಹೊನ್ನೊಯ್ದು ವಾರುತ್ತು ಚೀರುತ್ತು |

ಘಡಿಘಡಿಸಿ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದಿರುವತ್ತು ಸರಿವುತ್ತು |

ನಡುನಡುಗಿ ಮರವೆಯಿಂ ಬೀಳುತ್ತ ಲೇಳುತ್ತ

ಲೋರ್ವರೋರ್ವರ ನೋಡುತ್ತ ||

ಸತ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧರಿಗೆ=ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಿಗೆ

ನಾಗ+ಅಯುತ=ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಆನೆಯ ಬಲ

ಮೂದಲಿಸಿ=ಹಂಗಿಸಿ—ಅಪಹಾಸದಿಂದ

ತಡತಡದು ಭುಜದಿಂದ ಪೊಯ್ವುತ್ತ ನೊಯ್ವುತ್ತ |
ಲೊಡಲೊಡನೆ ನುರ್ಮದಲಿ ಪೊಯ್ವುತ್ತ ಬೈಯ್ವುತ್ತ |
ಬಿಡಬಿಡದೆ ಶೌರ್ಯಮಂ ತೋರುತ್ತ ಜಾರುತ್ತ |

ತಿವಿದಾಡಿದರ್ ಸುಭಟರು || ೭೧ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನರು ಭೀಮನ ಬಲ ಪೊಗಳೆ ಮಾಗಧನ ಪರಿವಾರ ಅವನ ಹೊಗಳುವಿಕೆ.

ಪೂತು ಸಾಹಸ ನಿಧಿಯೆ ಜಗಜಟ್ಟಿ ಭಲಭಲಾ |
ನಾತಸಂಭವ ನೈರಿಕುಲ ಮಧನ ವಿಖ್ಯಾತ |
ಸೋತನೈ ಪ್ರತಿಮಲ್ಲನೆಂದು ಕೈವಾರಿಸಿದರಾಗ

ಸುರಹರ ಪಾರ್ಥರು ||

ಭೀತನಾದಂ ಭೀಮನಿರ್ನಾಮ ನಹಿತಜನ |
ಘಾತ ಮಾಗಧರಾಯ ರಣಧಯಂಕರ ಶತ್ರು |
ವ್ರಾತ ಪರ್ವತವಜ್ರ ನಂದನವ ಪರಿವಾರ-

ವಂದಿಗಳು ಪೊಗಳುತ್ತಿರಲು || ೭೨ ||

ಅಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಭೀಮನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲೆನುತ ಹೂಮುಳೆಗರೆದರು

ಭಾಪುರೇ ಭೀಮ ನಿಸ್ಸೀಮ ಸದ್ಗುಣಧಾಮ |
ಭಾಪುರೇ ಪಾಂಡುಸುತ ಜಯವಂತ ಬಲವಂತ |
ಭಾಪುರೇ ಜಗವೀರ ಧೀರ ಮೂರವತಾರ ಶೂರ

ಖಳವನ ಕುರಾರ ||

ಈ ಮೊಡವಿ ಭಾರಕನ ಜೈನು ಜೈನನುತ ತಾ |
ರಾ ಪಧದೋಳ್ ನೆರದಿದ್ ಸುರನಿಕರ ಕೊಂಡಾಡು |
ತಾ ಪವನ ತನಯನ ಶಿರೋಭಾಗದೋಳ್ಪವ್ವ

ವೃಷ್ಟಿಯಂ ಕರೆವುತ್ತಿರಲು || ೭೩ ||

ಹಿಂತಿನಯೋದ್ಧರ ಬವರದಿ ಈ ಯುದ್ಧ ವೂಸತಾದದೆಂತೆನೆ
ನರಹರಿ ಹಿರಣ್ಯಕನ ಘೋರತರ ಸಮರವೋ |

ಭಾಪುರೆ-ಭಲಾ, ಶಹಭಾಸ.
ಸಮರ-ಅನುವಾರ- ಯುದ್ಧ

ನರಕಾರಿ ಚಾಣೂರ ಮಲ್ಲರನು ವಾರ ವಾ |

ನರಕಾಂತ ರಾವಣನ ಕರ್ಕಶದ ತೀವಿಗಳೊ

ಶಕ್ತ ಜಂಭರ ಬವರವೊ ||

ಸುರಪಸುತ ದುಂದುಭಿಯ ಕದನವೋ ಮೇಣ್ಣಶಾಲ |

ಛದಗಜಾ ಸುರರಾಹವವೊ ವೇಳೆನಲ್ ಮಗಧ |

ಧರಣೀಶ ಗಂಧವಾಹನ ತನುಜರದ್ಭುತದ-

ಕಾಳಗಂ ವೊಸತಾದದು || ೭೪ ||

ಪುನಃ ಯುದ್ಧದ ವಿಚಿತ್ರ ವರ್ಣನೆ

ತ್ವರಿತದೋಳರಿತದೋಳ್ ಶೌರ್ಯದೋಳ್ ಧೈರ್ಯದೋ |

ಳುರು ಮುಷ್ಟಿ ದೃಷ್ಟಿಯೋಳ್ ದೃಢತೆಯೋಳ್ ಗಮನದೋಳ್ |

ಹರಿನಾದದೋಳ್ ಭೃಕುಟಬದ್ಧದೋಳ್ ಕೋಪದೋ

ಳ್ಪ್ರಪದೋಳ್ ತಾಳಿಕೆಯೊಳು ||

ಕರಚಮತ್ಕೃತಿಯೊಳು ವಿವಾದದೊಳು ಪಂಥದೋಳ್ |

ಧರಣಿಯೋಳಪ್ಪಣೆ ನೀರ್ವರೀರ್ವರ್ಗೆ ನಮನಾದ |

ಪುರುಷರೆಂದೆನೆ ವೃಕೋದರ ಮಾಗಧರ್ ಬಿಡದೆ

ತಿವಿದಾಡಿರರ್ ಧುರದೊಳು || ೭೫ ||

ತೆಗೆಯರಜುನಕೃಷ್ಣರನಿಲಸಂಭೂತನಂ |

ನುಗಿಯರಸುರನನವನ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ |

ರ್ಪಗಲಸ್ತಮಯರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ವಿವರಣಮಿಲ್ಲ

ದನ್ನು ಪಾನಾದಿಗಳನು ||

ಬಗಸದಿರ್ವರ್ವರ್ವದಿರ್ ವರ್ವರ್ವಭುಜ ಬಲ ಪರಾಕ್ರಮದ |

ಹೊಗರು ಹಿಂಗದೆ ಮನದ ಬಿಂಕತಗ್ಗದೆ ಜಯದ |

ಬಿಗಡು ಸಡಿಲದೆ ಮುಳಸಿನರುಚಿನವಿಯದೆ

ಮುಷ್ಠಿಯಿಂದ ಕಾದಿದರು ಭಟರು || ೭೬ ||

ತೀವಿಗಳೊ = ಚುಚ್ಚುವ, ಇರಿತದ ಬಡದಾಟ. ಹೊಗರುಹಿಂಗದೆ = ಕಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶ ತಗ್ಗದೆ. ಮುಳಸಿನ=ಸಿಟ್ಟಿನ ಉರುಚಿ=ಪರಾಕ್ರಮ ರಭಸ ಸವಿಯದೇ.

ಒಂದು ಪಕ್ಷದೋಳ್ ಕಾದಿ ಭೀಮನು ಮಗಧನ ಸರ್ವಾಂಗಂ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ಘಾತಿಸಲು
ಅಸುರನು ತೇಜೋಹೀನನಾದ.

ಈತೆರದೊಳೊಂದು ಪಕ್ಷಮಹೋರಾತ್ರಿಯೋಳ್ |
ವಾತಸುತ ಮಾಗಧರ್ಕಾದಿದರು ಬ್ಯಾಸರದೆ |
ಶ್ವೇತವಾಹನ ಕೃಷ್ಣರದ್ಭುತವ ನೋಡುತಿರ

ಲನಿಲಜಂ ಪಲ್ ಮುರಿವುತ ||

೧ ಖಾತಿಯಿಂದವನ ಸರ್ವಾಂಗಮಂ ಮುಷ್ಟಿಯಲಿ |
ಘಾತಿಸಿದಡಸುರನಸುವಳಿದು ನಡುನಡುಗಿ ರಣ |
ಭೀತಿ ಮುಸುಕಿತು ಪರಾಕ್ರಮ ತೇಜ ವಶ್ಚಿಮದ

ತರಣಿಯೆಂದದಲಾಯಿತು || ೭೭ ||

ಬ್ಯಾಸರಂ ಬೇರೂರಿದದು ನಿಮಿಷದೋಳ್ ವಿಜಯ |
ದಾನೆ ಜಾರಿತು ಧಿಟ್ಟತನ ಧೈರ್ಯ ೨ ಭಲದಸುವಿ |
ಲಾಸ ಹಾರಿತು ನೋಡೆ ಸುಪ್ರತಾವದ ಕೆಂವು-

ಕರಿದಾಯ್ತು ರೋಷವಡಗಿ ||

೩ ವಾಸೆ ಪೈಸರ ವೋಯ್ತು ತೀವ್ರ ತರಗತಿ ಸ್ಥಿತಿಯ |
ವಿಸಲಳಿದದು ಮಾಗಧಂಗಿದಂ ತಿಳಿದಾಗ |
ವಾಸುದೇವಂ ಭೀಮನೇನಂಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ

ನಿದುಸಮಯ ತರೆಯೊಂದೆನೆ || ೭೮ ||

೨೬ ಕೃಷ್ಣ ನಾಚ್ಚೆಯಂತೆ ಭೀಮನು ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಸೀಳಿ ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು

ಹರಿಯ ವಚನಂ ಕೇಳ್ವ ರೋಷದಿಂ ಮಾಗಧನ |
ಶಿರವನೆರಗಿದರೆ ಕಣ್ಣಾಲೆ ಧಿರನೆ ತಿರುಗಿ |
ಭರಶಿಡಿಲು ಹೊಡೆದವೋಲ್ ಕೆಡದು ನೆಲನಂ ಕಚ್ಚ

ಕಾರುತ್ತ ಲೊದದುಕೊಳುತಾ ||

೧ ಖಾತಿ=ಕೋಪ ಸಿಟ್ಟು, ೨ ಭಲ=ಒಟ್ಟು ೩ ವಾಸೆ ಭಾಷೆ, ಮಾತು, ಭ. ೪ ಪೈಸರ
ಶಿರವನೆರಗಿ = ತಲೆಯಮೇಲೆರಗಿ.

ಹರಿವ ನೆತ್ತರದ ಹೊನಲೋಳ್ಳುಳುಗಿ ಹೊರಳುತಿಹ |

ದುರುಳನುದರದಮೇಲೆ ಚರಣವಿಟ್ಟುಗ್ರಹರಿ |

ಕರಿಯನುರೆಶೀಳ್ವಂತೆ ಶೀಳಿದಂ ದೈತ್ಯನಂ

ಭೀಮ ಕುರುಕುಲ ಲಲಾಮು || ೭೯ ||

ದುಷ್ಟವಾಗಧನ ಸಂಹಾರದಿಂದ ತುಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಟವೃಷ್ಟಿ ಗರೆದರು.

ಭೋರೆಂಬ ಸುರಪಟುಹ ಸುರಿವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಳೆ |

ನಾರದಾದಿಗಳ ಮಂಗಳಗೇಯವೆಂಬರವ |

ಸೌರಂಭದಿಂದ ಲಂಬರ ವಿಡಿಯೆಲನಿಮಿಷರ್

ಭೀಮನಂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ ||

ಶ್ರೀರುಗ್ಮಿಣೀ ಕಾಂತ ಫಲ್ಲುಣರಮೇಲೆ ಮಂ |

ದಾರದರಳಂ ಮತ್ತೆ ಕರೆಯೆ ವಿಜಯೋತ್ಸವದಿ |

ಮಾರುತ ಸುತಂ ಕೃಷ್ಣಗೊಂದಿಸುತ ವಿಜಯನಂ

ತಕೈಸಿದಂ ಪ್ರಿಯದೊಳು || ೮೦ ||

ವಾಗಧನ ಹನನಂತರ ಊತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಅವನ ಪತ್ನಿಯರ ಗೋಳಿಡುವಿಕೆ

ಮುನಿಕುಲವೆ ಕೇಳಿತ್ತಲಸುರೇಂದ್ರ ಮಡಿಯಲ್ಲೆ |

ಮನೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ್ಲಳಕ್ಕಿದರ್ ಭಯದಿಂದ |

ಜನರೆಲ್ಲ ಗಜಬಿಜಿಸಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿದರ್ ಬಳಿಕ

ಕೇರಿ ಕೇರಿಯೋಳು ಖಳನ ||

ವನುತೆಯರ್ ಶೋಕದಿಂ ಘೋಳಿಡುತ ಬಾಯ್ಬಿಡುತ |

ಘನ ಉರಸ್ಥಳವನಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೊಳುತಿರಲ್ ಕಂಡು |

ಸುರಪಟುಹ = ದೇವಗುಂಪು. ಅರಳಂ = ಹೂವು, ಪುಷ್ಟ. ಅರೆ ಕಣ್ಣಾಲೆ ಧಿರನೆ ತಿರುಗಿ

= ಅರ್ಧ ಕುಣ್ಣುಗುಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ರೋಷದಿಂದ ತಿರುಗಿ.

ಗಜಬಿಜಿಸಿ = ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತ. ತಲ್ಲಣಿಸಿದರ್ = ಭೀತಿಗೊಂಡರು, ಹೆದರಿದರು.

ಘೋಳಿಡು = ರೋದನಮಾಡು. ಗೋಳಿಡು = ಅಳು.

ವನಜಾಕ್ಷನತರಕ್ಷ ಮಳಶಿಕ್ಷ ಸಾರಿದಂ ಕೈನೆಗಿಹಿ

ಮುಸ್ಸರದೊಳು || ೮೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪೌರಜನರನ್ನು ಸಂತೈಸಿದುದು

ಅಂಜದಿರಿ ಮೌರಜನ ಪರಿಜನಮಂತ್ರಿ ನಿಕ |

ರಂಜದಿರಿ ಕೆಂಗಡದೆ ಪಟ್ಟುಭಟರ್ ಪರಿವಾರ |

ವಂಜದಿರಿ ಮಾಗಧನ ತರುಣಿಯರ್ ನಾಯಕರ್

ಸಕಲಭುಜ ಬಲವೀರರು ||

ಅಂಜದೀಕ್ಷಣ ಕರೆಯರೀ ದೈತ್ಯತನುಭವನ |

ಭಂಜಿಸುವದಿಲ್ಲಿಗ ಬರಲಿಮ್ಮೆಡಿಗೆ ಪವನ |

ಸಂಜಾತ ಫಲ್ಲುಣಕೊಟ್ಟ ಭಯವೆಂದ ಸುರಹರ

ನುಡಿದ ಕರುಣದಿಂದ || ೮೨ ||

ಮಾಗಧನ ಪುತ್ರನಂ ಕೂಡಿ, ಮಂತ್ರಿ ಪರಿವಾರ ಸಹ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಗೆ

ನಮಿಸಿದರು

ಆ ಮುರಾಂತಕನ ಮಾತಂ ಕೇಳ್ವ ಹರುಷದಿಂ |

ದಾ ಮಾಗಧನ ತನಯನಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂ |

ದಾ ಮಂತ್ರಿ ಮೌರಜನ ಭೀಮಸೇನಾರ್ಜುನರ

ಕಂಡು ಕಾಣಿಕೆಯನಿತ್ತು ||

ಬಂದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ೧೬೦೦ ಜನ ರಾಜರು ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ ಬಂದು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು

ಶ್ರೀ ಮಾಧವಂಗೆರಗಿ ನುತಿಸುತ್ತಿರೆ ಸಿರೆಯಿರ್ದ |

ಭೂಮಿಶರೈತಂದು ಹರಿಪಾದಕೆ ಪೊಡಮಡುತ |

ಲೀ ಮಹಾಬಂಧನಂ ಪರಿಹರಿಸಿದೆಲೆದೇವ

ಸೇವೆಯಂ ಬೆಸಸೆಂದರು || ೮೩ ||

ಪೊಡಮಡುತ = ಹೊರಗೆ ಹೊರಡು, ಸೇರು, ಹೊಂದು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಜರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಊರಿಗೆ ಕಳುಹಿದುದು

ನವದಿರತಿ ದುಃಖದಿಂ ಖಳನಿಂದ ನೆರೆಯೊಳಗೆ |

ಪವನಸುತ ನಿಂದಾಯ್ತು ಬಿಡುಗಡೆಯು ತೆರಳ್ವದಿಂ |

ನ್ನವನಿಯಂ ಪೊರೆಯಲ್ತೆ ಪಾರಜನ ಪರಿಜನರ

ಸಲಹುವದು ಧರ್ಮದಿಂದ ||

ಸುವಿಲಾಸದಿಂದೆನುಗೆ ಮಾಳ್ವಸೇವೆಗಳಿನ್ನು |

ಭುವನದೋಳ್ ಬ್ಯಾರಿಲ್ಲ ನರ್ವಸ್ತವಂ ಕೊಂಡು |

ತನಕದಿಂದರಸ ನಧ್ವರಕೆ ಬಹುದೆಂದಸುರಹರ

ನುಡಿದ ಭೂಮಿಪರ್ಗಿ || ೮೪ ||

ರಾಜರು ತೆರಳಲು, ಮಂತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ನಗಧರನ ನೇಮದಿಂದಖಳ ಭೂವಾಲಕ |

ವರ್ಗುಮಿಗೆಯ ಹರುಷದಿಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತಮ ತಮ್ಮ |

ನಗರಿಗಾಕ್ಷಣ ಪ್ರೋದಂತ್ತಲಾ ಮಾಗಧನ ಮಂತ್ರಿ

ಸಾಮಂತರೆಲ್ಲ ||

ಜಗದುದರ ಗೊಂದಿಸುತ ಬಿನ್ನೈಸಿದರ್ ಖಳನ |

ಮಗಗೆ ತಂದೆಯ ಮಾರ್ಗದೋಳ್ ನಂಬುಗೆಯೊ ಮೇಣ್ |

ಮಗುವ ವಾಲಿಸುವ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದ ಬಗೆಯೊ

ದೇವ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದರು || ೮೫ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜರಾಸಂಧನ ಪುತ್ರ ಸಹದೇವಗೆ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟುವ ಅಭಯ

ಆವಭಯ ಬ್ಯಾಡನ್ನು ಮಾಗಧನ ತನುಜ ಸಹ |

ದೇವಂಗೆ ಪಟ್ಟವಂ ಗಟ್ಟಿಸುವೆ ಪುರದೊಳಗೆ |

ನೀವು ಸುಖದಿಂದೀತನಂ ಪೋಷಿಸುವದೆಂದು

ಕರುಣದಿಂದ ಭಯಕೊಡಲು ||

ಶ್ರೀವಾಸುದೇವ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಕೊಂಡಾಡು |
ತಾವೂರ ಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ ಬಳಿಕಲನುರ ಶವ |
ಕಾವಿ ವಿಧ ಕರ್ಮದಿಂ ದಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರಮಂ ಮಾಡಿದರ್

ಸತ್ವರದೊಳು || ೮೬ ||

ಶುಭಲಗ್ನದಿ ಸಹದೇವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿ ಕಪ್ಪ ಕಾಗಿಕೆ ಯೊಂದಿಗೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ
ತೆರಳುವಿಕೆ.

ಬಳಿಕ ಶುಭಲಗ್ನದೋಳ್ ಹರಿಭೀಮ ಫಲ್ಗುಣರ್ |
ಖಳನ ತನುಜಾತ ಸಹದೇವಂಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ |
ನಲುವಿನಿಂ ಕಟ್ಟಿ ಪೊಳಲೊಳ ಗೈದು ದಿನಮಿದು

ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ||

ಡಳಸಹಿತ ಲಪರಿಮಿತ ಧನರತ್ನ ಗಜಹಯಾ |
ನಳಿ ನಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳ ವಣಿಖಚಿತ ಕಾಂಚನದ |
ಪೊಳೆವರಧ ವಗಣಿತವ ಕಪ್ಪಮಂ ಕೊಂಡು

ತೆರಳಿದರಿಂದ್ರ ಪ್ರಸ್ಥಪುರಕೆ || ೮೭ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಬರಲು ರಾಜನು ಎದಿರು
ಗೊಂಡನು.

ಅಲಿಸೆಲೆ ಋಷಿಗಳಿರಾ ವೈಣಗತಿಯಿಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ |
ಲೋಲ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಶಕ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ಪುರಿಗೆ |
ಲೀಲೆಯಿಂದೈತರಲ್ ದೂತರೈತಂದಾಗ

ಧರ್ಮಜಂಗೀವಾರ್ತೆಯಾ ||

ವೇಳಲತಿ ಸಂತಸದೊಳನುಜರಿದೊಡಗೂಡಿ |
ಬಾಲೆಯರ ಮೇಳದಿಂದುಲಿನ ವಾದ್ಯಗಳವನಿ |

ನಲುವಿನಿಂ = ಸಂತೋಷದಿಂದ. ಸಂತೋಷದೋಳ = ಸಂತೋಷದಿಂದ

ಉಲಿವವಾದ್ಯಗಳಿಂದ = ಉಲಿವ, ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಕಹಳೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಾದ್ಯ
ಗಳೊಡನೆ

ಪಾಲಕರ ನಿವಹದಿ ದಿದಿಗೊಂಬ ತವಕದಿಂ

ಪೂರಮಟ್ಟು ನಡೆತಂದನು. || ೮೮ ||

ಪರಸ್ಪರ ಧರ್ಮ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಪ್ರೇಮಾಲಿಂಗನೆ

ಮುರಹನ ಕಾಣುತಲೆ ನಗೆಯಿಂದ ಧರ್ಮಜಂ |

ಚರಣಾಬ್ಜ ಕೈರಗಲೈ ತೆಗೆದತ್ತಿ ತಕ್ಕೈಸಿ |

ಕರುಣದಿಂ ಮನ್ನಿಸಲ್ಪಾಗ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್

ಭೂವಾಲ ನಡಿಗೆರಗಲು ||

ಪರಮಸುಮ್ಮಾನದಿಂದೀರ್ವರಂ ಬಗಿದಪ್ಪು |

ತರಮನಿಗೆ ಹರಿಸಹಿತ ಸೂತರ ಮೊಗಳ್ಳಿಯಿಂ |

ತರುಣಿಯುರ್ಬೆಳಗುವಾರತಿ ನಿವಾಳಿಯಿಂ

ದೈತಂದ ನವನೀಶನು || ೮೯ ||

ವೈಭವದಿಂದ ಮಂದಿರಕೆ ಬರಲು ದ್ರೌಪದಾದಿಗಳು ಆರುತಿ ಎತ್ತುವಿಕೆ.

ಮಂದಿರಕೆ ಬರಲಾಗ ದ್ರೌಪದಿ ಸುಭದ್ರಾದಿ |

ಇಂದುವದನೆಯರರುಣಮಯ ಮಂಗಳಾರುತಿಯ |

ತಂದೆತ್ತಿದರ್ ಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಗಮಳ

ಮೌಕ್ತಿಕದ ಶಾಶಿಸೂಸಿ ||

ಮಂದಸ್ಥಿತ ದೊಳವರನುಸಚರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು |

ಸಂದಣಿಯ ಪೌರಜನ ಪುರಜನರ ಸಹಿತ ನಲು |

ವಿಂದಬಂದಾಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪದೊಳಸುರಾರಿ

ಕುಳ್ಳಿದರ್ ನುತ್ಸವದೊಳು || ೯೦ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮಜಗೆ ಸಕಲ ವೃತ್ತಾಂತ ಹೇಳ್ವ

ತದನಂತರ ದೊಳಾ ಮುರಾಂತಕಂ ಭೂಪಂಗೆ |

ಮುಹದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿದ ತಾಂಪೋದ ಸಂಗತಿಯ |

ಸೂತರ ಮೊಗಳ್ಳಿಯಂ=ಭಟ್ಟಂಗಿಯರ ಹೊಗಳುವಿಕೆಯಿಂದ.

ಪದುಳದಿಂ ನಡೆದುದಂ ಭೇರಿಗಳ ಬಡಿದುದಂ

ಕೋಟಿಯಂ ವೊಡೆದುಖಳನಾ ||

ಸದನಮಂ ವೊಕ್ಕುದಂ ಭೀಮನಿಂ ಮಾಗಧನ |

ಸದೆಬಡಿದುದಂ ಬಳಿಕಲವನ ಸುತ ಸಹದೇವ |

ಗೊದಗಿ ಪಟ್ಟಂ ಗಟ್ಟಿ ನೃಪರ ಸೆರೆಯಂ ಬಿಡಿಸಿ

ವಸ್ತುಸಹಿತ್ಯೆತಂದುದಂ || ೯೦ ||

ಧರ್ಮಜನ ಸಕಲರಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಹರಿಗೆ ಭೋಜನಾದಿಯಿಂ

ಆರೋಗಿಸಿದ ಇತ್ಯಾದಿ

ಕೇಳಿ ನೃಪನುತ್ಸವದೊಳಚ್ಚುತನ ಮಹಿಮೆ ಗುಣ |

ಮಾಲೆಯಂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಲಿಳ ಜನರಂ ಮನೆಗೆ |

ಬೀಳುಕೊಟ್ಟಾ ವಿವಿಧ ಭೋಜ್ಯದಿಂದಾರೋಗಿಸಿದ

ನಸುರಹರನಕೂಡೆ ||

ಶ್ರೀಲತಾಂಗಿಯ ಮನೋಹರ ವಿರಲಂ ವಿಪ್ರ |

ಜಾಲಮಂಕರೆಸು ಸನ್ಮುಖಕೆಂದು ಕರುಣದಿಂ |

ಪೇಳಿ ಧರ್ಮಜಗಭಯ ಮಂಕೊಟ್ಟು ದ್ವಾರಕಾ

ವತಿಗೆ ಬಿಜಯಂ ಗೈದನು || ೯೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ

ಶ್ರೀಮದನಂತನ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗೆ ಸಂಧಿ ಅಭಿ

ಪ್ರಾಯಂ ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನ ಜರಾಸಂಧ ಖಳ ಆಹವೇ

ಜರಾಸಂಧ ಸಂಹಾರವನ್ನೋನ್ನಾಮ ತೃತೀಯೋ

ಧ್ಯಾಯಃ ಮಂಗಳಮಾಹ ||

ಶ್ರೀಗುರು ಮಧ್ವೇಶ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಹರಿಃ ಓಂ

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮೋನಮಃ ಶ್ರೀ ಹನುಮ ಭೀಮಮ
ಧ್ವರಾಯಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ| ಶ್ರೀಗುರುರಾಜೋವಿಜಯತೇ

ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲವಿರಚಿತ್ರ

ಶ್ರೀ ಮದಾನಂತ ಚರಿತ್ರೆ ಚತುರ್ಥಸಂಧಿ

ಪ್ರಾರಂಭ

ಶ್ರೀರಾಗ.

ಸಂಧಿ ಸೂಚನೆ

ರಾಜೀವನೇತ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಧರ್ಮಜಂ ।

ರಾಜಸೂಯಧ್ವರವ ಸಲೆಮುಗಿಸಿ ಸಕಲನ್ಯಪ ।

ರಾಜಗಳನುವಚರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಸುಖದಿಂದ ।

ನಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಂ ಗೈದನು ॥

ಪದನು

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಭೂಸುರರು ಗೌತಮನ ಶಾಪದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ।

ಸೂಸಿಶ್ರುತ್ಯಾರ್ಥಮಂ ತಿಳಿಯದಲೆ ಮಿಥ್ಯಮತ ।

ದಾಸರವನನು ಗೈದು ಮೂಢರಾಗಿರೆ ಜಗದಿ

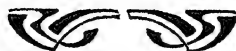
ಸತ್ಯವತಿ ಕುವರನೆನಿಸಿ ॥

ವ್ಯಾಸಾಭಿಧಾನದಿಂದ ಭಾಗವತ ಭಾರತಿತಿ ।

ಹಾಸಗಳ ರಚಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧರ ಗತಿಯು ಗಾಣಿಸಿದ ।

ವ್ಯಾಸರಾನಂತ ಪ್ರಕಾಶ ಬದರಿ ನಿವಾಸ ಶ್ರೀಶ

ಸರ್ವೇಶ ಸಲಹೋ ॥ ೧ ॥

ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ

೪ ನೇ ಸಂಧಿ

ಶ್ರೀ ಮದಾನಂದ ತಿರ್ಥರ ಸ್ತೋತ್ರ
ತಾಮಸರ್ ಹರಿಹರರಿಗೈ ಕೃಮಂ ಕಲ್ಪಿಸುತ |
ಭೂಮಿಯೋಳ್ಕುಮತಗಳ ಸ್ತಾಪಿಸುತ ಸಜ್ಜನರ |
ಸ್ತೋಮಮಂ ಮತಿಗೆಡಿಸಿ ನಿಂದಿಸುತ ಸೊಕ್ಕಿರಲಾ
ಮಧ್ವಾಭಿಧಾನದಿಂದ ||

ಈ ಮಹಿಯೊಳವತರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ
ಪಾಮರರ ಮದ ಮುರಿದು ಸರ್ವೇಶ ಸರ್ವಾತ್ಮ |
ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನಿಂದರುಹಿ ಬುಧರ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಗುರುರಾಯ
ಪೊರೆಯೊ || ೨ ||

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶನ ಸ್ತುತಿ
ಕರಚತುಷ್ಟಯಲಿಂದ ಸುರ ನರೋರುಗದೈತ್ಯ |
ನೆರವಿಗೊಲವಿಂದ ವರಗಳ ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವ |
ಕರುಣ ಸಾಗರ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ದ್ವಾದಶ^೧ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜಗದಿ ||
ಕರೆಸಿಕೊಳುತತಿಖ್ಯಾತನಾಗಿಹೈನೆಂದು ತವ |
ಚರಣಕೆರಗುತ್ತನಂತನ ಕಥೆಯ ಪೇಳೈ ಕರಿ |
ಸಿರನೆ ದಯದಿಂದೆನ್ನ ಸಲಹುವದು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಿತ್ತು ಸಾಕಾರಿಯಾಗಿ ||೩||
ಶಾನಕರ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಎಲೆ ಮೌನಿ ಕೇಳುತ ಶ್ರಮದಿಂದಲೋರ್ವ ದ್ವಿಜ |
ಬಳಲಿ ಕ್ಷುದ್ಧಾಭೆಯಿಂದ ದೈತರಲ್ಪಾತನಂ |

೧ ಗಣೇಶನ ದ್ವಾದಶ ಹೆಸರು: ೧ ವಿನಾಯಕ ೨ ವಿಘ್ನರಾಜ ೩ ದ್ವೈಮಾತುರ
೪ ಗಣಾಧಿಪ ೫ ಏಕದಂತ ೬ ಹೇರಂಬ ೭ ಲಂಬೋದರ ೮ ಗಜಾನನ ೯ ಅಕಾಶ
ಪತಿ ೧೦ ವಿಶ್ವೋಪಾಸಕ ೧೧ ವಕ್ರತುಂಡ ೧೨ ಶಂಕರಾತ್ಮಜ ಸಣ್ಣುಖನನುಜ
ಇತ್ಯಾದಿ

ನೆಳಲಿಗೆ ತಂದು (ನೆಳಲಿಗೆಡೆತಂದು) ವೃಷಾನ್ನ ಭೋಜನವಿತ್ತು
ಪರಿತೋಷಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ||

ಮಲಿನ ಮತಿಯೊಳ್ಪನ್ನಗೊಂಬ. ಭವಬದ್ಧಗೆ |

ಜಲಜಾಂಬಕನ ಚಿತ್ರ ಚರಿತಾವೃತ್ತವ ನೆರದೆ |

ಸಲೆ ಧನ್ಯರಾವೆಂದು ಶೌನಕಕೈಮುಗಿದು ಮುಂಗಧೆಯ

ಬೆಸನೆಂದರು || ೪ ||

ಸೂತರು ಪೇಚ್ಚರಿಂತೆನೆ

ಕೇಳಿರೈ ಋಷಿ (ಮುನಿ) ಕುಲವೆ ಧರ್ಮಜಂ ವೃಷ್ಟಿಕುಲ |

ಮೌಳಿಯಂ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ಬಂಧು |

ಜಾಲ ಸಹಿತನುಜರಿದೊಡಗೂಡಿ ಮಂದಿರವ ಸಾರ್ಧ ವ್ಯಾಕುಲದಿ

ಬಳಿಕ ||

ಆಲೋಚಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣ ಮುನಿ ಧೌವ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಭೂ |

ಪಾಲರೊಡನಾಗ ಬಿಸುಸುಯ್ದು ಮುಖದುದ್ಯೋಗ |

ವೇಳಿ ನಾರದನ್ಯಾಕೆ ಪೋದ ಭೂಭುಜ ವ್ರಜದ

ವಿಜಯವೆಂತಾಹುದೆನತ || ೫ ||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಚಿಂತೆ

ಮಣಿವರಲ್ಲರಸುಗಳ್ ಯಜ್ಞವ ನೆಗಳಿದಲೆ |

ಮಣಿದೆನಾದಡೆ ಬಿಡದೆ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿವಧು ಪೋಗ |

ಮಣಿ (ಕುಣಿ) ವಳೈ ತ್ರಿಲೋಕೈ ಜನದ ಜಿಂಹ್ವಾರಂಗ ಮಧ್ಯದೋಳ್
ನಮ್ಮ ಜರಿದು ||

ಭಣುಗುಗಳ್ ವಾಂಡುಸುತರೆಂದು ಸ್ವರ್ಗಾಲಯದ |

ಗಣಿಕೆಯರ್ ಹಾಸ್ಯಮಂ ನಗದಿಹರೆ ಕುರುರಾಯ |

ದುಷ್ಟೀರ್ತಿವಧು=ಅಪಯಶಸ್ಸುನೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀ ಕಣ್=ಕೋಲು. ಭಣುಗು
ಸು=ಕೀಳರು, ಕೆಟ್ಟ. ಗಣಿಕೆಯರ್=ವೇಶ್ಯಾಪ್ತಿ. ಅಲಿಗಳ=ಕಣ್ಣುಗಳು; ಅಣಕ=ಹಾಸ್ಯ
ಚೋಡ್ಯ. ಮನ್ನೆಯರ್=ದುರಾಭಿಮಾನ, ಮುಖ್ಯ ನಾಯಕರು. ಸ್ಮರನನೀಲೋತ್ಪ
ಬುಜದ ಕಣಿಗಳೇ=ಕಾಮನಬಾಣ ಕಮಲದೇಟುಗಳೇ ಕುಜ=ಕಿರಾತನೆ ಅಚಲ
ದ ಮರ. ನಾರಿ ನಿರ್ಗುಣಿಯೆ=ಸುಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀ ಗುಣರಹಿತಳೇ

ನಣಕವಾಡನೆ ಮಹಾ ದುರ್ಲಭದ ಕಾರ್ಯಮಿಂದೆನಗೆ

ಸಮನಿಸಿತೆಂದನು || ೬ ||

ಸಮರ್ಥ ಪ.ರ್ಥನ ಧೀರ ಉತ್ತರ

ಆಲಿಸಿದ ನಿನಿತೆಲ್ಲಮಂ ವಾರ್ಧ ಘುಡಿ ಘುಡಿಸು

ತಾಲಿಗಳ ಕೆಂಪೇರಲೆದ್ದು ಕೈಮುಗಿದು ಭೂ |

ವಾಲ ಚಿತ್ತೈಸೇನು ಘನವೆಂದ ಚಿಂತಿಸುತಲನುಮಾನಿಸುವೆ ಮನದೊಳು ||

ಪ್ರೀಲೋಲನಂ ಬಿಡದೆ ನೆನವರ್ಗೆ ಸಕಲ ಸುಖ |

ಜಾಲ ಕೈಗೂಡುವದು ನಿಶ್ಚಯಂ ಸತತ ನ |

ಮೌಲಯದೊಳಾ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರಲಸಾಧ್ಯವೇ

ನಮಗಿಂದನು || ೭ ||

ಮಣಿಯರೇ ಭುವನದೋಳ್ ಮನ್ನೆಯರ್ ಗಡ ನಾಕ |

ಗಣಿಕೆಯರ್ ಹಾಸ್ಯದಿಂ ನಗುವರೆ ಗಡ ಜರಿವು |

ತಣಕವಾಡುವನೆ ದುರ್ಯೋಧನಂ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿ ತರುಣಿಜನ ಜಿಹ್ವೆಯೆಲ್ಲಿ ||

ಕುಣಿವಳೇ ಗಡ ದಿವ್ಯ ಗಾಂಡೀವ ಧನು ಕಬ್ಬು |

ಗಣಿಗಳೇ ಗಡ ಸ್ಮರನ ನೀಲೋತ್ಪಲಂಬುಜ |

ಕಣಿಗಳೇಗಡ ನಾರಿ ನಿರ್ಗುಣಿಯೆ ನಾನರನೆ ಕುಜವೆಂದನಾ

ವಿಜಯನು || ೮ ||

ಬರಿದೆ ಚಿಂತಿಪದ್ಮಾಕೆ ಸಕಲ ದ್ವೀಪಾಧಿಪರ |

ಮುರಿದು ಕಪ್ಪವಗೊಂಡು ಬಾಹೆನಾ ನೀಕ್ಷಣದೊ |

ಳರಸು ಕೊಡು ವೀಳ್ಯಯವ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ತೊಡು ತೀವ್ರ ಭೂಸುರರ ಕರೆ

ಸುಮುಖಕೆ ||

ಧರಸದಿರ್ ಸಂದೇಹವೆನೆ ಪಾರ್ಥ ನಿರ್ಭೀತ |

ಧರ ಪರಾಕ್ರಮಿ ನುಡಿದಮೋಘವಚ ಸಿದ್ಧಿಪುದು |

ಧರಣೀಂದ್ರ ದಿಗ್ವಿಜಯಕನುಜರಂ ಕಳುಹೆಂದನಾ ವ್ಯಾಸ ಮೌನಿ

ಬಳಿಕ || ೯ ||

ನೆರಹಿ ಬಲನಿವಹಂ ಮೂರೊಂದು ದೆಶೆಗಳಿಗೆ |

ಮರುತ ಸುತ ಸಹದೇವ ನಕುಲ ಫಲ್ಗುಣರೊಡನೆ |

ಪರಸಿ ಮನ್ನಿಸುತ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜಂ ಕಳುಹಿದಂ ನಾಲ್ವರನು

ದಿಗ್ವಿಜಯಕೆ ||

ಶ್ರೀ ಭೀಮನ ಪೂರ್ವ ದಿಗ್ವಿಜಯ

ಪರಮ ಶುಭಲಗ್ನದೋಳ್ ಜಯ ಜಯದ ಧ್ವನಿಗಳಿಂ |

ತರುಣಿಯರ್ ಬೆಳಗುವಾರುತಿಯ ಸಂದೋಹದಿಂ |

ಪೊರಮಟ್ಟರಾ ಹರಿಪ್ರಸ್ತ ಪುರವರನ ಸಂತೋಷದ ಸಗಾಢದಿಂದ ||೧೦||

ಸಾಗಿದಂ ಕೆಲ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಭೀಮಂ ಪೂರ್ವ |

ಭಾಗದೋಳ್ ಶಿಶುಪಾಲ ದಂತವಕ್ರಾವನಿಸ |

ಸಾಗರ ನಿವಾಸ ಖಳಸಂತತಿಯ ಜೈಸಿ ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವ

ನೃಪನಾ ||

ಬಾಗಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೋಣಿವಂತ ಕಾಶೀಭೂಷ |

ನಾಗಯ ಕಳಿಂಗ ಗೋವಾಲ ಕೌಶಲಧೀಶ |

ನಾಗೇಂದ್ರ ಸೇನ ಭಟರಂ ಗೆಲ್ಲತುಳ ಕಪ್ಪಮಂ ತಂದ

ನಿಜ ನಗರಕೆ || ೧೧ ||

ಪಾರ್ಥನ ಉತ್ತರ ದಿಗ್ವಿಜಯ

ಬಡಗ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ವಿಜಯ ಪೋಗಿ ಕಟೆ ದೇವನಂ |

ಬಡಿದು ಪ್ರತಿವಿದ್ಯ ಭಗದತ್ತ ಚಿತ್ರಾಯುಧರ |

ತಡದು ಸಾಲ್ವನರೋಚಮಾನ ಬ್ರಹ್ಮಹಂಕರಂ ಸಾಮಗಿರಿ

ಹಿಮಗಿರಿಗಳ ||

ಪೋಡವೀಶರಂ ಜೈಸಿ ಜಿನ ಭೋ (ಭೋ) ಟ ಕರ ನಂ |

ಪಿಡಿದು ನವಖಂಡ ದ್ವೀಪಾಧಿಪ ತ್ರಿಗರ್ತರಂ |

ನಡುಗಿಸಿ ಸಮುದ್ರ ಹರಿಮಯ ಕ್ಷಿತಿಯ ಗೆದ್ದಮಿತ ಧನಮಂ

ತಂದ ಹರಿ ಪ್ರಸ್ತಕೆ || ೧೨ ||

ನಕುಲನ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ವಿಜಯ

ನಕುಲ ಪಶ್ಚಿಮ ಭೂಮಿಗೈತಂದು ಗರ್ವಿಸಿದ |

ಸಕಲ ದೇಶಾಧಿಪರ ಮುರಿದು ಚಾರಣರ ಹೇ |

ಮಕರಾಯ ಬರ್ಬರದ (ಜೀಪಳದ) ನೇಪಾಳ ಧರಣಿವರ ಸದದು.

ಹೊಯ್ದಿಳದೊರಗಿಸಿ ||

ಯುಕುತಿಯೋಳ್ ರೋಹಿತಕ ನೈರಿಭಕ ಭೂಭುಜರ |

ನಿಕರಮಂ ಧೃತಿಗಿಡಿಸಿ ಶಲ್ಯನಂ ಕಂಡಮಿತ |

ಶಕಟಪೂರಿತ ರತ್ನ ಕನಕ ಗಜ ಹಯರಧವ ಕೊಂಡೊದಗಿದ

ರಸನೆಡೆಗೆ || ೧೩ ||

ಸಹದೇವನ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಗ್ವಿಜಯ

ತೆರಳಿ ಸಹದೇವ ದಕ್ಷಿಣಕೆ ಭೀಷ್ಮಕವಾಂಡ್ಯ |

ಧರಣಿಸಾಗ್ರಣಿ (ಕುಂಭಕ ಬಂಧಕರೆಂಬೋ) ಕುಂತಿ ಭೋಜರಂಧಕ

ರೆಂಬೊ |

ದುರುಳ ಕುಂತಳಧೀಶ ವಿದ್ಯಾನುವಿದ್ಯ ವೃಷಶೇನಾದಿ

ಭೂಪಾಲರ ||

ಧುರದೊಳೊಡಿಸುತ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿಯ ವಟ್ಟಣವ |

ಪೊರೆವ ನೀಲಧ್ವಜನಗೆಲ್ಲ ಮಾರಾಂತವರ |

ಜರಿದಿರಿದು 'ಯಗೊಳಿಸಿ ಚೋಳ ಕೇರಳದವರ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂದೆ

ನಡೆದು || ೧೪ ||

ಘಟೋತ್ಕಚನ ಲಂಕಾ ವಿಜಯ

ಕರಿಸುತ ಘಟೋತ್ಕಚನ ಲಂಕಾನಗರಕಟ್ಟೆ |

ತರಿಸಿ ಬಹುವಿಧ ವಸ್ತುವಂ ವಿಭೀಷಣನಿಂದ |

ಶರಧಿ ತಟದೋಳ್ ಸೇತುವಾಸ ಕೆಲದಿನಮಿದು ಕರ್ನಾಟ

ಕವನು ಜೈಸಿ ||

ಕರಿದಧಾವಳಿ ತುರಗವಪರಿಮಿತ ಗೋವೃಷಭ |

ಪರಿಪರಿಯ ರತ್ನಭೂಷಣ ವಸನ ಹೇನು ಮೃಗ |

ಸುರಭಿ ನಾನಾವಿಧದ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲವ ಕೊಂಡು ಬಂದ ನಿಂದ್ರಪು

ಸ್ತಕೆ || ೧೫ ||

ಧನ ಸಂಚಯ ಪರಿಮಿತಿ

ಹತ್ತು ಯೋಜನ ಗದಲ ದ್ರವ್ಯ ನಕುಲಂ ತಂದಿ |

ಪತ್ತುವಾಸಹದೇವ ಒದಗಿಸುತ ತಂದ ಮೂ |

ವತ್ತು ಗಾವುದ ದಗಲ ನೂರು ಯೋಜನದಳತೆ ಧನವ ಭೀಮಂ

ತಂದನು ||

ಉತ್ತುಮಾ ದ್ರವ್ಯನಾನೂರು ಯೋಜನದಳತೆ (ದಗಲೆ)

ಉತ್ತರಾಜ್ಯ (ರಾಸ್ಯ) ವ ಗೆದ್ದು ತಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ಮುನಿ |

ಪೋತ್ತಮರೆ ಕೇಳೊಂದು ವರುಷ ಬಹುದೇಶಗಳನಾಕ್ರಮಿಸಿ

ಸಂಪಾದಿಸಿ || ೧೬ ||

ಬುಧರಿಯ ಬೃಹದಿ ಭೀಮನಕಿಂದ ಧನಬಹಳ |

ಒದಗಿಸಿದ ನರನೆ ಸಮರ್ಥ ನಾಲ್ವರೊಳೊಂದು |

ನದದು ತಂದಂವತ್ತು ವಲ್ಪದಿನ ದೋಷವನ ಸುತ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭೃಪರಾ ||

ಅದುಭುತ ಪರಾಕ್ರಮಿ ವೃಕೋದರಂ ಗೀಜಗದೊ |

ಳದಿರುಂಟಿ ವಿಕ್ರಮದೊಳೇವೆಳ್ಳೆ ಕನಕಮಣಿ |

ವಿಧವಿಧದ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪೂರಿತವಾಗಿ ಹರಿಪ್ರಸ್ತ ಶೋಭಿಸಿದದು || ೧೭ ||

ಎರಡಾರು ಯೋಜನದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಿಂದೆನವ |

ಹರಿಪ್ರಸ್ತ ಪುರನರಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಕನೆಂಬೊ |

ಸುರತಕ್ಷದಿಂದ ಬಹುಕುರಲತ್ವದಿಂದ ನಿರ್ಘಾತವಾದ ದಿಶೆಯಿಂದಲಿ ||

ಮರುತತನಯಾದಿಗಳ್ ದಿಗ್ವಿಜಯವಂಮಾಡಿ |

ವರಕನಕ ರಾಗಶಿವ ತಂದಿವಿತು ವಳಕೊಂಡಿ |

ತರಸುಗಳ ವೆಂಕಟ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜನ ಭಾಗ್ಯಮಂ

ಬಣ್ಣಿಸುವರುಂಟಿ ಬಳಿಕ || ೧೮ ||

ನಮಿಸಿ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಯಮತನಯನಂ ಕಾಣುತೆಮಳ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್ |

ನಮಿಸಿ ಪದ ಯುಗ್ಮದಲಿ ತಂದಖಿಳ ವಸ್ತುಗಳ |

ನಮರಗಿರಿಯಂತೆ ರಾಸಿಯನೆರೆದು ಕೈಮುಗಿದು

ಜೀಯ್ಯಚಿತ್ತೈನು ತೀವ್ರ ||

ಕಮಲೋದರನ ಕರೆಸು ಮಖ ಶಾಲೆಯಂರಚಿಸು |

ಸುಮತಿ ಮುನಿಸಂಕಲನನೆರಹು ಭೂಪಾಲರಂ !

ಕೃಮದಿ ಬರುವಂತೆ ವಾಲಯ ಲಿಖಿಸಿ ದೂತರಂ

ಕಳುಹು ತಳುವ್ಯಾಕೆಂದರು ||೧೯||

ಅನುಜರಂ ಮನ್ನಿಸಿ ಮುಖಶಾಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ಅಜ್ಞೆ

ಅನುಜರಾಡಿದ ಮಾತಿಗಾಯುಧಿಸ್ತರ ತೋಷ |

ವನಧಿಯೋಳ್ಳುಳುಗಾಡಿ ತೆಗದಪ್ಪಿ ಕರುಣದಿಂ |

ಘನಸ್ನೇಹ ಭಾವದಿಂದುಪಚರಿಸಿ ಮನ್ನಿಸುತ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ

ಕೊಂಡ, ಮುಖದಾ ||

ವಿನುತ ನಿರ್ಮಲಶಾಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಾ ಮಯನ |

ಜನಪ ಬರಮಾಡಿ ನೇಮನ ನೀಯಲಾತಕ್ಷ |

ನನು ವಾಗಿ ವಿರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರತರಕುಶಲದಿಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕಿದು

ಪೊಸತೆನೆ ||೨೦||

ವಿಚಿತ್ರ ತರದ ಮುಖಶಾಲೆಯ ವರ್ಣನೆ

ಧಳಧಳಪ ಕುಲಿಶ ಸೌರಂಭದಿಂ ಸ್ತಂಭದಿಂ |

ಪೊಳೆ ಪೊಳೆವ ಮಾಣಿಕದ ಗುಂಪಿನಿಂ ಕೆಂಪಿನಿಂ |

ಜ್ವಲಜ್ವಲಿಪ ಭಿತ್ತಿಗಳ ಪ್ರಭೆಗಳಿಂ ಸಭೆಗಳಿಂ ವೈಡೂರ್ಯ

ಲೋವಿಯಿಂದ ||

ಝಳಝಳಪ ದರ್ವಣದ ವೃಂದದಿಂ ಭಂದದಿಂ |

ಸುಳಿಸುಳಿವ ಬೊಂಬೆಗಳ ಕಾಯದಿಂ ಮಾಯದಿಂ |

ಶಳೆಶಳೆವ ಸೂತ್ರದಿಂ ಕಾಲಾಟದಿಂ ನೋಟದಿಂ ಕೃತುಕಾಲೆ

ಕಣ್ಣೆನೆದದು || ೨೧ ||

ಮರಕತಂಗಳ ಜಗುಲಿ ಪುಷ್ಕರಾಗದ ತೊಲೆಯು |

ಮಿರುಸ ಗೋಮೇಧಿಕದ ನೆಲಕಟ್ಟು ಬೋದಿಗೆಯು |

ಧರಧರಕೆ ಮುಂದುಲಿವ ಮುತ್ತುಗಳ ಸೂಸಕಂ ಮದನಕೈನವರತ್ನದ ||

ಕಿರುಣದಿಂದೆಸೆವ ನೋವಾನ ವಜ್ರದ ದ್ವಾರ |

ಸೌರಂಭ = ಸಂಭ್ರಮ ಭಿತ್ತಿ = ಗೋಡೆ- ನಿಪುಗ = ಸಪ್ತಿ. ಎಣೆವಕ್ಕಿ = ಚಕ್ರವಾಳ
ಜೋಡುಹಕ್ಕಿ ಶರಭ = ಎಂಟುಕಾಲಿನ ಸಪ್ತಿ ಶಶ = ಮೊಲ ಭೇರುಂಡ = ಎರಡು
ತಲೆಯ ಸಪ್ತಿ ಭೃಂಗಾಚ = ಒಂದು ಜಾತಿ ಸಪ್ತಿ. ಕುಲಿಶ = ವಜ್ರ

ಹರಿ ನೀಲಮಣಿ ಖಚಿತ ನೆಲಪೊನ್ನ ವೊದಿಕೆ ಸೌಂ |
 ದರ ಪವಳನವ ಮಕರ ತೋರಣದ ಚಲ್ವಿನಿಂ ರಂಜಿಸಿದು-
 ದಾಮಂಟಪಾ || ೨೨ ||

ಮೊಗ ಮುರಿವ ಬಾಯ್ವಿರೆವ ಮುಕುರಮಂ ತೋರಿ ನಸು |
 ನಗುವ ತಿಲುಕವನಿಡುವ ಕುಂತಳವ ಬಾಚಿಮುಡಿ |
 ಬಿಗಿವ ಕಜ್ಜಲ ಬರೆವ ನರ್ತಿಸುವ ಸ್ವರಗೈವ ನುಡಿವಸರಸವನಾಡುವ ||
 ಬಗೆ ಬಗೆಯ ವೀಣಾದಿ ವಾದ್ಯಮಂ ಬಾಜಿಸುವ |
 ಸೊಗಸಿಂನಂದಭಿನವನ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕರಗಳಂ |
 ಮುಗಿವ ಮಲಗುವ ನಗುವ ಪುಧ್ಧಳಿಗಳೊಪ್ಪಿದವು
 ಸಜ್ಜೀವದೋಳ್ ಸಭೆಯೊಳು || ೨೩ ||

ಗಜ ಹಯ ಕುರಂಗ ಗೋ ಸಿಖಿ ಸಿಂಗ ಸಾರಂಗ |
 ಭುಜಗಂಚಿ ಪಿಕ ಶುಕ ಕೆಣೆವಕ್ಕಿ ವೃಕ |
 ವ್ರಜಸೂಕರ ವ್ಯಾಘ್ರ ಶರಭ ಶಶ ಭೇರುಂಡ ಭೃಂಗಾಚ (ಳ)
 ಮರಿವಿಹಂಗ ||

ಕುಜಕುಮುದ ಕಮಲಲತೆ ರಥ ವುರುಷ ಸ್ತ್ರೀಯರಂ |
 ಬುಜಭವನ ಸೃಷ್ಟಿಯೋಳುಳ್ಳಖಿಳ ವಸ್ತುವಿನ |
 ನಿಜಚೇತನರ ತೆರದೊಳತಿ ಚಿತ್ರವೆಸದಿರಲ್ ರಾಜಿ
 ಸಿತು ಸಭೆಪ್ರಭೆಯಲಿ || ೨೪ ||

ಶಶಿಕಾಂತ ಮಣಿಗಳಿಂದೆಸವ ನೋವಾನದಿಂ |
 ದೆಸೆದಿತಿಗೆ ಬೀರ್ವ ಪರಿಮಳದ ಹೂಂದಾವರೆಯ |
 ಕುಸುಮೋಪ ಚಯದಿ ಝುಪಕುಲದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ
 ಕಾಸಾರ ವಿಧೀಯಿಂದ ||

ಲಸದಮಳರತ್ನ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಬಾಗಿಲ್ಗಳಿಂ |
 ಮಿಸುಪನೀಲದ ತೇಜಪುಂಜದಿಂ ರಂಜಿಸುವ |
 ಪೊಸತಾದ ಪರಿಪರಿಯ ಶಾಲೆಗಳ ವಿಸ್ತರದ ಚಲ್ವಿಕೆಯ
 ಪೊಗಳಲರಿದು || ೨೫ ||

ಆವಲ್ಲಿ ಜಲಮಿರಲು ತೋರುವದು ನೆಲವು ಮ !

ತ್ತಾವಲ್ಲಿ ನೆಲವಿರಲು ತೋರುವದು ಜಲಗಳಿಂ |
 ನ್ನಾವಲ್ಲಿ ಯೋರ್ವನಿರೆ ಕಾಣ್ಬಹುದುಜನದಂತೆ ರತ್ನಗಳ ಲಹರಿಯಿಂದ ||
 ಅವಲ್ಲಿ ಅ (ಯ) ಣುರೂಪ ತೋರ್ವದು ಮಹತ್ತಾಗು |
 ತ್ತಾವಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಮೊದಲಾದ ಬಣ್ಣಗಳೆ |
 ಲ್ಲಾವಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ತೋರಿ ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುವವು ಮಯನ
 ಚಮತ್ಕಾರಮೆಂತೊ || ೨೬ ||

ಎನ್ನುಂಗಸಂಗಮಂ ಬಿಟ್ಟು ವೋದಾಕ್ಷಣದಿ |
 ಬನ್ನಗೊಂಬುವಕಿಂತ ಚಿಂತೆ ಬ್ಯಾಡೈಜಗದಿ |
 ನಿನ್ನಲಿಖಿ ಪುತ್ತಿಮದ ಮೇಲೆ ಮೂಲೋಕದರ ಸುಗಳ್
 ಶಿರದೊಳಿಟ್ಟು ||

ಮನ್ನಿಸದಲಂಕಾರಮಂ ಮಾಡೆ ಬಹು ಶೋಭ |
 ನಿನ್ನು ಸಂಶಯ ವ್ಯಾತಕೆಂದಂಬುಧಿಗೆ ಪೇಳಿ |
 ರತ್ನಂಗಳೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಜನ ಮುಖಶಾಲೆ ಗೃತಂದು
 ಪ್ರಭೆಯೋಳ್ಳಿರದದು || ೨೭ ||

ಕುಲಿನೇಂದು ಮೌಕ್ತಿಕದ ತಾರಾಗಣದ ನಹಿತ |
 ಸಲೆ ಮಾಣಿಕದ ರವಿಯು (ಲವಿಯು) ಪವಳಸ್ತರಾಗದಿಂ |
 ದಿಳಿಗೀರ್ವರೈತಂದು ನೀಲ ಕತ್ತಲೆಯೊಡನೆ ಧರ್ಮಜನ ಸಿರಿ ನೋಡಲು ||
 ಇಳಿದಿದರ್ಪರೊ ಸೆಭೆಯೊಳೆಂಬಂತೆ ವಿವಿಧಮಣಿ |
 ಹಲವು ತೇಜಗಳಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸ ಮಂಟಪಂ |
 ಪೊಳೆಯೆನ್ನವನಾರ್ಜಿತದ ಪುಣ್ಯನಿಧಿ ತಾನೆನಲ್ ರಂಜಿಸಿತು
 ಮನೊಹರದಲಿ || ೨೮ ||

ಮಯನಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕರಿಸುವಿಕೆ

ಇಂತೆಸೆವ ಮುಖಶಾಲೆಯಂ ನೋಡಿ ಧರ್ಮಜಂ |
 ಸಂತೋಷಮಂತಾಳ್ವ ಮಯಗುಚಿತಮಂಕೊಟ್ಟು |
 ಕಂತುಪಿತನಡಿಗೆ ಬಿನ್ನವದ ವಾಲೆಯ ಬರೆದು ಪಾರ್ಥನಂ
 ಕರೆದು ಹರಿಯಾ ||
 ಅಂತರಂಗವನರಿದು ಬಿಜಯಮಂ ಗೃತಾಹು |

ದಂತ್ಯ ರಾತ್ಯಕನ ಶೀಘ್ರದೊಳೆನಲ್ ಘಾಳಿ ಜನ |

ದಂತೆ ಕಾಣಿಸುವ ಮಣಿರಥಮೇರ್ದು ದ್ವಾರಕೆಗೆ

ಬಂದಚ್ಚುತನ ಕಂಡನು || ೨೯ ||

ಪಾರ್ಥನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗೆ ಬಿನ್ನಹ

ದೇವಚಿತ್ತೈಸು ತವ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂ |

ಭೂವಲಯಮಂ ಜೈಸುತಸುತ ಧನವಂಕೊಂಡು |

ನಾವೆಲ್ಲರೈತರಲ್ ಭೂರಸೆನ್ನಂಕಳುಹೆ ತ್ವಪ್ಪದಾಬ್ಬವನಾರ್ದನು ||

ನೀವೆಬಲ್ಲಿರಿ ಮುಂದಿನಾಲೋಚನೆಯು ಸರ್ವ |

ಭಾವಜ್ಞರಿರಲೆಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಕೆನಲ್ |

ಶ್ರೀನರಂ ಸತಿಯರಿದೊಡಗೂಡಿ ನರನೊಡನೆ ಹರಿಪ್ರಸ್ತ

ಕೈತಂದರೂ || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸನ್ನಾಸ

ಯದುಕುಲ ಶಿರೋಮಣಿಯಕಂಡು ಧರ್ಮಜಯುಗ್ಮ |

ಪದಕೆರಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ನುತಿಗೈದು ವಿನಯದಿಂ |

ಸದಮಲ ಚರಿತ್ರ ನಿನ್ನಯ ಮಹಿಮೆ ಶ್ರುತಿತತಿಗಳರಸಿ

ಕಾಣವು ಜಗದೊಳು ||

ಇದು ಚೋದ್ಯಮಂಕಂಡೆ ನೆಲೆದೇನ-ನಮ್ಮಲ್ಲಿ |

ಗೊದಗಿದ್ದೈ ಸಲಹಲ್ಕೆ ಧನ್ಯರಾವೆಂದೆನಲ್ |

ಮುದದಿಂದ ಕಂಸಾರಿ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಕರವಿಡಿದು ಸಭೆಗೆ

ಬಿಜಯಂಗೈದನು || ೩೧ ||

ಧರ್ಮನು ಮುಖದೀಕ್ಷೆಯಂ ತಾಳ್ದು

ವ್ಯಾಸಕಂಡನು ಧೌಮ್ಯ ಮೊವಲಾದ ಮೆೌನಿಜನ

ವಾಸುದೇವಂಗರಗಿದರ್ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವದೋ |

ಳೇಸು ಕಾಲದ ಪುಣ್ಯ ಕೈಗೂಡಿತೆಮಗಿಂದೆನುತ ನುತಿಸುತಿರೆ

ಬಳಿಕ ನೈವತೀ ||

ಭೂಸುರರ ನೇಮದಿಂ ಮುಖದೀಕ್ಷೆಯಂ ತಾಳ್ದು |

ದೇಶದೇಶದ ಸಕಲ ಜನಪರ್ಗೇ ಯುಷಿಗಳಿಗೆ |

ಲೇಸಾದ ಪತ್ರಗಳನಟ್ಟಿಗಜಪುರವರಕೆಕನುಲನಂ ಕಳುಹಿಸಿದನು || ೩೨ ||

ಶ್ರೀ ಭೀಮನಿಂದ ಪುರುಷಾಮೃತರೂಪಿ
ಬಳಿಕಧ್ವರದ ಕಾರ್ಯಮಂ ನಾಡನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ |
ಕಲಿ ಭೀಮನಿಂದ ಪುರುಷಾಮೃತಗವ ಕರತರಿಸಿ |
ಮೊಳೆವ ಯೂಪಸ್ತಂಭದೋಳ್ ಬಿಗಿಸಿ ಬಂಧುಗಳ ಕರಸಿ
ಮುನ್ನಣೆಯೊಳರಿಸಿ ||

ಕಳಸ ಕನ್ನಡಿ ಧ್ವಜಪತಾಕೆ ತೋರಣದಿಂದ |
ಮೊಳಲನುರ ಸಿಂಗರಿಸಿ ವರಯಜ್ಞ ಶಾಲಯಂ |
ಮಲಯಜ ಸುಗಂಧ ಮೃಗಮದ ಪುಣಗು ಸಾರಣೆಗಳಿಂ
ದಲಂಕೃತ ಮಾಡಲು || ೩೩ ||

ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮುನಿಗಳು
ವರವೆನೆಲೆ ಮುನಿಗಳೆರೈ ರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರಕೆ |
ವರಮುನಿ ಸುಮಂತ ಜೈಗೀಷವೈ ಜಾಬಾಲಿ |
ಪರಶುಧರ ಕನ್ಯಾಪತಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ದೀರ್ಘತಪ ಗಾಝಕಂಕ ||
ಸುರಮೌನಿ ನತ್ಯತಪ ಶುಕ ಸನಕ ಶಂಡಿಲ್ಯೈ |
ಮರುತ ಭಕ್ಷಕ ನಸಿತ ಗೌತಮ ಭರದ್ವಾಜ |
ಭರಿತಮತಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಕಣ್ವ ಮಾಕಂಡೇಯರೋಮುಷ್ಕ
ನಡೆತಂದರು || ೩೪ ||

ಅಗಮಿಸಿದ ರಾಜರು
ಚೋಳ ಸಿಂಹ್ವಳ ಪಾಂಡ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿರ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ |
ಗೌಳ ಕೌಶಲ ಮಗಧ ಕಾಂಜೋಜ ಕಾಪ್ಪಿರ |
ಮಾಳವ ವಿದರ್ಭ ಬರ್ಬರ ದ್ರವಿಳ ಕಾಳಿಂಗ ನೇನಾಳ
ಅಂಗ (ಕಾಳಿಂಗ) ವಂಗ ||

ನೀಲ ಕುಂತಳ ಹೂಣ ಹಮ್ಮಾರ ಮಜ್ಜೆ ಮಲೆ |
ಯಾಳ ಕೇರಳ ಕಾಮರೂಪ ಕೈಕೆಯ ವಾಂ |
ಚಾಲ ಬ್ರಾವಿಡ ಶ್ರಂಜೆಯಾದಿ ದೇಶಾಧೀವರ್ ಬಂದರು
ತ್ಸವದಿಮುಖಕೆ || ೩೫ ||

ಪುರುಷಾಮೃತ=ಯಜ್ಞಪಾಕು=ಮನುಷ್ಯ ಮುಖವುಳ್ಳ ಮೃಗ.
ಯೂಪಸ್ತಂಭ=ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪಶು ಕಟ್ಟುವ ಜಯಸ್ತಂಭ.

ಭೂರಿ ಭೂರಿಶ್ರವಂ ಬಾಲ್ಮೀಕ ಭಗದತ್ತ |
 ವೀರ ಕೌಶಲ ಸೋಮದತ್ತ ಶಿಶುವಾಲ ಖಳ |
 ಮೌರ ವಸುಶೇಣ ಭೀಷ್ಮಕಸಾಲ್ವ ಚಿತ್ರರಥ ದಂತವಕ್ತ್ರ ಕೃಷಿಂಗ ||
 ಸೂರಸೇನಾವನಿಪ ವಿಂದಾನುವಿದ್ಯ ನೃಪ |
 ಧೀರ ಕುಂತೀಭೋಜ ಭೀಮರಥ ಮಾದ್ರೀಶ |
 ಶೂರ ಲೋಹಿತ ನೇಕಲವ್ಯಾದಿ ಭೂಭುಜರ್ ನಡಿತಂದರಧ್ವರಕ್ಕೆ ||೩೬||
 ಕೃಪ ಜಯದ್ರಥ ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮ ಸಂಜಯ ಶಕುನಿ |
 ತಪನಸುತ ದುರ್ಜಯಶ್ವಧಾಮ ದುಸ್ಯರಣ |
 ಕೃಪಣ ದುರ್ಮುಖ ಭಾನುದತ್ತ ದುಃಸ್ವಹ ವಿದುರ
 ದೀರ್ಘಭುಜ ದುಃಶಾಸನಾ ||

ಕಪಟ ದುರ್ದರುಷ ಶ್ರುತವರ್ಮಕ ಯುಯುತ್ಸುನುತ |
 ಚಪಳ ಲಕ್ಷಣ ವಿಕರ್ಣಾದಿಗಳ ಕೂಡಿಕೊಂ |
 ಡ ಪರಿಮಿತ ಸೈನ್ಯ ಸಮಸಪ್ತಕರ ಬಲದೊಡನೆ
 ದುರ್ಯೋಧನಂ ಬಂದನು ||

ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಇತರ ಜನರಾಗಮನ

ಮಧುರೋಕ್ತಿನುಡಿನ ಮಾಗಧ ಸೂತಬಂದಿಗಳ |
 ವಿಧವಿಧದ ಕವಿಗಮಕಿ ನಾಯಕರ್ ನರ್ತನದ |
 ವಿಧು ವದನ ದಪ್ಪರಾಂಗನೆಯರಾ ಶಿಲ್ಪಿಗರ್ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರಾದಿಜನರು ||
 ಅಧಿಕ ಭುಜಬಲವುಳ್ಳ ಜಟ್ಟಿಗಳ ಪಂಗುಗಳ |
 ಬಧಿರಾಂಧ ಮೂಕ ಗಾರುಡ ವೇಷಧಾರಿಗಳ |
 ಕುಧರ ವಚನರರಖಿಳ ಜ್ಯಾತಿಯಾಚಕರೆಲ್ಲ ನೆರದುದಿಂದ್ರ ಪ್ರಸ್ತಕೆ ||೩೭||
 ಧರ್ಮರಾಜನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆ ಪ್ರವೇಶ

ಬಂದಮಿತ ಭೂಪಾಲ ಋಷಿಕುಲವನು ಪಚರಿಸಿ |
 ತಂದು ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಬಳಿಕ ವರಿ ಗೊಂದೊಂದು
 ಮಂದಿರವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿಯ
 ಶುಭದಿನದೊಳು ||

ಮಿಂದು ದ್ವಿಜರಾಜ್ಞೆಯಂ ದಿವ್ಯಂಬರವನುಡುತ |

ನಂದು ನವನೀತ ಲಿಪ್ತಾಂಗನಿಂ ಹಸ್ತಾಗ್ರ |

ದಿಂದೆಸೆವ ಸಾರಂಗ ಶೃಂಗ ಕೃಷ್ಣಾಂಜನದೊಳರಸ

ದಿಕ್ಷೆಯತಾಳ್ವನು || ೩೯ ||

ನೇದ ಘೋಷಗಳಿಂದ ಶಮನಜಂ ಸತಿಯೊಡನೆ |

ಸಾದರದೊಳ್ಳೆತಂದು ಯೂಪಕುಂಡದ ಬಳಿಗೆ |

ಬಾದರಾಯಣ ನಾಚ್ಚೆಯಿಂದ ತಿಲಸಮಿಧ ಕುಶಘೃತ

ತಂಡಿಲಗಳ ತರಿಸಿ ||

ನೋದದಿಂ ಋತ್ವಿಕರ ನೇಮದಿಂ ಮುಖಕೆ ಬೇ |

ಕಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಜತೆಗೊಳಿಸಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕದಿ |

ಮೇದಿನೀಪತಿ ಧಾತೃ ಹೋತ್ರಗಳ ಮುಖದಿಂದ

ಹೋಮಿಸಿದ ರಾಹುತಿಯನು || ೪೦ ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಆರಾರಿಗೆ ಅವ ಕೆಲಸ ನೇಮಿಸಲು ಭೀಷ್ಮಗೆ ಬಿನ್ನಹ

ಅಲಿಸೆಲೆ ಋಷಿಗಳಿರೆ ಮುಂದಿನ ಕಥಾಲಾಪ |

ಕಾಲಜಂ ಭೀಷ್ಮನಡಿಗೆರಗಿ ಕೈಮುಗಿದುದಿದು |

ಬಾಲಕರ್ ಗಾವೈವರಧ್ವರಕೈತಂದರವಿಳ ದೇಶಾಧೀಶರು ||

ಭೂಲೋಲರಂ ಮನ್ನಿಸುತ ಲೆಮ್ಮಮಾನವಂ |

ಪಾಲಿಸುವ ಭಾರಮಂ ನಿಮ್ಮದೈ ಸಲೆ ಜಗದಿ |

ಹೋಲುವವರುಂಟೆ ತಮ್ಮ ಗುಣ ವಿಕ್ರಮಕೆ ಜೀಯಾ ಸಾಗಿಸಿ

ಮುಖವೆಂದನು || ೪೧ ||

ಬರೆದೆ ಚಿಂತಿಗಳ್ಯಾಕೆ ಮಗನೆ ಭವನಾವಳಿಯ |

ಪೊರದಳಿವ ಕೃತು ಕರ್ತೃ ಭೋಕ್ತೃ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಿ |

ಮೃರಮನೆಯೊಳಿರೆ ದುರ್ಲಭದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ಸ್ನೇಹ

ದಿಂದೆನಗಕೊಟ್ಟಾ ||

ಭೀಷ್ಮರು ನೇಮಿಸಿದ ವಿವರ

ಹಿರಿಯತನಮಂ ವೃಧಾ ಬಿಡಲ್ಯಾಕೆ ಲೇಸನುತ |

ಸುರ ನದೀಸುತ ಯಾಗಮಂ ಸಾಂಗ ಮಾಡಲಾ |

ಗುರು ಧೌಮ್ಯ ಮತದೊಳ್ಳಿಲ್ಲರ್ಗೆ ನೇಮಿಸಿದ ಕಜ್ಜಮಂ

ಕೇಳೆಂದನು || ೪೨ ||

ರಾಜ ನಿಕರವ ಋಷಿಗಳಂ ಕರೆಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ |
 ಪೂಜೆಗೈವಧಿಕಾರ ಪಾರ್ಥಂಗೆ ಸರ್ವರನ |
 ಭೋಜನದೊಳಾದರಂ ಗೈವುದಾ ಸಹದೇವಗವಿಳಪಕ್ವಾನ್ನರಸದಾ ||
 ಯಾಜಮಾನತ್ವ ಮರುತಾತ್ಮಜಗೆ ನಕುಲಂಗೆ |
 ರಾಜಿಸುವಗಂಧ ಮಾಲ್ಯಾ ಭರಣ ಕೊಡುವ ವ್ರ |
 ಯೋಜನಂ ಮಣಿಹೇಮ ವಸನಧನದುದ್ಯೋಗ ಕುರುಪತಿಗೆ
 ಹೇಳಿಸಿದನು || ೪೩ ||

ಧರಣಿ ಸುರರಿಗೆ ದಕ್ಷಣಗಳೀವ ವ್ಯಾಪಾರ |
 ಗುರುತನಯ ಗೀಷ್ಟಿತದ ದಾನಗಳ ಮಾಳ್ಪುದಂ |
 ತರಣಿ ಕುವರಂಗಾಯ್ತು ಭೂಸುರರನುಣ ಸ್ಥಣಿಸಿ ಕಳಹುವಣ
 ಕೃಪಗಾದದು ||

ನೆರದರಸರುಗಳ ಸೈನ್ಯದಾರೈಕೆ ಪಾಂಚಾಲ |
 ಕರಿಗಾದುದೆಲ್ಲಗೆ ತಾಂಬೂಲ ಪರಿಪರಯ |
 ಪರಿಮಳಗಳಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸುವ ಸತ್ಪರ್ಯಮು ವಿದುರಗೆ
 ನಿಯಾಮಿಸಿದನು || ೪೪ ||

ಸಕಲ ಜನ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರಾದಿ ಮಾಗಧ ಬಂದಿ |
 ನಿಕರದ ವಿಚಾರವ ವಿಶೋಕಿಂದ್ರ ಸೇನಾದಿ |
 ಪ್ರಕಟ ವಾಂಡವರ ರಥ ಸೂತರ್ಗೆ ನೇಮಿಸಿದ
 ನೇ ವೇಳ್ವಿನಾಕ್ಷಣದೊಳು ||

ವಿಕಸಿತಾನನರಾಗಿ ನಿಖಿಲ ಭೂಪಾಲಕರ್ |
 ಮುಕುಟ ಭೂಷಣ ವಸ್ತ್ರದಿಂದಲಂಕೃತರಾಗು |
 ತಕಳಂಕ ಮುಖಾಲೆಗೈತಂದು ಮಣಿಖಚಿತ ಸಿಂಹಾಸನ
 ದೊಳೆಸೆದರು || ೪೫ ||

ಈ ಪರಿಯೋಳಾ ಭೀಷ್ಮನೆಲ್ಲಗೆ ಕಾರ್ಯವ ನಿ |
 ರೂಪಿಸಲ್ ಕಾಮುಖಂ ಮೆರೆದುದತಿ ವಿಭವದಿಂ |
 ಲೋಪವಂ ದಿನಿತಿಲ್ಲದವಿಳ ಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಮರಥೇನು ||
 ಆ ಪಾಂಡವರ ಮನೆಯೊಳಿರೆ ಸಿರಿಯ ಕೊರತೇನು |

ತಾಪತ್ರಯಂಗಳಿಲ್ಲದ ಧ್ವರಂ ಸಾಗಿದದು |

ತಾಪಸೋತ್ತಮರಾದ ಶೌನಕರ ಕೇಳಿನ್ನು ಮುಂಗಥಾ

ಕೌತುಕವನು || ೪೬ ||

ಮುಖಶಾಲೆಗೆ ಕಾರುವನ ಆಗಮನ

ಅನುಜರಿದೊಡಗೂಡುತಾ ಸಮಯದೋಳ್ ಕುರುಪ |

ಮನದೊಳರಿಗಳ ವಿಭವ ಸೈರಿಸದೆ ಮತ್ಸರವ |

ನನುಸ (ಕ)ರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕಾಪಟ್ಟ ಸ್ನೇಹದಿಂದೆಜ್ಜ ಮಂಟಪಕೆ

ಬರಲು ||

ಘನರತ್ನ ಲಹರಿಗಳ ಮುಸುಕೆ ಜಲ ನೆಲಗಳಂ |

ತನಗೆ ತೋರದೆ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಚುಕವೆತ್ತಿ |

ಮಿನುಗುವವನಿಯವೇಲೆ ನಡೆತರುತ ಸರಿಸಿಯೋಳ್

ಬಿರ್ದನವ ಮೂರ್ಖತೆಯೊಳು || ೪೭ ||

ಕುರುಪನ ಮಾನಭಂಗ

ನೆರದಿರ್ದ ಮುನಿವೃಂದ ದ್ರುಪದಾದಿ ಭೂಭುಜರ್ |

ತರಳೆ ದ್ರೌಪದಿ ಸುಭದ್ರಾದಿಂದು ವದನೆಯರ್ |

ಕರಹೊಯ್ದು ಘೋಳಿನುತ ಬಿರುನಗೆಗಳಿಂದ ಪರಿಹಾಸ

ವಂ ಮಾಡುತಿರಲು ||

ಜರಿದ ಮಾನದೊಳೆದ್ದು ತಲೆವಾಗಿ ಕೌರವಂ |

ಸರಿದು ಹಿಂದಕೆ ಜನ್ಮ ಧಿಕುಯೆನುತ ಪೋಗುತಿರೆ |

ಶರಗು ವಿಡಿದಾಶಕುನಿ ಸಂತ್ಯೆಸು ತಾಖಳನ ತಂದನಧ್ವರ

ಶಾಲೆಗೆ || ೪೮ ||

ನೀರಲ್ಲಿಬಿದ್ದ ಕಾರವಗೆ ಧರ್ಮನು ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರಗಳಿತ್ತನು

ನೊಂದು ಮನದೊಳು ಕೋಪದಿಂದಿರುವುತಾಗ ನಡೆ |

ತಂದು ಕುಳ್ಳಿರುವ ಘಣಿಕೇತನಂಕಾಣು ತೆಮ |

ನಂದನಂ ಸಂತ್ಯೆಸು ತುದಕದೋಳ್ ತೋದವನ ವಸ್ತ್ರಂಗಳೆಲ್ಲ

ತಿಗಸಿ ||

ತಂದುಡಿಸಿದಂ ದಿವ್ಯ ದೇವಾಂಗಮಂ ನಗುವ |
 ಮಂದಿಗಳ ಕಳಕಳವ ಮಾಣಿಸುತ ಬಳಿಕಮುನಿ |
 ವೃಂದಗಳ ಶ್ರುತಿ ಘೋಷದಿಂದರಸ ನಾಹುತಿಯ ಹೋಮಿಸಿದ
 ನುತ್ಸವದೊಳು ||೪೯||

ಯಜ್ಞ ಕಲಾಪ ಹೋಮ ವರ್ಣನೆ

ತಂಡಿಲಾಹುತಿದೂರ್ವ ತಿಲಸಮಿಧೆ ಘೃತಗಳಿಂ |
 ತಂಡತಂಡದೊಳಿರೆಯ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಂದಗ್ನಿ |
 ಕುಂಡದುರಿ ಧೂಮಂಗಳೈದಿದವು ದಿವಿಲೋಕಕೇಳುದಿನ
 ಪರಿಯಂತರ ||

ಕೊಂಡರು ಹವಿರ್ಭಾಗ ವಿದ್ರಾದಿಸುರರು ಕೈ |
 ಕೊಂಡು ಮುದದಿಂದಘೂರಿ ದಕ್ಷಣೆ ಸುಭೋಜನನ |
 ನುಂಡುದಣಿದುದು ಮೌನಿ ನೃಪ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರಾದಿ ವಿವಿಧ
 ಜಾತಿಗಳಜನರು ||೫೦||

ಶ್ರೀಹರಿ ಮೂರುರೂಪದಿಂದ ಧರ್ಮನ ಯಜ್ಞ ಸಾಂಗ ಮಾಡಿದನು
 ವಾಸಿಷ್ಟ ಕೃಷ್ಣ ಯಾದವಕೃಷ್ಣ ಪರಶುಧರ |
 ವಾಸವಾಧ್ಯಮರ ಮುನಿಗಳ್ ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ |
 ವಾಸ ವಾಗಿರುತಿರ್ದು ಮಖಸಾಂಗಮಂಗೈಯೆ ಲೇಸೆನಿಸ
 ದಿಹುದೆ ಜಗದಿ ||

ಈ ಸತ್ಯಸಂಧ ಧರ್ಮಜಗೆ ಸಮರಾದ ಭೂ |
 ಮಿಶರಂ ಭಾಗ್ಯದೋಳ್ ಕಾಣೆ ವೆಂದಾಸಕಲ !
 ಭೂಸುರರ್ ತಮತಮಗೆ ಕೊಂಡಾಡುತತಿ ತೋಷದಿಂ
 ನಲಿದ ರೇಳ್ವೆನು ||೫೧||

ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಹೋತ್ಸವ

ವ್ಯಾಕರಣ ತರ್ಕಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣಾದಿಗಳ |
 ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ಯಾಜ್ಞಿಕ ಮಂತ್ರಗಳ ಬಣ್ಣಿಸುವ |
 ನೇಕನೇ ಹರಿದೈವ ಜಗಕೆಂದು ನ್ನಾಪಿಸುವ ಬುಧರ ರವ
 ವಂದೆಡೆಯೊಳು ||

ಕೋಕನದ ನೇತ್ರಿಯರ ನರ್ತನದ ರಚನೆಗಳ |

ನೇಕಸಂಗೀತಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳ ಕಳಕಳಂ |

ಭೂಕಾಂತ ವರ್ಗದೋಳ್-ರಾಜಿಸಿತು ಧರ್ಮಜನ ರಾಜಸೂ

ಯಾಧ್ವರದಲಿ ||೫೨||

ಧರ್ಮನು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜಾರ್ಹರಾದೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ

ಆವ್ಯಾಳ್ಯಯೋಳ್ ನೃಪನಿಂದು ಮುನಿಮಧ್ಯದೋಳ್ |

ದೇವವ್ರಾತಂಗೇರಗಿ ಬೆಸಗೊಂಡನೆಲೆ ಜೀಯಾ |

ಭೂವಲಯದೋಳ್ ನೆರೆದ ದ್ವಿಜಪಂಜ್ಜಿಯೋಳ್ ಸಕಲ ಋಷಿ

ರಾಜ ಸಂಕುಲದೊಳು ||

ವಾವನಗ್ರದಪೂಜೆ ಗರಹುರಾದವರನಂ |

ನೀ ಪೊಲಿದು ತೋರಿಸೆನೆ ನಸುನಗುತ ಗಾಂಗೆಯ |

ನಾವೇದ ಸಮ್ಮತದ ವಾಕ್ಯಮಂ ನುಡಿದನತಿ ಗಂಭೀರ ಸುಸ್ವರ

ದೊಳು ||೫೩||

ಭೀಷ್ಮರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೆ ಅಗ್ರಪೂಜಾರ್ಹನೆಂದು ಪೇಳಿದರು.

ಪದುಮ ಜಾಂಡದೊಳಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪುಟ್ಟಿಸುವ |

ಪದುಮ ಸಂಭವನನಿಚ್ಛಾ ಮಾತ್ರದಿಂ ನಾಭಿ |

ಪದುಮದಿಂ ಪಡೆದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ತಾನಾವನಾ

ಜಗ ಪ್ರಳಯದೊಳಗೆ ||

ಪದುಮಾಲ (ಮಾಕ್ಷಿ) ಯಳ ಕೂಡಿ ವಟಪತ್ರ ತಲ್ಪದೋಳ್ |

ಪದುಮಸಖ ಕೋಟಿ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ರಾಜಿಸುವ |

ಪದುಮಾಕ್ಷ ಜಡಜೀವ ವ್ಯಾಪ್ತನೀ ಕೃಷ್ಣನೇ ಪೂಜಾರ್ಹ

ನಹುದೆಂದನು ||೫೪||

ಗಿರಿಗಳೋಳ್ ಕನಕಾದ್ರಿ ದ್ವಿಜಜಾತಿಯೋಳ್ ಗರುಡ |

ಶರಧೀಯೋಳ್ ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ ಪಶುಗಳೋಳ್ ಸುರಧೇನು |

ಹರಫಣಿಪ ಶಕ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೋಳ್

ನಾರಾಯಣನೆ ಮುಖ್ಯನು ||

ಅರಸ ಬೆಸಗೊಂಬದೇ ನೀ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ |

ಧ್ವರದಗ್ರ ಪೂಜೆಗತಿ ಪಾತ್ರ ಭೂಪಾಲರೋಳ್ |

ಚರಣಾಬ್ಜ ಯುಗಳಮಂ ತೊಳದರ್ಚಿಸುವದೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ

ನಿಶ್ಚಯದೊಳು ||೫೫||

ಇತರ ಋಷಿಗಳ ಸಮ್ಮತ

ವ್ಯಾಸನಾರದ ಕಣ್ವಕಸ್ಯಪ ವಶಿಷ್ಠ ವೆಂಕ |

ನೇಶರೋಮರ್ಷ ಸನಕ ಶೌನಕ ತಪಸ್ವಿಗಣ |

ರೀಸಭಾ ಮಧ್ಯದೋಳ್ ನೆರದಿದ ರಿಲ್ಲರಂ ಕೇಳರಸನೀ

ಪೂಜಿಗೆ ||

ಕೇಶವನೆ ಯೋಗ್ಯನಹ ನೆಂದನೆಲ್ ಋಷಿನಿಕರ |

ಲೇಸನಾಡಿದೆ ಭೀಷ್ಮ ಯದುಕುಲೋದ್ಭವನಾದ |

ವಾಸುದೇವಂಗಳರ್ಚನೆಯಮಾಡಿಸೆನೆ ಕೇಳ್ವ ಭೂಪಾಲನನು

ವಾದನು ||೫೬||

ಧರ್ಮನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜಾ ಮಾಡುವಿಕೆ.

ವಿನಯದಿಂದವನಪತಿ ಸತಿಸಹಿತ ಶ್ರೀ ವರನ |

ಕನಕಮಣಿ ಖಚಿತ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇರಿಲಿಸಿ |

ವಿನುತ ನಿರ್ಮಲ ಪವಿತ್ರೋದಕಗಳಿಂ ದಂಘ್ರಿಗಳ ತೊಳದು

ಶಿರದೊಳಾಂತು ||

ಘನಘೋಷದಿಂದ ಮಧುಪರ್ಕಾದಿ ಪೂಜೆಯಿಂ |

ದನುಪಮ ಸುಗಂಧ ಮಾಲ್ಯಾಂಬರ ನವಾಭರಣ |

ವನಿತರಿಂ ಸತ್ಪರಿಸುತಭಿನಮಿಸಿ ನುತಿಸಿದಂ ಕೈ ಮುಗಿಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

||೫೭||

ಜಯಜಯ ಸುರಸೋತ್ತ್ರ ಸುಖಪೂರ್ಣ ಶುಭಗಾತ್ರ |

ಜಯಜಯ ಭಕತರಕ್ಷ ಕಂಸಾರಿ ಖಳಶಿಕ್ಷ |

ಜಯಜಯ ದುರಿತನಾಶ ದಾರ್ವಕಾ ಪುರಧೀಶ ಸರ್ವೇಶ ಲೋಕ

ಪೋಷ ||

ಜಯಜಯತು ಗೋಪಾಲ ಸಂತತ ರಮಾಲೋಲ |

ಜಯಜಯತು ಪರಬೊಮ್ಮ ದೇವ ಸರ್ವೋತ್ತಮ್ನು |

ಜಯಜಯತು ಜಯರಾಮ ಯದುಕುಲಾಂಬೋಧಿ ಸೋಮ
ಜಯಜಯ ತೆನುತಿರ್ದನು ||
||೫೮||

ತುಂಗಸ್ತನಂಗಳೇ ಗಿರಿಗಳಂತೆನೆಯೆ ದಂ |
ತಂಗಳೇ ಮುಕ್ತಾಫಲ ಗಳಾಗಿರೆ ಪೊಳವ |
ಕಂಗಳೇ ಮಿಂನ್ನಳಂತಿರೆ ರಂಗು ದುಟಿಗಳೇ ಪವಳಲತಿ
ಯಿಂದೊಪ್ಪಿರೆ ||

ಶೃಂಗಾರ ಗತಿಗಳೆ ತರಂಗಗಳಾಗಿರೆ ನಿರ್ಮ |
ಳಂಗ ಲಾವಣ್ಯರಸ ವಾರಿಧಿಯಂತೆ ಮೆರ |
ವಂಗನೆಯರುಣಮಯ ಮಂಗಳಾರುತಿಯ ಕೃಷ್ಣಗೆ ನಲು
ವಿಂದೆತ್ತಲು ||೫೯||

ಮೊಳಗಿದವು ದುಂದುಭಿಗಳ ಭ್ರದೋಳ್ ಮಂದಾರ |
ಮಳೆಯ ಸೂಸಿದರಾಗ ನಿರ್ಜರರ್ ತಮತಮಗೆ |
ನಳಿನದಳ ಲೋಚನನ ಸಿರಿಮುಡಿಗಿ ಧರ್ಮಜನ ಸುಕೃತಮಂ
ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾ ||

ಬಳಿಕ ಮುನಿಜನ ಮೈದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದರ್ ಭೂಪ |
ನಿಳಿಯೋಳಿ ನಮಮ ಧನ್ಯನೊ ಹರಿಯನೊಲಿಸಿಹ ಸ |
ಫಲವಾಯಿತಧ್ವರಂ ಕೃತಕೃತ್ಯರೆಮಗಿದಂ
ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಘಟನೆಂದರು ||೬೦||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರ

ನಮೋದನುಜ ತಮನರಿಪು ಧಾ (ದಾ) ತೃ ಗಿರಿಧರ ಶೌರಿ |
ನಮೋ ದಿತಿಜ ಜಯ ಕ್ರೋಡ ದೀನ ಶಿಶು ರಕ್ಷಕನೆ |
ನಮೋ ದುಃಖ ನಾಶ ವಟು ದೂರದುಷ್ಟರ್ಗೆ ನೃಪವಂಶ ಸಂಹಾರ
ಭಾರ್ಗವ ||

ನಮೋ ದೇವ್ತರಘುರಾಮ ದೈತ್ಯ ಮರ್ದನ ಕೃಷ್ಣ |
ನಮೋ ದೋಷ ಹರ ಬೌದ್ಧ ದೌಂಸ್ಪ್ರ (ದುಷ್ಟ) ಮುಖ ಕಲಿ ಶೀಕ್ಷ |
ನಮೋ ದಂತಿ ವರ ವರದ ವಿಭುದ ಗಣ ವಂದ್ಯ ಸಲಹೆಂದು ಮುನಿಗಳ
ಪೊಗಳ್ಳರು || ೬೧ ||

ದಿವಿಜರು ಪೂಮಳೆಸರೆಡುದು

ಅವನಿ ವೃಂದಾರಕರ ಸುಮ್ಮಾನ ಪಾಂಡವರ |
 ಸುವಿಲಾಸದೇಳೈಯಿಂ ದ್ರೌಪದಿ ಸುಭದ್ರಾದಿ |
 ಯುವತಿಯರ ಸಂತೋಷದೊಲಪುಗಳ ಕೌರುವರ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಭರಿತ
 ಮುದವ ||

ದಿವಿಜತತಿ ದುಂದುಭಿಯ ರಭಸದಿಂ ಪೂಮಳೆಯ |
 ಭುವನ ಪತಿ ಹರಿಯುತ್ತಮಾಂಗದೊಳ್ಳೊಸು ಉ |
 ತ್ಸವನ ಕಂಡಿರೆ ನೋಡಿರಂದಖಿಳ ಭೂ ಭೂಜರ್ ಜರಗಾಗಿ
 ನೀಕ್ಷಿಸಿವರು || ೬೨ ||

ಶಿಶುಪಾಲನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಿಂದಿಸಿದ್ದು

ಕೆಲರಚ್ಚುತನ ಪಕ್ಷ ಪಾತ ಬಂಧುತ್ತದೋಳ್ |
 ಕೆಲರೆನುಸುತಾದಿಗಳ ಸ್ನೇಹಾನುವರ್ತಿಯೋಳ್ |
 ಕೆಲರುಚಿತ ಸ್ತೋತ್ರ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯೋಳ್ ಕೆಲಕೆಲರ್ ಕುಹಕತ್ವ
 ಬುದ್ಧಿಗಳೊಳು ||

ಕೆಲರಿದ್ಯಾಕೆಮಗೆನುತ ನುಡಿವುತ್ತ ಸಕಲ ಭೂ |
 ವಲಯ ದರಸುಗಳೆರ್ದ ರವರೊಳಾಶಿಶುಪಾಲ |
 ಖಳಶಿರೋಮಣಿ ಪೂರ್ವ ವೈರದಿಂ ನಿಂದಿಸಿದ ಜರಿದು ಮೂ |
 ದಲಿಸಿ ಹರಿಯಾ || ೬೩ ||

ಎನೆಲವೊ ಮೂರ್ಖ ಸಹದೇವ ನೀ ಭೂತಳದ |
 ಮಾನನಿಧಿಗಳ ಮುಂದೆ ಗೋವಳಂಗಘ್ಯಾಡ್ಯ ವಿ |
 ಧಾನ ಸಿಂಹಾಸನವೆ ಮೇಣಗ್ರ ಪೂಜೆ ಸಂಭಾವನೆಯ ವಂದನೆಗಳೇ ||
 ಈ ನೆರದ ಮೌನಿಕುಲ ಹಿರಿಯರಿರ ಲಕಟಕಟ |
 ಹಾನಿ ತಂದನೆ ರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರಕೆ ಧರ್ಮ |
 ಸೂನು ತಮ್ಮಯ್ಯನಂ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಕಳುಹಿದನೆ ಖೂಳರೈ
 ನೀವೆಂದನು || ೬೪ ||

ತರುಳರೈವರ್ ವಾಂಡು ಸುತರಂತಿರಲಿ ಭೀಷ್ಮ |
 ಪಿರಿಯ ವೃದ್ಧಂ ಪ್ರಹುಡನೆಂದು ನಿನ್ನಂ ಕೇಳೆ |

ಕರುವ ಕಾಯ್ವಂಗಚ್ಛೇಯ ಮಾಡಿಸಂದರುಹಿ ಮಖ ಪುಣ್ಯಮಂ |
ಕಳದೆಲಾ ||

ಅರಸುಗಳ ರಾಜ ವಿಭವಾಸ್ವದದ ಗದ್ದುಗೆಗೆ |
ಪರಮ ಭಾಹಿರರು ಯಾದವರು ತತ್ಪಲದೋವ |
ದುರುಳ ನೆಂಬುದು ಜಗತಿಯೋಳ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಲೆ ಮೂಢಾ
ತೃನೀ ನೆಂದನು ||೬೫||

ಈ ಯುಷಿಗಳೇ ಭಣಗುಗಳನೋಡೆ ನೆರದ ಬಡ |
ಹಾರುವರ್ಧಕ್ಷಣೆ ಸುಭೋಜನಾಂಬರ ಗಂಧ |
ಭೂರಿದಾನವೆ ಸಾಕು ಮಾನಮನ್ನಣೆ ಪೂಜೆ ವಾನೆವಟ್ಟಂ
ಗಳಲ್ಲಿ ||

ಹೋರುವವ ರಿವರಲ್ಲ ಧರ್ಮಜಂ ಜಡ ಭೀಷ್ಮ |
ಚಾರು ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂವಾಲರ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ |
ಪ್ರೋರತನ ದಿಂದರ್ಚನಿಗೆ ಸಂದ ನಿನಗಿದಂ ಕೃಷ್ಣ ಸದರವೆ
ಯೆಂದನು ||೬೬||

ಅರಿಯದವರಾದರಿಸೆ ನಿನ್ನ ಕುಲ ನೀತಿಗಳ |
ನರಿಯ ಬ್ಯಾಡವೆ ಗೊಲ್ಲ ಕೇಸರಿಯ ಕಟಕದೋಳ್ |
ನರಿಗಳೊಡತನವೆ ನೆರದೀ ಸಭಾಮಧ್ಯದೋಳ್ ರಾಜೋಪ
ಚಾರಂಗಳೆ ||

ಅರುಹನೇ ಮರದೆಲಾ ತುರುಗಾವ ತಳ್ಳಿಯಂ |
ಕುರುಬರೂರಿಲಿ ಕಾಜುಮಾಣಿಕ ವಿದೆಂಬಂತಿ |
ಮರುಳಗಳ್ ತಿಳಿಯದರ್ಚಿಸೆ ಬೆರತ ಗದ್ದುಗೆಯ
ನಿಳಿಯೆಂದು ಖಳಜರಿದನು ||೬೭||

ಹಿಂದೆ ಭೀಷ್ಮಕರಾಯನಾತ್ಮಜಯ ನೆನಗೀವೆ |

ವಾಸೆ = ಮಾ ತುಳು

ವಟ್ಟಂಗಲ್ಲಿ = ವಟ್ಟ-ದಲ್ಲಾ ಲಿ

ಹೋರುವರ = ಒಹಿಸುವವರು.

ತರುಗುವ = ಅಕಳಕಾಯ್ವ

ತಳ್ಳಿಯಂ = ಬಂಡಾಯಿಖೋರ, ನಡುವೆಬಂದು ಜಗಳಪಟ್ಟು ವಿಕೆ.

ನೆಂದು ನೇಮಿಸಲಾಗ ರುಗ್ಮಿಣಿಯ ಕಳ್ಳತನ |
ದಿಂದೊಯ್ದ ಭಾಸಮಾಡೆನ್ನ ಕೈ ವಳಗಾಗದಾ ಕುಶಸ್ಥಳ

ಗೋಡಿದೆ |

ಇಂದು ಮತ್ಪಣ್ಯದಿಂ ಮೈದೊರ್ದೆ ತವಪ್ರಾಣ |
ದಿಂದ ಬಿಡೆ ನಿನ್ನರ್ಚಿಸಿದ ಪಾಂಡುನಂದರ |
ಕೊಂದು ಬಿಸಡುವೆ ನೋಡೆನುತ ಚೈದ್ಯ ಬಹುಬಗೆ
ಯೊಳಚ್ಚುತನ ನಿಂದಿಸಿದನು ||೬೮||

ಅದುಕೇಳುತನಿಲಜಂ ರೋಷದಿಂದಾಖಳನ |
ಗದೆಯಿಂದ ನಾಲಿಗೆಯ ಕೀಳ್ವೆ ನೆಂದೇಳಲೂ |
ನದಿಯಮಗ ಕಂಡಿವನ ವಧಿಗೆ ಹರಿಕಾರಣಂ ನೀಸೈರಿಸನುತ
(ನದಿಜ ಕಂಡಿವನ ವಧಿಗಸುರಹರ ಕಾರಣಂ) ನಿಲನೇ ||

ಬೆದರದಾ ದಮಘೋಷಸುತ ಬಾಯ್ಗೆ ಬಂದಂತೆ |
ಒದರುತಖಿಳೇಶನಂ ಬೈದಾರ್ಭಡಿಸಿ ನಿಲ್ಲು |
ಕದನಕನುಮಗೆಲವೊ ದನಗಾವಿ ಜಾರಚೋರನೆಯೆಂದು
ದೂಷಿಸಿದನು ||೬೯||

ಶಿಶುಪಾಲನ ವಧೆ

ಈ ತೆರದೊಳುರ ಪಳವ ಖಳನ ಶತಕಪರಾಧ |
ತಾತಾಳ್ವನ ಜನನಿಗಿತ್ತ ಭಾಷೆಗೆ (ವಚದಿಂ) ಮತ್ತೆ |
ಪೀತಾಂಬರಂ ಜರಿವುದಂ ಕಂಡು ಸೈರಿಸದೆ ಚಕ್ರಕಾಗ್ನಿಯನೀಡಿ
ಲೂ ||

ಭೀತಿಗೊಳೆ ಮೂಜಗಂ ತರಿದುದಾಕ್ಷಣ ಚೈದ್ಯ |
ಯಾತುಧಾನನ ಶಿರವ (ನ)ತರಿಯೆ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ |
ಧಾತುಗೆಟ್ಟಳಿದು ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನೈದಿ ತಹಿತಬಲ ವದ್ಭುತ
ವೆನೆಂ ಪೇಳ್ವೇನು ||೭೦||

ಇತರ ರಾಜರೆಲ್ಲ ಭೀತಿಗೊಂಡರು.

ಮೂರಿಂಟು (ನೂರಿಂಟು) ಸಾವಿರ ತುರಂಗ ಮಾತಂಗ ವೀ |

ರಾರು ಸಾವಿರ ವಾಯದಳ ಲಕ್ಷ ರಥಿಕರೈ |
 ನೂರುರಿಪು ನೃಪತಿಗಳ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯ ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು
 ಕಂಪಿಸಿ ಧರೆಯೊಳು ||
 ಘೋರತರ ಚಕ್ರದ ಮರೀಚಿಯಿಂದರುಣಜಲ |
 ಕಾರುತಂತಕ ಪುರಿಗೆ ಸಾಗಿದದು ನಿಮಿಷದೋಳ್ |
 ಸಾರಾಯಣನ ಕೂಡೆ ದ್ವೇಷಮಂ ತಾಳ್ದವರ್ ಬಾಳುಬದುಕುವರೆ, ತ್ರೈ
 ಜಗದೊಳು ||೬೭||

ಧರ್ಮನು ಯಜ್ಞ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಗೈದನು,
 ನೆರೆದಮಹಿವರ್ (ನ.ಹೀಸುರ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯಗಣ) ವೆೌನಿಗಳೆನ್ನಿಗಳೆ-
 ದಿವಿಜಗಣ |
 ಹರಿಯ ನುತಿಸುತ ವುಷ್ಣು ವೃಷ್ಟಿಯಂ ಕರೆಯೆಬಳಿ |
 ಕರಸ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯ ನಿತ್ತು ಕೃತು ಸಮಾಪ್ತಿ
 ಯನಂತರ |

ವರಮಂತ್ರ ಪೂತದವಭೃತ ಸ್ನಾನವಂ ಮಾಡೆ |
 ಸುರಪ ಸಂತುಷ್ಟಿಯೋಳ್ ವಾಂಡು ನೃವಾಲಕಗೆ |
 ಪರಮ ಪದಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸಿದ ಕುಂತಿಜರ ಸುಕೃತ
 ವೇಂ ಬಣ್ಣಿಸುವೆನೊ ||೬೮||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ ವಿವರಣೆ
 ಧರಣಿಸುರರೊಂದು ಲಕ್ಷದ ಭೋಜನಾಂತರಕೆ |
 ಮೊರೆವದೊಮ್ಮೆಯು ಶಂಖಮುಖದ ಪರಿಯವಸಾನ
 ಪರಿಯಂತ ಬಿಡದೆ ಹಗಲಿರಲೊದಿತೇ ವೇಳ್ವಿನವನಿ ದಿನಿರಜ
 ಗಣನೆಯಾ ||

ಅರಿವರಾರ್ ಭಕ್ಷ ಭೋಜ್ಯಾದಿಗಳ ಗಿರಿ ರಾಸಿ |
 ಶರಧಿಯೋಲ್ ಘೃತ ದುಗ್ಧ ಮಧು ದಧಿಗಳುಡ್ಡವಣೆ |
 ಯರ ಘಳಿಗೆಯೋಳ್ ತುಂಬಿ ಮತ್ತೆ ಬರಿದಾಗುವದು ಧರ್ಮಸುತ
 ನದ್ವಾರದೊಳು || ೭೩ ||

ಧಾತುಗೆಟ್ಟಿಳಿದು = ಶಕ್ತಿ ಹೀನರಾಗಿ
 ಉಡ್ಡವಣೆ = ಹಾಲು ಮೊಸರು ತುಂಬುವ ಹೌದುಗಳು, ಹೌಜುಗಳು

ಧರ್ಮನು ಸಕಲ ವಂಶಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದು

ಬಳಿಕರಸ ಸನ್ಮುನೀಶ್ವರರ ಪದಕೆರಗುತ ಸ |
ಫಲವಾಯ್ತು ಧ್ವರಂ ನಿಮ್ಮನುಗ್ರಹದಿಂದ |
ಲಿಳಿಯೊಳತಿ ಧನ್ಯನಾನೆಂದವರ ಮನ್ನಿಸಿದ ಭೂರಿ ದಕ್ಷಣಿಗಳಿಂದ |
ನಲುವಿನಿಂದವನಿಪನ ಪರಸಿ ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಕೆ |
ತಳರ್ದರಾನಂದದಿಂದ ಮರುತ ಮಾಂಧಾತ ಶಿಬಿ |
ನಳ ದಶರಥಾದಿಗಳ್ಳರಿಯೆ ಹರೆ ಧರ್ಮಜಂಗೊಂದು ಮಿಗೆ

ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ || ೭೪ ||

ಸಕಲ ರಾಜರನ್ನು ಸಂತೈಸುವಿಕೆ

ರಾಜವರ್ಗವನಖಿಳ ಬಾಂಧವ ನಿಕಾಯಮಂ |
ಭೋಜನಾಂಬರ ಗಂಧ ಮಾಲ್ಯ ಭೂಷಣ ರತ್ನ |
ವಾಜಿಗಜ ರಥ ದಾಸ ವಧುಗಳಿಂದವರವರ ತಾರತಮ್ಯಗಳನರಿದು ||
ರಾಜಕುಲ ವೆಂಗಳಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜಂ ಸತ್ಯರಿಸಿ |
ರಾಜೀವ ನೇತ್ರನ ನಿರೂಪದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು |
ಯೋಜನಾಂತರ ಕನರ ಪಿಂತ್ಯಾಪ್ತರಂ ಕಳುಹಿ ಸಂಭ್ರಮದೊಳಿರು
ತಿದನು || ೭೫ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸಂತೈಸಿದ್ದು

ಕರೆಸಿದಂ ಹರಿ ಪಾಂಡು ಪುತ್ರರೈವರನಾಗ |
ಲರಸಿ ಪಾಂಚಾಲೆ ಸಹಿತೇಕಾಂತ ಮಂದಿರಕೆ |
ಪರಮ ಕರುಣೋದಯದೊಳಿಳಿಸುತ್ತ ನುಡಿದನೆಲೆ ಭೂವಾಲ
ತ್ರೈಜಗದೊಳು ||

ಭರಿತ ಮಾಯ್ತಿದ್ದು ತವ ಯಶ ರಾಜಸೂಯದ |
ಧ್ವರದಾಹುತಿಗಳಿಂದ ದಣಿದರು ಸುರಸ್ತೋಮ |
ವರದಿವಿಯು ವ್ರಾಪ್ತಿಸಿತು ನಿಮ್ಮಯ್ಯತನಿತರೋಳ್ ಕೃತ ಕೃತ್ಯ
ನೀವೆಂದನು || ೭೬ ||

ಶ್ರೀ ದ್ರೌಪದಿ ಧರ್ಮರಾಜರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರಗೈದರು

- ನ ?ಕರಣಾಬ ಮಂ ಸತತ ಸೇವಿಪಂ |

ಗಾವಿರಂಚಾದ್ಯಮರ ಪದವಹುದು ಸಿದ್ಧವೆಲೆ |
 ನೀವೆ ನಾಕ್ಷಾತೆಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳಿರುತ್ತಿರಲ್ ಜನಕಗೇನೊಂದುದಿವಿಯೊ ||
 ಭೂವಲಯದೋಳ್ ದುರ್ಲಭದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೆ |
 ನಾನಗಂ ಕೃತ ಕೃತ್ಯರಾವಲಾ ಕರುಣದಿಂ |
 ಜೀವನಖರಾ ದೈವರಂ ಬಿಡದೆ ನಲಯುತಿರಲ್ ಉಣ್ಣಾವ
 ದೆಂದನರಸ || ೭೭ ||

ಮಸಗಿದರಖಿಳ ಜರಾಸಂಧ ನೀ ಯಧ್ವರವ |
 ನೆಸಗಲೀವನೆ ದುರುಳ ಚೈದ್ಯನಿಂದುಬ್ಬಸವ |
 ಪಸರಿಸಲ್ ಘಾತಿಸುವ ಹೆಕ್ಕಳವೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜಂಬು ದ್ವೀಪದ ||
 ವಸುಮತೀಶರ ವಿಜಯ ಕಿರುಕಳವೆ ಭುವನದೋಳ್
 ಪೊಸತಲ್ಲವೇ ನಮಗೆ ನಾಂಡುವ ನ್ಫಾಪನಾ | (ಚಾರ್ಯ)
 ವ್ಯಸನಿಯೆಂಬುದ ಮೆರದೆ ದೇವ ಸಲಹೆಂದರಗಿದಳ್ ಪದಕೆ
 ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆ || ೭೮ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದು

ಏಳೆನುತ ಶ್ರೀಕರಾಂಬುಜ ಯುಗ್ಮದಿಂದ ಕರು |
 ಕಾಳುಗಳ ದೇವ ಸುಪ್ರೇಮದಿಂ ದ್ರೌಪದಿಯು |
 ಬಾಳಮಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣಿಸಿದ ತೋಷಾಶ್ರು ಪೂರ್ಣ
 ಲೋಚನಗಳಿಂದ ||

ಬಾಲಕಿಯ ಬಾ ತಂಗಿ ಕಲ್ಲ್ಯಾಣಿ ಫಣಿವೇಣಿ |
 ನಿಲೋತ್ಪಲಾಕ್ಷಿ ಬಾಯೆನುತ ಮನ್ನಿಸಿ ನುಡಿದ |
 ನೀಲಲಲಿತ ವ ಖ ಮುಗಿದುದಿಂದು ನಾ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳ್ವೆ
 ನೆಂದಿಂತೆಂದನು || ೭೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನುಪದೇಶ

ನಂಬದಿರ್ ಸಿರಿಯ ಸಾವ್ರಾಜ್ಯಮಂ ಪತಿವ್ರತೆ ಗ |
 ಕೆಂಬರ್ಗೆ ನೀ ಗುರು ವಿಖ್ಯಾತೆ ವಿಷಾದ ಮೋದಂಗಳೊ |

ವೃಂಬಲಿಸದೇಕಚಿತ್ತದೊಳಿದುರ್ಧಮಮಂ ಬಿಡದೆ ಸತ್ಯವನುಳಿಯದೆ ||
 ಡಂಬಕದ ಸುಖದುಃಖ ಸಂಸಾರ ಜಂಜಡದ |
 ಡೊಂಬಿನೊಳ ನೆಲೆಗೊಳದೆ ಕೌರುವರ ಮತ್ತರದ ವಿ |
 ಡಂಬರದ ಮೋಹಕೊಳಗಾಗದಂತಿರುವದೆಂದಸುರಹರ

ಬೋಧಿಸಿದನು || ೮೦ ||

ವಿಷವ ಗೆಲಿದಿರಿ ಹಿಂದೆ ನೀವೈವ ರಿಂದಗ್ನಿ |
 ದೆಶೆಯಲುಳಿದಿರಿ ದುರುಳ ದಾಯಾದ್ಯರು ಕವಟ ದು |
 ವ್ಯಸನಿಗಳ್ ಶಕುನಿಕರ್ನಾದಿಗಳ್ ನಿಮ್ಮಭ್ಯುದಯವ

ಸ್ತೌರಿಸಲಿಯರು ||

ವಿಷಮ ವಿದೆಲಾ ದ್ಯೂತವ್ಯಗದ ದುಷ್ಟತರ್ವ್ಯ |
 ವಸುಧೇಶ ಚಾತಿಗಿದರಿಂದ ನಳದಶರಧ |
 ಬಸವಳಿದು ನೆಗ್ಗಿದರ್ ಧಿಟತಿಳಿದು ನಡವದೆಂದಚ್ಯುತಂ

ಸೂಚಿಸಿದನು || ೮೧ ||

ನೋತು ನಡವದು ಹಿರಿಯರಾಜ್ಞಯಲಿ ನಿತ್ಯ ಸಂ |
 ಪ್ರೀತಿ ನುಡಿ ಸುಜನ ಸಂಮೋಹದಲಿ ವಿಮಲತರ |
 ನೀತಿಯಿಂ ಪರಿವಾರ ಜನನಾಡು ಬೀಡಿನಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಮಿಗೆ-

ಧರ್ಮದಲ್ಲ ||

ಘಾತಿಸುವ ಪೌರುಷವ ರಿವುಗಳ ಜ್ಞಾತಿಗಳ |
 ಪ್ರಾತದಲಿ ನೀವೆಚ್ಚರಿಕೆಯಲಿಹುದೆನುತಲೆನು |
 ಜಾತಂಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಪೇಳಿ ಹರಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪೊರಮಟ್ಟ-

ನರಮನೆಯನು || ೮೨ ||

|| ೯ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು

ಅನುಜ ತನುಜರ ಸಹಿತಲರನು ದೂರಕೆ ಕಳುಹಿ
 ವನಜಾಕ್ಷ ನಡಿಗೆರಗಿ ಬಾಷ್ಪಲೋಚನನಾಗಿ |
 ಘನ ಮಹಿಮ ತಿಳಿದು ತರ್ಕೈಸಿ ನೆನೆದಾಕ್ಷಣಂ ಬಾಹನೆಂದಭಯ -
 ಕೊಡಲು ||

ದ್ಯೂತವ್ಯಗದ = ಜೂಜಾಟವೆಂಬ ಬಿಸಿಲುಕುದುರೆ ಬಸವಳಿದು = ಶಕ್ತಿ
 ಗುಂದಿ, ಜ್ಞಾನಹೀನರಾಗು.

ಧರ್ಮಗೆ ದುಃಶಕುನಗಳಾದುದು

ಮನೆಗೆ ಬರೆಲ ಸ್ವದೋಳ್ ದುರ್ನಿಮಿತ್ಯಗಳಾಗೆ |
ನನುಪಮನನಗಲಿದ ವಿಷಾದದಿಂ ಧರ್ಮಸುತ |
ನನಿತು ದುಮ್ಮಾನ ಬಿನ್ನೈಸಿದಂ ಧಾಮ್ಯವೇದವ್ಯಾಸರಂ

ಕಾಣುತ್ತಾ || ೮೩ ||

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರು ಅರಸನನ್ನು ಸಂತೈಸುವಿಕೆ

ಅನುರರಿವು ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಾಹಿಸಿದ ಷುಖವ |
ಶಶಿಕುಲೋದ್ಭವರಾದ ಪೂರ್ವದಮಹೀಶ್ವರರ |
ಪ್ರಸರದೋಗವನಧಿಕನೆಂದೆನ್ನ ಪತಿಕರಿಸಿ ಸಲಹಿ ನಿಜನಗರಿಗಿಂದು ||
ಬಿಸಟುಬಿಜಯಂಗೈದು ನೀ ಉಬ್ಬಸವನಾರಿ |
ಗುಸುರ್ವೆನೆಲೆ ಜೀಯ ಹಿಂದೆಸವ ಗೋಕುಲವಾಯ್ತು |
ಬಿಸಿಜಾಕ್ಷನಿಲ್ಲದೀ ಪುರದೊಳೆಂತಿಹನೆಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ತು

ನವನೀಶನು || ೮೪ ||

ಅರಸ ಕೇಳ್ ದೈತ್ಯರುರವಣೆಯ ನೆದುನಾಯಕ |
ವರಹರಿಸಲಳವಲ್ಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದಿರೆ |
ಉರುತರದ ಭೀತಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆಂದು ಪೋದನಿಲ್ಲಿಂದ ನಿಮ್ಮೈವರೊಳಗೆ ||
ಕರುಣಕಿರಿದೇ ಸ್ಮರಿಸಿದಾಕ್ಷಣಕೆ ನಿಂದಿಹ್ಯನು |
ಹರಿನಿಮ್ಮ ಧನಪ್ರಾಣದರಸನಲ್ಲವೇ ಚಿಂತೆ |
ಬರಿದ್ಯಾಕೆ ಮಾಳ್ವೆ ಬಿಡು ಖೇದ ಭಾವವನೆಂದು ಸಂತೈಸಿದಂ-

ವ್ಯಾಸನು || ೮೫ ||

ಆಮುಕುಂದನೆ ನೀವಲಾನಮ್ಮನನವರತ |
ಪ್ರೇಮದಿಂ ರಕ್ಷಿಸುವ ಸ್ವಾಮಿ ನೀವಿರಲೆಮಗೆ |
ಮೈಮನಸ್ಯದ ದುಗುಡುಬಾಧೆಗಳು ಬಂದವನೆ ಸಂತೋಷ ಕಾಲದೊಳಗೆ ||
ಈ ಮಹೋತ್ಪಾತ ಪೆಸಿದ್ಧ ಭೂಕಂಪನ ವಿ |
ರಾಮ ಕರ್ಮಗಳಾದ ಬಗೆಯ ಬೆಸಸನೆ ನಗುತ |

ನಾ(ಲಾ) ಮುನೀಶ್ವರ ನುಡಿದನವನಿಪ ಶಿರೋಮಣಿಗೆ ಮುಂದಿನ-

ಕಥಾಂತರವನು || ೮೬ ||

ಇದು ಕಣಾ ಕುರುವಂಶ ನಾಶ ಮಾಡುವ ವಿಗ್ರ |
 ಹದ ಪೂರ್ವ ಸೂಚಕಂ ತಿಳಿಯಲಿದು ದಾಯದರ |
 ಮುದಲತಾವಳಿಗಿರವ ಜೀವನಂ ಸದ್ಯವಿದು (ಸತ್ಯವಿದು)
 ಕ್ಷಾತ್ರಕುಲ ಘನ ಸವಿರ ||

ಇದು ಗಂಧ್ಯರಿಯ ಭಾರ ಸಂಹರಣಕಾರಣಗ |
 ಳಿದರ ಫಲವನ ಪರಿಭ್ರಮಣೆ ನಿಮಗಹದಿನ್ನು |
 ಬೆದರದಿರ್ ನಕಲ ನಾಮ್ರಾಜ್ಯವನು ಭೋಗಿಸುವೆ ಮುಂದೆ ಧರ್ಮ-
 ದೊಳೆಂದನು || ೮೭ ||

ಕಡು ಕುಹಕರಾ ಕೌರುವರ ಬಲಿಗೆ ಬೀಳದಿರು |
 ನುಡಿಯದಿಭೂಪಪದ್ಧವ ನಿನ್ನ ಮಾನಿನಿಯ |
 ಮುಡಿಗೆ ಹಾಯ್ದೆಳವಡಂ (ದಡಂ) ನೀನಧರ್ಮದ ತಡಿಯತುಡ-
 ಕದಿರ್ ನಿಶ್ಚಲದೊಳು ||

ಒಡಲೊಡನೆ ಮಡದಿಸುತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಿಭವೆಲ್ಲ |
 ಕೆಡುವದಗ್ಗಡ ಮೋಕ್ಷ ಭಾಮಿನಿಯ ಬಯಸುವಡೆ |
 ಧೃಡತರದ ಸತ್ಯವಂದನೆನೆಂಬಿನುತ ವೇಳಿ ಕೃಷ್ಣಮುನಿ ಪೊರ
 ಟ್ಟನು || ೮೮ ||

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರು ಬದರಿಗೆ ಪೊರಡುವಿಕೆ ||

ಮುನಿಪ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬದರೀ ವನಕೆ ತೆರಳಿ |
 ಜನಪ ಮಯ ನಿರ್ಮಿತ ಮಹಾ ಸಭಿಗೆ ಬಂದು ಬಳಿ |
 ಕನಿತು ಭೂಸುರರುಳಿದ ಋಷಿಕುಲವ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ
 ನೃಪಶೇಷವನ್ನು ||

ವಿನಯದಿಂದುಪಚರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಧರ್ಮಜಂ |
 ವನಜಾಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರವಿರಲನ ಚರಣವ |
 ನೆನವುತಾನಂದಮಯನಾಗುತಿದ್ರಪ್ರಸ್ತ ಪುರವರದೊಳಿರುತಿರ್ದನು||೮೯||

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಅನಂತ ಚರಿತ ಕಥಾನು
 ವಾದ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರಕೃತ ರಾಜಸೂಯಾಗ ವರ್ಣನೊನ್ನಾಮ ಚತುರ್ಥ್ಯ
 ಸಂಧಿ ಸಮಾಪ್ತ ಮಂಗಳಂ ಮಾಹ ||

ಅಥ ಐದನೆ ಸಂಧಿ ಪ್ರಾರಂಭ

ಸಂಧಿ ಸೂಚನೆ-

ರಾಗ ಸಾರಂಗ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾಜ್ಞೆಯಿಂ ಧರ್ಮಜಂ ಕ್ಷತ್ರನೊಡ |
ನತಿ ಮುದದೊಳಾ ಹರಿಪ್ರಸ್ತಮಂ ಪೊರಮಟ್ಟು |
ಸುತ ಸಹೋದರ ರಾಣಿಯರ್ ಸಹಿತ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ತಂದನು ||
ಪದನು (ಶ್ರೀರಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ)

ಕನಕೋದರೋದ್ಭವನ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೊಮ್ಮಗನ |
ತನುಜಂಗೆ ಕಥೆ ವೇಳ್ವವನ ಪಿತನ ತಪ್ಪಿತನ |
ವನಿತೆಯರಸನ ಮಗನ (೪) ಪಡದವಳ ನಿಜವನೆಯ ಸಖನ ಸುತನ ||
ಜನನಿಯ ಸುಗರ್ಭ ಸಂಜಾತನ್ನ ಜಾತನ್ನ |
ವಿನಯನುಡಿ ಜರಿದವನ ಸಹಭವನ ಸಹಭವನ |
ಘನಕರುಣದೋಳ್ ಪೊರೆದ ದೇವನಂ ಕಾವನಂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಮುಂಗಧೆ
ವೇಳ್ವನು || ೧ ||

ಪ್ರಾಣದೇವರ ಅವತಾರತ್ರಯ ಸ್ತುತಿ

ಸುರರ ಪೊರಿಯಲ್ಪಂಜನೆಯ ಜರರದಿಂ ಬಂದು |
ಹರಿಕುಲ ಲಲಾಮನಾಜ್ಞೆಯ ತಾಳ್ಪು ಖಳಪುರವ |
ನುರಹಿ ಸೀತೆಯ ಕುರುಹು ತಂದು ಸೇತುವೆಗಟ್ಟಿ ಸೋಮವಂಶ
ದೋಳ್ ಪುಟ್ಟು ||

ಹರಿಯ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಮಾಗಧ ಹಿಡಿಂಬ ಬಕ |
ದುರುಳ ಕೀಚಕ ಕೌರುವರನ ತರಿದಿತಿಯಾಗಿ |
ಮುರಿದೇಕ ವಿಂಶತಿ ಕುಭಾಷ್ಯಗಳ ಸಜ್ಜನರ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಹರಿಯೆ
ಸಲಹೊ ||೨||

ಕ್ಷತ್ರ=ವಿದುರ

೧ ಈ ಪದ್ಯ ವಾವಿ ಪದ್ಯವಿದೆ ಇದರಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ೮-೧೦ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ
ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇವುಗಳ ರಹಸ್ಯ ಪುರಾಣೀತಿಹಾಸಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಕೊಡು
ತ್ತದೆ ತಿಳಿದವರು ಇದರ ವಿವರ ತಿಳಿಸಿದರೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನು
ಕೂಲ

ಶೌನಕರ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಮುನಿಪುಂಗವನೆ ಲಾಲಿಸಜ್ಞಾನ ತಿಮಿರದಿಂ |
 ವನಜದಳಲೋಚನನ ರೂಪ ಗುಣ ಲೀಲೆಯಿಂ |
 ಮನಕಗೋಚರಿಸದಿರುತಿಹ ಮೂಢರೆವ:ಗಿಂದು ಸತ್ಕಥಾಲಾಪವೆಂಬೊ||
 ದಿನವನಂ ತೋರ್ದು ಸಲೆ ವಾವನಂ ಗೈದೆ ಮುಂ |
 ದಿನಸು ಪ್ರಸಂಗಮಂ ಕರುಣದಿಂದರುಹೆಂದು |
 ವಿನಯದಿಂ ಶೌನಕರು ಪದಕಮಲಕೆರಗಲಾ ಸೂತ ಋಷಿ
 ವಿವರಿಸಿದನು || ೩ ||

ಸೂತನು ಮಂಗಳ ಪೇಳಿದ್ದು

ಬಿತ್ತರಿವೆ ಕೇಳಾದಡೆಲೆ ಶೌನಕಾದಿ ಮುನಿ |
 ವೋತ್ತಮರೆ ಉತ್ತರ ಕಥಾ ಕೌತುಹಲ ನೃಪರ |
 ಮೊತ್ತಮಂ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜಂ ಸುಖದೊಳಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಿ ||
 ಚಿತ್ತದೋಳ್ ಶೌರಿಯಂ ಧ್ಯಾನಿಸುತಲಿರಲಿತ್ತ |
 ಮತ್ತನಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತನಿವರ ಬೀಳ್ತೊಡು |
 ಕೃತ್ರಿಮದ ಖಣಿ ಶಕುನಿ ಕರ್ನಾದಿ ಪಟುಭಟರ ಗಡಣದಿಂ
 ಗಜನಗರಿಗೆ || ೪ ||

ತಳದರ್ಶನತೀವೇಗದಿಂ ಹಲವು ವೈಣಗಳಿಂದ |
 ಕಳೆಗುಂದಿ ದುಗುಡದಿಂ ಮನದೊಳಗೆ ವಾಂಡುವರ |
 ಬಲುಹ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಂ ಮುಖದ ಸೌರಂಭಮಂ ದ್ರೌಪದಿಯ-
 ಸಂಭ್ರಮವನು ||

ಜಲದೊಳಗ ತಾಬಿದ್ದ ಪರಿಹಾಸನೆನೆ ನೆನವು |
 ತಳಲುತ್ತು ನಿಟ್ಟುಸುರ್ವಿಡುತಲಾಲೋಚಿಸುತ |
 ಭಲಿಗಳ ಪಿತಾಮಹಂ ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದಲಿಭಪುರ ಶೀಮೆ
 ಗೈತರುತಿರೆ || ೫ ||

ಖಣಿ=ಕಣಿ=ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನ ಮೂಲ. ಭಲಿಗಳ ಪಿತಾಮಹ=ಕಪಟಹಟೆ
 ಮಾಡುವರಿಗೆಲ್ಲ ಮುತ್ಯಾ

ರಾತ್ರಿಕಾಲ ವರ್ಣನೆ (೩ ಪದ್ಯ)

ಅನಿತರೊಳಗಸ್ತಮಯ ಸಮಯಯಾಗಲಪರ ದಿ |
 ಗ್ವನಿತೆಯ ಸುಬ್ರಿತಲೆಯ ರಂಗು ವಾಣಿಕದಂತೆ |
 ದಿನಪೆಪ್ಪಿನಮಗಿರಿಯ ಮಸ್ತಕದೊಳೆಸೆಯಲಾ ಭೃಂಗ ನಿಕರಂಗಳೊಡನೆ||
 ವನಜಾಳಿಗಳ್ಳುಗಿವುತಿದವೆಣೆ ವಕ್ರಿಗಳು |
 ಘನವಿರಹತಾಪದಿಂದಗಲಿದವು ನೈದಿಲೆ ಗ |
 ಳನುರಾಗದಿಂದ ವಿಕಸಿತ ವಾದವವನಿಯಂ ತಮ-

ಮುಸುಕಿತಾಕ್ಷಣದೊಳು || ೬ ||

ನಿರುತ ಬೆಂಬಿಡದೆ ತನ್ನಾಕಾರದೇಳ್ಗೆಯಂ |
 ಉರುತರದ ಸಾವಿರ ಕರಗಳಿಂ ಸುಡುವ ಭಾ |
 ಸ್ವರನ ಮಂಡಲವ ನುಂಗುವೆನೆಂದು ಬಪ್ಪ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬತುಳರಾಕ್ಷಸೀ||
 ಭರದಿ ಕೋವದಿ ಕಿಡಿಗಳುಗಳೆದಳೊ ಮೇಣ್ಣಗನ |
 ತರುಣಿ ತಾಳ್ಳಳೊ ಕೆಂಪುಮಣಿಗಳಾ ಭರಣಮೆನೆ |
 ಪರಿಶೋಭಿಸಿದವಾಗ ಸಂಜೆ ತಾರೆಗಳಮಿತ ದೆಶೆಯೊಳ್ಳು-

ಕಾಶಮಾಗಿ || ೭ ||

ಸೇರಿದವು ಪಕ್ಕಿಗಳ್ಳೊಡಿಗೆ ಕಣ್ಣಿರದು |
 ಪಾರಿದವು ಘಾಕಂಗಳೊದರುತ್ತ ಲೆಣ್ಣಿತಿಗೆ |
 ಬೀರಿದವು ಕತ್ತಲೆಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮನೆಯ ಾಸೊಡರ್ವೆಳಗು
 ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ ||

ತೋರಿದವು ಾನೂರೆಲೆಯ ಬಾಂಧವನ ದೂತರೋಲ್ |
 ಜಾರಿದವು ಭೂಮಿಯಂತೀವಿದ ಬಿಸಿಲ ರ್ಪುಳ |
 ಮೊರಿದವು ಮುದದಿಂದ ಕುಮುದಾಳಿಗಳ್ಳೊಡೆ ನಲಿದವು ಚಕೋರ-
 ಚಯವು || ೮ ||

೧ ಸೊಡರ್=ದೀಪ, ೨ ನೂರೆಲೆಯ ಬಾಂಧವ=ಕಮಲಮಿತ್ರ ಸೂರ್ಯ
 ಧೂಮ ಮುಖ=ಹೊಗೆಬಣ್ಣ, ಕಪ್ಪುಮುಖನಾಗಿ

ಕೌರುಷನ ದುರಾಲೋಚನೆ

ಆರಜಿನಿಯೋಳ್ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ನಗರಮಂ |
ಕೌರವನ್ಯಪಂ ಧೂಮ ಮುಖದಿಂದ ಮೌನದಿಂ |
ಕ್ರೂರಮನದಿಂ ಮೇಲು ಮುಸುಕಿನಿಂ ಪ್ರೊಕ್ಕು ನಿಜರಾಜ ಮಂದಿರಕೆ
ಬರಲು ||

ಚಾರುಕಂಕಣ ರ್ಭುಣತ್ಪಾರದಿಂದಾರತಿಯ |
ನಾರಿಯರ್ ಬೆಳಗಲೈ ನೀಕ್ಷಿಸದೆ ತಲೆವಾಗಿ |
ಸಾರಿದಂ ಸಂತಾಪದಿಂದಲಂತಃಪುರವ ಪುತ್ತು ಪೊಗುವಹಿಪನಂತೆ || ೯ ||
ಮದವಳಿದ ಗಜದಂತೆ ಕೈಕಾಲ್ಗಳೂಡಿದ ಸಿಂ |
ಹದ ಶಿಸುವಿನಂತೆ ಪಲ್ಕುರಿದ ಫಣಿಯಂತೆ ಸರ |
ದುಡಕವನಗಲ್ವ ಇರುಷದಂತೆ ಕಾಂಚನಕಾಣದಳಲುವ ದರಿದ್ರನಂತೆ ||
ಮದನನಂಬಿನ ತಾಪಕೊಳಗಾದ ಸತಿಯಂತೆ |
ಇಸುದತಿ ಪಾದರಿಯಾದ ಮನುಜನಂತಾ ಕುರುಪ |
ನಧಿಕ ಚಿಂತೆಯ ತಾಳ್ವ ಹಲವು ಬಗೆ ಕೃತ್ರಿಮವ ನೆನೆನೆನೆದು
ಬಿಸು ಸುಯ್ದನೂ ||೧೦||

ಬಳಿಕ ಮುಸುಕೆಟ್ಟು ಮಣಿಮಂಚದೋಳ್ ಪವಡಿಸಲ್ |
ತಿಳಿಯಬೇಕೇತನ ಮನಸ್ತಾಪ ವೆನುತ ಚಂ |
ಚಲ ನಯನೆ ಭಾನುಮತಿ ಬರೆ ಜರಿದು ನೂಕಿದಂ ಮಾತಾಡಿಸದೆ
ಖತಿಯೊಳು ||

ಖಳತಿಲಕನಾಲೋಚಿಸದನೆಂತು ಪಾಂಡುವರ |
ಗೆಲುವುಪಾಯವ ಕಾಣ್ಬೆನೆಂದು ಕಾತರಿಸಿ |
ಕಳವಳಿಸುತ್ತವ ನಿದ್ರೆಯಂ ತೊರದಿದ ನನ್ನೆಗಂ ತೋರಿತನ
ಸೂತನೇಳ್ಗೆ ||೧೧||

ಸೂರ್ಯೋದಯ ವರ್ಣನೆ (೪) ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ
ತರಣಿಯೋಳ್ ನೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಸುಮ್ಮಾನದಿಂ |

ಉಡಿದ=ಮುರಿದ ಇರುಷ=ವಿನ ನ ಸುದತಿಪಾದರಿಯಾದ=ಹೆಂಡತಿ ಹಾದರ
ಗಿತ್ತಿಯಾದರೆ ಮನುಜನಗೆ ಎಷ್ಟು ದುಃಖವೋ

ಪರಿಶೋಭಿಸುವ ಪೂರ್ವದಿಕ್ ತರುಣಿ ಕುಂಕುಮದಿ |
 ವರಮಜ್ಜನಂ ಗೃಹಕೋ ಬಗೆವಡಹಿ ರಾಜಭೂಭಾರ ಮಂತಾಳದೆ ||
 ಭರದಿಂದ ಲಿಳಿಯ ನುತ್ಸಳಿಸಿ (ನುಚ್ಚಳಿಸಿ) ಪಾತಾಳದಿಂ |
 ಪೊರಮಡಲ್ ಸಾಸಿರ ಫಣಾಳಿಗಳ್ ಮಣಿಗಣದ |
 ಕಿರಣಂಗಳಾಗಸವ ತೀವಿತೆನೆ ರಂಜಿಸಿತು ಮೂಡದೆಶೆ ಕೆಂಪಡದ್ದು || ೧೭ ||
 ತಾರಾಳಿಗಳ್ ಪರಿಯೆ ತಂಗಾಳಿ ಮುಂಬರಿಯೆ |
 ಘೋರತಮ ಬಿಟ್ಟೋಡೆ, ಚಕ್ರವಾಕಂ ಕೂಡೆ |
 ವಾರಜವು ಮುದ ವೇರೆ ದ್ವಿಜನಿಕರ ಮೈದೋರೆ ಚತಾಂಬ್ರ-
 ಚೂಷಂಗಳೊದರೆ ||

ಜಾರಿಯರ ಮನಬೆಚ್ಚೆ ಘೂಕ ತತಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚೆ |
 ಭೇರಿನಾದಂ ಮೊಳಗೆ ನೀಲೋತ್ಪಲಂ ನಲುಗೆ |
 ಧಾರುಣಿಗೆ ಪ್ರಭೆ ಮೆರೆಯೆ ಜನರ ಕಣ್ಣೆವೆದೆರೆಯೆ ತಪನು
 ಉದಯಂಗೈದನು || ೧೮ ||
 ಅತಿ ದುರಾತ್ಮಕ ಹರಿದ್ರೋಹಿ ವಾಂಡವ ಶತ್ರು |
 ಪತಿತ ಮೂರ್ಖಂ ಕಪಟೆ ದ್ವೇಷಿ ದುರ್ಯೋಧನನ |
 ಹಿತವ ಬಯಸುತಲವನ ಕೂಡೆ ನೀನಿರುತಿರಲ್ ವೃತ್ತಿ-
 ತಪ್ಪದದರಿದಲಿ ||

ಕ್ಷಿತಿಯೋಳೀ ದುರ್ಜನನ ಸಂಗಮಂತೆಜಿಸೆನುತ |
 ಸುತನಾದ ಕರ್ಣಂಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಪೇಳಲು |
 ನ್ನತ ಪೂರ್ವಶಿಖರಮಂ ನಾರ್ದನೆಂಬಂತೆ ದಿನನಾಧನುಂ
 ಕಣ್ಣೆಸದನು || ೧೯ ||

ಕಮಲಂಗಳಾಗ ಕಮಲಂ ಬಪ್ಪ ಪವನಮಂ |
 ಸಮನಿಸಲ್ ಮೈಪುದುಗಿಕೊಂಡು ಮಧುಪನ ಮುಖದ |
 ಕಮನೀಯ ಝೇಂಕಾರರವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಖನಾಗಮನ ಕೇಳುತಿರೆ ||

ಚತಾಂಬ್ರಚೂಡ= ಹುಂಜ ಕೋಳಿ ನೀಲೋತ್ಪಲ=ರಾತ್ರಿಅರಳುವ ಕೆನ್ನೆದಿಲೆ
 ನಲುಗೆ=ಬಲಹೀನವಾಗಿ ಮುದರಿ

ವಿಮಲ ಮಣಿಮಯ ಜೋಡು ಧಾತ್ರಗೆ ತೂಡಿಸಿದಂತೆ |
 ದ್ಯುಮಣಿ ಮಂಡಲ ತೋರಲಾಸಮಯ ಕಬ್ಬು ವೃಜ |
 ಸುಮನದಿಂದೀಕ್ಷಿಸುತಲಪ್ಪುವೋಲ್ವಳಗಳಿಂ ಪಲ್ಪಿಸಿದವು

ನಲಿವುತಾ || ೧೫ ||

ದುರಾತ್ಮನಾದ ಕಾರವನು ಪಾಂಡುವರ ಶ್ರೇಯ ಹರಣಾ ಲೋಚನೆ
 ಆದಿತ್ಯನುದಿನೆ ದುಂದುಭಿ ಶಂಖ ನಿಸ್ಸಾಳ |
 ನಾದ ಮಂಗೈಸೆ ಮಾಣಿಸುತ ಲಂತಃ ಪುರುನ |
 ಖೇದದಿಂ ಪೊರಮಡದೆ ಕುರುಧರಾ ವಲ್ಲಭಂ ಭಾನುವಿಂಗಳ್ಳುಗಳನು ||
 ಸಾಧಿಸದೆ ಸ್ನಾನಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮ ಬಿಟ್ಟು ಮ |
 ಹಾ ದುರಾ ಲೋಚನೆಯ ನೆಸಗಿದ ದುರ್ಜನ |
 ಸಾರ್ಥಗುಳ ಸೌಭಾಗ್ಯದೇಳ್ಗೆಯಂ ಕಂಡು ಸೈರಿಸುವರೇ
 ಭೂತಳದೊಳು || ೧೬ ||

ವಾಲಗಂಗೆಗೊಡದೆ ಬಾಗಿಲೈ ಬಂದವಿಳ ಭೂ |
 ಪಾಲ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ಕರ್ನ ಗೌತಮ ಸಚಿವ |
 ಜಾಲವಂ ಕರೆಸಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳದೊಳಗೆ ಚಿಂತಾ
 ಸಮುದ್ರದೋಳು ಬಿದ್ದರೆ ||
 ಕೇಳಿ ಗುಜಿಗುಜಿಸಿ ತಮತಮಗೆ ವಿಸ್ಮಿತರಾಗು |
 ತಾಲಯಕೆ ಸರಿಯೆ ಲೀ ವಾರ್ತೆ ಕಿವಿಗಿಡಿಯೆಲಾ |
 ಖೂಳ ಸೌಬಲನಾಗ ನಡೆತಂದ ಕೌರುವನ ಪೇರೆಗೆ

ಕಡುತವಕದಿಂದ || ೧೭ ||

ಶಕುನಿ ಕಾರವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದುದು
 ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಗಾಹಿ ನವರಿಗೆಚ್ಚರಿಸಲೈ |
 ತಂದವರ್ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೈಗಳಂ ಮುಗಿದು |
 ಸಿಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದರ್ ಕುರುಪತಿಗೆ ಜೀಯಾ ಚಿತ್ತವಧಾನ
 ಮಾವನವರು ||

ಸಂದರುಶ ನಾರ್ಥಿಯಾಗಿಹರೆನಲ್ ಕೇಳ್ವು ಕಡು |
 ನೊಂದು ದುಮ್ಮಾನದಿಂದೆದ್ದು ಕುಳ್ಳಿದುರ್ಬರ |
 ಲೆಂದು ನೇಮಿಸಲೊಡನೆ ಪೊಗಿಸಲೈ ಸಾರ್ಥನಾ

ಶಕುನಿಯಂ ತಪ್ಪುವನು || ೧೮ ||

ಚಿಂತೆಯಾಕೆಂದು ಶಕುನಿ ಕೇಳಿದ್ದು

ಭೂಮಿಗಿಕ್ಕಿದ ಕಂದಿ ದಾನನದ ಕುರುಧರಾ |
ಕಾಮಿನೀಶನ ಕಾಣು ತೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಶಕುನಿ |
ಪ್ರೇಮದಿಂ ನುಡಿದ ನಜ್ಜರಿಯೆ ಗರುಜೇಯೇನು ಮನ
ಸಿಜವೊ ಕಾಯಜವೋ ಮೇಣು ||

ಭಾಮಿನಿಯರೊಲಿಮೆ ರೊಳಗಾಗದ ಬಗೆಯೊ ತಿಳಿಯೆ |
ವೈಮನಸ್ಯದ ದುಗುಡ ಸಮನಿಸಿದ ಪರಿ ಎನಗೆ |
ನೀ ಮಾಜದಲೆ ವೇಳು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂವತಿಯ ಪದದಾಣೆ
ನಿನಗೆಂದನು ||೧೯||

ದುರುಳಾದಿನೇನಕಟಿ ಮಾವ ನೆನಗಿಲ್ಲಾವ |
ಉರುತರದ ವ್ಯಾಧಿಗಳ್ ಹಿಂದಿನ ಸುಕಾಲದಲಿ |
ತರುಣಿಯರ ಬ್ಯಾಟಕೂಟ ವ್ಯಸನ ಯೆಂಬುದಂ ನೀವರಿಯರೇನೆನ್ನನೂ |
ಮರಳ್ದದುನಿಕೇತನೆ ಹೃದಯದೊಳ್ಳುದುಗಿದ್ |
ಉರಿವವೆಂಕಿಯೆ ನ್ಯಾಕೆ ಕೆಣಕುವಿರಿ ಸಾಕೆನ್ನು |
ಧರಣಿಯೊಳ್ಳುದು ಕಲ್ಯಾಣಿನ್ನೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದು -
ಬಾಷ್ಟಲೋಚನನಾದನು ||೨೦||

ಏನು ನಿನ್ನಂತಸ್ಸಪಾವಕ ಜ್ವಾಲೆ ಭಯ |
ವೇನು ಜೀವಿಸಲರಿಯನೆಂಬ ನಿಷ್ಕುರದ ನುಡಿ |
ಏನು ಕಾರಣ ಶೋಕ ನಿನಗ ಸಾಧ್ಯದ ಬಯಕೆ ಮೇನೀಗ
ಭೂತಳದೊಳು ||

ಮಾನನಿಧಿಯೇ ಜನಪ ವೇಳೆನಗೆ ವಂಚಿಸದೆ |
ನಾನಿರುತಿರಲ್ ಬಂದ ಕಂಟಕಮದೇನೆನುತ |
ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ಸಂಶ್ರಿಸುತಹಿಕೇತನಂ ಕೇಳ್ವಡಿಂದೆಂದನು ||೨೧||
ಕಾರವನು ಪಾಂಡುನರ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ನೊಂದದ್ದು
ವೇಳಲೇ ನೈಮಾವ ಯಮ ಸುತನ ಸಿರಿಯೆಂಬ |

ಮಾಣಿಸುತ = ಬಿಡದಲೆ ಸೌಬಲ = ಶಕುನಿ
ಪೂರಗೆ = ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ನಜ್ಜರಿ = ಅಶ್ವರ್ಯದ ಗಯೆರುಡೆ = ಕಾರಣ

ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಿಂದೆನ್ನ ಹೃತ್ತರಸಿರುಹ ಬೆಂದು |
 ಕಾಳಾದು ದೇವೇಶ್ವರ ನವರ ಪುರಭವನ ಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪೋದಯವನು ||
 ಅಲಲಿತ ಮಣಿ ಖಚಿತ ಮಖಶಾಲೆ ವಿಸ್ಮಯವ |
 ಬಾಲೆಯರ ಚರ್ಮಕೆಯ ನರ ಭೀಮ ರೋಲವ ಪಾಂ |
 ಚಾಲೆಯ ಮಹಾಗರ್ವ ಸಂಪತ್ತವೃದ್ಧಿಯಂ ಕಂಡು ನಾನೊಂದೆ-
 ನೆನಲು || ೨೨ ||

ಶಕುನಿ ಇಂಥ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುವಿಕೆ
 ಕೇಳು ಹೇಳಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪಾಂಡುವರ ಭಾಗ್ಯಮಂ |
 ತಾಳದಲೆ ಮನ ಬೆಂದು ನೊಂದುದೇನಕಟಕಟ |
 ಭೂಲೋಕದೋಳ್ ಚಿತ್ರ ಮಾಯೈವರಂದು ತವಪಿತನಿಂದ
 ಪಡದು ಪುರವ ||
 ಪಾಲಿಸುತ ವೀರ್ಯದಿಂ ವೆಚ್ಚಪರಿದಕ ನೀಂ |
 ಮೂಳ ನೃತ್ತಿಯ ನೆನದು ಬಿಸುಸುಯ್ದದಂಧರ್ಮ |
 ಶೀಲರವ ರೇನರಿವರೈ ನೃಪತಿ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಮಾಣೆಂದು ಶಕುನಿ
 ನುಡಿಯೇ || ೨೩ ||

ನೊಂದ ಕಾರುವನು ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವಿಕೆ
 ಲೇಸಾಯ್ತು ಮಾಂವ ನೀವೆಂದ ನುಡಿ ಘಾಯಕ್ಕೆ |
 ಸಾಸಿವೆಯ ನರದು ತುಂಬಿದೋಲಾಯ್ತು ಬರಿದ್ಯಾಕೆ |
 ಘಾಸಿಗೊಳಿಸುವರೆನ್ನ ಮಾನಭಂಗವ ನೀವೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಕಂಡು ||
 ಈ ಸುನೀತಿಯ ನುಡಿವುದುಚಿತವೇ ವೆಳ್ಳನಿತು |
 ವಾಸೆ ನಿಮಗಿಲ್ಲಹಿತದುತ್ಸವನ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ |
 ನಾಸೈರಿಸೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿ ಭೂಮಿಯೋಳ್ ಕೆಡದು
 ಧೂ (ಧು) ಪುನೇ ಬೀಳಲು || ೨೪ ||

ಶಕುನಿ ಕಾರವನ ಸಂತ್ಯಸುವಿಕೆ
 ಎತ್ತಿದಂ ಹಾಯೆನುತ ಕುರುಪತಿಯ ಮಸ್ತಕವ |
 ಮುತ್ತುಗಳ ಸರಕಡಿದು ಬೀಳ್ವವೋಲ್ ಕಣ್ಣೆವೆಯ |
 ನೊತ್ತರಿಸಿ ಕಿರುವನಿಯು ಸೂಸುತಿರೆ ಶರಗನೊಂದೊರಸಿ
 ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ನೃಪನ ||

ಉತ್ತುಮಾಂಗದ ಮಣಿಯೆ ಕೇಳಹಿತ ಕುಲ ವನವ |

ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಡುವೆ ಹರಿಪ್ರಸ್ತಮಂ ನಿನಗೀವೆ |

ತತ್ತಳವ ಗೊಳದಿರಂದಾಶಕುನಿ ಸಂತ್ಪಿಸಿ ನುಡಿಯೆಲವ

ನಂತೆಂದನು || ೨೫ ||

ಮಾವ ಕೇಳತಿ ಬಲರ್ ಭುವನದೊಳ್ಗೊಂದೀವಿ |

ವಾವಮಾನಿಗಳೆವರ ಗೆಲ್ವದಕೆ ದುರ್ಲಭಂ |

ದೇವ ನರ ನಾಗ ದೈತ್ಯವಳೆಗ ಮಾತೆ ಸುತರಂ ಪಾಲಿಸಂತೆ ಬಿಡದೆ ||

ಜೀವಸಖನಾಗೈವರಂ ಸತತ ಮೊರೆವುತಿಹ |

ಗೋವಿಂದ ನೀನೆಂತುರಿಪುಗಳಂ ಜೈಸುವೆಲೆ

ಸಾವಲ್ಲದೇ ಬ್ಬಾರೆ ತಾನುಳಿವು ವಾಯಮಂ ಕಾಣೆನೆಂದವ

ಸುಯ್ದನು || ೨೬ ||

ಗೆಲುವೆ ನಾನಂಜದಿರ್ ವಾಂಡುಸುತ ರೈವರಂ |

ತಿಳಿದೆ ನವ ರಳಬಳವ ದ್ಯೂತಲೋಲು ಉಪನಾಟ |

ಒಲಿಸಿಕೊಂಬದನರಿಯೆ ನಾಯುಧಿವ್ವರ ಧರ್ಮಒದ್ಧಪದ್ಧವನುಡಿಯನು ||

ನೆಲೆಯ ಬಲ್ಲೆನು ನಾಲ್ವರನುಜರವರಗ್ರಜಗೆ |

ಮಲತು ನಡವನರಲ್ಲ ತನು ಛಾಯದಂತಿರ್ಪ |

ತಿಳಿಯೊಳಗ ನಾ ಜೂಜುಗಾರರ ಶಿರೋರತ್ನ ಧಿಟ ವೇಳ್ವೆ

ಕೇಳೆಂದನು || ೨೭ ||

ಪಾಂಡವರ ಗೆಲ್ವ ಉಪಾಯ ಶಕುನಿಪೇಳ್ವನೆ

ಕಪಟ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ರಚಿಸಿ ಕುಂತೀತನಯ |

ನಪರಿಮಿತ ಧನಕೋಶ ರಾಜ್ಯಮಂ ಜೈಸುವೇಂ |

ನಿಪುಣ ರೆನ್ನಂದದಲಿ ಭುವನತ್ರಯದೊಳಿಲ್ಲ ಭದ್ರಪಗಡಿ ಯಾಟದಿ ||

ಅಪಕೀರ್ತಿಗಂಜದಲೆ ನಿಷ್ಕವೆಯೊಳಿರುಜನಪ |

ಚಪಳ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳ ವಚನ ಕೈಕೊಳದೇ ನೀ |

ಅಳವಳವ = ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಶಕ್ತಿ ಮಹತ್ವ

ಹಾಸಂಗಿಗಳ = ಪಗಡೆ ಮಣಿ (ಕಾಯಿ)

ಭದ್ರ = ಕಪಟ ಸೋಗು.

ತಪಿಸದತಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದದಡೆ ಮನೋರಥವ ಸಿದ್ಧಿಮಾಡು

ವೆನೆಂದನು ||೨೮||

ಶಕುನಿಗೆ ಕಾರವ ಬಿನ್ನಸೈದಂ

ಎನ್ನ ಬಹುಮಾನಾವ ಮಾನಂಗಳೆಲ್ಲವಂ |

ನಿನ್ನದೈಸಲೆಮಾವ ಸಾಕದಂತಿರಲಿ ಸಂ |

ಪನ್ನಕೃತ್ತಿಮ ವಿದ್ಯನೀನಾದ ಡೊಳ್ಳಿತ್ತೈ ಗೆಲು ತೀವ್ರ ಶತ್ರುಗಳನು ||

ಅನ್ನಿಗರಿಗುಸುರದಿರು ವಿದುರಾದಿ ಕುಹಕಿಗಳ |

ನೆನ್ನದಿರ್ತನ್ನ ಸಖರೆಂದು ನೀನೀಗಳು |

ಪ್ರನ್ನ ಮಂತ್ರವನರುಹು ಬೊಪ್ಪಗೇಕಾಂತಲಿ ಹೋಗಿಂದನಾ

ಶಕುನಿಗೆ ||೨೯||

ನೀನರುಹು ನಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ವೋಗಿಸು |

ಮ್ಮಾನದಿಂದಾತನಿರುತಿರ್ದ ಸಮಯವ ನೋಡಿ |

ಮಾನನಿಧಿ ಕೇಳವರೊಡಂಬಟ್ಟು ಪಾಂಡುವರ ಕರೆಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ

ದ್ಯೂತದಿ ||

ನಾನೀವೆ ಗೆಲ್ಲಹಿತ ಸಂಪದವ ನೆನೆಮಾವ ||

ನೀನೆ ಜನಕಂಗೆನ್ನ ದುಗುಡಮಂ ಹೇಳಿದರೆ |

ತಾನೆ ಕರೆಸುವನಲ್ಲಿ ಗೃತಂದುಸುರುವೆನಾ ತಳುವ್ಯಾಕೆ

ನಡೆಯೆಂದನು ||೩೦||

ಶಕುನಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಗೆ ಪೇಳಿದ್ದು

ಅಹುದು ನೀನೆಂದದಂ ವೇಳ್ವಿನಾನಿದನೆನುತ |

ಕುಹಕಮತಿ ಸೌಬಲಂ ನಡೆತಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ |

ಮಹಿಳೆ ಗಾಂಧಾರಿ ಸಹಿತೇಕಾಂತ ಮಂದಿರದೊಳಿದುರ್ದಂ

ಕಂಡು ನಮಿಸಿ ||

ಮಹಿರಮಣ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನ ಮೋಹದ ಕುಮಾರಕಂ |

ಬಹು ಚಿಂತೆ ತಾಳ್ಪುದಂ ನೀವರಿಯರೇನಕಟೆ |

ವಿಹಿತವೇ ಹಿರಿಯರ್ಗೇ ಬೆಸಗೊಳ್ಳದಿರಬಹುದೆ ಶಿಲೆ ಹೃದಯ

ದವರೆಂದನು || ೩೧ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಏನಾಯಿತೆನೆ ಶಕುನಿ ನೀನೆ ಕಾರವನನ್ನು ಕರೆಸೆಂದೆನೆ

ಏನು ಸೌಖ್ಯವುಗಗೆ ಗದುಮ್ಮಾನ ಸಂಜನಿಸ |

ಲೇನು ಕಾರಣ ವಾರದಿಶೆಯಿಂದ ಭಯವಾದು |

ದೇನ ಸಾಧ್ಯದ ಬಯಕೆ ಬಂದೆಡರದೇನು ಮೇಣ್ಣ ಯಾತರೋಳ್

ಅಭಿಲಾಷೆಯೊ ||

ನ್ಯೂನವಾಯ್ತೇನು ತನ್ನೈಶ್ವರ್ಯಕಭಿವ್ವಾನ |

ಕೇನು ಭಂಗವು ವಂಚಿಸದೆ ವೇಳೆನಲ್ಲೆ ನಿಜ |

ಸೂನಂ ನೀ ಕರಸಿ ಕೇಳ್ವದೆನೆ ದೂತರಂ ಕಳುಹಲವ ನೈತಂದನು || ೩೨ ||

ಕಾರವಂ ಬಂದು ತಂದೆಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುವಿಕೆ

ಬಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಡಿಗರೆಗೆ ಸುತ ನ್ನೇಹದಿಂ |

ಕಂದ (ತಂದೆ) ಬಾ ಎನ್ನಾನೆ ಕುರುರಾಯ ಬಾ ಯೆನುತ |

ದ್ವಂದಕರಕಮಲದಿಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ತಕ್ಕೈಸಿ ನ್ಯಾವರಸಿ ಮಗನೆ ನಿನಗೆ ||

ಸಂದಿಸಿದ ಚಿಂತೆ ಭಯವೇನು ನೀ ನಿಳಿಯೊಳಗೆ |

ಮಂದಿರವ ಸಾರ್ದು ಪೊರಮಡದೆ ವಾಲಗ ಗೊಡದ |

ಽದಂದುಗವದೇನೆಂದು ಒಬೆಸಗೊಂಡಡಾ ಕುಮತಿ ಬಿಸಸುಯ್ಯು

ತಿನಿತೆಂದನು || ೩೩ ||

ಹೇಳಲಮ್ಮೆನು ಜೀಯ ದುಃಖಗಳ ನೀ ಧರ್ಮ |

ಜಾಲದೋಳ್ ಶಿಲುಕಿದ್ ಭೋಗ ನಿಷ್ಪ್ರಹರೆನ್ನ |

ಖೂಳನೆಂಬಿರಿ ಕಸಟ ಹೃದಯದವನೆಂಬಿರಿ ಮಹಾದುರುಳನೆಂತೆಂಬಿರಿ ||

೪ ಸಾಲಭಂಜಿಕೆಯ ತೆರನಾತ್ತಿಮ್ಮ ಬಾಳುವೆವ (ಮ) |

ನಾಲಯವೆಗತಿ ತಮ್ಮ ನೋರ್ವರ್ಗೇ ಸಾಕಿನ್ನು |

ಕಾಳಕೂಟವ ನುಂಗಿ ಜೀವವಂ ತೊರೆವೆನೆಂದಾ ಸುಯೋಧನ

ನುಡಿದನು || ೩೪ ||

ಗದುಮ್ಮಾನ=ಖೇದ, ಮನಸಿನ ಸಂಕಟ ಽದಂದುಗ=ತೊಂದರೆ ಕ್ಲೇಶ
೩ ಬೆಸಗೊಂಡ=ಕೇಳಲು, ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು, ೪ ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ=ಗೊಂಬೆಯಂತೆ

ಈಸು ದಾರಣ ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಕೂರ ನಿನಗ್ಯಾಕೆ |
 ಜವಾಸೆ ಏನದು ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಯಾಕೆ ಕಂದಸುವಿ |
 ಲಾಸ ಕಾವದು ಕೊರತೆ ತನ್ನಣೆ ಪೇಳೆಂದು ಒನ್ನೆಪಿಟ್ಟು
 ಬೆಸಗೊಳಲೈ ||

ಕೌರವನು ತನಗಾದ ಮಾನಭಂಗ ಪೇಳ್ವನು
 ಕ್ಲೇಶಮೇನುಸುರ್ವೆನ್ನೆ ತಾತ ವಾಂಡವ ರೈವ |
 ರಾಸು ಸಂಪದವ ಕಂಡೆನ್ನ ತನು ಜರ್ಝರಿಸಿ |
 ಘಾನೆಯಾದದು ಮಾನಭಂಗದಿಂದವನಿಯೊಳು ಬದುಕುವದು
 ಸುಡಲೆಂದನು || ೩೫ ||

ಮಗನೆ ನಿನಗಭಿಮಾನ ಭಂಗ ವಾರಿಂದಾದ |
 ಬಗೆಯ ವೇಳೆನೆ ಬಪ್ಪ ಒಹಗರಣವ ವಿಸ್ತರವೆ |
 ಜಗದೊಳತಿ ಚಿತ್ರ ತರಮಯ ನಿರ್ಮಿತದ ಸಭೆಯ ನೀವರಿ
 ಯೆರೆಮಜ ತನ್ನ ||

ಮಿಗಿಲಾದ ವಿಭವ ಸೌರಂಭಮಂ ತೋರೆನ್ನ |
 ಬೆಗಡುಗೊಳ್ಳಿರಲಾಗ ಕರಸಲೈ ರವಿಯಂತೆ |
 ರುಗರುಗಿಪ ವಿವಿಧಿರತ್ನದ ತೇಜ ಪುಂಜದಿಂ ರಂಜಿಸಿತು-
 ಮುಖಮಂಟಪಾ || ೩೬ ||

ನೀಲ ಮಾಣಿಕ ವಜ್ರ ಸ್ಫಟಿಕ ಮಣಿಕಾಂತಿಯಿಂ |
 ಹೇಳಲೇನೆಣ್ಣೆ ಶಿಯೊಳನವರತ ಕತ್ತಲೆಯು |
 ಬಾಲಾತಪೈಳದಿಂಗಳಿರ್ಪಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು ಪಗಲಿರಳು ತಿಳಿಯದೆನ್ನ ||
 ಆಲಿಗಜ್ಜರಿಯಾದುದಾಸ್ಥಳದಿ ಸುರನದಿಯ |
 ಕಾಳಿಂದಿಗಳ ಪ್ರವಾಹಂ ಪರಿವನೋಲ್ ರತ್ನ |
 ಜಾಲ ಬಂಧುರದ ಬೆಳಗಿನ ಲಹರಿ ಹರಿ ಹಂದು ಗತಿಗಿಡಿಸಿ-
 ತಾಕ್ಷಣದೊಳು || ೩೭ ||

ಹೊಕ್ಕು ಸಾಲಿನ ಹೊಳವ ಮಣಿಗಣದ ಲರುಚರಕ್ಷೆ |

ಜವಾಸೆ=ಮಾತು ಛಲ. ಒನ್ನೆಪಿಟ್ಟು (ಹ. ಕ್ರೀ.) ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ.

ಒಹಗರಣವ=ಪ್ರಕರಣ. ಲ ರುಚಿ=ಪ್ರಭಿಕಾಂತಿ

ಕುಕ್ಕಿದವು ಕಣ್ಣೆರೆಯ ದಿಕ್ಕರಿಯ ತೆರನಾದು |
 ದಿಕ್ಕಲನ ನೋಡಿದಡೆ ಪಚ್ಚ ವೈಢ್ಯಾರ್ಯಗೋಮೇಧಿಕದನೆಲಗಳಿಂದ ||
 ಮಿಕ್ಕವರುಣ ಭವಿಯ ಸ್ತಂಭ ಕುಡ್ಯಗಳ ನಡು |
 ವಿಕೃದುರ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಗಂಸ್ತುಬಕ ಮುಕುರಂಗಳೆಂ |
 ದುಕ್ಕುವ ಮಹಾಕಾಂತಿ ಭ್ರಾಂತೆಗೊಳಿಸಿತು ತಾತ-
 ವರ್ಣಿಸುವೆ ಕೇಳೆಂದನು || ೩೮ ||

ಸ್ವಳನೆ ಜಲರೂಪದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದುದಾಜಲಂ |
 ನೆಲನವಾಡಿನೊಳೆನ್ನ ಕಣ್ಣೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರೆ |
 ೧೧ ಹೊಲಬುಕಾಣದೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೈತರುತ್ತಿರಲ್ ಮುಂದೆ-
 ಬಳಿಕೊಂದೆಡೆಯೊಳು ||

ಪೊಳೆನ ಹರನೀಲ ಮಣಿ ಸ್ಫಟಿಕ ಮಹಿಯಂ ಕಂಡು |
 ತಿಳಿದೆ ನಾ ಮನದೊಳಗೆ ಧಿಟ ಸರೋವರವೆಂದು |
 ಸಲೆನಿಂದು ಮುಂಜರಗವೆತ್ತಿ ನಡೆಗೊಳೆ ನೋಡಿ ನಕ್ಕದು ಸಮಸ್ತ
 ಜನರು || ೩೯ ||

ಅಂದು ದ್ರೌಪದಿಯು ಮೊದಲಾದ ನೆರದಿದರ್ ಸತಿ-
 ವೃಂದ ಕೈಗಳ ಹೊಯ್ದು ನಗುತ್ತಿದರ್ ಕಂಡು |
 ನೊಂದು ನಾ ತಲೆಬಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದೀ ಭ್ರಾಂತಿ ಮಣಿಲಹರಿ-
 ದೆಶೆಯಿಂದಲಿ ||

ಸಂದಿಸಿದುದೆನಗೆನುತ ನಡದು ಬರೆ ಕಾಸಾರ |
 ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಲಳಮಳ ಸ್ಫಟಿಕ ಸ್ವಳವಹುದೆಂದು |
 ಹಿಂದಿನಂದದಿ ಬಗೆಯೆ ನೀರಾಯ್ತು ಬಿದ್ದೆ (ರ್ಷ) ನೈ ನಾನಭಿ-
 ಜ್ಞದಲಿ ನೆನದು || ೪೦ ||

ಮತ್ತೆ ಘೋಳೆಂದು ಬಿರುನಗೆಯ ದರಿದರಖಿ |
 ಮತ್ತ ಗಾಮಿನಿಯರಾ ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಿ ನೃಪ |

ಮೊತ್ತ ತಮತಮಗೆ ಪರಿಹಾಸಮಂ ಮಾಡುತಿರೆ

ಬಳಿಕ ಧರ್ಮಜ ಕಾಣುತ ||

ಎತ್ತಿಸಿದ ಕೊಳದಿಂದ ತಡಿಗಡರೆ ಲೆನಗಿತ್ತ (ತಟಿಗೆಯೇರಲೈ)

ನುತ್ತಮ ದೇವಾಂಗಮಂ ತೊಡಚಿಸೇಂ ರಿಪುಗಳಿಂ |

ಬತ್ತಿತ್ತೆನ್ನಭಿಮಾನ ಶರಧಿ ಕೇಳು ಜೀಯಾ ಜೀವಿಸುವೆನೆಂತೀ

ಧರೆಯೊಳು || ೪೦ ||

ಧಿಕು ಜನ್ಮನೆಂದೆನುತ ಮರಳಿ ಹಿಂದಕೆ ಸರಿಯೆ |

ಶಕುನಿ ಕಂಡೆನ್ನ ನಾನಾ ತೆರದಿ ಸಂತ್ಪಿಸಿ |

ಯುಕುತಿಯಿಂ ಕರತಂದು ಮುಖಶಾಲೆ ಗೈದಿಸಿದನೇವೇಳ್ವೆ

ನಹಿತ ವಿಭವ ||

ಸಕಲ ಮುನಿ ಭೂಸುರರ್ ದಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಣಿದು |

ಪ್ರಕಟಿಸುತ ಸತ್ತಮಂ ಪಾಂಡುವರ ಕೊಂಡಾಡೆ |

ವಿಕಳಗೊಂಡೆತಿ ಬಿರಿದುದಾ ಮಾನಭಂಗದಿಂ ನೊಂದೆ ನಾ-

ಚಿಂತಿಸುವೆನು || ೪೧ ||

ಆಯುಧಿಷ್ಠರ ಸಹಿತ ಜನಕ ಕೇಳು ಗಜಪುರಿಗೆ |

ರಾಯನಾಗಿರುತಿಹದು ಸಾಕದಂತಿರಲೆನ್ನ |

ಕಾಯಮಂ ವಸವಾಸ ಕೈದಿಸುವೆ ನೇಮವಂ ಕೊಟ್ಟು ಕಳು-

ಹುವದು ಬರಿದೆ ||

ಆಯಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತ ಸುಮ್ಮನಿರುತಿರ್ಪುದಂ |

ನ್ಯಾಯವೇ ನಿಮಗಟದೇಹವುಳ್ಳನಕ ನಾಂ |

ದಾಯಾದ್ಯರುತ್ಸವನಂತು ಸೈರಿಪೆನೆಂದಾ ಸುಯೋಧನನುಡಿದನು||೪೨||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವಿಕೆ

ತಾಪಸೋತ್ತಮ ರಾಲಿಸೀ ಪರಿಯೋಳಳ್ವ ಕುರು |

ಭೂಪತಿಯ ವಚನಮಂ ಕೇಳ್ವು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂ |

ಮಣಿಲಹರಿ=ಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿ ಕೊಳ=ಸರೋವರ ತಡಿಗಡರೆ=ತಟಕ್ಕೆ
ದಂಡಿಗೆ ಮುಟ್ಟಲು ೩ ದೇವತಾ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉತ್ತುಮ ಉತ್ತುವ ವಸ್ತ್ರ
ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು

ತಾಸದಿಂ ಬಿಸುಸುಯ್ದು ಮರುಗುತೆಲೆ ಮಗನೆ ತವಬುದ್ಧಿ
ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತ್ತೈ ||

ವಾಪಿ ಕುಹರಿಗಳ ಕೇಡಿಗರ ದುಸ್ಸಂಗದಿಂ |
ದಾ ನಾಂಡುವರ ಮೇಲೆ ಮುನಿವರೇ ಧರ್ಮಜ ಮು |
ಹಾ ಪುರಷರಾಜಋಷಿಗಸಕ್ಯಸಂಧಂ ಧರ್ಮಶೀಲನೋಳ್ಪತ್ತರಿಪರೆ||೪೪||
ದೂರವೇನೈವರಾ ಪಾಂಡುವಿನೊಳೆನ್ನೊಳಗೆ |
ತೋರಿಸರೆ ಭೇದಮಂ ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಟ್ (ಂಬಾ) ಜಕ್ಕೆ |
ಕಾರಣರ್ ವಿಫಲ್ಯಾತ ರತಿಬಲಾನ್ವಿತರಹರ್ ಹಸುಗೆ ಇಂದೆನ್ನಿಂದಲಿ ||
ಧಾರುಣಿಯ ವಿಡಿದು (ಪಡೆದು) ಸುಖದಿಂ ಬಾಳ್ವರಿದಕೆ |
ನೀಕ್ರೂರ ಮನದಿಂದ ಸೂಯವ ಬಟ್ಟರಪ ಕೀರ್ತಿ |
ಬಾರದಿಹುದೇಕಂದ ನಿಂದ್ಯಗೋಳಗಾಗದಿರು ದುರುಳತನ

ಬಿಡುಯಿಂದನು || ೪೫ ||

ಪುನಃ ದುರ್ಯೋಧನನಳುತ ಬಿನ್ನೈಸಿ ಹೊರಡುವ

ಮಾತು ಸೊಗಸಾಗದೇ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ನಕೆ ವೃಥಾ |
ಯಾತಕೆನ್ನಂ ಕರೆಸಿ ದುರುಳ ನೆನಿಸಿದಿರಿ ತನು |
ಜಾತರವರೈವರೇ ಧಿಟಿ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ಸಕಲ ಮೇದಿನಿತಳವನು ||
ತಾತ ನೀ ವಾಲ್ಮದೀ ದೇವಿ ಗಾಂಧಾರಿ ಸಹ |
ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಧರ್ಮಸುತ ಧರ್ಮಜ್ಞ ನಾಧರ್ಮ |
ಘಾತಕನೆ ಲೇಸೆನುತ ಲೆದ್ದು ಹೊರವಂಟಿನಾ ಕುಮತಿ

ಕೋಪದೊಳಿರುವುತಾ || ೪೬ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದುದು

ಕರಗಿತಂತಃಕರುಣ ಘನಸುತ ಸ್ನೇಹದಿಂ |
ಕರಳುಕದಡಿತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿ ಯೊಡಲೊಳಗೆ ಮನು |
ಕರದಿಂದ ಗದ್ಗದ ಸ್ವರದಿ ಕಂಬನಿಗರಿಯೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಪನೇದೆಯು||
ಬಿರಿದು ಜಝರಿತ ವಾದುದು ಮಗನಮಾತೆಂಬ |

ಬಿರಿದಿನಾಯುಧ ಹತಿಗಳಿಂದ ಮೈಮರೆದು ಮಿಗೆ ।

ಬಿರಿಸಿನ್ನದ ಶೋಕಶರಧಿಯೊಳ್ಳುಳುಗಿದಂ ಪ್ಪಣಮಾತ್ರ

ಮೌನದಿಂದ || ೪೭ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪಾಂಡುವರ ಸಂಸತ್ತು ಹರಣಕ್ಕೇನು ಉಪಾಯವೆಂದ

ಕಲಿಯಿಂದ ಬದ್ಧನಾಗೆಂಧನ್ಯಪ ಸತಿಗೆಂದ ।

ನೆಲಗೆ ಕರಿಯೆ ವಾಪಿ ಪ್ರಪ್ರದಿಂ ದೆದ್ದಿಂದು ।

ಕುಲಕುರಾರನ ನಿನ್ನ ಮಗನ ದೆಶೆಯಿಂದ ಪಾಂಡುವರೆಮಗಹಿತ

ರಾದರು ||

ತಿಳುಹಿ ತಾಯಿನಲ್ಯಾಕೆ ನೌಬಲಂ ಗರುಹಿದಡೆ ।

ಬಳಿಕವಂ ತಡದಾ ಸುಯೋಧನನ ಕರತಂದು ।

ನಿಲಿಸಿದಂ ಪಿತನ ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ತನುಭವಂಗಿಂತೆಂ

ದನು || ೪೮ ||

ಏನುವಾಯವ ಚಿಂತಿಸಿರ್ವೆ ಹೇಳ್ವೆ ಕುಂತಿ ।

ಸೂನುಗಳ ಸರ್ವ ಸೌಭಾಗ್ಯರಾಜ್ಯಪಹಾರ ।

ಕೇನು ಕೃತ್ತಿಮು ವಿದ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ ಬಲವಂತರವರನಂ ಗೆಲ್ವದಕ್ಕೆ ||

ದಾನವೋ ಸಾಮವೋ ಮೇಲ್ ಭೇದ ದಂಡವೋ ।

ಏನು ನಿಶ್ಚಿಸಿರ್ವೆ ಕಾರ್ಯಮಂ ಮನದೊಳಗೆ ।

ನೀ ನಿಧಾವನ ಮಾಜದಂಜದಲೆ ನುಡಿ ತಾತ ಕೈಕೊಂಬೆ

ನಾನೆಂದನು || ೪೯ ||

ತಿಂದ ವಿಷವಕ್ಕಿದವು ಮಾಯದಿಂ ಮಡುವಿನೊಳ ।

ಗಂದು ಬಿಸುಟರೆ ಮುಳುಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಜೀವಿಸುತ ।

ಬಂದು ಹೊರವಂಟರಾ ಸುಡುವಲಾಕ್ಷಭವನ ಭಂಗದೋಳ್

ಲೋಕವರಿಯೆ ||

ಒಂದಕ್ಕೆ ವಶವಾಗದಂದ ನಿಬರೈದಿದರ್ ।

ದಾನ = ಲಂಚಕೊಡುವಿಕೆ ದುಂದುಗ = ತೊಂದರೆ, ಕ್ಲೇಶ

ಸಾಮ = ಸವಿಮಾತಾಡಿ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ

ಭೇದ = ಕೂಡಿದ್ದು ಆಗಲಿಸುವಿಕೆ-ಒಂದು ಉಪಾಯ

ದಂಡ = ತಪ್ಪು

ಕಾಣಿಕೆ ಜಗಳ ಯುದ್ಧ (ಚತುರೋಪಾಯ)

ಕಜ್ಜ = ಕಾರ್ಯ ಕೆಲಸ

ಕಂದಕೇಳೇ ತೆರದ ಕಪಟಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ |

ದಂದುಗಕ್ಕೊಳಗಾಗದಾ ವಾಂಡುಸುತ ರುಳಿದರಿನ್ನೇನು ಹದ

ನೆಂದನು ||೫೦||

ಕಾರವನು ಕ್ಷತ್ರಿಯದ ಜೂಜಿನಿಂ ಪಾಂಡವರ ಸೋಲಿಸುವನೆಂದನೆ.

ಚಿತ್ತವಿಸಿ ಕೇಳಾದಡೆಲೆ ಭೂಪ ಪಾಂಡುವರ |

ಕೃತ್ರಿಯದ ಜೂಜಿನಿಂ ಸೋಲಿಸುವೆ ನಾನವರ |

ವಿತ್ತರಾಜ್ಯನ ಗೆಲ್ವೆಧರ್ಮಜನ ಶೀಘ್ರದಿಂ ಕರೆಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಧರೆಯೊಳು ||

ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸಿದ್ಧಿಯಪ್ಪು ದೆನಗಭಿಲಾಷೆ |

ಮತ್ತೊಂದರೊಳಗಿಲ್ಲವೆನೆ ಮಗನೆ ಸಾಧನಂ |

ಉತ್ತಮ ವಿದಹುದು ಕ್ಷತ್ತನಮನಕೆ ಸೊಗಸಾದಡೀ ಕಜ್ಜ

ಮಾಳ್ವೆನೆಂದು ||೫೧||

ಕಾರವನು ವಿದುರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಡೆಂದ

ಖೂಳದಲಿ ಸತ್ಯಧಾ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಂಗ ಕಿವಿ |

ಗೇಳದವನಲಿ ಮಂತ್ರಬೀಜ ಸಂಬೋಧನಿಗ |

ಳಾಲಿ ಇಲ್ಲದವಂಗ ರೂಪಗಳ ಚಲ್ವಿಕೆಯ ಕ್ಲೇಬಂಗೆ ಸ್ಮರಶಾಸ್ತ್ರವಾ ||

ನಾಲಿಗಿಲ್ಲದನ ಕೂಡಾಲೋಚನೆಯು ಶತ್ರು |

ಜಾಲದೊಳ್ಗೊಪ್ಪಮಂ ವೇಳ್ವವೋಲ್ ವಿದುರನಂ |

ಕಳುಹಿಸಿದರೀ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಾಗಲೀವನೇ ತಾತ-

ಮರುಳಾದಿರೆಂದ || ೫೨ ||

ಆದಡೆಲೆ ಮಗನೆ ಕೇಳ್ ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೊಳಗೆ |

ಸಾಧುಕೋವಿದ ನೀತಿವಂತ ನಿಷ್ಕಪಟಹಿತ |

ಬೋಧ ಧರ್ಮಜ್ಞ ನೀವಿದುರನಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯಲಾರುಂಟು

ನೀನರಿಯದೆ ||

ಭೇದಮಂ ಬಗೆದವನ ಹೇಳನಂ ಗೃಹಪರೆ |

ವೇದ ಸಮ್ಮತ ಮಾತಿನಾತ ನಿಹ ಪರಬಲ್ಲ |

ಸಾದರದಿ ಪಾಂಡುವರ ಕರೆಯಲಟ್ಟುವೆ ಹರಿಪ್ರಸ್ತಪುರವರಕೆಂದನು||೫೩||

ಅರಸ ಕೇಳೇನಾದಡಂ ವಿದುರಗೀರ್ತಾರ್ಯ |

ವರುಹಿದರೆ ಮುರಿವನವ ಕುಹಕಿ ನಿಶ್ಚಯವೆಮ್ಮ |

ಸಿರಿಯ ಸೈರಿಸಲರಿಯ ಪಾಂಡುರ ಬೆಳವಿಗಿಯನೇ

ನಿತ್ಯ ಹಾರೈಸುವ ||

ನಿರುತ ನಿಮ್ಮಡೆಯೊಳಿಹುದವನು ತನು ಮಾತ್ರ ವಸು |

ವಿರುತಿರ್ಪ ದೈವರ ಸಮೀಪದೋಳ್ ನಾಕೆನ್ನು |

ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ಕೊಡಿ-

ಯೆಂದನಾದುರ್ಮತಿ || ೨೪ ||

ಕಳವಳಿಸದಿರ್ತರುಳ ನಮ್ಮನಲೈ ವಿಮರ |

ಖಳನೆ ಬಿಡುಪ್ಪುದ್ರಬುದ್ಧಿಯ ಕುಂತಿ ಸುತರೆಡಿಗೆ |

ತಿಳುಹಿ ಕಳುಹುವೆನೀತನಂ ಶಮನ ತನಯನೆಮ್ಮಾಜ್ಞ

ಯಂ ಮೀರಸವನು ||

ಉಳಿದನುಜರಗ್ರಜರೊಳೆರವಿಲ್ಲವಿವನು ನಿ |

ಮೃಳದ ಮನದವನೆಂದು ನಂಬಿ ಸಂತೋಷಮಂ |

ತಳೆಗಿಲ್ಲಿ ಗೃತಪ್ಪರೈವರಿದು ಸತ್ಯ ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ಸಂಶಯ

ವೆಂದನು || ೨೫ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗುವಿಕೆ

ಭೂಕಾಂತಲೇಸು ನೀವೆ (ನಿನ್ನೆ) ತಾಡಂ ದಯದಿ |

ಸಾಕುವಾಂಡವ ರೈವರಂಕರಸಿ ಕೊಟ್ಟರೇ |

ಸಾಕು ತನಗಾವೇಕ್ಷೆ ವಂದಿಹುದೆಲೇ ಬಿಡದೆ ವಾಂಚಾಲ

ನಂದನೆಯನು ||

ನೂಕಿಮುಂದೆಲೆ ವಿಡಿದು ಮಾನಭಂಗವಮಾಡು |

ತಾಕೆ (ದಾಕೆ)ಯಂ ತೊತ್ತಿನ ಸಮಾಜದೋಳ್ ನಿಲಿಸುತ ವಿ |

ಶೋಕನಹೆ ನಾದಿವಸಗಳಲಿ ಕೃತ ಕೃತ್ಯನಾದೆಂದು ಕೌರವ

ನುಡಿದನು || ೨೬ ||

ಹೋಗುನಿನ್ನಾಂಭಿತವ (ಪೋಗುನಿನ್ನೀಪ್ಪಿತವ) ಸಿದ್ಧಿಯಂ

ಮಾಳ್ತೆನೆನು |

ನೀತನಂಶಮತನಯ=ಈತನಂಯಮತನಯ=ಧರ್ಮ ಸಂತೋಷತಳೆ=ಅನಂದವನ್ನು ತಾಳಿ ಹೊಂದಿ

ತಾಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮಗನಂ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತ |
ದಾಗಮದ ಯತ್ನಯಕ ಚಿಂತಾಬ್ಧಿಯೊಳ್ಳುಳುಗುತಾ
ಲೋಚಿಸಿದ ಸತಿಯೊಳು ||

ಈಗಳಿನ ಸುಖಕೆಳಸಿ ಬಲವದ್ವಿದೋಧ ದು |
ದ್ವೋಗಮಂ ಕೈಕೊಂಡ ಮುಂದೆ ನಿಜಕುಲನಾಶ |
ನಾಗುವದು ಸುತನರಿಯ ನಿಡಕೇನು ಹದನ ಗಾಂಧಾರಿನೀ
ಹೇಳೆಂದನು ||೫೭||

ಅವರು ಸುಚರಿತ್ರರೀ ಘಾತಕವ ನರಿಯ ರಿ |
ಮೃವನ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆಯಂ ಕಂಡೆಲಾ ಕರೆಸಲ್ಪಿ |
ತವಕದಿಂ ನಿಲ್ಲದೈತಪ್ಪ ರಾ ಜಾಲದೋಳ್ ಮೃಗಜಾಲ ಬೀಳುವಂತೆ ||
ಭುವನದೊಳಗ ಪಕೀರ್ತಿ ಬಹುದೆ ಮಗ ಪಾಪಿಸ್ತ |
ತವಕುಮಾರನ ಕುಹಕ ಲೋಕವರಿಯದು ತನ್ನ |
ಕವಲು ಮನವಲ್ಲದೈವರ್ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರ್ಪ ರವಗೈವೆ
ನೆಂದಳಲಿದಾ ||೫೮||

ಮುರಿದೆನೆ ನಾನೀ ಪ್ರಯೋಜನವ ಮುನಿದಿಂದು |
ಹೊರಗಹರು ನೂರ್ವರಿದ ವಹಿಸುವೆನು ಪಾಂಡುವರ್ |
ತರಿದು ಬಿಸುಟುವರು ಕೌರವ ಶತಕವಂ ಮುರಿದು ಗಜವ ಹರಿ
(ಗಜಹರಿಯು) ಸೀಳುವಂತೆ ||

ಹೊರಗೊಳಗೆ ನಿಶ್ಚೈಸಿ ನೋಡಿದಡೆ ಹದನವಿದೆ |
ದುರುಳ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ವಿಪರೀತ ವಾಯ್ತೆನುತ |
ಮರುಗಿ ಬಿಸುಸುಯ್ದನಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಬಳಿಕ ಗಾಂಧಾರಿಪತಿ
ಗಿಂತೆಂದಳು ||೫೯||

ಗಾಂಧಾರಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕರೆಸಲು ಅಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ್ದು
ಯಾಕೆ ನಿಮಗೀ ಚಿಂತೆ ಇಂದೆರಡು ದುಷ್ಪ್ರಾಯ |
ಸೋಕಿದವು ಕಾಲವಶದಿಂದೀಗ ಮನದೋಳ್ ವಿ |
ವೇಕ ವಿಷಯದೊಳೊಂದು (ದಲೊಂದು) ಮತವನಂಗೀಕರಿಸಿ
ಧಿಟವಾಗಿ ಸಂಚಲಿಸದೆ ||

ಈ ಕುಮಾರರ ನೂರ್ವರಂ ಸಲಹಿ ಕೈವಿಡಿವೋ |
ತಾ ಕುಂತಿ ತನುಭವರ ಬಿಡಿ ಮೇಣು ನಿಜ ಸುತರ |
ನೂಕೆ ಪಾಂಡುವರ ಪತಿಕರಿಸಿ ತೋಷಿಸಿ ಬರಿದೆ ಹಲು

ಬಲೇನಹುದೆಂದಳು ||೬೦||

ರಾಣಿ ಕೇಳೇನಾದುದಾಗಲಿನ್ನುಳಿದ ವಂ |
ಕಾಣೆ ನಿನ್ಮಾತೃಜರ ವಾಸಿಗಳ ವಿಖ್ಯಾತಿ |
ಕ್ಷೋಣಿಯೋಳ್ ಮೆ (ಮ) ರೆಯಲಾ ಧರ್ಮಜನ ಕರೆಸುವೇಂ
ಸ್ಥಿರಿಸೆನುತಾಗ ನೃಪನು ||

ಸಭಾ ಮಂಟಪ ರಚನೆ

ಜಾಣತನದಿಂದಧಿಕರೆಂದೆನಿಹ ಸಭೆಯ ನಿ |
ಮಾರ್ಣ ಶಿಲ್ಪಿಗರ ನೆರಹುತ್ತ ನಾನಾ ವಸ್ತು |
ಮಾಣಿಕ ಸುರತ್ನಗಳ ತರಿಸುತ್ತ ನೇಮಿಸಲ್ ರಚಿಸಿದರ್
ಕುಶಲದಿಂದ ||೬೧||

ಝಗ ಝಗಿಸ ಸ್ತಂಭಗಳ ನಿಕರದಿಂ ಮುಕರದಿಂ |
ಸೊಗಯಿಸುವ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಹಾರದಿಂ ದ್ವಾರದಿಂ |
ಮಿಗೆ ರತ್ನಭಿತ್ತಿಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಶಾಂತಿಯಿಂ ವಜ್ರಮಯ ನೆಲಗಳಿಂದ |
ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಪುತ್ಥಳಿಯ ಜಾಲದಿಂ ನೀಲದಿಂ |
ಮಘಮಘಿಸ ಪರಿಮಳದ ಕಂಪಿನಿಂ ತಂಪಿನಿಂ |
ಜಗದೊಳಗೆ ಪ್ರೊಸತೆನಿಸಿ ತೋರಿದದು ಮೊರಿದದು ಸಭೆಯು
ನೋವ್ವವರ ಕಣ್ಣೆ ||೬೨||

ನೋಡಿದಡೆ ಶಕ್ರನಾಸ್ಥಾನದೋಳ್ ಧರ್ಮಜನ |
ರೂಢಿಸಿದ ಮಖ ಶಾಲೆಯಂ ತೊಪ್ಪುತಿಹ ಸಭೆಯ |
ಮಾಡಿಸಿದನಾಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ನಿಜಕುಲ ಮೂಲನಾಶನಂ ಗೃವುದಕ್ಕೆ ||
ಆಡಲೇನಂಧ ನೃಪ ಸುತನ ಮೇಲಕ್ಕರದಿ |
ಕೇಡಿಗರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮನದೊಳಗೆ ನಿಶ್ಚೈಸಿ |
ಖೋಡಿಯಿಂದೇಕಾಂತ ಭುವನದೊಳು ವಿದುರನಂ ಕರಿಸಿ
ನಗುತಿದೆನು ||೬೩||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿದುರನಿಗೆ ಪೆನ್ನನು
ವಿದುರ ನೋಡೈ ವಾಂಡವರ ಮಹಾ ಸಭೆಯ ಸಂ |
ಪದಕೆ ಸರಿಯೋ ವಿ ಗಿಲೊ ಭದ್ರ ಮಂಟಪ ಶಾಲೆ |
ಇದು ವಿಶೇಷವೆ ಸಕಲ ಕ್ಷಾತ್ರ ವೈಭವದ ಚಲ್ವಿಕೆಯಿಂದ ರಂಜಿಸುವದು ||
ಅದರೊಳೋಲಗವಿತ್ತು ತನ್ನ ತನು ಭಬರೊಡನೆ |
ಮುದದಿಂದ ಕುಂತಿಜರು ದ್ಯೂತದಿಂದ ರಮಿಸುತ್ತ |
ಪದುಳದಿಂದಿರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ವರನಂ ಕರೆದು ತಾ

ವೋಗಿಂದನು | ೬೪ ||

ಗರಳಮಯ ಸರಸಿಯೊಳ್ಳರಿವ ತಿಳಿನೀರೊ ರುಚಿ |
ಭರಿತ ಪಾದರಿಯ ಮುಖ ಲಾವಣ್ಯವೋ ಭಯಂ |
ಕರದುಗ್ರ ವೈಶಾಚಿಗಳ ವನೆಯ ನಿಧಿಯೊ ಸಲೆ ಭಸ್ಮ ಮುಚ್ಚಿದ್
ಶಿಖಿಯೊ ||

ವಿದುರನ ಉತ್ತರ

ಕೊರಳಗೊಯ್ದರ ವಿನಯ ನುಡಿಗಳೋ ವೇಳೆಂಬೊ |
ತೆರದಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಕೃತ್ರಿಮವ ನೊಳಗಿಟ್ಟು |
ಪೊರಗೆ ಸಜ್ಜನರಂತೆ ನಸುನಗುತ ವಿದುರನೋಳ್ ಮಾತಾಡ-
ಲಿಂತೆಂದನು || ೬೫ ||

ಮಾತು ದುರ್ಗಂಧವಾಗಿದೆ ಜೀಯ ಕೌರುವಗೆ |
ಸೋತೆ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದಕಟಕಟ ಏಪರೀತ |
ದ್ಯೂತವೇ ಸುಡಲಿನ್ನು ಕಪಟಗಳ ರಚಿಸುವರೆ ಕೂಗಿ ಮಾರಿಯು
ಕರೆವರೆ ||

ಘಾತಕವ ಬಿಡು ಭೀಮ ಪಾರ್ಥರಂ ಕೆಣಕಿ ವಿ |
ಖ್ಯಾತ ಕುಲ ಗಜನಗರದೈಶ್ವರ್ಯ ಕೆಡಿಸದಿರ್ |
ನೀತಿ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ ತಿಳಿದಿನಾ ನೀ ನೆನದ ಭದ್ರ ಕಾರ್ಯವನೆಂದನು || ೬೬ ||

ಪಾದರಿಯ=ಜಾರಣಿಯ. ರುಚಿ ಭರಿತ= ಕಾಂತಿ ಒಳ್ಳೇ ಮನೋಹರ
ಮುಖಸುಂದರತ್ವಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ದೇಹ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಒಗರೆ=ಸಮತೆ
ಎಣೆ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪುನಃ ಪೇಳ್ವ
 ಅನುಮಾನದಿಂದ ಕೆಂಗಡದಿರೆಲೆ ವಿದುರನಾ |
 ಮುನಿಯಲಾಪನೆ ವಾಂಡುತನಯರ್ಗೆ ಬಲ್ಲೆ ನ |
 ಜುನವೃಕೋದರರ ವೀರ್ಯದ ಬಿಂಕಮಂತಿಳಿಯಲೊಗರೇನೈವರೆನಗೆ ||
 ಘನಯಜ್ಞದೋಳ್ ವ್ರತ ಶ್ರಮದಿಂದ ನವ ದಿವ |
 ರನುರಾಗದಿಂದಲೇ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಕೌರುವ ನೊ |
 ಡನೆ ಒಂದು ದ್ಯೂತದಿಂದವರಲ್ಲಿ ರಮಿಸಿದರೆ ಹೀನವೇನು
 ಸುರೆಂದನು ||೬೭||

ವಿದುರನು ನಿಕಾರಿಸುಕೆ
 ಪೊದಲಲಿದು ಸದ್ಯೂತ ವನಸಾನದೋಳ್ ತಿಳಿಯೆ |
 ಲಿದುವಿಷಮ ದ್ಯೂತದಲಿ ನಿಲ್ಲದು ಸಿವಾರಣೆಯ |
 ಹದನ ಬಹುದುಘಟಂ ತವಸುತನ ದೆಶೆಯಿಂದ
 ಕುರುವಂಶ ಮಸಳಿಸುವದು ||
 ಕದನ ಕಾಲೂರ್ವದೈ ನಿಮಗಿಹಿತ ನಾನೊರವೆ |
 ಹೃದಯದಿ ಬಲೋತ್ಕಾರ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಕರೆಸು |
 ವದೆ ಸೊಗಸು ತೋರಿದರೆ ಭೂಪಾಲ ಕೈಕೊಂಡೆನೆಂದು ವಿದುರಂ
 ನುಡಿದನು ||೬೮||

ಪಾಂಡುವರ ಕರೆತರಲು ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆ
 ಕರದು ತಾ ನೀವೋಗಿ ಕುಂತಿಸುತರಂ ಮಧುರ |
 ತರ ವಚನದಿಂದ ಸಂಪ್ರೀತಿ ಇಂದಿಲ್ಲಿಗೈ |
 ವರನ ನಾನುಪಚರಿಸಿ ಸಂತ್ಯೈಸುವದು ನೋಡು ಮಗನಿಂದ
 ಲೇನಾಹದು ||

ದುರುಳ ರವರಿವರೆಂಬ ಸಂಶಯಬಿಡು ವಿದುರ |
 ತರಳರ ಪರಾಕ್ರಮವ ಕೀರ್ತಿಯಂ ಕೇಳಿ ಬಹು |
 ಹರುಷಮಯ ನಾಗಿರ್ವೆ (ನಾಗಿಹೆಂ) ಹರಿಪ್ರಸ್ತ ಕೀರ್ಕ್ಷಣಂ ತೆರಳೆಂದು
 ನೇಮಿಸಿದನು ||೬೯||

ವಿದುರನ ಚಿಂತಾಕುಲತೆ
 ಮುರಿದನೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಶಶಿವಂಶ ಕಲ್ಪತರು |

ಕುರುಬ ಕೌರುವ ನೋಡಿ ದುರುಲು ವಲೆ (ಬಲೆ) ಯೋಳ್ ಶಿಲ್ಪಿ |
ಮರುಳಾಗಿ ಸಿರಿಯ ಹೋಗಾಡಿದನೆ ಹಾಯೆನುತ ವಿದುರ ಮನದೋಳ್
ಮರಗುತಾ |

ಗುರು ಕೃಪಾಚಾರ್ಯ ಭಿಷ್ಣಾದ್ರಿಗಳಿಗೆಚ್ಚರಿಸೆ |
ಮರುಗಿ ವಾಸಿಗಳಕಟ್ಟಿ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಹೆಡತಲೆಯು |
ತುರಿಸಿದರ ಪರಿಹರಿಸ ಲಾರಳವು ದೈವಗತಿ ಯೆನುತಬಿಸುಸುಯ್ದ
ರವರು ||೨೦||

ವಿದುರನು ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳ್ದುದು.
ಶುಭಲಗ್ನದೋಳ್ ಬಳಿಕ ವಿದುರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಡಿ |
ಗಭಿನಮಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ರಥಮೇರ್ದು ತವಕದಿಂ |
ದಿಭನಗರ ಪೊರಮಟ್ಟು ಪೈಣಗತಿಯಿಂದ ಲಿಂದುಪ್ರಸ್ತಪುರಕೆ
ಬರಲೂ ||

ರಥನಮಿಗಿಲೆ ದಿಗೊಂಡು ತಂದರಾ ಹರಿಯ ನ |
ಸನ್ನಿಭ ನನ್ನ ಆಲಿಂಗ ನಂಗೈದು ಪಾಂಡುವರು |
ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸು ತುಪಚರಿಸಿ ಕುಶಲಂಗಳಂ
ಕೇಳ್ವರು ||೨೧||

ವಿದುರನು ಧರ್ಮನಿಗೆ ಸಕಲ ಕುಶಲಪೇಳ್ವನು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಗಾಂಧಾರಿ ಗಾಂಗೇಯ ದ್ರೋಣ ರವಿ |
ನುತ ಶಕುನಿ ಗೌತಮಶ್ವಧ್ವಾಮ ಕುರುಮಹೀ |
ಪತಿಯನುಜ ತನುಜರಾ ಭಾನುಮತಿ ಸಾಮಂತ ಸಚಿವ
ಪರಿವಾರ ಜನರು ||

ಅತಿಶಯದ ಕುಶಲಮಂ ಧರ್ಮಜಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ |
ಕೃತಭೋಜನಾದಿ ಸತ್ಕಾರದಿಂ ಸುಪ್ರಮೋ |
ದಿತನಾಗಿಕ್ಷತ್ವನತಿ ವಿನಯದಿಂ ನಸುನಗುತ ಪಾಂಡವರಿಗೆ
ಗಿಂತೆಂದನು || ೨೨ ||

ವಿದುರನು ಧರ್ಮನಿಗೆ ಕರೆಯಬಂದದು ಪೇಳ್ವನು
ಪೊಡವೀಶ ಕೇಳ್ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯಯ್ಯ ಮೋಹದಿಂ |

ಧೃಢರಾಜ ಸೂಯದೊಳಗೈವ ಕುಮಾರಕರ್ |
 ಬಿಡದೇಕ ಭುಕ್ತಾದಿ ಕರಿಣ ವ್ರತದೀಕ್ಷೆಯಿಂ ದೇಶವಿಭ್ರಮಣೆಯಿಂದ-
 ಬಡವಾಗಿ ಬಳಲಿರ್ಪರೀ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ |
 ನಡೆತಂದು ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಸುಖದ್ಯೂತದಿಂ ರಮಿಸಿ |
 ಸಡಗರದೊಳಿರಲವರ ಕರದು ತಾಯೆಂದೆನ್ನ ಕೆಳುಹಿದರೆ
 ಬಂದೆನಿಂದು || ೭೩ ||

ನಂಬಿಸುವ ನಂಧನ್ಯಪ ಪೊರಗೆ ವ್ಯದು ವಚನದಿಂ |
 ತುಂಬಿರ್ಪುದೊಳಗೆ ವಿಷ ಗುರು ಭೀಷ್ಮರಿದನು ಬ್ಯಾ |
 ಡೆಂಬುವರ್ ಸಲ್ಲರವರೀ ದುರಾಲೋಚನೆಗೆ ಹಲವು ಮಾತೇನುಜನಪ ||
 ಡಂಬಕರ್ ಶಕುನಿ ಕರ್ನಾದಿಗಳ್ ಮಸದ ಕೋ |
 ರಂಬಿನಂತಿರ್ಪರಾ ಕೌರವಂ ಕೃತ್ರಿಮದ |
 ಬೊಂಬೆ ನಿಮಗಿನಿತರೋಳ್ ಮನವೆಂತು ಬಂದಪುದು-
 ಪೇಳೆಂದನಾ ವಿದುರನು || ೭೪ ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೊರಡಲು ನಿಶ್ಚಯ
 ಕರೆಸುವನೆ ಹಿರಿಯಯ್ಯ ನಮ್ಮೈವರಂ ಮಹಾ |
 ಕರುಣದಿಂ ಸಲಹಲೈ ಲೇಸಾಯ್ತು ಬಹೆವು ನನು |
 ಗೆರಡು ಮನವೇ ಭಾವ ಭೇದವೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಪಾಂಡುಬೊಪ್ಪನ
 ಪದದಲಿ ||

ವರವೆ ದೊರಕಲಿ ಶ್ಯಾಪವೇ ಬರಲಿ ಮೇಣ್ ದೇಹ |
 ಸಿರಿಯು ಶಾಶ್ವತವೇನು ಪಿತನಾತನಾಜ್ಞೆಯಂ ||
 ಶಿರದೊಳಾಂತೆನು ವಿದುರ ಭಯವಿಲ್ಲವೆನಗೆಂದು ನುಡಿದನಾ
 ಧರ್ಮಸೂನು || ೭೫ ||

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಅನುಜರ ಸಮ್ಮತ
 ಅರಸ ಕೇಳೇನಾದಡನುಜರ ನುಮತದಿಂದ |
 ತೆರಳುವದು ನಿಶ್ಚಯವ ಮಾಳ್ಪದೆನೆ ಧರ್ಮಸುತ |

ಮುಸದ ಕೋರಂಬು = ಹದನಮಾಡಿ ಚೂಪಾಗಿಮಸೆದ ತುದಿಮುಖ
 ದಂತೆ ಚೂಪಾದಬಾಣದಂತೆ

ನರ ವೃಕೋದರರ ಮೊಗಮಂ ನೀಕ್ಷಿಸಲ್ವೆವರ್ ಜೀಯಾ

ಮೈನೆಳಲಿಗುಂಟಿ ||

ಮುರಕ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೆಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಮಿದ್‌ಪುದೆ |

ನರನಾಥ ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತಕೆ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇ |

ಪರಮ ಶುಭವೆಂದು ಸುಮ್ಮಾನದಿಂ ಕೈಕೊಂಡು ನಡೆದವೆನೊ

ನಾನೆಂದರು ||೭೬||

ಭೀಮಸೇನದೇವರ ಮಹಿಮೆ

ಅರಿಯನೇ ನೀ ಭೀಮ ಮುಂದೊಗೆವ ಕಾರಣವ |

ಮರುತಸುತ ಸರ್ವಜ್ಞ ನೀತ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣ |

ಧರೆಯ ಭಾರವ ಕಳೆಯಲೆದುಪತಿಯ ನೇಮದಿಂ ಹರಿಣಾಂಕ

ಕುಲದೊಳುದಿಸಿ ||

ದುರುಳರಂ ಸಂಹರಿಸ ನೆಲೆ ಶೌನಕಾದಿ ಮುನಿ |

ನರರೆ ಕೇಳೀ ಜಗದ ಜೀವರಂತರ್ಯಾಮಿ |

ಹರಿಯ ಮತಮಂ ಬಲ್ಲದರಿಂ ಲಗ್ರಜಂ ಗನುಸಾರಿಯಾಗಿರ್ಪನು||೭೭||

ಬಲವಂತ ರನಿಲಜ ಗಿಂದಧಿಕರಾರಿಲ್ಲ ಸುರ |

ಕುಲ ಪುಣ್ಯಜನರೊಳಗೆ ಮಾರುತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ |

ನಳಿನಾಕ್ಷನರಮನೆಯು ಸಮನಿಪುದು ಜೀವರಿಗೆ ವಾಯುವಿನ

ದ್ರೋಹಮಾಳ್ವಾ ||

ಖಳರಿಗೆ ತವೋಗತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು ದಿಟ |

ತಿಳಿಯಲೀತನ ಮಹಿಮೆ ಹರಫಣಿಪರಕವಲ್ಲ |

ಕಲಿತಾಪ ದ ಃಖ ಭಯ ನಿರಯ ಬಾಧೆಗಳಿಲ್ಲ ವೀತನಂ ಸ್ತುತಿ-

ಸುವರ್ಗ ||೭೮||

ಈ ಮಾರುತನೆ ಹನುಮನೆಂದೆನಿಸಿ ತ್ರೈತೆಯಲಿ |

ರಾಮನಂಘ್ರಿಯ ಭಜಿಸಿ ರಾವಣನೆ ಮೊದಲಾದ |

ತಾವ ಸಾಸುರರ ನುರೆ ಮಧಿಸಿ ಲಂಕೆಯ ದಹಿಸಿ ವೈದೇಹಿಯಂ

ಕಾಣಿಸಿ ||

ಸ್ವಾಮಿಯಂ ಮೆಚ್ಚಿಸುತ ಲಜ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಮ|
 ಹಾ ಮಹಿಮ ನೀ ದೇನನೇ ದ್ವಾಪರಾಂತ್ಯದಲಿ |
 ಭೀಮಾಭಿಧಾನದಿಂದವತರಿಸಿ ಕೌರವರ ನಾಶನಂ ಗೈದಿಪ್ಪನು ||೨೯||
 ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದೊಳಗೆ ಬಾದರಾಯಣನಾಚ್ಛ |
 ಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಮುನಿ ಯೆಂತೆಂಬ ನಾಮದಿ ವ |
 ಸುಂಧರೆಯೊಳುಧ್ವವಿಸು ತೇಕವಿಂಶತಿ ಕುಮತಗಳ ತರಿದು
 ಬುಧಜನರಿಗೆ ||

ಇಂದಿರಾ ರಮಣನೇ ಸರ್ವೇಶ ಗುಣಪೂರ್ಣ |
 ನೆಂಸು ಭೇದಜ್ಞಾನ ತಾರತಮ್ಯ ದೊಳರುಹಿ |
 ಮಂದಮತಿಯಂ ಕಳೆವನೀ ಸಮೀರನೆ ಮೂರು ಲೋಕಕೆ ಗುರು
 ವೆನಿಸುವ |೩೦||

ಈತನವ ತಾರಗಳಿಗೀತಂಗೆ ಭೇದಮಂ |
 ಪಾತಕರ್ ತಿಳಿಯೆ ರವರವ ನಿರಯವನು ಭವಿಸಿ |
 ಭೂತಳದೊಳಂತಿಜರ ಯೋನಿಯೊಳು ಜನಿಸುವರ್ ಗತಿಇಲ್ಲ
 ಯೆಂದವರ್ಗೆ ||

ಈತನಿಲ್ಲದ ದೇಹ ಕುಣಪನೆಂದರಿವರಂ |
 ನೀತನೇ ಜೀವರಾಧಾರ ಹರಿಸಿರಿಯುಳಯೆ |
 ಲೀತಗಿಂದುತ್ತುಮರ್ಗುಣದಿಂದ ಲಾರಿಲ್ಲ ಗೀರ್ವಾಣನಿಕರ
 ದೊಳಗೆ ||೩೧||

ಪವಮಾನನಂ ಭಜಿಸದವನ ಜೀವನವ್ಯಾಕೆ |
 ಪವಮಾನನೇ ವೃಷಾಕಪಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದಂ |
 ಪವಮಾನನೇ ಶ್ರೀಶನಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತ ನೀತನ ಮತವೆ ಹರಿಯ ಮತವು ||
 ಪವನನಿಂದಲೆ ಚತುರ್ದಶ ಲೋಕ ದಳ ಉಳವು |
 ಪವನ ರೋಮದಿ ಕೋಟೆ ಲಿಂಗಗಳುದರಿಸಿಪ್ಪ |
 ಪವನನ ಪರಾಕ್ರಮವ ಗುಣಗಳಂ ಕೊಂಡಾಡೆ ಪುಣ್ಯ ದೊರವದು
 ನರರಿಗೆ ||೩೨||

ಶ್ರೀ ಭೀಮನು ಅಣ್ಣನಾಜ್ಞೆಯಂ ಪಾಲಿಸಕಾರಣ

ಇನಿತು ಬಲವಂತ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದರು ಭೀಮ |
ಮನುಜರೋಪಾದಿಯಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ನೀ ಜಗಕೆ |
ವನಜಾಂಬಕನ ಮನದಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ತಿಳಿದು ಧರ್ಮಜಗೆ ತಮ್ಮನಾಗಿ ||
ಅನುದಿನದೊಳಣ್ಣನಾಜ್ಞೆಯ ಮೀರದಲಿ ನಡೆವ |
ಮುನಿಗಳರೆ ಕೇಳಿನ್ನು ಮುಂಗಧೆಯ ನೊರವೆನೆಮ |
ತನಯನುಜರ ಮಾತಿಗತಿ ಹರುಷಮಂ ತಾಳ್ವು ವಿದುರನೊಡ
ನಿಂತೆಂದನು ||೨೩||

ಹರುಷತಾಳಿ ಧರ್ಮನು ಹೊರಡಲು ನಕುಲನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದುದು

ಹಿರಿಯನಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ನಮ್ಮಯ್ಯ ಗಿಂದವರ |
ದರುಶನವೆ ಹಾರೈಸುತಿದೇನಾ ಮನದೊಳಗೆ |
ಕರುಣದಿಂ ತಾವೆಕರಸಿದರಂದು ಲೇನಾಯ್ತು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರ್ಪೆನೆಂದು ||
ನರ ಕಾಂತ ಗಮನಮಂ ನಿಶ್ಚಿಸಿ ನಕುಲಂಗೆ |
ಪುರದೊಳಿದರ್ಬಿಳ ಚತುರಂಗಬಲ ಪರಿವಾರ |
ತ್ವರಿತದಿಂದೆಮ್ಮ ಕೂಡೈತರಲಿ ಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ದೆಂದು ನೇಮಿಸಿ
ದನು ||೨೪||

ಪೊಳಲ ಕಾಹಿಂಗಿರಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಭಟಸಚಿವ |
ರುಳಿದ ವೀರರ್ಬರಲಿ ತಮ್ಮೊಡನೆ ರಾಣಿಯರ್ |
ಲಲನೆಯ ರ ಸಂಗದಿಂ ನಡೆತರಲಿ ಸಿಬಿರಮಂ ಪಟ್ಟಣದ ಪೊರೆಗೆ
ನಿಲಿಸು ||

ಸಲೆ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತುವಂ ತೆಗೆಸು ಭಾಂಡಾರದಿಂ |
ನಿಳಯದಿಂ ತೆರಳಿಸು ಕುಮಾರರಂ ಜನನಿಯಂ |
ತಳುವ್ಯಾಕ ನಗರದೋಳ್ ಸಾರಿಸೆಂದಾ ಧರ್ಮ ತನಯ
ನಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು ||೨೫||

ನಕುಲನು ಪೊಡಲು ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಗೊಳಿಸಿದನು

ಬಳಿಕ ನಕುಲನ ನೇಮದಿಂ ಶಕ್ರ ಪ್ರಸ್ತದೋಳ್ |
ಮೊಳಗಿದವು ನಿಸ್ಸಳೆ ಕೋಟೆಗಳ್ ಸಕಲ ದಳ |

ಘಳಿಗೆಯೋಳ್ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ತಮ ತಮಗೆ ಬಹು ವಿಧ ವಾದ್ಯ
ಘೋಷದಿ-ದ ||

ಚಲಿಸುವ ಪತಾಕೆ ಧ್ವಜ ವಜ್ರ ಚಾಮರದ ಸಂ |
ಕುಲದಿಂದ ಸಂದಣಿಸಿ ತಶ್ವಗಜ ರಥದಿಂದ |
ನಲುವಿನಿಂ ಪೊರಮಟ್ಟುದಾಗಮಿತ ಕೋಶದ ಸುವಸ್ತು ವಂ
ಹೇರಿಸಿದರು ||೮೬||

ಖರ ಉಷ್ಣ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಕೊಲ್ಲಾರ (ಕೊಲ್ಲಾರ) ಭಂಡಿಗಳ |
ಪೊರೆಯಾಳು ಕಂಚಿಗಳ ಗಜ ವೃಷಭಗಳ ವ್ಯಾಲಿ |
ಪರಿ ಪರಿಯ ಧನ ಹೇಮ ರಜತ ಮಣಿಗಣ ವಸನ ಪೊಸತೆನಿಸೆ
ಸೌರಂ (ರಭ್ಯ) ಭದ ||

ಸರಕು ನಾನಾ ಧಾನ್ಯ ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ನೂಕಿದದು |
ಸುರಭಿ ಮಹಿಷಿಗಳ ಪರಿಮಿತದ ಕೀರಗಳಾಗ |
ತೆರಳಿದವು ಸಾಲಿಟ್ಟು ಧರ್ಮಜನ ವೈಭವಂ ವರ್ಣಿಸುವ
ರಾರಿಂದನು ||೮೭||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಿಂ ಪೊರಟ ವಿಭವ ವರ್ಣನೆ.
ಸುತ ಸಹೋದರಮಂತ್ರಿ ಮಿತ್ರಭಾಂಧವ ಪುರೋ |
ಹಿತರೂಡನೆ ಸೂತ ಮಾಗಧ ಬಂದಿ ಪಾರಕರ |
ನುತಿ ಪರಾಕಗಳಿಂದಲರ ಮನೆಯ ಪೊರಮಟ್ಟ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಝಲ್ಲಿ
ಯಿಂದ ||

ಅತಿಕಾಂತಿ ರತ್ನ ಖಚಿತದ ತೊಡಿಗೆ ಗಂಟೆಗಳ |
ವಿತತಿಯಿಂ ಸಿಂಗರಂಗೈದ ಮದನಾರಣವ |
ಕ್ಷಿತಿಪ ಕ್ಷತ್ತನ ಸಹಿತ ನಡೆದ ನೈರಾವತವ ನಿಂದ್ರ ನೇರುವ ತೆರದಲಿ||೮೮||
ಎಡಬಲ ದೊಳೊಲಿವ ಚಾಮರ ಧನಳ ಭತ್ತಗಳ |

ನರಕಾಂತ=ಮನುಜರಿಗೊಡಿಯ, ರಾಜ. ನಿಸ್ಸಾಳೆ=ಭೇರಿ ಕೊಲ್ಲಾರ=
ಸರಕು ತುಂಬಿದ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ ಕಂಚಿ=ಕಾವಡಿ ಪೊರೆಯಾಳು=ಹೊರುವ ಆಳು
ಇಟ್ಟಣಿಸಿ=ದಟ್ಟ ಸಂದಣಿ ಕೀರ=ಕ್ಷೀರ, ಹಾಲು, ಹಾಲುತುಂಬಿದ ನಾನಾ ತರದ
ಭಾಂಡೆಗಳು

ಉಡುರಾಜ ನೋಳ್ವಿರವುತಿರಲರಸ ನಿಕ್ಕಲದೋ |
 ಳಡಿದ ಮಣಿಸ್ಯಂದನ ದ್ವಿಸ ಹಯದ ವರ್ಗದಿಂದನುಜ ತನುಜ
 ನಡೆಯಲು ||

ದ್ರೌಪದಿ ಕುಂತ್ಯಾದಿಗಳ ಪೈಣವಿಭವ
 ಮಡದಿ ದ್ರೌಪದಿ ಸುಭದ್ರಾದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ್ ಪಿಂತೆ |
 ಕಡಗ ಕಂಕಣ ದಿವ್ಯಮಾಲಾಂಬರವ ನಾಂತು |
 ಸಡಗರ ದೋಳಾಂದೋಳಿಕಾ ರೋಹಣಂಗೈದು ಲೀಲೆಯಿಂದೈ
 ತಂದರು ||೮೯||

ದಂತಿನ್ಯಾಲೇರಿ ಬಹು ವಿಧದ ಭೂಷಣದಿಂದ |
 ಕುಂತಿ ನಡೆತರಲಾಕೆ ಬಳವಿಡಿವುತಾಪ್ತ ಸೀ |
 ಮಂತಿನೀಗಣ ಹಾರ ನೂಪುರದ ರವದೊಡನೆ ಕಚ ಭರದಿ (ಭಾರದಿಂ)
 ಕುಚಗಳಲುಗೆ ||

ಕಂತುವಿನ ಶರಮೂರ್ತಿಗಳತೆರದಿ ತನುದ್ಭುತ ದಿ |
 ಗಾಂತದೋಳ್ ಪೊಳೆಯಲಾ ಚಂಚಲಾ ಪಾಂಗಿಯರ್
 ಸಂತೋಷದಿಂದಂದಣಂಗಳ ನಡರ್ದು ತೆರಳಿದರಾಗಿ ಕೆಲಬಲದೊಳು
 ||೯೦||

ಪೊಳಲೊಳಿದಳಿ ಜನರೆಲ್ಲರುಂ ಸಿಂಗರದಿ |
 ತಳದರ್ ರಸನಕೂಡೆ ಮ್ಯಾಲವದ ರಚನೆಯಿಂ |
 ದಲಿನಲಿವ ಬಟ್ಟೆ ಬಲೊಲೆಗಳಿಂದೆಸವ ಗಣಿಕಿಯರು ಸುವಿಲಾಸದಿಂದ ||
 ಕಲಹಂಸ ಗಮನದ ವಿಲಾಸಿನಿಯರಂದಣಂ |
 ಗಳ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂ ನಾಲಿಟ್ಟು ಪೊರಮಟ್ಟಿ |
 ರುಳಿಯದತಿ ನಿಬಿಡಮಾಗಿಟ್ಟಿಣಿಸಿ ಮಾರ್ಗದೊಳಿಂಬಿಲ್ಲಮೆನೆ
 ಭರದೋಳು ||೯೧||
 ಸಂದಣಿಸಿ ತಧ್ವದೋಳ್ ಪಾಂಚಾಲೆಯೊಡನೈದು |

ಮೌಕ್ತಿಕದ ಝಲ್ಲೆ=ಮುತ್ತಿನ ಝಾಲರಿ ಸಾಲು ದ್ವಿಪ=ಎರಡು ಸಾರೆ
 ಕುಡಿಯುವದು ಆನೆ ಅಂದೋಳಿಕಾ=ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಕಲಹಂಸ=ರಾಜಹಂಸ ಕಂತು
 ವಿನ ಶರಮೂರ್ತಿ=ಕಾಮಬಾಣಗಳೇ ಮೂರ್ತಿಮಂತಾಗಿ ತೋರ್ವ ಸುಂದರಿ
 ತೊಡೆಗಳಮಸದ=ತೊಡೆಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟ ಪೊಂಬುಡಿ=ಹೊನ್ನಿನಪುಡಿ

ವಿಂದು ಮುಖಿಯರ ವೃಂದ ದೊರ ಸೊರಸಿನೋಳ್ ವೈಯ್ಯೊ
 ಕೊಂದಿಸಿದ ತೊಡಿಗೆಗಳ್ ಮಸೆದ ಪೊಂಬುಡಿಯಂತೆ ಕುಂಕುಮದ ರಜ
 ಮುಸಕಲೂ ||

ಬಂದಿಸಿದ ಹಾರಂಗಳುಡಿ ದೊಗೆವ ಮೇಲ್ ಕಣ್ಣು |
 ಕಿಂದ ಪರಿವಾಕಾಂತಿ ಸೂಸುತಿರೆ ತನು ಮಿಂಚಿ |
 ನಂದದಿಂ ಪೊಳೆವುತಿರೆ ಜಲಜ ಕುಟ್ಟಿಲದಂತೆ ಸ್ತನ ಮೇಲುದಿ
 ನೋಳಿಸದವು ||೯೨||

ಭಾರತಿ ಸ್ವರೂಪಾಂಶಳಾದ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಯ |
 ಚಾರು ದಂಡೆಗೆಯ ಬಲವೆಡ ಭಾಗದಲಿ ಕಡಗ |
 ಹಾರ ನೂಪುರ ಕಂಕಣಾಭರಣ ಪೊಂಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಝಣತ್ತಾರದಿಂದ ||
 ನೀರೆಯರ್ ಶುಭ್ರ ಚಾಮರವ ಚಿಮ್ಮಿದರಂಬು |
 ಜಾರಿ ತರಳೆಯರ ಮುಖ ಲಾವಣ್ಯ ವೃತ್ತದಾ |
 ಕಾರಮಂ ಕಂಡು ಲಜ್ಜಿಸಿ ಧರೆಗೆ ಬೀಳ್ವವೋಲ್ ಕಣ್ಣೆಸೆದು
 ದೇಳವನು ||೯೩||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಸೇನಾದಿ ವೈಭವ

ಆರು ಬಣ್ಣಿಸರಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಧ್ವಜ ನಿ ವಿ |
 ಸ್ತಾರ ಸಿರಿ ಚಲೈಕೆಯ ಘುಡಿ ಘುಡಿಸಿ ಮೊರವ ಮುಂ |
 ಗಾರ ಮೇಘಗಳ ಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ಶಂಖ ಭೇರಿಗಳ ನಾದಂ ಮೊಳಗಲು ||
 ನೀರಜ ಭವಾಂಡ ಫೀಳಿಡುತಿದುರ್ದೇವೇಷ್ಟೆಸೆಯ |
 ವಾರಣಗಳದುರಿ ಕಿವುಡಾದವಾ ನಾಹಿನಿಯ |
 ಭಾರದಿಂದಿಳೆ ಕುಶಿದುದಹಿ ರಾಜ ಕೂರ್ಮರ್ಗ ಧರಿಸಲನದಳ
 ವಾದುದು ||೯೪||

ದಳದೊಳಟ್ಟಣಿಸಿ ನಡವಾ ಕುಂಭಿಗಳ ಕುಂಭ |
 ಸ್ಥಳದ ಸಿಂಧೂರಗಳ ಚೂರ್ನಗಳೊ ಪೊಂದೇರ |
 ಕುಲದ ಸಂಘರ್ಷಣದೊಳೊಗೆವ ರೇಣುಗಳೊ ಮೇಣ್ ಪಾಂಡುವರ
 ದ್ವೇಷಿಯಾದ ||

ಖಳ ಕೌರುವನ ಧರಿಸಲಾರಿವಳ ತರಿಸೆನುತ |

ಲಿಳಿ ವಿರಂಚಿಯ ಪೊರೆಗೆ ಪೇಳಲೈದುವ ತೆರದಿ |

ಬಲದ ಪದಪಾತದಿಂದೇಳ್ವ ಕೆಂಧೂಳಿಗಳ್ ಸಲೆ ಮುಸುಕಿ

ತಂಬರವನು ||೯೫||

ಧರ್ಮನಿಗೆ ಅಪ-ಶಕುನಗಳಾಗುವಿಕೆ.

ಕಳುಹೆತ್ತೈತಂದಾಪ್ತ ಮಂತ್ರಿಗಳನುಪಚರಿಸಿ |

ಪೊಳಲರಕ್ಷಿಗೆ ನಿಲಿಸಿಸೇನಾ ಸಮೂಹದಿಂ |

ಬಳಿಕಾಯುಧಿಷ್ಠರಂ ಮುಂದೆಳೆಯೆ ಲಧ್ವದೋಳ್ ದುರ್ನಿಮಿತ್ಯ

ಗಳಾದವು ||

ಮೊಲಫಣಿಗಳೆಡಹಾಯ್ದು ವಿದಿನಲಿ ಗೋಮಾಯು |

ಬಳಗೊರಲ್ದವು ವಾಯಸಗಳೆಡಕೆ ಪಾರಿದವು |

ತಲೆಯಮ್ಯಾಲೆರಗಿದವು ಬಕಗ್ರಧ್ವಗಳ್ ಬಲಕೆ ಹಂಗನಿಕರ

ಗಳಿದ್ದವು ||೯೬||

ಭೂಮಿಗದ್ದದನೆ ಕಂಪಿಸಿತುಲ್ಕಗಳ್ ಕಡೆದ |

ವಾ ಮೋಹರದ ಮ್ಯಾಲೆಬೀಸಿದುದು ಬಿರಿಗಳಿ |

ಧೂಮ ಕವಿದದು ಭತ್ತಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳಾಗ ಮುರಿದೊರಗಿದವು

ಮುಗ್ಗುತಾ ||

ಸಾಮಜ ತುರಂಗರಥಗಳ್ವಿದ್ವೇಮಭವನ |

ಭೀಮನರ ನಕುಲ ಸಹದೇವ ಮೊದಲಾದವರ |

ವಾಮಾಕ್ಷಿ ಭುಜಗಳುರೆ ಪಾರಿದವು ದ್ರೌಪದಿಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂವಕ

ವದರಿತು ||೯೭||

ಧಾರ್ಮ್ಯಾದಿಗಳು ಪೈಣಿನಿಲ್ಲಿಸಲು ಧರ್ಮಗೆ ಪೇಳಿದ್ದು

ಅವಕುಶನ ಅತಿಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸು |

ತಿನೆನೋಡಲಿಭಪುರಿಗೆ ಪೋಗವದು ಲೇಸಲ್ಲ |

ವವನೀಶ ಕುಲಶಿರೋಮಣಿ ಮರಳಿ ನೀವೈವರಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ತಕೆ ತಿಳಿಯಲು ||

ಕವಿಸೌರಿ ಭೌಮಾರ್ಕ ಗುರು ರಾಹು ಕೇತುಗಳ್ |

ತವೆಜನ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲಿ ನೆಲಸಿರ್ಪರಿಂದಹಿತ |

ನಿವಹಕ್ಕ ಬಲಮಿಪ್ಪದೆಂದು ಬಹುವಿನಯದಿಂ ಧಾರ್ಮ್ಯಾದಿಗಳು

ನುಡಿದರು ||೯೮||

ಧರ್ಮನು ಧೌಮ್ಯಾದಿಗಳ ನುಡಿಲೆಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ
 ಮರಳಬಹುದೇ ಶೌನಕರೆ ದೈವವಿಕ್ರಿದ್ |
 ಕೊರಳ ಕಣ್ಣಿಯ ಕುಣಿಕೆಯಂ ಹರಿಸಲಾರಳವು |
 ಧರಣಿಯೋಳ್ ಸಜ್ಜನರ ವಾಕ್ಯಮಂ ಮಾರ್ದವಗೆ ಹಾನಿ
 ಬಹದಾಶ್ಚರ್ಯವೆ ||

ಮರುಳತನದಿಂದರಸ ಶಕುನ ಕೋವಿದರ ನುರೆ |
 ಜರಿದು ನುಡಿದಂ ಬೊಪ್ಪ ಕರಸಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ನೀ |
 ನರಿ ಮೊಲಗಳುತ್ತಾತದಿಂದಲೇ ನಸ್ಸುದೆನುತಲಿ ಹರುಷದಿಂ
 ನಡದನು ||೯೯||

ಧರ್ಮನ ಪೈಣಗತಿ ಸಂಭ್ರಮವರ್ಣನೆ
 ಭೂವಲ್ಲಭಂ ಪೈಣಗತಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಗದೋಳ್ |
 ಸಾವಧಾನದೊಳಬಿಳ ಭೂಭುಜರ ಸೇವೆಸಂ |
 ಭಾವನೆಯ ಕೈಕೊಳುತ ವಿದುರನಿಂ ದೊಡಗೂಡಿ ಸುಮ್ಮಾನದಿಂದ
 ಒರಲು ||

ದೇವೇಂದ್ರನಮರಾವತಿಯ ತೆರೆದೊಳಾ ಹಸ್ತಿ |
 ನಾವತಿಯ ಪಟ್ಟಣಂ ಮುಂದೆ ಕಣ್ಣೆಸೆದದು ಮ |
 ಹಾ ವಿಭದಿಂ ಮನೋಹರಮಾಗಿ ಮೇಣ್ ಪುರದ ಸಿಂಗರವ
 ಪೇಳ್ವೆನು ||೧೦೦||

ಹಸ್ತಿ ನಾವತಿ ಪುರ ವರ್ಣನೆ
 ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿದ ಪೊಂಗೋಟಿಯಂ ವಾತಾಳ |
 ಕೊಗೆದಗಳ ಖಾತದಿಂ ಮಣಿಖಚಿತ ದ್ವಾರದಿಂ |
 ಸೊಗಯಿಸುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರಾಸಾದದಿಂದ |
 ಝಗಝಗಿಪ ದೇವಾಲಯಾದಿ ಗೋಪುರದ ಪಂ |
 ಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪೊಳೆವ ಧ್ವಜಮಕರ ತೋರಣದಿಂದ |

ಗೋಮಾಯು=ನರಿ ವಾಯು=ಕಾಗೆ ಸಾಮಂಜ=ಅನೆ ಉಲ್ಕಗಳ=ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳಿ ತುರಂಗ=ಕುದುರೆ ಕವಿ=ಶುಕ್ರ ಸಾರಿ=ಶನೇಶ್ವರ ಭಾಮು=ಮಂಗಳ ಅರ್ಕ ಸೂರ್ಯ

ನಗರವತಿ ಶೋಭಾಯಮಾನಮಾಗಿರ್ಪುದಾ ನೃಪನಿ-

ಕೇತನಗಳಿಂದ || ೧೦೧ ||

ಈಪರಿಯ ಶೃಂಗಾರ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಿದೇನು |

ವಾಪಿ ಕೌರವನಾಳ್ವನದರಿಂದ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿ |

ತಾಪಕೊಳಗಾಗಿರ್ವ ನೀ ಮೊಳಲ ಧಾರ್ಮಿಕವಿಖ್ಯಾತ ಗುಣವಂತನು ||

ಭೂಪ ಪತಿಯಾಗೆನ್ನ ಸಲಹೆನುತ ಕರವೆತ್ತು |

ತಾಪುರಾಂಗನೆ ಧರ್ಮಜಗೆ ನಮಿಸುವೋಲ್ ಜಾತ |

ರೂಪಮಯ ಮುಗಿಲಟ್ಟುಳೆಯ ಬಳಿಯಲಿದಡೇಂ |

ಕಣಿಗೈಗಳೆಸದಿದವು || ೧೦೨ ||

ತುರಗಗಳೆ ಧಿರೆಯು ಕಾಂಚನದ ಸೌಧಂಗಳೇ |

ಗಿರಿಗಳಾ ಸತ್ತಿಗೆಯ ಸಾಲ್ಗಳೇ ಫೇನಂಗ |

ಳರುಣ ಭವಿಯಾ ತೋರಣಂಗಳೇಪವಳ ಲತೆಚಮರಂಗಳೇಮೊನ್ನೆಗಳು||

ಕರಿಗಳೇ ಮಕರಿಗಳ್ ಮನೆಗಳೇ ಕುರುವಕೆಯು |

ಮೆರವ ವಾದ್ಯಂಗಳೇ ಜಲ ಘೋಷ ಪ್ರಾಕಾರ |

ಮೆರವ ತಡಿಯಾಗಲಾ ಶುಂಡಾಲ ಪುರ ಸಮುದ್ರದ ಚಲ್ವಿ

ನಂತಿದದು || ೧೦೩ ||

ಪರಿ ಪರಿಯ ಕುಸುಮ ಫಲ ಗೊನೆಗಳೆಂ ವನಗಳೆಂ |

ಪರಿವದುರೆ ಕಾನಾರ ಕೆರೆಗಳೆಂ ದೊರೆಗಳೆಂ (ಧಿರೆಗಳೆಂ) ಪರಿಮಳದ

ಸಾರಣೆಯ ಗಂಧದಿಂ ಸಿಂಧದಿಂ ಸೀಗುರ ಪತಾಕೆಯಿಂದ ||

ಪರಿಶೋಭಿಸುವ ರಾಜ ವೀಧಿಯಿಂ ಜೋತಿಯಿಂ

ಮಿರುಪ ಕನ್ನಡಿಗಳ ಸಚ್ಚಿತ್ತಿನಿಂ ನಿಲ್ಲಿನಿಂ |

ದಿರುವ ತೀಮಂತಿನಿಯ ರೋಳಿಯಿಂ ಕೇಳಿಯಿಂ ದಿಭಪುರಂ

ಕಂಗೊಳಿಸಿತು || ೧೦೪ ||

ಸುಮ್ಮಾನ=ಗೌರವ ಮನ್ನಣೆಗಳ. ಖಾತ=ಅಳವಾದ ಕೆರೆ ಪ್ರಾಸಾದ=

ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆ, ನಿಕೇತನ=ಮನೆ, ಜಾತರೂಪ-ಬಂಗಾರ

ಕುರುವಕೆ=ಬಿಟ್ಟ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೀಪ ನಡುಗಡ್ಡೆ ಭೇರಿ=ನಗಾರ

ದುಂದುಭಿ ನಿಸ್ಸಾಳ=ಬೊಡ್ಡ ನಗಾರಿ ಪಟಹ=ಹಲಗೆ ತಮ್ಮಟ=ಚರ್ಮವಾದ್ಯ

ಇವೆಲ್ಲ ವಾದ್ಯಗಳ ಹೆಸರು ಸೀ ಗುರು=ಸೂರ್ಯಪಾನ ಒಂದು ತರದ ಚಾಮರ

ದೋಣ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ರಾಜನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡದ್ದು
 ಆಪ್ರತಿಮ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ವಿಭವಂ ನೋಡಿ |
 ಸುಪ್ರನೋದಿತನಾಗಿ ಧರ್ಮಜಂ ಬಳಿಕ ನಗ |
 ರ ಪುನೇಶಕೆ ಬರಲು ದೂತರೀ ವಾರ್ತೆಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಪಾಲಗೆ ||
 ಕ್ಷಿಪ್ರದಿಂದರುಹಲ್ತೆ ಹರುಷದಿಂ ದ್ರೋಣ ಭೀ |
 ಸ್ಮಪ್ರಮುಖರಂ ಕಳುಹಲಾ ಪಾಂಡುಸುತರ ಮ |
 ಹ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿದಿಗೊಂಡು ಪಟ್ಟಣವ ವೋಗಸಿದರು

ಸುವಿಲಾಸದಿಂದ ||೧೦೫||

ಧರ್ಮನ ಪುರ ಪ್ರವೇಶ ವರ್ಣನೆ

ಭೇರಿ ನಿಸ್ಸಾಳ ತಂಬಟ ಪಟಹ ಕಹಳೆಗಳ |
 ಭೋರಂಬ ರವದೊಡನೆ ಪಾಂಡುವರ್ ಮಘ ಮಘಿಪ |
 ಚಾರುತರ ರಾಜ ಬೀದಿಯೊಳ್ಳೆದೆ ನಡೆ ತರಲ್ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಳೆಗರವುತಾ ||
 ನೀರಜಾಕ್ಷಿಯರಗರು ಚಂದನ ಹರಿದ್ರಮಯ |
 ದಾರತಿಗಳಂ ಬೆಳಗೆ ನಸುನಗೆಯೊಳೆಕ್ಷಿಸುತ |
 ಭೂರಮಣ ರಿಕ್ತೆಲದ ಜನರ ವಂದನೆಗಳಂ ಕೈಕೊಳುತ

ಮುಂದೆಳೆಯಲು ||೧೦೬||

ಉನ್ನತುದಯಾದ್ರಿ ಯಂತೆನೆವ ಮದಮಾತಂಗ |
 ಬೆನ್ನಿನಲಿ ತೊಳಗುವೆಳೆ ನ್ಯಾಸದೋಳ್ ಧಳಧಳಪ |
 ರನ್ನದುಡುಪುಗಳ ಮಣಿಕಾಂತಿಯಿಂ ಪಾಂಡುವಂ ವಿಭ್ರಾಜಿಸುತ್ತಿರಲ್ತೆ ||
 ಕೆನ್ನೈದಿಲಿಯಗಣ್ಣು ತಿಣ್ಣು ಮೊಲೆಗಳನಾಂತು |
 ಚನ್ನೆಯರ ಮುಖಕಮಲ ತೋಷದಿಂದರಳೆ ಬಾ |
 ವನ್ನ ಗಂಪಿನಹರ್ಮ್ಯ ಗೋಪುರವಡರ್ದು ನೋಡಿದ ರಾಗ ಕೆಲಬಲ
 ದೊಳು ||೧೦೭||

ಪಾರಜನ ಪರಿಜನರ ಗಡಣದಿಂ ಪಾಂಡುವ |
 ಚಾರು ಹಾಸದೊಳಾಗ ಲರಮನಿಗೆ ನಡೆತಂದು |
 ವಾರಣವರೂಢಂಗಳೆಳಿದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂ ಕಂಡು ಪುಳಕೋತ್ಸವ
 ದೊಳು ||

ಸಾರುವಾನಂದಾಶ್ರು ಕಂಗಳಿಂ ದಡಿಯುಗಕೆ |
 ಧೋರ ವೆಂಕ್ಟಿಕ ಸುರತ್ನಂಗಳಂ ಸುರಿದು ಕರ |
 ವಾರಿರುಹಗಳ್ ಮುಗಿದು ಭಯಭರಿತ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಿಂ
 ದೆರಗಲೂ ||೧೦೮ ||

ಧರ್ಮಾದಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳ ದರ್ಶನ
 ಬಾ ಮಗನೆ ಬಾಕಂದ ಧರ್ಮಸುತ ರಿಪುವಿಜಯ |
 ಭೀಮರಣ ನೀಸ್ತೀಮ ಬಾಯೆನ್ನ ಮರಿಯಾನೆ |
 ಸೋಮವಂಶಾನಂದಕರ ಧನಂಜಯ ನಕುಲ ಸಹದೇವ ಬಾ-
 ಯೆನುತಲಿ ||

ಪ್ರೇಮರಸ ದಿವಂಧನ್ಯಸ ಬ್ಯಾರೆ ಬ್ಯಾರೆ ವರ |
 ಕೋಮಲ ಶರೀರಗಳನಸ್ತಿ ಮುಂಡಾಡಿ (ಮುದ್ದಾಡಿ) ಪದ |
 ತಾಮರಸ ಕೆರಗುತಿಹ ಕುಂತಿ ವಾಂಚಾಲೆಯರ ಪರಕೆಯಿಂ-
 ಮನ್ನಿಸಿದನು ||೧೦೯ ||

ಪಾಂಡುವರು ಗಾಂಧಾರಿ ಭಟ್ಟಿಯಾಗುವಿಕೆ
 ಆ ಸುಬಲ ಸುತೆಯ ಚರಣ ಕೈಪರೆರಗಲೈ |
 ನೂಸುವೆಳೆ ನಗೆಯಿಂದ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಪರಸುತ್ತ |
 ಭಾಸುರ ಸುನುಂಗಳಾರುತಿಯ ತರಿಸ್ತಿಸಿದಳಾಗ ಕೆಳದಿಯರ ಕೂಡೆ ||
 ಕೋಶದಿಂ ಗಂಧಮಾಲಾಭ್ಯಾಸ ದಿವ್ಯಾಂಬರ ವಿ |
 ಭೂಷಣವ ತೆಗಸಿತ್ತು ರಾಜೋವಚಾರದ ವಿ |
 ಲಾಸವಿಭವದಲಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳ್ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಮೃದುವಚನ ರಚನೆ-
 ಯಿಂದ ||೧೧೦ ||

ಕಪಟಿ ಕಾರುವನು ಧರ್ಮಾದಿಗಳ ಭೆಟಿ ಮಾಡಿದ
 ತದನಂತರದೊಳಾ ಸುಯೋಧನಂ ನೆನದೆಣಿಕೆ |
 ಒದಗಿತೆನುತನುಜ ತನುಜರ್ ಸಹಿತ ಪಾಂಡುವರ |
 ಮುದದಿಂದ ಕಾಣುತಾಲಿಂಗನಂ ಗೈದು ಬಹು ವಿನಯದಿಂ ಕುಂತಿಗೆರಗಿ||

ತೊಳಗು=ಹೊಳೆಸು ಕಾಶಿಸು   ವೆಳನ್ನಾಸು=ನಾಸು, ಮುದ್ರೆ, ಚಿನ್ನ
 ಸುಬಲಸುತೆ=ಸೌಖ್ಯಲರಾಜನ ಮಗಳ=ಗಾಂಧಾರಿ

ಪದುಳಮಂ ಕೇಳುತುಪಚರಿಸಿದಂ ಕಪಟಿಗಳ |

ವೃದಯದೋಳ್ ಪುದಗಿದ್ಧ ಘಾತಕವ ಬಲ್ಲರೇ |

ಸದಮಲ ಚರಿತ್ರರೀ ಖಳರ ಮೃದು ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ

ರೇವೇಳ್ವೆನು ||೧೧೧||

ಭೂವರ ಯುಧಿಷ್ಠರಂ ಸಕಲ ಬಂಧುಗಳ ಸಂ |

ಭಾವಿಸುತ ಸುಖಗೋಷ್ಠಿಯಿಂದ ಕುಳ್ಳಿದ್ಧ ಬಳಿ |

ಕಾವ್ಯಾಳಿಯೋಳ್ ಗತಾಂಬಕ ಪಾಂಡುವರ್ಗೊಂದನೆಲೆ ಮಕ್ಕಳೆರೆ

ನಿಮ್ಮನು ||

ಆವಾಗಿ ಕಾಣ್ಬೆನೆಂದಭಿಲಾಷೆಯಿತ್ತಿನಗೆ |

ನೀವೈವರೆನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂ ಮೊರದೈತಂದಿ |

ನೀ ವಿದುರನೊಡನೆ ಬಹು ಲೇಸಾಯ್ತು ಸಂತೋಷಮಯನಾದೆ

ನಾನೆಂದನು ||೧೧೨||

ತಮ್ಮನೋಪಾದೆಯಲಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರ್ಪೆ ನಾ |

ನಿಮ್ಮೈವರಂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಖ ವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆ |

ಇಮ್ಮದಾ ಶ್ರಮಸಿರ್ಪೆರೆಂದು ಕರಿಸಿರ್ಪೆನದರಿಂ ನೀವನುದಿನದೊಳು ||

ಸುಮ್ಮಾನದಿಂದಲೀ ಪುರದೊಳಗೆ ಕ್ರೀಡೆಯ |

ತಮ್ಮ ನೂರ್ವರ ಕೂಡೆ ರಮಿಸು ತಿರುತಿರ್ದಡಂ |

ಸಮ್ಮತಂ ತನಗಿಪ್ಪದೆಂದು ಕರುಣದೊಳಾಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ನೃಪ

ನುಡಿದನು ||೧೧೩||

ಧರ್ಮನು ಕಪಟ ತಿಳಿಯದೇ ಬಿನ್ನೈಸಿದ

ಹಿರಿಯಯ್ಯ ನುಡಿದ ವಾಕ್ಯಂಗಳಂ ಕಪಟೆ ವೆಂ |

ದರಿಯದೆ ಯುಧಿಷ್ಠರಂ ದಿಟವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಿಗೆ |

ಹರುಷಮಂ ತಾಳ್ವ ಬಿನ್ನೈಸಿದಂಜೀಯಾನಿಮ್ಮಾಜ್ಞೆಯಂತಿರ್ಪೆನೆನುತಾ

ನೆನುತಾ (ತಪ್ಪೆನೆನುತಾ) ||

ಚರಣಕಾನತನಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಸುತ ಸಹೋ |

ಕೈವಾರಿಸುವ=ಹೊಗಳುವ ಪ್ರಶಂಸನಮಾಡುವ ಪಾಠಕರ=ಭಟ್ಟಂಗಳಿಗುವು

ಮಂತ್ರಾದಿ ಸಕಲರು ಧರ್ಮನ ಸಂದರ್ಶನ

ದರ ರಾಣಿಯರ್ ಸಹಿತ ಬ್ಯಾರೆ ರಚಿಸಿದ ಮಂ ।
 ದಿರ ಪ್ರವೇಶಂ ಗೃಹನಾಗ ಕೈವಾರಿಸುವ ವಾರಕರ ರಭಸದಿಂದ ||೧೧೪||
 ಬಂದು ಕಂಡದುಸಕಳ ವಾರಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ ।
 ತಂದಿತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಯ ತಮ ತಮಗ ಶಿರಬಾಗಿ ।
 ವಂದಿಸಿದರಾ ಧರ್ಮತನಯಂಗೆ ಬಳಿಕ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ರುಳಿದ-
 ಭಟರು ||

ಸಂದಣಿಸಿ ನೆರದುದಾಕವಿಗಮಕಿ ನಾಯಕರು ।
 ವೃಂದಮಾಗಧ ಬಂದಿ ನಟನರ್ತಕಿಯ ರೊಲಿದು ।
 ಚಂದದಿಂದೋಲ್ಲೈಸಿದರ್ ಮಧುರ ತರವಾದ ಗೀತಾ (ಮಧುರವಾದ
 ಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ) ಪ್ರಬಂಧದಿಂದ ||೧೧೫||
 ಗೌತಮಶ್ವಘ್ನನು ಚಾಸಾಗಮಾಚಾರ್ಯ ।
 ನೀತಿಕೋವಿದ ವಿದುರ ಗಾಂಗೇಯರೈತರಲ್ ।
 ಮಾತರಿಶ್ವಾತ್ಮಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾರ್ಜುನ ನಕುಲ ಸಹದೇವ-
 ರಿದಿರೇಳುತಾ ||
 ಜಾತರೂಪಾಲಂಕೃತಾಸನವನಿತ್ತು ಸಂ ।
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದನರ ಸತ್ಕರಿಸಿ ವಂದಿಸಿ ವಿವಿಧ ।
 ಮಾತುಗಳ ರಾಜಕಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕೇಳುತಲೆ ಸಂತಸದೊಳಿರು-
 ತಿದರ್ರು ||೧೧೬||
 ಧರ್ಮಾದಿಗಳು ಸುಖದಿಂ ವಾಸಿಸಿದರು

ಅ ದಿನಸ ಮಜ್ಜನ ಸುಗಂಧ ಪರಿಮಳ ಭೋಜ ।
 ನಾದಿ ಸಂಭೋಗದಿಂ ಪೌಢತರ ಕವಿಗಳ ವಿ ।
 ನೋದಕರ ವಾಕ್ಯದಿಂ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಂಗದಿಂ ಸತ್ಯಧಾಲಾಪದಿಂದ ||
 ಮೇದನೀ ಪತಿಧರ್ಮ ಸಂಭವಂ ಚಿತ್ತದೋಳ್ ।
 ಭೂಧರ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿಠಲನ ಲಲಿತ ।
 ವಾದ ಪಲ್ಲವ ಯುಗಳಮಂ ಬಿಡದೆ ನೆನೆವುತಾ ಗಜಪುರ ದೊಳಿರು
 ತಿದರ್ನು ||೧೧೭||

ಓಲ್ಲೈಸಿದರ್=ಓಲೈಸಿದರು=ಸೇವೆಮಾಡಿದರು
 ಚಾಸಾಗಮಾಚಾರ್ಯ=ಬಿಲ್ಲು ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದ ದ್ರೋಣಾರ್ಯರು

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶ್ರೀ ಮದನಂ
ತ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗಿ ಸಂಧಿ (೪) ಪೀಟಿಕಾ ಸಂಧಿಸಹ ಸಂಧಿ ೫ ಕೈ
ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಧ್ವೇಶ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಮಸ್ತು ||

ಶ್ರೀ ಗುರುಭೋಜನಮಃ

ಅಥ ಆರನೇ ಸಂಧಿ

ರಾಗ ತೋಡಿ

ಸಂಧಿ ಸೂಚನೆ

ಶ್ರೀ ಪತಿಯ ಕರುಣದಿಂ ಪಾಂಡುನಂದನರೈವ |
ರಾ ಫಣಿಧ್ವಜ ನೆಸಗಿದುಪಹತಿಗಳಂ ಗೆಲ್ಲು |
ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾನಮಂ ಪಡೆದು ಸಂತೋಷದಿಂ ಗಜ ನಗರ
ಪೊರಮಟ್ಟಿನು ||

ಪದನು

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ತುತಿ

ರಂಗ ನೀಲಾಂಗ ಕಾಳಿಂಗ ಮದಭಂಗ ಮಾ | '
ತಂಗ ಪುಂಗವ ರಕ್ಷ ನಂಗಪಿತ ಧೀರ ನರ |
ಸಿಂಗ ವರ ಶ್ರೀ ಕೋಮಲಾಂಗನಾ ಸಂಗ ದೋವೋತ್ತುಂಗ ಹರಿ
ಕೃಪಾಂಗಾ ||

ಸಂಗೀತಲೋಲ ಗಂಗಾಜನಕ ನಿಷ್ಕಂಗ |
ಶೃಂಗಾರ ರೂಪ ಫಲವಂಗ ವತಿ ಸಕಲ ಜಡ |
ಜಂಗಮಂ ವ್ಯಾಪ್ತ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ದ್ರೌಪದಿ ವರದ ಹಿಂಗದೀವುದು
ಮಂಗಳ ||೧||

ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತ ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಅಂಜನೆಯ ಗರ್ಭದಿಂ ಬಂದು ಕರುಣಾಸಿಂಧು |
ಕಂಜ ಸಖ ಕುಲತೀಲಕನಂ ಕಂಡು ಮುಂಕೊಂಡು |
ರಂಜಿಸುವ ವಾರಿನಿಧಿಯಂ ಹಾರಿ ದೈತ್ಯಾರಿ ನಾರಿಗೊಂದಿಸಿ ಲೆಂಕೆಯಾ ||
ಅಂಜದೆ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ ಗುಣಲಿತ್ತು ವನ ಕಿತ್ತು |
ಭಂಜನೆಯ ಮಾಡಿ ರಾಕ್ಷಸ ತತಿಯ ಭೂಸುತೆಯ |

ಮಂಜುಳ ಕುರುಹು ತಂದ ಹನುಮಂತ ಗುಣವಂತ ಕರುಣಿಸೆನಗಮಲ
ಮತಿಯಾ ||೨||

ಭಾರತೀ ದೇವಿ ಸ್ತುತಿ

ಭೇರಿನಾಮದ ಖಳನ ಕೊಂದವನ ಕೊಂದವನ |
ನಾರಿಯಂ ಪಡದವಳ ತನುಭವನ ತನುಭವನ |
ವಾರಣವ ತರಿದವನ ಸಂಭವನ ಸಂಭವನ ಮಾತುಳನ ಮಾತುಳನನು||
ಆರಜನಿಯೋಳ್ ಸೀಳ್ದವನ ಸತಿಯ ಪತಿವೃತ್ತಿಯ |
ಚಾರು ಚರಣಾಬ್ಜಮಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಮುಕ್ತಿಯಿಂ | (ಯುಕ್ತಿಯಿಂ)
ದಾರಾಧಿಸುತ ಸತತ ಸದ್ಗತಿಯ ಸನ್ಮತಿಯ ನಿಶ್ಚೈಸುವೆಂ
ಮನದೊಳು ||೩||

ಶೌನಕರ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಎಲೆ ಮುನಿಪ ಕೇಳ್ ಪೂರ್ವಕೃತ ಪುಣ್ಯದಿಂದೆನುಗ |
ನಳಿನಾಂಬಕನ ಕಥಾವೃತ್ತವಾನ ದೊರಕಿದದು |
ನಲಿಧನ್ಯರಾದೆವಿನ್ನುತ್ತರದ ಸಚರಿತ್ರ ನೀವೊಲಿದು ಪೇಳ್ವದೆಂದು ||
ನಲುವಿನಿಂ ಶೌನಕರ್ ಸೂತಂಗೆ ಕೈ ಮುಗಿವು
ತಲೆಬಿನ್ನು ಪಂಗೈಯ್ಯಲಾತ ಸಂತೋಷದಿಂ |
ದಿಳಿಯೊಳಜ್ಜರಿಯನಿಪ ಪರಮ ವಾವನ ಸುಪ್ರಸಂಗಮಂ ವಿವರಿಸಿದನು
||೪||

ಸೂತರು ಪೇಳಿದ್ದರು

ಧರ್ಮನಿಗೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನ

ಆಲಿಸಾದಡೆ ಮುನಿಗಳರೆ ಸ್ವಪ್ನ ಚಿತ್ತದಿ ವಿ |
ಶಾಲತರ ಮುಂಗಧೆಯ ಧರ್ಮಜಂ ಹರುಷದಿಂ |
ದೋಲಗವ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಸುಖ ನಿದ್ರೆಯಿಂದಿರಲ್ವಿರುಳನೋಳ್
ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ||

ಮೇಲಾದ ವ್ರಾಸಾದ ಮುರಿದಿಳಿಗೆ ಬಿದ್ದುದಂ |
ಕಾಲ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾನನ ಪರಿಭ್ರಮಣೆಯಿಂ |

ಮುಂಕೊಂಡು=ಮುಂದುವರಿ ಮುಂದಾಗು ೩ ನೇ ಪದ್ಯ ವಾವಿ
ಶ್ಲೋಕವಿದೆ ಇದರ ವಿಚಾರ ಹಿಂದಿನಿಂದ

ದಾ ಲಲನೆ ಸಹಿತರ್ಪದಂ ಕಂಡನಾಕ್ಷಣದೊಳುದಯವಾಗೆದ್ದು
ಬಳಿಕ ||೫||

ಧೌಮ್ಯರು ದುಃಸ್ವಪ್ನ ಶಾಂತಿಗೈಯಲು ಪೇಳ್ದರು
ಅರಸು ದುಸ್ವಪ್ನಮಂ ನೆನದು ವೈಮನಸಿನೋಳ್ |
ಹರಿಯ ಚರಣಾಬ್ಜಮಂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳ |
ವಿರಚಿಸುತ ಸಿಂಹಾಸನದಿ ಕುಳಿತು ಧೌಮ್ಯನಂ ಕರಸಿ ಕನಸಂ ಪೇಳಲು||
ಧರಣೀಶ ದುಸ್ತರದ ಸ್ವಪ್ನಮಿದು ಶಾಂತಿಯಂ |
ತ್ವರಿತದಿಂ ಮಾಡೆ ದುರಿ ತೌಫ ಪರಿಹಾರ ನೆಂ |
ದರುಹಲಾ ಸಮಯದೋಳ್ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಪನಟ್ಟಿದ ದೂತ
ರೈತಂದರು ||೬||

ಶಾಂತಿಗೈಯದೆ ಅವಸರದಿ ರಾಜನು ಸಭಗೆ ಪೂರಟ
ಜೀಯ ಚಿತ್ತೈಸು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಬರಹೇಳಿದಂ |
ರಾಯ ನೈವರನ ಬಿಜಯಂ ಗೈವುದೆನೆ ಕೇಳು |
ತಾಯುಧಿಷ್ಠರ ಮಹಾ ಸಂಭ್ರಮವ ತಾಳ್ವ ವರ್ಗುಚಿತಮಂ |
ಕೊಟ್ಟುಮನದಿ ||

ಮಾಯ ಜಾಲಗಳ ರಚಿಸರ್ಪರೆಂದರಿಯದಲೆ |
ಪ್ರಿಯದಿಂ ಕರೆಸಿರ್ಪನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಗುತ |
ವಾಯುಸುತ ನರ ನಕುಲ ಸಹದೇವರೊಡಗೂಡಿ ವೊರಮಟ್ಟ
ನರಮನೆಯ ||೭||

ಪಾಂಡುವರಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮಾನ ಮಾಡಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವಿಕೆ.
ಬಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂವಾಲನಡಿ ಗೈವರು |
ವಂದಿಸಿದಡೆನ್ನ ಮರಿಯಾನೆಗಳಿರೈ ತಂದಿ |
ರೆಂದು ತಕ್ಕೈಸಿ ಮಧುರ ಪ್ರೀತಿವಚನ ದಿಂದೆಳೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ||
ಕೌರವನು ಶಕುನಿಗೆ ಬಪಡಿ ಅಟವ ಪೇಳ್ವ

ಮಂದಹಾಸದೊಳಿವರ ನುಪಚರಿಸಿ ತಿರಲಿತ್ತ |
ಕಂದು ಹೃದಯದ ಕೌರವೇಶ್ವರಂ ಕೇಳುತಾ |
ನಂದದಿಂ ಸೌಬಲಂ ಗುರುಹಿದಂ ಕಪಟಿ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ವಿರಚಿ
ಸೆಂದು ||೮||

ಶಕುನಿಯು ಪಗಡಿಯಾಟ ಸಿದ್ಧತೆಮಾಡ್ತು
 ಬಳಿಕವಂ ಗಣಪ ಯಕ್ಷೇಶ್ವರ ಕುಳಾವತೀ |
 ಭಲಚಂಡಿ ಚಾಮುಂಡಿ ದುರ್ಗಿ ಮಾಯಾವತೀ |
 ಹಲವುಶಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ತನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಗಳರ್ಚಿಸುತ ಹರಿಸಿ ಕೊಂಡು ||
 ಬಲಿವಿಧಾನದ ಧೂಪ ವಿವಿಧೋಪಹಾ(ಚಾ)ರ ಸಂ |
 ಮಿಳಿತಧರ್ಮಣ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರದಿಂ ಕೃತ್ರಿಮದ |
 ಬಲುವತೀ ಕರಹಲಿಗೆ ಹಾಸುಗಿಗಳ ಸೃಜಿಸಿದಂ ಗೌಪ್ಯದಲಿ ಖಳನು-
 ||೯||

ದ್ಯೂತ ಸಿದ್ಧಿಯಮಂತ್ರ ವಾಗ್ಬಂಧ ಪರಮು ವಿ |
 ದ್ಯಾತಿಶಯ ವಿಚ್ಛೇದ ದೃಷ್ಟಿ ಬಂಧನ ಶತ್ರು |
 ವ್ರಾತ ಜಯ ಯಂತ್ರವರ ಸನ್ಮೋಹ ನೌಷಧಿಯ ಮ್ಯಾಳೈಸಿ ಧೂರ್ತ
 ತನದಿ ||

ಪಾತಕಿಗಳಾ ಶಕುನಿ ಕರ್ನ ಸೈಂಧವ ವಂಶ |
 ಘಾತನನ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ್ ಕೂಡಿ ತ |
 ಮ್ಮಾತ ನಾಗಿಹ ಗತಾಂಬಕ ನಡಿಗೆ ನಡೆತಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದರ್
 ಮುದದಲಿ ||೧೦||

ಕಾರವನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುವಿಕೆ
 ಚಿತ್ತವಿಸಿದರೆ ಬೊಪ್ಪ ಮಯನೆಂದು ಪಾಂಡುವ |
 ಗಿತ್ತ ಮುಖಮಂಟಪಂ ದೇವನಿರ್ಮಿತವಲಾ |
 ಉತ್ತಮವ ಧಿಟ ಮಹೀ ಮಂಡಲದೊಳತರ ಸಭೆ ಸರಿಸವಲ್ಲದಕೆ
 ನೋಡೆ ||

ಇತ್ತ ನಿಮ್ಮಾಜ್ಞೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿದ ಸಭೆ ಪೂರ್ತಿ |
 ವೆತ್ತಿಪುರದಲ್ಲಿ ಗೃತಂದು ಕುಳ್ಳಿರ್ದರೆನ |
 ಗತ್ಯಂತ ಪರಿತೋಷ ದೊರಕೊಂಬುದೆಂದು ನಗುತಾ ಸುಯೋಧನ
 ನುಡಿದನು ||೧೧||

---

೯ ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಪುಲ್ಲಕ ದೇವತೆಗಳು ಮಾಯಾ
 ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಪರರನ್ನು ಕಪಟದಿಂ ಗೆಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳು

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಧರ್ಮಜನ ಕರವಿಡಿದು ಸಭೆಗೆ ಬಂದದು
ಆ ಮಹಾ ಸಭೆ ತನಗೆ ತೋರಿಸುವೆನೆಂಬ ಸು |
ಪ್ರೇಮ ನಿನಗುಂಟಾದರೆಲೆ ಮಗನೆ ಲೇಸೆನುತ |
ಲಾ ಮಹಿಪನೆದ್ದು ಪೊರಮಟ್ಟ ನಂತಃಪುರವ ಧರ್ಮಜನ ಕರವ
ಪಿಡಿದು ||

ಭೂಮಿಶ ರೊಗ್ಗಿನಿಂ ಕರ್ಣ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ |
ರಾ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಕೈವಾರಿಸುವ ಪಾರಕರ |
ಸ್ತೋಮದಿಂ ಮಂಟಪಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲ್ ಮಣಿಕಾಂತಿ
ಕಣ್ಣೆಸೆದದು ||೧೭||

ಸಭಾಮಂಟಪ ವರ್ಣನೆ
ಬಿಗಿದ ನೀಲದ ಸಿರಿಯ ನೆಲಗಟ್ಟು ಪಚ್ಚಯದ |
ಝಗ ಝಗಿಪ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯ ಭಿತ್ತಿಗಳ ಕೆಂ |
ಪುಗೆದ ವಿದ್ರುಮದ ಲೋವಿಗಳ ಗೋಮೇಧಿಕದ ವೇದಿಗಳ ಶೃಂಗಾರದ||
ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಮಣಿ ಖಚಿತ ಪುತ್ಥಳಿಯ ಮೌಕ್ತಿಕದ |
ಸೊಗಯಿಸುವ ಮಾಲೆಗಳ ಮಾಣಿಕದ ಸ್ತಂಭಗಳ |
ಪೊಗರೊಗುವ ರತ್ನಗಳ ಬಂಧುರದ ತೇಜದಿಂ ರಾಜ ಸಭೆ
ರಾಜಿಸಿದದು ||೧೮||

ಅಲ್ಲಿ ವಿಮಳುದ್ಯಾನವೀಧಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರ |
ವಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯುಕ್ತ ತಂಗೊಳನ ತಾಣಂಗ |
ಳಲ್ಲಿ ಮಧುಕರಹಂಸ ಮಯ್ಯೂರ ಕಾರುಂಡ ಶುಕಪಿಕಾನಿನ-
ದಂಗಳು ||

ಅಲ್ಲಿ ಕೇಳೀಶೈಲ ಹಿಮಗೃಹಂ ಜಲಜಂತ್ರ |
ವಲ್ಲಿ ಮುಕುರಸ್ಥಾನ ಪರಿಪರಿಯ ರಚನಂಗ |
ಳಲ್ಲಿ ವಾಂಡುವರ ಮುಖಶಾಲೆಯಂತೆಸದುದೀ ಕೌರವೇಶ್ವರನ-
ಸಭೆಯೂ ||೧೯||

ಧರ್ಮಾದಿಗಳು ಸಭೆಗೆ ಬೆರಗಾಗದೆ ಅನಂದದಿಂ ಬರುವಕೆ.
ಮಂದಮತಿ ಕೌರವನ ತೆರದಿಂದ ಧರ್ಮಜಂ |

ಮುಂದುಗೆಟ್ಟನೆ ಸಭೆಯನೋಡಿ ಕಳವಳಿಸಿದನೆ |
 ಚಂದದಿಂ ದನುಜರೊದನಾ ಸ್ಥಾನ ಚಲ್ವಿಕೆಯ ಪೊಗಳುತ್ತ ಕುಳ್ಳಿರಲೈ ||
 ಬಂದು ನೆರದದು ಸಚಿವ ಸಾಮಂತ ಭೂಪಾಲ |
 ವೃಂದಂ ಮಹಾರಥಿಕ ಪಟುಭಟಾವಳಿನಿವಹ |
 ಸಂದಣಿಸಿತಪರಿಮಿತ ಸೂತಮಾಗಧ ಬಂದಿ ಕವಿಗಮಕಿ ನರ್ತಕಿ-
 ಯರು ||೧೫||

ಗುರುನದೀಸುತ ಕರ್ನ ಸೈಂಧವ ಶ್ವಧಾಮ |
 ದುರುಳ ಸೌಬಲ ಸೋಮದತ್ತ ಭೂರಿಶ್ರವಂ |
 ಧರಣಿಪತಿ ಬಾಹ್ಯಕ ಭಗದತ್ತ ಕ್ಷತ್ರಂ ಕೃವಾಚಾರ್ಯ ದುಃಶಾಸನಾ ||
 ಕರುಬ ದುರ್ಮುಖ ವಿಕರ್ನಾದಿ ಕೌರವ ಸಹೋ |
 ದರ ರಾಜಪುತ್ರ ಭೂಸುರ ಮುನಿಜನಂಗಳಿಂ |
 ಮೆರೆದುದಾ ಸಭೆ ಸುಪ ನೋಲಗದ ಸೌಭಾಗ್ಯದಂತೆ ರಮಣೀಯ-
 ವಾಗಿ ||೧೬||

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ಗಾಯನಾದಿಗಳು
 ಒಂದು ಕಡೆಯಲಿ ದ್ಯೂತ ಕೇಳಿ ಚದುರಂಗ ಮೇ |
 ಳೊಂದು ಬಳಿಯಲಿ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಸುವಿಲಾಸಂಗಳಿ |
 ಳೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಲಿ ವಾರನಾರಿಯರ ಶೃಂಗಾರ ಸಾರಸಂಗೀತ-
 ರಭಸಾ ||

ಒಂದು ಮೈಯಲಿ ತರ್ಕ ಶ್ರುತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದಂಗಳಿ |
 ಳೊಂದು ದೆಶೆಯಲಿ ವೇಣು ವೀಣಾದಿ ನಾದಂಗಳಿ ||
 ಳೊಂದು ಭಾಗದಿ ಶಕುನಿ ರಚಿಸಿದ್ ಲೆತ್ತು ಸಾರೆಗಳಧ್ವನಿ-
 ರಂಜಿಸಿದದು ||೧೭||

ಕವಿಯ ಆಶೆ

ತಾಪಸೋತ್ತಮರಾಲಿಸೀಮಹಾ ಭಾರತವ |

ಒಗ್ಗಿನಿಂ=ಸಮೂಹದಿಂದ ಹಿಮಗೃಹ=ತಂಪಾದ ಶಾಂತ (ಮನಿ)
 ಜಲಜಂತ್ರ=ಕಾರಂಜಿ ತಂಗೆಕೊಳ=ತಂಪುಳ್ಳ ಕೊಳ=ತಂಪುಳ್ಳ ಸರೋ
 ವರ. ತಾಣ=ಬೀಡು, ಆಶ್ರಯ, ಸ್ಥಳ, ಮುಕುರ=ಕನ್ನಡಿ

ನಾಪೂರ್ವ ಪರವಾಗಿ ನಿಮಗಂದು ವಿಸ್ತಾರ |
 ರೂಪದಿಂ ಪೇಳಿರ್ಪೆ ನೀಗನಂತನ ಕಥಾ ಸಂಗತಿ ನಿಮಿತ್ಯದಿಂದ ||
 ಪಾಪಹರಿಸುವ ಸಭಾಪರ್ವ ಪ್ರಸಂಗಗಳ |
 ವಾ(ನಾ)ಪನಿತು ಸಂಕೋಚದಿಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ |
 ದೀ ವುಣ್ಣಿತರವಾದ ಮುಂದಿನ ಚರಿತ್ರಮಂ ಕೇಳೆಂದು ಮುನಿ-
 ನುಡಿದನು ||೧೮||

ಶಕುನಿ ದುರ್ಯೋಧನಗೆ ಪೇಳ್ದನು
 ಬಳಿಕಾ ಮಹಾಸಭೆಯೊಳಾಡುತಿಹ ಶಕುನಿ ಖಳ |
 ತಿಲಕ ದುರ್ಯೋಧನಂಗೆಂದನಿಲೆ ಧರ್ಮಜ |
 ತಿಳಿಯೆ ದ್ಯೂತಂಗಳಾಡಲ್ಪರಿಯನೋ ವೇಣುಬಲ್ಲಡೇಂ ತನ್ನಕೂಡೆ ||
 ನಿಲಲಿತಾ ವಾಡುವೆವು ನೋಡಲಿ ವಿನೋದದಿಂ |
 ತಳುಮಾಡ ದೀಕ್ಷಣಂ ಬರಹೇಳುಲೆತ್ತ ಕೌ |
 ಶಲವರಿಯ ದವನಿಪಂ ಮೃಗಜಾತಿ ಯಂದಾಡವರ್ಬಲ್ಲ ಧರ್ಮ-
 ಯೊಳು ||೧೯||

ಧರ್ಮನು ಪೇಳ್ದನೆನೆ
 ಲೇಸು ಹೊಲ್ಲಯ ವಾವದಾಡ ಬಹುದೆಸಲೇ |
 ನಾ ಸಜ್ಜನರ ಕೂಡೆ ನೀವಲಾ ಕುಹಕ ವಿ |
 ದ್ಯಾ ಸಾರ್ವಭೌಮಕರ್ತಕುನಿ ಕೌರವರು ಸದಾ ಹೃದಯರಿಗೆಕಪಟ-
 ಗಳೊಳು ||

ಆಶಿವರ್ಜಿತ ಭೋಗ ನಿವೃತ್ತಿಗತಿ ವಿಷಯ |
 ದಾಸಕ್ತಿ ಜನರೊಡನೆ ಸಂಗ ದುಸ್ಸಹಕಣಾ |
 ಮೋಸವಲೆ ದ್ಯೂತ ದುರ್ವ್ಯಸನ ಪ್ರಪಂಚ ವೆಂದನು ಧರ್ಮಸೂನು-
 ನಗುತಾ ||೨೦||

ಶಕುನಿಯ ಉತ್ತರ
 ನೀ ವಿಂದು ಸದಾಹೃದಯ ರಾವು ಕುಟಿಲಾನ್ವಿತರ |

ಮೃಗಜಾತಿ=ಚಿಗರೆಗಳು=ಬೇಟೆಗಾರನ ಅಂಬಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಚಿಗರೆ
 ಗಳಗುಂಪು ಬಲಿಯೊಳಗೆ ಬೀಳ್ವಂತೆ ಕರುಬು=ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು ಮಾಡುವವ

ನೀವೆ ನಿಪ್ಪುಹರಾವು ಕುಹಕ ವಿಷಯಾಸಕ್ತ |
ಆ (ರಾ) ವುನೀ ವೆಂತೆಂಬ ಸ್ವಧುಕ ಭಾವಾವಲಂಬನವ್ಯಾಕ ನಿಜವ-
ನರಿಯಾ ||

ಕೊವೀದನೆ ದ್ಯೂತ ದುರ್ವಿಷಯ ವೆಂತೆಂಬ ಪರಿ |
ಭಾವಯತಿಗಳೇ ಮೇಣ್ ರಣಭೀತಿ ಭೂಸರ್ಗ |
ಈನ ಸುಮತೀಶ ಜಾತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ವೈಸನವೆಂದು ಕುರುಪತಿ-
ನುಡಿದನು ||೨೧ ||

ಶಕುನಿ ಧರ್ಮರಾಜನ ಅವಹೇಲನ ಗೃಹ
ಅರಸ ಕೇಳ್ ಕಾಳಗಕೆ ಜೂಜಿಗೆ ತಾವಾಗಿ |
ಕರದ ಡೊಸರಿಸಿದಡೇ ಬಳಿಕವಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ |
ನೆರವಿಯೋಳ್ಗಾರುವನೇ ನೃಪನೀತಿ ನೀಬಲ್ಲೆ ಕರದೆ ವೈ
ನಾವಾಟಿಕೇ ||

ಧರಣಿಪತಿ ಬೇಕಾಯ್ತೆ ಬಾ ರಾಜಧರ್ಮಗಳ |
ನೊರಸುವರೇ ನಿಲ್ಲಿದರ ರಸವ ನಾಸ್ವಾದಿಸಿದ |
ನರನೇಜಡ ರೂಪಿಯಂದಾ ಸುಬಲ ಸುತನು ವೇಕ್ಷಿಸಿ ನುಡಿದ ನಸು-
ನಗುತಲಿ ||೨೨ ||

ಹಲವು ಮಾತಿನೇನು ಪೇಳಿಫಲ ಮನಿಗಳಿರೈ (ಮುಷಿಗಳಿರೈ) |
ಶಳದು ಕೆಡಹಿತು ಕಾಲಪಾಶ ವಾಕ್ಸಣದೊಳಗೆ |
ಖಳರೊಡ್ಡಿದಾ ಜಾಲದೊಳಗಾಯುಧಿಷ್ಠರನ ಹರಿಯೊಲುಮೆ ಕವ-
ಲಾಗಲು ||

ಒಲಿದುದರಸನಮನಸು ದ್ಯೂತದಲಿ ಬಂದನಾ |
ಕಲಿಗಳಾಡುವ ಲೆತ್ತಸಾರಿ ಯಡೆಗದಕಾಣೊ |
ತಳಲಿದರಾ ದ್ರೋಣಾದಿ ಸಜ್ಜನರ್ ನಲಿದರಾ ಶಕುನಿ ಕೌರವ-
ವೀರರು ||೨೩||

ದ್ಯೂತ ಪ್ರಾರಂಭ

ಬಳಿಕ ಹೇಳುವದೇನು (೧) ಹಲಿಗೆ ಇಕ್ಕಿತು ಹೊನ್ನ |

ನೆರವಿಯೋಳ್ = ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ

ಕಳಸ ಮಣಿ ಖಚಿತ (೨) ಸಾರಿಗಳಿಳಿದವು ಜನರ |
 ಕಳಕಳನ ನಿಲ ಹೇಳಿಸುತ್ತ ಕವಟ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ಹೊಸದು-
 ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ||

ನೆಲಕೆ ಹಾಯ್ದಿದ (ಹಾರಿದ) ನಾಗ ನಡಿಗಡಿಗೆ ಶಕುನಿ ಮಂ |
 ಡಳಿಸಿ ಸಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಕುಂತಿಸುತ ನಿನ್ನ ನಾ |
 ಗೆಲಿದೆ ಹೋಗಿಗನುತೊದರಿದಂ ತೊಡೆಯನಪ್ಪಳಿಸಿ ಕುರು-
 ಪತಿಯ ಮುಖ ನೋಡುತಾ || ೨೪ ||

ಆಟವಾರಂಭಿಸದು ಬರಿದ್ಯಾಕೆ ಬೊಬ್ಬಾಟ |
 ತೋಟಿ ಬೇಕಾದರೇ ಕೈದುಗಳೇ ಶಕುನಿ ಭೂ |
 ತಾಟಿ ವ್ಯಾತಕೆ ಸುಮ್ಮನಾಡೆನುತ ಶಮನಜಂ ಹಾಸಂಗಿಗಳು-
 ಹೊಸವುತಾ ||

ಮಿಟಿಸುತಲಿರೆ ಕೌರವಂ ನುಡಿದ ನೃಪತಿಯೆ |
 ನ್ನಾಟಕೇ ಮಾವಲೆತ್ತವನುರುಳ್ಳವ ಸಾರಿ |
 ನೋಟಕಂತಾನವೈ ಪಣವೇನು ಪೇಳಿನಲ್ ಪಾಂಡುಸುತ-
 ನಿಂತೆಂದನು || ೨೫ ||

ಧರ್ಮನು ಪಣಹಚ್ಚಿದ್ದನ್ನು ಶಕುನಿಗಿಲ್ಲನು
 ಹೇಮರತ್ನಗಳ ಭಾರಂಗಳಿವೆ ಪಣವ ನೆಂ |
 ದಾ ಮಹೀಶಂ ನುಡಿಯೆ ಕೌರವೇಶ್ವರ ನೋಡಿ |
 ದಾ ಮಹಾಧನ ಪಾಂಡುಸುತ ಹೇರಿಸಿದ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರ
 ಜಾಲಂಗಳೆಲ್ಲ ||

ಭೂಮಿಶ ರಿತ್ತಂಡ ಗರ್ಜನೆಗಳಿಂ ಗೆಲ್ವ |
 ತಾಮಸದೊಳುಬ್ಬುತಕ್ಷಂಗಳಾಡಲ್ ಕ್ಷಣದಿ |
 ಭೀಮಾಗ್ರಜಂ ಸೋಲ್ಲನೇ ವೇಳ್ವನಾ ಭದ್ರದ್ಯೂತಕೌಶಲದ
 ಬಗೆಯಾ || ೨೬ ||

(೧) ಪಗಡಿ ಜೂಜಾಟದ ಬಂಗಾರ ಮಣಿಖಚಿತವಾದ ಹಲಿಗೆ ಇಕ್ಕಿ,
 ೨) ಸಾರಿಗಳು=ಲೆತ್ತಗಳು ಉರುಳಿಸಿದರು. ೩ ಹಾಸಂಗಿ=ಪಗಡೆಕಾಯಿ
 ತೋಟಿ=ಜಗಳ, ಕಾದಾಟ. ಕೈದುಗಳೇ=ಕಾಳಗವೆ ಯುದ್ಧ.
 ಭಡ=ಎಲೆ ನೀಚ, ಭಲಾ.

ಗಜರಥಾದಿಗಳನ್ನು ಶಕುನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ
ಸೋತೆಲಾ ನರನಾಥ ಮುನ್ನೇನು ಪಣವಿಡುವೆ |
ಕಾತರಸಬೇಡ ಜೂಜಿನ ಭಯಂ ನಿನಗಾದ |
ಡ್ಯಾತಕೆಲೆ ಮಾಣೆನುತ ಸೌಬಲಂ ನುಡಿಯಲ್ ಕೃತಾಂತಜಂ
ಹಮ್ಮಿನಿಂದ ||

ಭೀತನೇತಾನಕಟಿ ಫಡಯೆನುತ ಬಹಳ ಸ |
ತ್ವಾತಿಶಯ ಗಜಲಕ್ಷ ಕನಕಮಯ ರಥ ಲಕ್ಷ |
ಸ್ವೀತ-ವಾಜಿಗಳೆರಡುಲಕ್ಷ ವಡ್ಡಿದನಾಗ ಹಾಸಂಗಿಗಳ
ತಿರುಹುತಾ || ೨೭ ||

ಧರ್ಮನು ಸಕಲ ರಾಜ್ಯವಸ್ತು ಸೋಲ್ಪನು
ಮತ್ತೆ ಸೌಬಲನೊಡನೆ ಸಾರಿಗಳ ನಾಡಲಾ |
ಲೆತ್ತನೋತದು ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲಿ ದುರ್ಜನರ |
ಮೊತ್ತ ಕೂಲಿದದು ದೈವಗತಿಯನೇನಂಬಿನಾ ಧರ್ಮಜಂ ಬೆದರು-
ಗೊಳದೆ ||

ಹತ್ತುಸಾವಿರ ತನ್ನ ಮಾನಿನಿಯ ಪಂಚಯ |
ಮತ್ತ ಕಾಸನಿಯರಂ ಪಣಕೆ ಹೂಡುತ ಮದೋ |
ನತ್ತ ರೊಳಗಾಡಿದಂ ಮಗುಳೆ ಬಾಲಕರಂತೆ ಜಾಣತನದಿಂದ-
ನೃಪನು || ೨೮ ||

ಏನನಾಡಿದದೇನು ಸುಫಲ ಋಷಿಗಳಿರೆ ದೈ |
ವಾನು ಕೂಲದ ಬಳಿಕೆ ಬ್ಯಾರಿರ್ಮ ದದರಿಂದ |
ಲಾನರೇಂದ್ರನ ಸಾರಿ ಸೋತವರ ಘಳಿಗೆಯೋಳ್ ಬೇಕಾದ-
ದಾಯಂಗಳು ||

ತಾನೆ ಬೀಳ್ವು ಸುಬಲ ತನಯಂಗೆ ವಶವಾಗಿ |
ಮಾನನಿಧಿ ಕೌಂತೇಯ ಮರುಳನಲ್ಲವೆ ಕಂಡು |

ಹೀನರೋಳ್ ಜೂಜಂಗಲಾಡಿ ಹೋಗಾಡಿದಂ ಸಕಳಧನ ಸಂಪದ-
ವನು ||೨೯||

ಆವ ಕುಟಿಲದ ಮಂತ್ರ ಯಂತ್ರ ಗಾರುಡವೋ ವೇ |
ಣಾವ ಕೃತ್ರಿಮವಿದ್ಯ ದೇವತೆಯ ವರವೋ ಮ |
ತ್ತಾವ ಬಗೆಯ ಶಕುನಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಫಾತಿಗಳ ನೇವೇಳ್ವೆನದ್ಭುತವನು ||
ಆವಾವ ವಸ್ತುಗಳ ನವನಿಪಂ ಪಣಕೊಡ್ಡ |
ಲಾವವಹಿಲದೊಳಂದೂರಾತ್ಮಕಂ ನೋಲಿಸುತ |
ಕೈವಳಿಸುವನೊ ಬಲ್ಲರಾರದಂ ಬೆರಗಾದರಾ ಸಭೆಯೊಳಿದ-
ಜನರು ||೩೦||

ಕೊನೆಗೆ ನಾಲ್ವಜನರು ತನ್ನನು ಮತ್ತು ಪಾಂಚಾಲಿಯಂ ಸೋಲ್ಲನು.
ಕಡೆಯ ಮಾತೇನಖಿಳ ಧನಕೋಶ ಗಜ ತುರಗ |
ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ರಥ ರತ್ನ ದಾಸಿಯರ |
ಗಢಣವೆಲ್ಲವ ಸೋತನಾಯುಧಿಷ್ಠರ ಜೂಜಿನಾಸಕ್ತಿಬಿಡದೆ ಬಳಿಕಾ ||
ಕಡುಗಲಿಗಳಾ ನಾಲ್ವರನುಜರಂ ಪಣಕಿಕ್ಕಿ |
ತಡೆಯದವರಂ ಸೋಲ್ವು ತನ್ನ ತನುವಂ ಸೋತು |
ಮಡದಿಯರ ಮಣಿ ಸ್ಮರನ ಮಂತ್ರ ದೇವತೆಯಾದ ಪಾಂಚಾಲಿಯಂ-
ಸೋತನು ||೩೧||

ಧರ್ಮಜಜನು ಚಿಂತಾಕುಲನಾದುದು,

ಬೆರಗು ಬಲಿದದು ಬಳಿಕ ಧರ್ಮಜನ ಮುಖಕಾಂತಿ |
ಕರಿಕುವರಿದದು ಮನದ ಮಿಡುಕಿನೋಳ್ ಬೆಂಡಾಗಿ |
ದುರುಳ ರೋಶವಾಯ್ತು ರಾಜ್ಯಪ್ರಿಯ ಸೆರಗ ನೊಂದಡಿಗಡಿಗೆ ಬಿಸು-
ಸುಯ್ವತಾ ||

ಃ
ತರುಣಿಯರ ಕುಲತಿಲುಕಳಾನರಸಿಯಂ ಸಹೋ |
ದರರ ಹೋಗಾಡಿದನೆ ಕುಶ್ಚಿತದ ದ್ಯೂತದಿಂ |
ದೊರಕಿತೆನ ಗಪಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಚಿಂತಿಯೋಳ ರಸಖಿನ್ನನಾಗಿರು-
ತಿದನು ||೩೨||

ಇಟ್ಟ ಮೂಗಿನ ಬೆರಳ ಬಾಡಿದಾನನ ನೆಲಕೆ |
 ನಟ್ಟ ಕಂಗಳ ಕಳವೊ ಜೂಜಿನಲೆ ನೋತಿದ |
 ಧಿಟ್ಟ ರಾಟಕೆ ಬಿಗಿದ ಃಬೆರಗಿನಲಿ ಬಲಿದಿದ ಃಖಾತಿಗಳ
 ವೈರಿ ಜನರಾ ||

ಅಟ್ಟಹಾಸವ ನೋಡಿ ಸೈರಿಸುತ ಧರ್ಮಜನ |
 ಕಟ್ಟನೋಳ್ ಬಿಗಿವಡದು ಮೌನದಿಂ ಕುಳಿತ ಜಗ |
 ಜಟ್ಟಿಗಳ್ ಭೀಮಸೇನಾ | ಜುಫನಾದಿಗಳ್ ದ್ವಂದ್ವರಚ್ಛೆಯಲಿ
 ದುಗುಡದಿಂದ || ೩೩ ||

ಕಾರವಾದಿಗಳು ಶಕುನಿಯಂ ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

*ಮೊಳೆ ನಗೆಯ *ಕಟಕಿಗಳ ಸಂತೋಷ ದೊಲವುಗಳ |
 ಕಿಲಿ ಕಿಲಿ ಧ್ವನಿಗಳಂ ಕೈಸನ್ನೆಯಂ ತೋರಿ |
 ಕೆಲಬಲದೋಳೋರ್ವರಂ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಳುತಾ
 ಪುಳಕೋತ್ಸವದೊಳು ||

ಗೆಲಿದನೀ ವಾಂಡುವರ ನಖಿಳ ಧನಸಂಪದವ |
 ನಿಳಯೋಗೆ ಜೂಜಿನೋಳ್ ಸರಿಯಿಲ್ಲನಿಗನುತ |
 ಖಳತಿಲಕ ಶಕುನಿಯಂ ಕೊಂಡಾಡಿದರ್ ಕುರುಪ-
 ಸ್ತಂಧವಾದಿಗಳು ನಲಿದು || ೩೪ ||

ಶಕುನಿ ಕಾರವರಿಗೆ ದ್ರೌಪತಿಯನ್ನು ತರಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದ.

ನ್ಯಾಯದಿಂದೆನುಗ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ನೋತಿಲೈ |
 ಜೀಯ್ಯಾ ನಿನ್ನನುಜರಾ ಕಮಲ ಮುಖಿ ಸಹಿತ ಃನಿ |
 ದಾರ್ಪಯಮಂ ಮಾಡೆ ವೈಸಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂ ಸರ್ವಜನ-
 ರರಿಯೆ ನಮ್ಮಾ ||

ರಾಯನೊಲಿದದು ಮಾಡಲಿನ್ನು ನಮಗ್ಯಾತಕ |
 ನ್ಯಾಯವರ್ತಿಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಕುರುಪತಿಗೆ ಸಂ |

ಃಬೆರಗು= ಅಶ್ವರ್ಯ, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ. ಃಖಾತಿ-ಶಿಟ್ಟಿ, ಕೋಪ.
 *ಮೊಳೆನಗೆಯ - ಚಿಗರುನತೆ ಎಳೆನಗೆ *ಕಟಕಿಗಳ - ವ್ಯಂಗನುಡಿ
 ಚುಚ್ಚು ಮಾತು. ಃನಿದಾರ್ಪಯ- ನಿರ್ದಯ- ನಿಷ್ಕರುಣ, ದಯವಿಲ್ಲದೆ,
 ಕನಕರವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ.

ಪ್ರಿಯನಹ ಸೌಬಲ ದುರಾತ್ಮಕಂ ಸೂಚಿಸಿದ ನಯನ-

ಸಂಕೇತದಿಂದ || ೩೫ ||

ಕೌರವನು ವಿದುರನಿಗೆ ದ್ರೌಪದಿ ಕರೆತರಲು ಪೇಡ್

ವಿದುರನಂ ನೋಡಿ ಬಾರನಯ್ಯ ನೀ ಪೋಗಿ ದ್ರೌ |

ಪದಿಯ ಕರೆ ಬೆಸಗೊಂಬೆ ನಮ್ಮಾಕೆ ಲಾ ದ್ಯೂತ |

ಸದನದಿಚ್ಛೆಯರಾಣಿವಾಸದಾ ವೇಕ್ಷಿತವೊ ಬಯಕೆ

ಮೇಣಾವದುಂಟೊ ||

ಬೆದರದಲೆ ಕರೆದು ತಾಯೆಂದು ಕೌರುವ ನುಡಿಯೆ |

ಲದುಭುತವ ಕೇಳಿ ಕಿವಿಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳುತತಿಪಾಪಿ |

ಒದದೆಬ್ಬಿಸುವರೆ ವೃತ್ಯುವಿನ ಹಾವಿನ ಹೆಡಿಯ ತುರಸಿ-

ಕೆಡವರೆಯೆಂದನು || ೩೬ ||

ವಿದುರನು ಕೌರವನನ್ನು ನಂದಿಸಿದನು.

ಕಾಳಕೂಟದ ಕೆರಗಳಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯೇ |

ಕಾಲಾಂತಕನ ದ್ರೌಷ್ಟ್ಯ ದುಯ್ಯಾಲಿಯೆ ನಿನಗೆ |

ಪೇಳುವವರಿಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಿಸಿಕೆಡುವರೇ ಪಾಂಡುವರಪಟ್ಟದರಸಿ||

ಅಳಹಳೆ ಮದದಿಂದ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿಗೊಲಿವರೇ |

ಖೂಳಸೌಬಲ ನೆತ್ತಣವ ದ್ಯೂತವೆತ್ತಣದು |

ಸೋಲೇತ್ತಣದು ಪೃಥ್ವಿವಾಲರ್ಗೇ ಬಿಡು ಬಿಡು ದುಷ್ಟ ಚೇಷ್ಟಿಯ

ನೆಂದನು || ೩೭ ||

ಕುರು ಪುರೂರವ ನಹುಷ ದೌಷ್ಯಂತ ಹಸ್ತಿಯದು |

ಧರಣಿಪತಿ ಶಾಂತನು ಯಯಾತಿ ಪಾರಂಪರಿಯ |

ಭರತ ಕುಲವಿದರೊಳಗೆ ವಂಶೋದ್ಧರಣರೆ ಬೆಳಗದರೇ ಜಗತ್ರಯದೊಳು||

ಮರುಳು ನೀನವತರಿಸಿ ತೊಡಕು ತಂದೈ ಮಾಣು |

ದುರುಳತನದಿಂಗೆಲ್ಲ ಮೇಲು ಗೈ ನೀನಾದೆ |

ತರುಳರೈವರ್ ನೋತರೆಂಬ ವಾಸಿಯೆ ಸಾಕು ತೆಗೆಯೆಂದನಾ

ವಿದುರನು || ೩೮ ||

ಗಿದ್ದಧನವಕ್ಕುವದೆ ಸೋಲ್ದ ನರ ಪವನಸುತ |
 ರಿದ್ದಸರೆ ಸುಮ್ಮನಳುಕುತ ಕೃಷ್ಣ ತೊತ್ತಹಳೆ |
 ಉದ್ಧೃತರಾಕ್ರಮಿಗಳಾ ಬಲುಹ ನರಿಯಬಿಡು ಜೂಜಿನಲಿಗಿಲಿದಪರಿಯಾ||
 ಶುದ್ಧಗರಳದ ಮಧುರ ಕೊಲುವದೋ ಮನ್ನಿಪುದೋ ||
 ಬುದ್ಧಿಯಲತಿಳಿ ನೃಪತಿ ಮರುಳಾಟವ್ಯಾಕಪ್ಪ |
 ಬುದ್ಧನೆನಿಸದೆ ಪಾಂಡುವರ ಸಂತವಿಟ್ಟು ಬದುಕುವದೆಂದ

ನಾಕ್ಷತ್ರುನು || ೩೯ ||

ಕಾರವನು ದೂತನಿಗೆ ಕಳುಹಿದ್ದು.

ಇವ ಪಾಂಡುವರ ಪಕ್ಷಪಾತಿ ಮ್ಯಾಲವರ ಹಿತ |
 ವೆವಹರಣಿಯೋಳಾತನೆಂಬುದಂ ತಿಳಿದುನಾ |
 ನಿವನ್ಯಾಕೆ ಕೆಣಕಿದೆನೊ ಬಹುಬೋಧ ಭ್ರಾಂತನಂ ಸಾಕಿವನ
 ಗೊಡಿವೆವ್ಯಾತಕೆ ||

ತವಕದಿಂ ಪೋಗಿ ಪ್ರತಿ ಕಾಮಿತನೆ ಕರದುತಾ |
 ಯುವತಿಯಳ ನೀನೆಂದು ಕೌರುವಂ ನೀಮಿಸಿದ |
 ಡವ †ಹಾಸಧವ †ಹಾಯ್ತಿ ಬಂದನಾ ಪಾಂಚಾಲಿನಂದನಿಯ
 ರಾಜಗ್ರಹಕೆ || ೪೦ ||

ಬಂದುಬಾಗಿಲಗಾಹಿ ನವರಿಗೆಚ್ಚಿಸಲ್ವೆ |
 ತಂದವರ್ಬಿನ್ನೈಸುತಿನನೊಳಗೆ ವೋಗಿಸಲ್ವೆ |
 ನಿಂದು ಕಂಡಂ ದೇವೆಯರ ಸಭೆಯ ಹೊಳವಕಂಗಳ ಕಾಂತಿ
 ಧಳಧಳಿಸುವಾ ||

ದ್ರೌಪದಿಯ ದಾಸಿಯರ ವರ್ಣನೆ

ಮಂದಸ್ಥಿತಾನನದ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಲಾವಣ್ಯ |
 ದಿಂದ ಬಹುವಿಧ ರತ್ನಗಳ ಭೂಷಣದ ತೇಜ |
 ದಿಂದ ಬೆಳಗಿನ ಬಳಗವೆನೆ ಬಾಲಕಿಯರಿದ್ದು ದಾ ದ್ರೌಪದಿಯ
 ಬಳಿಯಲಿ || ೪೧ ||

ಕೆಲರು ಗಿಳಿಗಳ ಮೇಲುನುಡಿಗಳ ವಿನೋದದಿಂ |

†ಹಾಸಧವ= ಕುಚೇಷ್ಟಿಯವ, ಅಥವಾ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ=
 †ಹಾಯ್ತಿ=ಹಾಯುವವ ಮೇಲೇರಿ ಬರುವ.

ಕೆಲರು ವೀಣಾರವದ ಸಂಗೀತ ಗೋಷ್ಠಿಯಿಂ |
 ಕೆಲರು ಸರಸ ಸುಗಂಧ ಪರಿಮಳನುಲೇಪನದ ಸಿಂಗರದ ಲೀಲೆಯಿಂದ ||
 ಕೆಲರು ಚದುರಂಗಲೆತ್ತಗಳಿಂ ಮನ್ಮಥನ |
 ಕಲಭಗಳ ವಿಂಡಿನಂ ತಾಗ ಕಣ್ಣಿನದರಾ |
 ಜಲಜಾಯ ತಾಪ್ತಿಯ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯ ಸುಮಮಂಚದ ಸುತ್ತ
 ವಳಿಯೆದಲ್ಲಿ || ೪೨ ||

ದ್ರೌಪದಿದೇವಿಯ ಮಹಾಮಹಿಮೆ ಬಣ್ಣನೆ

ಸಕಲಸುರನಾರಿಯರ ಮಧ್ಯದೋಳ್ ಶೋಭಿಸುವ |
 ಲಕುಮಿಯೋಳ್ ಶಕ್ತಿಗಳ ತಂಡದೋಳ್ ರಾಜಿಸಂ |
 ಬಿಕೆಯ ತೆರದಲಿ ಮಂತ್ರದ್ವಿದೇವತೆಗಳೊಳಗೆ ಮೆರವಗಾಯತ್ರಿಯಂತೆ ||
 ವಿಕಟ ರಸ್ತೆ ನಿಬದ್ಧ ರತ್ನಂಗಳೊಳು ಪೊಳೆವ |
 ಪ್ರಕಟ ಕೌಸ್ತುಭದ ಮಣಿಯಂತೆ ಮಿಗೆನಕ್ಷತ್ರ |
 ನಿಕರದೋಳ್ ರಂಜಿಸುವ ಚಂದ್ರನಂತಿದಳಾ ಕೃಷ್ಣ ಬಾಲೆಯರ
 ನಡುವೆ || ೪೩ ||

ಇಂದುಮಂಡಲ ಸದೃಶವಾಗಿರಲು ಮುಖ ಪೊಳೆವ |
 ಮಂದಸ್ಥಿತಂ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ತೆರದೊಳಿರೆ ರತ್ನ |
 ಹೊಂದೊಡೆಗೆ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಹಾರಂಗಳುಡು ನಿಕರದೋಳ್ ಮೆರೆಯೆ
 ಕುಲಿಶಮಣಿಯಾ ||

ವೃಂದದಿಂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಲ ಮಂಟಪಂ ಗಗನ |
 ದಂದವಾಗಿರೆ ಕೃಷ್ಣ ಕುಳಿತಿರ್ದಳತಿ ತೇಜ |
 ದಿಂದಲ್ಲಿ ನೆರದಾಂಗನೆಯರಾ ಕಂಗಳ ಚಕೋರಗಳಿಗಾನಂದನುಂ
 ಕೊಡುತ್ತಾ || ೪೪ ||

ಭಾರತಿ ಸ್ವರೂಪಾಂಶಳಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಶೃಂಗ ||
 ಗಾರಮಂ ವರ್ಣಿಸುವ ಕವಿಯಾವನಾ ದೂತ |
 ಸಾರಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬಿನ್ನೈಸಿದಂತಾಯೆ ಚಿತ್ತೈಸು ನಿಮ್ಮರಸನಿಂದು ||
 ದೂತನು ದ್ರೌಪದಿದೇವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುವಿಕೆ
 ಕೌರುವನೊಡನೆ ಜೂಜಂನಾಡಿ ನೋತಂ ಸಕಲ |

ಧಾರುಣಿಯ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತನುಜರಂ ತನ್ನ |

ಮೂರಿ ಸೋಲ್ವಂ ನಿಮ್ಮನಾ ಕುರುವ ಸಭೆಗೆ ಕರೆಯೆಂದೆನಲ್

ಬಂದೆನೆನಲು || ೪೫

ಚಿಂತಾಕುಲಕಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಉತ್ತರ

ಅರಳ್ಳ ಹೊಂದಾವರಿಯ ವನಕೆ ಮಂಜಿನ ಸರಿಯು |

ಸುರಿವಂದದಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನ ಸಿರಿಯ |

ಭರದಿಮುಗಿಲೊಡ್ಡು ಮೊಗವಂತೆ ದೂತನ ಮಾತು ಕೇಳ್ವು

ನೀಲಾಳಕಿಯರ

ಅರಸಿಯ ಮುಖಾಬ್ಬಂಗಳಾಕ್ಷಣಂ ಬಾಡಿದವು |

ಮರುಗುತಲಿ ಚರ ಪೇಳು ಸೋತನೇ ಭೂಪಾಲ |

ನುರುಲು ಬಲೆಯೊಳಗಾದನೇ ಶಕುನಿ ಕಾಮಿಸಿದ ಹರಕಿ-

ಕೈವಶವಾಯಿತೆ || ೪೬

ದೂತನು, ಕೌರವಗೆ ಹೇಳಲು ದುಃಶಾಸನನ್ನು ಕಳುಹಿದ

ಮುನ್ನ ತನ್ನಂ ನೋತುಬಳಿಕೆನ್ನ ನೋಲ್ವಡೆ |

ನಿನ್ನು ಸಲುವದೆ ಗೆಲವು ಹಿರಿಯರರಿದೀ ಪ್ರಶ್ನೆ |

ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುತ್ತರವ ಮೆಚ್ಚಿಸುತ ಕೊಟ್ಟಿರೈ ತಪ್ಪಿನಡೆಯೆಂದೆನೆ

ತನ್ನೊಳಗೆ ಹೆದರುತ್ತ ಬಂದು ಕೌರವ ಗುಸರ |

ಲನ್ಯಾಯದಿಂದ ತಹುದಿಲ್ಲ ಭಟನವನಂಜಿ |

ಗನ್ನಗತಕವ್ವೇಳ್ವ ತಮ್ಮ ಬು ನೀನವಳ ದೇವರು ತಾ-

ವೋಗಿಂದನು || ೪೭

ದುಃಶಾಸನನು ವಿಕಾರದಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯರ ಮನೆಪೊಕ್ಕಾ

ಹರಿದನವ ಬೀದಿಯಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮಂಡೆಯಲಿ ಸತಿ |

ಯರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲೈ ಚರರು ತಡೆಯಲ್ಯವರ |

ನಿರಿವು ತೊಳವೊಕ್ಕುನಾ ವಾಪಿಸ್ತೆ ವಿಳ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ನಿಷ್ಕರುಣದಿಂದ

ತರುಳಿಯರ್ ಬೆದರಿ ಮೊರೆಯೊಕ್ಕುರಾ ದ್ರೌಪದಿಯ |

ನುರುವಣಿಸಿದಂ ಮ್ಯಾಲೆ ರಾಹು ತಾರಾಗಣವ |

(೧)ನುರುಬುವಂತೇ ಪೆರ್ಬುಲಿಯು ಹುಲ್ಲೆಗಳ ಹಿಂಡತಾಗುವ

ತೆರದೊಳು || ೪೮ ||

ದುಷ್ಟ ದುಃಶಾಸನ ಪಾಂಚಾಲಿಗೇನಂದನಂ

ನಿಂದನವ ನಿದಿರಿನೊಳ್ ಪಾಂಚಾಲಿಯಂ ಕಾಣು |

ತೆಂದನೆಲಗೇ ಗರುವತನವಿಂದು ಸಲ್ಲುವದೆ |

ಬಂದು ಮೆರದಪುದೆಮ್ಮ ದಾಸಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆ ಮಂಚದಿಂದಿಳೆ

ಯೆನುತಲಿ ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ದೈನ್ಯದಿಂ ಬೇಡುವಿಕೆ

ಮಂದಮತಿಜರಿದಬ್ಬರಿಸುತ ಮೇಲ್ಪಾಯಲಾ |

ಸುಂದರಾನನೆ ನುಡಿದಳೆಲವೊ ನೀ ಮೈದುನನು |

ಮುಂದುಗೆಟ್ಟೇಪರಿಯಲನುಚಿತದ ವಾಕ್ಯಂಗಳಾಡಿ ಹಳವರೆ

ಯೆಂದಳು || ೪೯ ||

ಮೇಲೆ ತಾ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾಗಿರ್ಪೆನಿಂದು ಭೂ |

ಪಾಲರಾಸ್ತ್ರಾನ ಪ್ರವೇಶವನುಚಿತ ತಮ್ಮ |

ಕೇಳೆನ್ನ ಪುಶ್ಪ ನಿರ್ಣಯವ ಧರ್ಮಜ ಸೋಲ್ವ ಬಗೆಯಂವಿಚಾರಿಸದಲೇ||

ಬಾಲೆಯರ (೨)ನವಘಡಿಸುವದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ ವೆಂ |

ದಾಲ ತಾರಗಿನಿ ದೈನ್ಯದಿಂ ಬೇಡಿಕೊಂಡಡಾ |

ಖೂಳ ದುಃಶಾಸನಗೆ ದಯ ಹುಟ್ಟುವದೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಲ್ಪಾಯದನೆ

ಪೇಳ್ವೆನು || ೫೦ ||

ದುರುಳನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಶಿರಮುಡಿಗೆ ಹಿಡಿದಳದ

ಎಲ್ಲಿ ಕುಶ್ಚಿತ ಪ್ರಶ್ನ ನಿರ್ಣಯಂ ಮರೆ ವಾಕ್ಯ |

ನೆಲ್ಲಿಯದು ಚಪಳೆ ನೀ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾಗು ಮೇ |

ಣೆಲ್ಲಿ ಫಲವತಿಯಾಗು ನಡೆ ಸುಮ್ಮನೆದ್ದು ನೀ ಕೌರವೇಶ್ವರನ ಸಭಿಗೆ ||

ಖುಲ್ಲರೈವರ್ ತಮ್ಮ ತನುವ ತೆತ್ತರ್ ನಮಗೆ |

ಒಲ್ಲೆನೆಂದರೆ ಬಿಡುವನಲ್ಲ ತಾನೆನುತಲಾ |

೧] ಉರುಬು= ರಭಸದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬೀಳು ಹಲ್ಲಿನಾಡು ೨] ಅವಘಡಿಸು= ಅವಗಡಿಸು=ಅಡ್ಡಿಮಾಡು ತೊಂದರೆ ಕೊಡು.

ಚಲ್ಲೆ ಗಂಗಳೆ ದ್ರುಪದ ನಂದನೆಯ ಶಿರಿಮುಡಿಯ ಪಿಡಿದೆಳೆದನಾ

ದೈತ್ಯನು || ೫೧ ||

ಆ ಮಹೀಶನ ರಾಜಸೂಯದೊಳ್ ಸಕಲ ಮುನಿ |

ಸ್ತೋಮರಾಶೀರ್ವಾದ ಮಂತ್ರ ವಿರಚಿತ (೧)ಪುಣ್ಯ |

ಧಾಮ ಪುಷ್ಕರ ವಿಮಲತರ ಸುಗಂಧೋದಕಗಳಭಿಷೇಚನದಿ ರಾಜಿಸಾ ||

ವೈದ್ಯಮದಿಂ ನಿರ್ಜರರ ಕರದಲರನಿಂ ಮೆರವ |

ಶ್ರೀ ಮುಡಿಗೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ಖಳನೇಳದು ತರಲಖಿಳ |

ಕಾಮಿನಿಯರಕಟಿ ಹಾ ಹಾ ಯೆಂಬ ರೋದನ ದೊಳೊದರಿತಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಮರುಗೀ || ೫೨ ||

ದ್ರಾಪದಿಯ ದುರವಸ್ಥೆ

ಉದರಿದವು ಮುಡಿದಿರ್ದ ಸೂಸುಕದ ಮುತ್ತುಗಳ್ |

ಕೆದರಿದವು ವ್ಯದುಕೇಶ ವಾಶಂಗಳಾ ಕ್ಷಣಂ |

ಮುದರಿದವು ತುರುಬಿರ್ದ ಕುಸುಮಂಗಳಾ ಕರ್ನ ಪತ್ರವೇಕಾವಳಿಗಳು ||

ಕದರಿ (ಲಿ) ದವು ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ ಬಿಂದುಗಳಳಕು |

ತದರಿದವು ಕುಚ ಮಂಡಲಾಯತಾಪ್ತಿಯ ಪಿಂತೆ |

ಸುದತಿಯರ್ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಘೋಳಿಡುತ ಬರೆ ಜಡಿದು (ಜರಿದು)

ಝಾಡಿಸುತ ಖಳನಡದನು || ೫೩ ||

ಬಾಗಿದೆಳೆ ಬಾಳೆಯೋಳ್ ಬಗ್ಗಿ ನಡವಾಸತಿಯ |

ವೇಗಗತಿಯಲಿ ಝಣತ್ಕಾರಗಳ ನುಡಿದ ಸಂ |

ಯೋಗ ನೂಪುರದರವ ಕಂಕಣ ಧ್ವನಿಯು ಹೊಂಗಿರುಗೆಚ್ಚೆಗಳ ನಿನಾದ ||

ಆಗರುವೆಯರ ರೋದನದ ರಭಸಗಳಿಗೆ ನೆರ |

ವಾಗದಿರವೆಂಬಿನಿಂ ತುಂಬಿತು ಮಹಾಶೋಕ |

ಸಾಗರದ ಘೋಷ ವಾಗಜ ಪುರದ ಪಟ್ಟಣದೊಳೇ ವೇಳ್ವೆ

ನದ್ಭುತವನು || ೫೪ ||

೧] ಪುಣ್ಯಧಾಮ = ಪುಣ್ಯವೆ ಮನೆಯಾದ, ಪುಣ್ಯಾತಿಶಯವೆಂಬ,

ಪುಷ್ಕರ = ಕಮಲಾದಿ ಪೂವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಅಲರ = ಹುನ್ನು

ಸುರಿವ ಕಂಬನೆ ವನಿಗಳೆಂ ಬಿಟ್ಟ ಮಂಡೆಯಲಿ |
 ಜರಿದು ಮೇಲುದಿನ ಬೀದಿಯ (೧)ಘಳಿ ಧೂಸರದ |
 ಸರಸ ವದನಾಬ್ಜದಲಿ ಖಳನ ವಾಮದ ಕರದಿ ಬಾಗಿದ ತನುಲತೆಯಲಿ ||
 ತರುಣಿ ಬಂದಳಾ ರಾಜಸಭೆಗೆ ಹಾ ಹಾ ರವದಿ |
 ಮರುಗಿದರ್ ಕಾಣುತಲೆ ವಿಧಿಯೆ ಪಾಂಡವಪಟ್ಟ |
 ದರಸಿಗೀ ವಿಧಿಯಾಹದಲ್ಲವೆನುತೆಲ್ಲರುಂ ಬಾಪ್ಪ ಲೋಚನರಾದರು || ೫೫ ||

ಸಭಾಸದರಲ್ಲ ದೀಪರಂಗುವಿಕೆ

ತುಳುಕಿದವು ಕಂಬನಿಗಳಾ ಮುಯ್ಯಾನ್ನಾನೋಳಾ |
 ಛಲಿ ಸುಯೋಧನ ಶಕುನಿ ಕರ್ನ ಸ್ತಂಧವ ವಾಪಿ |
 ಖಳತಲಕನಾದ ದುಃಶಾಸನನೈವರನುಳಿಯೆ ನಯನ ಜಲಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ||
 ಮುಳಗಿದರ್ ಖೇದದಿಂ ಮುಖಕೆ ವಸ್ತ್ರಗಳಾಂಕಿ |
 ಜಲಜಸಖ ಕಾಣ್ಯನೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ನೆಳನ ನೀ |
 ಕುಲ ವಿನಾಶಕರೋಶಕೆ ಸೇರಿದಳೆ ಪಾಯೆಂದೊರಲ್ಲ ರಾಸಭೆಯ
 ಜನರು || ೫೬ ||

ಈ ಕುಮಾರಿಯ ದುಃಖವಂ ಕಾಣ್ವ ಕಂಗಳಿ |
 ದ್ವ್ಯಾಕೆ ಧಿಕು ಬಾಲಕಿಯ ಶೋಕ ರಸವಂ ಕುಡಿನ |
 ವ್ಯಾಕೆ ಕರ್ನದ್ವಯಂ ಸುಡಲಿ ವಿಧಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತಾನ್ಯಾಕೆಸಪ್ರಾಣರೊ ||
 ಈ ಕುಮತಿಗಳನ್ಯಾಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ ಬೊಮ್ಮ |
 ಭೂಕಾಂತೆಗತಿ ಭಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ರಾ |
 ಮೀಕೆಯಳಲಂ ನಿವಾರಿಪರಿಲ್ಲವೇಯೆಂದು ಮರುಗಿದದು |

ಸುಜನವ್ರಾತಾ || ೫೭ ||

ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಕೋಪ ಧರ್ಮನುಶಾಂತಿ ಗೃಹ

ತಾಮರಸ ಮುಖಿಯ ಕಡು ಭಂಗಮಂ ಮರುಳಾದ |
 ಭೂಮೀಶ ಧರ್ಮಜನ ನಿರ್ವಿಣ್ಣ ಭಾವವಂ |
 ತಾಮಸ ಸುಯೋಧನನ ದುಶ್ಚಾಸನನ ದುಷ್ಟ ಚೇಷ್ಟೆಯಂ ಕಂಡು
 ಮನದಿ ||

೧ ಧೂಳಿಧೂಸರದ = ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬಿಳಿಮುಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ಮುಖ.

ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್ ಕುದಿಮ ಕೌರುವರ ಸೀಳೆ ವೆಂ |
 ದಾಮಹಾಕೋಪದಿಂದೇಳು ತಿರಲರಿದು (೧) ನೃತ |
 ಕಾಮನಹ ನೃಪತಿ (೨) ಬ್ಬರು (೩) ಬ್ಬಟಿಯ ನಿಲಿಸಿದಂ ಸನ್ನೆಯಿಂ
 ಬೇಡಿಕೊಂಡು || ೫೮ ||
 ತುಟ್ಟಿಸಲಿ ಧನರಾಜ್ಯ ವಭಿಮಾನ ಗರ್ವ (ಕೌರ್ಯ) ದಾ |
 ಬೆಟ್ಟಮುರಿಯಲಿ ತರಣಿ ಪರ್ವಮಕೆ ಮೂಡಲೀ |
 ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ ಜೀವ ವಡಲಗ್ನಿ ಚ್ಚಾರ ಸೀತಳ ಮಾಗಲೀ
 ಧರ್ಮವಾ ||

ನೆಟ್ಟನೇ ಬಿಡೆನೆನುತ ನಿಶ್ಚಯಂಗೈದು ವಡ |
 ಹುಟ್ಟಿದರ್ ಮನ್ನಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಮುಂದಿನ್ನು |
 ಹುಟ್ಟುವವರೋಳ್ ಒಂದೆ ಕಾಣೆ ನಾ ನೀ ಸಂಯ ತಾಳಿಕೆಯ
 ಗುಣದವರನು || ೫೯ ||
 ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರಪಹರಣ

ಇತ್ತಲಬಲೆಯ ವಿಧಿಯ ಕೇಳಿರೆಲೆ ಶೌನಕರೆ |
 ಮತ್ತೆ ದುಃಶಾಸನಂ ಶರಗು ಪಿಡಿದೆಳೆವು ತಿರೆ |
 ಸುತ್ತನೋಡುತ ನುಡಿದಕೆಲೆ ಕೌರವೇಶ್ವರನೆ ಗೆಲನೆಂತೋ |
 (ಗೆಲವಂತು) ತನ್ನಸೋತು ||
 ಲೆತ್ತ ಸೋತಂ (ಲೆತ್ತನೋಡ್ಡಂ) ಜನವ ಬಳಿಕೆನ್ನನೊಡ್ಡಿ ಭೂ |
 ಪೊತ್ತು ಮಾಧರ್ಮದಿಂ ತಿಳಿದು ದೇಳಲಿ ಸ್ತಶ್ಚ |
 ಗುತ್ತರವನೆಂದಾಕೆ ಹಲುಬಿದಡೆ ಕೇಳ್ವರೇ ಮೂರ್ಖ ನಿಷ್ಕರುಣಖಳರು |
 ದೈತ್ಯದಿಂ ದ್ರೌಪದಿ ಅಂಗಲಾಭವಿಕೆ
 ಅಳುಕಿದನೆ ಸುಡಲವನ ಜೀವನಂ ಮೇಲುದಂ
 ಶಳದ ನುನ್ನತ ಕುಚವ ನಳಿ ತೋಳ್ಗೊಂ ಮುಚ್ಚಿ |
 ಲಲನೆ ಬೆಚ್ಚಿದ (ಬೇಡಿದ) ಳಾದುರಾತ್ಮಕನ (೪) ಜಂಜಡಕೆ ಗದಗದಿ
 ಸುತಲಿ ಕಣ್ಣಿನಾ ||

೧ ನೃತ ಕಾಮನಹ = ಸತ್ಯವಂತನಾದ ೨ ಇಬ್ಬರ = ಈವರ

೩ ಉಬ್ಬಟಿ = ಪರಾಕ್ರಮ, ಶಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರಭಸಗೈಯುವಿಕೆ ಕಾರ್ಯಾತಿರೇಕ

೪ ಜಂಜಡಕೆ = ತೊಂದರೆಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ

ಜಲವ ಬೆರಳಲಿ (ವರಿಸುತ್ತ) ಬಿದರ್ಚುತ ನೋಡಿದಳ್ ರಾಜ |
 ತಿಲಕನಂ ಪವನಜ ಕಿರೀಟಿ ಮಾದ್ರೇಯರಂ |
 ಬಳಿಕನಿಬರಾನನವ ತಿರುಹಿದ ನೆಲಕ್ಕಕ್ಕು ತಣ್ಣ (ವಣ್ಣ) ನಾಗ್ಗೆಯ
 ಮೊರದೆ || ೬೧ ||

ಗಂಡರೈವರ್ ತನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟುದಂ ಕಾಣು |
 ತಂದೊಲಿದಳಾಗ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ |
 ಗಂಡುಗಲಿ ಕೃಪವಿದುರ ಬಾಹ್ಯಕಗೇಲಿ ತಂದಿಗಳೆರೆ ಸೀರೆಯ ಶರಗನು||
 ಲೆಂಡ ದುಶ್ಯಾಸನಂ ಪಿಡಿದೆಳವ ವ್ರಾಣಮಂ |
 ಕೊಂಡರಳುಕುವಳಲ್ಲ ವಭಿನಾನವಂ ಶಳೆವ |
 ಭಂಡನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಂ ವೇಳಿ ಬಿಡಿಸೈಯ್ಯಗಳೆಂದೊದರಿದಳ್
 ಮೃಗಾಕ್ಷಿ || ೬೨ ||

ದ್ರೌಪದಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಮೊರೆ ಇಡುವಿಕೆ

ಮಾವನಲ್ಲವೆ ತನಗೆ ತವ ವಾಕ್ಯಮುಂ ನಂಬಿ |
 ನಾವೆಲ್ಲರಿಲ್ಲಿಗೈ ತಂದೆವಲ್ಲೆಯೆನ್ನ |
 ನೀವಿಧಿಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕರಸಿದೆ ಜೀಯ್ಯ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರಭೂಪಾಲನೆ||
 ಜೀವಕೊಳ್ಳದೆ ವಸ್ತ್ರಮಂ ಸುಲಿವ ಬಿಡಿಸಯ್ಯಾ |
 ದೇವಿ ಗಾಂಧಾರಿ ಸೂಸಿಯಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ ನಾ |
 ನೀವಿಕಾರಿಯ ಕೈಗಳಿಂದ ಶೆಗಸೌ ತಾಯೆ ಮೊರೆಯೊಕ್ಕೆ
 ನಾನೆಂದಳು || ೬೩ ||

ಭಾನುಮತ್ತಾದಿಗಳಂ ಬೇಡುವಿಕೆ

ಹೀನ ನೀ ದುಶ್ಯಾಸನ ನಿನ್ನ ಪತಿ ಗರುಹವನ |
 ಭಾನುಮತಿ ತೆಗಿಸವ್ವ ತಂಗಿಯೆಲ್ಲಿವೆ ತನಗೆ (ನಿನಗೆ) |
 ಮಾನುನಿಯ ಮಾನಭಂಗವ ನೋಳ್ವದುಚಿತವೇನೆಲೆ ಜಯದ್ರಘನರಾಣಿ||
 ನೀನೆನಾದುನಿಯಲಾ ಶರಗು ಬಿಡಿಸಕಟಕಟೆ |
 ಮೌನದಿಂ ದಿರ್ಘರೇ ನೆಲೆವಿಲಾಸಿನಿಗಳೆರೆ |
 ಮಾನವೇಂದ್ರನ ತಿಳುಹಿರೌ (ತಿಳುಹಿರವ್ವ) ತಾಯಿಗಳೆಂದು
 ಉಬಿದಳ್ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆ || ೬೪ ||

ಸಕಲ ಸಭಿಕರಿಗೆ ದೈನ್ಯದಿಂ ಪಾಂಚಾಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡದನೆ

ಧಾರುಣೀಪತಿಗಳಿರೆ ರಾಜ ಪುತ್ರರೆ ಪರಿ |

ವಾರ ಪುಧಾನಿಗಳಿರ್ದಾ ವಿಪ್ರ ಋಷಿಗಳಿರ್ದಾ |

ನಾರಿಯೋರ್ವಳನೊಪ್ಪಿ ಸಿದಿರ್ದಾ ವೃತ್ತ್ಯವಿಗೆ ನ್ಯಾಯವೇ

ನೋಪ್ಪದೀ ಬನ್ನದಾ ||

ಊರೊಳುಂಟೆ ಸೀರೆಯಂ ಸುಲಿವರಿನ್ನು ಕಾಂ |

ತಾರ ವೈಸಲೆ ರಾಜ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾಧರೊಳು |

ಕಾರುಣ್ಯ ಹೀನ ಕಲ್ಲು ಹೃದಯದವರೆಲ್ಲರಿಂದಳಲಿದಳಾ ಹರಿಣ

ನಯನೆ || ೬೬ ||

ಪತಿಗಳೈವರ್ ತನ್ನ ಮಾರಿ ಖಳರಿಗೆ ಧರ್ಮ |

ವ್ರತವಕೊಂಡರ್ ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮ ಕೃಪ ಮೊದಲಾದ |

ರತಿರಥ ಮಹಾರಥರ್ ಪರಹಿತವ ಬಿಸುಟಿರಿನ್ನರ್ಥಾಭಿಲಾಷೆಯಲ್ಲಿ ||

ಸುತನ ಸಿರಿ ಕಡುನೊಗಸೆಲೇಗತಾಂಬಕ ಧರಣಿ |

ಪತಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿ ದೇವಿಗೆ ಮುಂದೈ ನಾಧಳಿಗೆ |

ಗತಿಯ ಗಾಣಿನೊ ಕೃಷ್ಣ ನೀಲಲ್ಲ ದನ್ವೈರ್ಗಿ ಹಲುಬಲೇನಹು

ದೆಂದಳು || ೬೭ ||

ಅರೂಬಿಡಿಸುವರಿಲ್ಲೆಂದು ಆರ್ತಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳಾ

ಮೈದೆಗದ ವೀವ್ರಾಣ ಮೈದು ತಾ ಬದುಕುವಿನೆ |

ಕೈದುಡಿಕಿ ನಿಂ ಸೀರೆಯಂ ಸುಲಿವ ಖಳ ನಿವನ |

ಮೈದು ಕೊಲ್ಲುವ (ತ) ತನ್ನ ರರಗ ಬಿಡಿಸುವರಿಲ್ಲ ನೀನೆ ಪರಮಾತ್ಮ

ಬಂಧು ||

ಜೈದು ಫಲವೇನೆನ್ನ ದುಷ್ಟೃತವ ಸುಡಲಿ ತವ |

ಮೈದುನರ ಮರುಳಾಟ ಕೆನ್ನ ಕಾಯಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣ |

ನೈದು ಮೊಗನಂ ದೈತ್ಯ ಬಿನ್ನಟ್ಟಿದರ ಸಲಹಿದಂತೆ ಕರುಣಾ-

ಜಲಧಿಯೆ || ೬೮ ||

ಗತಿವಿಹೀನರಿಗಕಟ ನೀನೆ ಸದ್ಗತಿಯಲಾ |

ಚತುರಾನ್ಯ ಜನಕ ಮುರವೈರಿ ರಕ್ಷಿಸು ಭಕ್ತ |

ಕರ್ನಾಟಕ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ

ವಿಕೃತಿಯಂ ಪಾಲಿಸುವ ಬಿರಿದಲ್ಲದೇ ಮುಂದೆ ಮೂರ್ಲೋಕದೊಳ್
ನತ್ತ ಮ್ಯಾಲೆ ||

ಹಿತವ ಬಯಸುವರಿಲ್ಲ ಕೃಪೆ ಮಾಡು ಸತಿ ಸುರಭಿ |
ರತಿಶಯದ ನೀತಿಯುಂಟದು ಹಿಂಗಿತಿ ಸಭೆಯೊಳಗೆಲೆ ದೇವ ಸಲ
ಹೆಂದಳು || ೬೮ ||

ದೇವ ದೇವಕಿ ದೇವಿಯರ ಶರಿಯ ಬಿಡಿಸಿದೈ |
ಗೋವರ್ಧನವನೆತ್ತಿ ಗೋಕುಲವ ನುಳುಹಿದೈ |
ಪಾವಗಿದ ಗೋವುಗಳ ನಿಂಡು ಸಂತ್ರಿಸಿದೈ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ ಗೋಪಾಲರ ||
(೧) ಕಾವಸುತನಂ ಮೊರದೆ ಬಾಣನಂ ಸಂಹರಿಸಿ |
ನೋವಿದೆ ಗಜೇಂದ್ರನಂ ಮೋಡಲ ಸಹಸ್ರ ಶತ |
ಕೋವಿದಂಗನೆಯರಂ ಒಂಸನದಿ ತೆಗೆ ತಂದೆ ತ್ರೀ ವಧೂವರನೆ
ಕಾಯೋ || ೬೯ ||

ಕಾಗಿಗಳ ಬಳಗದೊಳ್ ಶಿಲುಕಿ ಕೆಂಗೆಟ್ಟ ಮರಿ |
ಕೋಗಲೆಯ ತೆರನಾದೆನ್ನೆ ಗಡಗ ನಾಕುತಿ |
ಪ್ಪಾ ಗಿಳಿಯವನ್ನೆಯಂತಾದೆ ನೈ ಕೊಲೆಗಡಕ ವ್ಯಾಧ ನೋಡಿದ
ಬಲಿಯೊಳು ||

ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದಿಹ ಹರಿಣನಂತೆ ಬಾಯ್ಬಿಡುವೆನಾಂ |
ಕೂಗಿದರೆ ಕೇಳ್ವರಿಲ್ಲೆನ್ನದೂರಂ ಮಾನ |
ನೀಗಿರುವ ಖಳನಿವನ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸೆಂದು ಹರಿಗೆ ಮೊರೆ
ಇಟ್ಟಳಬಲೆ || ೭೦ ||

ಸೊಕ್ಕಿ (ಸಿಕ್ಕಿ) ದಂತಕ ದೂತ ಯಳದೊಯ್ಯ ಜಾಮಿಳನ !
ನಕ್ಕರದಿ ತೆಗಸಿ ಪಾಲಿಸಿದೆಲಾ ಕರುಣಾಬ್ಧಿ |
ಕಕ್ಕಸದ ಋಷಿಶಾಪ ತರಿದಂಬರೀಷನಂ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ ಲೋಕವರಿಯೆ ||
ರಕ್ಕಿಸನ ತಿಳಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಂ ಮೊರದೆ ಕಾ |
ಲಿಕ್ಕಿ ಕಲ್ಲಾಗಿದಳೆಬ್ಬಿಸಿದೆ ಕೃಷ್ಣ ನಾಂ |
ಸಿಕ್ಕಿದೆನು ಕೌರುವರ್ಗನ್ನನ್ನದ್ದರಿಸೆಂದು ಹಲುಬಿದಳ್ ಪದ್ಮಜಾತೆ
(ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆ) || ೭೧ ||

ಅಡವೆಯೋಳ್ ತಾಯಿ ಬಿಸುಟ ಬಿಸುವಂತಾದೆನೆಲೆ |
 ಮೃಡಪಿತ ಮಹಾಹಸುಳ ಧ್ರುವರಾಯಗೊಲಿದವಗೆ |
 ಧೃಡಪದವಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಲಾಪಿಂತೆ ದಶಕಂಠ ಕಾನುಜಂಗೆ ||
 ಕಡು ಮೋಹದಿಂದ ಸ್ಥಿರರಾಜ್ಯ ನಿತ್ಯಳುಹಿದೈ |
 ಸೊಡವಿಯೊಳನಾಥರ್ಗನಾಥ ನೀನೈದೀನ |
 ರೊಡಿಯ ತನ್ನಭಿಮಾನ ಈ ನಮಯದೊಳ್ ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳೆಂದೊರ
 ಲ್ಲಳಬಲೆ || ೭೨ ||

ಶ್ರೀಮದ್ರಮಾರಮಣ ಪೀತಾಂಬರಾಭರಣ |
 ತಾಮರಸದಳ ನೇತ್ರ ಕಮನೀಯ ಶುಭಗಾತ್ರ |
 ಲಾಮಣೀಯಕ ಮುಕುಟ ಕುಂಡಲಕೆಯುರಮಣಿ ಕೌಸ್ತು-
 ಭೋದ್ವಾಸ ಈತಾ ||

ತಾಮ ನೀಲೋತ್ಪಲ ಶ್ಯಾಮ ಭಕ್ತ ಪ್ರೇಮ |
 ಭೂಮಿಧರ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಭನ ಸುಖಾತ್ಮನೇ |
 ಕಾಮಪಿತ ಪುಷ್ಕರ ಗದಾ ಸುದರ್ಶನ ಶಂಖಪಾಣಿ
 ಸಲಹೆಂದಳಬಲೆ || ೭೩ ||

ಮಂದರೋದ್ಭಾರ ಗೋವಿಂದ ಕೇಶವ ಭಕ್ತ |
 ಬಂಧು ಪಾಂಡವ ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ ವಾಮನಾ |
 (೧)ದಂದ ಶೂಕೇಶ ಪರಿಯಂಕ ರಿಪುಭಯ ಶೋಕ |
 ಬಂಧನ ವಿಮೋಚಕ ಮುಕುಂದಸ್ತೀರೋದಧೀ |
 ಮಂದಿರಚ್ಯುತ ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ರರಗಂ ಬಿಡಿಸಿ ಕಾಯಿಂದಳಾದ್ರಾಪದ || ೭೪ ||
 ಪುರು ಮೋತ್ತಮನಿರುದ್ಧಭೋಕ್ಷಜ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ |
 (೧)ನಿರವದ್ಯ (೨)ನಿರುಪಮ (೩) ನಿರಂಜನ (೪) ನಿರಾಧಾರ |
 ನರಕಾರಿ ಖಳವೈರಿ ನಾರಾಯಣಭುತಾರಿ ಶೌರಿ ಶಾರಂಗಧಾರಿ ||
 ಖರಕುಂಭಕರ್ಣ ರಾವಣದೂಷಣಪ್ರಾಣ |

೧ ದಂದಶೂಕೇಶ = ಹಾವುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶೇಷ

೧ ನಿರವದ್ಯ = ನಿರ್ + ಅವದ್ಯ ದೋಷದೂರ ಉತ್ತಮ ೨ ನಿರುಪಮ = ಹೋಲಾ
 ಇಲ್ಲದವ ೩ ನಿರಂಜನ = ದೋಷ ಲೇಪವಿಲ್ಲದ ೪ ನಿರಾಧಾರ = ಸರಾಶ್ರಯರಹಿತ
 ನಿಸ್ಸಹಯ

ಹರ ಚೈದ್ಯ ಶೀಕ್ಷ ದಾಮೋದರ ಜನಾರ್ದನ |
ಸರಸಿರುಹನಾಭ ವೈಕುಂಠ ದ್ವಾರಕಿ ವಾಸ ಮಾನವಂ ಕಾಯಿಂದಳು || ೭೫ ||

ಲಯವಿವರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯನಾಮ ಸಂಕರುಷಣನೆ |
ಭಯ ನಿವಾರಣ ಸಕಳ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣ ಜಗ |
ನ್ಮಯ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ವಿಷ್ಣು ಮಧುಕೈಟಿ ಭಾಂತಕ ಮಹ ಮಹಿಮ
ಲೋಕಪೂಜ್ಯ ||

ಹಯವದನ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಗೋಪಾಲ ಚಿ |
ನ್ಮೃಗು ರೂಪಸನಕಾದಿ ಮುನಿವಂದ್ಯ ನತಜನಾ |
ಶ್ರಯಧೇನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ತನ್ನಶರಗಂ ಖಳನಕ್ಕೆ ಯಿಂದಬಿಡಿಸೆಂದಳು || ೭೬ ||

ಭೂಲೋಲ ಸತ್ಯಭಾಮಾಕಾಂತ ವೃಷ್ಟಿಕುಲ |
ಮೌಳಿ ಕಂಸಾಸುರಧ್ವಂಸಿ ನಿರ್ದೋಷ ವನ |
ಮಾಲಿ ದಕ್ಷಣ ಸಿಂಧು ನೇತುಬಂಧನ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜ ಧ್ವರಪಾಲಕಾ ||
ವಾಲಿನಿಗ್ರಹ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ ಹೃಷಿಕೇಶ |
ನೀಲಮೇಘಾಶ್ರಯ ವಸುದೇವ ದೇವಕೀ ||
ಬಾಲತವ ಪಾದವೇ ಗತಿಯೆಂದು ಮೋರೆಯೊಕ್ಕೆ ಮಾನವಂ
ಕಾಯಿಂದಳು || ೭೭ ||

ಮಾರುತೀವಲ್ಲಭ ಉಪೇಂದ್ರಘನ ವಿಕ್ರಮಾ |
ನಾರದ ವಶಿಷ್ಠನುತ ಸಾಮಗಾಯನ ಪ್ರೀಯ |
ಭೂರಿ ವಿಸ್ಮಯ ಚರಿತನಂತ ಸದ್ಗುಣ ಸಾಂದ್ರ ಕೂರ್ಮಸಮ
ಸತ್ಯಪೋಲಾ ||

ಪಾರಿಜಾತಪಹಾರ ಕಪಟಿ ನಾಟಕ ಸೂತ್ರ |
ಧಾರ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹ ಶರಣವತ್ಸಲ ತನ್ನ |
ಮಾರಿಗಳ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗಸಿಲಜ್ಜೆಯ ನುಳುಹೊ ಶರಣ್ಣೋಕ್ಕೆ
ನಾನೆಂದಳು || ೭೮ ||

ದಶಾವತಾರ ಸ್ತೋತ್ರ

ವೇದಗಳ ಪೊರದೆ ಗಿರಿಮುಳಗ ಲುದ್ಧರಿಸಿದ್ದೆ |
ಮೇದಿನಿಯ ಕದ್ದೊಯ್ದ ವನಸೀಳೆ ಭಕ್ತನಂ |

ಕಾದೆ ಪಾತಾಳಕದ್ದದೆ ಬಲಿಯ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಭುಜ

ಶಿರವನು ||

ಭೇದಿಸೀ ಮೂರ್ಖ ದಶ ಶಿರನ ವಂಶವ ತರಿದೆ |

ಯಾದವೇಂದ್ರನೆ ನೋಡುವಪ್ರಹೀನಳ ಮಾಳ್ವ |

ನೀ ದುರಳ ಖಳನ ಸಂಹರಿಸೆನ್ನ ಮಾನವಂ ಕಾಯೋಕಲಿ

ತಾಪಹರನೆ || ೭೯ ||

ಸಿರಿಯ ಸುಖ ಮದದಿಂದ ತವಚರಣ ಕಮಲಮಂ |

ಮರದಿರ್ದೆ ನೆಲೆಹರಿಯೆ ವೀ ಮಹದ್ವಯವೆನಗೆ |

ಬರಲು ಬಾಯ್ಬಿಡುವೆ ನಿನಗಜ್ಜರವ ಗುಣದೋಷಗಳ ನೋಡದೀ

ಕ್ಷಣದೊಳು ||

ಉರುವಣಿಸುತಿಹ ಪಾಪಿಗಳ ಜಾಲದೋಳ್ ಶಿಲ್ಪಿ |

ಮರುಳಾದೆನ್ನೈ ಕೃಷ್ಣ ತೋರಿಸು ಕೃಪೋದಯವ |

ಶರಗು ಬಿಡಿಸುವರಿಲ್ಲ ನೀನಿಲ್ಲದೀ ವ್ಯಾಳ್ಯಯೋಳ್ ಸಲಹು

ಸಲಹೆಂದಳು || ೮೦ ||

ಚರಣ ಭಜಕರ (ಕಳ) ಮಾನ ಹಾನಿಯಂ ನಿನ್ನದೈ |

ಹರಿಯೆ ಕೃಪೆಮಾಡೆನ್ನವ್ಯಾಲೆ ತವನಾಮಗಳ |

ಸ್ವರಣೆ ಧನಿಕರಿಗುಂಟೆ ಘೋರ ಪಾತಕ ದುಃಖ ದುರಿತಭಯ

ಶತ್ರುಪೀಡೆ ||

ತರಳೆ ತಾ ಶೋಕಾರ್ತಳಾಗಿ ನಿನ್ನಡಿಗಳಿಗೆ |

ನೊರೆಯೊಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯಂ ಕಾಯಂತೆ ಮೋಹದಿಂದ |

ಪೊರದೊಳ್ಳಿತೆ ಕೊಂದರೊಳಿತೆ ಯನ್ನನೆಂದೊದರಿದಳ್ ದ್ರುಪದ

ತನುಜೆ || ೮೧ ||

ಕರವಂದರಿಂದಂಬರವ ಪಿಡಿದು ಮತ್ತೊಂದು |

ಕರವೆತ್ತಿ ವಾಂಚಾಲೆ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಮೊರೆ ಇಡಲ್ |

ಕರದಡಾ ಸರ್ವಜ್ಞ ತಾಕೇಳದಂದಿದರ್ ಬಳಿಕಾಕೆ ಮನದಿ ತಿಳಿದು ||

ಮರುಗಲೃಕಭಿಮಾನವೆಲ್ಲ ನಿನಗರ್ಪಿಸಿದೆ |

ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ಕಾಯೆಂದು ದ್ವಯಹಸ್ತಗಳ ನೆಗಹು |

(೧) ತೊರಲಿವಳ್ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿಕೊಳುತ ಶ್ರೀ ರಾಮರಾಮೆನುತ ಗದ್ದದ
ಸ್ವರದಲಿ || ೮೨ ||

ನಂದ ನಂದನ ಗೋಪಿ ವೃಂದವಲ್ಲಭದಿವಿಜ |
ವಂದಿತಾಂಘ್ರಿ ದ್ವಂದ್ವ ಗೋವಿಂದ ನೀನೆನ್ನ |
ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂಧು ಬಳಗ ಗುರುಸಖನೆಂದು ಹೊಂದಿದೆನು
ತವಚರಣವ ||

ನೊಂದೆ ನುಗ್ಗಾದೆನ್ನೆ ಖಳನ ಬಾಧೆಯಲಿಂದ |
ಸಂದೇಹವ್ಯಾಕ ದಯಮಾಡೆನುತ (ದುತಾ) (-) ಹೊರಬಿಗಳೆ |
ಹಿಂದೆಬಂದೆಡರ ಪರಿಹರಿಸಿದಂತಾಗೆನ್ನ ಅಭಮಾನ |
ಕಾಯಿಂದಳು || ೪ ||

ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಅನಂತವಸ್ತ್ರವಾದುದು
ಚಿತ್ತವಿಸಿರೆಲೆ ಮೌನಿಗಳಿರೈ ಹರಿಲೀಲೆಯಂ |
ದತ್ತದ್ವಾರಕಿಯೊಳಗೆ ಸತ್ಯಭಾವೆಯ ಕೂಡೆ |
ತತ್ತವಾಡುತ ಕೇಳಿದಂ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪ್ತ ನಾ ಕೃಷ್ಣ ಯೊರಲುವ
ಹುಯ್ಯನು ||

ಚಿತ್ತದೊಳ್ಳರುಗು ತಕ್ಷಯವಾಗಲೆನುತ ಕರ |
ವೆತ್ತಿಹಾಸಂಗಳಿಗನುರುಳಿದಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |
ನುತ್ತುಮರ ಹಾನಿಯಂ ನೋವ್ವನೇ ದ್ರೌಪದಿಗನಂತ ವಸ್ತ್ರಗಳಾದವು
|| ೮೫ ||

ಸತ್ಯಭಾವೆಗೆ ನಿಜವಾರ್ತೆ ಪೇಳಿದು
ದೇವನೀ ಹೇಳಿದೇನಕ್ಷಯದವಾಕ್ಯ ಸಂ |
ಭಾವಿತವೆಲೆತ್ತ ಸಂಗತಿಗೆ ಪಲ್ಲಟವಾಯಿ |
ತೀವಿಚಾರವಂ ತನಗೆ ತಿಳಿಯದೆಂದಾ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ನಸುನಗುತು
ಸುರಲೂ ||

ಶ್ರೀವರಂ ನುಡಿದನೆಲೆ ಬಾಲೆಕೇಳಾ ಹಸ್ತಿ |
ನಾವತಿಗೆ ಕೌರುವರ ಪಾಂಡು ತನಜಾತರಂ |

೧ ದ್ರೌಪದಿಯು, ಭಾರತಿಯು, ಋಜುಪತ್ನಿಯರು ಅವರಿಗೆ ಗೋಪಿಕಾ
ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ. ಸಂತತ ಹರಿಸ್ಮರಿಸರು ಅಪತ್ತಿ ಗೊಳಗಾದಂತೆ
ಲೋಕರೀತ್ಯಾ ಅಭಿಮಾನ ಕಾಯೆಂದು ಮೊರೆ ಇಟ್ಟರು. ೨ ಅನ್ಯಥೆ

ತಾವಾಗಿ ಕರೆಸಿ ಕಪಟದ್ವ್ಯಾತದಿಂದವರ ಸರ್ವಸ್ವಂಗೈಲಿದರು || ೮೫ ||
ಭೂವಾಲ ಬಳಿಕನುಜರಂ ತನ್ನ ಮಡದಿಯಂ |

ಪಾಪಿಷ್ಠರಿಗೆ ನೋಲ್ವು ಮರುಳಾದನಾಖಳ |
ದ್ರೌಪದಿಯ ಸಭೆಗೆ ಕರತಂದು ವಸ್ತ್ರಾಕರ್ಷಣಂಗೆಯೆ ಕರವನೆಗಹಿ ||
ಆ ಪತಿವ್ರತೆ ತನ್ನ ಮಾನವಂ ರಕ್ಷಿಸೆಂ |

ದಾಸಾರ ಸ್ತೋತ್ರವಂ ಮಾಡೆನ್ನ ಮೊರೆಯೊಕ್ಕ |
ಛಾಪುಣ್ಯವಧುವಿಗಕ್ಷಯವಾಗಲಂಬರವನೆಂದು ತಾ ನುಡಿದೆನೆಂದಾ || ೮೬ ||

ದುಃಶಾಸನನು ವಸ್ತ್ರ ಸೆಳಸೆಳದು ಸೋಲ್ವು ನೆಲಕೆ ಬಿದ್ದ
ಹಲನೀನೆ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ನಿನಗಿದ |
ಚ್ಚರಿಯೇ ಶರಣಾಗತರ ರಕ್ಷಾಹಿಂಯೇ ಯೆಂಬ |
ಬಿರಿದಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಗ ನಮೋಯೆಂದಳಾದೇವಿ ಬಳಿಕಿತ್ತಲೂ ||
ತರುಣಿಗಕ್ಷಯ ವಸ್ತ್ರವಾದ ವಾವಾನಾತ್ಮ |
ನುರವಣಿಸಿ ರಳ ರಳೆದು ಕ್ರಿಸೋತು ಬಿದ್ದನಾ |
ಗಿರಿಯಂತೆ ತೀರೆಗಳ ರಾಸಿ ಕಣ್ಣಿನೆದವೆಂತುಟೊ ಕೃಷ್ಣ ಸೊಲ್ಮೈಸತಿಗೆ || ೮೭ ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಅಖಂಡ ಭಕ್ತಿ ವರ್ಣನೆ
ಕಂಡುದಲ್ಲಾ ಜನಂ ಬೆರಗಾಗಿ ದ್ರೌಪದಿಯ್ಯ |
ಖಂಡ ಭಕ್ತಿಯ ದೈವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದೊಲ್ಮೆಯಂ |
ಬೆಂಡಾಗಿ ಬಿರ್ಬ ದುಃಶಾಸನನು (ನ) ತಮತಮಗೆ ರೋಮಾಂಚನದ
ಮುದದೊಳು ||

೨೬ ಪರಿಯ ಸ್ತುತಿ ದೇವತೆಗಳು ಹೂ ಮಳಗರೆಯುವಿಕೆ
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಂ ಸ್ತುತಿಸಿದರ್ ದೇವ ನೀ |
ಖಂಡಿಸಿದೆಲಾ ತರುಳೆಯಭಿಮಾನ ಭಂಗಮಂ |
ಕೊಂಡಾಡಿದರೆ ಕಾಯ್ವ ಕರುಣೆ ದೀನೋದ್ಧರಣ ನೀನೆ ನಿಶ್ಚಯ
ಜಗದೊಳು || ೮೮ ||

ಆ ಸಮಯದೋಳ್ ದ್ರೌಪದನಂವನೆಯ ತಿರಿ ಮುಡಿಗೆ |
ವಾಸವಾದ್ಯಮರರಾಕಾಶದಿಂ ಪೂಮಳೆಯ |
ಸೂಸಿದರು ಮನದೊಳಗೆ ಹರುಷವಂ ತಾಳ್ವರಾವಿದುರ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣರು ||

ಕೌರವನ ದೌರ್ಜನ್ಯ

ಆ ಸುಯೋಧನ ಕೋಪದಿಂ ನುಡಿದ ನೂಕಿವಳ |
 ದಾಸಿಯರ ಆಲಯ (ಧಾಮ) ದೊಳು ತಮ್ಮ ನೀ |
 ಶೀರಿಗಳ ರಾಶಿಯಂ ಬೊಕ್ಕಸಕೆ ತೆಗನು ನೋಡುವೆನೀಕೆಯಂ
 ಬಿದಿಸಿಕೊಂಬ ಭಟರಾ || ೮೯ ||

ವಿದುರನು ನಿರಾಕರಿಸುವಿಕೆ

ನೆನದೆ ನೀನನುಜನ ಸಾಕಂದತಿರಲಿನ್ನು |
 ವನಜಾಯ ರಾಕ್ಷಿಯಂ ಬಿದು ಮೂರ್ಖತನವ್ಯಾಕೆ |
 ಘನದೈವ ದೋಷ್ಯಂ ಕಂಪಳ್ಳಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೀ ತಿಳಿದು ತಿಳಿದು ||
 ವನುತಿಯಂ ಹೋರಿದುಸ್ವೀಕೃತ ಘಳಸುವರೆ ನೃಪ |
 ಕನಲಿದರೆ ಭೀಮ ನಾರ್ಭಟಕೆ ಕೆಂಗಡುವೆಲವೂ |
 ಜನವನೈವರ ನೋಲಿದಂ ಮಾರಿದನು ವಿದುರ ಕೌರವಗೆಜರಿದು||೯೦||
 ಕೌರವನು ಕರ್ಣಗೆ ದ್ರಾಪದಿಯ ನೂಕು ಸೀರೆಗಳೆಲ್ಲ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹೆಂದ.
 ನೀತಿ ಮರುಳನ ವಿದುರನಿನ ಪುರೋಜಕದ |
 ಮಾತಿನಲಿ ಫಲವೇನು ರಾಘೇಯ ಕಳುಹಿವಳ |
 ದೂತೆ ಮರ ಮನಿಗಲ್ಲಿ ದೈವಕೃಪೆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಬಂಧನವೋಹನ ||
 ಯಾತಂದೆನಗದಳೊ ವಸ್ತ್ರ ಸಡಲಿದು ಲಚ್ಚೆ |
 ಜಾತಿಯುಗದದು ಬೆವ ತೀರಯಂ ತೆಗಸಿನ್ನು |
 ಭೀತಿ ಯಾಕನುತ ಮಯೋಧನಂ ತೊಡೆಯನಪ್ಪಳಿಸಿ ಘರ್ಜಿಸಿ
 ನುಡಿದನು || ೯೧ ||

ದ್ರಾಪದಿ ರೋಷಾನ್ವಿ ಜ್ವಲೆಯಿಂ ಸಕಲ ಶೀರೆಗಳು ಭಸ್ಮವಾದವು.

ಆ ಸುಯೋಧನನ ದುರ್ವಚನಮಂ ಕೇಳುತತಿ |
 ರೋಷದಿಂ ಪಾಂಚಾಲೆ ಕಣ್ಣಿರದು ನೋಡಲಾ |
 ರಾಸಿಯಾಗಿದರ್ ಶೀರಿಗಮಿದು ಬಿದ್ದುದಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆ ರಾಜಸಭಿಗೆ ||

ದ್ರಾಪದಿಯು ಕೌರವಗೆ ಶಾಪ ನೀಡಲು

ಸೂಸಿದದು ಕೃಷ್ಣೆ ಖಳಗಿಂದಳೆಲೆ ಭಂಡ ನೀ |

೧ ದೂಸರವನಾಡುವನೆ ನಿಗ್ಗ ತೊಡೆಗಳ ಮುರಿದು |
ಘಾಸಿನಾಡುತ ಕೆಡಹಲೀ ಸಮೀರಣ ರಣದೊಳಂದು ಶಾವನ
ಕೊಟ್ಟಳು || ೯೨ ||

ಚಪಳಿ ಫಡ ನೂಕಿವಳ ಗರ್ವದಿಂದಸಶಬ್ದ |
ವಿಸರೀತ ನುಡಿವೆಳಲೆ ತಮ್ಮನೀ ಪಿರಿದೆಳೆದು |
ಕುಪಿತ ಮುಖಿಯಂ ಕೊಂಡು ನಡೆ ತೊತ್ತಿನಾಲಯಕ್ಕೆಂದು
ಕುರುಪತಿ ನುಡಿಯಲು ||

ದೂಶಾಸನ ಶೃಣು ಪ್ತಮೇಲೆ ೭೨ ಭೀಮನುಗ ನೆರೆಗೆ ಇಡುವಿಕೆ
ಕಪಟಿ ದುಃಶಾಸನಂ ಮತ್ತೆ ಜರಿದಬ್ಬರಿಸು |
ತಪಹಾಸ ವಚನಾಗಳಾಡು ರುಪಾಸ ಪಶ್ಯ |
ದ್ರುಪದ ಸುತೆ ಕಂಸಂಜಿ ನೋಡಿದನು ಸಲಹೆಂದು ಬಕವೈರಿಯಂ
ಸಭೆಯೊಳು || ೯೩ ||

ಭೀಮನು ಕೋಪಾ ಲಂ ಕೌಂತರ ಮೇಲೆಗಡ
ಘಾಡುಘಾಡಿಸ ಮೋಡದಿಂದೊಡದ ಮುನುಸ ಮಹಾ |
ತಿಡಿಲಿನಂತಾಭಗಟಿಸುತನಿಲಜಂ ರೋಷದಿಂದ |
ಕಿಡಿಯನಗುಳುತ ಸಭಾಮಧ್ಯದಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಘೋಷಿಸಿ
ಪಲ್ಲುರಿವೃತಾ ||

ಕುಡಿಸುವೇಂ ಭೂತಗಣಕೇ ಬಕನ ರಕ್ತಮಂ |
ತಡಿಗಡಿಗೆ ಕೌರುಸಗನೂರ್ವರಂ ಶಕುನಿಯಂ |
ಮಡದಿ ನೀಕ್ಷಿಸು ಭೂವ ಮುನಿದರಂಜುವೆನೆ ತಾನೆನುತ ತತಾಗಿದನು
ಭರದಿ || ೯೪ ||

ಭೀಮನಾಭರಣಕ್ಕೆ ಕೌರ ಪಶ್ಚಿ ಕುಲಾಯನ ಸ್ವದರನೇ.
ನಡುಗಿದದು ಸಭೆಯು ತಲ್ಲಣಿಸಿ ನಡೆ ಕಳೆತನೆದೆ |
ನಡದ ನಾಕ್ಷಣದಿ ದುಶ್ಯಾನನಂ ರಾಗಿಸ್ತ |
ಲಡಗಿದನೊ ಬಿಟ್ಟೊಡಿದಂ ಸೌಬಲ ಜಯವ್ಯಥಾ ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು
ಕಂಪಿಸಿದರು ||

೧] ದೂಸರವ = ಸ್ವಲ್ಪಾಭ, ನಿಗ್ಗ = ಕಾಣ, ಸ್ತುರ್ಭವನ.

೨] ತಾಗಿದನು = ತಾಕಿದನು, ಮೇಲೆಗಡ ಹೋದನು.

ಒಡೆಯ ನೈತರಲೀಕ್ಷು (೧) ವಾಟಮಂ ಪೊಕ್ಕಿದ್ |

ಬಡನರಿಗೋಡುವಂತೆಲ್ಲ ಕೌರುವರಂಜೆ |

ಕಡುಹರುಷ ಭಾರದಿಂದರಮನಿಗೆ ಹರಿದಳಾ ವಾಂಚೆಲೆ ಬಳಕ-

ನಗುತಾ || ೯೫ ||

ಭೀಮನು ಪುನಃ ಹುಂಕರಿಸುವಿಕೆ

ನಡೆ ತರುಣಿ ತನ್ನಾಣೆ ಬಳಲಿದಿಯಲಾ ಭೀತಿ |

ಬಿಡಿಸಿದೇಂ ಪೋಗು ಧರ್ಮಜನಾಜ್ಞೆಯಂತೆಂಬ |

ತೊಡಕುವತಿ ನುಗ್ಗಾಯ್ತಲಾ ಶರಗು ಪಿಡದೇಡದ ದುಶ್ಯಾಸನನ ಶಿರವನು||

ಕಡಿದು ಪೊಡೆಬಿಗಿದು ನಿಡಿಗರುಳ್ಳಳಂ ತೆಗೆದು ತವ |

ಮುಡಿಗಿ ಮುಡಿಸುವೆನೆಂದ ಕುರಳ ನ್ಯಾವರಿಸಿ ಮೈ |

ದಡವಿ ಮಾರುತಿ ಮು- ಂಕರಿಸಿದಂ ಮೈರಿಗಳ ಮ್ಯಾಲೆ (ಮೇಲೆ)

ಶೀಘ್ರನೆನುತಾ || ೯೬ ||

ವಿಜಯನು ಭೀಮನನ್ನು ಒಂತಗೊಳಿಸುವಿಕೆ

ವೀರ ಸೈರಿಸು ಸೈರಿಸೆಲೆ ಭೀಮನೇನ ರಿಪು |

ಕೌರುವರ ಸಂಹರಿಸ ಹೊತ್ತಲ್ಲ ಧರ್ಮಜಂ |

ಚಾರು ಸತ್ಯವನುಳಿದು ಬದುಕುವನೆ ಭೂಪತಿಯ ರಸಧಪೇ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಲಿ||

ನಾರಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿದೈ ಲೇಸಾಯ್ತು ನಾಕೆನ್ನು |

ಸಾರು ನಾರಿಂದಾ ಧನಂಜಯಂ ಪಿಡಿಯಲಾ |

ಮಾರುತ ಸುತಂ ಮುಂದಿನಾಗತವ ಬಲ್ಲನದರಿಂದ ಕೋಪವ

ಮಾಣ್ಡನು || ೯೭ ||

ಹಸ್ತನಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾತಗಳಾಗುವಿಕೆ

ಅವಾಳೈಯೋಳ್ ಋಷಿಗಳೆರೆ ಕೇಳಿ ವಿಸ್ಮಯವ |

ತೀವಿದದು ಬಿರುಗಾಳಿ ಹಗಲುಗತ್ತಲೆ ಹಸ್ತಿ |

ನಾವತಿಯ ಪಟ್ಟಣದೊಳರುಣಾಂಬು ಮಳೆ ಸುರಿದು ದದರಿನೆಲ

ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟದು ||

ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಹೊಂಕರಿಸಿದವು ಗೋಪು |
ರಾವಳಿಗಳುಡಿದುದು ತ್ವಾತಂಗಳಮಿತ ಸ |
ಭಾವಲಯದೋಳ್ ಕೆಡಿಯ ಲಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದದು ಭೀತಿಗರ
ಹೊಡದು ಜನರು || ೯೮ ||

ಭೀಷ್ಮನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಪಾಂಚಲಿಯ ಸಂತೈಸಿ ಕಳುಹೆಂದನು.
ನೋಡಿದೈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಂಗಳಂ |
ಕೇಡಹದು ಕುರಕುಲಕೆ ನಿಶ್ಚಯಂ ತವಸುತರ್ |
ಕಾಡಿದರ್ ಬರಿದೆ ವಾಂಛಾಲೆಯಂ ಪತಿವೃತ್ತಿಯ ಬಳಲಿಕೆಯು
ತಾಗದಿಹುದೆ ||

ಆಡಲೇನಹುದಿನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ನರ ಮಾನಿನಿಯೆ |
ಮೂಢ ನೀನರಿಯೆ ಮುಖಜಾತೆಯೆಲ್ಲನೆ ಪೋಗಿ |
ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಕೆಯಂ ಸಂತೈಸಿ ಕಳುಹು ನಡೆನಡೆಯಂದನಾ-
ಭೀಷ್ಮನು || ೯೯ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ
ಆ ದೇವವ್ರತನ ಮಾತಂ ಕೇಳ್ವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ |
ಖೇದಮಿಗೆ ನಡೆತಂದು (ಹರಿತಂದು) ದ್ರೌಪದಿಯನುಪಚರಿಸು |
ತಾದರದೊಳೆಂದನೆಲೆ (ರಾಯೆ) ತನ್ನಯ ಮಾತು ಮನ್ನಿಸದು
ಪಾಪಿಷ್ಠರು ||

ಭಾದಿಸಿದರಪರ್ತಿಪಕಂಜದಲೆ ಒಳಲಿ ನೊ |
ಪ್ಪಾದೆಲಾ ಮಗುಳೆ ಮತ್ಸರದಿಂದ ಮನದೋಳ್ ವಿ |
ಷಾದವಂ ಬಿಡು ನೀಕ್ಷಿಸೆನ್ನ ಖಳರೆಸಗಿದಪಕಾರಮಂ
ಮರಿಯೆಂದನು || ೧೦೦ ||

ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮದು ತಾಯೆ ಪಂಚಮಹವಾತಕದ |
ಕರ್ಮವೆಮ್ಮದು ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚಲಿಕೆ ಸತ್ಯಗುಣ |
ನಿರ್ಮಳ ಚರಿತ್ರೈ ಸಲೆ ನೀವು ಜಗವರಿಯೆ ಕುಹಕಿಗಳ್ ತಾವೈಸಲೆ ||
ದುರ್ಮತಿಗಳೆನ್ನ ತನುಜಾತರಸರಾಧ ಸಾ |
ವಿರ್ಮನದೊಳೆಣಿಸದಲೆ ಮರದು ಕಳವದು ವಾಂಡು |

ವರ್ತುಲಿದರಳಿದಪರೆ ತನ್ನವರ್ ತರುಳಾಪ್ಪ ಕರುಣದಿಂ
ನೋಡೆಂದನು || ೧೦೧ ||

ಅಂಧನೃಪನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸಂತೈಸುವಿಕೆ

ಮಕ್ಕಳಮರೆನಗಲ್ಲ ಕಡಿಗಿ ಸದ್ಗತಿ ಕೊಡುವ |
ಮಕ್ಕಳವರ್ ನೀವೆ ಧರ್ಮಸುತ ಬಾ ಕಂದ |
ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆಯಾಯ್ತು, ಈಶಕುನಿ ದೆಸೆಯಿಂದ ವಾಪಿಮಗನಿಮ್ಮನಿಂತು||
ತಿಕ್ಕಿದನಲಾ ನೈರಿಸಿದರಕಟ ನಿನ್ನ ಸ |
ತೃಕ್ಕೆ ಕುಂದಿಲ್ಲ ಕುರುರಾಯನೆನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂ |
ಮಿಕ್ಕಿ ನಡೆವವನ ಗುಣದೋಷಗಳ ನೋಡಬ್ಯಾಡಂದಪ್ಪಿದನು
ಭೂಪನ || ೧೦೨ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಧರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ

ಪಾಲಿಸಿನ್ನವನಯಂ ಮಗನೆ ದುರ್ಯೋಧನನ |
ಖೂಳತನವಂ ಮನಕೆ ತಾರದಲೆ ತೆರಳ್ವದಿಂ |
ನ್ನಾಲಸ್ಯ ವ್ಯಾಕೆನುತಲಂಘ ನೃಪಪಾಂಡುನರ ಸಲೆ ಮನಸ್ತಾಪ ಬಿಡಿಸಿ||
ಬಾಲೆಯಂ ಸಂತ್ಪಿಸಿ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ |
ಮಾಲೆಗಳ ಉಡುಗರಿಯ ನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ ಪುರಕೆ |
ಬೀಳ ಕೊಡಲೈವರತಿ ಸಂಭ್ರಮಾನ್ವಿತರಾಗ ಪೊರಮಟ್ಟರರ
ಮನೆಯನು || ೧೦೩ ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಬಲದೊಡನೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ತೆರಳುವಿಕೆ

ಭೂಮಿಶ ಧರ್ಮಜಂ ತನ್ನ ಬಲದೊಡನೆ ನು |
ತ್ರಾಮ ಪ್ರಸ್ತಕೆ ಅನುಜರೊಡಗೂಡಿ ಸತಿ ಸಹಿತ |
ಸಾಮಜ ನಗರದಿಂದ ಪೊರಮಟ್ಟಿನಾ ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮವಿದುರಾದಿಗಳಿಗೆ||
ಪ್ರೇಮದಿಂದೆರಗ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃಪೆಯಿಂದ |
ತಾಮಸರುಪದ್ರವಂ ಕಳದು ರಕ್ಷಿಸುಯೆಂದು |
ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನ ಮಹಿಮೆ ಪೊಗಳುತ್ತ ತೆರಳಿದಂ ಅತಿ
ಹರುಷದಿಂದ || ೧೦೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶ್ರೀಮದನಂತ
ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗಿ ಅರಣೇ ಸಂಧಿ ಸಮಾಪ್ತ ಮಂಗಳಮಾಹ

|| ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಹೇಶ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಶ್ರೀ ಗುರುಭೋಜನಮಃ ||

ಶ್ರೀ ಮದನಂತ ಕಥಾ

ಅಥ ಏಳನೆ ಸಂಧಿ ಪ್ರಾರಂಭ

ಸಂಧಿ ಸೂಚನೆ ರಾಗ ರೇಗುಪ್ಪಿ.

||ಪಲ್ಲವ|| ಮಾನವಾಧೀಶ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜಂ ವನದಿ ದು |
ವನ್ಮಾನದಿಂದಿರೆ ಭಕ್ತ ವಕ್ಷಲಂ ಬಂದ. ಸು |
ಮ್ನಾನದಿಂ ಸಂತೈ ಸುತಪ್ರತಿಮನಂತನ ಚರಿತ್ರೆಯಂ ವಿವರಿಸಿದನು ||

|| ಪದನು ||

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶನ ಸ್ತೋತ್ರ

ಪಂಕಜಗದಾ ಶಂಖ ಚಕ್ರಲೋಭಿತ ನಿಷ್ಕು |
ಳಂಕದ ಚುತುರ್ಭುಜದಿ (ದ) ಶ್ರೀ ವಸ್ತ್ರ ಕಾಂಸ್ತುಭಾ |
ಲಂಕಾರದಿಂದ ಮಣಿಮುಕುಟ ಮಂಡಿತ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರ ಸಮ
ವದನದಿಂದ ||

ಕುಂಕುಮ ಭವಿಯನವ ಹಾಟಕಾಂಬರದಿ ಮೂ |
ನಾಂಕಶತಕೋಟಿ ಲಾವಣ್ಯದಿಂ ಮೆರವ ಶ್ರೀ '
ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನೆತವ ದಿವ್ಯ ವಿಗ್ರಹವ ಧ್ಯಾನಿಸುತಲೀ ಕೃತಿಪೇಳೆನು || ೧ ||

ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನ ದೇವರ ಸ್ತುತಿ

(೧)ಹರಿಣಾಂಕ ವಂಶ ಸಂಜಾತನಂ ಖ್ಯಾತನಂ |
(೨)ಹರಿಜಾಕ್ಷ (೩) ನಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತನಂ ಶಕ್ತನಂ |

೧ ಹರಿಣಾಂಕ=ಚಿಗರೆ ಚಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಚಂದ್ರನಮೂಲದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ. ೨ ಹರಿಜಾಕ್ಷ=
ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ = ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು
೩ ಅಚ್ಚಿನ್ನ=ಅನ್ನವಾಗದೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಿರುವ ಏಕಾಂತಭಕ್ತ.

(೪) ಹರಿ ಧ್ವಜನ ಜೀವಾಪಹಾರನಂ ವೀರನಂ ದ್ರೌಪದಿ

ಮನೋಹಾರಸಾ ||

(೫) ಹರಿಸುತನ ಮೋಹಿದಿಂ ಪೊರದನಂ ಮೆರದನಂ |

ಹರಿದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರದನಂ ವರದನಂ |

(೬) ಹರಿತನಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾಮನಂ ಭೀಮನಂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಮುಂಗಣೆ

ಪೇಳ್ವೆನು || ೨ ||

ಶೌನಕರ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಅವಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವವೋ !

ಕೋವಿದ ಪುರಾಣಿಕ ನೀನೆಮಗೆ ಸಮನಿಸಿದೆ |

ನಾವೆದನ್ನರು ಲೋಕದೊಳಗೆಲೇ ಸೂತಮುನಿ ಹರಿಕಥಾಕೌತುಕವನು||

ಭಾವಶುದ್ಧಿಯಲಿ ತವಮುಖದಿಂದ ಕೇಳ್ವೆ ಸ |

ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗುಂಟಿ ಜನನಾದಿ ದುಃಖಂ ಪರಮ |

ಪಾನನ ಚರಿತ್ರೆಯಂ ಕರುಣದಿಂದರುಹೆಂದು ಶೌನಕರ

ಬಿಸಗೊಂಡರು || ೩ ||

ಕೌರವನು ದುಮ್ಮಾನದಿಂದ ತಂದೆಯಡಿಗೆ ಬಂದನು.

ಹರಿಕಥಾ ಶ್ರವಣದಾಸಕ್ತಿಯೋಳ್ ನಿಮ್ಮ ಮನ |

ನಿರತವಾದುದೇ ಲೇಸು ಲೇಸು ಕೇಳಾದಡು |

ತ್ತರ ಪ್ರಸಂಗವ ಮುನಿಗಳಿರೆ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮಜಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾಚ್ಛೇ

ಯಿಂದ ||

ಹರಿಪ್ರಸ್ತಕನುಜರೊಡಗೂಡಿ ದ್ರೌಪದಿ ಸಹಿತ |

ಶಿರಳೆದಂ ಪೈಣಗತಿಯಿಂದಿತ್ತ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ |

ಕುರುಪನೀ ವಾರ್ತೆಯಂ ಕೇಳ್ವು ದುಮ್ಮಾನದಿಂ ಪಿತನಡಿಗೆ

ನಡೆತಂದನು || ೪ ||

೪ ಹರಿ ಧ್ವಜ-ಹಾವೇ ಧ್ವಜವಾಗಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನ ೫ ಹರಿಸುತ-
ಯಮಸುತ- ಧರ್ಮರಾಜ ಅಥವಾ ಹರಿ- ಇಂದ್ರಸುತ= ಅರ್ಜುನ ಹರಿ =
ದೇವರು ವಿಷ್ಣು. ಸಂಕರುಷಣನ ವ.ಗ ವಾಯು. ೬ ಸಮನಿಸಿದೆ=ದೊರಕಿದೆ.

ಕೌರವನು ಪಾಂಡವರ ಪುನಃ ಗೆಲ್ಲಲುದ್ಯೋಗ

ತಾತ ಚಿತ್ತೈಸು ಸರ್ವಸ್ವವಂ ನೋಲ್ದಿಮಗೆ |
 ದೂತರಾಗಿದ್ ವಾಂಡುವರನಂ ಸಂತೈಸಿ |
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದವರ ನಿಜರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟುರೆಂಬುದಂ ಕೇಳ್ವೆನಿಂದು ||
 ನೀತಿಯೇ ಸರಿ ಲೇಸು ಮಾಡಿದೈ ಜೀಯ್ಯ ನಾ |
 ವ್ಯಾತರೇ ನೂರ್ವಿಂಗೆ (ನೂರ್ವರ್ಗ) ವನಕೆ ನೇಮವ ಕೊಟ್ಟು |
 ಭೂತಳದ ಸಿರಿಯನನು ಭೋಗಿನೈವರ ಕೂಡಿಕೊಂಡು
 ಸುಖದೋಳೆಂದನು || ೫ ||

ನಾನಾ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂ ದೈವರನ ಗೆಲ್ಲವರ |
 ಮಾನಿನಿಯ ಲಜ್ಜೆಯಂ ಕೊಂಡೆನೈ ಮುಂದಿನ್ನು |
 ಕಾನನಕೆ ಕಳುಹುಲಾಲೋಚನೆಯನೆಸಗಿರರ್ (ನೆಸಗಿನತ್ತಿ) ನೀವೆ
 ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ||

ಮಾನದಿಂ ಪಗೆಗಳನ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಕುರುಕುಲವ |
 ಹಾನಿಯಂ ಮಾಡಲುದ್ಯೋಗಿಸಿದೆ ನರನಾಥ |
 ತಾನೆ ವನಕ್ಕೆದಿ ವ್ರಾಣವ ಬಿಡುವೆನೀಕ್ಷಣದೊಳಾಜ್ಞೆಯಂ
 ನೀಡೆಂದನು || ೬ ||

೧ ಇರುಬಿನೊಳ್ ಸಿಲ್ವಿದ್ ವೇರ್ಬುಲಿಗಳಂತೆಗೆದು |
 ಹೊರಗಿಕ್ಕಿ ತಮ್ಮ ನೂರ್ವರ್ಗ ಮರಣವ ತಂದೆ |
 ಇರಿಸಿಕೊಂಡೆಕ್ಕಲನ (ಕ್ಕಲೆಯ) ತೆರದಿಂದ ಪೈರಿಗಳ ದ್ವೇಷ-
 ವೆನ್ನೋಳೀಹದು ||

ನರ ಭೀಮರಬ್ಬರಕೆ ತಾನಾರ ಲಾಪಿನೇ |
 ನರಸ ಕೈಸಾರ್ಡ ಕಾರ್ಯವ ಕಳದೆ ನಾಕಿನ್ನು |
 ಮರುಗಲೇನಹುದೆನುತ ಕೌರುವಂ ಬಿಸುಸುಯ್ಯತೆದ್ದನತಿ
 ದುಗುಡದಿಂದ || ೭ ||

ಅಂಧನೃಪನ ಹೃದಯ ನೀರಾದದ್ದು.
 ಕಲಕಿತಂಧನ ಹೃದಯ ಮಗನ ಮೇಲಿನ ಮೋಹ |
 ದಲಿ ನುಡಿದ ನೆಲೆ ಕಂದ ಬಾ ಕೌರುವೇಂದ್ರ ನಿ |

ನ್ನುಳಿದು ತಾ ಬದುಕುವಿನೆ ಬಾರೆನುತ ಶರಗ ಪಿಡಿದೆಳದು

ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ||

ತಿಳಹು ನಿನ್ನತಸ್ತ ವೇನುಂಟು ಕೈಕೊಂಬೆ |

ಬಲವಂತರಾ ಪಾಂಡುವರನಾವ ಬಗೆಯಿಂದ |

ಗೆಲಲುಪಾಯವ ಚಿಂತಿಸಿರ್ಪೆ (ಚಿಂತಿಸುವರೈ) ನಿನ್ನಯ ವಾಕ್ಯ

ಮಿರುವಿನೆ ಹೇಳಿಂದನು || ೮ ||

ಕಾರವನ ಬಿನ್ನಹ

ಅರಸೆನ್ನಂ ಸಲಹ ಬೇಕಾದಡಿನೊಮ್ಮೆ |

ಕರಸಿಕೊಡು ಪಾಂಡುವರ ಜೂಜಿನಿಂ ಗೆಲ್ಲವರ |

ಸಿರಿಯ ನಪಹರಿಸುವೇಂ ಸಮಯ ನಿರ್ಬಂಧಮಂ ಮಾಡಿ

ಹದಿಮೂರಬ್ಬವಾ ||

ತರುಣಿ ದ್ರೌಪದಿ ಸಹಿತ ವನದೊಳಗ ಚರಿಸುವಂ |

ತರ ಘಳಿಗೆ ಯೋಳ್ವಾಳೈ ಚರರ ಕಳುಹೆಂದು ಪದ |

ಕೆರಗೆ ಕುರುಪತಿ(ಯು) ಬೇಡಿಕೊಂಡಡಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ

(ನೋ)ಡಂಬಟ್ಟನಾಕ್ಷಣದೊಳು || ೯ ||

ಪುನಃ ಧರ್ಮಜನನ್ನು ಕರೆಸುವಿಕೆ

ಘಾತಕ ಗತಾಕ್ಷನಾ ಪ್ರೀತಿ ಕಾಮಿತನೆಂಬ |

ದೂತಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ನೀ ಹೋಗಿ ಧರ್ಮ ಸಂ |

ಭೂತನಂ ಕರುದು ತಾ ಸಂಪ್ರೀತಿ ವಚನದಿಂ ತೀವ್ರದಿಂ ನಡೆ ಎಂದೆನೆ ||

ಆತ ತಕ್ಷಣ (ನಾಕ್ಷಣ) ತೆರಳಿದಂ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ |

ಭೂತಳವ ಕಳೆದೊಂದು ಪಯಣ ಬರಲಧ್ವದೊಳ |

ಜಾತ ಶತ್ರುವ ಕಂಡವಂ ನಮಿಸಿ ಬಿನ್ನೈಸಿದಂ

ಬಂದಹದನವೆಲ್ಲಾ || ೧೦ ||

ಧರ್ಮಜನು ಪುನಃ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಬರುವಿಕೆ

ಕೇಳುತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಚಿತ್ತದೋಳ್ ಪರಿತೋಷ |

ತಾಳಿ ನುಡಿದಂ ಜನಕ ನಾಚ್ಚೆಯಂ ಮಿರುವಿನೆ |

ಪಾಳೈಯವ ತಿರಗ ಹೇಳಲೆದೂತ ನಿನ್ನೊಡನೆ ತಾ ನೀಗ ಬಾಹೆನೆಂದು ||

ಕಾಲವಾಶಾಬದ್ಧ ನಾಗುತಾಪ್ತರ ನುಡಿಯ |
ಲಾಲಿಸದೆ ಹೆಸಿನಾ ನಗರಿಗಭಿ ಮುಖನಾಗಿ |
ಬಾಲೆ ಸಹಿತನುಜರೊಡಗೂಡಿ ನಡೆ ತಂದಾಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂ
ಕಂಡನು || ೧೧ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಧರ್ಮನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಪುನಃ ದ್ಯೂತನಾಡಿಸುವಿಕೆ
ಬಂದ ವಾಂಡುವರನುಪಚರಿಸುತ್ತಿ ಪೀತಿಯಿಂ ||
ದಂಧಕಂ ನುಡಿದನೆಲೆ ಮಕ್ಕಳರೈ ನೀವೈವ |
ರಿಂದು ಸುಖದ್ಯೂತದಿಂ ರಮಿಸುತ್ತಲಿ ಕೆಲವು ದಿನವಿಲ್ಲಪುರ್ದೆಂದು
ನಯದಿ ||

ಮಂದಿರಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಮರುದಿನ ಧರ್ಮ |
ನಂದನರ ಕರಸು ತನುಜೂಜುನಾಡಲ್ ಸಭೆಗೆ |
ಮಂದಮತಿ ಕೌರುವರ್ ನೆರದರುತ್ತಹದಿಂದ ರಿಪುಗಳಂ
ಗೆಲೈನುತಾ || ೧೨ ||

ಪುನಃ ದ್ಯೂತಕ್ಕೆ ಭೀಮ ನರರು ಮೌನ ತಾಳ್ದರ್
ಕಪಟೆ ಖಳರಿವರೆಂದು ತಿಳಿತಿಳಿದು ಮರುಳಾಗಿ |
ನೃಪ ಮತ್ತೆ ಜೂಜುನಾಡಲ್ಕೆ ಮನ ಮಾಡಿದಂ |
ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿನಾಶಕಾಲಕ್ಕೆಂಬ ಗಾಡೆ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗೆ ||
ಕೃಪವಿದುರ ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ಇದಿರಾಗಿ (ಬೆರಗಾಗಿ) |
೧ ತಪಸಿದರ್ ದ್ಯೂತ ವ್ಯಸನ ಸುಡಲೆನುತ ನರ |
ದ್ರುಪದ ಸುತೆ ಭೀಮರಾ ಧರ್ಮಜಗೆ ನುಡಿಯಲಮ್ಮದೆ
ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿದರ್ರು || ೧೩ ||

ಧರ್ಮನು ಶಕುನಿಗೆ ಪಣವೇನೆಂದು ಕೇಳ್ದದಕೆ ಉತ್ತರ
ಅಡಲಿನ್ನೇನು ಮುನಿಗಳರೈ ಶಮನಜ ಲೆತ್ತ |
ವಾಡುತಾ ನೌಬಲಂ ಗೆಂದ ನಿನ್ನಾಟಕ್ಕೆ |
ಹೊಡಲೇನೈ ಪಣವ ಹೇಳು ಹೇಳಿನೆನಗುತ ಶಕುನಿ ನುಡಿದಿತ್ತಂಡದ ||
ನಾಡನೊಡ್ಡು ವದಾವ ಭೂಪ ಸೋಲುವನವನೆ |

ಮಾಡುವದು ವನವಾಸ ದ್ವಾದಶಾಬ್ದದ ಮೇಲೆ |
ಗೂಢವಾದಜ್ಞಾತವಾಸ ವಂದೇ ವರುಷ (ವಂದೊರುಷ) ಮಾಡಿ
ಪುರವಂ ಪೊಗುವದು || ೧೪ ||

ಮರೆಯಲಿಹುದಜ್ಞಾತವಾಸವಂದಬ್ದದೊಳ |
ಗರಿತರಾದಡೆ ಮತ್ತೆ ಚರಿಸುವದು ವನದೊಳಗೆ |
ವರುಷ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಕೇ ಪರಿ ಸತ್ಯ ಭಾಷೆಯೋಳ್ ನುಡಿದು ತಪ್ಪಿದ
ಜನಪರಾ (ನಾ) ||

ಪೊರೆಯನೀಶ್ವರನಿಂತು ಪಣವಿಟ್ಟರಾಡುವದು |
ಧರಣೀಶ ರಾಯ (ರಾಜ) ಧರ್ಮವನುಸರುವೆ ನಿಲ್ಲು |
ಪರನು ದ್ಯೂತಾವೃತವ ಸವಿವನನೆ ಧನ್ಯ ಲೋಕದೊಳಿಂದ ಶಕುನಿ
ನಗುತಾ || ೧೫ ||

ಇತರ ಸರ್ವೇಜನರು ವನವಾಸದ್ಯೂತಕ್ಕೆ ಮುರಿದಾಡಿದರು.

(೧) ಉಗ್ರಭಾಷೆಯ ನ್ಯಾಕೆ ಮಾಳ್ವರ ಕಟಕಟ ನಿ |
(೨) ವಗ್ರ ಚರಿತರ್ ವಿಷನು ದ್ಯೂತವಿದು ತಪ್ಪಿದರೆ |
(೩) ವಿಗ್ರಹದ ಮುಖದಿಂದ ಬೆಂದುಪೋಗದೆ ಭರತಸಂತಾನ ಗರ್ವದಿಂದ ||
ವೆ (ವೈ) ಗ್ರದಿಂ ನುಡಿದದೊಳತಲ್ಲ ಈ ಜೂಜುಗಳ |
ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಬನ್ನಬಟ್ಟವನಿ ನಾ |
ಲಾಗ್ರಣಿಗಳುಂಟೊ ಪಣಲೇಸಲ್ಲನೆಂದು ಮುರಿದಾಡಿದರು |
ಸರ್ವ ಜನರು || ೧೬ ||

ಧರ್ಮನು ಪುನಃ ಸೋಲ್ಲದು.

ಧರೆಯ ಭಾರವ ನಿಳುಹಲೀಪರಿಯ ವಿಪರೀತ |
ಮರಳು ಬುದ್ಧಿಯಂ (ಮರುಳು ಬುದ್ಧಿಯ) ಕಾಲಜಂಗೆಪ್ರೇರಿಸಿದ ಶ್ರೀ |
ಹರಿಯ ಸಂಕಲ್ಪನುಂ ಮೊರಲಾರಳವು ಋಷಿಗಳೆರೆ ಕೇಳಾಶ್ಚರ್ಯವಾ ||
ದುರಳ ನೌಬಲ ನುಡಿದ ಶಪಥನುಂ ಭೂಪ ಪತಿ |
ಕರಿಸಿ ಬಳಿಕಾಡಲ್ವೆ ನೋಲ್ಲನರಘಳಿಗೆ ಯೋಳ್ |

೧ ಉಗ್ರಭಾಷೆ-ಶಿಟ್ಟನ ಕಟ್ಟಿಭಾಷೆ ೨ ಅಗ್ರಚರಿತರ್-ಮುಖ್ಯರಾದ ಸುಚರಿತ್ರೆ
ಸದಾಚಾರರತನು ೩ ವಿಗ್ರಹದ ಮುಖದಿಂದ-ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ದುಗುಡ-
ಚಿಂತೆಯಿಂದಿಳಿದ ಬಾಡಿದ.

ಕುರುರಾಯ ಗೆಲಿದು ಬೊಟ್ಟಿರಿದು ಕುಣಿದಾಡಿದಂ ಶಕುನಿ ಕೈಗಳ
ಹೊಯ್ದುತಾ || ೧೭ ||

ಧರ್ಮತಾ ಸೋಲ್ಲದಕೆ ಉಲ್ಲಾಸಹೀನನಾಗುವಿಕೆ
ಎಲ್ಲರುಂ ಬೆರಗಾಗಿ ಮರುಗಿದಾ ಧರ್ಮಜಂ |
ಗಲ್ಲದಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟು ವೆನೊಂದಿಂ ಕುಳಿತನಾ |
ಬಲ್ಲದಜ್ಞಾನ ಭೀಮ ನಕುಲ ಸಹದೇವರಾಗೋರ್ವರೋರ್ವರ
ನೋಡುತಾ ||

ಉಲ್ಲಾಸ ಹೀನರಾಗಿದರಾ ದ್ರೌಪದಿಯ |
ಚೆಲ್ಲೆ ಗಂಗಳೊಳಶ್ರು ತುಳುಕುತಿರೆ ಕೌರುವರಾ |
(೪)ಭುಲ್ಲವಿಸಿದರ್ ಸಕಲ ಸಾಂಬ್ರಾಜ್ಯಮಂ ಗೆಲ್ಲೆವೆಂಬ
ಸಂತೋಷದಿಂದ || ೧೮ ||

ಧರ್ಮಸ್ತುತತಿ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಪೊರಟಿನೆ
ಖಳಿಕ ಧರ್ಮಜ ಸತ್ಯಸಂಧನಾ ಸಭೆಯಿಂದ |
ತಳದನನುಜರ ಕೂಡೆ ಸತಿ ಸಹಿತ ವಿದರನ್ನು |
ಬಳಿಯಲಿರ ಹೇಳಿಕುಂತೆಯ ತನ್ನ ಪರಿವಾರ ಸುತರ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಕಳುಹಿ ||
ಖಳರಿಗೈಶ್ವರ್ಯ ಧಾರುಣಿಯನೊಪ್ಪಿಸಿ ದುಗುಡ |
ತ(ದಿ)ಳಿತ ಮುಖದಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು |
ಪೊಳಲ ಪೊರಮುಟ್ಟರಾ ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮಾದಿ ಪುರಜನರ-
ಸಂದೋಹದಿಂದ || ೧೯ ||

ಹರನ ನೂರ್ಮಡಿ ಬಾಹುಬಲದಿಂದಲಧಿಕರಾ |
ಮುರಹರನ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯಾಸ್ಪದದ ಶರಣರಾ |
ಸರಸಿರುಹ ಭವನ ಸಮ ಧೋರೆಗಳಾ ಶಕ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲರಿಂದ ಮಿಗಿಲು ||
ತರಣಿ ಶಶಿಗಳ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ವೊಳವವರಿಗೀ |
ಪರಿಭವ ವಿಪತ್ತು ಸಂಘಟಿಸಿತ್ತಿನ್ನೀ ನರರ |
ನೊರಜು ಕೌರುವರ ಪಾಡೇನು ವಿಧಿ ನಿಷ್ಕರುಣಿಯಿಂದಖಳ ಜನ
ನುಡಿದದು || ೨೦ ||

ಧರ್ಮಂಜನ ಕಾಮ್ಯಕವನ ಶ್ರುವೇಶ

ಕುಳುಹುತ್ತೈತಂದ ವಿದುರಾದಿಗಳಿಗೆರಗಿ ಸಂ |
ಚಲಿತ ನಯನೋದಕದೊಳಘ್ನ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ |
ಬಳಿವಿಡಿದು ಬಂದ ಪುರಜನರನೊತ್ತಾಯದಿಂ ತಿಳುಹಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ
ನೃಪನ ||

ಸಲಹಿಕೊಂಡಿಹುದೆಂದು ಸಂತ್ಪ್ರಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು |
ಕಳುಹಿ ಗಾಂಗೆಯನಾಗಲೈಯ್ವರಂ ಧಾಮ್ಯನಂ |
ಜಲಜಾಯತಾಕ್ಷಿಯಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡವಧಿಯಿಂ ಕಾಮ್ಯವನಕ್ಕೆ-
ತಂದರು || ೨೧ ||

ಕಾಮ್ಯನನ ವರ್ಣನೆ ೫ ಪದ್ಯ

ಪರಿಪರಿಯ ಲತೆಗುಲ್ಮ ಕುಜಗಳಿಂ ಗಜಗಳಿಂ |
ದುರುತರದ ವೃಕ ವ್ಯಾಘ್ರ ಹರಿಗಳಿಂ ನರಿಗಳಿಂ |
ಭರಿತವಾದದ್ರಿ ಕಂದರಗಳಿಂ ಸರಗಳಿಂ ರಮ್ಯಕಾನಾರದಿಂದ ||
ಉರಗ ಸೂಕರ ಕ್ರೂರ ವೃಗಗಳಿಂ ಖಗಗಳಿಂ |
ದಿರುವ ಉದ್ಯಾನ ಸುಸ್ಥಳಗಳಿಂ ದಳಗಳಿಂ |
ದರಟ್ಟ ರಾಜೀವ ಸಂಕುಲಗಳಿಂ ಫಲಗಳಿಂ ಕಾಮ್ಯವನಕ್ಕೆಣ್ಣೆ ಸ-
ದದು || ೨೨ ||

ಕರಿಕಪೋಲದಿ ಸೋರ್ವ ಮದದ ಸುರಭಿಯನುಂಡು |
ಪರಿಪರಿಯ ವುಷ್ಪಗಳ ಖಂಡನಾಸ್ವಾದಿಸುತ |
ಲರಳಿದಾ ಹೊಂದಾವರಿಯ ಮಕರಂದಮಂ ಸವಿದು ಬದುಕುವರ್ಗೇ
ಸಮಯದಿ ||

ನಿರಸಂ ಬೊಬ್ಬಲಿ ಕುಸುಮಂ ೨ ವರ್ಕ ೩ ಧತ್ತೂರಿ ಪುನ್ವಿ |
ಗೆರಗಿ ಕಾಲಂ ಕಳೆವ ತೆರನಾಯ್ತು ಫಣಿಯಲ್ಲಿ |
ಸರಸಿಜೋದ್ಭವ ಬರದದನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಭೃಂಗಗಳ್
ಮೊರೆವುತಿಹವು || ೨೩ ||

ದ್ರೌಪದಿ ಚಲ್ವಿಕೆಗೆ ವನದ ಸಾಂತ್ವನ ವರ್ಣನೆ ಸಾದೃಶ್ಯ

ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಫಲಮುಖದ ಚೂತ ಪಲ್ಲವದ ಪದ |

ಕರತಳದ ಕೇತಕಿಯ (ನಖ) ದುತ್ಪಲಾಂಬಕದ |

ಪರಮೆ ಕುಲ ಕುಂತಳದ ಕಂಜ ಕುಟ್ಟಲ ಕುಚದ ಕದಳಿ ಪತ್ರದವಾಸದ||

ವರಲತಾಂಗದ ಕುಂದರದನ ದರಗಿ ಸ್ವರದ |

ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂದಹಾಸದಿಂ ಮೆರೆವ ವನ |

ಸಿರ ಸವತಿಯಾದಳೇ ಪಾಂಚಾಲಿಗೆಂದನಾ ಧೌವ್ಯಮುನಿ

ನಸುನಗುತಲಿ || ೨೪ |

ವನದಸಿರಿಸಂಪತ್ತೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀ ದ್ರೌಪದಿಯ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಸಂಸಾರವಾದ್ಯಂತೆ

ವನದಲ್ಲಿ ಫಲಾದಿಗಳು	—	ದ್ರೌಪದಿಯ ಅಂಗಗಳು
ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಫಲಗಳೇ	—	ಮುಖದಂತೆ
ಚೂತ ಪಲ್ಲವಗಳೇ	—	ಕೆಂಪಾದ ವೃದ್ಧಪದಕರತಳದಂತೆ
ಕೇತಕಿಗಳೇ	—	ನಖವೋ
ಉತ್ಪಲವೇ	—	ಅಂಬಕ ಕಣ್ಣಿನಂತೆ
ಪರಮೆ ಕುಲ ಭೃಮರಗಳೆ	—	ಕುಂತಳ ಮೂಂಗೂದಲಗಳು
ಕುಂಜ ಕಟ್ಟಲಗಳೆ	--	ಲತೆಯಲ್ಲಿವೆ ಮೊಗ್ಗುಗಳೇ
		ಕುಚಗಳೆಂಬ ತೆರ.

ಕದಳಿಪತ್ರ ಬಾಳೆಯಲಿಗಳೆ — ವರ ಲತಾಂಗದ ಸುಂದರವಾದ
ಕೋಮಲ ದೇಹಕ್ಕೆ ವಾಸ
ಪೀತಾಂಬರ

ಕುಂದ=ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಗ್ಗುಗಳೆ — ಹೆಲ್ಲುಗಳಂತೆ
ಅರಗಿಗಳ ಸುಸ್ವರವೇ — ದ್ರೌಪದಿಯ ಸುಸ್ವರವೋ

ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ=ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ

ಹುವುಗಳೇ -- ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಂದಹಾಸದಂತೆ

ವನಸಿರಿ ದ್ರೌಪದಿ ದೇವಿಗೆ ಸವತಿಯಾದಳೆಂದು ಧೌವ್ಯಮುನಿಗಳು
ನಸುನಗುತ ಉಹಿಸಿದರೆಂತೆನೆ ಅಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ

ಭೀಮನು ಕಿರ್ವಿರನ ಸಂಹರಿಸಿದ

ಅಲ್ಲಿ ಕೀರ್ವಿರನೆಂಬಾ ಬಕನ ತಮ್ಮ ನಂ |
 ಬಲ್ಲಿದ ನಿಲಜ ತರಿದು ದ್ವಿಜರ ರಕ್ಷಿಸಿ ವನವ |
 ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ಭಯನಾಡಿ ಸೂರ್ಯಂ ತರ್ಗತನಾದ ನಾರಾಯಣನಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ||
 ಸಲ್ಲವಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯಂ ಪಡೆದು ಪ್ರತಿ ದಿನದಿ |
 ವಲ್ಲಭೆಯ ಕರದಿಂದ ಪಡ್ರಸಾನ್ನವ ಹರುಷ |
 ದಲ್ಲಿ ಭುಂಜಿತುರ್ತಿದ ರೈವರುಂ ಲಕ್ಷ ಸನ್ಯಾಸಿ ಋಷಿಗಳ

ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ || ೨೫ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನವಿತ್ತ.

ಇಂತು ಸುಖದಿಂದ ಪಾಂಡವರು ವನದೊಳಿರಲಿತ್ತು |
 ಕಂತುಸಿತ ದ್ವಾರಕೆಯೊಳಿವರ ವಾರ್ತೆಯಂ ಕೇಳು |
 ತಂತರಿಸದೈತಂದ ಗರುಡ ವಾಹನ ನಾಗುತಾ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಡನೆ ||
 ಕುಂತಿತನು ಭವರಚ್ಚುತನ ಕಾಣುತ್ತಲಿ ಮಹ |
 ಸಂತೋಷನುಂ ತಾಳ್ವು ಪದಕೆರೆಗಿ ನುತಿಸುತಿರ |
 ಲಂತರಾತ್ಮಕನವರ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದಂ (ತಕ್ಕೈಸಿದಂ)

ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮೈದಡವು ತಾ || ೨೬ ||

ದ್ರೌಪದಿಯು ಬಿನ್ನಹ

ದ್ರೌಪದಿಯು ಬಂದಾಗ ಹರಿಯಂಘ್ರಿಯಲಿ ಮೊರಳು |
 ತಾಪಾರ ಶೋಕದಿಂ ನುಡಿದಳೆಲೆ ಶ್ರೀಕಾಂತ |
 ನೀ ಮೊರದೆಲಾ ತನ್ನ ಮಾನವಂ ಕೌರುವರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶರೆಯಬಿಡಿಸಿ ||
 ಆಪತ್ತುಕಾಲ ಬಾಂಧವನೀ ನೆಲಾ ಜಗ |
 ದ್ವಾಪಕಂ ನೀನೆ ಸರ್ವಾತ್ಮ ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯ |
 ವ್ಯಾಪಾರ ಮಂ ತನಗೆ ತೋರಿಸಿದೆಲಾ ಕೃಷ್ಣ ಕರುಣಾಬ್ಧಿ

ನೀನೆಂದಳು || ೨೭ ||

ಪತಿಗಳಿರ್ದೇನು ಮಾಡಿದರೆನ್ನ ಬಹುಮಾನ |
 ಚ್ಯುತಿಯ ಪರಿಹರಿಸಿದೈ ನೆನದ ಮಾತ್ರದಿ ನಿನ್ನ |
 ನುತಿಸಲಜ ಮೃಡ ಘಟೆಪರಳವಲ್ಲ ತನದಿವ್ಯ ವಿಗ್ರಹಂ ತಪವ ಮಾಳ್ವಾ ||

ಯತಿಗಳಿಗಗೋಚರಂ ತಮಗೆ ಮೈದೋರಿದ್ದೆ |
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗ ಧನ್ಯರಾದೆವೆಲೆ ದೇವ ಪಾಪಿಗಳ |
ಶೃತಕದಿಂದೆಮಗೆ ವನವಾಸ ಸಂಘಟಿಸಿತ್ತಿನ್ನುದ್ದರಿಸಬೇಕೆಂದಳು || ೨೮ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತರ ಪಾಂಡುವರ ಸಂತೈಸುವಿಕೆ
ಏಳಂಬುಜಾಕ್ಷಿ ದುಷ್ಟಿತನ ಬಿಡು ಕೌರುವರ |
ಶೀಳುವೆಂ ಚಕ್ರದಿಂ ಕ್ಷೂದೊಳಗೆ ಧರ್ಮಜಂ |
ಗಾಳಿಸುವೆ ರಾಜ್ಯಮಂ ನಿಶ್ಚಯವ ನೋಡೆಂದು ಕರಕಂಜದಿಂದೆತ್ತುತಾ ||
ಬಾಲಕಿಯ ಸಂತೈಸಿದಂ ಸರಗ ಪಿಡಿದೆಳದ |
ಖೂಳ ದುರ್ಯಾಸನನ ಗ್ರವೊಡೆಬಗದು ಕರುಳುಗಳ !
ಮಾಲೆಯಂ ನಿನ್ನ ಸಿರಿಮುಡಿಗ ಮುಡಿಸುವೆನೆಂದು ನುಡಿದನಾ |
ದಾನವಾರಿ || ೨೯ ||

ಭೂನಾಥ ಕೇಳ್ ಬಳಿಯ ತಾನಿದರ್ಡೀ ಪರಿಯ |
ಹಾನಿ ವನವಿಭ್ರಮಣೆ ನಿಮಗಾಗದಾ ಸಾಲ್ವ |
ದಾನವನ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಸ್ವೋಗಿದೇನಲ್ಲಂದ ವ್ಹಾರಕೆಗೆ ಬರಲು ||
ಕಾನನಕೆ ಒಂದರೆಂಬುದು ಕೇಳುತ್ತೈ ತಂದೆ | ,
ಹೀನರನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಮೈದುನರ |
ಮಾನವರ ತೆರದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನುಪಚರಿಸುತಿರೆ ಬಳಿಕ
ನೃಪನಿಂತಂದನು || ೩೦ ||

ಧರ್ಮನು ದುಃಖಾಬ್ಧಿಯಿಂ ಪಾರ-ಮಾಡೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನೆನೆ ಅನಂತನಂ

ಪೂಜಿಸ ಆಜ್ಞೆ
ದೇವ ಚಿತ್ತೈಸು ತಾನಪರಿಮಿತ ದುಃಖಿಯಂ |
ಬಾವಾರ್ಥಿ (ಬ್ಧಿ) ಯೋಳನುಜರಿಂ ಸಹಿತ ಮುಳಿಗಿರ್ಪ |
ನೀವಿಪತ್ತಿನ ದೆಶೆಯಲಿಂದೆತ್ತೂ ಕಡೆ ಬೀಳ್ವ ಪೇಳೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಲು ||
ಶ್ರೀವರಂ ನುಡಿದನೆಲೆ ನೃಪತಿ ಕೇಳ್ ಸಿನಗೊಂದು |
ಪಾವನೋಪೇತನಂತನ ವ್ರತವ ಸೂಚಿಸಂ |
ಭಾವಶುದ್ಧಿಯೊಳು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಲದರಿಂದ ಶೋಕಾಬ್ಧಿಯಂ
ದಾಟುವೆ || ೩೧ ||

ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ ಪ್ರಾರಂಭ

ವರಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿಯೊ |
 ಳರಸ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ್ಗೇ ಬಯಸಿದಿಷ್ಟವ ನೀವ |
 ಪರಮ ಮಂಗಳ ಪುಣ್ಯಕರವಾದನಂತಾಖ್ಯ ವ್ರತವ ನೀವಿಧಿಯಿಂದಲಿ ||
 ಹರುಷದಿಂ ನೋತುಅಂಗಳ ಜೈಸಿ ದುಃಖಭಯ |
 ದುರಿತ ಪೀಡೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ ಸರ್ವ |
 ಧರಣಿಗಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಮೆರೆವೆಂದು ಹರಿನುಡಿಯೆ ಧರ್ಮ ಸುತ-
 ನಿಂತೆಂದನು || ೩೨ ||

ಅನಂತನಾರು ?

ಕೇಶವನೆ ನೀ ಪೇಳ್ವನಂತನಂ ತಿಳಿಯಲ್ವೆ |
 ಶೇಷನೋ ತಕ್ಷಕನೊ ನಾರಾಯಣನೊ ಸರಸಿ |
 ಜಾಸನನೊ ಹರಿಪದವೊ ವೆಸರುಂಟಿ ನಂತನೆಂಬರಿಬರಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ||
 ಶ್ರೀಶ ಕೃಪೆಯಿಂದವರ ಮಧ್ಯದೊಳನಂತನೆಂ |
 ಬೀಶಬ್ಬ ವಾಚ್ಯವುಳ್ಳವನಾರು ನಿಶ್ಚಯದ |
 ಭಾವೆಯಂ ನ(ತ)ನಗರುಹುಬೇಕೆಂದು ಬೆಸೆಗೊಳುಲಾವಾಸು ದೇವಂ
 ನುಡಿದನು || ೩೩ ||

ಅನಂತ ದೇವರ ಮಹಿಮೆ ೭ ಪದ್ಯದಿ

ಭೂಪಕೇಳ್ ತಾ (ನಾ) ನೇವೆನಂತನಾಮಕನಂತ |
 ರೂಪವುಳ್ಳವನಾನಂತನೆಂಬ ವನಾನೆ |
 ವ್ಯಾಪಕಂ ತಾ ಸರ್ವ ಕಾಲದಿ ಮುಹೂರ್ತದಲಿ ಪಗಲಿರಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ||
 ಆ ಪಕ್ಷವೆರಡರಲಿ ಮಾಸದಲಿ ವರುಷದ |
 ಳ್ಲೇ ಪುಣ್ಯ ಯುಗಗಳಲಿ ಕಲ್ಪದಲಿ ಬಿಡವೆ ತಾ |
 ನೇ ಪೂರ್ಣನಾಗಿದನಂತನೆಂಬಭಿಧಾನದಿಂಕರಸಿಕೊಂಬೆನೆಂದಾ || ೩೪ ||
 ನಾರಾಯಣಂ ತಾನೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯದ |
 ಕಾರಣೀಕಂ ತಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರ ವೃಂ |
 ದಾರಕ ಸಮಸ್ತ ಮುನಿಗಂಧರ್ವರಮಲ ಹೃತ್ಕಮಲದೋಳ್ ವಾಸತಾನೆ ||
 ಭೂರಮಣ ಕೇಳ್ ಮಚ್ಚಕೂರ್ಮಾದಿ ನಾನಾವ |

ತಾರ ರೂಪಂ ತಾನೆ ವಿಶ್ವರೂಪಕ ನಾನೆ |

ಶ್ರೀ ರಮಾಪತಿಯಾದನಂತ ಶಬ್ದದಿ ವಾಚ್ಯ ನಾನೆಂದು

ತಿಳಿಯೆಂದನು || ೩೫ ||

ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಷ್ಟ ವಸುವಾಯು ಶೇಷರೇ |

ಕಾದಶಗಿರೀಶರಲಿ ಸಪ್ತಋಷಿ ಸಪ್ತಾಭಿ |

ಮೇದಿನೀ ಧರಗಳಲಿ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಂದ್ರರೆರಡೇಳು ಮನುಗಳಲ್ಲಿ ||

ಪಾದಪಂಗಳಲಿ ನದಿನದಿಗಳಲಿ ಪಾತಾಳ |

ವಾದಿ ಭುವನತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೇ ವ್ಯಾಪ್ತ |

ನಾದಿ ಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತಂ ತ್ರಿಗುಣ ವರ್ಜಿತಾನಂದಾತ್ಮ

ನೆಂದರಿವುದು || ೩೬ ||

ಯೋಗೀಶರೆನ್ನನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುವರಣಿಮಾದಿ |

ಯೋಗದಿಂ ಭಕ್ತಿಯೋಳ್ ನಿತ್ಯದಿ ಮಹಾಪ್ರಳಯ |

ಭಾಗದೋಳ್ ವಟಸತ್ರ ಶಯನನಾಗಿದವಂತಾನೆ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಾ ||

ಸಾಗರದಿ ಮಲಗಿದವಂತಾನೆ ಧರಣಿಧರ |

ನಾಗೇಂದ್ರ ಪರಿಯಂಕ ನಾನೆ ಧಿಟ ಭೂಪ ಚ |

ನ್ನಾಗಿ ಸಂದೇಹವಂ ಬಿಟ್ಟನಂತಾನಂತರೂಪ ನಾನೆಂದರಿವುದು || ೩೭ ||

ರವಿಶಶಿಗಳೆನ್ನಯ ನಿರೂಪದಂದುದಿಸುವರ್ |

ಪವನನೆನ್ನಾಜ್ಞೆಯಲಿ ಗಾಳೆ ಬೀಸುವನಬ್ಬ |

ಭವನೆನ್ನ ನೇಮದಿಂ ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾಳ್ವನಿಂದ್ರ ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ||

ಅವನಿಯೋಳ್ತಳೆಗರಿವನಗ್ನಿ ಜ್ವಲಿಸುವ ಸಕಳ |

ಭುವನವೆನ್ನಾಧೀನ ತಾನೋರ್ವನೊಶವಲ್ಲ |

ಭವಮೌಘಗಳೆನ್ನ ಮಾಯ ಮೀರಲ್ಪರಿದು ಜಗನ್ನಾಥ

ಕೇಳೆಂದನು || ೩೮ ||

ಜೀವರಸ್ವಾತಂತ್ರ ನಾನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರಬಿಳ |

ಜೀವರ್ಗ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಫಲಮಂ ಕೊಡುವ |

೧. ಅಣಿಮಾದಿಯೋಗ = ಅಣಿಮಾ, ಗರಿಮಾ, ಲಘಿಮಾ ಮುಂತಾದ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಸಂಜಾಗುವಿಕೆ, ದೊಡ್ಡದಾಗುವಿಕೆ, ಹಗುರಾಗುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೇವ ನಾನೇ ಚರಾಚರರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದವಂ ತಾನೆ ಪುಣ್ಯ ||
 ಜೀವಿಗಳಿಗಾನಂದಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಕರುಣದಿಂ ;
 ಕಾವನಂ ತಾನೆ ಪಾಪಾತ್ಮರಿಗಧೋಗತಿಯ |
 ನೀವನಂ ತಾನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವ ತಿಳಿನ್ನಪತಿ ಸಂಶಯವ
 ಬಿಡುಯೆಂದನು ||೩೯||

ಈ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವಂ ಯುಗ ಯುಗದೋಳ್ವಾತಕೆ |
 ನೀ ಮಹಿಯೊಳವತರಿಸೆ ನೀನೆಂದು ನೃಪಕೇಳೆ |
 ಭೂಮಿ ಭಾರಕರಾದ ದಾನವರ ಸಂಹರಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಸುದೇವನಾ ||
 ಧಾಮದೋಳ್ ನರರೂಪದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿರ್ಪೆ |
 ಸೋಮಕುಲ ಮೌಳಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜನೆ ತನ್ನನಂ |
 ನೀ ಮನೋವಾಚದೆ, -ನಂತ ನಾಮಕನೆಂದು ತಿಳಿಯೆಂದು
 ಹರಿ ನುಡಿದನು || ೪೦ ||

ಧರ್ಮನು ಅನಂತ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಹರಿಯ ವಚನಂ ಕೇಳುತ್ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ತೋರು |
 ಶರಧಿಯೋಳೇಶಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಬೆಸಗೊಂಡನೆಲೆ |
 ಪರಮೇಶ ಪರಮಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣತನ ಮಹಿಮೆಯಂ ತಿಳಿಯಲೆನ್ನೊ
 ಶವೆ ದಯದಿ ||

ಅರಹುವದನಂತನ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ವ್ರತವಾವ |
 ತೆರದಿಂದ (೧) ನೋನಬೇಕಾ ವಿಧಾನವ ಪುಣ್ಯ |
 ಪುರುಷಾರ್ಥವೇನು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪೂಜಾನಾಥನ ದ್ರವ್ಯಬಗೆಗಳನ್ನು ||೪೧||
 ದಾವ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದರಿದಿ ವ್ರತವ |
 ಭೂವಲಯದೋಳ್ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನೋತವರುಂಟೆ |
 ನಾವ ಮನುಜಂಗಾವ ನೀನೋಪಿ ವಿಧಿಗಳಂತೋರಿದವನುಂಟಿನಯದೀ||
 ಕೋವಿದ ಶಿಖಾಮಣಿಯೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗೆನಗ |
 ನೀ ಮೊಲಿದು ಪೇಳ್ವದೆಂದಾ ವಾಂಡುತನಯ ಸ |

ದ್ವಾವದಿಂ ಬಿನ್ನೈಸಲಚ್ಚುತಂ ನಗುತ ನಂತನಕಥೆಯು

ಬಣ್ಣಿಸಿದನು || ೪೨ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅನಂತ ವ್ರತ ಮಹಿಮೆ ಪೇಳ್ದನೆ.

ಕ್ರಿತಿಪಕೇಳಾದಡಿನನ್ನಾದಿ ಯುಗದೋಳ್ ಮಹಾ |

ಮತಿವಂತ ಭೂಸುರ ಸುಮಂತನೆಂಬೋರ್ವ ಬಹು |

ಶ್ರುತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿದವಂ ವಶಿಷ್ಠನ ಗೋತ್ರಭವನಾಗಿಹ ||

ಯತಿ (ವ್ರತ) ವರ್ಯ ಭೃಗು ಋಷೇಶ್ವರನ ಮಗಳಾದ ಗುಣ |

ನತಿ ಚಲೈಯಾದ ದೀಕ್ಷಾ ಎಂಬ ಪೆಸರುಳ್ಳ |

ಸತಿಯ ನೇದೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಿಂದ ವೈವಾಹವಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂ

ಮುದದೊಳು || ೪೩ ||

ಸುಮಂತ ಋಷಿಯ ಚರಿಯೆ

ಕಾಅಕಾಲದ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನ ಪೂಜಿಗಳಿ |

ಗಾಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದಾ ಪತಿಯ ಪರಿಚರಿಯ ಕನು |

ಕೂಲೆ ಯಾಗಿದಳಾ ಪತಿವ್ರತಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಸುಖದಿಂದ ಬಳಿಕಾ||

ಶ್ರೀಲೋಲನೊಲೈಯಿಂದಾಬಾಲೆ ಕೆಲದಿನದ |

ಮೇಲೆ ಗರ್ಭಂ ತಾಳ್ಳ ಪಡೆದಳತಿ ರೂಪ ಗುಣ |

ಶೀಲಯುಳ್ಳ ಣುಗೆಯಂ (ಅಸುಗೆಯಂ) ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳಂದು

ಬಂಧುಜನ ನಲಿದಾಡಲು || ೪೪ ||

ಸುಮಂತನಿಗೆ ಶೀಲೆ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆ ಹಟ್ಟುವಿಕೆ. ಲಾಲನೆ.

ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನುಜಾತೆಯಂ ನೋಡುತ ಸು |

ಮಂತ ದ್ವಿಜ ಶುಭ ದಿನದೊಳವನಿ ವೃಂದಾರಕರ |

ತಿಂಧಿಣೆಯನೆರಹಲವರತಿಶಯದ ಗುಣಶೀಲೆ ಶೀಲೆಯೆಂಬಭಿಧಾನದಿಂ ||

ಸಂತತಂ ಕರೆಯೆಂದು ನಾಮಕರಣಂಗೆಯೈ |

ಸಂತಾನದಭ್ಯುದಯ ತನಗೊದಗಿತೆನುತಲಾ |

ಕಂತುವಿನ ಮರಿಯಾನೆಯಂತೆ ನಲಿದಾಡುತಿಹ ಕುವರಿಯಂ

ಪೋಷಿಸಿದನು || ೪೫ ||

ಮಗಳನಂ ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡುವಂ ಬೇಡುವಂ |

ನಗುತ ಚುಂಬನ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುವಂ ತೀಡುವಂ |
 ಮೊಗಕೆ ಕುಂಕುಮ ತಿಲಕನಿಡಿಸುವಂ ತೊಡಿಸುವಂ ವಸ್ತ್ರ
 ವರಭೂಷಣವನು ||

ಬಗೆಬಗೆಯ ಪಣ್ಣಾಯಿ ಮೆಲಿಸುವಂ ಕಲಿಸುವಂ |
 ಸುಗುಣ ಬುದ್ಧಿಯ ಪುಷ್ಪ ಮುಡಿಸುವಂ ನುಡಿಸುವಂ |
 ಪಗಲಿರಳು ಮೋಹದಿಂ ಕರದಪಂ ಮೊರದಪಂ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ
 ನನುದಿನದೊಳು || ೪೬ ||

ಸುಮಂತನ ಪತ್ನಿಯವಿಯೋಗವಾಗುವಿಕೆ
 ಈ ತೆರದೊಳಾದ್ವಿಜಂ ಸತಿಸುತರ ಬಹಳ ಸಂ |
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಸಾಕುತಿರಲಾ ಶೀಲೆ ದಿನದಿನಕೆ |
 ಮಾತಾಪಿತರ ಪೋಷಣೆಗಳಿಂದ ವರ್ಧಿಸುತಲಿರೆ ಬಳಿಕ ಕಾಲವಶದಿ ||
 ನೀತಿ ಪತ್ತೀ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂಬಾಕೆ ಜ್ವರದಿ ಮ |
 ಹಾ ತಪ್ತಳಾಗುತಘನಾಶವೆಂಬೋ ನದಿಯ |
 ಲಾ ತನುವನುಳಿದು ಸ್ವರ್ಗಾಲಯವ ಸಾರಿದಳು (೪೭)
 ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದನು || ೪೭ ||

ಸುಮಂತ ಎರಡನೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ
 ಭಾರ್ಯಾ ವಿಯೋಗವಾಗಲ್ಪಾ ಸುಮಂತ ಮುನಿ |
 ಧೈರ್ಯ ಮಂತಾಳ್ವ ಶೋಕವಂ ತೊರವುತ್ತುತ್ತರದ |
 ಕಾರ್ಯಮಂ ಮುಗಿಸುತಾಶೀಲೆಯಂ ಸಂಪ್ರಿಸಿ ಕೆಲವುದಿನವೋದಮೇಲೆ||
 ಆರ್ಯನಹ ಧರ್ಮ ಪ್ರೋಷಾ ಯೆಂಬ ದ್ವಿಜನ ಚಾ |
 ತುರ್ಯದೊಳೊಡಂಬಡಿಸುತವನ ನಂದನೆಯ ಮಾ |
 ಧುರ್ಯ ವಚನದೊಳಗ್ಗಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಿಂ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು
 ತರ್ದನು || ೪೮ ||

ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿ ದುಸ್ಸೀಲೆಯ ಕರ್ಕಶತನ
 ತನ್ನ ತವರ್ಮನೆ ಬಂಧುಬಳಗ ಬರೆ ಮಂದಿರದಿ |
 ಮನ್ನಿಸುವಳಾದರದಿ ಪತಿಯ ತನು ಸಂಬಂಧಿ |
 ಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮಾತನಾಡಿಸಳ್ ಜರಿವಳತಿ ಕಟುವಚನಮಂನುಡಿವಳು||
 ಕುನ್ನಿಯಂತೊದರುವಳು ನೆರೆಹೊರೆಯ ಜನರೊಡನೆ |

(೧)ಗನ್ನಗಾತಕದಿ ಕೂಡುವಳ್ ಕಾಂತನೋಳ್ ವಿರಸ |
 ವನ್ನೆಸಗುವಳ್ ನಾರಿಯವಳಲ್ಲ (೨)ಹೆಮ್ಮಾರಿ ಕ್ರೂರಿ
 ಕರ್ಣಕರೋರಿ || ೪೯ ||
 ಗಂಡಂಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲೆ ದುಸ್ತೀಲೆ ಚಂಡಾಲೆ (ಚಂಚಲೇ) |
 ಚಂಡಿ ನಿಷ್ಕೂರಿ ಕಲಹಾರ್ತಿ ಬಹುಕೋಪಿ (೩) ಯು |
 ದ್ವಂದ ಭಾಷಿಣಿ ಕುಟಿಲೆ ಕಪಟಿಯೆಂಬಿನಿತು ದುರ್ಗುಣದ
 ಕರ್ಕಶ ನಾಮದಾ ||
 ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾ ಸುಮಂತ ಬದಳ |
 (೪)ಬೆಂಡಾಗಿ ವಗತನನ ನೆಸಗು ತಿರುತಿರ್ದ ಗ್ರಹ |
 ಮಂಡಲದೊಳಾರೀಲೆ ಪಿತನ ಪ್ರೋಷಣೆಯಿಂದ ಸದ್ವೃತ್ತಿ
 ಯೋಳರ್ದಳು || ೫೦ ||
 ಮಗಳಾದ ಶೀಲೆಯ ಸದಾಚರಣೆ
 ಪ್ರತಿದಿನದೊಳರುಣೋದಯಕೆ ಸ್ನಾನವಂ ಮಾಡು |
 ತತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವರ ಮಂದಿರದ ಸಮಾ |
 ವ್ರತಭಿತ್ತಿ ಸ್ತಂಭಗಳ ಸುಸ್ಥಳವ ಗಂಭ ಸಾರಣಿಯಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸುತಾ ||
 ಸತಿ ಶಿರೋಮಣಿ ಧ್ವಜಪತಾಕೆ ತೋರಣದಿ ಸಂ |
 ಭೃತವಾದ ತರುಣ ಪಲ್ಲವ ಕುಸುಮ ಮಾಲೆಗಳ |
 ವಿತತಿಯಿಂ ಶೋಭಿಸುವ ಮಂಟಪಂ ರಚಿಸುತಲ ದೀಪಗಳ
 ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ || ೫೧ ||
 ನಗಧರನ ಮಂಡಿಸುವ ಜಗುಲಿಯಲಿ ರಂಗವಾ |
 ಲೆಗಳ ಸಿತಾಸಿತ ಕೆಂಪು ಪಳದಿ ಪಚ್ಚೆಯದ ಬ |
 ಣ್ಣಗಳಿಂದ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಗಡೆ ೫ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಂಗಳ ||
 ಬಗೆಬಗೆಯ ರಚನೆಯಿಂದರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುತಾ |
 ಸುಗುಣೆ ಗಣಶೀಲೆ ವಂದನೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗಳ ನೆ |
 ಸಗುತಿರ್ದಳೆ ಜವ್ವನೋಪೇತಳಾಗಿ ಕಣ್ಗೆನೆದೇವೇಳ್ವೆ ನೃಪತಿ || ೫೨ ||

---

೧ ಗನ್ನಗಾತಕದಿ=ವಂಚನೆ, ಕಪಟ, ಮರೆಮೋಸ. ೨ ಹೆಮ್ಮಾರಿ = ಶಿಟ್ಟಿನವರು
 ಕ್ರೂರಪಿಡಗು ಮುಖವುಳ್ಳವಳು ೩ ಉದ್ದಂಡ ಭಾಷಿಣಿ=ಬಹುಕರ್ಕಶ,
 ಮಾತಾಡುವಳು ೪ ಬೆಂಡಾಗಿ=ಸಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸಿರಸನಾಗಿ
 ೫ ಸ್ವಸ್ತಿಕ - ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಬಾಗಿಲ್ಲದ ದೊಡ್ಡ ಅರಮನೆ. ಶುಭಚಿಹ್ನೆ.

ಯವ್ವನಳಾದ ಶೀಲೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಬಣ್ಣನೆ ೨ ಪದ್ಯ

ಬಡನಡುವು ನಲಿಯೆ ಗತಿ ಮಂದತ್ವಮಂ ತಳಿಯೆ |
ಜಡಜಕುಟ್ಟಲದಂತೆ ಕುಚಯುಗಂ ಡೂ (ಪೂ) ಣ್ಣ ಕೆಂ |
ಪಿಡಿದಧರ ಬಿಂಬಫಲದಂತೆಸಿಯೆ ನುಣ್ಣಲ್ಲ ಮುಕುರದೋಳ್ ವಿಭ್ರಜಿಗೆ |
ಕುಡಿವರಿವ ನಸುಲಜ್ಜೆ ನಗೆಮೊಗದೊಳುಂಕರಿಸೆ |
ಕುಡತೆಗಂಗಳೆ ನೋಟ ಹೊರಸೂನೆ ದೇಹ ಸೊಂ |
ಪಡರ್ದು ನುಂಪಿಡಿದುದಾ ಕಂಪೊಗೆಯಲಾ ಶೀಲೆ ಜವ್ವನದೇಳ್ಗೆಯಿಂ
ಮೆರದಳು || ೫೩ ||

ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ನಳಿತೋಳಿಂದ ಮೊಳೆದೋರ್ವ |
ದ್ವಂದ್ವ ಕುಚದಿಂದ ನುಣ್ಣ ದವುಗಳ ಶೃಂಗಾರ |
ದಿಂದ ಕುಡಿವರಿವ ನಸುಲಜ್ಜೆ ಹರಹಿದ ಮುಖದ ಚಂಚಲಾಪಾಂಗದಿಂದ ||
ಸಿಂಧೂರದಿಂದಲಾ ರಾಜಿಸುವ ಸೀಮಂತ |
ದಿಂದ ತಿಲಕಾಭವಿಯಿಂದವಳಿತ್ರಯದಿಂದ |
ಭಂದವಾಗಿದಳಾ ಶೀಲೆ ಭದ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಸುವಿಲಾಸದಿಂದ || ೫೪ ||
ಕುಂದಕುಟ್ಟಲರದನೆ ಪಲ್ಲವಾಧರೆ ಚಾರು |
ಚಂದಿರಾನನೆ ಭೃಂಗ ನೀಲ ಕುಂತಳೆ ಕುಸುಮ |
ಗಂಧಿ ಚಂಪಕವರ್ಣೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಸ್ತ್ರಿತ ರುಚಿರೆ ಮೃದುಮಧುರ ಕೀರವಾಣಿ ||
ಇಂದಿವರಾಕ್ಷ ಕಲಹಂಸಗಾಮಿನಿ ಕಂಬು |
ಕಂಧರೆ ಸುಮಧ್ಯ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಫಣಿವೇಣಿ ವರ |
ಸುಂದರಾಂಗಿನಿ ಶೀಲೆ ಶೋಭಿಸಿದಳಾದ್ವಿಜನ ಮನೆಯೊಳತಿ
ಸಿಂಗರದಲಿ || ೫೫ ||

(೧) ಅರಸಂಚೆ ಗತಿಗೆ ಕೋಕಿಲೆ ಗಿಳಿಗಳಿಂಚರಕೆ |
ಪರಮೆ ಕುಲ ಕುಂತಳಕೆ ಸಾರಂಗ ಕಂಗಳ್ಗೆ |
ಹರಿಮಧ್ಯಕೆಣೆವಕ್ಕಿ (೨) ಸ್ತನಗಳ್ಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ರೋಮರಾಜಿಗೆ
ಭುಜಗವೊ |

೧ ಅರ+ ಸಂಚೆ= ಅರಸು ಅಂಚೆ ರಾಜಹಂಸ.

೨ ಪಸುಳೆ= ಹಸುಳೆ= ಚಿಕ್ಕ ವಳು- ಕೂಸು

ಮೆರವಾಂಗ ಲಾವಣ್ಯ ಕಂಡು ಮನಸೋಲ್ಪು ಸು |

ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂದವವಯವದೊಳಿನಲಾ ಬಾಲೆ !

ಯರ ಶಿಖಾಮಣಿ ಶೀಲೆಯನುಪಮ ಕಳೇವರದ ಸೌಂದರ್ಯ

ರಾಜಿಸಿದದು || ೫೬ ||

ಪೊಳೆವ ಕಂಗಳ ಬೆಳಗು ಮನ್ಮಥನ ಮಸ ದಲಗು |

ಲಲಿತ ಪುಬ್ಬಿನ ಮಾಟ ಸ್ಮರನ ಚೌಪದಧಿಟ್ಟು (ಧೀಟಿ) |

ತೋಳಗುತಿಹ ಸದ್ದದನ ಲೋಕ ಮೋಹನ ಸದನ ಕಾಂತಿ ಮುನಿಜನರ

ಭ್ರಾಂತಿ ||

ತಲೆದೋರ್ವನವ ವ್ರಾಯ ವಿಟರಿ (ಪುರುಷ) ಗಿಕ್ಕಿದ ಮಾಯ |

ವೊಲಿವುತಿಹ ಕೇಶಗಳು ಮದನ ಜಯ ವಾಶಗಳು |

ಇಳಿಯೊಳಚ್ಚರಿಬಾಲೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಶೀಲೆ ಶೀಲೆ ಕಣ್ಣೆಸೆದಿದರ್ಥಳು || ೫೭ ||

ಅರಳಿದ (ಅರಳಿದ) ಕಮಲವೋ ಕಮಲ ಬಂಜೊದನವೂ |

ಸ್ತುತಶರವೊ ರಫರವೋ ನಯನವೋ ವಿದ್ಯಮವೋ |

ವರಬಂದುಗಯ ಕೆಂಪದುಟಿಯೊ ಕುಲಶವೂ ಕುಂದ ಕೋರಕವೊ

ರದನಂಗಳೊ ||

ಕರಿಕುಂಭವೋ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಗಳೊ ಗುರು ಕುಜವೂ |

ಮಿರುಪ ನೌದಾಮಿನಿಯೊ ಕನಕಲತೆಯೋ ತನುವೊ |

ಕುರುಪಿಡುವಪರಿದುದಾ ಶೀಲೆ ಚಲ್ವಿಕೆಯ ವರ್ಣಿಸುವರಾರಿಂದನು || ೫೮ ||

ಈ ಪರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಮಂ ತಾಳ್ವ ಶೀಲೆ ಸ |

ದ್ವಾಪ್ರವಾರದಿಂ ಜನಕ ನಾಲಯ ದೊಳಿರುತಿರ |

ಲಘು ಪಾರ್ವನೊಂದು ದಿನ ವ್ರಾಯ ಚಿನ್ನೆಯನಾಂತ ತನುಜಾತಿಯಂ

ಕಾಣುತಾ ||

ಈ ಪರಮ ರೂಪವತಿ ಗನುಕೂಲನಾದವರ |

ನೀ ಪೊಡವಿಯೊಳಗೆಲ್ಲಿ ದೊರದಪಂ ಸತ್ವರದೊ |

ಳೇಪಸುಳಿಗನ್ನು ವೈವಾಹಮಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು

ಚಿಂತಿಸುತಿದರ್ಥನು || ೫೯ ||

ಕೌಂಡಣ್ಯ ಋಷಿಯು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸುಮಂತನಿಗೆ ಜಿನ್ನೈಗದಂ
 ಅನ್ನೆಗಂ ಮುನಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಸಂ |
 ಪನ್ನ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಋಷಿ ಬರಲಾತನಂ ಕಂಡು |
 ಮನ್ನಿಸಿದನಾ ಸುಮಂತನನವ್ಯಾರ್ಥಿ ನೌಜಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಪರಿಸುತಾ ||
 ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ದ್ವಿಶೋತ್ತಮಂ ಒಂದುದಂ |
 ಚನ್ನಾಗಿ ಕೇಳು ೧ ತರಸುವಬಳ್ಳಿ ತ್ವರಿತದಿಂ |
 ತನ್ನ ತಾನೇವೆ ೨ ಕಾಲೊಡ್ಡತೆಂದಾಯ್ತಿನುತ ಸುಮಾನಮಂ
 ತಾಳ್ದನು || ೬೦ ||

ಶೀಲೆಯ ವಿವಾಹ
 ಬಳಿಕಾ ಸುಮಂತ ಶುಭಲಗ್ನದೋಳ್ ಹರಪದಿಂ |
 ಕುಲವಿವರ್ಧನಳಾದ ಶೀಲೆಯಂ ಶೃಂಗರಿಸು |
 ತುಲಿವ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ವೇದೋಕ್ತ ಪದಿಯಿಂದ ಕೌಂಡುಣ್ಯ
 ಮುನಿವರಂಗೆ ||

ಸುಲಭದಿಂ ವೈವಾಹಮಂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳೆಯ |
 ಗೊಲವಿನಿಂ ರಕ್ತಾನ್ಯನುಸಾರ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ |
 ದೊಳು ಪೊಜೆಯಂ ಮಾಡಿ ಮನ್ನಿಸಿದ ೩ ನಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಧರ್ಮಸುತ
 ಕೇಳಿಂದನು || ೬೧ ||

ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಶೀಲೆ ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ
 ಅರಸಿಯಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಾಗ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಋಷಿ |
 ಹರುಷದಿಂ ಮಾವನಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ |
 ರಿರಳುತಿರಲಾ ಸುಮಂತಂ ತನಗೆ ಸತಿಯಾದ ಕರ್ಕಶಿಗೆ ನುಡಿದ ನೆಲಗೆ ||
 ಕರ್ಕಶಿಯ ಆಕ್ರೋಶ

ತ್ವರಿತದಿಂ ಪಧ್ವದ ವದಾರ್ಥದನುಕೂಲವಂ |
 ತರಳೆಗೋಸುಗ ಮಾಡಿಕೊಡುವದೆನೆ ಕೋಪದಿಂ |
 ದುರುಳಿ ಭುಕ್ತುಬೆಬ್ಬದ್ದಳಾಗಿ ಬಾಗಿಲನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು
 ಘರ್ಜಿಸುತೆಂದಳು || ೬೨ ||

೧ ಅರಸುವ ಬಳ್ಳಿ = ಹುಡುಕುವ - ನಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಹಬ್ಬುವದು.

೨ ಕಾಲೊಡ್ಡತು = ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ೩ ಅಕ್ಷಿಯಂ = ಸ್ತ್ರೀತಿಯಿಂದ

ಎಲ್ಲಿದೆ ಪದಾರ್ಥ ನೀ ನೋಡಿಕೋ ಬೇಕಾದ |
 ಡೆಲ್ಲಿನ್ನು ಪೋಗಿನುತ ಚಂಡಿ ನುಡಿಯಲು ಕೇಳಿ |
 ಮೆಲ್ಲನಾದ್ವಿಜ ತಾನೆ ವಾಕಶಾಲೆಯ ಪೊಕ್ಕು ನಾಲ್ಕೆ ಶೆಯೊಳರಸಲುಳಿದ ||

ಸುಮಂತನ ಸೌಮ್ಯ ಚರಣೆ

ಬೆಲ್ಲ ಫುತ ಗೋಧೂನು ಮೊದಲಾದ ವಾಘೇಯ |
 ವೆಲ್ಲ ಜೋಡಿಸಿ ತೀಲೆ ಕೈಗಿತ್ತು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು |
 ನುಲ್ಲ ಸದಿಂದಶ್ರುಜಲ ಜುಯಲಾ ಮಗಳ ಜಾಮಾತನೊಡನೆ

ಬಳಿಕ || ೬೨ ||

ತೀಲೆ ಸಹ ಕೌಂಡಿಣ್ಣ ರಥಮೇದುರ ಜೊರಡುವಿಕೆ

ಸತಿಸಹಿತ ಕೌಂಡುಣ್ಣ ದಿವ್ಯ ಸ್ಯಂದನವೇರು |
 ತತಿ ತೇಜದಿಂ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು |
 ಪದವೊಳಗೆ ಕಂಡನು ನೀಲಿ ತನು ಶಾವಣ್ಣ ರಸದ ಪ್ರವಾಹಮೆನಲು
 (ಮೆನುತಾ) ||

ಯಮುನಾ ನದಿಯ ವರ್ಣನೆ

ಅತಿಶುದ್ಧ ಗಂಭೀರ ಘೋಷದಿಂ ಬುದ್ಧದದ |
 ಸುತರಂಗ ಮೂಲೆಯಂ ಘನವಾಹಿನಿಯ ಅಪರಿ |
 ಮಿತ ಜಲ ಚರಂಗಳಂ ನಿರ್ಮಲೋದಕದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ವರ
 ನದಿಯನು || ೬೪ ||

ಎಲ್ಲಿಯುಂ ಸುಳಿವ ಘನ ಮಿಸ್ಸಳಂ ಫೇನ್ಸಳಂ |
 ದೆಲ್ಲಿಮುಂ ನಲಿವ ಹಂಸಾಯಿಂ ಕೇಳಿಯಿಂ |
 ದೆಲ್ಲಿಯಂ ಕಾಕಬಕ ಚಕ್ರದಿಂ ನಕ್ರದಿಂ ಸುಳಿ (೧)ವೃಣಾಳಗಳಿಂದಲಿ||
 ಎಲ್ಲಿಯುಂ ಮುಳು ಮುಳುಗಿ ಸ್ನಾನನಂ ಪಾನವಂ |
 ನಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ವದ್ವಿಜ ಮುನಿಗಳಂ ಧ್ವನಿಗಳಂ |
 ದೆಲ್ಲಿಯುಂ ಪ್ರಿಯರ ಸಮಾಜದಿಂ ಸೇಜದಿಂದಾ ನದಿ

ವಿರಾಜಿಸಿದದು || ೬೫ ||

ಮಾಧ್ಯಾಸ್ತಿಕಿಕೆಗೆ ಕೌಂಡಿಣ್ಣನ ಪ್ರಯಾಣ ಶೀಲೆಯು ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರ
ಕಾಣುವಿಕೆ.

ಭಾನು ಮಧ್ಯಾಸ್ತ ಗತ ನಾಗಲೈ ಕೌಂಡುಣ್ಣ |

ಮೌನಿ ನೋಡುತ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಹೊಳೆಯ |

ಸ್ನಾನಕುದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿರೆ ಶೀಲೆ ಮೆಲ್ಲನಾ ರಥದಿಂದಲಿಳಿದು ಬರಲೂ ||

ನಾನೊಂದು ಮುಖದಿಂದ ನಂತನ ಮಹತ್ಮೆಯ ವಿ |

ಧಾನವೀ ತರಳಾಕ್ಷಿ ಗರುಹಲೊಶವಲ್ಲಿವೆಂ:|

ದಾನದಿಯನೇಕ ರೂಪಾದಳೆಂಬಂತಲ್ಲಿ ನೆರದಬಲೆಯರಕಂಡಳು || ೬೬ ||

ಯಮುನಾ ತೀರಸ್ಥ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹ ವರ್ಣನೆ ೭೩ ಪದ್ಯದ ವರೆಗೆ

ಸಣ್ಣನಡುವಿನ ಸೊಕ್ಕುಜವ್ವನದ ವೊಸಮಿಸುನಿ |

ವಣ್ಣದಂಗದ ಬಾಲೆಯರ್ ನೀಲಕುಂತಳದ |

ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಶಶಿಯಂತೆ ನ ಬಟ್ಟೆ ಮೊಗದ ನೀಯರು ಮೌಕ್ತಿಕದ
ಹಾರದಾ ||

ತಿಣ್ಣ ಮೊಲೆಗಳನಾಂತು ಚದುರೆಯರ ಬೆತ್ತರಳೆ |

ಗಣ್ಣ ಕೋಮಲೆಯ ರೊಮ್ಮಾರು ವೇಣಿಯ ತೊಂಡೆ |

ವಣ್ಣ ಧರ ಕುಲಿಶಾಭಿ ರದನೆಯರ್ ಮೋಹನದ ಸದನೆಯರ್
ಕಣ್ಣೆಸೆದರು || ೬೭ ||

(೧) ಮದದ್ವಿರದ ಯಾನೆಯರ್ ಮಣಿಕನಕ (೨)ನಿಗಳೆಯರ್ |

ಮಧುತರ ವಾಣಿಯರ್ ಮಲಯಜದ ಗಂಧಿಯರ್ |

(೩) ಮಧುವಾಳಿ ಕಾಳಿಯರ್ ಮಹ=ಕಾಂತಿ ಭರಿತೆಯರ್
ಮಂದಸ್ಥಿತಾ ನನೆಯರು ||

(೪) ಮದಿ (ರುಧಿ) ರಾಂಬಕ ಬಲೆಯರ್ ಮನೊಹರ ಸುಗ್ರಾತ್ರಿಯಗ |

ಮದತಿಲಕ ಶೋಭೆಯರ್ ಮಾಂದಳಿರ್ದವಾಣಿಯರ್ |

ಮದನಶರ ಮೂರ್ತಿಯರ್ ಮಂಗಳ ಚರತ್ರಿಯರ್ ಕಣ್ಣೆಸೆದರಾ
ನದಿಯೊಳು || ೬೮ ||

೧ ಮದ=ಸೊಕ್ಕಿದ ದ್ವಿರದ ಅನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಂತೆ ಕುಚದಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತ
ಉಲಿದಾಡುವರು. ೨ ನಿಗಳೆಯರ = ಕಾಲಲಂದುಗೆಯಾದಿ ಅಭರಣದಿಂದ

ಶೋಭಿಸುವರು. ೩ ಮಧುವಾಳಿ = ಭೃಂಗದಂತೆ ಕಾಳಿಯರ್ = ಕಪ್ಪಾದ

ಮುಂಗೂದಲುಳ್ಳವರು. ೪ ಮದಿರಾಂಬಕ = ಅರಕ್ತ ನೇತ್ರ ಉಳ್ಳವರು

[ರುಧಿರಾಂಬಕ=ಅರಣಮಯ ಕೆ-ಪು ಗಣ್ಣುಳ್ಳವರು]

ಅರಡಿ ಸಮೂಹಗಳ ನ್ಯಾವರಸಿ ಮಸ್ತಕವ |
 ನೋರಣ್ಣೈದ್ದುಮುಡಿಯಿಡೆ ನಿಲ್ಲದಹಿ ಬಹಿರ |
 ಸಾರುಪ್ಯಮಂ ಪಡೆವೆಂದಧೋಮುಖವಾಗಿ (೧) ತೋಡವಿ(೨)ಟ್ಟು
 ಹಿಂದುಲಿಯಲು ||

ನೀರೆಯರ್ ಕಂಡಚ್ಚ ಸಂಪಿಗೆಯ ಕರದಿಂದ |
 ತೋರಲೈ ಭಯದಿಂದ ಪದಕೆರಗುವೋಲ್ ಜೋಲ್ವ |
 ಚಾರು ಕೇಶರಗಳಿಂ ರಂಜಿಸಿದರಾ ನದಿಯೊಳಗೆ ನಿಂದ
 ಕೋಮಲೆಯರು || ೬೯ ||

ಕೆಲರುದಕದೋಳ್ ಕ್ರೀಡೆಯಾಡುವರು ಸರಸದಿಂ |
 ಕೆಲರು ಮೈದೊಳದು ದಿನ್ಯಾಂಬರವ ನುಡುತಿಹರು |
 ಕೆಲರು ಕುಂಕುಮಗಂಧ ಪರಿಮಳ ಹರಿದ್ರಾನು ಲೇಪನಂ ಗೈವುತಿಹರು ||
 ಕೆಲರು ಪ್ರಸೂನಗಳ (೨) ಕಚದೆಡೆಯೊಳಡುತಿಹರು |
 ಕೆಲರು ಬಾಗಿಲವಿತ್ತ ನಂತನಂ ಪೂಜಿಸರ್ |
 ಕೆಲವಬಲೆಯರ್ ಹರಿಯ ಕಥೆಯ ಕೇಳು ತರ್ಥಿಯಿಂ ಶೋಭಿಸಿದರಾ
 ಹೊಳೆಯೊಳು || ೭೦ ||

ಕರಿಕುಂಭ ಕುಂಭಾದಿ ಸಾಮ್ಯದಿಂ ವರ್ಣಿಸರ್
 ತರುಣಿಯರ ಕುಚಗಳಿಂ ಮಿಥ್ಯವದು ತಿಳಿಯಲಾ |
 ಸ್ಮರ ಮೂರು ಲೋಕವಂ ಜೈಸಿ ಭೇರಿದ್ವಯವು ತಲೆಕೆಳಗೆಮಾಡಿ ತನ್ನ
 ಅರಮನೆಯ ಸೌಧಾಗ್ರದೋಳ್ ವಸನದಿಂ ಪೊದಿಸಿ |
 ಮರೆಮಾಡುತಿಟ್ಟನೋ ಧಿಟವೆಂಬ ತೆರನಾಗೆ |
 ಪರಿಶೋಭಿತಬಲೆಯರ ಮೇಲುದಿನೊಳೆಸವ ಬಲ್ಲೊಲೆಗಳೆಂ
 ಪೇಳ್ವೆನು || ೭೧ ||

ಕರಿಕುಂಭಗಳ್ ಬಿಡದೆ ಮಾವತಿಗನಂಕುಶದಿ |
 ಲಿರಿಸಿಕೊಳಲಾರದೆಲೆ ಭಯದಿಂದ ಮೂಲೋಕ |
 ವರಸಿ ರಮ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳಂ ಕಾಣದಂಗನಿಯರ ಉರಜಂಗಳಾಗಿ ಜನಿಸೆ ||
 ನಿರುತಲ್ಲಿ ವಲ್ಲಭರ ಸಖಗಳೆಂಬಂಕುಶದ |

ಬಿರುಗಳಾಯಿಂ ನೊಯ್ವುತಿರ್ದವೈ ಘಣಿಯಲ್ಲಿ |
 ಸರಸಿಜೋದ್ಭವ ಬರೆದ ಲಿಪಿ (ಬಿ) ತಪ್ಪದೆಂಬಂತೆ ಕಣ್ಣೆಸದವಾ
 ಮೊಲೆಗಳು || ೭೨ ||

ರಕ್ತವರ್ಣಾಂಬರಾಭರಣ ಭೂಷಿತರಾಗಿ |
 ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾ ಚತುರ್ದಶ ಗ್ರಂಥ ಸೂತ್ರ ಸಂ |
 ಯುಕ್ತವಾಗಿದರ್ಶನಂತನ ಮೊಜೆಯಂ ಬ್ಯಾರೆ ಬ್ಯಾರೆ ಸುನ್ಮಾನದಿಂದ ||
 ವ್ಯಕ್ತವಾದಾ ನದಿ ಸಮೀಪದಲಿ ಮಾಡಲು |
 ದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿದರ್ಶನ ನಾರಿಯರ ಕಾಣುತಾ |
 ಸಕ್ತಿಯಿಂದಾ ಶೀಲೆ ಬಳಕವಂಡೆಗೆ ಮೋಗಿ ಬೆಸಗೊಂಡಳನು
 ನಯದೊಳು || ೭೩ ||

ಶೀಲೆಯು ವ್ರತವಾಚರಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕೇಳಲು
 ಎಲೆ ಹಿರಿಯರಾದವಿಳ ಬಾಲೆಯರೆ ನೀನೆಲ್ಲ |
 ರೊಲಿದು ಮಾಡುವ ಮೂಜೆ ದಾವ ದೇವರದು ಮಂ |
 ಗಳನೋಂಪಿಯಭಿಧಾನವೇನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತನಗಿಂದು ವೇಳ್ವದೆನಲು ||
 ಲಲನೆ ಕೇಳ್ ಬಯಸಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥಮಂ ಕೊಡುವ ಭೂ |
 ವಲಯದೋಳ್ ವಿಖ್ಯಾತವಾದನಂತಾತ್ಮಿ ನಿ |
 ಮಗಳ ವ್ರತವನೋನತಿವೆಂದು ಸತಿಯರ್ ನ ಡಿಯೆ ಶೀಲೆ
 ಮತ್ತಿಂತೆಂದಳು || ೭೪ ||

ತಾನಮಳನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಬೆನರ್ಚನೆ ವಿ |
 ಧಾನಗಳನೆಂತಾವ ತಿಥಿ ಮಾಸ ವಕ್ಷದೋಳ್ |
 ನೂನಬೇಕೇ ದಿವ್ಯ ವ್ರತವಾವ ಸ್ವಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಭಜಿಸಬೇಕಾವನೊಲಿದು ||
 ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿನ್ನಾವ ಬಗೆ ಪುಣ್ಯ ಫಲ |
 ವೇನು ತನಗಿನಿತ್ತೆಲ್ಲವಂ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ |
 ಮಾನಿನೀ ಮಣಿಗಳೈ ಕರೂಣದಿಂದಲಹೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡಳಾ-
 ಯತಾಪ್ತಿ || ೭೫ ||

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆನಂತನ ಪೂಜಾ ವ್ರತ ಮಹಾತ್ಮೆ ಹೇಳರೆನೆ [೮ ಪದ್ಯವರೆಗೆ]
 ನೀರೆ ಕೇಳಾದಡಿ ನೀ ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸ |

ಚಾರುತರ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿಯೋಳ್ಗೆ,
ಭೀರವಾದಾನದಿಯ ತೀರದಲಿ ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನದಿಂ ಶುಚಿಗಳಾಗಿ ||
ಸಾರವಸ್ತ್ರಾಭರಣದಿಂದ ಭೂಷಿತರಾಗು |
ತಾರಾಧಿಸಲ್ ಬೇಕೆಂತೆರೂಪಚ್ಚುತನ |
ನಾರಿಪುರುಷರು ಸರ್ವರೇ ಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಲಿ ಹರುಷದಿಂದೀ
ವಿಧಿಯೋಳು || ೭೬ ||

ಪರಿ ಪರಿಯ ಪುಷ್ಪ ಫಲ ಸ್ಪರ್ಶಕದಿಂ ಪೆಳೆದಳಿರ |
ಸರಳಿಂದೆನವಮಲ ಮಂಟಪವ ರಚಿಸುತ್ತ |
ನುರಭಿಮಯ ಸಾಲನೆಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿ ದ್ವಯ ಕಲರಗಳನಾ ಸ್ತಳಮೊಳು||
ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿ ದರ್ಭಾತ್ಮ ಸಪ್ತಘಟಾ ನಿರ್ಮಿತದ |
ಮೆರೆನೆರದು ಗ್ರಂಥಗಳ ನೆತ್ತಿಯಿಂದರ್ಚಿಸ (ಲ್) |
ತರಳೆ ಕೇಳ್ದಾಂಬೂನ ದಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಸಾಯಂ ಮೇಲಿರಿಸಿ
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ || ೭೭ ||

ತರುಣ ಪಲ್ಲವ ಪೂರ್ಣ ಕಲರ ಳ ಸ್ವಾಪಿಸುತ |
ವರಚತುರ್ದಶ ಗ್ರಂಥಿಯುಕ್ತ ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣ |
ಪರಮ ಪೃಥತರ ನವ್ಯನೂತ್ರದಲಿ ಶ್ರೀ ಮದಾನಂತನ ಸುವಿಗ್ರಹವನು||
ಕರಣಶುದ್ಧಿಗಳಿಂದಲಾತ್ಮಾನರೂಂ ಗೃದು |
ತರುಣಿಕೇಳೆ ಬಳಿಕ ಶುಭ ಯಮುನಾ ರರಂಗಿಣಿಯ |
ಹರುಷದಿಂ ಮೋಡರುಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಆರ್ಚಿಸಿದ
ತದನಂತರಾ || ೭೮ ||

ಚರಣಾಬ್ಜ ದರ ವರ ಗದಾ ರೋಹಿತ ಚತುರ್ಭುಜದಿ |
ಮಿರುಪ ಪೀತಾಂಬರದಿ ಶ್ರೀ ವತ್ಸಕೌಸ್ತುಭಾ |
ಭರಣದಿಂ ನವರತ್ನ ಮುಕುಟ ಕುಂಡಲ ವೈಜಯಂತಾರಗಳಿಂದಲಿ ||
ವರಸುಪ್ರಸನ್ನ ವದನರವಿಂದದಿಂ ಮನೋ|
ಹರದಿವ್ಯರೂಪದಿಂವೆನೆನ ನಂತಾಖ್ಯಾ ಶ್ರೀ |
ಹರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಮನದಿ ಧ್ಯಾನವಂ ಮಾಡುತರ್ಚಿಸಬೇಕು
ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾ || ೭೯ ||

ರಮಣಿ ಕೇಳು ಪಂಚಾಮೃತಭಿಷೇಕಗಳ ಮಾಡಿ |

ಕಮಲಾಯತಾಕ್ಷಂಗೆ ಸೌರಭ್ಯ ಸಂಯುಕ್ತ |

ವಿಮಲ ಶುದ್ಧೋದಕದ ಸ್ನಾನಮಂ ಗ್ರಿಸಿ ಮಂಗಳ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣದಲ್ಲಿ
(ಭೂಷಣದಲ್ಲಿ) ||

ಕಮನೀಯ ಗಂಧಾಕ್ಷತಗಳಿಂದಲಕರಿಸಿ |

ಕುಮುದ ಮಲ್ಲಿಗಿ ಜಾತಿ ತುಲಸಿ ಕೇತಕಿ ವಿವಿಧ |

ಸುಮನಂಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕನಂತಗೆ ಸಕಪ್ರಸಾದಗಳಿಂದಲಿ ||೮೦||

ದೀಪಗಳ ಸಾಲ್ಗಗಳಿಂ ಮುಳುಮುಳುಪ ವರಿಸುಳದ |

ಧೂಪದಿಂ ಕರ್ಪುರದ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ನಾ |

ನಾ ಪರಿಯ ಪಕ್ಕ ಪರಮಾನ್ನ ವೃದು ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿ ಷಡ್ರಸಗಳಿಂದ||

ಶ್ರೀಪತಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಮಂ ಕೊಟ್ಟು ತಾಂಬೂಲ |

ವಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮಗೆ ಸುವರ್ಣ ಪುಷ್ಪದಲಿ ಸ |

ವೋಪಚಾರದ ವ್ರಾಜಿಯಂ ಸಮರ್ಪಿಸುತ ವಂದನೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ

ಮಾಡುತಾ || ೮೧ ||

ಬಳಿಕೈ ೧ ದೆಯರ್ಗೇ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಬಾಗಿಣಗಳಿಂ |

ಫಲಗಳಂ ಮುದ್ದ ಗೋಧೂಮ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂ |

ನಲುವಿನಿಂದಿತ್ತು ಕುಂಕುಮ ಸುಗಂಧಾನುಲೇಪನಗಳಂ ಸತ್ಕರಿಸುತಾ ||

ಲಲನೆ ಕೇಳು ಪರಮ ಮಂಗಳನೀವ ಸೂತ್ರಮಂ |

ಬಲಗೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳಬೇಕು ಸಲೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ |

ನಳಿನಾಕ್ಷ ಶ್ರೀಮದಾನಂತನ ಸುವ್ರಾರ್ಥನೆಯ ನೀಮಂತ್ರ

ಧ್ಯಾನಿಸುತಾ || ೮೨ ||

ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹ ವಾರಿನಿಧಿಯೊಳ್ಳುಳುಗಿ |

ಸಂಶಯಜ್ಞಾನದಿಂ ಪಾರಗಾಣದೆ ಬಳಲು |

ತ್ತಂಸಗಳ ಸೋಲ್ಪು ಬಹು ಖಿನ್ನ (ಬನ್ನ) ಗೊಂಬುವ (ವಂ ಚೆನ್ನಾಗಿ

ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡು) ನುಡ್ಧರಿಸುವದು ತ್ವರಿತದಿಂದ ||

ಕಂಸಾರಿ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನೇ ದುರಿತ ವಿ |

ಧ್ವಂಸಿ ವಿಜಯಪ್ರದಾನಂತ ರೂಪವೆನ್ನ ಕೃಪೆ |

ಯಿಂ ಸಲಹೊ ಸೂತ್ರಾಂತರ್ಗತನಾದನಂತನೇ ತವಪದಕೆ

ವಂದಿಸುವೆನು || ೮೩ ||

ಕುರು ಕುಲೋದ್ಭವನೆ ಕೇಳು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ದು |

ಸ್ತುರ ಮ(ಗು)ಹಾರಣ್ಯದಲಿ ಸುಖವನಾಪೇಕ್ಷಿಸುವ |

ಕರುಣ ನಿರ್ಮಳ ಮೂರ್ತಿ ಮೂಲೋಕಕರನಾದನಂತದೇವನಪೂಜಿಸಿ ||

ವರದೋರಕವ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯೋಳು ದಕ್ಷಣದ |

ಕರಕೆ ಬಂಧಿಸಿದದೆ ಭವಾರಣವನುತ್ತರಿಸಿ |

ದುರಿತದಿಂ ಮುಕ್ತರಾಗಿಹ ಪರದೊಳಾನಂದವನು ಭೋಗಿಸುವ

ರಜಸ್ರಾ || ೮೪ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರದೊಳನಂತನ ವ್ಯಾರ್ಥನೆಯ ಮಾಡು |

ತಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಸೂತ್ರಮಂ ಧರಿಸಿ ಹರಿಯ ನಾ |

ಹಾ ಪ್ರಸಾದದ ಶೇಷವಂ ದ್ವಿಜರಸಂಕ್ತಿಯಲಿ ಭುಂಜಿಸುತ ಸುವ್ರತವನು||

ಆ ಪ್ರತೀ ವರುಷನೂನುತ್ತ ಲುದ್ಯಾನೆಯ |

ನೀ ಪ್ರಾಥೆ ಕೇಳಿಸಗಿದವರಿಗಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ |

ತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು ಸಿದ್ಧವೆಂದಾ ಶೀಲೆಗಾಬಾಲೆಯರ್

ವೇಳ್ವರು || ೮೫ ||

ಶೀಲೆಯು ಆನಂತ ವ್ರತವಾಚರಿಸಿದಳೆನೆ.

ಈ ತರದಿ ಸರ್ವವಂ ಬಾಲೆಯರ ಮುಖದಿ ವಿ |

ಖ್ಯಾತ ನಂತನ ವ್ರತದ ವಿಧಿಯ ಸಲೆ ಕೇಳಿ ಸಂ |

ಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕದೊಳಾ ಗಂಗೆಯೋಳು ಮಜ್ಜನಂಗೈದು ಶುಚಿಯಾಗಿ

ಬಳಕ ||

ಆ ತರುಣಿಯರ್ ವೇಳ್ವ ಪರಿಯಿಂದನೋಂಪಿಯಂ |

ನೋತುವರ ಸೂತ್ರಮಂ ದಕ್ಷಿಣದ ಹಸ್ತಾಂಬು |

ಜಾತದಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡತಿ ಹರುಷದಿಂದಚ್ಚುತನ ಮನದಿ

ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ || ೮೬ ||

ತಾ ತಂದೆ ಪಾಥೇಯ ನಂತಗ ಸಮರ್ಪಿಸುತ |
 ಲಾ ತರುಳೆ ನೈವೇದ್ಯಮಂ ವಿಪ್ರಗುಣಲಿತ್ತ |
 ಭೂತಳೇಶ್ವರನೆ ಕೇಳಾಕೆ ಸಂತುಷ್ಟಿಯೋಳ್ ಭೋಜನಂ ಗೈದುಬಿಡದೆ||
 ಸೀತಾಂಬರನ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಮನವಿಟ್ಟು ನಿ |
 ಧೂತ ಕಲ್ಮಷಳಾಗಿ ತನ್ನ (೧) ಗೋರಧ ಕೈದ |
 ಲಾ ತಪೋ ಧನಸ ಕೌಂಡುಣ್ಯನುಷ್ಠಾನಮಂ ಮುಗಿಸಿ ನಡೆ
 ತಂದನಾಗ || ೮೭ ||

ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಸಹಿತ ರಥವೇರಿ ತಮ್ಮ ಊಗೆ ಬರುವಿಕೆ
 ನಾರಿಸಹಿತಾ ಮುನಿವರೂಧವ ನಡರ್ದು ತ |
 ನ್ನೂರಿಗೈತರಲಾ ಸುಮಂತ ಸುತೆ ಸದ್ವ್ರತದ |
 ಧಾರವಂ ಬಂಧಿಸುತನಂತನಂ ಪೂಜಿಸಿದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಾಕ್ಷಣದೊಳು||
 ಭೂರಿ ಕಾಂತಿಯ ನಾಂತು ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತೆ ಶೃಂ |
 ಗಾರವಂ ತಾಳ್ಳಳೇವೇಳ್ವೆ ಋಷಿಯಾಶ್ರಮ |
 ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಾ ಕುಟೀರ ಮಣಿ ಕನಕ ಖಚಿತದ ದಿವ್ಯ
 ಮನೆಯಾಯಿತು || ೮೮ ||

ಅನಂತನ ಮಹಿಮೆಯುಂ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ
 ಹರಿ ರಜತಮಯಮಾಯು ಮನೆಯಲ್ಲನಂ ಮೊಳೆವ |
 ಪರಿಪರಿಯ ರತ್ನ ವೆಂಕಟಕದ ಮಯಮಾಯು ಭಾ |
 ಸುರನವ್ಯ ವಸ್ತ್ರಮಯಮಾಯು ಧನಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಭರಿತವಾಯ್ತು||
 ತುರಗ ಗಜ ರಥ ಊಷ್ಮ ವೃಷಭಗಳ ಮಯಮಾಯ್ತು |
 ವರಮಹಿಷಸುರಭಿ ವಿಂಡುಗಳ ಮಯ ಪರಿಚರಿಯ |
 ತರುಣಿಯರ ಮಯವಾಯ್ತು ಮುನಿಸನ ನಿಜಾಶ್ರಮಾಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ
 ಭರಿತವಾಯ್ತು || ೮೯ ||
 ಶೀಲೆಯು ಅನಂತನ ಮಹಿಮೆಯೊಂದು ತಿಳಿದಳು

ಭೂಮಿಶ ಕೇಳಿನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದರ್ಚಿಸಂ |
 ಗಾ ಮಹಾ ಕೈವಲ್ಯ ಪದವಿ ದೊರಕುವದಿನ್ನು |
 ನಿ ಮಹಿಳಿಗೀ ಭಾಗ್ಯ ಬಹುದಚ್ಚರಿಯೆ ಬಳಿಕಾ ಶೀಲೆ ತೊಳತೊಳಗುವ||

ಹೇಮಾಂಬರದಿ ಸುಮುತ್ತಿನ ಹಾರ ಮಣಿಕಾಂಚ |
ದಾಮನೂಪುರ ಕಂಕಣಾದಿ ಭೂಷಣ ತಾಳ್ವು |
ರಾಮಣೀಯಕ ರೂಪವತಿಯಾದಳಭ್ಯುದಯದೇಳೈಯಿಂ

ಶೋಭಿಸುತ್ತ || ೯೦ ||

ಕಾಂಡುಣ್ಯನು ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಒದಗಿತೆಂದ
ತನ್ನಯ ತಪೋಬಲದೊಳಿಂತು ಸಿರಿ ತಲೆದೋರಿ |
ತನ್ನಿನಗೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಲೋಕದೊಳಗೆನುತಲಾ |
ಸನ್ನತಾನಂತನ ಪ್ರಸಾದವೆಂದರಿಯದಲೆ ಗರ್ವದಿಂ ಕಾಂಡುಣ್ಯನು ||
ಉನ್ನತೈಶ್ವರ್ಯ ಮದಗಂದಲುಬೈರಿ ವರ |
ಕೆನ್ನೈದಲಾಕ್ಷಿಯೊಡನತಿ ವಿಷಯ ಭೋಗ ಸಂ |
ಪನ್ನನಾಗಿದನನವರತ ರಮಿಸುತಲಿ ಸುಮ್ಮಾನದಿಂದಾಶ್ರಮ
ದೊಳು || ೯೧ ||

ಜ್ಞಾನಗಳು ಸಿರಿಯ ಸಂಪದಬಯಸದೆ ಹರಿಯಾಚ್ಛಪರು
ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನಯಲಿ ನರರು ವಿನಯದಿ ಸದಾ |
ಚಾರದಿಂ ನಡೆವರಾ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಚ್ಯುತನ |
ನಾರಾಧಿಸುತ ಲಜ್ಜೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವದಿಂ ದಿರ್ಘರೈ ಭಾಗ್ಯಬರಲು ||
ಹೋರುವರ್ ಸಾಧುಗಳ್ ವಿಷಯ ಲಂಪಟರಾಗಿ |
ನಾರಿಯಲಿ ಮನವಿಸುವರಾಹರಿಯ ಮರದವರ್ |
ಭೂರಮಣ ಕೇಳ್ ಸಿರಿಯನರ್ಥ ಸಾಧನ ದುಃಖ ಕಾರಣವು ನಿತ್ಯ
ತಿಳಿಯೊ || ೯೨ ||

ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗಳ್ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಬಯಸದಲೆ |
ಮುದದಿಂದಲೆನ್ನ ದರ್ಶನವ ನಾ ಪೇಕ್ಷಿವರ್ |
ಹೃದಯದೋಳ್ ಸತತೆನ್ನ ವಿಗ್ರಹವ ಧ್ಯಾನಿಸರ್ ನಿಷ್ಕಾಮ (ನಿಷ್ಕರ್ಮ)
ದಿಂದ ತಿಳಿದು ||

ಕಾಂಡುಣ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯಮದ ತಾಳ್ವನು

(೧) ಬದರ ಕುಲ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಕಾಂಡುಣ್ಯ ಮುನಿ ಸಿರಿಯ |
ಮದದಿಂದ ನಂತನ ಮಹಾತ್ಮಿಯೆಂದಯದ |

ಭೃದಯ ಎನ್ನಯ ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂ ಮೈ ದೋರಿತೆಂದು
ಬಿಂಕದೊಳಿದರ್ಪನು || ೯೩ ||

ಶೀಲೆಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಅನಂತನಂ ಭಜಿಸಿದಳು.

ಇಂತು ಸಂಪದ ಏಕಕಾಲದೋಳ್ ಬರಲಾ ನು |

ಮಂತ ಸುತೆ ಬೆರಗಾಗುತ್ತರಿದಳಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ |

ನಂತನ ಸುನೋಪಿಯಂ ನೋತ ಫಲದಿಂದೆನಗೆ ವಿಭವಕ್ಕೆ ಸಾರಿತೆಂದು |

ಸಂತತಂ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರೂಪನ ಚರಣ |

ಮಂ ತನ್ನ ಹೃತ್ಯಮಲದೊಳಗಿಟ್ಟು ಭಜಿಸುತ್ತಲೆ |

ಸಂತೋಷ ಮಯಳಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮದಿಂದಿರು

ತಿದರ್ಪನು || ೯೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶ್ರೀಮದನಂತನ
ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗೇ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಸದ್ಭಾಷ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ವರ್ಣೋನ್ನಾಮ
ಸಪ್ತಮಸಂಧಿ ಸಮಾಪ್ತ || ಮಂಗಳಮಾಹ.

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ಹರಿಃ ಓಂ

ಅಥ ಎಂಟನೇ ಸಂಧಿ ಪ್ರಾರಂಭ

ಸಂಧಿ ಸೂಚನೆ :—

ರಾಗ — ಭೈರವಿ

ಮುದದಿಂದ ಕೌಂಡುಣ್ಯನಂತನಂ ಜರಿಯೆ ಲ |

ಭೃದಯ ವಿರಹಿತನಾಗಿ ವನಕ್ಕೆದಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ |

ಮದನ ಪಿತನಂ ಕಂಡು ನುತಿಗೈದು ಮುದದಿಂದ ಮೂರು

ವರವಂ ಪಡೆದನು || ಪಲ್ಲ

|| ಪದನು || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರ

೧ ರಾಶಿಧ್ವಜನ ರಣದಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ವೀರನಂ |

ಈ (೧) ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೨ ಮೇಷಾದಿರಾಶಿಗಳ ಪೈಕಿ ೬ ರಾಶಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗ
ಮಾಡಿದ ಕವಿ ಚಮತ್ಕೃತೆ, ಇದರಂತೆ ಸಂವತ್ಸರ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ
ಗಿರುವರು.

೧ ರಾಶಿಧ್ವಜ = ವೃಷಭರಾಶಿ - ವೃಷಭಧ್ವಜ. ಮಹರುದ್ರನನ್ನು ರಣದ
ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ವೀರನಾದ ಆರ್ಜುನನನ್ನು

೨ ರಾಸಿವಿದ್ಯಂಗಳೋಳಧಿಕನಂ ಮಾಡಿದಾ |

೩ ರಾಸಿಹಳಪ (ವಿ) ಗೆಯವನ ತನುಜನ ಮಹಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಬಾಗದಾತನ
ಜನನಿಯಾ ||

೪ ರಾಸಿಯಾವಸ್ಥೆಯೊಳು ಪುಟ್ಟಿದನ ನಿಜಪಿತನ |

೫ ರಾಸಿಮಧ್ಯವ ಪೋಲ್ವ ಸುತೆಯ ವಲ್ಲಭನಾದ |

೬ ರಾಸಿಕೇತನ ಜನಕನಂಪ್ರಿಕರದಂಡಮಂ ಧ್ಯಾನಿಸುವೆ ನಾ ಮನದೊಳು||

ಸುಖಮುನಿಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ (ಮಧ್ವರ ಸ್ತುತಿ)

ವಿಕಳ ಮಿಥ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸೋಹಂಯೆಂದು |

ಸಕಲ ಸಜ್ಜನರೊಡನೆ ವಾದಿಸುತ ಧರಣಿಯೊಳ್ |

ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸಂಕರನ ಹಲ್ಮುರಿದು ದುರ್ಮತಗಳೆಲ್ಲ ತರಿದು ||

ನಿಖಿಳದಿವಿ ಜೋತ್ತಮನೆ ಹರಿ ವಿಶ್ವಸತ್ಯವೆಂ |

ದಕುಟಲರಿಗೊರದು ಸಂವರವ್ವಿಸಿದ ಗುರುವರ್ಯ |

ಸುಖಮುನೀಂದ್ರರ ದಿವ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳ ಸ್ಮರಿಸಿ ಮುಂಗಧೆ

ವೇಳ್ವೆನು || ೨ ||

೨ ರಾಶಿ = ಧನುರಾಶಿ - ಧನುರ್ವಿದ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ

೩ ರಾಸಿಹಳವಿಗೆಯವನ = ರಾಶಿ ಕುಂಭರಾಶಿ ಹಳವಿಕೆ = ಧ್ವಜಪತಾಕೆ ಬಾವುಟ
ಕುಂಭನೇ ಧ್ವಜವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಸುತನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾ
ಮಾಚಾರ್ಯರು ಬಿಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಬಾಗದೇ ಇದ್ದ ಭೀಮಸೇನ
ದೇವರ ಜನನಿ ಕುಂತಿದೇವಿಯು

೪ ರಾಶಿಯಾವಸ್ಥೆಯೊಳು = ರಾಶಿ = ಕನ್ಯಾರಾಶಿ = ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಕರ್ಣನ ನಿಜಪಿತನ = ಸೂರ್ಯದೇವರ, ಸುತೆಯು

೫ ರಾಸಿಮಧ್ಯವಪೋಲ್ವ = ರಾಶಿ = ಸಿಂಹರಾಶಿ = ಸಿಂಹದಂತೆ ಮಧ್ಯಕಟಿ
ಟೊಂಕವನ್ನು ಹೊಲುವ = ಸೂರ್ಯ ಸುತೆಯು = ಮಗಳು ಕಾಲಿಂದಿ
ದೇವಿಯ ವಲ್ಲಭನಾದ = ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರ

೬ ರಾಶಿಕೇತನ = ರಾಶಿ = ಮೊನವೇ ಧ್ವಜವಾಗಿವುಳ್ಳ ಕಾಮದೇವರ ಜನಕ
(ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ)ತಂದೆಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿ ಕೃಷ್ಣ, ಅಂಘ್ರಿ = ಪಾದ, ಕರದಂಡ=
ತಾವರೆ ಕಮಲವನ್ನು ಧೇನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಕಮಲವನು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವೆ.

ಕೌಂಡುಣ್ಯನ ಐಶ್ವರ್ಯಮದ ಸಂಸಾರವೃತ್ತಿ
 ವಿಧುಕುಲ ಲಲಾಮ ಕೇಳುತ್ತದಿನ ಕಥಾ ಕೌತು |
 ಕದ ಸುಸಂಗತಿಯನಾ ಕೌಂಡುಣ್ಯಮುನಿ ತನ್ನ |
 ಸುದತಿಸಹಿತಖಿಳ ಬಂಧು-ಳೊಡನೆ ಸೌಖ್ಯದಿಂದಾಶ್ರಮದೊಳತಿ
 ಗರ್ವದಿ ||

ಬುಧರು ತನಗಿಂದಧಿಕರಾರಿಲ್ಲ ಲೋಕದೋ |
 ಳ್ಲದಿರುಂಟೆ ತಾನೆಸಗಿ ಗುರುತರದ ಜಪತಪದ |
 ವಿಧಿಗೆನುತ ಸೌಭಾಗ್ಯದುಬ್ಬಿನಿಂದಿರುತ್ತಿದನನುದಿನದೊಳೇವೇ
 ಕ್ಲೆನೋ || ೩ ||

ಪರಿಪರಿಯ ಸಿಂಗರದಿ ರಾಜಿಸುವ ತೇಜಿಸುವ |
 ತರುಣಿಯೋಳ್ ನಾನಾ ವಿನೋದದಿಂ ಮೋದದಿಂ |
 ಮೆರವ ಮಣಿಖಚಿತ ದಿವ್ಯಾಸನದಿ ಭೂಷಣದಿ ಪರಿಮಳಸುತಾಂಬೂಲದಿ ||
 ನಿರುತ ವಿಷಯಾದಿಗಳ ಭುಂಜಿಸುತ ರಂಜಿಸುತ |
 ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂವದದಿಂದ ಮದದಿಂದ |
 ಬೆರೆತಿದನಾ ಮುನಿಸ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಬಹು ವುಣ್ಯವಂತತಾನೆಂದು
 ತಿಳಿದು || ೪ ||

ಕೌಂಡುಣ್ಯನು ಮರುಳು ಮಾಡ್ತದೋರವಾವುದೆಂದೆನೆ
 ಕೆಲಕಾಲ ವೀಪರಿಯೋಳತಿ ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ಮಂ |
 ಗಳವಂತನಾಗಿರುತ ಲೊಂದುದಿನ ಕೌಂಡುಣ್ಯ |
 ಲಲನೆ ಶೀಲೆಯ ಬಲದಕ್ಕೆಗೆ ಬಂಧಿಸಿದರಣಸೂತ್ರಮಂ ಕಂಡುನಗುತ ||
 ಎಲೆ ತರುಳೆ ದೋರಕವಿದೆಲ್ಲಿಯದು ನೀನಾರ |
 ನೊಲಿಸಿಕೊಳಬೇಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದಿಯೊ ಮೇಣ್ ತನ್ನ |
 ಶಳದು ವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಬುದಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದಿಯೋ ವೇಳೆಂದು
 (೧)ಬೆಸಗೊಂಡನು || ೫ ||

ಸೋಲುವರ್ ಪರಪುರುಷರಾತ್ಮಂಗೆ ಮಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ |
 ದೋಲಿಪ್ಪರಬಲೆಯರ ನಂಬಬಾರದು ಕಪಟ |

ಸೀಲವುಳ್ಳವರವರ ಹೃದಯ ದೋಳ್ಪುದುಗಿದರ್ (೨)ಮಾಟಮಂ
ತಿಳಿಯಲರಿದು ||

ಹೇಳಿಲೆ (೩)ವೃಗಾಕ್ಷಿ ಮಾಜದಲೆ ಕೆಂವಾಗಿದರ್ |
ನೂಲನ್ಯಾತಕೆ ದಕ್ಷಿಣದ ಕರದಿ ಬಿಗಿದಿರ್ಪೆ |
ಹೇಳು ಹೇಳೆಂದಾ ದುರಾತ್ಮಮುನಿ ಕೇಳಲಾಶೀಲೆ ಪತಿಗಿಂತೆಂದಳು ||೬||
ಶೀಲೆಯು ಅನಂತನ ದೋರ ಮಹತ್ವೇಳ್ವಳನೆ

ಆರನಂ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಬ ದೋರಕವಲ್ಲ |
ಚಾರು ಮಂಗಳ ವ್ರತದ ಸೂತ್ರಮಿದು ಜೀಯ್ಯಸುವಿ |
ಚಾರಮಂ ವೇಳ್ವೆ ನೀವೆನ್ನ ವೈವಾಹಮಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡೈ ತರುತಲಿ ||
ದಾರಿಯೋಳ್ ನದಿಯ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಯೆ |
ನಾರಿಯರ್ ನೆರದಸಂತಾಖ್ಯ ವ್ರತ ನೋನುತ್ತ |
ತೀರದೋಳ್ ಕಣ್ಣೆಯಲಾನವರ ಮುಖದಿಂದ (೫)ನೋಪೀಯು-
ವಿಧಾನ ಕೇಳ್ವು || ೭ ||

ಹರುಷದಿಂ ಶ್ರೀಮದಾನಂತನ ವ್ರತವನೋತು |
ಪರಮ ಮಂಗಳ ಸುಖಪ್ರದವಾದವ ಸೂತ್ರಂ |
ಕರಕೆ ಬಂಧಿಸುತ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಸೈಂದನವಡದಾಶ್ರಮಕ್ಕೆತರಲ್ವೆ ||
ವರವಿಷ್ಟು ೫ ನೋಂಪಿಯ ಮಹತ್ತೆಯಿಂದಾಕ್ಷಣದೊ |
ಳುರುತರದ ಸಿರಿ ವ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತಿನಾರನಂ |
ಮರುಳು ಮಾಡುವ ಧಾರವಲ್ಲವೆಂದಾ ಶೀಲೆ ಪತಿಗೆ ವಿನಯದಿ
ನುಡಿದಳು || ೮ ||

ಕಾಂಡಿಣ್ಯನು ದೋರ ಹರಿದು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಚಾಟಿದುದು
ಕೇಡಗಾಲಕೆ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಾ ಮುನಿಸು |
ಕಾಂಡುಣ್ಯ ಸತಿಯ ಮಾತಂ ಕೇಳ್ವು ಮಿಗೆ ರೋಷ |
ಮಾಡುತಾನಂತನಲ್ಲಿಯ ಕುಪ್ಪಿತ ಧಾರವೆನ್ನಯ ತಪೋಬಲದಲಿ ||

೨ ಮಾಟಮಂ=ಒರರಿಗೆ ಹಾಣಿ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಪರವಶದ ಹೊಂಚು ಕಾಡು.

೩ ವೃಗಾಕ್ಷಿ=ಎರಳೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ.

೪ ನೋನುತ್ತ=ವ್ರತಪೂಜಾ ಮಾಡುತ್ತ.

೫ ನೋಪೀಯು=ವ್ರತಮಹಾತ್ಮೆಯಂ.

ಈಡಿಲ್ಲದೈಶ್ವರ್ಯ ಬಂದುದೆನಗಿಂದೆನುತ |
 ಮೂಢಾತ್ಮನಾ ಶೀಲೆ ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಿದರುಣ |
 ಗಾಢತರ ಸೂತ್ರನುಂ ತರಿದು ಬಿಸುಟಂ ಜರಿವುತುರಿವಗ್ನಿ
 ಕುಂಡದೊಳಗೆ || ೯ ||

ಶೀಲೆಯು ಮರುಗಿ ಅಗ್ನಿಯಿಂದೋರ ತೆಗೆದುದು
 ಕಟ್ಟಿನಾನಕಟ ಹಾಹಾಯೆನುತ ಭರದಿ ಕರ |
 ಪಿಟ್ಟಗ್ನಿಯೋಳಿದ ಸೂತ್ರನುಂ ತೆಗೆದು ಬೈ |
 (೧) ಚಿಟ್ಟಳಾ ಪ್ವೀರದೋಳ್ ಶೀಲೆ ಮನದೋಳ್ ಮರುಗಿ
 ದುಮ್ಮಾನದಿಂದ ಬಳಿಕ ||

ಅಟ್ಟಹಾಸದೊಳಾ ದುರಾತ್ಮ ದ್ವಿಜದಾನನ (೨)ಘ |
 ರಟ್ಟನ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳಾದಿಂದ ಸಿರಿ |
 ಬಟ್ಟಬೈಲಾದುದೇಂ ವೇಳ್ವಿನಾ ಕ್ಷಣದೊಳಗೆ ಧರ್ಮಸುತ
 ಕೇಳಿಂದನು || ೧೦ ||

ಕಾಂಡುಣ್ಯನ ಸಿರಿ ಎಲ್ಲ ಪೋಗಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ಬದಗಿತು
 ಎಲ್ಲಿದ್ಧ ಧನವೆಲ್ಲ ಗುಪ್ತವಾಯಿತು ಕೋಶ |
 ಎಲ್ಲ ಮಣಿಹೇಮ ಧಾನ್ಯಂಗಳಿಂ ತುಂಬಿದ್ಧ |
 ಸಲ್ಲಲಿತ (ನಿಲ್ಲಲಿವ) ಮಂದಿರವ (೩) ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ ನುಂಗಿದಂ ಗಜ
 ಹಯಾರಥವಳಿಗಳು ||

ನಿಲ್ಲದಲೆ ವೋದನಾಗಲೆ ಮಾಯವಾಗಿ ತಡ |
 ವಿಲ್ಲದಾ ಗೋಕುಲವ ಕಳ್ಳರೊಯ್ದರ್ ನಿಮಿಷ |
 ದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು ಮಹಾ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮುನಿಗೆ
 ಸೌಭಾಗ್ಯವಡಗಿ || ೧೧ ||

೧ ಚಿಟ್ಟಳಾ = ಬಟ್ಟಿಟ್ಟಳಾ

೨ ಘರಟ್ಟ = ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ದಾನವಘರಟ್ಟ = ದಾನವರನ್ನು ಬೀಸುವ
 ಕೊಲ್ಲುವ ಹರಿ.

೩ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ = ಸಪ್ತಚಿಂಹಾ, ಅಗ್ನಿ

ಕೌಂಡುನಣ್ಣ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಸ್ಥೆ ಜನರ ತಿರಸ್ಕಾರ
ಉಡಲುಣಲು ವಸ್ತ್ರಾನ್ನವಿಲ್ಲದಂತಾಯ್ತೆಂದು |
ಕುಡಿಯಲ್ಪು ಪಾತ್ರೆ ನಿಲಲೊಂದು ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದಲೆ |
ಕಡುಬಡವನಾದುದಂ ಕಂಡಖಳ ಬಂಧುಜನ ಮನ್ನಿಸದೆ ನಿಂದಿಸುತ್ತ ||
ನಡೆ ಹರಿದ್ರೋಹಿ ಪಾಪಿಷ್ಠ ವಿವ್ರಾಧಮನೆ |
ಸುಡು ನಿನ್ನ ಚ್ಚಾನವೆಂದಡಿಗಡಿಗೆ ಛಿಕ್ಕುತ್ತ |
ಬಿಡದೆ ಜಡಮತಿಯ ಜರಿವಂತಾಗ ಸತಿ ತಲೆಯ ಕುಕ್ಕಿದಳ
ಕೌಂಡುಣ್ಣನಾ || ೧೨ ||

ಮಂಗಳ ಸುಖ ಪ್ರದಾನಂತನ ಸು ದೋರಕವ |
ಭಂಗನಾಡುತ ಹೇಳನವಗೈದ ಕಾರಣದಿ |
ಸಂಗಟಿಸಿದಷ್ಟು ದಾರಿದ್ರ್ಯ ನಿನಗೆಂದು ನಿರ್ದಯಮೂರ್ಖ ನೀನೆತೀಳೆಯೆ ||
ಅಂಗನಾ ಮಣಿ ನೀಲೆ ಸದ್ವ್ರತವ ನೋಡ ಸುಕ್ಕ |
ತಂಗಳೆಂ ದೊರಕಿದ ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯಹೋಗಾಡಿ |
ಭಂಗಕೊಳಗಾಗಿ (೧)ಬದುಕುವಣ ನಿಷ್ಕಲವೆಂದು ಭಂಗಿಸಿದರಖಳ
ಜನರು || ೧೩ ||

ಅರಿಗಳಾದರ್ ಸುತ್ರರೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿಸರ್ |
ಪೊರೆಯೊಳದರ್ ಬಗೆಯದಲೆ ದ್ವಿಜನ ತಾತ್ಪರದಿ |
ನೆರೆಹೊರೆಯದವರವನ ನಿಲವು ಕಂದರೆ ನೇರದಲೆ ಕಲಹವಂಮಾಳ್ವರು||
ಭರತ ಕುಲತಿಲಕ ಕೇಳ ಭೂತಿ ವಿರಹಿತನಾದ |
ನರನ ಲೆಕ್ಕಿಸಲೋರ್ವರವನಿಯೋಳ್ ಬಡತನನೆ |
ಪರಮ ಸಂಕಟವಲಾ ದೋಷದಿಂದಾರ್ದ್ರೈ ಸಮೂಹಿಪುದು
ಜೀವಿಗಳಿಗೆ || ೧೪ ||

ಧನವಂತನ ಗುಣವರ್ಣನೆ

ಕುಲಹೀನನಾಗಲೀ ಮೂಢನಾಗಲಿ ಧರ್ಮ |
ನುಳಿದ ಖಳ (ಖಿಳ) ನಾಗಲಿ ಕುರೂಪನಾಗಲಿ ಧಾತ್ರಿ |
ಯೊಳಗವಂ ಸಿರಿವಂತ ನಾಗಿದ್ದರೆಲ್ಲ ಜನರವನ ಮನೂಡಿದು ಸತತ ||

ಬಲುಜ್ಞಾನಿ ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನತಿ |
 ಚಲುವಂ ಮಹಾದಾನಿ ಸತ್ಪುರುಷನೆಂದವನ |
 ಮೊಲಿಸಿಕೊಂಡಾಡುತ್ತಲುದರ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡತಲಿ ಕಾಲವಂ
 ಕಳೆವರು || ೧೫ ||

ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧವ ತಪೋವೃದ್ಧಂ ವಯೋವೃದ್ಧ |
 ನಾನಾಕವಿತ್ವ ವಿದ್ಯಂಗಳಂ ಬಲ್ಲ ಮಾ |
 ಹಾನು ಭಾವರ್ ಸಹಾಸತ್ವದಲಿ ಶೂರರಾದವರೆಲ್ಲರಿಜಗದೊಳು ||
 ಭೂನಾಥ ಕೇಳ್ಮಹಾಧನವಂತನಾಗಿದ |
 ಮಾನವನ ನಾಶೈಸಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಸುವರ್ ಬಿಡದೆ |
 ಮಾನವುಳ್ಳವನೆ ಸಿರಿವಂತನದರಿಂದ ವನ ಮನ್ನಿಸುವರಖಿಳಜನರು ||೧೬||
 ಧನವಿದ್ದರೆ ತ್ಯಾಗ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು ಬೇಕು

ಸಿರಿಇದ್ದಡೇನು ಹರಿಗುರುಗಳಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ |
 ಹಿರಿಯರಲಿ ಭಯಭಕ್ತಿ ಬಂಧು ಜನ ಪಾಲನೆಯು |
 ಧರಣಿಸುರರಲಿ ತ್ಯಾಗ ವಿನಯಗುಣ ಭೂತದಯ ಮಿತ್ರರಲಿದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿ||
 ಕರಣಶುದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಲೋಕ ಸಮ್ಮತನಾಗಿ |
 ಚರಿಸಿದಡವಂ ಖ್ಯಾತ ನೆನಪನಿಹ ಪರದಲ್ಲಿ |
 ದುರುಳತನದಿಂ ನಡೆದಡತಿ ದುಃಖಭೋಗಿಸುತ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿಯಂ
 ಪಡವನು || ೧೭ ||

ಸತ್ಪುತ್ರರಲಿ ದಾನವೇ ಮುಖ್ಯ

(೧)ಆದತ್ತ(ಅದತ್ತ) ದೋಷದಿಂ ದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಗುತ್ತ |
 ಲುದಿಸುವ ದರಿದ್ರದಘದಿಂ ದುರಿತಗಳ ಮಾಪ್ಪೆ |
 ಲೊದಗುವದು ಪಾಪದೇವಿಯಿಂ ನೆರೆಯಲೀ ತೆರದಿ ಜೀವಿಗಳ್
 ತೊಳಲುತ್ತಿಹರು ||

ಆದರಿಂದ ಸತ್ಪುತ್ರರಲಿ ದಾನವಿತ್ತಿನ್ನು |
 ಮುದದಿಂದ ಲಾರಾಧಿಸುತ ಭಾಗ್ಯಮಂ ಗಳಿಸಿ |
 ಮದಗರ್ವನಾಗದೆ ಸಾತ್ವಿಕನಾಗಿದರವರ ನಾ ಪೋಷಿಸುವೆನು||೧೮||

೧ ಆದತ್ತ=ಶಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಿದಾನೆ ಅಥವಾ=ಅದತ್ತ=ನಿಷೇಧ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರೆ ದೋಷ.

ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನಿಂದಕರಿಗೆ ದುಃಖವೇ ಸಿಜ.

ಎನ್ನನಿಂದಿಸಿ ಸೂತ್ರಮಂ ಪರಿದ ಕಾರಣ ದೊ |
 ಳುನ್ನತ್ತೈಶ್ವರ್ಯ ಹೋಗಾಡಿ ಕೌಂಡುಣ್ಣು ಮುಷಿ |
 ಬನ್ನಬಡುತ ದಾರಿದ್ರನಾದಂ ಜಗದೊಳಾನಾವ ನಂಜರಿಯಲು ||
 ಮನ್ನಿಸುವರುಂಟೆ ನಾನಾವನಂವಾಲಿಸಲು |
 ಮುನ್ನೆ ಮುಳಿವವರುಂಟೆ ನಾ ಮುಳಿಯೆ ಮುಳಿದಪರ್ |
 ಚನ್ನಾಗಿ ಕೃಪೆಮಾಡೆ ಕೃಪೆಮಾಡುವರ್ಲೋಕ ವಾಂಡುಸುತ
 ಕೇಳೆಂದನು || ೧೯ ||

ಕೌಂಡಿಣ್ಣು ಮುಷಿಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ

ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿರ್ಪ (ದರ್) ಕಾಲದೋಳ್ ಕೌಂಡುಣ್ಣು |
 ನೀ ಮಹೀ ಜನರೆಲ್ಲ ಮನ್ನಿಸುತಲಿರುತ್ತಿರ್ಪ |
 ರಾ ಮಹಾ ದಾರಿದ್ರ ಬರೆ ನೆಂಟಿರವಗೆ ಕಂಟಕರಾಗಿ ನಿಂದಿಸುತಿರೆ ||
 ಆ ಮುನಿಸನತಿ ದುಃಖದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ |
 ತಾಮಸದೊಳರಿಯದಾನಂತನ ಸುದೋರಕವ |
 ಕಾಮಿನಿಯ ವಚನಮಂ ಜರಿದು ಓಂಡಿಸಬಹುದೆ ಮೂಢಾತ್ಮ
 ನಾನೆಂದನು || ೨೦ ||

ಭೃಷ್ಟನಾದೆನು ವಿಭವದಿಂದ ಕ್ಷಣವಾತ್ರದೋಳ್ |
 ಗಿಷ್ಟಾರ್ಥಮಂ ಕೊಟ್ಟೆನಂತನಂ ಪಳಯಲ್ವ |
 ನಿಷ್ಟ ಬಂದದು ತನಗೆ ಧಿಟಿವೆಂದು ತಾನೆನಗಿ ದುರುತರದ
 ಕುಹಕದಿಂದ ||

ಕಷ್ಟಕೊಳಗಾದೆನೆನ್ನಿಂದಲತಿ ವಾಪಿಸ್ಸ |
 ದುಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವ ಶರೀರವಾನವಾಧಮರಿಲ್ಲ |
 ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆಂದವಂ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂ ಮರುಗಿ
 (೧)ಬಿಸುಸುಯ್ದನು || ೨೧ ||

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತುವಂ ನೀಗಿ |

೧ ಬಿಸುಸುಯ್ದನು = ಅಯ್ಯೋ ಎಂದು ಬೆಚ್ಚನ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು

ಮತ್ತತನದಿಂದ ದೈವದ್ರೋಹಕೊಳಗಾಗಿ |
 ಸುತ್ತಲಿಕ ಬಂಧುಜನರಿಂದ ನಿಂದಿತನಾಗಿ ಬದುಕಲಿನ್ನಾಕಿಳಿಯೊಳು ||
 ಕೌಂಡುಣ್ಣನು ಮರುಗಿ ಅನಂತನ ಕಾಣ್ವೆನೆನುತ ಅಡವಿಗೆ ಪೊರಟ
 ಉತ್ತುಮ ಶ್ಲೋಕನಂ ಕಾಣ್ವೆನಲ್ಲದಲೆ (ಡೆ) ಪ್ರಾ |
 ಣ ತ್ಯಾಗಮಂ ಮಾಡಿಕೊಂಬೆನೆನುತಾ ಭೂ ಸು |
 ರೋತ್ತುಮಂ ವೈರಾಗ್ಯಪರನಾಗಿ ಪೊರಮಟ್ಟನಾಲಯವ
 ದುಗುಡದಿಂದ || ೨೨ ||

ಅಡಿಗಡಿಗನಂತನಂ ಮೈದೋರ್ವದೆನಗೆನುತ |
 ನುಡಿನುಡಿಗನಂತನಂ ಸ್ಮರಣೆಯಂ ಮಾಡುತತಿ |
 ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಲಹೃದಯನಾಗಿ ಮಿಗೆನಾರ ಬುದ್ಧಿಯನುತಾಳ್ವು ||
 ಕಡುಬೇದದಿಂದಲನ್ನೋಷವ ತೊರದು ಸಲೆ |
 ಪುಡುಕುತೆಣ್ಣೆ ಶೆಯೊಳ್ಳನಂತದೇವನ ಬಿಡದೆ |
 ನಡದುಬರೆ ಬರೆಮುಂದೆ ತೋರಿದದು ಘೋರಟವಿ ಕೌಂಡುಣ್ಣ
 ಮುನಿಯ ಕಣ್ಣೆ || ೨೩ ||

ಘೋರವಾದ ಮಹಾ ಅಟವಿಯ ವರ್ಣನೆ ವಿವಿಧವಾಗಿ [ಲ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ]
 ಕ್ರೂರ ಕಂಟಕ ದಮಿತ ಮರಗಳಿಂ ಗುಲ್ಲುತ್ತೆ |
 ಭೂರಿ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ದಾರುಣ ವೃಗಂಗಳಿಂ |
 ಚೀರುತಿಹ ನಾನಾ ಭಯಂಕರದ ಖಳಗಳಿಂ ಮೊರಡಿ ಗರ್ತಗಳಿಂದಲಿ ||
 ಭೋರಿಂಬೊನದ ಸಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳಡಂ ಜರಗು ಕಾ |
 ಸಾರ ಡೋಣೆ ಕೆರೆ ದೊರೆಯು ಗಿರಿಗುಹಗಳಿಂದ ದೆಸೆ |
 ದಾರಿದೋರದ ನಿರ್ಜನಾರಣ್ಯಭೀಕರದಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿತಾ ಮುಸುಗು||೨೪||
 ಅಡವಿಯ ಗಿಡಗಳ ವಿವರ

ಬೊರೆ (೧) ಬೊಬ್ಬುಳಿಟೆಣಕು ಮುಳ್ಳಳ್ಳಿ ಕರಿಬೇವು |

೧ ಬೊಬ್ಬುಳಿ=ಜಾಲಿಮರಗಳು ಟೆಣಕು=ಒಂದುಗಿಡ ಕಿಂಶುಕ=ಮುತ್ತಲ
 ಗಿಡ, ಕರವೀರ = ಕಣಗಲೆಯ ಗಿಡ, ಔದುಂಬರ = ಅತ್ತಿಹಣ್ಣಿನಮರ,
 ಪೂಗ = ಅಡಿಕೆಯ ಗಿಡ, ಅತ್ತಿ = ಅಲದ ಜಾತಿಯ ಒಂದು ಮರ,
 ಅಮಲಕ=ನೆಲೆಯ ಗಿಡ ತಮಾಲ = ಕಿರುನೆಲ್ಲಿಗಿಡ, ಅಶೋಕ=ಮುಳ್ಳು
 ಮುತ್ತಲಗಿಡ.

ಕಾರಿ ಬಿಲ್ವ ಕಪಿತ್ತ ತರಿ ಚಳ್ಳಹುಣನೆ ಕರ |
ವೀರ ನೀರಲು ಕಲ್ಲುಮಾವು ಸೀಗೆಯು ಬಸರಿ ಪೂಗಮತ್ತಿತಮಾಲ ||
ಕೇರಕಿಂಶುಕ ತಾಳ ಚಂದನನ ಶೋಕರಳೆ |
ಹಾರಿವಾಳೊಂದುಂಬರಾಮಲಕ ನಿಂಬಾದಿ |
ಭೂರುಹವನೇಕ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಕಾಂತಾರ ಭರಿತವಾಗಿ ಸದಿದ್ಧದು ||೨೫||

ಘೋರಾಟವಿಯ ಕೂರ ಮೃಗ ಪಶುಪಕ್ಷ್ಯಾದಿಗಳು

ಶರಭ ಸೈರಭ ಕಲಭ ಶಲಭ ಶಾರ್ದೂಲ ಶಶ |
ಸುರಭಿ ವನಮಹಿಷಿ ಸಾರಂಗ ಮನುಬೋತ ವೃಕ |
ಹರಿಣ ಗೋಮಾಯು ಕೇಸರಿ ಖಡ್ಗ ಪರಿ ಪರಿಯ ಭೀಷಣದ
ಮೃಗಗಳಿಂದ ||

ಗೊರವಕ ಕಪೋತ ಬಕ ಹಂಸ ಶಿಖಿ ಮಯ್ಯೂರ |
ಹರಿಕಾಕ ಗೃಧ್ರ ಕೋಕಿಲ ಚಕ್ರ ಭೈರುಂಡ |
ವರಚಮರಿ ಗೀಜಗಚಕೋರಾದಿ ಪಕ್ಷಿಯಿಂದಾ ವಿಸಿನರಾಜಿಸಿದದು ||೨೬||

ವಿವಿಧ ವಿಷ ಜಂತುಗಳ ವಿವರಣೆ

ಸ್ಥೂಲಕಾಯದ ಸರೀಸೃಪ ಘೋರ ವಿಷದ ದು |
ವ್ಯೂಳಕಾಳಾಹಿ ನಾಗಗಳಿಂದ ಮಿಡತಿಗಳ |
ಜಾಲದಿಂಡಿಕ್ಷಣ (ಜಾಲದಿಂ ತೀಕ್ಷ್ಣ) ಜಳುಕ ವೃತ್ತಿಕ ನಕುಲ ಮೂಷಕ
ಬಿಡಾಲದಿಂದ ||

ಶಾಲೂರ ವಿವಿಧೋಗ್ರ ಜಂತುಗಳ ಕರ್ಕಶದ |
ಘೋಳಿಂಬೊಧ್ವಾನದಿಂ ತುಂಬಿರ್ಪದಾವಿಸಿನ |
ವಾಲಿಗತಿ (ಕತಿ) ಭೀಕರಂ ಕರ್ನಕೆ ಕರೋರ ವಡಿಯಿಕ್ಕುಲಸ-
ದಳವಾಗಿರೆ || ೨೭ ||

ಭೇರುಂಡ ಸಿಂಹದ ಮೈರಿ = ಖಡ್ಗ = ಕತ್ತಿ, ಗೇಂಡಾಮೃಗ = ಶಿಖಿ =
ನವಿಲು ವಾಲಿ = ಆಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ, ಚಮರಿ = ಕಾಡಾಕಳು ಗೀಜಗ = ಗೂಡು
ಕಟ್ಟುವ ಹಕ್ಕಿ, ತಾಳೆಗುಬ್ಬಿ,

ಸರೀಸೃಪ = ಹಾವು, ಚೇಳು, ಶಾಲೂರ = ಕಪ್ಪೆ, ಜಳೂಕ = ಜಿಗಣಿ

ಮರ್ಕಟ ರಿಕ್ಷಾದಿ ಕರೀ ವ್ಯುಗಗಳ ಅರ್ಭಾಟದಿಂದ ಬೆದರುವಿಕೆ

(೧)ವಿಟಪಿವಿಟಪಂಗಳಿಂ ಪುಟನೆಗದು ಚೀರುತ್ತಾ |

ಭಟಗೈವುತುತ್ಕಟದಿ ಕಟಕಟನೆ ಪಲ್ಪುರಿವ |

ಚಟುಲ ಮರ್ಕಟ ಕಟಕದಿಂದ ಸಂದಟತ (೨)ವಟಜಟವಿಡಿದು

ನಟಿಸುತುಲಿವಾ ||

ಕುಟಲ (೩)ರಿಕ್ಷಂಗಳಿಂ ಮಿಟಮಿಟನೆ ಕಣ್ಣಿಡುವ |

ಕಿಟಿ (ಕಟಿ) ಕರಿಣ ವ್ಯುಗಗಳಿಂ ಭಟಭಟತ್ತಾರನವ |

ಘಟಿತ ಘೋರಟವಿ ಸಂಕಟಗೊಳಿಸಿತಾ ಋಷಿಯ ತುಟಿ ವಣಗಲು

ಪಟಳದೊಳು || ೨೮ ||

ಶ್ಲೇಷಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತ ಆಡವಿ ವರ್ಣನೆ

(೧)ಕೌರುವನ ಸಭೆಯಂತೆ ಶಕುನಿಯುತಮಾಗಿಹದು |

ಪದ್ಯ ೨೮— (೧) ವಿಟಪಿ = ಗಿಡ, ಮರ (೨) ವಟಜಟ= ಅಲದಮರದ

ಬೇರಿನಲಿ ಜೋತುಬಿದ್ದ (೩) ರಿಕ್ಷ = ಕರಡೆಗಳು

ಪದ್ಯ ೨೯— (೧) ಶ್ಲೇಷಾಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ

ಕೌರುವನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶಕುನಿ ಇದ್ದಂತೆ=ಅರಣ್ಯವು ಶಕುನಿ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಂದ

ಕೂಡಿತ್ತು

ಪಾತಾಳದಿ ಭೋಗಿಸರ್ಪವಿದ್ದಂತೆ = ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭೋಗಿ ಸರ್ಪಗಳಿದ್ದವು

ವೀರನು ಸುರಗಿಧರ ಹಿಡಿದಂತೆ=ವೀರ ಚೂರಿ ಬುಡ್ಡ - ಅರಣ್ಯದ ಸುರಗಿ

ಧರ ಪರ್ವತ ಗಿರಿಗಳಿದ್ದವು

ನಭದಲ್ಲಿ-ಕವಿ ಶುಕ್ರನಿದ್ದಂತೆ=ಅರಣ್ಯದಿ-ಕವಿ = ನೀರಹಕ್ಕಿ ಆನೆಗಳಿಂದ

ಕೂಡಿತ್ತು

ಧಾರುಣಿಸುರ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ-ಶಿಖಿ ಜುಟ್ಟಲುಗಳಿದ್ದಂತೆ(ಚಂಡಿಕೆ)=ಬ್ರಾಹ್ಮ

ಣನಂತೆ, ಅರಣ್ಯದಿ ಶಿಖಿ=ನವಿಲುಗಳು, ಕಾಡಾಗ್ನಿಯಿತ್ತು

ವಾರುನಿಧಿ-ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ-ವಿದ್ರುಮ ಹವಳವಿರುವವು = ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ -

ವಿದ್ರುಮ-ಬಳ್ಳಿಲತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು

ಮಾವತಿಗನಂತೆ, ಪುನ್ನಾಗ ದೊಡ್ಡಆನೆ ಪಾಲನ ಮಾಡ್ತ ಮಾವ

ತಿಗನಂತೆ = ಅರಣ್ಯವು ಪುನ್ನಾಗ = ಬಿಳಿ ಆನೆಗಳು ಹಾವು,

ಆಡವಿ ಕೋಣ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಅರಣ್ಯವು

ರಕ್ಷನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಇರುವದೆಂದು

ಚಾರುಪಾತಾಳದೋಲ್ ಭೋಗಿಮಯವಾಗಿಹುದು |

ವೀರನೋಲ್ ಸ(ಸು)ರಗಿ ಧರನಾಗಿಹದು ನಭದಂತೆ ಕವಿ

ಶೋಭಿವಾಗಿಹುದು ||

ಧಾರುಣೀ ಸುರನಂತೆ ಶಿಖಿಯುಕ್ತವಾಗಿಹದು |

ವಾರಿ ನಿಧಿಯಂತೆ ವಿದ್ವಮದಿಂದ ರಾಜಿಪದು |

ಧೀರ ಮಾವತಿಗರೋಲ್ ಪುನ್ನಾಗವಾಲನಾಗೆಸಗಿದ್ಗಟಿವಿ

ಕಣ್ಣೀ || ೨೯ ||

ಅಟವಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಂತೊಪ್ಪಿರುವದೆಂಬ ಅಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ

(೨) ಅಮಿತಾರ್ಕ ತೇಜ ಸಂಯುಕ್ತಮಾದದರಿಂದ |

ಕಮಲ ಸರ ಚಕ್ರ ವನಮಾಲ ತಾಳ್ವದರಿಂದ |

ಸುಮನ ಹರಿಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೋಮ ಕುಜ ಖಗಪರಿಂ ಸೇವ್ಯ

ನಾದುದರಿಂದಲಿ ||

ವಿಮಲತರವೇಣು ಗೋತ್ರವ ಧರಿಸಿದದರಿಂದ |

ಕಮನೀಯ ಗೋಕುಲ ನಿವಾಸನಾದುದರಿಂದ |

ರಮರಪತಿ ವಿಷ್ಣು ಧಿಟ ತಾನೆಂಬ ಪೆಂಪಿಂದ ಕಾಂತಾರ

ರಾಜಿಸಿದದು || ೩೦ ||

ಪದ್ಯ ೩೦— (೨) ಇನ್ನು ಅಡವಿಯನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆ ಇತ್ತೆಂದು
ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ವಿಷ್ಣುವು = ಅಮಿತಾರ್ಕ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವಂತೆ ವನದಲ್ಲಿ
ಅನೇಕ ಅರ್ಕ ಪತ್ರಾದಿ ಎಕ್ಕೆಗಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾ
ಕಾಂತಿ ಇತ್ತು.

ವಿಷ್ಣುವು = ಕಮಲಸರ, ವನಮಾಲ ಚಕ್ರತಾಳ್ವಂತೆ = ವನವು ಕಮಲ
ದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸರೋವರದಿ ಸಾರಸ ಪಕ್ಷಿ ಚಕ್ರವಾಕ
ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ವನಮಾಲಾ, ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ್ದು ಶೋಭಾಮಯವಾಗಿತ್ತು.

ವಿಷ್ಣುವು = ಸುಮನ-ಮನೋಹರವಾದ ಸರ್ವಜ್ಞ ದೇವನಾದ ಹರಿಯು
ಶಿವ - ಬ್ರಹ್ಮ - ಸೋಮ - ಕುಜ ಖಗಪರುಷಾದಿಗಳಿಂ ಸೇವ್ಯ

ಘೋರಾಟವಿಯು ಭಯಗೊಳಿಸಿತೆನೆ

ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಮಾರಿಯೇ ಭಯಂಕರವಾದ |

(೧) ಹಳುವುದಾಕಾರದಲಿ ನಿಲಿಸಿವೋ ಮೃತ್ಯುವಿನ |

ನಿಳಯವೋ ಕೌಂಪುಣ್ಯಗಡದ ದರಿದ್ರವೇ ಕಾಡಾಗಿ ವೀರಿತೆನಲು ||

ಸುಳಿವ ಖಗಮೃಗ ದುಷ್ಟಜಂತುಗಳದಲ್ಲದಲೆ |

ಉಲುಹುದೋರದು ನರರ ಕುಜಲತೆಯ ಪರ್ಬರ್ಪ |

ಮಲೆಯಂಧಕಾರದಿಂ ರವರನ್ನೆ ಕಾಣನದ ಕಾನನಂ ಕಣ್ಣೆನೆದದು ||೩೧||

ಪದ್ಯ ೩೦ ರಿಂದ ನಾದಂತೆ ವನವು ಸಹ = ಹರಿ = ಸಿಂಹ, ಹಾವು,

ಕುದುರೆಕಪ್ಪೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ

ರುದ್ರ, ಶಿವ = ಕರಿ - ಕಾಡಾನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ವನವು

ಬೋಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ - ಬ್ರಾಹ್ಮೀಲತೆಗಳಿಂದ

ಚಂದ್ರ - ಸೋಮ = ಸೋಮಲತೆ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ

ಮಂಗಳ - ಕುಜ = ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಅನೇಕ ತರದ ಮರ

ಕಿರಾತ, ಪುಲಿಂದರಿಂದ

ಗರುಡ - ಖಗ = ಗರುಡ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸೇವ್ಯವಾಗಿತ್ತು

ವಿಷ್ಣು = ವೇಣುಧರ ಕೊಳಲು ವೇಣು = ಮೊಳ್ಳಾದ ಬಿದುರುಗಳಿಂದ

ವನವು ಕೂಡಿದ್ದು

ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರ = ವಿಷ್ಣು ಗೋತ್ರ = ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು

ವಿಷ್ಣು = ಕಮನೀಯ - ಸುಂದರವಾದ ಗೋಕುಲ ನಿವಾಸಹಂತೆ =

ವನವು ಸಹ - ಮನೋಹರವಾಗಿ ಗೋಕುಲ ನಿವಾಸ = ಕಾಡಾ

ಕಳ ಹಿಂಡು ಕಾಡಾಕಳ ಹೆಚ್ಚಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದದು

ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ತಾನೆಂಬಂತೆ ವೆಂಪಿನಿಂ =

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ, ಕಾಂತಾರ = ಅಡವೆ ರಾಜಿಸಿದದು

ಶೋಭಿಸಿದೆಂಬ ಅಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ.

ಪದ್ಯ ೩೧— (೧) ಹಳುವು = ಕಾಡು ಅರಣ್ಯ

ಕಾಂಡುಣ್ಯನು ಮಹಾಟವಿಲಿ ಅನಂತನಂ ಪುಡುಕುವಿಗೆ
ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳಿಡಿದಿಡಿತು ಕರ್ಕಶದ ವನದೊಳಗೆ |
ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ದ್ವಿಜಂ ಭೂಪಕೇಳ್ ತೊಳಲುತ್ತು |
ನಿಲ್ಲದೆಣ್ಣೆ ಸೆಯೊಳಗನಂತನಂ ಪುಡುಕುತ್ತ ಘೋಳಿಡುತ ಬಾಯಿ

ಬಿ (ವಿ)ಡುತ್ತಾ ||

ನೊಲ್ಲು ನೊಲ್ಲಿಗೆ ದೇವನಂ ಕೂಗಿ ಕರವುತ್ತು |
ಚೆಲ್ಲುವಶ್ರುಗಳಿಂದ ನಡವು ತೈತಿರಿ ಮುಂದೆ |
ನಿಲ್ಲದೇ ಮಹಾಲೋಭಿಯೆಂತೊಂದು ಚೂತತರು ಕಂಗೊಳಿಸಿತ
ಗ್ರತೆಯೊಳು || ೩೨ ||

ಚೂತ ವೃಕ್ಷ ನೋಡುವಿಕೆ

ಛಂದವಾಗಿದ್ ಪಲ್ಲನ ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪಂಗ |
ಳಿಂದ ಬಾಗಿದ್ ತನಿಪಣ್ಣಾಯಿ ಗೊಂಚಲ್ಲ |
ಳಿಂದ ಉನ್ನತವಾದ ನೇಕಶಾಖೆಗಳೆಂ ನೆಳಲ್ಪವಿದ ಗುಂಪಿನಿಂದ ||
ವಂದು ಕ್ರಿಮಿಕೇಟ ವೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ್ ಮುಟ್ಟಿದಹ |
ಸುಂದರ ರಸಾಲ ವೃಕ್ಷನ ಕಾಣು ತದರೆಡಿಗೆ |
ಬಂದು ನಿಂದಾಪಾರ್ವ ದೈನ್ಯತರ ವಚನದಿಂ ಬೆಸಗೊಂಡನೀ
ತರದೊಳು || ೩೩ ||

ಚೂತ ವೃಕ್ಷಕೆ ಅನಂತನಂ ನೋಡುನೆನೆ ಶ್ರುತ್ಯ

ಎಲೆ ಭೂಜ ರಾಜ ಚೂತ ದ್ರುಮವೆ ಕೇಳ್ಪವನ |
ದೊಳು ಶರಣ ಜನರಿಗೆ ಸುರಭೂಜ ನಾಗಿದ್ |
ಜಲರುಹೋಪಮ ನಯನನಂತ ದೇವನನಿಂದು ಕಂಡಿದ್ದರೀ
ಕ್ಷಣದೊಳು ||

ಮಾವಿನ ಮರದಲ್ಲಿಶ್ಚ ಸ್ಥಾವರ ಜೀವದುತ್ತಂ

ತಿಳುಹುವದು ತನಗೆತ್ತ ಪ್ರೋದುದಂ ನೀನೆಂದು |

ಘೋಳಿಡು=ದುಃಖದಿಂದ ಒದರು ನೊಲ್ಲುನೊಲ್ಲಿಗೆ=ನುಡಿನುಡಿಗೆ ಅಡಿಗಡಿಗೆ,
ತನಿ=ಸೀಯಾದ=ಪಣ್ಣಾಯಿ = ಹಣ್ಣಾದಕಾಯಿ ರಸಾಲವೃಕ್ಷ = ಮಾವಿನಮರ.
ಇಳಿಯ ಬೊಳೆಯ=ಭೂಮಿ. ದೇವತೆ, ಸುರ ಭೂಸುರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಿ
ಜೋತ್ತು ಮ=ಮಹಿಜ, ಮರಶ್ರೇಷ್ಠ.

ಹಲುಬಲ್ಲುನಂತನಂ ತಾಕಾಣಲಿಲ್ಲ ವೆಂ |
ದಿಳೆಯ ಬೋಳೆಯಗೊಲಿದು ಶಿರವನಲ್ಲಾಡಿಸುತ ಮಹಿಜೋತ್ತಮಂ
ನುಡಿದದು || ೩೪ ||

ಗೋವನ್ನು ಕಡು ಅನಂತನ ಕಾಣ್ಣೆನೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಮಾಮರದ ವಚನಮಂ ಕೇಳ್ವು ದುಃಖಿತನಾಗು |
ತಾ ಮುನಿಪನಲ್ಲೆಂದ ಸಾಗುತತಿ ದೂರಬರೆ |
ಕೋಮಲ ಸುವತ್ಸಪಹಿತೆದೆಮಟ್ಟಿ ಪುಲ್ಲೆನೋಳ್ ಸಂಚರಿಸುತಲಿ
ಬಾಯಿಗೆ ||

ಕಾಮಿಸಿದರೊಂದು ತೃಣ ನಿಲಕದಿಹ ಗೋವನಂ |
ಭೂಮಿಶ ಕೇಳಾಣುತಲೆ ಸುರಭಿ ಭಕ್ತಗ್ಗ |
ಕಾಮಧೇನಾಗಿದ ನಂತನಂ ಕಂಡಿದ್ದರರುಹುವದು ತನಗೆಂದನು || ೩೫ ||
ಗೋವು ಅನಂತನ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದುತ್ತರವಿತ್ತದು

ಭೂಸುರೋತ್ತಮ ನುಡಿದುದಂ ಕೇಳುತಾ ಧೇನು |
ವೀ ಸಮೀಪದೊಳನಂತನಂ ಕಾಣೆ ನಾನೆಲ್ಲ |
ದೋಷಿಗಳ ಕಣ್ಣೆ (೧) ದೂರ್ವಿದಳಶ್ಯಾಮ ಗೋಚರಿಸುವನೆ ದ್ವಿಜ
ಹೇಳಿನೆ ? ||

ಅಶೆ ವರ್ಜಿತವಾದ ಗೋವಾಕೃ ಕರ್ಣದೋಳ್ |
ಸೂಸಲತಿ ಕಂಗಟ್ಟು ತಾನಾವ ತಾಣದಲಿ |
ವಾಸುದೇವನನರಸಲಕಟೆನುತ ಕೌಂಡುಣ್ಯನಲ್ಲೆಂದ ನದಿತರುತಿರೆ || ೩೬ ||
ಮುಂದೆ ಘೋಳಯ ದರ್ಶನ ವೃಷಭ ಬಣ್ಣನೆ

ಉರಗ ಭೂಷಣ ಚರ್ಮ ವಸ್ತ್ರ ಭಸ್ಮದ ಲೇಪ |
ಶಿರಮಾಲೆಗಳನಾಂತು ಭಿಕ್ಷಾಟನಂ ಮಾಳ್ವ |
ಗರಳ ಕಂದದ ಶೂಲೆಯಂ ಪೂತ್ತು (ಹೊತ್ತು) ತಿರುಗುವದು
ಪರಿಹಾಸ್ಯವೆನಗೆನುತಲಿ ||

ಭರಂದ ಹರನ ಬಿಟ್ಟೀ ವನದಿ ಸುಖದಲ್ಲ |
ಚರಿಸಲ್ಕೆ ಬಂದಿಹನೊ ನಂದಿಶನೆಂಬಂತೆ |
ಕರಿಕೆ ನಂಟದ ಕೆಟ್ಟ (೨) ಶಾಡ್ವಲದಿ ನಿಂದಿದ್ ವೃಷಭನಂ ಕಂಡು
ಮುನಿವಾ || ೩೭ ||

೧ ದೂರ್ವಿದಳಶ್ಯಾಮ = ಕರಿಕೆದಳದಂತೆ ಕಪ್ಪುವರ್ಣವುಳ್ಳ-ಕೃಷ್ಣ ತಾಣ = ಸ್ಥಳ
೨ ಶಾಡ್ವಲ = ಶಾಡ್ವಲ = ಹುಲ್ಲು ಕರಿಕೆ ಬೆಳೆದ ಭೂಮಿ

ವೃಷಭವಾ ಅನಂತನ ಕಾಣಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಉತ್ತರ
ಕಾಣುತಲೆ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ವೃಷಕೇತು ತಾತ ಕ |
ಲ್ಲಾಣಿದಾಯಕನಾದನಂತಮೂರ್ತಿಯ ನಾವ |
ತಾಣದೊಳಗಾದರಂ ಕಣ್ಣೆ ಗೋಚರಿಸಿದ್ದರೆನಗೀಗ ವೇಳ್ವದೆನಲು ||
ಕ್ಷೋಣಿ ಸುರ ಕೇಳನಂತನನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಂಡಿಲ್ಲ |
ಕ್ಷೀಣ ಚೇತನನಾಗಿ ನೀರು ಮೇವಿಲ್ಲದಲೆ |
ಪ್ರಾಣ ಗೋಣಿಲಿ ವಿಡಿದು ಸವಳ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರ್ವೆ
ನಾನೆಂದನು || ೩೮ ||

ಕಾಂಡುಣ್ಯನಿಗೆ ಪುಷ್ಕರಕದ್ವಯ ದರ್ಶನ
ಗೋಪತಿಯ ವಾಕ್ಯಮಂ ಕೇಳುತಾ ಕಾಂಡುಣ್ಯ |
ತಾಪಕೊಳಗಾಗುತ್ತಿನ್ನೇನು ಗತಿ ತನಗ್ಯಾಕೆ |
ರೂಪದೋರದಲಡಗಿಕೊಂಡಿರುತು ಬಳಲಿಸುವದುಚಿತವೇ ದೀನಬಂಧು ||
ಪಾಪಿಷ್ಠನವಗುಣವನೆಣಿಸದಿರನಂತನೆಂ |
ದೀ ಪಂಯೊಳಲುತ್ತಲಟವಿಯೋಳ್ ಬರುತಿರ |
ಲೃಢ ವರಪು ರವ್ಯುದ್ವಯ ಪುಷ್ಕರಣಿಗಟ್ಟುದೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು
ಪ್ರಭೆಯಲಿ || ೩೯ ||

ಕಾಸಾರ ಕೊಳಗಳ ಶೋಭಾಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ ೪ ಪದ್ಯ
(೧) ಶಶಿಕಾಂತ ಶಿಲೆಗಳಿಂ ತೊಳಗುತಿದ ನೋಪಾನ |
ಪ್ರಸರದಿಂ ವಿಮಲ ಸ್ವಾದೋದಕ ತರಂಗಳ |
(೨) ವಿಸರದಿಂ ನೈಕತ (೩) ಮೃಣಾಳಂಗಳಿಂ ಪೊಳೆವ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಗಳಿಂದ
ದಿಶಿದಿಶಿಗೆ ಬೀರ್ವ ಹೊಂದಾವರೆಯ ಸುರಭಿಯಿಂ |
ದಿಸೆವ ತಂಗಾಳಿಗಳ ತಂಪಿನಿಂ ಮಕರಂದ |
ರಸವನಾಸ್ವಾದಿಸುವ ಭೃಂಗಗಳ ಸಂಗದಿಂ ಕಣ್ಣೆನೆದವಾ
ಕೊಳಗಳು || ೪೦ ||

ಪದ್ಯ ೪೦- ೧ ಪ್ರಸರ=ವಿಸ್ತಾರ=ಸಮುದಾಯ ೨ ವಿಸರ=ಸಮೂಹ
೩ ಮೃಣಾಳಗಳ=ತಾವರೆಗಳಿಂ

ಕಲಹಂಸ ಸಾರಸ ಚಕೋರದಿಂ ಕೀರದಿಂ |

ಕಲಕಲ ಧ್ವನಿಯ ಕಾರುಂಡದಿಂ ತಂಡದಿಂ |

ಕಲತು ಬೆರ ಬೆರವ ಬಕ ಕೋರಿಯಂ ಕೇರಿಯಿಂದಲಿವ

ನೀರ್ವಕ್ಕಿಯಿಂದ ||

ಸುಳಿ ಸುಳಿವ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶ್ರೇಣಿಗಳ |

ಚಲುವಿಕೆಯ ಕುಮುದ ಕಲ್ಪಾರದಿಂ ಸಾರದಿಂ |

ಬೆಳದಬ್ಬ ಕುಸುಮಗಳ ಜಾಲದಿಂ ಕೂಲದಿಂ ದ್ವಯಸರಸಿ

ಗಳ್ಳಿರೆದವು || ೪೧ ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಾಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ

(೧)ಹರಿಯಂತೆ ಚಕ್ರಧರನಾಗಿಹದು ಹರನಂತೆ |

ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಿಷಕಂಠನಾಗಿಹದು ಬ್ರಹ್ಮನಂ |

ತರಸಂಚೆಯುಕ್ತಮಾಗಿರುತಿಹದು ವ್ರಜದಂತೆ ಸುರಭಿಮಯಮಾಗೀಹದು

ಸ್ಮರನಂತೆ ಮೀನಾಂಕನಾಗಿಹದು ದಿವಿಯಂತೆ |

ನಿರುತ ಸುಮನೋದ್ಭಾಸಮಾಗಿಹದು ದಿವದಂತೆ |

ಹರಿಯಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿ ಮಾಗಿರ್ಪನಾ ವಿಮಲ ಸರಸಿಗಳ್

ಮುನಿಯ ಕಣ್ಣಿ || ೪೨ ||

ಕೀರ=ಗಿಳಿ ೫ ಕಾರುಂಡದಿಂ ಬಾತುಕೋಳಿ = ಕಾಗೆಯಂತೆ ಇರುವ
ಪಕ್ಷಿ ಕೇರಿ=ನವಿಲು ೭ ಕೋಕ=ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿ ಅಥವಾ ಕೋಗಿಲೆ

ಪದ್ಯ ೪೨-

ಹರಿವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆ—

ಸರಸಿ-ಸರೋವರಗಳು ಸಹ

ಹರಿಯಂತೆ ಚಕ್ರಧರನಾಗಿಹದು — ಸರಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು
ಇರುವವು

ಹರನಂತೆ ವಿಷಕಂಠ

— ವಿಷಕಂಠ=ನೀರಿನಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿ

ಬ್ರಹ್ಮನ ಅರಸಂಚಿ(ರಾಜಹಂಸ)-ಅರಸಂಚಿ ರಾಜಹಂಗಳಿರುವವು

ವ್ರಜ=ಗೋಕುಲದಂತೆ ಸುರಭಿ (ಆಕಳು)- ಸುರಭಿ=ಹೂಗಳ ಪರಿಮಳ
ದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಹವು.

ಅಪ್ಪರೆ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಕೋಳಗಳಿಸದವೇ ?

(೨)ಮರಿದುಂಬೆ ಕುರುಳಿನಿಂ ಪೊಳೆವ ಮೊನಾಕ್ಷಿಯಿಂ |

ದರಳಿದಾವರೆ ಮೊಗದ ಕಂಬುಗ್ರೀವದ ಕೋಕ |

ಗುರು ಕುಚದ ಕಿರುದೇರಿಯ ತ್ರಿವಳಿಗಳ ಸುಳಿನಾಭಿ (೪)

ಶೈವಾಲ ಕೋಮಾಳಿಯಾ ||

ವರಪುಳಿನ ಜಘನದ ಮೃಣಾಳ ಮಧ್ಯದ ಹಂಸ |

ಚರಣಗತಿ ತಿಳಿಯಜಲ ತನುಭವಿಯ ಸೊಬಗಿನಿಂ |

ಮೆರವಪ್ಪರಂಗನಾ ರೂಪದಂತೆ ಸದವಾಕಾಸಾರಯುಗ ಮುನಿಪಗೆ ||೪೩||

ಸ್ಮರನಂತೆ=ಕಾಮನಂತೆ ಮೊನಾಂಕ (ಹಿಂದಿನಿಂದ ಪದ್ಯ ೪೨)

ಮೊನ ಧ್ವಜವಾಗಿದಂತೆ = ಮೊನಾಂಕ=ಅನೇಕ ತರದ ಮೊನ
ಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವದು.

ದಿವಿಯಂತೆ= ಸ್ವರ್ಗದಂತೆ ಸುಮನೋದ್ಭಾಸ - ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಶೋಭೆ.

ಸ್ವರ್ಗದಂತೆ ಅನೇಕ ಸುಮನೋದ್ಭಾಸ ಪುಷ್ಪಗಳ ಶೋಭೆ

ದಿನದಂತೆ=ಅಕಾರದಂತೆ ಹಲ ಸೂರ್ಯನಶೋಭೆ = ಸರೋವರ ನೀರಿ

ನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಹರಿ=ಸರ್ವಭಾಯಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವವಲ್ಲದೆ

ಹರಿ=ನೀರು ಹಾವುಗಳು ಹರಿ=ಕವ್ವೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸಿದ ಸರೋವರಗಳ

ಶ್ಲೇಷಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ವರ್ಣನೆ

ಪದ್ಯ ೪೩-

ಸರೋವರಗಳು ಅಸ್ವರಾಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಇರುವ ವರ್ಣನೆ

ಅಪ್ಪರೆಯ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ

ಗಮರಿದುಂಬೆ=ಚಿಕ್ಕಗುಂಗೆಯಳಗಳಂತೆ=ಕಪ್ಪಮುಂಗೂದಲು ಕುರುಳ.=

ದುಂಬೆ ಮರಿದುಂಬೆಗಳು ಸರೋವರ ಸ್ತ್ರೀಯಳಿಗೆ ಮುಂಗುರುಳಾಗಿದ್ದವು.

೨ಪೊಳೆವ-ಮೊನಾಕ್ಷಿಯಿಂ=ಸ್ತ್ರೀಯಳಹೊಳೆವಚಂಚಲವಾದಕಣ್ಣುಗಳು=

ಸರೋವರದಿ ಚಲಿಸುವ ಅನೇಕ ತರದ ಮೊನುಗಳೇ ಸರೋವರ ಸ್ತ್ರೀಗೆ

ಅಕ್ಷಿಅಪ್ಪರೆಯಳ ಒಮೊಗವು ಮುಖವುಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತೆ=ಸರಸಿಗಳಲ್ಲಿ

ಅನೇಕ ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಸರೋವರ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಮುಖ

ವೆಂಬುವಂತೆ ೪ ಅಪ್ಪರೆ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಕಂಠ = ಕಂಬುಗ್ರಿಗ ಶಂಖದಂತೆ

ಕುತ್ತಿಗೆ=ಸರಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಕ-ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಗಳೇ ಇರುವವು ಇವುಸರಿಸಿ
 ಸ್ತ್ರೀಯ ಕಂಬುಕಂಠನೆಂಬುವಂತೆ ಭಾಸ. ೫ ಅಪ್ಸರೆಯಳ = ಗುರುಭಾರ
 ವಾದ ಕುಚಗಳು, ಕಿರುದಿವಿಯ = ಸರಸಿಗಳಲಿ=ಕಿರುದಿವಿಯೆ = ತರಂಗ
 ಭಂಗವೀಚಿಗಳೇ ಸರಸಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಕುಚ ೬ ಅಪ್ಸರೆಯಳ =
 ತ್ರಿವಳಿನಾಭೆಯೆ= ಸರಸಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಂಡಾಕಾರ ಸುಳಿಗೆ ತ್ರಿವಳಿ ನಾಭಿಗಳಾ
 ಗಿರುವ ೭ ಅಪ್ಸರೆಯಳ=ರೋಮಾವಳಿ ಮೈಲ್ಲಿದ್ದ ರೋಮ ಕೂಪದಲ್ಲಿ =
 ಸರಸಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶೈವಾಲ=ನೀರೊಳಗಿರುವ ಹಾವಂಸೆಯೆ, ರೋಮಾವಳಿಗ
 ಳಂತೆ ೮ ಅಪ್ಸರೆಯಳ ಜಘನ-ಟೊಂಕದ ಹಿಂಭಾಗವೇ=ಸರಸಿಯಲ್ಲಿಪ್ಪ
 ವರಪುಳನ ಸಣ್ಣ ಮರಳವೇ ಜಘನಾಕಾರವಾಗಿ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಶೋಭಿ
 ೯ ಅಪ್ಸರೆಯಳ=ಮಧ್ಯಕಟೆಯೇ ಸಣ್ಣಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವಂತೆ=ಸರಸಿಯಲ್ಲಿ
 ಮೃದುವಾಗಿ ಬೆಳೆದಮೇಲೆ ಆಗಲ ಮಧ್ಯ ಸಂಠ = ಬುಡ ಸ್ವಲ್ಪ ದಪ್ಪ
 ವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮೃಣಾಳ ಕಮಲದ ದೊಂಟುಗಳೇ ಸರಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಧ್ಯ
 ಕಟೆಯಾಗಿಪ್ಪಂತೆ. ೧೦ ಅಪ್ಸರೆಯಳ ಚರಣಗತಿ, ಮೆಲ್ಲನನಡಿಗೆ ಹಂಸಗತಿ
 ಯಂತೆ- ಸರೋವರದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಹಂಸಗಳ ಗತಿಯೇ ಆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಹಂಸ ನಡೆ
 ಯಂತೆ ೧೧ ಅಪ್ಸರೆಯಳ ತನುಭವಿಯೆ ಕಾಂವೆಯೇ=ಸರೋವರ ಸ್ತ್ರೀಗೆ
 ಅಲ್ಲಿಪ್ಪ ತಿಳಿಯಜಲಗಳೇ ಗಾಳಿಯ ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬ ಲಹರಿಯಿಂದ,
 ತನುಭವಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸದವು

ಕೊಳಾಭಿಮಾನಿ ಜೀವಿಗೆ ಕಾಂಡಿಣ್ಯನ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಒಂದು ಸರ ದುದಕೊಂಡು ಸರದೊಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತತಿ |

ಭದವಾಗಿಹನು ೧ ಕಲ್ಲೊಲ ಮಾಲೆಗಳೆಂದ |

ದ್ವಂದ್ವ ಪದ್ಮಾಕರಗಳನ್ನೋನ್ಮ ಮಿತ್ರತ್ವ ಭಾವದಿಂ ಕಣ್ಣಿನಿಯಲು ||

ಬಂದು ಕಾಂಡುಣ್ಯ ಋಷಿ ಬೆಸಗೊಂಡನೆಲೆ ನಿಮಲ |

ಸುಂದರ ಸುಪುಷ್ಕರಣಿಗಳಿರಾ ೨ ಪುಷ್ಕರ ನಯನ |

ಒನಿಂದೀವರ ಶ್ಯಾಮನಂತನಂ ಕಂಡಿದ್ದರೆನಗಿಂದು ವೇಳ್ವದೆಂದು || ೪೪ ||

(೪೪ಪ) ೧ ಕಲ್ಲೊಲ ಮಾಲೆಗಳ=ತೆರೆಗಳ ಸಾಲು=೨ ಪುಷ್ಕರನಯನ=ಕಮಲದಂತೆ
 ಕಣ್ಣುಳ್ಳವ= ಇಂದೀವರ ಶ್ಯಾಮ= ಲಕ್ಷ್ಮೀಕರೆಕಮಲದಂತೆ ಶ್ಯಾಮ ವರ್ಣನಾಸ
 ಹರಿ.

ಕೊಳಗಳು ಅನಂತನ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದೆನೆ ಮುಂದೆ ಖರದರ್ಶನ
ಪೊಡವಿಸುರ ಕೇಳನಂತನ ಕಾಣೆ ನಾವೆಲ್ಲಿ !
ಜಡರೂಪಿಯಾಗಿದರ್ ನಮ್ಮಂದದ್ದರಿಗೆ |
ಕಡಲಶಯನಂ ಬಂದು ಮೈದೋರ್ವನೇ ಏಚಾರಿಸು ಮುಂದೆಪೋಗಿನಲ್ವೆ |
ಕಡುಬಳಲುತಲ್ಲಿಂದ ಸಾಗಬರೆಲೆದುರಿನೋಳ್ |
ನುಡುವು ತಪಶಬ್ದದಿಂ ಮೊಗಮೆತ್ತಿ ಕೂಗುತ್ತ |
ಲಡಿಗಡಿಗೆ ದುರ್ಜನ ಸ್ವಭಾವದೋಳ್ಕೊಣ್ಣೆನವ ಗಾರ್ಧಭನ ಕಂಡು
ಮುನಿವಾ || ೪೫ ||

ಗಾರ್ಧಭನಿಗೆ ಕೇಳಲು ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದುತ್ತರವಿತ್ತದು
ಎಲೆ ಖರವೆ ಕೇಳ್ ಖರಾಸುರನ ಸಂಹರಿಸಿದರ್ |
ಬಲವಂತನಂತ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಂಡಿಯಾ ತನಗೆ |
ತಿಳುಹೆಂದು ನುಡಿಯಲ್ವೆ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ನಾಕಾಣಲಿಲ್ಲಾವ ದೇವನೆಲ್ಲ ||
ಇಳಿಯೊಳಗೆ ಮೃಗವತಿತ ನಾಗಿದರ್ ತನ್ನಲ್ಲಿ |
ಗೊಲಿದು ತೋರಿಸಿಕೊಂಬನೇ ಪರಮ ಪುರುಷನೆನೆ |
ಬಳಿಕವನಿಸುರ ಬಳಲುತಲ್ಲಿಂದ ಸಾಗಿದಂ ಕೆಲಬಲದೊಳೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ || ೪೬ ||
ಮುಂದರಿಯೆ ಮದ್ದಾನೆ ದರ್ಶನ ಆದನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ
೧ ಪೃಥಿಯ ಸುತ ಕೀಳ್ವದೈ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ನತ್ಯಂತ |
ವೃಥೆಯುಕ್ತನಾಗು ತೈತರ ಲಾಗ ಮುಂದೆ ಮ |
ನೃಧನೈಯ್ಯನಂ ಜರಿದ ಮದವೆ ಸ್ಫೂಲಾಕೃತಿಯನಾಂತು
ಕಂಗೊಳಿಸಿತೆನಲು ||

೨ ಪೃಥುವಿಧರದಂತೆನವ ಮತ್ತಮಾತಂಗ ಮಂ |
ಪಥದೊಳಗೆ ಕಾಣುತಲೆ ಗಜವೆ ಹೇಳ್ ನೆಗಳಿಯಂ |
ಸಿಧಿಲ ವೌರುಷನಾದ ನಾಗೇಂದ್ರನಂ ಪೊರೆದನಂತನಂ
ನೀಕ್ಷಿಸಿದಿಯಾ || ೪೭ ||

ಮದ್ದಾನೆ ನೋಡಿಲ್ಲವೆನೆ ಮುನಿಯು ನಿರಾಶನಾದನೆನೆ
ಮದಭರಿತನಾಗಿದರ್ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯ ಕಣ್ಣೆ |

೧ ಪೃಥಿಯ ಸುತ = ಕುಂತಿತನಯ ಧರ್ಮ. ೨ ಪೃಥಿಧರ=ಪೃಥಿಹೊತ್ತ
ದಿಗ್ಗಜದಂತೆ.

ಮದನ ಶತಕೋಟಿ ಲಾವಣ್ಯದಿಂ ಮೆರೆವ ಶ್ರೀ |

ಮದನಂತ ಮೂರ್ತಿ ಗೋಚರಿಸುವನೆ ತಾ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆನೆ

ಮೌನೀಂದ್ರನು ||

ಗದಗದಿಸುತಾನೆ ನುಡಿಕೇಳುತೆದೆ ವಡದು ಭಂ |

ಗದ ಭಾರದಿಂದ ನಿರ್ವಿಣ್ಣ ಚೇತನನಾಗಿ (ಚೇತನದೊಳಂ)

ಗದೆ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾಬ್ಜ ಧರದೇವನಾವಲ್ಲಿ ಕಾಂಬೆನಂದ (೧) ಸುವಳಿದನು

ಕೌಂಡುಣ್ಣನು ದುಸ್ತಕವಾದ ದುಃಖಪಡುವಿಕೆ || ೪೮ ||

ಇನಿ ತಟವಿಯೋಳಾ ತೋಳಲಿ ಪುಡುಕಿದರು ಮಿಡುಕಿದರು |

ವನಜಾಕ್ಷ ತನಗೆ ಮೈದೋರನೆ ಬಾರನೇ |

ಮುನಿದು ಧಟವಾಗಿ ಕೈಬಿಟ್ಟನೇ ತೊಟ್ಟನೇ ದ್ವೇಷಮಂ ತನ್ನೊಳಕಟಾ||

ಜನುನು ಜನುಮಾಂತದದಿ ಮಾಡಿದ್ ಕೂಡಿದ್ |

ಘನಪಾಪವೀಗ ಬಂದೊದಗಿತೇ ಹುದುಗಿತೇ |

ತನುತ್ರಾಣ (ಸತ್ತ್ವ)ವಿನ್ನೇನು ಗತಿಯೆಂದು ಅತಿಸೊಂದು ಹಲುಬುತಾ

ಮುನಿಸುಯ್ದನೂ || ೪೯ ||

ಕಾಲೊಡದು ಸೋರ್ವರುಣ ಜಲದ ವೇದನಯ ಬಿರಿ |

ಗಾಳಿ ಬಿಸಲಿನ ಝಳದಿ ಬಾಡಿದ್ ತನುಲತೆಯ |

(೨)ತಾಳಿಗೆಯ (೩)ನಿದ್ರವದ ಜವಗುಂದಿ ದಡಿಗಳೆಂ ಗತಸತ್ತ್ವನಾಗಿಬಳಿಕ||

ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮನಂ ಕಾಣದಲೆ ದುಃಖ |

ತಾಳದವನಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ನಡ ನಡಗುತ್ತ |

ಮೂಲಮಂ ಕೊಯ್ದ ಭೂರಹ ಬೀಳುವಂತಾಗ ವೃತಕಲ್ಪನಾಗಿ

ಮುನಿಸಾ || ೫೦ ||

ಕರುಣಾಳುವಾದನಂತನು ವೃತಭೂಸುರನಾಗಿ ತೋರ್ಪ

ಅನ್ಯಂಗ ಕೌಂಡುಣ್ಣ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರದಿ |

ಮುನ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತ ಫಲದಿಂದ ಪುತ್ಯಕ್ಷ |

ಪನ್ನ ಗಾರಿಧ್ವಜಂ ವೃದ್ಧ ವಿಪ್ರಾಕಾರ ಮುಂತಾಳ್ಳು ಕರುಣದಿಂದ ||

೧ ಅಸುವಳಿದನು=ಪ್ರಾಣಬಿಡುವನೆಂಬ ಸಿಶ್ಚಯ ಮಾಡ್.

೨ ತಾಳಿಗೆಯ=ಗಂಟಲು,

೩ ನಿದ್ರವದ=ಗಂಟಲೊಣಗಿ, ಜವಗುಂದಿ=ಶಕ್ತಿಹೀನನಾಗಿ

ತನ್ನ ಮೊರೆಯೊಕ್ಕವನ ಕಾಯಬೇಕೆನುತ ಾ |
 ಪನ್ನ ರಕ್ಷಕ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಂ ಮೈದೋರಿ |
 ಬನ್ನಗೊಂಬಾವ್ದಿಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಭಯವಂ ನೀಡು

ವೆಂತೆಂದನು || ೫೧ ||

ವೃದ್ಧ ಭೂಸುರನು ಅನಂತನಂತೋರ್ವ ಆಶ್ವಾಸನದಿಂ ದಿವ್ಯನಗರ ತೋರ್ದ.
 ಧರಣಿಸುರ ಬಲಲಗ್ನಾಡೀಳು ತೋರಿಸುವೆನಾ |
 ತ್ವರಿತದಿಂ ನಿನಗನಂತನನನುತ ದಕ್ಷೋದ |
 ಕರವ ಪಿಡಿದೆಬ್ಬಿಸುತ ಕರತಂದು ಕಾಣಿಸಿದ ಮುನಿವರಗೆಭ್ರೂಚಲನದೀ ||
 ಎರಡೀಳು ಲೋಕಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ನಿಭುತನ್ನು |
 ಪುರವ ಭೂಸುರ ನೇಷದಿಂ ಮುಂದೆದ್ವೈತದ |
 ಮಿರುಸನವ ರತ್ನಹರಿಖಚಿತ ಪಪ್ರಕಾರ ಕೋತ್ತಳದ್ವಾರ ಶೃಂಗಾರದ||೫೨||
 ರುಗ ರುಗಿಸ ತೋರಣ ಪತಾಕ ಧ್ವಜಮಾಲೆಗಳ |
 ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಪೂರ್ಣ ಗೋಪುರ (೧)ಕರ್ಮ್ಯ |
 ಪೊಗರೋಗುವ ಮೂರ್ತಿನನ ಪುಂಟಿಸ ಸುವಿಧೀಯಂ ರಮ್ಯ

ವನಪರಗಳಿಂದ ||

ಅಗಣಿತಸ್ವರ ದಿವ್ಯ ನೀವತಾ ನಾರಿನರ |
 ಮಿಗೆದಿವಿಜ ಗಂಧರ್ವ ಕಿಂಪುರುಷ ಯಕ್ಷರೂಪಿ |
 ಸುಗುಣ ತುಂಬಿರ ಸಿದ್ಧ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಣದಿಂ ಮೆರೆವ ನಗರಮಂ

ತೋರಿಸಿದನು || ೫೩ ||

ವಿತತ ಸನ್ಮಣಿ ಸಭಾರೋಭಿತ ಸುಮಂಟಪದಿ |
 ಪತಭಾಸ್ವರ ದ್ವೈತಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸ ರತ್ನ ಮಂ |
 ಡಿತದ ಸಿಂಹಾಸನದೊಳತಿ ತೇಜಃ ಪುಂಜದಿಂ ದೈದಿವ್ಯಮಾನನಾಗಿ ||
 ಕೃತಕ ದ್ವಿಜರೂಪಮಂ ಮೈಗರೆವು ತಾಕ್ಷಣದಿ |
 ರತಿರಮಣ ಕೋಟಿಸಮ ಲಾವಣ್ಯ ಭರಿತ ಸ್ವ |
 ಗತ ಭೇದ ರಹಿತ ಹರಿ ಮೊಳವ ನಿಜ ಸನಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಂ

ತೋರಿಸಿದನು || ೫೪ ||

ಶ್ರೀಹರಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪ ತೋರ್ದ ವರ್ಣನೆ

ಕುಂಡಲ ಕಿರೀಟ ರಂಜಿತ ಚಲ್ವ ಸಿರಿ ಮೋಗದ |
 ಚಂಡ ಚಕ್ರಾಬ್ಜದರ ವರಗದಾ ಶೋಭಿತು |
 ದ್ವಂಡ ಚಾತುರ್ಭುಜದ ಕೌಸ್ತುಭ ಶ್ರೀವತ್ಸ ವೈಜಯಂತೀಹಾರದಾ ||
 ತಂಡ ತಂಡದೊಳುಲಿವ ಕೇಯೂರ ವನಮಾಲ |
 ಮಂಡಿತ ಸುವಕ್ಷ ಪೀತಾಂಬರದ ಕಟಿಸೂತ್ರ |
 ಖಂಡ ತೇಜದ ಸರ್ವಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತದ ಹರಿಮುನಿಯ
 ಮುಂದೆಸದನು || ೫೫ ||

ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೈಜವಾದ ರೂಪಲಾವಣ್ಯ ಬಣ್ಣನೆ

ಧಳಧಳಿಸ ಸುಳಿ ಗುರುಳ ಪೆರೆ ನೊಸಲ ಕಸ್ತೂರಿಯ |
 ತಿಲಕದ ಸುಪುಬ್ಬುಗಳ (೧)ತುರುಗೆನೆಯ ನಿಟ್ಟಿಸಳ |
 ಮೊಳೆವ ಕಂಗಳದ ಚಂಪಕ ತೆನಿಯ ನಾತಿಕದ ಸಚ್ಚೈವಣನುಣ್ಣಲ್ಲದೆ||
 ತೊಳಪಲ್ಲ ಕಿರುನಗೆಯ ನಸುದೋರ್ವ ಚುಬಕಾಗ್ರ |
 ದೆಳೆದುಳಸಿ ವನಮಾಲೆ ಕಂಧರದ ನಳಿತೋಳು |
 ಗಳ ಘನಾಂಗದ ಸುಂದರವಯವದ ಸ್ಮರಜನಕ ಹರಿ ಮುನಿಯ
 ಮುಂದೆಸದನು || ೫೬ ||

ಎಡಬಲದ ವಾರ್ಶ್ವದರಿ ಶ್ರೀ ಧರಣಿ ದುರ್ಗಾದಿ |
 ಮಡದಿಯರ ಮಧ್ಯದಲಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂದಿದ್ |
 ಜಡಜಭವ ಹರಿಒಗಸ ಫಣಿರಾಜವೃಡ ಶಕ್ರಸನಕಾದಿ ಸುರಮುನಿಗಳು||
 ನಡುವೆ ಚಂದ್ರಾನಂತ ಕಾಂತಿ ಸನ್ನಿಭನಾಗಿ |
 ಧೃದವಿಪುಷ್ಟಿತರೊಡೆಯ ಜ್ಞಾನ (ಯಜ್ಞ) ಸ್ವರೂಪಕಂ |
 ಜಡಜಂಗಮಂ ವ್ಯಾಪ್ತನಂತ ದೇವಂ ಋಷಿಯ ದಿವ್ಯ ಕಂಗಳಿಗೆ
 ಸದನು || ೫೭ ||

ವರ ಕೌಸ್ತುಭದ ಬೆಳಗು ಮಿಂಚಿನಂತಿರೆ ಸೋರ್ವ |
 ಕರುಣ ರಸ ಧಾರಾವಯದ ಮಳೆಯೊಳಿರೆ ಪೊಳೆವ |
 ಕೊರಳ ಮಾಲೆಗಳೆಂದ್ರ ಚಾಪದಂತಿರೆ ನೂವುರಾ ಭರಣಿನಿನದಂಗಳು ||
 ೧ ತುರುಗೆನೆಯ=ಮೃದುವಾದ ಕಣ್ಣಿನ ರಶ್ಮಿಗಳ ನಿಟ್ಟಿಸಳ= ಸರಿಯಾದ ಸಾಲು,
 ಮೃದುವಾಗಿಪ್ಪುವು.

ಮೊರವ ಗಂಭೀರತರ ಮೊಳಗು ಮೋಲಿರೆ ಶ್ಯಾಮು |
ವರುಣವಪು ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ತೆರದೊಳಿರೆ ನಳಿದುದಾ |
ಪರಮ ಮುನಿಮನವೆಂಬ ಚಾತಕಂ ಕಂಡುಬ್ಬಿ ರೋಮಾಂಚನದ
ಮುದದೊಳು || ೫೮ ||

ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆದ್ಭುತ ರೂಪವಂ ನೋಡಿ ಕಾಂಡುಣ್ಯನು ದಂಡಪ್ರಣಾಮಗೈದ.
ಅಚ್ಚುತನ ಮಂಗಳ ಸುಮೂರ್ತಿಯಂ ಕಣ್ವಣಿಯೆ |
ಲಿಚ್ಚನಖ ಶಿಖದ ಪರಿಯಂತರಂ ನೋಡುತತಿ |
ಪೆಚ್ಚಿದಾನಂದದಿಂ ತನುವ ನೀಡಾಡಿ ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮಂಗೈವುತಾ ||
ನಿಚ್ಚಟದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾ ಮೊನಿಕ್ಕೈಮುಗಿದು |
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮ ನಿಧಿರನೋಳ್ ನಿಂದು ಮನ |
ಬಿಚ್ಚಾತ ನಂಘ್ರಕಮಲದ್ವಯಕೆ ಮಾಡಿದಂ ನಿಗಮೋಕ್ತಮಾದ
ಸ್ತುತಿಯಾ || ೫೯ ||

ಕಾಂಡುಣ್ಯಕೃತ ಶ್ರೀ ಆನಂತನ ಸ್ತೋತ್ರ
ನಮೋ ನಮೋ ವೈಕುಂಠ ವನಮಾಲ ಧೃತಕಂಠ |
ನಮೋನಮೋ ಶ್ರುತಿನಾಥ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸುರನಾಥ |
ನಮೋದನುಜ ಕುಲಮಧನ ಪುಣ್ಯತರ ಶುಭ ಕಥನ ನಮೋದುರಿತ
ಭಯನಾಶನ ||

ನಮೋ ನಮೋ ಜಗದ್ರಕ್ಷ ಭಾಗವತ ಗಣಪಕ್ಷ |
ನಮೋದೀನ ಜನಬಂಧು ಕಾರುಣ್ಯ ಗುಣಸಿಂಧು |
ನಮೋ ನಮೋ ಗೀರ್ವಾಣ ವಾಲ ಸದ್ಗುಣ ಪೂರ್ಣ ಶ್ರೀ ವತ್ಸ
ಲಾಂಛನ ನಮೋ || ೬೦ ||

ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತವಾದ ಮಹಿಮೆ ಸ್ತುತಿ
ನಮೋ ಯಜ್ಞ ರೂಪಾಯ ಬೀಜಾಯ ಪ್ರಾಣಾಯ |
ನಮೋ ಸರ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಂತಾಯ |
ನಮೋ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ನಾಥಾಯ ಖ್ಯಾತಾಯ ದಾತಾಯ
ಚೇತನಾಯ ||

ನಮೋ ದೇವ ದೇವಾಯ ಸಾರಭುಕು ವ್ಯಾಪ್ತಾಯ |
ನಮೋನಂತ ರೂಪಾಯ ನಿತ್ಯಾಯ ಸತ್ಯಾಯ |

ನಮೋ ನಮೋ ಸ್ತಿತಿಲಯೋದಯ ಕಾರಣಾಯ (೧)ರುದ್ರಾತ್ಮನೇ
ತುಭ್ಯಂ ನಮ || ೬೧ ||

ರಕ್ಷಣಿ ವಿಷಯ ಸ್ಮೃತಿ

ತ್ರಾಹಿಕ ಮಲಾಕಾಂತ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಬಲವಂತ |
ತ್ರಾಹಿ ನಿರುಪಮ ನಿಜಾನಂದ ನಿರ್ಭಯ ನಿರಜ |
ತ್ರಾಹಿ ಪರತರ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪರಮಾಪ್ತದ್ಯ ಲೀಲ ಸುಂದರಕವೋಲ ||
ತ್ರಾಹಿ ಭಕ್ತಾರ್ಥಿನ ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲ ತ್ರಾಹಿ |
ತ್ರಾಹಿ ಭಕ್ತೈಃ ಸಂಸಾರ ದುಃಖೋದ್ಧರಣ |
ತ್ರಾಹಿ ಸದ್ಗುಣ (ಸುಲಕ್ಷಣ) ಗುಣಾರ್ಣವ ಸುಹಾಮಹಿಮನಂ
ತದೇವಂ ತ್ರಾಹಿಮಾಂ || ೬೨ ||

೩ ಪ್ರತಿಯು ಅರ್ತಸ್ಮೃತಿ

ಜಯ ಜಯತು ಕವಿಗೇಯ ವಿಮಲ ಮಂಗಳ ಕಾಯ |
ಜಯ ಜಯ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಸುವಿಶಾಲ ತರಂಗ |
ಜಯ ಜಯತು ಭವಹರಣ ನಿರ್ಗತ ಜರಾಮರಣ ಜಯತು
ಫಣಿರಾಜ ರಯನ ||

ಜಯ ಜಯತು ಲೋಕೇಶ ಸಕಲ ಸಜ್ಜನ ಪ್ರೇಮ |
ಜಯ ಜಯ ಮಹಾರಾಜ ಶತಕುಟಿ ರವಿ ತೇಜ |
ಜಯ ಜಯತಮಿತ ನಾಮ ಸುಖಪೂರ್ಣ ನಿಷ್ಕಾನು ಜಯತು
ಸುರಕುಲ ಲಿಲಾಮ || ೬೩ ||

ಹರಿಯೆ ನರಹರಿಯೆ ಭಾಗ್ಯದ ಸಿರಿಯೆ ಕರುಣಿಗಳ |
ಭೋರೆಯೆ ಪುಣ್ಯದ ತೋರಿಯೆ ನಿನಗಾರು ಸರಿಯೆ ನಾ |
ನರಿಯದಲೆ ಜರಿಯಲೀ ಪರಿಯಾದೆ ತೋರಿಯದಲೆ
ತ್ವರಿತದಲಿ ವೊಲಿಗೆ ಕರಿಯೆ ||

ಮರಿಯೆ ತವಚರಿಯವನು ಬೆರಿಯೆ ಗರ್ವಬೋಳನ್ನು |
ಪೋರಿಯೆ ದಯಗರಿಯೆ ಗುಣಮೆರಿಯೆ ಭವತರಿಯೆ ಲ |
ಚ್ಚರಿಯೆ ನಿನಗೀಗ ತಾಪರರಿ ಗಾಲ್ಪರಿಯೆನ್ನೈದುಲಿತಾಂಧ
ಕಾರ ಹರಿಯೆ || ೬೪ ||

ಶ್ರೀ ಹೃದಯ ಕೃತಂತ್ರ ನೆಂಬೊ ಸ್ತೋತ್ರ
ಮಾನ ಮೋಕ್ಷಮರ ಪರಿಯೊಂದು ರಮೆ ಸುಯಂತ |
ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನಿನ್ನ ಧೀನ ರಾಜನಿವಾಸ |
ಗೇನೇನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ಕುದುರಿ ದಿಸುವೆ ಸೂತ್ರಬೊಂಬೆಯತೆರದಲಿ ||
ನೀನೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸ್ವತಂತ್ರ ವರ್ಣ ಧಿಟಿ |
ಜ್ಞಾನದಲಿ ಒಂದಲ್ಲೆತ್ತಯ್ಯ ನು ನುಣಗಲಿ ನ |
ಮಾನಧರಣಿ ನಿನ್ನಗೆಂಟು ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಗುರಗಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ || ೬೫ ||
ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸರ್ವ ಕತನೇಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರ
ಈ ಮನೋರಥ ರೂಪ ಗುಣವಿರ್ಭೂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀತ ಮ |
ಹಾ ಮಹಿಮನಾದ ನಿನ್ನಂ ತಿಳಿಯದೀ ಜಗದ |
ತಾಮಸರಾ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರಾಕಾರನೆಂದು ತವವಿಷ್ಣುವತಾರಗಳಿಗೆ ||
ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನಯ ವಿಗ್ರಹ ಭೇದವೆಂದು ಮ |
ತಾ ಮರುಳ ಮೃದಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿತ ಮೂಲತರ |
ಧಾಮ ತವ ನೋರು ಬೀದಿಮಾರ್ಗದಿ ತೃಪ್ತಾದವರಸಿಜ ದ್ರೋಹದಿಂದ
ದೇವನಿನ್ನಡೆಂ ಕಿಂಕರನಾದ ವಶಪತಿಯ | || ೬೬ ||
ನೇವಿಸಿನಿ ನಗೆ ಗುರುಯೆಂದು ನಿನಗಾತಂಗ |
ಭಾವಿಸುವ ರೈಕ್ಕವೆಂದಾ ಮಂದಮತಿ ಖಳವೇದಾರ್ಥಮಂ ತಿಳಿಯದೆ ||
೧ ಕಾಮವು ಕಳಗಂತು ಸಮನಪ್ಪ ದೈತ್ಯಗೆ |
ಪಾವ ಭೂದೇವ ನಂಜಿ ಬಿಗಿಗಟ್ಟಿ ಬಲಂದು |
೨ ನೋವಿದೈ ವೇರೆಯೊಕ್ಕರಬದ ರೇ ನೀಲೋಕ ನೀನೆ ಪರವೈವ
ವೆಂದು || ೬೭ ||
ಭೃಗುವು ನೀನು ಸುರರೆಂದು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಗಳ ನಡುವೆ |
ಮಿಗಿಲಾರು ಗಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಾಯನಲಾತ |
ಮಿಗೆ ವಿಚಾರಿ ನೋಡುತಬಭವರಮುಷ್ಯದಲಿ ನೀನೆವರದೈವವೆಂದು ||
ಜಗದೊಳರುಳನೆ ಶಿವನೆ - ಸರ್ವೋತ್ತಮನುಹುದೆಂದು ||
ಮಗನೊಡನೆ ಗಾಡಿಸುತ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಾ ಬಳನೆ |

ನುಗುಂನಿಂಱೀಳ್ವ ಭಕ್ತನಪೊರದು ದರಿಯದೇ ಭವನ ನೀ ಪರಮನೆಂದು||

ಪಂಚಭೇದ ತಾರತಮ್ಯಸ್ತುತಿ

|| ೬೮ ||

ನನ್ನಿಂದ ಪುಟ್ಟಿ ವಾಲಿತರಾದ ನಿರ್ಜರರಿ |

ಗಿನ್ನುಂಟಿ ಸಾವ್ಯುಧಿಕ ಭೇದತ್ವ ಪರಮೇಶ |

ನಿನ್ನರಸಿಗುಂಟ ಮಿತ ಹರವಿರಂಚಾದಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೆಂದು ||

ಚವ್ವಾಗಿ ಶ್ರುತಿ ಸಾರುತಿದೆ ಪಂಚಭೇದಮಂ |

ಘನ್ನತರತಮ್ಯಗಳ ನರಿಯದಲೆ ಪಾವಾತ್ಮ |

ರನ್ಯಾರ್ಥಮಂ ಬಗೆದು ತನಗುಣವ ನಿಂದಿಸುತ ಬೀಳ್ವಪ-

ರಧೋಗತಿಯಲಿ || ೬೯ ||

ಪಂಚಭೇದ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವರು ಸತ್ಯ

ಜಡ ಜಡಗಳಿಗೆ ಭೇದ ಜೀವ ಜೀವನ ಭೇದ |

ಜಡ ಜೀವರಿಗೆ ಭೇದ ಜೀವೇಶನಿಗೆ ಭೇದ |

ಜಡಕೆ ಪರಮಾತ್ಮಂಗೆ ಭೇದ ನೀಪರಿ ಪಂಚ ಭೇದಮಂ ತಿಳಿದು ಸತತ||

ಸಕರಲ್ಲಿ ಹರಿಯ ವ್ಯಾಪಕನೇ ಸತ್ಯ

ಜಡಚೇತನಂ ವ್ಯಾಪ್ತ ಸಕಲ ಜೀವರಿಗೆಲ್ಲ |

ನಡೆನುಡಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರೇರಕಂ ಹರಿಯೆಂದು |

ಧೃಡವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂತ್ವತ್ವದಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾಡುವನೆ ಸಾತ್ವಿಕನು ||೭೦||

ಮುಕ್ತಿ ಯೋಗ್ಯರ ಲಕ್ಷಣ ಸಾತ್ವಿಕ ಜ್ಞಾನವೀವನು ಹರಿಯೆ

ಹರಿ ನೀನೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮಿಂದಿರಾ ದೇವಿ ವಿಧಿ |

ಹರಿ ಸರಸ್ವತಿ ಭಾರತೀ ಗರುಡ ಭುಜಗೇಂದ್ರ |

ಗಿರಿಜೇಶ ಸೌಪರಣಿ ವಾರುಣಿ ಭವಾನಿದ್ರ ಕಾಮಾನಿರುದ್ಧರತಿಯು ||

ಗುರು ಸ್ವಯಂಭುವದಕ್ಷ ಶಚಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯಾದಿ |

ಸುರರು ನಾರದ ಮುಖ್ಯ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರು ನಿನ್ನ |

ಚರಣ ಸೇವಕರೆಂದು ತಾರತಮ್ಯ ಜ್ಞಾನ ತಿಳಿದವನೆ ತವಶರಣನು||೭೧||

ನಿರುತ ನಿಶ್ಚಯ ಜ್ಞಾನ ನವವಿಧದ ಭಕ್ತಿಯಲಿ |

ಹರಿಯೆ ನಿನ್ವಂಭಜಿಸುವರೆ ಮುಕ್ತಿ ಯೋಗ್ಯರೈ |

ಜರಿದು ನವವಿಧ ದ್ವೇಷದಿಂ ನಿನ್ನಂಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮರೈಕ್ಯವೆಂದು ||

ರಜೋತಮ ಜೀವರಿಗೆ ಪ್ರೇರಕ ಹರಿ

ನೆರೆನಿಂದಿಸುವ ಜೀವರೇ ತಮೊ ಯೋಗ್ಯರನ |
ವರತ ಮಿಶ್ರ ಜ್ಞಾನದಿಂದಿ ನಿನ್ನ ತಿಳಿದು ಭೂ |
ನಿರಯ ಸ್ವರ್ಗಂಗಳಲಿ ತೊಳಲುವರ್ ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಗಳ್ಳಿತಿಗಾಣದೆ ||೨೨||

ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವರಿಗೆ ಪ್ರೇರಕ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಿಜ

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ನೀ ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವರಿಗೆ ವರ |
ಕೃತ್ಯಾನುಸಾರ ಸುಖದುಃಖ ಫಲಗತಿಗೊಡುತ |
ನಿತ್ಯಖಿಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದೊಳಗಿದು ಪ್ರೇರಕನಾಗಿಜಗವಪೊರಿವೆ||
ಮತ್ಯುಂಜಯಾದಿಗಳಿಗೀತ್ರಾಣ ಉಂಟ ನೀ |
ನತ್ಯಧಿಕ ನೆಲ್ಲರೋಳ್ ತವಚರಣದಲಿ ಜ್ಞಾನ |
ವತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿವರ್ಗೆ ಕಮಲ ತನಯ ಮುಖ್ಯ

ಪ್ರಾಣರು || ೨೩ ||

ಹರಿಯು ಅಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಾಯುಗಳನೆ

ಅವರಿಂದ ಲೋಕಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆ ದುರ್ಜನರ |
ಅವರಿಂದ ತರಿಸಿ ಭೂಭಾರ ತಗ್ಗಿಸುವೆ ನೀ |
ನವರಿಂದ ವೇದಾರ್ಥ ವರುಹಿಸುವೆ ಸಜ್ಜನಗವರೊಲಿದವರಿಗೊಲಿದಪೆ||
ಅವರ ದ್ವೇಷಿಗಳಾದವರ್ ನಿನ್ನಪಗೆಗಳೆಂ |
ನ್ನವರಿಗಜ್ಞಾನ ಕಿಂಚಿತು ಇಲ್ಲ ಜೀವೋತ್ತಮ |
ರವರಿಗೆ ಸಮಾನರಲ್ಲೀ ದಿವಿಜರೋಳ್ ನೀನೆ ನಾಧನಾವಾಗವರಿಗೆ ||೨೪||

ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಗುಣರೂಪ ಕ್ರಿಯೆ ವೈಶ್ಣವ ವರ್ಣನಪೂರ್ವಕನಮನ

ಸರ್ವೇಶ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆ ಸರ್ವರಾಧಾರರ |
ಸರ್ವರಂತರ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವ ಶಬ್ದದಿ ವಾಚ್ಯ |
ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸರ್ವ ಪ್ರದನೆ ಸರ್ವಾಗಮ ಸ್ತುತನೆ ||
ನಿರ್ವಿಕಾರನೆ ನಿರಂಜನೆ ನಿಜ ನಿರಾಮಯನೆ |
ನಿರ್ವಿಷಯ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿರವದ್ಯ ನಿಶ್ಯಂಕ |
ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪನೆ ನಿರಾವರಣ ನಿಶ್ಚಲ ನೀರಜಾಕ್ಷ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಗೆ ನಮೊ ||೨೫||

(೧) ಸ್ವೇದಜ (೨) ಜರಾಯು (೩) ಜಾಂಡಜ (೪) ಅದ್ವಿಜರ ಸೃಜಿಸಿ |
 ಮೇದಿನಿಯೋಳಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಬೀವರಾಶಿಗಳ |
 ಭೇದದಿಂದವರವರ ತೀಲಾನುಸಾರ ಸುಖದುಃಖಗಳ ನೀವನೆಂದು ||
 ವೇದಗಳಾವ ಮಹಿಮೆ ಪೂಜುತಿವೆ ನೀನಲ್ಲ |
 ದೀದಿ ವಿಜನಾಯಕರಿಗೀ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೆ ಸ್ವ |
 ಕೋದರನ ನಾಭಿಯಿಂ ಕಡೆದಮಿತಗುಣನಿಧಿಯೆ ನಿನ್ನಂಸ್ತಿ
 ಗೊತ್ತೆನುವೆನು || ೭೬ ||

ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅನಂತ ಗುಣವನು ನೆ

ನಿನ್ನೊಂದು ಗುಣದ ಘನಮಹಿಮೆಯಂ ಜ್ಞಾನ ನಂ |
 ಪನ್ನರಾಗದರ್ಶನವೆ ಕೊಂಡುದಲಾರದಲೆ |
 ಮುನ್ನೆಸುವೆ (ಬಿ)ರಗಾದೇರದು ಸಾವಿರ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ತವಚರಿತವಾ ||
 ಪನ್ನಗೆಂದ್ರಗ ಪೊಗಳಲಳವಲ್ಲ ಪಬ್ಬಗೆ |
 ನಿನ್ನೊರವೆ ನುತಿಸಲೆಲೆ ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ವತಿಸ ವಾ ||
 ವನ್ನ ನೆನ್ನವ ಗುಣಗಳಂ ಸ್ಮರಿದಲೆ ದೇವ ಕೃಪ ಕೂಡಿ
 ನಲಹೆಂದನು || ೭೭ ||

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ

ವಾಪಾತ್ಮನಾ ವಾವ ಸಂಭವಂ ನಾಪಿತ್ಯ |
 ವಾಪ ಕರ್ಮನು ಹರಿದ್ರೋಷ ನಿಂದಕ ಗರ್ವ |
 ಕೋಪವುಂಜನು ದುರಾಚಾರಿ ವಿಷಯಾನತ್ತ ದುಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವದವನು ||
 ಆವಾದ ಮಸ್ತಕದ ನರಿಯುಂರನೆನ್ನಲ್ಲಿ |
 ಶ್ರೀಪತಿಯೆ ನೀಕ್ಷಿಸಿದೊಂದುರೊಂದು ಸುಗುಣಂಗಳಿ |
 ಲ್ಲಾಪನ್ನ ರಕ್ಷಕಘ ಹಾರಿಯೆಂಬೋ ಬಿರಿನು ಮೆರದು
 ದಯಮಾಡೆಂದನು || ೭೮ ||

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಾರುಣ್ಯ

ಮೊರೆಯೊಕ್ಕವರ ಕಾಯ್ತ ಕರುಣೆ ನೀನಲ್ಲದಲೆ |
 ಧರೆಯೊಳಾರುಂಟು ಕರಿರಾಜ ನೆರೆ ನೆಲೆ ಭರದಿ |

೧ ಸ್ವೇದಜ=ಬೆವರಿನಿಂದ ಪುಟ್ಟಿಸುವು, ೨ ಜರಾಯುಜ=ಗರ್ಭದಿಂದ ಪುಟ್ಟುವ
 ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮನುಷ್ಯ ಮುಂತಾದವು ೩ ಅಂಡಜ=ಫಲಾಶ್ವಾದಿಗಳು ಗಿಡಬಳ್ಳಿ
 ಮುಂತಾದವು. ೪- ಉದ್ಭವ-ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ-

ಸಿರಿಗೆ ಪೇಳದೆ ಬಂದು ಸಂವರಕ್ರಿಸಿದೆ ಹಿಂತೆ ತರುಳಧ್ರುವರಾಯಗೊಲಿದು||
ಪೊಂದೆ ನೀನದರಿಂದ ಲನ್ಯರಿಗೆ ಬಾಯ್ಪಿಡದೆ |

ಶರಣಾಗತರ ರಕ್ಷ ದೀಪ್ತತಂ ಭಿಷಿವೆಂದು |

ಶರಣ್ಣೊಕ್ಕೆತ್ತ ತಪ್ಪಿದಗಳಿಗೆನ್ನು ದುಃಖದಿಂದುದ್ದರಿಸಿ ಸಲಹೆಂದನು ||೨೯||

ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮ ಮಹಿಮೆ

ತವನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ |

ಭವನಾಶವಾಗುವದು ವಾಪಿಷ್ಕಜಾವಿ ಳನು |

ಜವನ ದೂತರ ರೂಪ ಕಂಚಿ ನಿನ್ನಂಸೆಸಗೊಂಡೊಡೆ ಸುಮುಕ್ತಿಪಡೆದಿ||

ಭುವನೇಶನಿನ್ನ ನಾಮಾವಳಿಯ ಮಹಿಮೆಂತೊ (ಮಿಂತ್ತು)

ತವೆ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪಮಂ ಕಂಡಬಳಿ |

ಕವನಿಯೋಳ್ (ಳ್ಳ) ಧನ್ಯನಾ ಕಲಿತಾಪ ನರಕಾದಿ ಪೀಡೆ

ತನಗಿಲ್ಲೆಂದನು || ೮೦ ||

ಕಾಂಡುಣ್ಯನ ದೈನ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಎನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯಿತಿಂದಿನಲಿ ಸರಿ |

ಎನ್ನ ಬದುಕುವಣ ಸಾರ್ಥಕವಾಯ್ತು ದೇಹ ವಾ |

ವನ್ನವಾಯ್ತೆನ್ನ ಕುಲಕೋಟಿ ಪಿತ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಾಣಮಂ ಪಡೆದರು ||

ಮುನ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಸರ್ವ ಸಾಧನಂ ಬೆಳಸಾಯ್ತು |

ಧನ್ಯ ನಾ ಧನ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಯೆ ಬಿಡದೆ |

ನಿನ್ನಚರಣಾಂ ಭೋಜ ಯುಗ್ಮದಲಿ ಭ್ರಮರದಂತಿನ್ನ

ವಿರವೆರಗದಿಹುದೆ || ೮೧ ||

ಹಲವು ಬಗೆ ಮಹಿಮೆಗಳ ತವೆ (ಚರಣ ಪ್ರೇಮಕುತಿವೆ) ಪ್ರೇಗಳ

ಲೆನ್ನೊತವೆ |

ಸುಲಭ ಭಕ್ತಗೊಂಬುದಂ ಜಗಕೆ ತೋರಿಸುತ |

ಒಲಿದೆನ್ನು ಸರ್ವಾಪರಾಧಮಂ ನೀಕ್ಷಿಸದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ||

ಬಳಲಿದೇಂ ನಿನಗಾಗಿ ತೊಳತೊಳಲಿ ಕರುಣದಿಂದ |

ಸಲಹೆನ್ನನೆಂದಾ ಮಹತ್ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತೆ ಭೂ |

ತಳಕೊಂದಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕೈಮುಗಿದು

ನಿಂದಿದನು || ೮೨ ||

ಶ್ರೀ ಅನಂತನು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಕೌಂಡುಣ್ಯನಿಗೆ ಮೂರು ವರ ಪಾಲಿಸಿದನೆನೆ
ಕುಂತೀ ಕುಮಾರ ಕೇಳಿ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಮೌನೀಂದ್ರ |

ಸಿಂತು ಪರಿಯಿಂದನಂತನ ತುತಿಸುತಿರಲಾ ಮ |

ಹಾಂತರೊಡಿಯಂ ದ್ವಿಜನ ದೈನ್ಯತರ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರೀತದಾಗಿ

ಬಳಿಕ ||

ಸಂತೋಷಮಯನಾದೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ |

ಚಿಂತಿ ಲೇರಿತವಿಲ್ಲವೆಲೆ ವಿಪ್ರ ನಿನಗೆಂದು |

ಸಂತೈಸುತಾ ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲಂ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮೂರು ವರಗಳ

ನಿತ್ತನು || ೮೩ ||

(೧)ದಾರಿದ್ರ ಪೋಗಿ ಮೊದಲಂತೆ ನಿನಗೈಶ್ವರ್ಯ |

ನೀರಲೀಕ್ಷಣ (೨)ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂತತ ಮನನು |

(೩)ಸಾರಲೆನ್ನಂಘ್ರಿಯಲಿ ಧೃಢಭಕ್ತಿವೆಚ್ಚಲನವರತ ನಿನಗೀತರದೊಳು||

ಮೂರುನರಗಳ ನಿತ್ತಿನೆಂದು ಮನ್ನಿಸೆ ಮುನಿಸ |

ಮೊರಿದಾನಂದದಿಂ ಕೈಕೊಂಡು ಕಾರುಣ್ಯ |

ವಾರಿನಿಧಿ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನ ಗುಣವ ಕೊಂಡಾಡು

ತಿರುತಿರ್ದನು || ೮೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದನಂತ ಕಥಾವ್ರಸಂಗೇ ಕೌಂಡುಣ್ಯವರಪ್ರಾಪ್ತಿನಾರಾಮ

ಅಷ್ಟಮಸ್ಸಂಧಿ ಸಮಾಪ್ತಂ ಮಂಗಳಮಾಹ.

|| ಶ್ರೀಗುರು ಮಧ್ವೇಶ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

|| ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ||

ಅಥ ನವಮಃ ಸಂಭಿ ಪ್ರಾರಂಭ

ರಾಗ— ಮಾರವಿ

ಸಂಧಿಸೂಚನೆ

ಪಲ್ಲವಿ ||

ನೀವೇಶನಂತನ ಪ್ರಸಾದದಿಂ ಕೌಂಡುಣ್ಯ |

ನೀ ವಸುಧಿಯೋಳ್ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವನು ಭೋಗಿಸುತ |

ಪಾವನ ಸುನಕ್ಷತ್ರ ಸ್ಥಾನಮಂ ನಾರ್ದು ಸುರರಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದನು ||

|| ಪದನು ||

ಶ್ರೀ ವಿಟ್ಟಲನ ಗೃತಿ

ಶರಣರ್ಗಿ ಭವವೆಂಬ ಶರಧಿಯೋಳ್ಳಲ ಟೊಂಕ |

ಪರಿಮಿತದೊಳಹವು ದಾಟಲ್ಪೆಂದು ತೋರಿಸ |

ಲ್ಪರುಣಾದಿಂ ವೈ ಕುಂರ ಪುರವನುಳಿದೀ ಚಂದ್ರಭಾಗ ಭೀಮಾತೀರದಿ ||
ವರ ಕಟಿಸ್ಥಿತ ಸಾಣಿಯಲಿ ಪಿತ್ಯಸೇವೆಯಂ |

ವಿರಚಿಸುವ ಪುಂಡರೀಕಂಗೊಲಿದು ನೆಲಸಿದರ್ |

ಸಿರಿ ಪಂಥರೇಶ ಮನೋಹರ ವಿರಲನೆ ತವಾಂಘ್ರಿಯ ಸ್ಮರಿಸೀ

ಕೃತಿಯ ವೇಳ್ವೆನು || ೧ ||

ಶೇಷಶಾಯಿ ಶ್ರೀಮದನಂತನ ಸ್ತೋತ್ರ ವಾವಿ ಪದ್ಯ

(೧) ಕತ್ತಲೆಯನೊತ್ತುವನ (೨) ಪುತ್ರನಾ (೩) ಮುತ್ಪ್ರಿಯನ |

ಪತ್ತಿಯನು (೪) ಮಸ್ತಕದಿ ಪೊತ್ತಿಹನ (೫) ಮಿತ್ರಿಯನು |

(೬) ಪೆತ್ತವನ (೭) ಮೃತ್ಯುವೆನಿಸುತ್ತ ಮೆರವುತ್ತಾಹ (೮) ನಾತ್ಮಜನ

(೯) ಅತ್ತೆಯವಳಾ ||

(೧೦) ಅತ್ತಿಗೈಯ ಚಿತ್ತಪತಿ (೧೧) ಮುತ್ತಿವಿಯ (೧೨) ಸತ್ಯಸುತ |

(೧೩) ನತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುತ (೧೪) ಭೃತ್ಯಬತನೊತ್ತಿಲಿ (೧೫) ಜ |

ಗತ್ತು ನಿಜನೆತ್ತಿಲಾಂತ್ತುತ್ತುಮನ (೧೬) ಪಸಗೈದ ನಿತ್ಯನಂ

ತುತ್ತಿಸುವೆನು || ೨ ||

ಪದ್ಯ ೨— ೧) ಸೂರ್ಯ, ಪುತ್ರ ೨) ಕರ್ಣನ ೩) ಮುತ್ಪ್ರಿಯ= ಮುತ್ತಜ್ಜ. ಶಂತನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪತ್ನಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯನ್ನು ೪) ಮಸ್ತಕದಿ= ತಲೆಯಲ್ಲಿ, ಪೊತ್ತಿಹನ= ಮಹರುದ್ರದೇವರ. ೫) ಮಿತ್ರಿಯನು= ಸಾರ್ವತಿದೇವಿಯ ೬) ಪೆತ್ತಿಹನ= ಹಿಮವತ್ ಪರ್ವತ ರಾಜನಿಗೆ ೭) ಮೃತ್ಯುವೆನಿಸುತ್ತ ಮೆರವುತ್ತಾಹನ = ಗೋತ್ರಾರಿ = ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವೆನಿಸುವ= ಇಂದ್ರದೇವರ. ೮) ಆತ್ಮಜನ= ಅರ್ಜುನನ. ೯) ಅತ್ತೆಯವಳಾ= ಸುಭದ್ರಾನ ಲಾಯಿ ದೇವಕಿದೇವಿ ಅರ್ಜುನನ ಅತ್ತಿ. ೧೦) ಈ ಅತ್ತಿ ದೇವಿಕಿಯು ಅತ್ತಿಗಿ = ಕಂಸನ ಹೆಂಡತಿ. ಅಸ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿ ದೇವಿಕಿಯ ಅತ್ತಿಗಿಯ ೧೧) ಚಿತ್ತಪತಿ = ಗಂಡ ಕಂಸನ. ೧೨) ಮುತ್ತವಿಯ = ಕಂಸನ ಮುತ್ಯಾ ಅಹುಕ ರಾಜನ ಹೆಂಡತಿಯ. ೧೩) ಸತ್ಯಸುತ = ಉಗ್ರಸೇನ ರಾಜನಲ್ಲಿ ೧೪) ಅತ್ಯಂತಭಕ್ತಿಯುತನಾಗಿ ಉಳಿಗ ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನ. ೧೫) ಭೃತ್ಯಬತನೊತ್ತಿಲಿ= ನಿಜವಾದ ಭೃತ್ಯಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಧರಾದೇವಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಭಿ

ಮಾನ್ಯಳಾದ (ಭೂ)ಜಗತ್ತನ್ನು ತನ್ನನೆತ್ತಿಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಧರಿಸಿದ
ಉತ್ತುಮನಾದ ಶೇಷದೇವನನ್ನು. ೧೬) ಪಳೆಗೈದ = ಹಾಸಿಕೆಯಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭನಾದ ಶೇಷಶಾಯಿ ಅನಂತನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುವೆನೆಂದು ಶ್ರೀ ದಾಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ವಾವಿ ಪದ್ಯಗಳು ಬಹು
ಆರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದವು ಪುರಾಣಪುರುಷನು ಭೃತ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲತೆ
ತೋರಿದ ಕೀರ್ತನೆ ಪುಣ್ಯತಮವಾದುದು

ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತದೇವರ ಸ್ತುತಿ

೧) ಶತಕಂಠನೆಂಬಸುರವಧ್ಯವರ ಪಡೆದು ರಘು |
ಪತಿಗೆ ಪಗೆಯಾಗಿ ಶಾಯಿ ದ್ವೀಪದೊಳರಲ |
ಮಿತ ರಾಮ ಸೈನ್ಯಮಂ ನೀ ಪೆಗಲೊಳಾಂತ್ರೆದು ವಾರಿಧಿಗಳಂ
ಲಂಘಿಸಿ ||

ಅತಿವೇಗದಿಂದವಿಳೆ ಖಳರಸದೆ ಬಡಿದು ಭೂ |
ಸುತಿಯ ಕರದಿಂ ಮಹಾ ದೈತ್ಯನಂ ತರಿಸಿ ಸುರ |
ತತಿಯಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದನಿಲ ಸಂಭೂತ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನಾಥ
ಸಲಹೊ || ೩ ||

ಧರ್ಮನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಕವಿಗೇಯ ಕವಿರಾಯ ಕವಿರೋಮಣಿ ನೀನೆ |
ಭುವನದೋಳ್ ಪ್ರಾಜ್ಞ ರಾರುಂಟು ನಿನ್ನಂದದಲಿ |
ತವಮುಖಾಂಬುಜದಿಂದ ಮಧುರತರವಾದನಂತನ ಸತ್ಕಥಾವ್ಯತವನು ||
ಪವಿಡಿನ್ನು ಶ್ರವಣಂಗಳನವರತ ದಣಿದಪನೆ |
ವಿವರಿಸುತ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಯವೆನಗೆ ರುಗ್ಮಣೀ |
ಧವನೆ ಕರುಣದೊಳೆಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಬಿನ್ನಪಂಗೈದನಾ
ಧರ್ಮಸೂನು || ೪ ||

೧ = ಶತಕಂಠನೆಂಬ ರಾವಣನನ್ನು ಹನುಮಂತದೇವರು ಶ್ರೀ ಸೀತಾದೇವರನ್ನು
ಪೆಗಲಲ್ಲಿರಿಸಿ ಶಾಕದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯರ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅವ
ರಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದ ಕಥೆ ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತೆ ಅನಂದ ರಾಮಾಯಣ
ದಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಜಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಕೌಂಡಿಣ್ಯ ಅನಂತಗೆ ಬಿನ್ನೈಸಿದ
ಹಿಮಕರ ಕುಲೇಂದ್ರ ಕೇಳಿ ಮುಂದಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಂ |

ಕಮಲೇಶ ನಂತನಂ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಮುನಿವರನ |

ವಿಮಲತರ ಭಕ್ತಿಗತಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಮೈದೋರಿ ಕಾರಣ್ಯದಿಂದ ||

ಸುಮನೋತ್ಸವದ ವರತ್ರಯವಿತ್ತು (೧)ಬೋಳೈಸೆ |

ಸುಮತಿಯಿಂದಾದ್ವಿಜಂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಲಿ ಬಳಿಕ |

ಕಮಲೇಕ್ಷಣಂಗೆ ಬಿನ್ನೈಸಿದಂ ಕರವುಟಾಂಜಲಿಯಿಂದಲೀ

ತೆರದೊಳು || ೫ ||

ಚಿತ್ತಾವಧಾನ ಸರ್ವೇಶ ಸರ್ವಜ್ಞ ನಿ |

ನ್ನುತ್ತಮಡಿದಾವರೆಯ ಕಾಣಬೇಕೆನುತ ಬಿದ |

ರುತ್ತ ಬರಲಧ್ವದೋಳೊಂದು ಖಗ ವೃಗ ಮುಟ್ಟದಿಹ ಚೂತ-

ತರು ಕಂಡೆನು ||

ಚೂತತರುಗಳಾದಿಗಳಾರು ?

ತುತ್ತುಗೊಳಲೊಂದು ತೃಣ ಬಾಯ್ಗೆ ನಿಲುಕದೆ ಬಳಲು |

ತತ್ತಿತ್ತ ಸಂಚರಿಸ ಸುರಭಿಯಂ ಕಂಡೆನಾ |

ಮತ್ತೆ ನಡಿಯಲ್ ಮುಂದೆ ಕೃಶವಾಗಿ ಉಷರದಲಿನಿಂದ

ವೃಷಭನ ಕಂಡೆನು || ೬ ||

ಸರಸಿಗಳಾರು ? ಖರವೇನು ?

ಅನ್ನೊನ್ನ ಜಲ ಸುಕಲ್ಲೋಲ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ |

ಭಿನ್ನವಾಗಿರದೆ ಕಾಣಿಸುವ ದ್ವಯ ಪುಷ್ಪರಣಿ |

ಯನ್ನು ಕಂಡೆನು ದೇವಬಳಿಕ ಖರವಂ ಮತ್ತಕುಂಜರವಕಂಡೆ ಮುಂದೆ||

ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾರು ?

ಬೆನ್ನು ಬಾಗಿದ ವೃದ್ಧ ವಿಪ್ರನಂ ಕಂಡೆ ತನ |

ಗಿನ್ನಿವರ ದುಷ್ಕೃತ ಸ್ವರೂಪಗಳ ನಿಶ್ಚಯದಿ |

ಪನ್ನಗಾರಿ ಧ್ವಜನೆ ಕರುಣದಿಂದರುಹೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡಡಂತೆಂದನು ||೭||

ಅನಂತನು ಚೂತ ವೃಕ್ಷನಾವುದೆಂಬ ಉತ್ತರವೀನ.

ಮುನಿಪುಂಗವನೆ ಕೇಳಿ ರಸಾಲ ಕುಜ ಪೂರ್ವದಲಿ |

ವಿನುತ ಷಟ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶ್ರುತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ದ್ವಿಜ |

೧ ಬೋಳೈಸು=ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು, ಮೈಚಪ್ಪರಿಸು

ಘನಸು ವಿದ್ಯಾಗರ್ವದಿಂ ಮೋರ್ವ ಶಿಷ್ಯಜನಕಕ್ಷರೊಂದನು ಪೇಳದೆ ||

ಅನವರತ ಲೋಭತ್ವ ವಂ ಮಾಡಿದಘದಿಂದ |

ವನದೊಳಗೆ ಚೂತ ಹೆಮ್ಮರನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದನು |

ದಿನವಂದು ಮೃಗವಸ್ತಿ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳ್ಳುಟ್ಟಿದೇಕಾಕಿಯಾಗಿ ||೮||

ವಿದ್ಯಾದಾಸ ಮಾಡದಿರುವಿಕೆ

ಓದಿ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಮಂ ಗುರುಮುಖದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ |

ಯಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೊರದು ವೇದಾರ್ಥಮಂ ಕಾಮ |

ಕ್ರೋಧ ಮದ ಮತ್ಸರವ ಗರ್ವವಂ ಬಿಟ್ಟು ಸಜ್ಜನರ ದೂಷಣೆ

ಮಾಡದೆ ||

ವಾದಿಸದೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕೂದೆ ಸಾತ್ವಿಕ ತರ |

ಹಾದಿಯಲಿ ನಡೆದಡಾ ದ್ವಿಜ ಸುಗತಿಯಂ ಪಡೆವ |

ಮೇದಿನಿಯೊಳಕ್ಷರವ ಬಾಸ ಮಾಡದ ವಿಪ್ರ ಕುಜನಾಗಿ

ಸಂಭವಿಸುವ || ೯ ||

ಗೋವತ್ಸ ಸಹವಾದರು ಅರೆಂಬುದಂ ಪೇಳಿ

ಮೌನೀಶ ಕೇಳಿನ್ನು ಗೋ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲಿ |

ಮಾನವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಿರಿವಂತನಾಗಿರುತ್ತಿದು |

ದೀನತ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂ ಫಲರಹಿತವಾ(೧)ದುಷರಭೂಮಿಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಗೆ||

ದಾನಮಂ ಕೊಡಲು ತದ್ವೋಷದಿಂದೀ ಘೋರ |

ಕಾನನದೊಳೆದೆಮಟ್ಟ ಪುಲ್ಲಿನೋಳು ಚರಿಸುತ್ತ |

ಹೀನ ಸತ್ವದೊಳೊಂದು ತೃಣ ಭಸ್ತಿಸಲ್ಪಾಯಿಗೆ ನಿಲುಕದತಿ

ಬಳಲುತಿಹದು || ೧೦ ||

ಸತ್ವಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಹಸನಾದ ಭೂದಾಸ

ಅದರಿಂದ ಸಜ್ಜನಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕದಿಂದ (ವಾಗಿ) |

ಮುದದಿಂದ ಸರ್ವಫಲವೀವ ಹಸನಾದ ಮಹಿ |

ಸದಮಲಾಚಾರಸಂಪನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಕುಟುಂಬಸ್ತನಾಗಿದ ಬುಧಗೆ ||

ವಿಧಿಯಿಂದ ದಾನಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಪಾಪಾಘಗಳ |

ನೊದದು ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸುರರಿಂದ ಪ್ರಾಜಿತರಾಗಿ |

ಪದುಳದಿಂ ಬಹುಕಾಲ ಸುಖವನನುಭೋಗಿಸುತ ಪರಮ ಪದಮಂ
ಪಡೆವರು || ೧೧ ||

ಭೂದಾನ ಮಹಿಮೆ

ಭೂಮಿದಾನದಕಿಂದಧಿಕ ದಾನ ಮತ್ತೊಂದು |

ಭೂಮಿಯೊಳಗಿಲ್ಲವಿಳ ವಸ್ತುಗಳ್ಳುಟ್ಟುವವು |

ಭೂಮಿಯೊಳಗದ ಕಾರಣಂ ಧರಾ ದಾನವೇ ಮಿಗಿಲೆನಿಸುವದು

ತಿಳಿಯಲಾದ ||

ನೇಮದಿಂ ತಾನಿತ್ತು ದಾನದಿಂ ಸರರಿತ್ತು |

ಭೂಮಿದಾನವ ವಾಲಿಸಲ್ ದ್ವಿಗುಣ ಪುಣ್ಯ ಬಹ |

ದೀ ಮಹೀಸುರರಿಗಿತ್ತವನಿಯಪಹರಿಸಲವ ಬೀಳ್ವರವರವ

ನಿರಯದಿ || ೧೨ ||

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತವೇ ಸರ್ವ ವಿಷಪುಂಜ

ಗರಳಗರಳಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತವೇ ವಿಷದಿಟಂ |

ಗರಳುಂಡ ರೋರ್ವನಂ ಕೊಲ್ಲುವದು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತ |

ಹರಣಮಾಡಲ್ವೆವನ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿಗಳ ತರಿವುದೈ ದಾವಾನಳ ||

ಉರುಹುವದು ಕಾನನ ದೊಳರ್ಧ ಮಲೆ ಗುಲ್ಮಲತೆ |

ಮರದ ಬೇರುಳಿದು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತನೆಂಬಗ್ನಿ ಸಲೆ |

ಕರಿಕು ಮಾಡುವದು ಕುಲ ಮೂಲಮಂ ದ್ವಿಜರೂಡನೆ ದಕ್ಕುವದೆ

ಜೀವಿಗಳ್ಳೆ || ೧೩ ||

ಉತ್ತಮ ಭೂದಾನ ದ್ವಿಜರಿಗಿತ್ತು ಫಲ

ಭೂದಾನವಿತ್ತವನ ಕಿಂದುತ್ತಮಂ ದಾನ |

ಸಾದರದಿ ಪಾಲಿಸುವ ನರ ಧರೆಯ ಕೊಟ್ಟವಂ |

ಗಾದಿವಿಯು ಸಮನಿಹುದು ರಕ್ಷಕಂಗಳವರ್ಗವಾಗುವದು ಮುನಿಯೆ

ಕೇಳು ||

ಮೇದಿನಿಯು ಓರ್ವಳೊಶಳಲ್ಲ ಬಹು ಜನರಾಳ್ಳು |

ಪೋದರವನಿಯ ತನ್ನದೆಂದು ನೆಚ್ಚಿದಲೆ ಸಂ |

ಪಾದಿಸಲಿಬೇಕು ಪುಣ್ಯವ ಸುಜನರಮಳ ಗಂಹ್ವರಿದಾನ

ದ್ವಿಜರಿಗಿತ್ತು || ೧೪ ||

ದ್ವಿಜರ ಉತ್ತಮತ್ವವರ್ಣನೆ

ದ್ವಿಜರುತ್ತಮರು ವರ್ಣದೊಳಗೆನ್ನ ಮುಖದಿಂದ |
 ದ್ವಿಜರುದಸಿದರ್ ಸರ್ವಭುವನವೆನ್ನಾಧೀನ |
 ನಿಜವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಧೀನನಾ ತಸ್ಮಂತ್ರ ನಿಕರವಾ ದ್ವಿಜರಧೀನ ||
 ದ್ವಿಜರೆನ್ನ ಕುಲದೈವವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವೆ ದಿಟ |
 ದ್ವಿಜ ದೇವನೆಂದೆನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸುವರದರಿಂದ |
 ದ್ವಿಜರೆ ದಾನಕೆ ಯೋಗ್ಯರವರನಂ ಪೋಷಿಸುವ ಜೀವಿಯೆ
 ಮಧ್ವಕ್ತನು || ೧೫ ||

ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಭಕ್ತರಾಜಂಬುಧಂ ಪೇಳ್ವ

ಅಧಿಕವಾಗಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಲಿದು ಘಟೆಯಲ್ಲಿ |
 ವಿಧಿಲಿಖಿಸಿದೋಲ್ (೧)ಶಾಡ್ವಲದ ನೆಲದೊಳರೆ ಮೇರು |
 ಕುಧರದಲ್ಲಿರೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು ದೃಷ್ಟವೆಂಬೀ ಘಟವಕೂಪದೊಳಗೆ ||
 ಉದಕಪರಿಮಿತ ತುಂಬಿ ಬಸ್ಸದಬ್ಬಿಯೊಳಿಡಲು |
 ಅಧಿಕ ಜಲಬರಲರಿದುದದರಿಂದ ಧನಕಾಗಿ |
 ಬುಧಜನರು ಪರರಿಗೆ ದೈನ್ಯವಬಡದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದರ್ಪವನೆ
 ಮಧ್ವಕ್ತನು || ೧೬ ||

ಅಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ದಾನಫಲ

ನೀರ ಬೂಬ್ಬಳಿಯಂತೆ ನಶ್ವರ ರರೀರಸಂ |
 ಸಾರಸುಖ ಸಿರಿಸ್ವನ್ನ ತುಲ್ಯವೆಂದರಿದು ಮಿಗೆ |
 ಸಾರ ಹೃದಯರ್ ಧರ್ಮವೇ ಮುಕ್ತವಧಕೆ ಸೋವಾನದಿಟವೆಂದು
 ತಿಳಿದು ||

ಚಾರುತರ ಭೂಮಿದಾನವ ಮಾಡಲಿದ ಪರದಿ |
 ಭೂರಿಸೌಖ್ಯಂದಳೇ ವರುಷ ರವಸಿಯದಾನ |
 ಕ್ರೂರನರರೀಯ ಲತಿದುಃಖವನು ಭೋಗಿಸುತ ಪಶುವಾಗಿ ಜನಿಸುವರೆಲೆ
 ||೧೭||

ಕೇಳೆಲೆ ತಪೋಧನಪ ಗೂಳಿಯ ವಿಚಾರ ಭೂ |

೧ ಶಾಡ್ವಲ (ಸಾ) ಎಳೆಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಸುರಾದ ಭೂಮಿ, ಹಸುರು ಹುಲ್ಲು.

ಪಾಲನಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲಿ ಸುಗುಣ |
 ಶೀಲತೆಗೆದಾನಕಿಂಚಿತ ವೀಯದಲೆ ಲೋಭಬುದ್ಧಿಯಿಂ ಡಂಬಕವನು ||
 ಡಂಬಕವೃತ್ತಿಯಿಂ ಖೂಳಿಗೆ ದಾನ
 ತಾಳಿಧನ ಸನ್ಮಾರ್ಗದೋಳ್ ವೆಚ್ಚಿಸದೆ ನತತ |
 ಖೂಳಿಗೆ ತನ್ನನುರೆ ಕೊಂಡಾಡುವರಿಗಿತ್ತು |
 ಕಾಲಮಂಕಳೆದ ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಕೃತಕೃತ್ಯಮಂತಿಳಿಯದೆ || ೧೮ ||
 ತದ್ವೋಷದಿಂದಾ ನೃಪಾಲ ಪರುಯೋನಿಯೋಳ್ |
 ಬಿದ್ದು ಗೋಪತಿಯಾಗಿ ಘೋರಟಿವಿಯೋಳ್ ಬಳಲು |
 ತಿದ್ದಪಂಕೃತನಾಗಿ ಶಾಡ್ವಲದ ಭೂಮಿಯಲಿ ತೃಣಜಲಂಗಳೆ ಕಾಣದೇ ||
 ಶುದ್ಧಸ್ವಭಾವದವರಿದ ನರಿತು ಭಕ್ತಿಯಲಿ |
 ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕದಿಂದ ಸಪ್ತಾತ್ರರಾದ ಪ್ರ |
 ಬುದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮರಿಗೆ ದಾನಾದಿಗಟ್ಟಾಡಿದರ ಸ್ವರ್ಗಾಲಯವ
 ಸಾರ್ವರು || ೧೯ ||

ಸತ್ಪಾತ್ರರಲಿ ಸದ್ವಿನಯ ಫಲ

ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನದಿಂ ಧನವಂತರಾಗಿಳಿಯೋ |
 ಳುತ್ಪನ್ನರಾಗಿ ಸುಖಿಸುತ ಧನದಲೆಯಿಂ ಮ |
 ಹತ್ತುಣ್ಣುಮಂ ಘಳಿಸಿ ಕೊಂಬರಾ ಸುಕೃತದಿಂ ಭೋಗಿಸುವರಾದಿವಿಯಲಿ ||
 ಮತ್ತಾದಪಂಕಜವ ಕಾಣ್ಬರವರಂತೆಯಲಿ |
 ಸತ್ಪುರುಷರವರನಂ (ನಾ) ಪೋಷಿಸುವೆನದರಿಂದ |
 ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನವೇ ಮುಖ್ಯಸಾಧನ ಪುಣ್ಯವಂತರಿಗೆ ಭೂತಳದೊಳು || ೨೦ ||
 ಅನ್ನದಾನದ ಫಲ

ಅನ್ನದಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಾ ಪಾತ್ರ |
 ರನ್ನು ನೋಡದಲೆ ಮನದಣಿ ವನ್ನದಾನವಂ |
 ಚನ್ನಾಗಿ ಸರ್ವ ಜೀವರಿಗತ್ತರವನಿರುತ ಮೃಷ್ಣಾನ್ನ ಭುಂಜಿಸುವನು ||
 ಕನ್ಯಾದಿ ಗೋ ಭೂಮಿ ದಾನಮಂ ಜ್ಞಾನ ಸಂ |
 ಪನ್ನ ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿದೀಯ ಬೇಕಿದಂ |
 ಮನ್ನಿಸದೆ ಡಂಬಕದೊಳವಿಚಾರದಿಂದೀಯ ದುರ್ಯೋನಿಯೋಳ್
 ಜನಿಸುವ || ೨೧ ||

ಡಂಬಕದ ದಾನ ಫಲವಿಲ್ಲ

ಡಂಬಕದೊಳೇನೇನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು ಕೈ |
ಕೊಂಬುವಂ ತಾನಲ್ಲ ಸ್ನಾನಸತ್ಕಿಯ ಜಪ |
ಡಂಬಕದೊಳತಿ ದಾನವಿತ್ತರದು ನಿಷ್ಕಲಂ ಬುದಿಯೊಳ್ಳೀಡಂತೆ ||

ಭಕ್ತಿಯಿಂ ದಾನವಿತ್ತರೆ ಸತ್ಪಲ

ಅಂಬು ಫಲಪುಷ್ಪ ಪತ್ರಂಗಳಾದರು ಭಕ್ತಿ |
ಯಿಂ ಬುಧಜನಗಿತ್ತರಾ ಪುಣ್ಯ ಜೀವರ್ಗ |
ಬೆಂಬಿಡದೆ ಬಾಹದೈ ಬಯಲಡಂಬಕದಿಂದ ಪುರುಷಾರ್ಥ

ಲೇಸಿಲ್ಲವು || ೨೨ ||

ವರಮಹತ್ವೆ ಚ್ಚಾನಪೂರ್ವ ಸುಧೃಢ ನ್ನೇಹ |
ಭರಿತ ಭಕ್ತಿಯೊಳೆನ್ನ ಮೊರೆಯೊಗಲು ನಿನಗೊಲಿದೆ |
ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯು ಮುಕ್ತಿವಧಕೆ ಸಾಧನ ಸತ್ಯ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಋಷಿಯೆ
ಕೇಳು ||

ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿ ಮಾಳ್ಪವಗೆ ಮೈದೋರ್ವನಾ ಭಕ್ತಿ |
ವಿರಹಿತಂ ನರ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಲು ವೃಥಾ |
ಪುರುಷ ವರ್ಜಿತಳಾದ ಸತಿಯ ಜನ್ಮನದಂತೆ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವ

ಸಜ್ಜನಾ || ೨೩ ||

ಸಜ್ಜನ ಸಂಗ ಫಲ ವಿವರಣೆ

ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ ಸಜ್ಜನರೊಡನೆ ನಲ್ಲಾವ |
ಸಜ್ಜನರ ಸೇವೆ ದೊರಕೊಂಬದತಿ ದುರ್ಲಭಂ |
ಮಜ್ಜನಂ ಗೈಯೆ ತೀರ್ಥಂಗಳಲಿ ತತ್ಪಲವ ಚಿರಕಾಲದೊಳೀವವು ||
ಸಜ್ಜನರ ದರ್ಶನದಿ ಸದ್ಯ ಫಲವಾಗುತಘ |
ರಜ್ಜು ಬಂಧದಿ ಮುಕ್ತರಾಗುವರ್ ನರರೆನಗೆ |
ಸಜ್ಜನರೆ ಬಂಧುಗಳು ಸಜ್ಜನರ ಹೃದಯ ಮನೆ ಸಜ್ಜನರಿಗೇ

ಬಲಿವೆನು || ೨೪ ||

ಅಸಜ್ಜಜರಿಗೆ ದಾನವಿತ್ತ ಕಾರಣ ಗೂಳಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ

ಇನಿತು ಸಜ್ಜನ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ದಾನ |
ಜನಪ ಮಾಡದೆ ಕುಶ್ಚಿತರಿಗಿತ್ತು ದೋಷದಿಂ |

ಜನಸಿದಂ ಪಶುವಾಗಿ ಸಾಕದಂತಿರಲಿನ್ನು ದ್ವಯ ಸರಸಿಗಳ ಕಥನವಾ ||
ಸರಸಿಗಳಾರಂಬುದಂ ಕೇಳು

ಮುನಿಪಕೇಳ್ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದೊಳೀರ್ವ ಜೀವಿಗಳ್ |

ತನುಸಮ್ಮಂಧಿಗಳಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ |

ವನು ವಿಚಾರಸದೆ ತಪ್ಪೊಳು ತಾವು ದಾನಗಳ ಮೋಹದಿಂ

ಮಾಡಿಕೊಳಲು || ೨೫ ||

ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂ ಸ್ವಜನರಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಬಾರದು

ಪರರಿಗೊಮ್ಮೆಯು ಸರ್ವಧಾ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳ |

ನೆರೆಮಾಡದನ್ನೋನ್ಯ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂ ಜೀವಿಸಿದ |

ದುರಿತದೊಡದಿಂದೀಗ ನಿರ್ಜರಾರಣ್ಯದೋಳ್ ದ್ವಯಸರೋವರಗಳಾಗಿ ||

ಪರರಿಗುಪಕಾರವಾಗದ ಲೋಭಿ ಧನದಂತೆ |

ಬರದೊಂದೆರುದಕೊಂದರೋಳ್ ಬೀಳುತಂಬುಗಳ |

ಕುರುಹು ತಿಳಿಯದ ತೆರದೊಳುದಿಸಿದವು ಜಡಮತಿಗಳೆನಿಸಿ

ಧಾರುಣಿ ತಳದೊಳು || ೨೬ ||

ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ

ದಾನಧರ್ಮವಮಾಳ್ಳ ವಿಷಯದಲಿ ತಿಳಿದು ಸು |

ಜ್ಞಾನಿಗಳ್ ನಿವೃತ್ತಜ ನಿವೃತ್ತಮ ಪೂರ್ವಕದಿ |

ಸಾನುರಾಗದಿ ಪರರಿಗಿತ್ತರದು ಸಾರ್ಥಕಂ ಕೌಂಡಣ್ಯ ಮುನಿಯೆಕೇಳು ||

ಮಾನವರು ನಶ್ವರಸ್ಥಿರ ಸುಖಾವೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ದೇ |

ಹಾನುಬಂಧಿಗಳಾದವರ್ಗೆ ದಾನವನೀಯೆ |

ಕಾನನದೊಳುದಿಸುವರ್ಜಡರಾಗಿ ಧಿಟವಿನ್ನು ಖರಗಜದ ಬಗೆ

ವೇಳುವೆ || ೨೭ ||

ಖರಾದಿಗಜಗಳಾರಂಬುದಂ ಪೇಳ್ವೆ

ನಿನ್ನ ಕ್ರೋಧವೆ ನಿನಗೆ ಖರವಾಗಿ ತೋರಿದದು |

ನಿನ್ನ ಮದವೇ ಮತ್ತೆ ಗಜವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದು |

ದೆನ್ನಗರ್ವದಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಮಾಡಲ್ಪೆತ್ತರ್ಪವಂ ಪೋಗಿನಿನ್ನಾ ||

ಬೆನ್ನುಬಿದ್ದಾದರಿದ್ರದ ದುಃಖವೇ ಭಯೋ |

ತ್ವನ್ನ ಘೋರಾರಣ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿತು ಕಣ್ಣೆ |

ಬನ್ನಗೊಳುತಿರೆ ನಿನ್ನ ಸಂತ್ಪಿಸಿದಾ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ ತಾನೆಂದನು || ೨೮ ||

ಶ್ರೀಮದನಂತನು ಕೌಂಡಿಣ್ಯನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಮೈಗರದ
ನೀಕೇಳಿದಿನಿಶೆಲ್ಲವಂ ವೇಳ್ತಿನೆಲೆ ವಿಪ್ರ |
ಸಾಕೆನ್ನು ವೋಗು ಮನಬಂದಂತೆ ಸುಖಿಸುವುದು |
ಬೇಕಾದ ಸಂಪದವು ನಿನಗೊದಗುವದು ಸತ್ಯ ಬಿಡದನಂತನ ವ್ರತವನು ||
ಕೈಕೊಂಡು ದೇಹ ಮುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಪರಿಯಂತರ ದೊ |
ಳೇಕ ಮಾನಸನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಚರಿಸು |
ನಾ ಕರುಣಿಸಿದ ವರತ್ರಯ ಸಫಲವಾಗುವದು ಮತ್ತೆ ವರಗಳ
ನೀವೆನು || ೨೯ ||

ಸತಿ ಪುತ್ರ ವೌತ್ರರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಚಿರಕಾಲ |
ಕ್ಷೀತಿಯೊಳಗ ಸರ್ವ ಕಾಮಗಳನನುಭೋಗಿಸುತ |
ಲತಿ ಹರುಷದಿಂದಿದ್ದು ಒಳಕೂರ್ವಲೋಕದೋಳ್ ನಕ್ಷತ್ರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆದಿ ||
ಅತಿಶಯದ ಸುಖವನುಂಡಂತೈಯಲಿ ಮೊ ಕ್ಷ ಸ |
ದ್ಗತಿಯ ಸಾರುವದೆಂದು ಕೃಪೆಯಿಂದ ವರವ ಮುನಿ |
ಪತಿಗಿತ್ತನಂತ ಸದ್ಗುಣಪೂರ್ಣ ಹೃದಯೆಲ್ಲೆ ಮೈಗರದನಾಕ್ಷಣ
ದೊಳು || ೩೦ ||

ಕೌಂಡಿಣ್ಯನಿಗೆ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯ
ಭರತಕುಲ ರನ್ನ ಕೇಳ್ ಮುನಿನಾಥ ಶ್ರುತಿಗಾಥ |
ಹರಿಯ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ ಲೀಲೆಗಳ ಮಾಲೆಗಳ |
ಹರುಷಮಯನಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ವಾಡುತ್ತ ತನ್ನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರಲು ||
ಮೆರದುದಾಮನೆ ಮೊದಲ ತೆರದಿಂದ ಭರದಿಂದ |
ಭರಿತವಾತ್ಮಿಶ್ಚರ್ಯ ಏನಂಬೆ ಜಗದಂಬೆ |
ಸಿರಿದೇವಿ ಸ್ವರವಾಗಿ ನಿಂದಳೈ ಬಂದಳೈ ಪತಿಯಾಚ್ಚೆ ಶಿರ
ದೊಳಾಂತು || ೩೧ ||

ಕೌಂಡಿಣ್ಯನಿಗೆ ಸಕಲ ಜನ ಮನ್ನಿಸುವಿಕೆ
ಬಂಧುಗಳ್ ಕಂಡು ಸಂಭಾವಿಸಿದರಾ ಋಷಿಯ |
ವಂದಿಸಿದರಖಿಳ ಜನರೆಲ್ಲ ಮಾಹತ್ಯ ನೀ |
ನೆಂದು ಕೌಂಡಿಣ್ಯಂಗೆ ಶತ್ರುರೆಲ್ಲಾ ಮಿತ್ರರಾಗಿ ಮನ್ನಣೆಗೈದರು ||

ನಿಂದಲ್ಲಿ ಕನಕ ಮಳೆ ಸುರಿದುದಾ ಮಂದಿರ ಪು |
 ರಂದರನ ಭವನದೋಲ್ ನೌಭಾಗ್ಯವಾಯಮಾಯಿ |
 ತಿಂದಿರಾಪತಿಯೊಲಿಯೆ ಸರ್ವಕಾಮಿತವೆಲ್ಲ ಕೈಸಾರ್ದವಾಕ್ಷಣ
 ದೊಳು || ೩೨ ||

ಹರಿಯೊಲಿಸೆಯೇ ಮುಖ್ಯ
 ಹರಿಯ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದ ಬಲವೇಬಲ ನರರಿ |
 ಗರಸಕೇಳ್ ಹರಿಯೊಲಿಯೆ ಸರ್ವಜನರೊಲಿವಪ್ಪೆ |
 ಹರಿಯದಯವಾಗಲಾ ಪೂರ್ವದೋಲ್ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿ
 ಬಳಿಕಾ ||

ತರುಣಿಯರ ಮಣಿಯಾದ ಶೀಲೆಯಿಂದೊದಗೂಡಿ |
 ಪರಮಮಂಗಳ ವೀವನಂತನಸು ನೋಂಪಿಯಂ |
 ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡಾಗ ಪೂಜಿಸಿದ ವಿಭವಾನು ಸಾರದಿಂದ||೩೩||

ಕೌಂಡುಣ್ಯನು ಅನಂತನ ವ್ರತಾಚರಿಸಿ ಪುನರ್ವಸುಸ್ಥಾನ ಸೇರ್ದ
 ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತಿಯಲಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಿಂದ |
 ಸಾದರದೊಳುದ್ಯಾಪಿಸೆಯ ನೆಸಗುತಾ ವ್ರತವ |
 ಮೋದದಿಂ ನೋಮತೀಪ್ಪಿತ ಭೋಗಗಳ ಭುಂಜಿಸುತ ಪುತ್ರವೌತ್ರರಿಂದ||
 ಮೇದಿನಿಯ ಮ್ಯಾಲೆ ವಿಖ್ಯಾತನಾಗಿದುರ್ ಕೊನಿ |
 ಗಾದಿವಿಜ ಲೋಕದೋಳ್ ಕಲ್ಪ ಪರಿಯಂತರದಿ |
 ಭೂದೇವಮೌಳಿ ಕೌಂಡುಣ್ಯ ಸಾರಿದ (೧)ಪುನರ್ವಸು ತಾರೆಯಾ
 ಸ್ಥಾನವಾ || ೩೪ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮಜಗೆ ಹಿಂದಿನವರ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಪೇಳ್ವೆ
 ಉರ್ವೀಶಕೇಳ್ ನೋಡಲದ್ಯಾಪಿ ಕಾಣಿಸುವ |
 ಪೂರ್ವೇಂದ್ರ ಗಗನದೋಳ್ ಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲದಿ |
 ಗೀರ್ವಾಣರಿಂ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿಸದಿವ್ಯ ವ್ರತನೋತತ್ಪುಣ್ಯದಿಂದ ||
 ಪೂರ್ವದಲಿ ಧನಪನಂತನನೋಪಿಯಂಭಕ್ತಿ |
 ಪೂರ್ವಕದೊಳಾಚರಿಸಿ ದಿಕ್ಪಾಲನಾದ ನೃಪ |

ಸಾರ್ವಭೌಮರ್ ಸಗರ ಭರತ ರೀವ್ರತ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಸುಖ
ದಿಂದಾಳ್ವರು || ೩೫ ||

ನಳರಾಯ ನಿನ್ನಂತೆ ಜೂಜಿನಲಿ ಧರೆ ನೋಲ್ವು |
ಹಳುವುದಲಿ ಬನ್ನಬಡುತೀ ಮನೋಹರ ವ್ರತವ |
ಒಲಿದು ಕೈಕೊಂಡನಂತನ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಲಾವುಣ್ಯ ದೇಳಿಯಿಂದ ||
ಬಲವಂತನಾಗಿ ಪಗೆಯಾದ ದಾಯಾದನಂ |
ತುಳಿದು ಸಂಹರಿಸಿ ನಿಜರಾಜ್ಯಮಂ ಭೋಗಿಸುತ |
ಲಿಳಿಯೊಳಗೆ ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಕೌಂತೇಯ
ಕೇಳೆಂದನು || ೩೬ ||

ಪಿಂತಿನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಾದಿ ರಾಜರಲ್ಲರ್ ಅನಂತನಂ ಭಜಿಸಿ ಫಲವೈದಿದರು
ತಪನಕುಲದವನಿಪ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಸತ್ಯದಿಂ |
ಕಪಟ ಕೌಸಿಕ ಮುನಿಪನಿಂದ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ |
ವಸಹರಿತನಾಗಿ ಸಂಕಟಗೊಳುತಲೀ ಪರಮ ಮಂಗಳ ಸುನೋಪಿ
ನೋತು ||

ಅಪರಿಮಿತ ಭಾಗ್ಯ ಸಂಯುತನಾಗಿ ಸೌಖ್ಯದಿಂ |
ವಿಪುಳ ಸ್ವರ್ಗಾಲಯವ ಸಾರ್ಧಮಾಂಧಾತ ಸಿಬಿ |
ನೃಪಪ್ರಧು ದಿಲೀಪರೀ ವ್ರತ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಮಂ ನಿಷ್ಕುಂಟಕ
ದೊಳಾಳ್ವರು || ೩೭ ||

ನಹುಷಾಂಬರೀಷ ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಭಗೀರಥ |
ಮಿಹಿರ ಸೋಮಾನ್ವಯದ ಭೂಭುಜಾದಿಗಳೆಲ್ಲ |
ವಿಹಿತದಿಂದೀ ನೋವಿ ನೋತು ಸಾಂಬ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಮಂ
ಭೋಗಿಸಿದರು ||

ಮಹಿರಮಣ ಕೇಶ್ರಮುಖಜನಪ ರಿವರಲ್ಲದಲೆ |
ಬಹು ನೃಪಾಲರ್ ಪಿಂತೆನಂತನಂ ಪೂಜಿಸ |
ಲ್ಪಿತ ಪರದೊಳಾನಂದವಂ ಭುಂಜಿಸುತ ಜಗವ ಕೀರ್ತಿಯಿಂ
ಬೆಳಗುತಿಹರು || ೩೮ ||

ಅನಂತನ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಮಹಿಮೆ

ಈ ದಿವ್ಯ ವ್ರತವನೇಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಮಾಳ್ವಂಗೆ |
ಬಾಧಿಸದು ಸಂಸಾರ ದುಃಖವೆಂದೆಂದು ನರ |

ಕಾದಿ ಪೀಡಿಗಳಿಲ್ಲ ಶತ್ರುಭಯವಿನ್ನಿಲ್ಲ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಸ್ವರುಶವಿಲ್ಲ ||

ಅಧಿದೈವಿಕವಾಧಿ ಭೌತಿಕಾಧ್ಯಾತ್ಮಕ ವಿ |

ರೋಧ ತಾಪತ್ರಯಘ್ನ ಸಮ್ಮಂಧವಿಲ್ಲ ವಿಮು |

ಲೋದಕದೊಳಿದ ಕನುಲದ ಪತ್ರದಂತೆ ನಿರ್ಭೂತ ಕಿಲ್ಮಿಷ

ನಾಗುವಾ || ೩೯ ||

ಮಂಗಳಕೆ ಮಂಗಳಂ ವಾವನಕೆ ವಾವನು |

ತ್ತುಂಗನಂತನ ವ್ರತಕೆ ಸರಿಯಾದ ವ್ರತವಿಲ್ಲ |

ಸಂಗರದೊಳರಿಗಳಂ ಗೆಲ್ವ ವ್ರತ ನೋತವಂ ವ್ರತದೊಳುತ್ತಮ

ವ್ರತವಿದು ||

ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಸ್ನಾನ ತಪ ಹೋಮ ಯಾ |

ಗಂಗಳ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವಾಸದ ಮಹಾ ವಿಮಲ ಪು |

ಣ್ಯಂಗಳಿಗೀಡಿಲ್ಲವೀ ಪರಮವಾವನವಾದ ನೋಪಿಗೆ ಜಗತ್ರಯ

ದೊಳು || ೪೦ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮಜಗೆ ಅನಂತ ವ್ರತಗೈಯ್ಯಲುಪದೇಶ

ವಿಸ್ತರದೊಳೀ ಕಥೆಯ ನಿನಗೊರದೆ ಸಲೆ ನೃಪರ |

ಮಸ್ತಕದ ಮಣಿಯೆ ಧರ್ಮಜ ಧರಾನಾಧ ಪು |

ಶಸ್ತ್ರನಂತನ ವ್ರತವನನುಜರಿದೊಡಗೂಡಿ ನೀನೋನಲತಿ ತ್ವರ್ಯದಿ ||

ದುಸ್ತರದ ವನವಾಸ ನೀಗುತರಿಗಳ ಗೆಲ್ವು |

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ನಿಜ ಸಾಂಬ್ರಜ್ಯ ಧಿಟವಾಗಿ |

ಹಸ್ತ ಪ್ರಾವ್ಯಾಗುವದು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವೆಂದಾ ಮುರಾಂತಕ

ನುಡಿದನು || ೪೧ ||

ಧರ್ಮರಾಜನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ತೋತ್ರ ಗೈದ

(೧)ವತ್ಸರರ್ಯನ ದಿವ್ಯ ವಚನಮಂ ಕೇಳುತಾ |

(೨)ವತ್ಸರಾಗ್ರಣಿ (೩)ವತ್ಸರ ಗ್ರಜಾಗ್ರಜನಮಿತ |

(೪)ವತ್ಸರಾರ್ಣವ ದೋಳೀಶಾಡುತಲೆ ದೇವ ನೀನೆ ಸತ್ಯ

(೫)ವತ್ಸರನಲಾ ||

೪೨ ನೇ ಪದ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿರುವರು ಆ ಅನ್ವರ್ಥಕ ಹೆಸರುಗಳು ೧ ವತ್ಸರರ್ಯ ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿನಾದ ಬಹ್ಮದೇವರ - ಅರ್ಮ - ಒಡೆಯ

- (೬) ವತ್ಸರಾರಿಯೆ ನಮಗೆ ವತ್ಸರಗಳಾದವರ |
 (೮) ವತ್ಸರವ ಮಾಡಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶೋಕಾಂಬುಧಿಯ |
 (೯) ವತ್ಸರಂಗೈಸಿ ಸಲಹುವಕರ್ತು ನೀನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡತಂತೆಂದನು

||೪೨||

ಧರ್ಮಜನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರಿಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.
 ಹರಿಯೆ ತನಮುಖದಿಂದ ಸದ್ವೃತ್ತದ ಬಲುಹಿತದ |
 ಮರಮ ಮಂಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೇಳಿ ಮುದತಾಳಿ |
 ದುರಿತ ದುಃಖದ ಮೂಲಮಂ ಮುರಿದೆ ನಾ ಸುರಿದೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣಾ
 ವೃತ್ತವನು ||

ಧರಣಿಯೋಳ್ ನಾ ನೇನೆ ಧನ್ಯನೈ ಮಾನ್ಯನೈ |
 ಮೊರೆಯೊಕ್ಕವರ ರಕ್ಷಿಸುವ ದಾತ ವಿಖ್ಯಾತ |
 ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ನೀನೆ ಸಲಹೆನ್ನ ಗುಣರನ್ನ ವಾವಸ್ವಶಾಮ
 ವರ್ನಾ ||೪೩||

=ತಂದೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಅಥವಾ, ವತ್ಸರರ್ಯ - ಶಾರ್ವರ=ಧರ್ಮಿ ಭೂರಮಣ
 ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ವಚನಮಂಕೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಜನು.

೨ ವತ್ಸರಗ್ರಣಿ= ಸಾಮ್ಯಸಂವತ್ಸರ= ಶಾಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಷ್ಠ ಕೇವಲ ಶಾಂತ
 ಸ್ವಭಾವನಾದ ಧರ್ಮನು.

೩ ವತ್ಸರಗ್ರಜ=ಸಂವತ್ಸರದಿ ಶ್ರೀಷ್ಠವಾದ ವಿಜಯ = ಅರ್ಜುನ ಅಗ್ರಜ
 ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಂದ ನಮಿತನಾದ ಧರ್ಮಜನು.

೪ ವತ್ಸರಾರ್ಣವದೊಳೀಶಾಡುತಲೆ= ಆನಂದ ಸಮುದ್ರದಿ.

೫ ದೇವನೀನೆ= ಹೇಕೃಷ್ಣ ನೀನೆ ಸಂವತ್ಸರನಲಾ= ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಕ್ವರನು
 ವಿಕ್ರಮನು ಸರ್ವಜಿತು ಸರ್ವಧಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನೇ.

೬ ವತ್ಸರಾರಿಯೆ = ಖರಾರಿಯೇ = ಖರನಾಮಕದ್ವೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ
 ಅಥವಾ ರಾಕ್ಷಸಾರಿಯೇ ನಮಗೆ.

೭ ವತ್ಸರಗಳಾದವರ= “ವಿರೋಧಿ” ಗಳಾದವರನ್ನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು.

೮ ವತ್ಸರವಮಾಡಿ= ಪರಾಭವಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜೈಸಿ ಕೃಪೆಮಾಡಿ
 ಶೋಕಾಂಬುಧಿಯಿಂದ.

೯ ವತ್ಸರವಗೈಸಿ= ತಾರಣಗೈಸಿ= ದಾಟಿಸಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥ ಕರ್ತು
 ನೀನೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದನು.

ಈ ಪರಿಯ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವಳ ನಂತನ ವ್ರತವ |
 ಶ್ರೀಪತಿಯ ನಿನ್ನಾಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡು ನಿ |
 ಷ್ಪಾಪನಾಗುವೆನೆನುತಲಾಯುಧಿಷ್ಠರ ಬಳಿಕ ವಿವಿಧ ಬೋಜ್ಯಗಳಿಂದ ||
 ತಾಪಹರ ಘನನಾರ ತಾಂಬೂಲ ಪರಿಮಳನು |
 ಲೇಪನದಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದಂ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ನಟ |
 ತಾ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮಮನೋಹರ ವಿರಲ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಯನಂ-ಸಂತಸ
 ದೊಳು || ೪೪ ||

ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ
 ಇತಿ ಶ್ರೀ ಮದನಂತ ಕಥಾ ವ್ರತ ಮಹತ್ಕ ನವಮಃ ಸ್ಸಂಧಿ=ಸಮಾಪ್ತ
 ಮಂಗಳ ಮಾಹ ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಧ್ವೇರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||
 || ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ||

ಅಥ ದಶಮಃ ಸಂಧಿ ಸ್ಮಾರಂಭ

ಸಂಧಿ ಸೂಚನೆ

ಶ್ರೀರಾಗ

ಮಂಗಳಾತ್ಮಕನುವನಂತನ ಕೃಪಾಂಗವಿಂ |
 ಸಂಗರದೊಳರಿಗಳಂಗೆಲ್ಪು ಪಾಂದುವರು ಮಾ |
 ತಂಗ ಪುರವರದ ನಿಜ ಸಾಂಬ್ರಾಜ್ಯಮಂ ತಾಳ್ಳು ಸಂಭ್ರಮ
 ದೊಳಿರುತಿರ್ದರು || ೪ ||

|| ಪದನು ||

ಶ್ರೀ ಪರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರ

ಜಯ ಜಯತು ರವಿರಾಜ ಶತಕೋಟಿ ಸಮತೇಜ |
 ಜಯತು ಮಂಗಳ ಚರಿತ ಬುಧನಿರುತ ಸುಖಭರಿತ |
 ಜಯ ಜಯ ಜಗದ್ಗುರುವೆ ಕವಿಜನರ ಸುರತರುನೆ ಮಂದರೋದ್ಧಾರ
 ಪ್ರಭುವೆ ||

ಜಯತು ಫಣಿಕೇಕಾತಾರಿ ಪಾಂಜುವರಿಗುಪಕಾರಿ |
 ಜಯ ನವಗ್ರಹಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ವರಂತರ್ಯಾಮಿ |
 ಜಯಭಕ್ತ ರುಲ್ಪಾಸ ಮನದೊಳಿರ್ದಭಿಲಾಷ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಂದಿ
 ರೇಶಾ || ೧ ||

ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಸ್ತುತಿ
 ನಾರಾಯಣನೆ ದಿವಿಜ ಗುರುವಿಶ್ವ ಪೂಜಿತನೆ |
 ಸಾರ ಭಕ್ತ ಪ್ರೀತ್ಯುಖಿಳ ಲೋಕವಂದಿತನ |
 ಮೂರು ಗುಣ ವರ್ಜಿತುತ್ಪತ್ಯ ಶೂನ್ಯನ ಸನಾತನ
 ವಿಭುಸರ್ವೇಶನ ||

ಘೋರ ಭವಹರನ ಸುರಸಿದ್ಧಾ ಸುರಾರ್ಚಿತನ |
 ಶ್ರೀ ರಮಣ ಕೃಷ್ಣಂ ಪ್ರಧಾನಾಂಗ ಭೂತನಾ |
 ದೀರೇಳು ಸಪ್ತ ಕುಮತವ ಮುರಿದ ಸರ್ವಜ್ಞ ರಾಯರಂಭ್ರಿಗೆ
 ನಮಿಸುವೆ || ೨ ||

ಶೌನಕರು ಸೂತರಿಗೆ ಶ್ರುತ್ವ
 ಸೃಷ್ಟಿಗಧಿಪತಿಯಾದ ನಂತನ ಚರಿತ್ರೆಗಳ |
 ನೆಷ್ಟು ಕೇಳ್ದರು ದಣಿಯದೆಮ್ಮಮನ ವೆಲೆ ಮುನಿಪ |
 ವೃಷ್ಟಿಧಾರಾಮಯದೊಳನವರತ ಸುರಿಯಲಾ ಚಾತಕವಿಹಂಗ ನಿಕರಾ||
 ತುಷ್ಟಿ ಯಾಯ್ತಿಮಗೆ ಮಳೆ ಸಾಕೆಂದು ನುಡಿದಪನೆ |
 ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ ಮುಂಗಧಿಯನರುಹುವದೆಂದು |
 ಶಿಷ್ಟ ಶೌನಕ ಋಷಿಗಳಾದರದಿ ಸೂತನಂ ಬೆಸಗೊಂಡಡಿಕೆಂದನು ||೩||

ಸೂತರ ಉತ್ತರ ಅನಂತನ ಮಹಿಮೆ

೧ ಸಾವಿರಾನನವುಳ್ಳನಂತಗೆ ತೀರದೀ |
 ೨ ಸಾವಿರಾಂಪ್ಪಯದನಂತನ ಕಥೆಯ ವರ್ಣಿಸಲು |
 ಸಾವಿರಾಂರದೊಳಂಶ ವಂದನಂತನ ಮಹಿಮೆ ನಿಮಗೊರವೆ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿ||
 ದೇವ ವೇದ ವ್ಯಾಸನೋರ್ವನೇ ಜಗದೊಳಗೆ |
 ಕೋವಿದ ತಿರೋಮಣಿಯು ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳತಾ |
 ನೇ ವಿವರಿಸಲ್ಪಲ್ಲ ನನ್ನಗೆ ವಶವಲ್ಲ ಮುನಿಗಳಿಗಳಿರೆ ಕೇಳಿರೆಲ್ಲ || ೪ ||

ಧರ್ಮಜನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮನ್ನಣೆಮಾಡ್ಡ
 ತನಗೆ ಮತಿ ದೋರ್ದಿನಿತು ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳಿರೈ ಮುಂ |

೧ ಪ್ರಧಾನಾಂಗಭೂತ = ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ, ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ.

೧ ಸಾವಿರಾನನ = ಸಾವಿರ ಅನಂತ ಮುಖವುಳ್ಳ.

೨ ಸಾವಿರಾಂಪ್ಪಯ = ಸಾವಿರ ಅನಂತ ನಾಮವುಳ್ಳ.

ದಿನ ಕಥಾ ಸಂಗತಿಯನಾ ವನದೊಳಗೆ ಪಾಂಡು |
ತನು ಭವರ್ಧಮುಜ ವೃಕ್ಷೋದಾರ್ಜುನಕುಲ ಸಹದೇವ
ರುತ್ಸವದೊಳು ||

ವನಜಾಕ್ಷ ನಾಸ್ಯದಿಂದಮಳನಂತನವೃತದ |
ಘನಮಹಿಮೆ ಯಂಕೇಳು ತಾ ಕೃಷ್ಣರಾಗುನಂ |
ವಿನಯಮಿಗೆ ವಿವಿಧೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ
ಮನ್ನಿಸಿದರು || ೫ ||

ಧರ್ಮರಾಜನ ಅನಂತ ವ್ರತಾಚರಣೆ
ಬಳಿಕಚ್ಚುತನ ನಿರೋಪವ ಶಿರದೊಳಾಂತು ಮಂ |
ಗಳ ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿಯ |
೩ ಕಲಿತ ಶುಭ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದನುಜರೊಡಗೂಡಿ
ಭೂಪಾಲನು ||

ಲಲನೆ ದ್ರೌಪದಿ ಸಹಿತ ಪರಮಪಾವನ ನದಿಯ |
ಜಲದೊಳಗೆ ಮಿಂದು ಶುಚಿಯಾಗಿ ವಿವ್ಯಾಂಬರದಿ |
ಪೊಳೆವ ಮಣಿಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾದ ಮುನಿಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದ || ೬ ||

ವಿಧಿಪೂರ್ವಕದೊಳಾಸು ನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು |
ವಿಧುಕುಲೋದ್ಧಾಮನತಿ (ಸಲೆ) ಭಕ್ತಿಪೂರಿತನಾಗಿ |
ವಿಧಿಭವಾರ್ಚಿತಪಾದ ಸಾಕ್ಷಾದನಂತ ಮೂರ್ತಿಯೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು
ತಿಳಿದು ||

ಬುಧ ಜನರ ಶ್ರುತಿ ಘೋಷದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸ |
ನ್ನಿಧಿಯೊಳಾ ಕಲಶಗಳ ಸ್ತಾಪಿಸುತ ಪೂಜಿಸಿದ |
ವಿಧವಿಧದ ಶ್ರೀಗಂಧ ಧೂಪ ದೀಪಾದಿ ಫಲಪೋಷಕಶುಷ
ಚಾರದಿಂದ || ೭ ||

ಪಾಂಡವರು ಅನಂತನ ದೋರಕಟ್ಟಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಗಳ ಭೋಜನ
ಭದ್ರಕರವಾದನಂತನ ವ್ರತದ ಸೂತ್ರಂ ಮ |
ಹದ್ರಾಜ ರೈವರುಂ ಬಲಗೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂ |

ಡದ್ರಿಧರ ಪೇಳ್ವಂತೆ ಬಾಗಿಣಿಗಳಾ ಸಕಳ ವಿಸ್ತರ್ಗಿ ಮುನಿ ನಿಕರಕೆ ||
ಷಡ್ರಸೋ ಪೇತ ಭೋಜನದಿಂದ ದಣಿಸಿ ವಿಲ |

ಸದ್ರತ್ನ ಕನಕ ಗೋ ವಸನ ದಾನಾದಿಗಳ |
ನುದ್ರೇಕ ಹರುಷ ದಿಂದಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹೈದ್ರೋಗಗಳ
ನುಳಿದರು || ೮ ||

ಈ ವ್ರತ ಮಹಮೆಯಿಂ ವಿಜಯನು ರುದ್ರನನ್ನು ಒಲಿಸಿದ್ದು
ತಾಪಸೋತ್ತಮರಾಲಿಸುವದನಂತನ ವ್ರತವ |
ನಾ ಪಾಂಡು ನಂದನರ್ ನೋನಲಾ ಪುಣ್ಯಪು |
ತಾಪದಿಂದಮಿತಬಲ ಕಾಂತಿ ಧೃತಿ ಮತಿ ಶಾಂತಿ ಕೀರ್ತಿ
ಸಂಪೂರ್ಣರಾಗಿ ||

ತಾಪ ವರ್ಜಿತರಾಗಿ ಒಳಕ ವನದೊಳು ಚರಿಸು |
ತಾ ಪಾರ್ಥ ನಿರ್ಭಯದಿ ಲೀಲೆಯಿಂ ಕೈ ರಾತ |
ರೂಪಿಯಾಗಿದರ್ ರುದ್ರನಗಿದ್ದು ದಿವಿಸಾದರ್ ಪಿತನ
ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳಿದು || ೯ ||

ಆರ್ಜುನನು ದಿವಿಯಲ್ಲಿ ೫ ವರ್ಷವಿದ್ದದು ನಿವಾತ ಕವಚಾದಿಗಳ ತಂದುದು
ಅಲ್ಲಿಸುರರಿಂದೈದು ವರುಷ ಸ್ತಂಜಿತನಾಗು |
ತುಲ್ಹಾಸದಿಂದಿದು ವಜ್ರಿಗೆ ಪಗೆಗಳಾದ |
ಬಲ್ಲಿದ ನಿವಾಚ ಕವಚರ ತರಿದು ಕಾಲಿಕೇಯಾದಿ
ರಕ್ತಸರ ಮುರಿದು ||

ಪಾಂಡುವರ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ
ಬಿಲ್ಲಾಳುಗಳ ದೇವ ನೆನಿಸಿ ಸುರಪತಿಯಿಂದ |
ಸಲ್ಲಲಿತ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪಡೆದು ವಿಜಯದಲಿ |
ನಿಲ್ಲದಿಳಿತಂದು ಧರ್ಮಜನೊಡನೆ ತಿರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆಗೆ
ನಡದನು || ೧೦ ||

ದೇಶದೇಶದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳ ಮಾಡಿ ಕುರು |
ದೇಶದ ಸಮೀಪ ಕೈವರ್ ಬರಲು ಕೌರುವಂ |

೧ ಘೋಷ ಯಾತ್ರೆಯ ವ್ಯಾಜದಿಂ ತನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಮಂ
ಪಾಂಡುವರ್ಗ ತೋರಿ ||

ದುರ್ಯೋಧನನ ಘೋಷ ಯಾತ್ರೆ
ಕ್ಲೇಶಗೊಳಿಸುನೆಂದು ಶಕುನಿ ಕನ್ಯರ ಸಹಿತ |
ಶೇಷವಧುಗಳ ಕೂಡೆ ನಾನಾ ಸುವಸ್ತ್ರಮಣಿ |
ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಲಂಕೃತನಾಗಿ ನಡೆತಂದನಾ ವನಕೆ
ಸ್ತೈನ್ಯದೊಡನೆ || ೧೧ ||

ಖಳನ ಕಾಪಟ್ಟವಂ ತಿಳಿದು ನುರಪತಿ ಮಹಾ |
ಬಲವಂತ ಚಿತ್ರರಥಸೆಂಬೊ ಗಂಧರ್ವನಂ |
ಕಳುಹಿದಂ ಕೌರುವರ ಪಿಡಿದು ತಾಹೆಂದು ಬಳಿಕವ ಬಂದು ಂಗೊಳ
ದೊಳು ||

ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಿರಲಹಿಕೇತು ಮದದಿಂದ |
ಲಲನೆಯರ ಮ್ಯಾಳದಿಂದೈತಂದು ಖೇಚರರ |
ತೊಲಗಿನಲ್ಪನ್ನೋನ್ಮಯ ವಾಕ್ಯ ನಿಷ್ಕೂರವಿಂ ಕದನಮಸದದು
ಖತಿಯೊಳು || ೧೨ ||

ಚಿತ್ರರಥನು ಕೌರವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ್ದು
ಮಾನವರ್ ಗಂಧರ್ವರಂ ಕೆಣಕಿ ಸಮರಂಗ |
ಕಾನಲಾಪರೆಧೊರಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸುತ ದೆನೆದಿಶಿಗೆ |
ಭಾಸುತನಯಾದಿಗಳ್ ನೊಂದು ಬಿಟ್ಟೋಡಿದರ್ಬಳಿಕ ಕುರುಪತಿಯ
ಪಿಡಿದು ||

ಮಾನಮಂ ಭಂಗಿಸುತ್ತವನನುಜ ತನುಜರಂ |
ಶ್ವಾನಗಳನೆಳದೊಯ್ದು ತೆರದಿಂದ ನೇಣ್ಣಳಿಂ |
ಹೀನರಂ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡೊಯ್ದು ನಾ ಚಿತ್ರನೇನ ಬಾಂದಳದೆಡೆ
ಯೊಳು || ೧೩ ||

೧ ಘೋಷ ಯಾತ್ರೆ = ಘೋಷ = [ಸದ್ದು, ಗದ್ದಲ, ಕೋಲಾಹಲ-ಸಾರು
ವಿಕೆ, ಪ್ರಕಟನೆ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ] ಕೌರವನು ತಾನು ಡಂಬಾಚಾರದಿಂದ
ಜನರಿಗೆ ತೋರಲು ಪ್ರಕಟಿಸ ಕುರುಕ ತನದಿಂದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವನೆವದಿ.
ಖಳನಾದ ಕೌರುವನ ಕಪಟ ತಿಳಿದು ಇಂದ್ರನು ಚಿತ್ರರಥ ಗಂಧರ್ವನನ್ನು
ಕಳುಹಿದ

ಕೌರವ ಭೃತ್ಯರು ಧರ್ಮನಿಗೆ ಶರಣು ಪೊಕ್ಕರೆನೆ

ಕೆಟ್ಟೋಡಿ ಬಂದು ಕೌರುವ ದೂತರಾಗ ನೋರೆ |
 ಇಟ್ಟರಾ ಧರ್ಮಜಂಗೆಲೆ ಜೀಯ ಕುರುಪತಿಯ |
 ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೊಯ್ದರಾ ಗಂಧರ್ವರಾಗಸಕೆ ಮಾನ ನಿಮ್ಮದೈ ವೈರವ ||
 ಬಿಟ್ಟವರ ಬಿಡಿಸಬೇಕೇ ಕ್ಷಣದೊಳೆನೆ ಭೂಪ |
 ಧಿಟ್ಟ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಬೇಡಿಕೊಂಡಟ್ಟಿ ಧಾ |
 ಳಿಟ್ಟು ನಭದೋಳ್ ಚಿತ್ರನೇನನಂ ಬೆಂಬತ್ತಿದರ್ ಸರಳ ಮರೆ
 ಗರಿವುತಾ || ೧೪ ||

ವಿಜಯನು ಚಿತ್ರರಥನನ್ನು ಗೆಲ್ಲು ಕೌರವರನ್ನು ಬಿಡಿಸದನೆನೆ
 ಬಿಡದೆ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂದಾ ಖೇಚರರ ಜೈಸಿ |
 ಬಿಡಿಸಿ ತಂದಾ ಕೌರುವರನೆಲ್ಲ ರಾಜೇಂದ್ರ |
 ನಡಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ಗೊಂಡುನಿಲಿಸಲಾ ಧರ್ಮಜಂ ಕರುಣದಿಂದ||
 ಬಿಡುಗಡೆಯ ಮಾಡಿ ವಾಶಗಳಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಿ |
 ಗುಡುಗರೆಯನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಳುಹಲಾ ಖಳರ್ |
 ಕಡುಮಾನಭಂಗದಿಂದಳಲುತ್ತು ಪೊಕ್ಕರಾ ಗಜಪುರವ
 ಬಳಕಿತ್ತಲು || ೧೫ ||

ಭೀಮನು ಮಣಿಮತನನ್ನು ಕೊಂದು ಸೌಗಂಧಿಕ ಪುಷ್ಪ ತರುವಿಕೆ
 ದ್ರೌಪದಿಯು ಸೌಗಂಧಿ ಕುಸುಮವಾಪೇಕ್ಷಿಸ |
 ಲ್ವಾಪವನ ತನಯ ಧನಪನ ವನಕೆ ಪೋಗುತಿರ |
 ಲಾ ಪಧದೊಳಸುರ ಮಣಿಮಾನ್ವದವನಂ ಮಾಡುತಡೆಯೈಸ
 ಲವನಕೊಂದು ||
 ಆ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಸತಿಗೆ ಪುಷ್ಪಗಳ ತಂದೀಯೆ |
 ಭೂಪಾಲ ನೀರಾರು ವತ್ಸರದ ವನವಾಸ |
 ಲೀ ಪರಿಯ ಲೀಲೆಯಂ ಕಳೆದನನುಜರ ಕೂಡ ಲಾಯಾಸಬಡದೆ
 ಬಳಿಕ || ೧೬ ||

ಪಾಂಡವರ ಅಜ್ಞಾತವಾಸ

ಮರುಷ ವಂದಜ್ಞಾತ ವಾಸಕೈವರ್ ತಮ್ಮ |
 ತರುಣಿಸಹಿತಾ ವಿರಾಟಿನ ಭುವನ ಕೈ ತಂದು |

ಕುರುಹುದೋರದ ತೆರದೊಳಿರು ತಿರಲ್ ಕಾಪಾಪಿ ಕೀಚಕಂ

ಸ್ತುರಬಾಣದ ||

ಕೀಚಕನವಧೆ

(೧) ಉರುಬೆಗಾರದೆ ದುರುಳತನದಿ ಪಾಂಚಾಲೆ ಮ್ಯಾ |

ಲುರವಣಿಸಲಾಭೀಮ ಕಂಡು ಖಳನಂಗವಂ |

ಮುರಿದು ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಲೀ ವಾರ್ತೆಗಜ ಪುರದಿ ದುರ್ಯೋಧನಂ

ಕೇಳ್ಳೆನು || ೧೭ ||

ಉತ್ತರ ಗೋಗ್ರಹಣ

ಭೂಮಿಯೋಳ್ ಸತ್ತ ಪುಸಿಧ್ಧ ವೀರರ್ಕಳಾ |

ಭೀಮಬಲಭದ್ರ ಮಾದ್ರೀಶ ಕೀಚಕ ನಾಲ್ವು |

ರೀಮನುಜರೊಳ ಗೆಂಬುದಂಬಲ್ಲಿ ಕೀಚಕನ ತರಿವಲ್ಲಿ ಧರೆಯೊಳು ||

ಆಮರುತ್ಸುತನೆ ಕೊಂದವನವನೆ ವಾಂಡುಸುತ | (ಭವ)

ರಾಮತ್ಸುನಾಲಯದೊಳಿದುರ್ದಮ ದಿಟವೆಂದು |

ತಾಮಸ ಸುಯೋಧನಂ ತನ್ನ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದನು ವಿರಾಟನ

ನಗರಕ್ಕೆ || ೧೮ ||

ವಿಜಯನು ಗೆಲ್ಲು ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಿಸಿದನು

ಬಂದು ಗೋಗ್ರಹಣಮಂ ಮಾಡಲಾ ವಾರ್ಧನಡೆ |

ತಂದಖಳ ಕೌರವರ ಸೈನ್ಯವಂ ತಡೆಗೆಡುವು |

ತೊಂದೆರಧದಿಂ ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳ ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರದಿಂ

ಮರವಗೊಳಿಸಿ ||

ಮುಂದುಗೆಡಿಸುತಲವರ ವಸ್ತ್ರಗಳನಪಹರಿಸಿ |

ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ ಭೇನುಗಳ ವಿರಾಟಗ ಬಳಕ |

ಮಂದಮತಿ ಕುರು ನೃಪತಿ ಮಾನಭಂಗದೊಳಳಲುತಾ

ಗಜಪುರವಪೊಕ್ಕನು || ೧೯ ||

ವಿಜಯೋತ್ಸವದೊಳಿತ್ತ ಪಾಂಡುವರ್ ರಿಪು ಭಯವ |

ತೃಪಿಸಿ ಹದಿಮೂರಬ್ಬ ಸಮಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ |

೧ ಸ್ತುರಬಾಣದ ಉರುಬೆ = ಕಾಮಬಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಮಪೀಡಿತ ಸಂಕಟದಿಂ

ಮುಚೆಗಳದು ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ಪೂರೈಸಿ ಬಾಲಾರ್ಕದಂತೊಪ್ಪುವಾ ||
 ನಿಜರೂಪಗಳ ತಾಳ್ಪು ಸಿಂಹಾಸನದಿ ಪೊಳೆಯೆ |
 ತ್ರಿಜಗವಂದ್ಯರ ಕಂಡು ನಡುಗುತ ವಿರಾಟ ಭೂ |
 ಭುಜ ಸುವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ ವಿನಯದಿಂ ಕೈಮುಗಿವು
 ತಿಂದೆಂದನು || ೨೦ ||

ವಿರಾಟನು ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ಬೇಡುತ್ತ ಉತ್ತರಿಯನಿತ್ತನು
 ನೃಪ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳೆಂಬುದನರಿಯೆದಸುತ ನಾ |
 ನಪರಾಧಗಳನೆನಗಿದೇಂ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕಿನ್ನು |
 ಕೃಪೆಯೊಳ್ಳೆತಂದು ಮಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಮಚ್ಚೈ ಭೂಪಾಲ
 ಹರುಷದಿಂದ ||

ತಪನೆಂದು ಮನ್ಮಥರ(ವ)ನಂತರ ತಿರಸ್ಕರಿಸು |
 ವಪರಿಮಿತ ನೌಂದರ್ಯಳಾದ ತನ್ನುತ್ತಜೆಯ |
 ವಿಪುಳ ವಿಕ್ರಮ ರಿರೀಟಿಯ ಕುಮಾರಂಗಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿದನೇ
 ವೇಳ್ವೆನು || ೨೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಿಜಯನಿಗೆ ರಥವಿತ್ತು ಸಾರಥಿಯಾದ
 ದೇವದೇವೇಶದೇವೋತ್ತಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |
 ದೇವನಂ ಫಲ್ಲಣಂ ಕಂಡು ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಸಂ |
 ಭಾವಿಸುತ ರಿಪುಗಳಂ ಗೆಲ್ವದಕ ನಿಜರಥವ ಸಾರಥಿಯ ಮಾಡಿಕೊಳಲು||
 ಭೂವರಂ ರಾಜ್ಯ ಸಂಧಾನದ ನಿಮಿತ್ಯ ವನು |
 ದೇವಸುತನಂ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಕಳುಹಲಾ |
 ಶ್ರೀವರಂ ಪಟ್ಟಣವ ಮೊಕ್ಕು ನಡೆತರೆ ಬಂದು ಕಂಡದು ನಮಸ್ತ
 ಜನರು || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸಂಧಾನ
 ಪರಿಪರಿಯ ಪಕ್ಕಾನ್ನ ವಿರಚಿಸಿದ ಕುರುರಾಯ |
 ನರಮನೆಯ ಪೋಗದಾ ಶರಣ ವತ್ಸಲನೆಂಬ |
 ಬಿರಿದು ಮೆರೆಯಲ್ ಭಕ್ತನಾದ ವಿದುರನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪಾಲುಂಡು
 ಕರುಣಾ ||

ಶರಧಿ ಸಂತುಷ್ಟಿಯಿಂ ಕ್ಷೀರ ಶರಧಿಯ ಹರಿಸಿ |
ದುರುಳನೋಲಗಕೆ ಬರಲವನೇಳದಿರೆ ಕಂಡು |
ಧರೆಯನುಂಗುಟದಿಂದಲೊತ್ತಲಾ ಸಭೆಯಿಂದ ಖಳ ಬಿದ್ದ ಹರಿ
ಪದದಲಿ || ೨೩ ||

ರಾಯರೈ ನಿಮಗ್ಯಾಕ ನಮ್ಮಂಘ್ರಿಯಲಿ ಬೀಳು |
ವಾಯಾಸ ಸಾಕನುತ ದೇವ ಕುಳ್ಳಿದನಾ |
ಬಯದಂಬುಲವೊಳೆವ ಕಿಂನಗೆಯ ಸೂಸುತಲಿ ನುಡಿದ ನೆಲೆ
ಕಾರವೇಂದ್ರ ||

ನ್ಯಾಯದಿಂ ವನವಾಸ ಕಳದರಾ ವಾಂಡುವರು |
ವಾಯದಿಂ ದೈವರನ ಕರಿಸಿ ಸಂಕ್ರಿಸಿ ಸಂ |
ಪ್ರಿಯದಿಂದರ್ಥ ರಾಜ್ಯವಂ ಕೊಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸುತ ಬದುಕುವದು
ಲೇನಂದನು || ೨೪ ||

ತಿಳಿದರ್ಥ ರಾಜ್ಯವುಂ ಕೊಟ್ಟರೊಕ್ಕಿತು ದೇಶ |
ದೊಳಗೈದು ಗ್ರಾಮವಾದರು ನಿನ್ನವರಿಗಿತ್ತು |
ಸಲಹಿದರೆ ಕೀತಿ- ನಿನ್ನಗೆಂದಜ್ಞತಂ ನುಡಿಯಲಾಖಕಂ
ವಾಂಡುವರ್ಗೆ ||

ನೆಲವನೆಳ್ಳಿನಿತೀಯೆ ಮೋಗೊಂದು ಘರ್ಜಿಸಲ್ |
ಕಲದದೋಳನ್ನಿನನ್ನಿಂ ತಡೆಗಡಿಸುವೇ ನೋಡೊಂದು |
ನಳಿನಾಕ್ಷ ೨ ಮುಳಿದು ಬಂದಾ ಮೈದುನರ ಕಂಡು ವೃತ್ತಂತ
ವಿವರಿಸಿದನು || ೨೫ ||

ಕಾರವನೊದನೆ ಯುಗ್ಧ ಸಿಶ್ಯಸುವಿಕೆ

ರಾಜೇಂದ್ರ ಧರ್ಮಜಂ ಕದನನುಂ ನಿಶ್ಚಿಸಿ |
ರಾಜೀವ ನೇತ್ರನ ನಿರೋನದಿಂದಯಿಳ ನೃಪ |
ರಾಜಿಗಳ ವಾಂಚಾಲ ಮಚ್ಚೈ ನೃಂಜಯ ಪಂಚ ಕೈಕೇಯ
ಭೂವಾಲರ ||

ಪದ್ಯ ೨೫ ೧ ತಡೆಗುಡಿಸುವೇಂ = ಕೊಬ್ಬು ತಗ್ಗಿಸುವೆ. ಗಡಿಸು= ಮದ, ಕೊಬ್ಬು. ತದೆ = ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವೆ ಸೊಕ್ಕುಮುರಿವೆ.
೨ ಮುಳಿದು = ಸಿಟ್ಟಾಗಿ.

ವಾಜಿಗಜ ರಥ ಪದಾತಿಗಳ ಸಂದೋಹ ವಿ |
 ಭ್ರಾಜಿಸುವ ಧ್ವಜ ಭತ್ತ ಚಮರದಿಡೆಸವ ಸೇ |
 ನಾಜಲಧಿಯಂ ನೆರರಹಿದಂ ಕಮರ ಘಣಿಸರ್ಗ

ಧರಿಸಲಸದಳವಾದುದು || ೨೧ ||

ಅಕ್ಷೋಹಣಿ ಸೈನ್ಯ ಸಂಖ್ಯಾ ವಿವರ

೩ ಶತಲಕ್ಷ ರಥ ಬ್ಯಾರೆ ಬ್ಯಾರೆ ನಿಂದಿರಲೊಂದು |
 ರಥದ ಬಳಿಯಲಿ ಸಾವಿರಾನೆ ನಿಲಲೊಂದು ಕರಿ |
 ಪತಿಯ ಸರಸದಿ ಸಾವಿರಶ್ವಂಗಳರಲೊಂದು ತುರಗದೇಡಿಯಲಿ ಸಾವಿರ ||
 ಅತುಳ ಭಟಿರಲೊಂದು ಗಣನೆಗಪ್ಪೋಹಿಣಿಯ |
 ಚತುರಂಗ ಬಲಮೆನಿಸಿ ಕೊಂಬುದೆಲೆ ಮುನಿಗಳರೆ |
 ಕ್ಷಿತಿಪ ಧರ್ಮಜ ನೀಪರಿಯೊಳು ಸಪ್ತಾಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ಸೈನ್ಯ
 ಕೂಡಿಸಿದನು || ೨೨ ||

ಪದ್ಯ ೨೨ ಅಕ್ಷೋಹಣಿ ಸೈನ್ಯ ವಿವರ- ೧ ಅಕ್ಷೋಹಿಣಿಗೆ ಶತಲಕ್ಷ
 ೧ ಕೋಟಿ ರಥಗಳು. ಒಂದು ರಥಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾನೆ ಒಂದಾನೆಗೆ ಸಾವಿರ
 ಕುದುರೆ. ೧ ಕುದುರೆಗೆ ಸಾವಿರಕಾಲಾಳು ಇದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷೋಹಿಣಿ ಎನ್ನುವರು.

೧೦೦೦೦೦೦ ಕೋಟಿ ಶತಲಕ್ಷವೆಂದರೆ (೧) ಕೋಟಿ ರಥ
 ೧೦೦೦ ೧ ರಥ ಹತ್ತಿರ ೧೦೦೦ ಆನೆಗಳು.

೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦ ಅರ್ಬದ ಆನೆಗಳು ೧ ಆನೆಗೆ ೧೦೦೦ ಅಶ್ವ
 ೧೦೦೦ ಗಳಂತೆ.

೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦ ಮಹಾರ್ಜಿ ಕುದುರೆಗಳು ಒಂದು ಕುದುರೆಗೆ
 ೧೦೦೦ ೧೦೦೦ ಕಾಲಾಳುಗಳು.

೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦ ಕ್ಷೋಣಿ ಕಾಲಾಳುಗಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ೧೦೦೦೦೦೦ ರಥಗಳು.

೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦ ಆನೆಗಳು.

೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦ ಅಶ್ವಗಳು.

೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦ ಕಾಲಾಲುಗಳು.

೧೦೦೧೦೦೧೦೦೧೦೦೦೦೦೦೦೦

ಇಂಥ ೭ ಅಕ್ಷೇಹೀನಿ ಸೈನ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಂಡವರದು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಇದು ಯಾವಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮಾಣವೋ ವಿಚಾರಾಂಶವಾಗಿದೆ— ತಜ್ಞರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರ

ಪಾಂಡುವರು ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವಿಕೆ.

(೧)ಪಟಹ (೨)ನಿಸ್ಸಳ (೩)ತಂಬಟ ಭೇರಿಗಳ ಸಮು |

ತ್ಯಟನಾದದಿಂದ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ್ಳಿರಿಯಲಾ |

ಭಟದಿಂದ ಮುಂದುವರ್ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆತಂದು ಸಿಬಿರಗಳ್ ಪೂಯಿಸಿ

ತಮ್ಮಾ ||

ಕಟಕದಾಧಿಪತ್ಯಮಂ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಂಗಿತ್ತು |

ಲಟಕಟಿನ ಸಮರ ಲಂಸಟರ ಭುಜವುಪ್ರಾಯ್ಕ |

ಪಟುಭಟರ ಬೊಬ್ಬೆಯ ಚಾಸಟಂಕಾರ ಘೋಷದಿಂದ ದಟ್ಟೊಡ್ಡಿ

ರಣಕೆ ನಿಲಲೂ || ೨೮ ||

ಅತಿ ಮೂರ್ಖರೀರ್ವರೇ ರಾವಣ ಸುಯೋಧನರ |

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗೆವನ ಮುರಿದು ಪುರದಹಿಸಿತೊಂದೆ ಕಪಿ |

ಪತಿಯೆಂದು ತಿಳಿತಿಳಿದು ಮತ್ತಿ ಯುದ್ಧವ ಮಾಡಿ ದಶಕಂಠ ನಾಶನಾದ||

ಅತುಳ ಬಲ ನರನೋರ್ವನಿಂದ ಗೋಗ್ರಹಣದಲಿ |

ಹತವಾದ ತನ್ನ ದಳವಂ ಕಂಡು ಕಂಡು ಮಿಗೆ |

ಮತಿಯಿಲ್ಲದಾ ಕುರುಪ ಮರಳೆ ಕದನಕೆ ನಡೆದ ಮುನಿಗಳಿರೆ ಕೇಳಿ

ಬಳಿಕ || ೨೯ ||

ಕಾರವರು ಯುದ್ಧ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ಬರುವಿಕೆ

ಕೌರವಂ ಸರ್ವ ಸನ್ನಾಹದಿಂದ ಕಾಳಗಕೆ |

ಪದ್ಯ ೨೮ ೧ ಪಟಹ= ನಗಾರಿ- ರಣವಾದ್ಯ ೨ ನಿಸ್ಸಳ= ಭೇರಿ.

೩ ತಂಬಟ= ಚರ್ಮವಾದ್ಯ, ರಾಹಲಿಗೆ ೪ ವೇಗಹರಕೆ=ಗುಂಪು ಸೈನ್ಯ.

ಭೂರಿಶ್ರವ ಭಗದತ್ತ ಕರ್ನ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ |
ವೀರಾಧಿವೀರರಿಂದೇ ಕಾದಶಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಬಂದು ||

ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯ ೧೦ ದಿನ ಯುದ್ಧ
ಶೂರ ಗಾಂಗೇಯಗಭೀಷೇಚನಂಗೈಯ್ಯಲಾ |
ಘೋರ ಸಮರಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿತುಭಯ ಉಮೋಹರಕೆ |
ಮೂರುಜಗ ವಲ್ಲಾಡ ಲತೀರಧ ಮಹಾರಥರ್ ಹೋಯ್ದಾಡಿದರ್
ಸತ್ವದಿ || ೩೦ ||

ಚಕ್ರಮಂ ಸಮರದೊಳ್ ಪಿಡುವನಲ್ಲೆಂದಲಿಳೆ |
ಚಕ್ರೇಶ್ವರರ ಮುಂದೆ ಭಾವೆಯಂ ಮಾಡಿದರ್ |
ಚಕ್ರಿಯಂಧುರದೊಳಗೆ ಚಕ್ರಸಂ ಪಿಡಿಸಿ ಗಂಗಾಸುತಂದಶ (ಪ್ರತಿ)
ದಿನದೊಳು ||

ವಿಕ್ರಮದೊಳಯುತವಿತ್ತ ನೃಪರ ಸಂದರಿಸುತೀರಿ |
ಶಕ್ರತನಯಂ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಾ |
ವಕ್ರಮಿಲ್ಲದೆ ಕೋಲ್ಲುಳಿಂದೆಚ್ಚು ಕೆಡಹಿದಂ ಶರತಲ್ಲದೊಳ್
ಭೀಷ್ಮನಾ || ೩೧ ||

ದ್ರೋಣ ಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತ್ಯ ೫ ದಿನ ಯುದ್ಧ
ಆನದೀ ತನಯನಸ್ತಮಿಸಲಾ ಕುರುವ ದು |
ಮ್ಮಾನದಿಂ ದ್ರೋಣಂಗೆ ಪಟ್ಟವಂಗೆಟ್ಟಿರಿವು |
ಭೂನಾಥನಂ ಪಿಡಿದು ಕೊಡುವವನೆ (೧)ಬಿಲ್ಲೋಜನೈದುದಿನ
ಸಂಗರದೊಳು ||

ಮಾನವಾಧೀಶನಂ ತುಡುಕಲಾರದೆ ಸಕಳ |
ಸೇನೆಯಂತರಿವು ತಿರೆ ವಂಚನದಿ ವಾಂಚಾಲ |
ಸೂನುವಿಂ ಕೆಡಹಿಸಿದರಾಕಂಭ ಸಂಭವನ ವಾಂಡುವರು
ಹರಿಯಾಜ್ಞದಿ || ೩೨ ||

ಕರ್ನಂಗೆ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯ ಎರಡೆ ದಿನ
ಚಾಪಾಗಮಾಚಾರ್ಯ ಬೀಳಲಾ ಕೌರುವನು |
ತಾಪದಿಂ ಕರ್ನನಿಗೆ ನೇನಾಧಿಪತ್ಯವ ನಿ |

ಪದ್ಯ ೩೨ ೧ ಬಿಲ್ಲೋಜ = ಬಿಲ್ಲುವಿದ್ಯೆಯ ಗುರು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ

ರೋಪಿಸಲ್ಪವನಿರಡು ದಿನಯುದ್ಧದೊಳ್ ನರನಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರದಿಂದೆ
ಶೆಯಲು ||

ಶಲ್ಯನ ಅರಿದನಕಾಳಗ

ಶ್ರೀಪತಿ ನಿವಾರಿಸುತ ರಥ ತಗ್ಗಿಸು ಸಲಹೆ |
ಲಾವಾರ್ಧ ರವಿಸುತನ ಕುಸರಿದರಿಯಲ್ಲಾದ್ದು |
ಭೂವಾಲ ಧರ್ಮನಂದನನೊಡನೆ ಕಾದುತ್ತ ಮಡಿದನರೆ ದಿವಸದೊಳಗೆ
|| ೨೩ ||

ಸುತಸಹೋದರ ಬಂಧು ಗುರುಪಿತಾಮಹ ಸೈನ್ಯ |
ಪ್ರತಿಯೊಳಗೊರ್ವರುಳಯದೆ ವಾಂಡುಭವರಿಂದ |
ಹತವಾದುದಂಕಂಡು ದುರ್ಯೋಧನಂಬಳಕೆ ಕಾನಾರದೊಳಡಗಲು ||
ಅತಿಕೋಪದಿಂದವನ ಭಂಗಿಸುತ ಹೊರವಂಡಿ |
ಸುತ ಭೀಮನೇನಂ ಗದಾಯುದ್ಧ ದೋಳ್ಳೊಂದು |
ಕ್ರಿಯೆ ಭಾರವನಿಳುಪೆ ಜೈಭೀಮ ಕೋಟಿಗಳ ಮೊಳಗಿದವು
ನಿಜಬಲದೊಳು || ೨೪ ||

ದೇವಾದಿಗಳು ಪಾಂಡುವರಸ್ತುತಿಸುವಿಕೆ

ಭಾರತವತಾರ ದಾಹವಯ್ವ ದಿಸವೆಯಿತ್ತು |
ಧಾರುಣಿಯಭಾರ ಮಿಳಿಯಿತ್ತೆಂದು ಘಟಿತ ಫ |
ಣಾರತ್ನ ಜಾಲಮಂ ಜರಿಗೆದರಿವದೆಗಳಂ ಬಿರ್ಚಿದಂ ದಿಕ್ಕರಿಗಳು ||
ಹಾಡಿಸಿದಂ ಕಮರ ನೊಲಿದಾದಂ ಸುರರು |
ಭೋರೆಂದು ದುಂದುಭಿಗಳಂ ಪುಯ್ಯಿ ಪಾಂಡವ ಧ |
ರಾರಮಣರಂ ಪರಸಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಂ ತುತಿಸುತಾಗಸಂ
ಯೆಲರ್ಗರೆದರು || ೨೫ ||

ಜಯವಂತರಾಗಿ ಪಾಂಡುವರ ಗಜಪುರಕೆ ಬರುವಿಕೆ

ಪತ್ರೇಂದ್ರ ವಾಹನನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವ |
ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಹಾರಮಂ ಮಾಡಿ ಪಾಂಡುವ ಧ |
ರಿಶ್ರೀಶರೈವರುತ್ಸವದಿಂದ ಮಂಗಳ ಸುವಾಡ್ಯ ನಿರ್ಘೋಷದಿಂದ ||
ಭಕ್ತ ಚಾಮರ ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳ ಗುಂಪಿನ ವ |

ಚಿತ್ರ ಪಾರಕರ ಕೈವಾರಿಗಳ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂ |
ಮಿತ್ರ ಬಾಂಧವ ಪುರೋಹಿತ ಸುಭಟ ಬಲದೊಡನೆ ಗಜಪುರಕೆ
ನಡೆತಂದರು || ೩೬

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ಸಿಂಗರ

ನಳನಳಿಸುತಿಹ ತಳಿದೋರಣದ ಸಿಂಗರದಿ |
ಪೊಳೆವ ಕನ್ನಡಿ ಕಳಸದಿಂದಲಂಕೃತನಾದ |
ತೊಳಗುವ ಸುಹರ್ಮ್ಯಮಣಿ ಭುವನ ಗೋಪುರ ಶಿಖರಗಳನೇರಿ
ನೀಕ್ಷಿಸುತಿಹ

ಲಲನೆಯರ ಕಂಗಳ ಮರೀಚಿಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ |
ಧಳಧಳಿಸುವಾ ಬೀದಿ ಬೀದಿಯೊಳ್ಳ ಸ್ತುರಿಯ |
ಮಲಯಜದ ಪನ್ನೀರ ಚಳಿಗಳಿಂದಾ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯು
ಶೋಭಿಸುತಿರೆ || ೩೭

ಪಾಂಡುವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರುತಿ ಬೆಳಗಿದರ್

ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರವೇಶಮಂ ಮಾಡಲಾ ದಾನವ ಘ |
ರಟ್ಟನಂ ಪಾಂಡವರ ಕಂಡಖಳ ಕಾಮಿನಿಯ |
ರಿಟ್ಟಣಿಸುತೆಡಬಲದೊಳ್ಳ ತಂದು ಕಂಕಣ ರುಣತ್ತಾರ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ |
ಬಟ್ಟ ಬಲ್ಮೊಲೆಗಳಲಗುವ ಗಮನದಿಂದ ವೊಂ |
ದಟ್ಟಿಯ ಸುಮಂಗಳಾರುತಿಗಳಂ ಬೆಳಗುತಾ |
ಕರ್ಮಣಿ ಮುತ್ತರತ್ನಗಳ ನಿವಾಳಿಸುತಮಳಗುಪ್ಪವರು
ಸವಗರೆದರು || ೩೮

ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ.

ಮಂಗಳ ಧ್ವಾನದಿಂದಲಿವ ಭೇರಿಗಳನಾ |
ದಂಗಳಿಂ ಜಯ ಜಯ ಧ್ವನಿ ಪೊರನಾರಿಯರ |
ಮಂಗಳಾರುತಿಗಳಂ ಕೈ ಕೊಳುತ ಪಾಂಡುವರ್ನಿಜರಾಜ ಗ್ರಹಕೆಬರಲಾ
ಮಂಗಳಾತ್ಮಕ ಬಳಿಕ ಶುಭ ಲಗ್ನದೊಳ್ ಧರ್ಮ |
ಜಂಗೆ ಸಾಮ್ರಾ (ಂಬ್ರ) ಜ್ಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವ ಸರ್ವ |
ಸಿಂಗರದ ಸಿಂಹಾಸನದೊಳಿರಿಸಿ ಮಾಡಿದಂ ಸಕಲಜನ
ನಲಿದಾಡಲಾ || ೩೯

ಸಕಲರಾಜರು ಧರ್ಮಜನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತಿದು

ಕಾಣಿಕೆಯನಿತ್ತಿರಗಿ ಕಂಡುದಾ ಸಕಳನ್ಯಪ |
 ಶ್ರೀಣಪರಿವಾರ ಪ್ರಧಾನ ಪಟುಭಟರೆಲ್ಲ |
 ಕ್ಷೋಣೀಶ ವಾಂಡುಸುತ ರೈವರ್ಗೇ ಸರ್ವಧನ ದೇಶಕೋಶಗಳೊಪ್ಪಿಸಿ ||
 ಪಾಣಿಗಳ್ಳುಗಿದು ನಿಂದಿರ ಬಳಿಕ ಸಂಗೀತ |
 ವೇಣು ವೀಣಾದಿ ನರ್ತನದಿಂದ ಗಣಿಕೆಯರ್ |
 ಜಾಣತನವಂ ತೋರ್ದರಮಜನೈಶ್ವರ್ಯ ಸುರಸತಿಯ
 ಸಿರಿಗೀಡಾಗಿರೆ || ೪೦ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಗಮನ ವಾಂಡವರು ಸುಖದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುವಿಕೆ
 ಧರೆಯೊಳಗೆ ವಾಂಡುವಸ್ತುಪನುಚಾರ್ಯನೆ |
 ಬುರುತರದ ಬಿರುದು ನೆರೆ ಮೆರದು ಕರುಣಾಳುಗಳ |
 ಧೊರೆಕೃಷ್ಣದ್ವಾರಕಾವತಿಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದ ಬಳಿಕ ಕುಂತೀತನಯರು ||
 ಚಿರಕಾಲ ಧರ್ಮದಿಂದೇಕಭತ್ತದಿ ಧರಣಿ |
 ಪರಿಪಾಲಿಸುತ ವೀತಭಯರಾಗಿ ಸತ್ಯದಿಂದ |
 ತುರಗಮೇಧಾದಿ ಯಾಗವಮಾಡಿ ಸುಖದಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
 ಮಂಗೈದರು || ೪೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರ

೧ ವಾರಶತ ಸುಪ್ರಕಾಶ ವಾರದಶ ಶೀತಲಂ |
 ೨ ವಾರಪ್ರದಾಯಕಂ ವಾರಜನ ಕೊಲಿವನೀಂ
 ೫ ವಾರರಿಗೆ ವಾನೇನಿಸುವ ಮಹಾವೀರನೀಂ
 ೭ ವಾರ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕೂರ ||
 ೮ ವಾರನೆನಿಸನೆ ನಿನ್ನ ವಾರ ೧೦ವಾರಕೆ ಭಜಿಸ |
 ೧೧ ವಾರಗಣ ಕೈವಾರ ೧೨ ವಾರಾನ್ವಯೈವರಿಗೆ |
 ೧೩ ವಾರರಾಜ್ಯ ವನಿತ್ತು ೧೪ವಾರನೇ ೧೫ವಾರಮತಿ ಕಳೆಯೊ
 ೧೬ವಾರಕುಲದೀಪ || ೪೨ ||

ಪದ್ಯ ೪೨ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾರಗಳ ಹೆಸರೆ ಅವರ್ತನ ಮಾಡಿರುವರು.
 ಆಯಾವಾರಗಳ ಹೆಸರೇ ಅನ್ವರ್ಥಕನಾಮಗಳಾಗಿರುವವು.

೧ ವಾರಶತಸುಪ್ರಕಾಶ = ಅದಿತ್ಯನಾರ = ಸೂರ್ಯಕೋಟಿ ಪ್ರಕಾಶ ಉಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣಹರಿ.

೨ ವಾರದರ (ದಶ = ಕೋಟಿ) = ನೋಮನಾರ = ಚಂದ್ರಕೋಟಿ ಸುಸೀತಳನು

೩ ವಾರಪ್ರದಾಯಕಂ = ಮಂಗಳವಾರ = ಮಂಗಳವನ್ನು ಕೊಡುವವ.

೪ ವಾರಜನ ಕೊಲಿದನೀಂ = ಬುಧವಾರ = ಬುಧಜ್ಞಾನಿಗೆ ನೀನು ಒಲಿಯುವೆ

೫ ವಾರರಿಗೆ = ಗುರುವಾರ ಸಮಸ್ತವ್ರತಗಳಿಗೆ ಗುರು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ

೬ ವಾರನೆನಿಸ ಆ ಭಾಗತಿ ರಮಣನಿಗೆ ಗುರು ಕೃಷ್ಣ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಗುರು ಹರಿ

೭ ವಾರಶಿಷ್ಯರಿಗೆ = ಶುಕ್ರವಾರ = ಶುಕ್ರಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರು ದೈತ್ಯರಾಕ್ಷ ಸಾದಿಗಳು ಆ ದೈತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರೂರನಾದವ

೮ ವಾರನೆನಿಸನೆ ನಿನ್ನ = ಶನಿವಾರ = ಸ್ವರವಾಸರ-ಸ್ಥಿರ = ನಿತ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು

೯-೧೦ ವಾರ ವಾರಕೆ ಭಜಿಸ = ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕೆ ಭಜಿಸ - ದೇವತೆಗಳ

೧೧ ವಾರಗಣ ಕೈವಾರ = ಅದಿತ್ಯನಾರ = ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕೆ ಕೈವಾರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ದೇವತೆಗಳ ಭಕ್ತಿಗೆವರ.

೧೨ ವಾರಾನ್ವಯವರಿಗೆ = ಸೋವಾರ = ಸೋಮ ಚಂದ್ರಕುಲದಿ ಪುಟ್ಟಿದ ವಾಂಡುವರಿಗೆ

೧೩ ವಾರರಾಜ್ಯನಿತ್ತು = ಮಂಗಳವಾರ = ಮಂಗಳಪ್ರವಾದದ ಹರಿ ಸ್ಮರಣೆಪೂರ್ವ ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ಮಂಗಳಪ್ರದ ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ.

೧೪ ವಾರನೇ = ಬುಧವಾರ = ಜ್ಞಾನಿಯೇ ಸರ್ವಜ್ಞನೇ

೧೫ ವಾರಮತಿ ಕಳೆಯೋ = ಗುರುವಾರ = ಗುರುಮತಿ = ಅಹಂಮತಿ. ಕಳೆಯೋ

೧೬ ವಾರಕುಲದೀಪ = ಶುಕ್ರವಾರ = ಭೃಗುಕುಲದೀಪನಾದ ಶ್ರೀ ವೇದ ವ್ಯಾಸನಾದ ಕೃಷ್ಣ ಅಹಂಕಾರ ಬಿಡಿಸೆಂದು ವಾರ್ಧನಿ

ಮುನಿಗಳಿರೈ ಕೇಳಿ ನಂತನ ವ್ರತದ ಮಹಿಮೆಯಿಂ |

ದಿನಿತು ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂ ನಿಷ್ಪುಂಟಕದಿ ರಾಜ್ಯ |

ವನು ಭೋಗಿಸುತ ಪರಮ ಪದವಿಯಂ ಸಾರ್ಧರಾ ಪಾಂಡು

ಸುತರೇ ವೇಳ್ವನು ||

ಘನವ್ರತ ಮಹಾತ್ಮೆಯಿಂತೆಂದರಿದು ಭಕ್ತಿಯಲಿ |

ಜನರನಂತನ ಭಜಿಸಲಖಿಳ ವಾಪವನುಳಿದು |

ವನಜಾಕ್ಷಗತಿ ಪ್ರಿಯರಾಗುತ ಚತುರ್ವಿದ ಸುಪುರುಷಾರ್ಧ

ಮಂಪಡೆವರು ||೪೩||

ಶೌನಕರು ಸೂತಾಚಾರ್ಯರಂ ಪೂಜಿಸಿ ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪೊರಟಿರಂ

ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ವರಪುರಾಣೋಕ್ತ ನಂತನ ಕಥೆಯ |

ವಿವರಿಸಿದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರು |

ತ್ಸವದಿಂದಲೀ ವ್ರತವ ಕೈಕೊಂಡು ಸುಖವುದೆನಲಖಿಳ ಶೌನಕ

ಮುಷಿಗಳು ||

ಕವಿಶಿರೋಮುಜಿಯಾದ ಸೂತ ಮುನಿಗೊಂದಿಸುತ |

ವಿವಿಧೋಪಚಾರ ಪೂಜಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ |

ತವಕದಿಂದಾತನಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಗಳಂ

ಸಾರ್ಧರು ||೪೪||

ಕವಿಯ ಮನದುಬ್ಬಳಿಕೆ ಶ್ರೀ ವರವಿತ್ತ ಅನುಭವ

ಈ ತೆರದೊಳಮುಳುನಂತನ ಸುಚಾರಿತ್ರವಂ |

ಸೂತಮುನಿ ಶೌನಕರಿ ಗೊರದುದಂ ಸಕಲಜನ |

ವ್ರಾತದೋಳ್ ಸತ್ಪ್ರಾಥಮೆರೆಯಲಿ ಕನ್ನಡದ ಭಾಷಾ ಪ್ರಬಂಧದಿಂದ ||

ಭೂತಳದೊಳತಿಖ್ಯಾತಿ ಯಾಗಿರುವ ತೆರದಿ ನಂ |

ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲ ರಚಿಸಿದಂ |

ದಾತ ತಿರ್ಮಲ ರಾಯ ನಣುಗನಾರಾಯಣನ ಮುಖದಿಂದ

ಕೃತಿಯಾಗಲು || ೪೫ ||

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯ ಗುರುವರ್ಯರ ಮತಾಂಬೋಧಿ |

ಭೂಮಿಯೊಳಗಭಿವೃದ್ಧಿ ಯಾಗಿರ್ಪ ಪರಿಯಂತ |

ಸೋಮಾರ್ಕರುಳ್ಳನಕ ಈ ಚಮತ್ಕೃತಿಯಾದ ಸತ್ಯಧಾ ಸಾರವನ್ನು |
ಈ ಮಹೀಯೋಳ್ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ರಾಜಿಸುವಂತೆ |

ಪ್ರೆಮದಿಂ ಕವಿಮತಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿ ವರವಿತ್ತು |

ಶ್ರೀಮನೋಹರ ವಿರಲನೇ ಕೃತಿಯ ನೊರದನೆಂದರಿದು

ಕೇಳ್ವದು ಸುಜನರು || ೪೬

ಕವಿಯು ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಗುಣವಿದ್ದರಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳುಂಟು, ತಥ್ಯಸ |

ದ್ವಿಗವನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು ಸಜ್ಜನರ್ ಹಂಸ |

ಗಣ ಜಲ ಪಯಗಳೆರಡು ಮಿಶ್ರವಾಗಿರೆ ನೀರನುಳಿದು

ಕ್ಷೀರವಸೇವಿಸಿ |

ಕುಣಿದಾಡುವಂತೆ ಬುಧರೀಸು ಪ್ರಬಂಧದೊ |

ದ್ವಿಗ ವ್ರಾಸು ವಡಿನೇಮು ಲಕ್ಷಣ ದೊಳೂಣೆಯಿರ |

ಲಣಕವಾಡದೆ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಕೃಪೆಯಂ ಮೆರದು ಸುಗುಣರಂಗೇ

ಕರಿಪುದು || ೪೭ |

ಭಾರತೀಶಾಸ ರಾಮಾಯಣಸು ಭಾಗವತ |

ಪೌರಾಣ ಶರಧಿಗಳ ಮಧಿಸಿ ಕವಿಜನರು ತ |

ತನ್ನರಾಮೃತದ ಸವಿಯ ಕೊಳ ಕೊಳಲು ಮೇಲುಳಿದ

ರಸವಲ್ಪವಿರಲು ಹರಿಯಾ |

ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸಂವಾದಿಸಿಕೊಯೋಳ್ ರಸಿಕ |

ಸಾರ ಹೃದಯರ್ಗಿರೆಯೆ ಕೈಕೊಳರೆ ಕರುಣದಿಂ |

ಶ್ರೀ ರುಗ್ಮಿಣೀಶನಾ ವಿದುರ ಸೆರಿವಾಲಿ (ವಾಲಿ) ತ್ತರೊಲಿದು

ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಂತೆ || ೪೮ |

ರಮಾಸತಿಯ ಗುಣ ವರ್ಣಿಸದ ಕಾವ್ಯ ವ್ಯರ್ಥಮೆನೆ

ಪತಿಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂಗನೆ ಸರ್ವ ವಿಷಯ ವ |

ರ್ಜಿತನಲ್ಲದಿಹ ಮೊನಿ ನಾಶಿಕಿಲ್ಲದ ಮುಖಂ |

ಸುತರಿಲ್ಲದರ ಬಾಳ್ವೆ(ಳ್ಳೆ) ಸತಿ ಇಲ್ಲದನ ಭೋಗ ಜೋತಿಯಿಲ್ಲದ

ಮೌಕ್ತಿಕಾ |

ಘೃತವಿಲ್ಲದೂಟ ಸಜ್ಜನರಿಲ್ಲದಾ ಸ್ನಾನ |
ಮತಿಯಿಲ್ಲದನ ಸಂಗ ಶ್ರೀ ರಮಾಪತಿಯ ಗುಣ |
ಸ್ತುತಿಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ವ್ಯರ್ಥಂ ಮಿತ್ರನಿಲ್ಲದಾ ಕಾಶ
ದಂತೆ || ೪೯ ||

ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತಮಾದ ಈ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಾಧಿಮೆ ಹಿರಿಮೆ
೪ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ

ಅದರಿಂದಲೇ ಕಥಾ ಸಾರದೋಳಾವಲ್ಲಿ |
ಮದನ ಜನಕನ ಮಹಿಮೆ ತದ್ವಾಸ ಜನಚರ್ಯ |
ಸದಮಲ ಸುಧರ್ಮ ನೀತೆಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಪುರಿದೀ
ಕೃತಿಯೊಳು ||

ಪದದ ಪ್ರೌಢತ್ವಮಂ ನವರಸಾಲಂಕಾರ |
ಬೆದಕಲಾಗದು ಬಲ್ಲ ಜಾಣರೀ ಸುಚರಿತ್ರೆ |
ಮದ ಮತ್ಸರಂ ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕೇಳ್ವಡತಿ ಪುಣ್ಯ ಮೊರೆವದು
ಜನರಿಗೆ || ೫೦ ||

ಹರಿಯ ಬಸಿರೊಳ್ಳಿಖಿಳ ಲೋಕಗಳಡಗುವೋಲ್ |
ಶರಧಿಯೊಳ್ಳಿಂಗಾದಿ ನದಿಗಳಡಗುವೋಲ್ |
ತರಣಿ ಪ್ರಭೆಯೊಳು ಸಕಲ ತೇಜಂಗಳಡಗುವೋಲ್ ಭಾರತದ
ಸತ್ಯಧೆಯೊಳು ||

ವರಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲಡಗುವಂತೇ ಪುಣ್ಯತರ |
ಪರಮ ಪಾವನವಾದನಂತನ ಮಹಾತ್ಮಿಯೋಳ್ |
ನರರು ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳಡಗುವದು ಚಿತ್ರನೇನೀ
ಧರೆಯೊಳು || ೫೧ ||

ಮತುಗಳೋಳ್ ಸುವಸಂತ ಮಾಸದೊಳು ಮಾರ್ಗಶಿರ |
ವ್ರತದೊಳೇಕಾದಶಿಯು ಮತದೊಳಗೆ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವ |
ಮತಕ್ಷೇತ್ರಳೋಳ್ ಕಾಸಿ ಬಿಲ್ಲಾಳಿನೋಳ್ಳದನ ವಿದ್ಯಂಗಳೋಳ್
ಕವಿತ್ವಾ ||

ಅತಿಶಯ ಸ್ನಾನದೋಳ್ ವೈಕುಂಠ ಸನ್ಮಂತ್ರ |

ಪ್ರತಿಯೋಳ್ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯೋಳ್ ನಯನ |
ಕ್ಷಿಯೋಳಗ ಸತ್ಯಧಾ ಜಾಲದೊಳಗುತ್ತುಮನಂತನ ಕಥಾ
ಪ್ರಸಂಗ || ೫೨ ||

ದೇವರೊಳಗ್ಗಲಯ ನಾವನೀ ಜಗದೊಳಗೆ |
ದೇವಕೀ ತನಯನಲ್ಲದೆ ಗುರುಗಳೊಳಗಧಿಕ |
ನಾವನೀ ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣ ಪುಜ್ಜರಲ್ಲದೆ ಕಾಂತೆಯಲ್ಲಿರವಿಗಿಂದ ಮಿಗಿಲು ||
ಆವನೀ ಚಂದ್ರಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರ ನಿರರದೋಳ್ |
ಪಾನನತ್ವದಲಿ ಜಾನ್ಮವಿಗೆ ಸರಿಯಾವುದೀ |
ಭೂವಲಯ ದೊಳಗಾವ ಕಥೆಗಳೀಡೆಲ್ಲಮಳನಂತನ
ಸುಚಾರಿತ್ರಕ್ಕೆ || ೫೩ ||

ಅನಂತ ಕಥೆಯ ಅಪಾರ ಮಹಿಮೆ

ಪಂಚಮ ಶ್ರುತಿ ಭಾರತದ ಕಥೆಯನನು ಸರಿಸಿ |
ವಂಚನಿಲ್ಲದೆ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ |
ಮಿಂಚಾದನಂತನ ಚರಿತ್ರೆಯು ನೇಳೆನಾ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಚ್ಚುವಂತೆ ||
ಚಂಚಲದ ಮನಮಾಡದವಿಳಜನ ಕೇಳಲಾ |
ಸಂಚಿತಾಗಮ ದೋಷದಿಂ ಮುಕ್ತರಾಗುತ ವಿ |
ರಂಚಿ ಪಿತ ಶ್ರೀಮನೋಹರ ವಿರಲನಾಚರಣಕಮಲ
ದೊಲು ಮಿಯಪಡೆವರು || ೫೪ ||

ಶ್ರೀಮನೋಹರ ವಿರಲನಂತ ರೂಪನ ಮಹಿಮೆ |
ಭೂಮಿಶ ನಾಂಡುವರ ಕಾಂಡುಣ್ಯನಾಖ್ಯಾನ |
ನೇಮದಿಂ ಕೇಲ್ವರ್ಗ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಮಾರೋಗ್ಯಮಾಯು
ಷ್ಯಮಭಿವೃದ್ಧಿಯು ||

ಅ ಮಹಾ ಕೀರ್ತಿ ಸತಿ ಸಂತತಿ ಸುಶಾಂತಿ ಧೃತಿ |
ರಾಮಣೀಯಕ ಜ್ಞಾನ ಶತ್ರುಜಯ ಸ್ವರ್ಗಸುಖ |
ಕಾಮಿಸಿದ ಬಯಕೆ ವಿದ್ಯಾಪ್ರತತಿ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಧೃಡವಾಗಿ
ಕೈಸಾರ್ವವು || ೫೫ ||

ಮಾನವರಾಚರಿಸಿ ಮಹಾಫಲ ವೀವುದು

ಮಾನವ ಬಿಡದಾವ ಕಾಲದೊಳೀ ಕಥೆಯ |

ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕದಿಂದ ಪರಿಸಿ ತನು ವಾಂಞ್ಞನಕೆ |
 ಸಾನುರಾಗವನಿತ್ತು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಳ್ವದು ದೂರಗೈಸುವದಘಾಘಗಳನು ||
 ಭೂನಾಥ ಭಯ ಚೋರ ಕಲಿದೈತ್ಯ ಶಸ್ತ್ರಭಯ |
 ಕಾನನದ ಮೃಗನಕ್ರ ವಾಘ್ಯ ಭೂತಾಗ್ನಿ ಜಲ |
 ವಾನೆ ರಿಪುಭಯ ಮ (ಹೋರುಗ) ಹಾರೋಗಗರಳ ಜ್ವರನರಕ ಭಾದೆ
 ಭಯಯಿಲ್ಲವೆಂದು || ೫೬ ||

ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲ.

ಕೃತುಹೋಮ ಜಪತಪ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಸಚ್ಚಾಸ್ತ್ರ |
 ಶ್ರುತಿ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಪುಣ್ಯಯೋಗ ಧ್ಯಾನ |
 ವ್ರತದಾನ ಧರ್ಮೋಪಕಾರ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸದ ಫಲಗಳು ||
 ಆತಿಶಯ ತಟಾಕವನ ವಾಸಿಕೂಪ ಪ್ರವಾ |
 ವತುಳ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹರಿವೂಜಯ ಸು |
 ಕೃತವಹುದ ನಂತನ ಚರಿತ್ರೆ ಯೋಳಗೊಂದು ಪದಭಕ್ತಿಯಿಂ
 ಕೇಳುವರ್ಗೆ || ೫೭ ||

ಇದು ಸಕಲದುರಿತನಾಶ ಪುಣ್ಯರಾಶಿ

ಇದು ದುರಿತ ವಿಸಿನ ದಾವಾನಳಂ ಧಿಟ ಬಗೆವ |
 ಡಿದು ದುರಿತ ಮೇಘ ಪ್ರಭಂಜನಂ ಭಾವಿಸುವ |
 ಡಿದು ಖೂಳ ಜನನಂಧಕಾರ ಸಂಹರ ಕಾರಣಾ ಚಂಡಕರನುದಯವು ||
 ಇದುಕೇಳ್ವ ಮನುಜರಿಗೆ ಕರ್ನಾಮೃತದ ಸಾರ |
 ವಿದು ಪುಣ್ಯ ವಿಮಳ ಸೀಯೂಷ ಪಾರಾವಾರ |
 ವಿದು ಸುಜನ ಹೃತ್ಪಮುದ ಕೋರಕಕೆ ಚಂದ್ರನಂತನ ಸತ್ಯಧಾ
 ಪ್ರಸಂಗ || ೫೮ ||
 ಇದು ಮಹಾ ಶೋಕಾಬ್ಧಿಯಂ ಶೋಷಣಂ ಮಾಳ್ವ |
 ದಿದು ಘೋರ ಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಧಿ ಭೇಷಜ ಸತ್ಯ |
 ವಿದು ಮುಕ್ತಿ ಪಧಕೆ ಸೋಪಾನವಾದಿವಿ ಲೋಕ ಮಾರ್ಗಕಿದೆ
 ನಿಚ್ಚಣಿಕಿಯೂ ||

ಈ ಕಾವ್ಯವು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಶ್ರವಣಾಭರಣ

ಇದು ತತ್ವ ನಿಲಯ ವಾತ್ಸೃಸು ವಡೆಯೋಗಿ ಗಳಿ |

ಗಿದು ಪಂಡಿತರ ದಿವ್ಯ ಶ್ರವಣಗಳಿಗಾ ಭರಣ |
ಮಿದು ಬೇಡಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥಗಳ ನೀವಸುರ ಭೋಜ ನಂತನ ಚರಿತ್ರೆ
ಜಗಕೆ || ೫೯ ||

ನಿತ್ಯ ಆರಗಳಿಗೆಯಾದರೂ ಕಾನ್ಯಪರಿಸಿರಿ.

ಅರುವತ್ತು ಘಳಿಗ ಯೋಳೊಂದು ದಿವಸದೊಳು ನ |
ಶ್ವರ ಸುಖಕೆ ಮೈಗೊಡದೆ ದುಃಖತರ ಸಂಸಾರ |
ಶರಧಿಯೊಳ್ಳುಳ್ಳುಗಿರದೆ ಪರಮ ಪಾವನಪಾದ ನಂತನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನು ||
ಅರಘಗೆ ಮಾತ್ರದಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕದಿಂದ |
ನರರು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟುಲಿಸಿದರೆ ತಾಪತ್ರಯದ |
ಜ್ವರದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ ಮಹಾಶಾಂತಿಯಂ ತಾಳ್ವು ಸುಗತಿಯ
ಪಡೆವರು || ೬೦ ||

ಈ ಕಾನ್ಯವಂಬರದೋದಿ ಕೇಳ್ವರಿಗೆ ಮಹಾ ಫಲವೀವುದು
ಈ ಕಥೆಯ ಬರದೋದಿ ಪೇಳ್ವರಿಗೆ ಕೇಳ್ವರಿಗೆ |
ಬೇಕಾದ ಸೌಭಾಗ್ಯಗೂಡುವವು ಪ್ರೋಡುವವು |
ಶೋಕ ಭಯ ಕಲಿತಾಸ ಬಾಧೆಗಳ ವ್ಯಾಧಿಗಳನಿಲ್ಲದಾಪ್ತನ ಧರೆಯೊಳು||
ರಾಕೇಂದು ಸೂರ್ಯೋಪರಾಗದಲಿ ತ್ಯಾಗದಲಿ |
ಭೂ ಕನಕ ಮಣಿ ಧೇನು ದಾನಗಳ ಸ್ನಾನಗಳ |
ನೇಕ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಸೇರುವದು ತೋರುವದು ಹರಿಪುರದ
ಸನ್ಮಾರ್ಗಕೆ(ವು) || ೬೧ ||

ಕಾನ್ಯಾಂಗನೆಗೆ ಬುಧರು ಮನಸೋಲ್ಲರವರೆ
ಅತುಳಾನ್ವಯದೊಳುದಿಸುತೆತಿ ಗಣಗಳೊಡನಾಡು |
ತತಿಶಯ ಸ್ವರೂಪ ಸದ್ಗುಣ ಲಕ್ಷಣವಾಂತು- |
ಸತತ ತೊಳಗುವ ಸುವರ್ಣಂ ಬರವ ಶ್ರೀಂಗಾರವಾದಲಂಕಾರದಿಂದ ||
ಚತುರ ಪದಗತಿಯ ಸಾರಸ ಧ್ವನಿಯ ವಚನದಿಂ |
ದತಿ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸ ಕಾವ್ಯಂಗನಿಯ |
ರತಿಗೊಳಿಸಿ ಮನಸೋಲ್ಲ ಮೋಹಿಸದೆ ಮಾಣ್ಡಪರೆ ಭಾವುಕರು
ಸಂಭ್ರಮದಲಿ || ೬೨ ||

ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಕೆ ಶಾಖೆ ಫಲಗಳೇನು?

ಹರಿಯ ಕರುಣಾವೃತ್ತವ ನೆರವೆರದು ಬೆಳಸಿದ್ |
 ಧರೆಯೋಳೇ ಕಾವ್ಯವೆಂಬೊಂದು ಕಲ್ಪದ್ರುಮಕೆ |
 ಮೆರವ ವಿಟಪಂಗಳೇ ನವಸಂಧಿ ಯೇಳನೂರೆಂಭತ್ತು ಪಟ್ಟದಿಗಳೇ ||
 ವರಮಧುರ ತನಿವಣ್ಣಳಾಗಲವು ಮರುದೀಶ |
 ಗುರು ಮಧ್ವ ಮೌನಿಗರ್ಪಿತವಾದ ಬಳಕಿನ್ನು |
 ಹರುಷದಿಂ ಸಜ್ಜನರು ತತ್ಪಲದ ರಸ ಸುರಿದು ಕೊಂಡಾಡರೇ
 ಸವಿಯನು || ೬೩ ||

ಕಾವ್ಯ ಮಣಿಮಾಲಾ ಪೋಣಿಸಿ ಹರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆನೆ

ನವಸಂಧಿಯೆಂಬ ದೃಢಸೂತ್ರದಿಂದೀ ಕೃತಿಯು |
 ವಿವಿಧ ವರ್ಣದೊಳೆಸವ ಶ್ಲೋಕಗಳೆಂಬಾ ಮಣಿಯು |
 ನಿವಹಮಂ ಪೋಣಿಸುತ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಕರವೆರಡನುಂ ಮೊಂದಿಸಿ |
 ನವರತ್ನಮಾಲೆಗಳೆ ಕುಶಲತ್ವದಿಂ ರಚಿಸಿ |
 ಭುವನಪತಿ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನಾ ರಾಜಿ |
 ಸುವನಂಘ್ರಿಗಿಡಲು ಶರಣನ ಸೇವೆ ಕೈಕೊಂಡು ಪೊರದಂ ಪ್ರಸನ್ನತೆ
 ಯೊಳು || ೬೪ ||

ಜಯಪ್ರದ ಮಂಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ

ಜಯ ಜಯತು ಸುರಗೀತ ವಿಖ್ಯಾತ ವರದಾತ |
 ಜಯ ಜಯತು ನಿಶ್ಚಿಂತ ಬಲವಂತ ಗುಣವಂತ |
 ಜಯ ಜಯತು ಶ್ರೀರವಣ ರರಣಜನ ಸ್ತುತಿಹರಣ ಘನಕರುಣ
 ನಾರೇಯಣ ||
 ಜಯ ಜಯತು ಜಗದೀಶಿ ಖಳನಾಶ ಬುಧವೋಷ |
 ಜಯ ಜಯತು ಕವಿಗೇಯ ಶುಭಕಾಯ ಯದುರಾಯ |
 ಜಯ ಜಯತು ನಿಷ್ಕುಟಿಲ ಶ್ರೀಮನೋಹರ ವಿರಲ ಪಾಹಿನಿಟಿಲಾಕ್ಷ
 ಪಾಲಾ || ೬೫ ||

ಮಂಗಳಂ ಝಷಕೂರ್ಮ ಕಿಟಿನಾರಸಿಂಹಂಗೆ |
 ಮಂಗಳಂ ವಾಮನಂ ಪರಶುಧರ ರಾಮಂಗೆ |

ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಬುದ್ಧಾವತಾರಂಗೆ ಮಂಗಳಂ ಕಲಿನಾಶಗೆ ||

ಮಂಗಳಂ ವಿಷ್ಣು ಮಧುರಿಪು ಕಮಲ ನೈನಂಗೆ |

ಮಂಗಳಂ ಭಕ್ತರಂ ಪ್ರೇರಿವ ಗರುಡಧ್ವಜಗೆ |

ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ವಿರಲನಂತರೂಪನಿಗೆ ಸದ್ಗುಣ

ಸಾಂದ್ರಿಗೆ || ೬೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಶ್ರೀಮದನಂತನ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗೇ

ಕನ್ನಡ ನವರಸಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯೇ ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಸಹ

ಹತ್ತನೇ ಸಂಧಿ ಸಮಾಪ್ತ ಮಂಗಳಂಮಾಹ.

|| ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಧ್ವೇಶ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಮಸ್ತು ||

— ವಿನಂತಿ —

ನನ್ನ ದೇಹಾಲಸ್ಯ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಬಿನ್ನೈಸಿದಂತೆ ವಾವಿ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅರ್ಧ ಯಾರೂ ಬರೆದು ಕಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಆರನೇ ಸಂಧಿಯಿಂದ ವಾವಿಪದ್ಯ, ಶ್ಲೇಷಾಲಂಕರ ಇತರ ಕೆಲವು ಕರಿಣ ಪದ್ಯಗಳ ಅರ್ಧಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪದ್ಯದ ಅಡಿಯೇ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ,

೫ ನೇ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯ ೧ ೬ನೇ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯ(೩)ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀ ಹನುಮತುರಾವ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ ಶ್ರೀ ವರದೇಂದ್ರ ಅರ್ಚಕ ಲಿಂಗಸೂಗೂರ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆರಡು ಪದ್ಯಗಳ ಅರ್ಧ ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅವರು ಬರೆದುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೇದಾಸಾಚಾರ್ಯ ತಂಗೋಡ ಕೀರ್ತನಕಾರ ಗದಗ ಇವರಿಂದ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕೊಡಲಾಗಿದೆ

೧ ಕನಕೋದರೋದ್ಭವನ=ಬ್ರಹ್ಮನಮಗ=ಮರಿಚಿಯಮಗ. ಕಸ್ಯಪ ಕಸ್ಯಪನವ ಗ ಇಂದ್ರನ

೨ ಮೊಮ್ಮಗನ=ಇಂದ್ರನ

೩ ಮೊಮ್ಮಗನ=ಇಂದ್ರಪುತ್ರ ಅರ್ಜುನನ ಮಗ ಅಭಿಮನ್ಯುನ

೪ ತನುಜಂಗಿ=ಮಗನಾದ ಪರಿಕ್ಷಿತರಾಜಗೆ

- ೫ ಕಥೆಪೇಳ್ವವನ=ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗತ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಪೇಳ್ವ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ
 ೬ ಸಿತನ=ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ತಂದೆ ವೇದವ್ಯಾಸರ
 ೭ ತಪ್ಪಿತನ ತಂದೆ ಪಾರಾಶರ ಋಷಿಗಳ
 ೮ ವನಿತೆ=ಸತ್ಯವತಿ (ಯೋಜನಗಂಧಿಯು)
 ೯ ಅರಸನ=ಶಂತನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ
 ೧೦ ಮಗನ=ಭೀಷ್ಮರನ್ನು
 ೧೧ ಪಡೆದವಳ=೧೦ಗಾದೇವಿಯು
 ೧೨ ಪಡೆದವಳ=ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಗಂಗೆ ವಿಷ್ಣು ಪಾದೋದ್ಭವಳು ಅದರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ದ್ವಾರವೇ ಎಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿ
 ೧೩ ನಿಜವನಯೇ=ಕಮಲಾಲಯ ಕಮಲ
 ೧೪ ಸಖನ=ಸೂರ್ಯ=೧೫ ಸುತನ=ಸುಗ್ರೀವನ
 ೧೬ ಜನನಿಯು ಗರ್ಭಸಂಜಾತ-ವಾಲಿಯು ೧೭ ಜಾತನ್ನು=ಅಂಗದನ
 ೧೮ ವಿನಯನುಡಿ ಜರಿದವನ=ಅಂಗದತಿಷ್ಠಾಯಿಕೇಳವ ರಾವಣನ
 ೧೯ ಸಹಭವನ=ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಕುಂಭಕರ್ನನ ೨೦ ಸಹಭವನ = ವಿಭೀಷಣನ
 ೨೧ ಘನಕರುಣದಿಂ ಪೊರೆದದೇವನಂ=ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಪೊರೆದ ಶ್ರೀರಾಮ
 ಚಂದ್ರದೇವ ೨೨ಕಾವನಂ = ಸಕಲಜಗತ್ತು ವಾಲನ ಮಾಡುವವನು ಇಂಥ
 ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಮುಂಗಧೆ ಪೇಳ್ವನು=ಸ್ಮರಣೆಮಾಡುತ್ತ
 ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಪೇಳ್ವನೆಂದು ೫ ನೇ ಸಂಧಿ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ವಂಗಲಾಚರಣೆ
 ಮಾಡಿರುವರು

ಶ್ರೀ ಅನಂತನ ಕಥಾ (೬) ಪದ್ಯ ೩

- ೧ ಭೀರಿ ನಾಮದ ೩೪ನ ೨ ಕೊಂದವನ ಕೊಂದವನ |
 ೩ ನಾರಿಯಂ ೪ ಪಡೆದವಳ ೫ ತನುಭವನ ೬ ತನುಭವನ |
 ೭ ವಾರಣವ ೮ ತರಿದವನ ೯ ಸಂಭವನ ೧೦ ಸಂಭವನ
 ೧೧ ಮಾತುಳನ ೧೨ ಮಾತುಳನನು ||
 ೧೩ ಆರಜನಿಯೋಳ್ ಸೀಳ್ವವನ ೧೪ ಸತಿಯ ಪತಿವೃತೆಯ |
 ೧೫ ಚಾರುಚರಣಾಬ್ಜಮಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಮುಕ್ತಿಯಿಂ |
 ದಾರಾಧಿಸುತ ಸತತಸದ್ಗತಿಯಸನ್ಮತಿಯನಿಶ್ಚೈ ಸುವೆನುಮನದೊಳು||೩||

- ೧ ಭೇರಿನಾಮದ ಖಳನ = ದುಂದುಭಿ, ರಕ್ಷಸನ
 ೨ ಕೊಂದವನ, ಕೊಂದವನ = ವಾಲಿ, ರಾಮನ,
 ೩ ನಾರಿಯಂ = ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು
 ೪ ಪಡೆದವಳ = ಭೂದೇವಿಯ
 ೫ ತನುಭವನ = ನರಕಾಸುರನ
 ೬ ತನುಭವನ = ಭಗದತ್ತನ
 ೭ ವಾರಣಂ = ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು
 ೮ ತರಿದವನ = ಅರ್ಜುನನ
 ೯ ಸಂಭವನ = ಅಭಿಮನ್ಯುನ
 ೧೦ ಸಂಭವನ = ಪರಿಕ್ಷಿತನ
 ೧೧ ಮಾತುಳನ = ಉತ್ತರನ
 ೧೨ ಮಾತುಳನ - ಕೀಚಕನನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದ
 ೧೩ ಸೀಳ್ದವನ = ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನ ದೇವರ
 ೧೪ ಸತಿಯ ಪತಿವ್ರತೆಯ = ದ್ರೌಪದೀದೇವಿಯರು ಅರ್ಧಾತ್ಮ
 ಭಾರತೀದೇವಿಯರ

೧೫ ಚಾರುಚರಣಾಬ್ಜಮಂ ಭಕ್ತಿಯಂ = ಮನೋಹರವಾದ ವಾದ
 ಕಮಲಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವೆ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀದೇವಿಯರು ಭಕ್ತ್ಯಾಭಿಮಾನಿ
 ಗಳಾದ ಕಾರಣ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ

೧೬ ಮುಕ್ತಿಯಂ - ಸುಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿ ಕಾರಣ ಇಂಥ
 ಸದ್ಗುಣದಾಯಕಳಾದ ಭಾರತೀದೇವಿಯರನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತ
 ಈ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಲು ನನ್ನತಿ ಪ್ರದಾಯಕರೆಂದು ಮನವಿ ನಿಶ್ಚಿಸುವೆ

